Stenungsunds kommun

Kallelse
Kommunstyrelsen
2026-06-15

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum: 2026-06-15
Tid: 13:00
Plats: Stenungesalen, Fregatten

Ledamöter

Olof Lundberg (S), ordförande
Maria Renfors (M), förste vice ordförande
Annika Åberg-Darell (V), andre vice ordförande
Ida Melin (S)
Jan Rudén (S)
Johnny Alexandersson (S)
Wouter Fortgens (M)
Egil Midtbö (M)
Alexandra Ward-Hefte (M)
Linda-Maria Hermansson (C)
Henrik Hansson (KD)
Lisbeth Svensson (L)
Christina Svensson (SD)
Kia Häggqvist (SD)
Tomas Palm (SD)

Ersättare

Sandra Bengts (S)
Ann Christensen (S)
Sanida Okanovic (S)
Göran Andtbacka (S)
Henrik Wenell (M)
Christian Ottosson (M)
Jimmy Lövgren (MP)
Johan Thunberg (-)
Kristina Stahre Odengard (ST)
Helene Landgren (ST)

Övriga närvarande

Maria Jonsson, kommundirektör
Elisabeth Andreasson, sektorchef utbildning

Rickard Persson, sektorchef socialtjänst
Fredric Arpfjord, sektorchef samhällsbyggnad
Elin Hjalmarsson, sektorchef stödfunktioner
Erica Bjärsved, ekonomichef
Christer Larsson, HR-chef

Olof Lundberg (S)
ordförande

Maja Liisa Odelius
sekreterare

Stenungsunds kommun

Kallelse
Kommunstyrelsen
2026-06-15

Föredragningslista

Ärende		
1	**Utbildning: NIS2-direktivet** Efter närvarokontroll/upprop ajourneras sammanträdet för utbildning gällande NIS2-direktivet. Föredragande: Funktionschef Administration och digitalisering Erik Bergman	kl. 13:00-14:00
	PAUS 14:00-14:15	Sammanträdet återupptas 14:15
2	**Val av justerare** Justering 18 juni.	
3	**Fastställande av föredragningslistan**	
4	**Föredragning och svar på frågor ärende 13-17, sektor stödfunktioner** Ärende 13: Delredovisning av uppdrag - Digitalisering av processer *Föredragning och svara på frågor: Funktionschef Administration och digitalisering Erik Bergman, digitaliseringschef Lars Lidén* **15 + 10 min** Ärende 14: Rapportering av avtalssamverkan 2025 *Svara på frågor: Funktionschef Administration och digitalisering Erik Bergman* Ärende 15: Återrapportering av visselblåsarfunktionens ärenden 2025 *Svara på frågor: Funktionschef Administration och digitalisering Erik Bergman*	14:15-14:50

Ärende 16: Samarbetsavtal för Västsvenska Kemi- och Materialklustret och Anslutningsavtal som associerad part till Programavtal för Klimatledande processindustri
Svara på frågor: Utvecklingsledare Anna Augustin

Ärende 17: Svar på revisionsrapport - Grundläggande granskning 2025
Svara på frågor: Ekonomichef Erica Bjärsved

5 Föredragning och svar på frågor i ärende 18-21, sektor utbildning 14:50-15:20

Ärende 18: Uppföljning av plan för att elever ska nå högre resultat i SVA
Svara på frågor: Verksamhetschef Grundskola Marie Wrethander, planeringsledare Maria Hellenäs-Silano

Ärende 19: Svar på uppdrag - Lärares befogenheter att ingripa vid ordningsstörningar
Svara på frågor: Verksamhetschef Grundskola Marie Wrethander

Ärende 20: Svar på uppdrag - Renodla lärarrollen
Svara på frågor: Verksamhetschef Grundskola Marie Wrethander, verksamhetschef Gymnasieskola Niclas Brattefors

Ärende 21: Samverkansavtal om naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och Stenungsunds kommun
Svara på frågor: Verksamhetschef Gymnasieskola Niclas Brattefors

5 Föredragning och svar på frågor i ärende 22-24, sektor socialtjänst 15:20-15:30

Ärende 22: Trygghetslarm utan individuell behovsprövning
Svara på frågor: Utvecklingsledare Jenny Brunsten, socialt ansvarig samordnare Anneli Dyberg

Ärende 23: Brottsförebyggande insatser utan individuell behovsprövning
Svara på frågor: Utvecklingsledare Jenny Brunsten, socialt ansvarig samordnare Anneli Dyberg

Ärende 24: Revidering av riktlinje för insatser utan behovsprövning SoL – komplettering med insatserna trygghetslarm, brottsförebyggande rådgivning och samordnat brottsförebyggande stöd
Svara på frågor: Utvecklingsledare Jenny Brunsten, socialt ansvarig samordnare Anneli Dyberg

Kort bensträckare 5 min

6 Föredragning och svar på frågor ärende 25-33, sektor samhällsbyggnad 15:35-16:10

Ärende 25: Yttrande till mark- och miljödomstolen gällande överklagan av detaljplan för CW Borgs väg, Stenung 3:112 m.fl.
Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger

Ärende 26: Ansökan om planbesked för fastigheten Gamleberg 1:33
Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger

Ärende 27: Ansökan om planbesked för del av Kyrkenorum 4:387, bostäder
Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger

Ärende 28: Ny detaljplan för del av Nösnäs 1:8 samt Nösnäs 1:122, Tollenäs camping
Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger

Ärende 29: Förfrågan om att köpa och arrendera mark, Kyrkenorum 5:1
Svara på frågor: Verksamhetschef Exploatering Veronica Götzinger

Ärende 30: Ansökan om tillträde till annans mark för att möjliggöra provpumpning enligt Miljöbalken (1998:808)
Föredragning och svara på frågor: Verksamhetschef Infrastruktur Camilla Svensson
5 + 10 min

Ärende 31: Återrapportering initiativärende om ny struktur för VA-taxa från och med 2027 samt riktlinje gällande skattefinansiering av VA-investeringar
Svara på frågor: Verksamhetschef Infrastruktur Camilla svensson

Ärende 32: Revidering av Lokala avfallsföreskrifter för Stenungsunds kommun
Svara på frågor: Verksamhetschef Infrastruktur Camilla svensson

Ärende 33: Program för skyltar i Stenungsunds kommun
Svara på frågor: sektorchef samhällsbyggnad Fredric Arpfjord

8 Inkomna skrivelser och protokoll **KS 2026/25**

9 Information från kommunstyrelsen 16:10-16:25 **KS 2026/46**

GR
- Förbundsstyrelsen
- Arbetsmarknad
- Miljö- och samhällsbyggnad
- Sociala
- Utbildning

SOLTAK AB
RSG förbundsstyrelse
Direktionen tolkförmedling väst
Samordningsförbundet

Renova AB
SIMBA

10	**Information från kommundirektören**	16:25-16:35	**KS 2026/47**
11	**Redovisning av delegationsbeslut**		**KS 2026/29**
12	**Redovisning av ordförandebeslut**		**KS 2026/30**
	PAUS inklusive gruppmöten 16:35-16:55		
13	**Delredovisning av uppdrag - Digitalisering av processer**		**KS 2025/945**
14	**Rapportering av avtalssamverkan 2025 ***NYTT*** **		**KS 2026/446**
15	**Återrapportering av visselblåsarfunktionens ärenden 2025**		**KS 2026/498**
16	**Samarbetsavtal för Västsvenska Kemi- och Materialklustret och Anslutningsavtal som associerad part till Programavtal för Klimatledande processindustri ***NYTT*** **		
17	**Svar på revisionsrapport - Grundläggande granskning 2025 ***NYTT*** **		**KS 2026/379**
18	**Uppföljning av plan för att elever ska nå högre resultat i SVA**		**KS 2024/155**
19	**Svar på uppdrag - Lärares befogenheter att ingripa vid ordningsstörningar**		**KS 2023/292**
20	**Svar på uppdrag - Renodla lärarrollen**		**KS 2022/1153**
21	**Samverkansavtal om naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och Stenungsunds kommun**		**KS 2025/993**

22	**Trygghetslarm utan individuell behovsprövning**	**KS 2026/529**
23	**Brottsförebyggande insatser utan individuell behovsprövning**	**KS 2026/526**
24	**Revidering av riktlinje för insatser utan behovsprövning SoL – komplettering med insatserna trygghetslarm, brottsförebyggande rådgivning och samordnat brottsförebyggande stöd**	**KS 2026/543**
25	**Yttrande till mark- och miljödomstolen gällande överklagan av detaljplan för CW Borgs väg, Stenung 3:112 m.fl. ***NYTT***** *Omedelbar justering*	**KS 2018/332**
26	**Ansökan om planbesked för fastigheten Gamleberg 1:33**	**KS 2026/97**
27	**Ansökan om planbesked för del av Kyrkenorum 4:387, bostäder**	**KS 2026/343**
28	**Ny detaljplan för del av Nösnäs 1:8 samt Nösnäs 1:122, Tollenäs camping**	**KS 2026/42**
29	**Förfrågan om att köpa och arrendera mark, Kyrkenorum 5:1**	**KS 2023/714**
30	**Ansökan om tillträde till annans mark för att möjliggöra provpumpning enligt Miljöbalken (1998:808) ***NYTT*****	**KS 2026/547**
31	**Återrapportering initiativärende om ny struktur för VA-taxa från och med 2027 samt riktlinje gällande skattefinansiering av VA-investeringar**	**KS 2025/875**
32	**Revidering av Lokala avfallsföreskrifter för Stenungsunds kommun** *Omedelbar justering*	**KS 2026/68**

33	**Program för skyltar i Stenungsunds kommun**	**KS 2026/174**
34	**Bordlagt ärende - Information om flytt av verksamhet från Åbacka till Mariagården**	**KS 2026/514**

Öppet brev till Sveriges kommuner: Prioritera maten i äldreomsorgen

Till Sveriges kommunpolitiker och ansvariga tjänstepersoner

För många äldre människor med äldreomsorg är dagens måltider avgörande för hälsa, ork och glädje. Därför uppmanar SPF Seniorerna Sveriges kommuner att prioritera maten inom äldreomsorgen.

Vi vet att många kommuner redan i dag arbetar mycket bra med måltider för äldre. Med engagerade medarbetare, kunniga kostchefer och verksamheter som förstår att god mat är en central del av omsorgen. Vi har haft kontakt med flera av er tidigare och tackar för era engagerade svar.

Men vi ser också en oroande utveckling i många kommuner.

Äldre får sina lagade måltider indragna och ersatta med mikromat från livsmedelsbutiker. Beslut som motiveras med att vara en effektivisering, men som i praktiken riskerar att försämra både näringsintag och livskvalitet för äldre.

För en äldre person med svaghet, sjukdom eller nedsatt aptit spelar maten en avgörande roll. När maten blir mindre aptitlig, mindre anpassad och mindre omsorgsfullt serverad ökar risken för undernäring. Det gäller inte minst behovet av protein.

Äldre människor behöver ofta mer protein än yngre för att behålla muskelmassa, styrka och motståndskraft. Därför måste måltider inom äldreomsorgen planeras med näringsbehovet i fokus.

SPF Seniorerna vill att:

- Äldre inom hemtjänst och särskilt boende ska erbjudas goda, näringsrika och aptitliga måltider, enligt Livsmedelsverkets nationella riktlinjer för måltider inom äldreomsorgen.
- Kommuner inte ska ersätta lagade måltider med mikromat.
- Måltiderna ska innehålla tillräckligt med protein och vara anpassade för äldres behov.
- Maten ska ses som en del av omsorgen och äldres livskvalitet – inte som en logistisk fråga.
- Maten i äldreomsorgen ska inte vara föremål för besparingskrav.
- Äldre personer ska ha stort inflytande över vad och när de äter.

Vi uppmanar därför Sveriges kommuner att ta frågan om mat och nutrition inom äldreomsorgen på största allvar. Goda måltider är en förutsättning för ett värdigt åldrande.

Maria Larsson, förbundsordförande

SPF Seniorerna

Hornsgatan 172, Box 380 63, 100 64 Stockholm
Tel 08-692 32 50 info@spfseniorerna.se
Org nr 88 80 00-2830 Bg 5959-0182
www.spfseniorerna.se

Protokoll styrelsemöte SOLTAK AB

Plats och tid SOLTAK AB, 2026-04-30, kl. 13.00 – 14.00

Beslutande	Åke Sparringsjö	Ordförande §1- §6
	Peter Harrysson	
	Robert Mattsson	Ordförande §7-8
	Mats Gjertz	
	Carlos Rebelo Da Silva	
	Ingrid Dahl Johansson	Arbetstagarrepresentant
Suppleanter	Rosalie Sanyang	
	Henrik Hansson	
	Nicolas Lundberg	Arbetstagarrepresentant
Övriga	Lena Ohlén	Ekonomichef
Ej närvarande	Andreas Freiholtz	Meddelat förhinder
	Kristina Svärd Johansson	Meddelat förhinder

Underskrifter

Sekreterare _____
Lena Ohlén

Ordförande _____
Åke Sparringsjö

Justerare _____
Robert Mattsson

Addo Sign ID-nummer: 95d93373-e528-4a2b-9b21-100fd6e73a4d

§ 1 Mötets öppnande med upprop
Styrelsens ordförande, Åke Sparringsjö, öppnar mötet och hälsar mötesdeltagarna välkomna.

§ 2 Val av justerare
Styrelsen utser Robert Mattsson till justerare.

§ 3 Fastställande av dagordning
Dagordningen har sänts ut med kallelsen.
Dagordningen godkändes.

§ 4 Fråga om jäv
Ordförande Åke Sparringsjö anmälde jäv i §7 och deltog inte i beslutet.

§ 5 Protokoll från föregående möte
Styrelsens sammanträdesprotokoll nr 36 är justerat och ligger på styrelsens gemensamma yta.

Styrelsen beslutar
Att anteckna informationen.

§ 6 Tillsättning av tillförordnad vd
Förslag att Johan Fritz anställs som tillförordnad vd, fram tills ny vd är på plats.
Rekryteringen hanteras av Åke Sparringsjö enligt de villkor som framgår av aktuellt avtal.

Styrelsen beslutar
Att godkänna förslaget att anställa Johan Fritz som tillförordnad vd.

§7 Övriga frågor
1. Ny Teamsyta har tagits fram för styrelsen arbete.

2. Ersättning till interims vd.
Ersättning utgår till Åke Sparringsjö enligt en månadslön om 61 000 kr. Ersättningen utbetalas per timme och omfattar samtliga nedlagda timmar. Gällande attest av eventuella utlägg utförs detta av Robert Mattsson samt Mats Gjertz under aktuell period.
Detta beslut ersätter tidigare beslut gällande omfattning av uppdraget i tid.

Styrelsen beslutar
Att notera informationen om ny teamsyta.
Att godkänna förslaget om ersättning för interims vd.

§8 Mötets avslutande
Mötet avslutas.

Addo Sign ID-nummer: 95d93373-e528-4a2b-9b21-100fd6e73a4d

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat med Addo Sign säkra digitala signatur.
Undertecknarens identitet registreras fysiskt i det elektroniska PDF-dokumentet och visas nedan.
Alla tider anges i koordinerad universell tid (Coordinated Universal Time, UTC).

Undertecknare

ÅKE SPARRINGSJÖ
OmMXToLtq3QU7Ehyf6//Cg *2026-05-27 11:36:45Z*

LENA OHLÉN
F+aCK38X2KPmXcQsN4LxXw *2026-05-27 11:39:43Z*

ROBERT MATTSSON
DdrOWJ+fPoj9etYF1EYaSQ *2026-05-27 14:03:09Z*

Dokument i försändelsen

Protokoll styrelsemöte 30 april 2026 SOLTAK AB .pdf *SHA256: d2247c3805aefd2d6b8435d0f894d861eeece64c8281515d6d8e71041ceaf6f0*

Addo Sign ID-nummer: 95d93373-e528-4a2b-9b21-100fd6e73a4d

Addo Sign

Dokumentet signeras digitalt med den säkra signeringstjänsten Addo Sign. Signaturbeviset i dokumentet säkras och valideras med det matematiska hashvärdet för originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. Alla kryptografiska signeringsbevis är inbäddade i PDF-dokumentet ifall de ska användas för validering i framtiden.

Hur man verifierar dokumentets äkthet
Dokumentet är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När dokumentet öppnas i Adobe Reader ser det ut att vara signerat genom Addo Sign signeringstjänst.

Tertialrapport 1 2026 SOLTAK AB

Inledning

Rapporten bygger på bokslut per 2026-04-30 samt innehåller en prognos för 2026.

Delårsbokslut för SOLTAK AB

Bolagets utfall för den aktuella perioden uppgår till 2 306 Tkr.
Justerat resultat för semesterlöneskuld är 4 880 Tkr.
Prognostiserat resultat för 2026 uppgår till 2 300 Tkr.

Analys av periodens resultat och prognos görs i avsnitten för respektive verksamhetsområde.

Grundavgift

Utfallet för den aktuella perioden uppgår till 0 Tkr. Prognostiserat resultat för 2026 uppgår till 0 Tkr. Grundavgiften är en fast avgift som inte är beroende av volym.

SOLTAK AB

RESULTATRÄKNING

Belopp i Tkr	**Budget 2026**	**Budget april**	**Utfall april**	**Avvikelse april**	**Prognos april**	**Avvikelse 2026**
Rörelsens intäkter						
Grundavgift	6 625	2 208	2 208	0	6 625	0
Verksamhetsområde ekonomi	20 600	6 867	7 541	674	21 544	944
Verksamhetsområde lön	42 800	14 267	14 712	445	44 019	1 219
Verksamhetsområde IT	132 600	44 200	53 872	9 672	149 253	16 653
	202 625	**67 542**	**78 333**	**10 791**	**221 441**	**18 816**
Rörelsens kostnader						
Övriga externa kostnader	-97 870	-32 623	-41 759	-9 136	-113 603	-15 733
Personalkostnader	-94 706	-31 569	-31 055	514	-95 265	-559
Avskrivningar	-9 700	-3 233	-3 165	68	-9 923	-223
	-202 275	**-67 425**	**-75 979**	**-8 554**	**-218 791**	**-16 516**
Rörelseresultat	**350**	**116**	**2 354**	**2 238**	**2 650**	**2 300**
Finansnetto	-350	-117	-48	69	-350	0
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	**0**	**0**	**2 306**	**2 306**	**2 300**	**2 300**

Semesterlöneskuld

Vid delårsbokslutet i april är semesterlöneskulden för bolaget hög, då stora delar av semesterdagar tas ut under sommaren. Vid delårsbokslutet i augusti är skulden däremot låg eftersom sommarmånaderna har passerat. Förändringen av skulden per 2026-04-30 uppgår till 2 574 Tkr och påverkar resultatet negativt. Redovisat resultat utan semesterlöneskuld uppgår till + 4 880 Tkr. Posten redovisas under personalkostnader.

Verksamhetsområde ekonomi

Utfallet för den aktuella perioden uppgår till ett underskott på 34 Tkr.
Justerat resultat för semesterlöneskuld är 271 Tkr.
Prognostiserat resultat för 2026 är 300 Tkr.
Avvikelse mot budget per 2026-04-30:

Rörelsens intäkter:

- Sålda tjänster ligger totalt i nivå med budget.
- Övriga intäkter avser lönebidrag från Arbetsförmedlingen.
- Tillkommande tjänster avser intäkter för tillkommande uppdrag under perioden. Dessa består både utav vidarefakturering av kostnader samt utförda tjänster som ej varit budgeterade. Implementation av ekonomisystemet hos ett kommunalt bolag är det största enskilda projektet under det första tertialet.

Rörelsens kostnader:

- Rörelsens kostnader visar totalt en negativ avvikelse om 713 Tkr, där den största delen förklaras av arbetet nedlagt i Uppdragsbeställningar.
- Under personalkostnader redovisas förändringen av semesterlöneskulden, samt avgångsvederlag för avgående VD, vilket uppgår till 0,9 Mkr total. Kostnaden fördelas ut på respektive verksamhetsområde.

Fokus 2026 för verksamhetsområdet är att gå över till en SaaS-lösning samt uppbyggnad av nya integrationer för ekonomisystemet. Arbetet har påbörjats, men kommer att utföras till största delen efter sommaren.

Prognos verksamhetsområde ekonomi
Prognostiserat resultat för 2026 uppgår till 300 Tkr.
Intäkterna för sålda tjänster prognostiseras ligga i nivå med budget för helåret.
Intäkterna för Uppdragsbeställningar avser utfallet t o m 2026-04-30. Motsvarande kostnad redovisas under konsulter.

SOLTAK AB

RESULTATRÄKNING - verksamhetsområde ekonomi

Belopp i Tkr	Budget 2026	Budget april	Utfall april	Avvikelse april	Prognos april	Avvikelse 2026
Rörelsens intäkter						
Hantera leverantörsfakturor	3 966	1 322	1 284	-38	3 966	0
Hantera kundfakturor	6 260	2 087	2 017	-69	6 260	0
Hantera in- och utbetalningar	3 063	1 021	1 028	7	3 063	0
Fakturautskrifter	1 600	533	560	27	1 600	0
Övriga intäkter	200	67	155	88	400	200
Övriga tjänster	5 231	1 744	1 660	-83	5 231	0
Avskrivningar	80	27	0	-27	80	0
Uppdragsbeställningar	200	67	836	769	944	744
Tillkommande tjänster	0	0	0	0	0	0
	20 600	**6 867**	**7 541**	**674**	**21 544**	**944**
Rörelsens kostnader						
Serviceavtal	-3 900	-1 300	-1 152	148	-3 900	0
Konsulter	-950	-317	-1 033	-717	-1 334	-384
Övriga kostnader	-4 400	-1 467	-1 501	-34	-4 400	0
Personalkostnader	-11 200	-3 733	-3 870	-137	-11 460	-260
Avskrivningar	-80	-27	0	27	-80	0
	-20 530	**-6 843**	**-7 557**	**-713**	**-21 174**	**-644**
Rörelseresultat	**70**	**23**	**-16**	**-39**	**370**	**300**
Finansnetto	-70	-23	-18	5	-70	0
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	**0**	**0**	**-34**	**-34**	**300**	**300**

Verksamhetsområde lön

Utfallet för den aktuella perioden uppgår till ett underskott på 28 Tkr.
Justerat resultat för semesterlöneskuld är 863 Tkr.
Prognostiserat resultat för 2026 uppgår till 0 Tkr.
Avvikelse mot budget per 2026-04-30:

Rörelsens intäkter:

- Sålda tjänster ligger över budgeterad nivå, vilket förklaras av större volymer.
- Tillkommande tjänster avser intäkter för tillkommande uppdrag under perioden. Dessa består både utav vidarefakturering av kostnader samt utförda tjänster som ej varit budgeterade.

Rörelsens kostnader:

- Rörelsens kostnader visar en negativ avvikelse på sammantaget 502 Tkr.
- Under personalkostnader redovisas förändringen av semesterlöneskulden, samt avgångsvederlag för avgående VD, vilket uppgår till 0,9 Mkr total. Kostnaden fördelas ut på respektive verksamhetsområde.

Fokus 2026 för verksamhetsområdet är implementeringen av nytt schema- och bemanningssystem, samt övergång till SaaS-lösning för befintligt lönesystem. Införandeprojektet kommer att pågå fram till våren 2027. Kostnaderna kommer något senare under i året, vilket förklarar det positiva resultatet per 2026-04-30.

Prognos verksamhetsområde lön
Prognostiserat resultat för 2026 är 0 Tkr.

Intäkterna för sålda tjänster prognostiseras ligga på en högre nivå än budget, vilket förklaras av volymökning.
Kostnaderna för konsulter i införandeprojektet av nytt schema -och bemanningssystem beräknas att ligga något högre än budget, medan kostnaden för egen personal prognostiseras något lägre. Tillkommande tjänster avser intäkter för tillkommande uppdrag under året. Dessa består både utav vidarefakturering av kostnader samt utförda tjänster som ej varit budgeterade.

SOLTAK AB

RESULTATRÄKNING - verksamhetsområde lön

Belopp i Tkr	**Budget 2026**	**Budget april**	**Utfall april**	**Avvikelse april**	**Prognos april**	**Avvikelse 2026**
Rörelsens intäkter						
Administrera löner	27 500	9 167	9 508	341	28 500	1 000
Administrera anställningar	7 000	2 333	2 333	0	7 000	0
Övriga tjänster	7 850	2 617	2 617	0	7 850	0
Uppdragsbeställningar	300	100	80	-20	300	0
Avskrivningar	150	50	0	-50	150	0
Övriga intäkter	0	0	15	15	60	60
Tillkommande tjänster	0	0	159	159	159	159
	42 800	**14 267**	**14 712**	**445**	**44 019**	**1 219**
Rörelsens kostnader						0
Serviceavtal	-6 400	-2 133	-1 859	274	-6 000	400
Konsulter	-800	-267	-1 179	-912	-3 000	-2 200
Övriga kostnader	-5 700	-1 900	-1 951	-51	-5 319	381
Personalkostnader	-29 600	-9 867	-9 729	137	-29 400	200
Avskrivningar	-150	-50	0	50	-150	0
	-42 650	**-14 217**	**-14 718**	**-502**	**-43 869**	**-1 219**
Rörelseresultat	**150**	**50**	**-7**	**-57**	**150**	**0**
Finansnetto	-150	-50	-22	28	-150	0
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	**0**	**0**	**-28**	**-28**	**0**	0 **0**

Verksamhetsområde IT

Utfallet för den aktuella perioden uppgår till ett överskott på 2 368 Tkr.
Justerat resultat för semesterlöneskuld är 3 746 Tkr.
Prognostiserat resultat för 2026 uppgår till 2 000 Tkr.

Avvikelse mot budget per 2026-04-30:

Rörelsens intäkter:

- Intäkterna för perioden visar en positiv avvikelse mot budget på 9 672 Tkr.
- Totalt sett ligger budgeterade intäkter på en något högre nivå än budget, vilket förklaras av de volymer som tjänsterna bygger på.
- Utöver budgeterade tjänster har bolaget också tillkommande beställningar under året; IT-utrustning har köpts in för kommunerna med 5 929 Tkr.
  Övriga tillkommande tjänster innehåller bland annat konsulter som vidarefaktureras direkt till kund. Totalt uppgår dessa tilläggstjänster till 1 894 Tkr för årets första fyra månader.

Rörelsens kostnader:

- Kostnaderna visar en negativ avvikelse på sammantaget 7 339 Tkr.
- Konsulter visar en större avvikelse, vilket främst förklaras av konsulter i Uppdragsbeställningar samt även i verksamheten.
- Personalkostnadernas avvikelser förklaras av vakanta tjänster samt effekten av semesterlöneskulden. Tillsättning av vakanta tjänster sker successivt där ett par tjänster är senarelagda under året. Under personalkostnader även förändringen av semesterlöneskulden, samt avgångsvederlag för avgående VD, vilket uppgår till 0,9 Mkr total. Kostnaden fördelas ut på respektive verksamhetsområde.

Prognos affärsområde IT
Prognostiserat resultat för 2026 uppgår till 2 000 Tkr.

Prognosen för intäkterna är totalt sett högre än budget och följer samma trend som i delårsbokslutet.

Från halvårsskiftet sker en större förändring när det gäller hantering av kommunernas inköp av licenser, där ytterligare delar flyttar över och hanteras hos bolaget. Detta gör en omsättningsökning om totalt 7 200 Tkr för nämnda område. Hanteringen av licenserna innebär en besparing för kommunerna, men ökar omsättningen för bolaget.

Prognosen för tilläggsbeställningar uppgår totalt till 7 823 Tkr och beror främst på inköp för IT-utrustning, men även för vidareförmedling av konsulter.

På kostnadssidan prognostiserar bolaget högre kostnader än budget, på 17 113 Tkr. Förklaringen hänförs främst till hanteringen av licenser men också till ovan nämnda tilläggsbeställningar samt konsulter kopplade till Uppdragsbeställningar.

Prognosen för IT-utrustning motsvaras av utfallet för januari-april.

SOLTAK AB

RESULTATRÄKNING - verksamhetsområde IT

Belopp i Tkr	**Budget 2026**	**Budget april**	**Utfall april**	**Avvikelse april**	**Prognos april**	**Avvikelse 2026**
Rörelsens intäkter						
Baskostnad IT	18 000	6 000	6 000	0	18 000	0
Nät som tjänst	24 400	8 133	8 404	270	24 900	500
Datacenter	12 900	4 300	4 427	127	13 100	200
Databas	2 900	967	927	-39	2 900	0
ITA	16 100	5 367	5 506	140	16 400	300
Print som tjänst	11 100	3 700	3 803	103	11 100	0
Konto (admin, politiker, skola)	10 500	3 500	3 535	35	10 500	0
Teknisk systemförvaltning	2 750	917	917	0	2 750	0
RDS	1 900	633	633	0	1 900	0
Integration	3 100	1 033	1 033	0	3 100	0
Uppdragsbeställningar	2 410	803	1 488	685	2 410	0
Licenser	2 100	700	766	66	9 300	7 200
Skola, leasing	18 200	6 067	6 707	640	19 000	800
Diarie och ärendehantering	90	30	87	57	90	0
Beredskap	1 170	390	390	0	1 170	0
Avskrivningar	880	293	312	19	880	0
IoT	500	167	167	0	500	0
Tjörn	2 600	867	867	0	2 600	0
Säkerhet	1 000	333	0	-333	750	-250
Övriga intäkter	0	0	80	80	80	80
IT-utrustning	0	0	5 929	5 929	5 929	5 929
Tillkommande tjänster	0	0	1 894	1 894	1 894	1 894
	132 600	**44 200**	**53 872**	**9 672**	**149 253**	**16 653**
Rörelsens kostnader						
Serviceavtal	-30 970	-10 323	-9 720	603	-31 000	-30
Konsulter	-6 900	-2 300	-4 706	-2 406	-10 100	-3 200
Licenser	-14 700	-4 900	-5 012	-112	-21 700	-7 000
Övriga kostnader	-20 800	-6 933	-12 862	-5 928	-24 500	-3 700
Personalkostnader	-50 200	-16 733	-16 220	514	-50 700	-500
Avskrivningar	-8 900	-2 967	-2 975	-9	-9 123	-223
	-132 470	**-44 157**	**-51 496**	**-7 339**	**-147 123**	**-14 653**
Rörelseresultat	**130**	**43**	**2 376**	**2 333**	**2 130**	**2 000**
Finansnetto	-130	-43	-8	35	-130	0
Resultat före bokslutsdispositione och skatt	**0**	**0**	**2 368**	**2 368**	**2 000**	**2 000**

Prognos per kommun 2026 SOLTAK AB

Tabellen på nästa sida visar bolagets intäktsprognos för helåret.

Prognosen är uppdelad per kommun där budget samt prognos framgår för samtliga kommuner. Kolumnerna längst till höger summerar budget samt prognosen för 2026.

Uppgifterna bygger på fakturerade intäkter t o m april månad, samt en prognos för årets resterande månader. När det gäller IT-utrustning är utfallet t o m april det som presenteras i tabellen. I dessa fall har bolaget inte lagt en prognos för helåret.

Detta gäller även poster som avser vidarefakturering.

Omsättningen i bolagets budget uppgår till 202 625 Tkr. Prognosen är 221 241 Tkr.

Tjänster enligt budget eller tillkommande tjänster
Prognosen för respektive verksamhetsområde är uppdelad på vad som är budgeterat samt vad som är tillkommande tjänster under året. Detta för att man ska kunna följa vad prognosen är för vad som är budgeterat, men också vilka beställningar av tjänster samt inköp som har tillkommit under året.

Prognostiserad avvikelse mot budget är totalt 18 616 Tkr enligt nedan tabell.
Jämfört med budget ligger de stora förändringarna i:

Inköp av IT-utrusning
SOLTAK AB är inköpscentral för IT-utrustning till kommunerna. Denna post är inte budgeterad och inköpen ligger runt 20 000 Tkr årligen. Inköpt IT-utrustning t o m april: 5 939 Tkr

Vidarefakturering
Kommunernas beställning av specifika konsultinsatser eller inköp som vidarefaktureras, som ej är budgeterad. Inköp t o m april: 2 051 Tkr

Licenser
En förändring i hantering av licenser kommer att genomföras under året. Denna förändring innebär att SOLTAK AB hanterar inköp av ytterligare licenser för kommunerna, vilket gör att de redovisas i resultat för SOLTAK AB. Omsättningsmässigt handlar det om en ökning från 2 100 Tkr till 9 300 Tkr. Detta går att utläsa under raden Licenser.

Tjänst	Budget KK	Prognos KK	Budget SK	Prognos SK	Budget LE	Prognos LE	Budget TK	Prognos TK	Budget SOLTAK	Prognos SOLTAK	Budget TOTALT	Prognos TOTALT
Grundavgift												
Tjänster enligt budget												
Grundavgift	3 048	3 048	1 723	1 723	861	861	994	994			6 625	6 625
	3 048	**3 048**	**1 723**	**1 723**	**861**	**861**	**994**	**994**	**0**	**0**	**6 625**	**6 625**
Verksamhetsområde lön												
Tjänster enligt budget												
Administrera löner	12 410	13 000	7 640	7 800	3 536	3 550	3 915	4 150			27 500	28 500
Anställningsärenden	3 220	3 220	1 820	1 820	910	910	1 050	1 050			7 000	7 000
Baskostnad Lön	460	460	260	260	130	130	150	150			1 000	1 000
Systemkostnader	2 990	2 990	1 690	1 690	845	845	975	975			6 500	6 500
Övriga tjänster	125	125	100	100	75	75	50	50			350	350
Uppdragsbeställningar	138	138	78	78	39	39	45	45			300	300
Avskrivningar	69	69	39	39	20	20	23	23			150	150
Lönebidrag										60	0	60
	19 412	**20 002**	**11 627**	**11 787**	**5 554**	**5 569**	**6 207**	**6 443**	**0**	**60**	**42 800**	**43 860**
Tillkommande tjänster												
Övriga tilläggstjänster		41		12		39		67				159
	0	**41**	**0**	**12**	**0**	**39**	**0**	**67**	**0**	**0**	**0**	**159**
	19 412	**20 043**	**11 627**	**11 799**	**5 554**	**5 607**	**6 207**	**6 510**	**0**	**60**	**42 800**	**44 019**
Verksamhetsområde ekonomi												
Tjänster enligt budget												
Fakturautskrifter	940	940	250	250	250	250	160	160			1 600	1 600
Hantera leverantörsfakt.	1 576	1 576	1 021	1 021	439	439	930	930			3 966	3 966
Hantera kundfakturor	3 000	3 000	1 570	1 570	360	360	1 330	1 330			6 260	6 260
Hantera in- och utbet.	1 084	1 084	892	892	395	395	693	693			3 063	3 063
Baskostnad Ekonomi	460	460	260	260	130	130	150	150			1 000	1 000
Systemkostnader	1 794	1 794	1 014	1 014	507	507	585	585			3 900	3 900
Avskrivningar	37	37	21	21	10	10	12	12			80	80
Vägföreningar	65	65									65	65
Abonnemangstjänster SK			16	16							16	16
Kungälv Energi AB	250	250									250	250
Uppdragsbeställningar	92	836	52	52	26	26	30	30			200	944
Lönebidrag									200	400	200	400
	9 298	**10 042**	**5 095**	**5 095**	**2 117**	**2 117**	**3 890**	**3 890**	**200**	**400**	**20 600**	**21 544**
Tillkommande tjänster												
Vidarefakt. konsulter											0	0
											0	0
	0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	9 298	**10 042**	**5 095**	**5 095**	**2 117**	**2 117**	**3 890**	**3 890**	**200**	**400**	**20 600**	**21 544**
Verksamhetsområde IT												
Tjänster enligt budget												
Baskostnad IT	7 740	7 740	6 120	6 120	1 800	1 800	2 340	2 340			18 000	18 000
Licenser	577	3 300	477	2 100	821	1 800	225	2 100			2 100	9 300
Uppdragsbeställningar	1 109	1 109	627	627	313	313	362	362			2 410	2 410
Skola leasing	12 000	12 500	6 200	6 500							18 200	19 000
Konto	4 980	4 980	3 020	3 020	1 040	1 040	1 460	1 460			10 500	10 500
Beredskap	405	405	300	300	236	236	229	229			1 170	1 170
Datacenter	5 700	5 800	2 700	2 700	1 500	1 500	3 000	3 100			12 900	13 100
Databas	1 430	1 430	490	490	490	490	490	490			2 900	2 900
Nät som tjänst	9 300	9 700	7 500	7 600	3 800	3 800	3 800	3 800			24 400	24 900
ITA	7 200	7 400	4 700	4 700	1 050	1 100	3 150	3 200			16 100	16 400
RDS	874	874	494	494	247	247	285	285			1 900	1 900
IoT	150	150	110	110	40	40	200	200			500	500
Print som tjänst	4 700	4 700	2 900	2 900	1 200	1 200	2 300	2 300			11 100	11 100
Teknisk systemförvaltning	1 265	1 265	715	715	358	358	413	413			2 750	2 750
Integration	1 426	1 426	806	806	403	403	465	465			3 100	3 100
Diarie och ärendehantering			48	48	42	42					90	90
Tjörn							2 600	2 600			2 600	2 600
Avskrivningar	405	405	229	229	114	114	132	132			880	880
Säkerhet	460	345	260	195	130	98	150	113			1 000	750
	59 720	**63 528**	**37 695**	**39 653**	**13 584**	**14 581**	**21 600**	**23 588**	**0**	**0**	**132 600**	**141 350**
Tillkommande tjänster												
IT-utrustning		3 831		640		1 210		247			0	5 929
Vidarefakturering övrigt		816		24		138		48			0	1 025
Vidarefakt. konsulter						596		272			0	868
Lönebidrag										80	0	80
											0	0
	0	**4 647**	**0**	**664**	**0**	**1 944**	**0**	**567**	**0**	**80**	**0**	**7 903**
	59 720	**68 175**	**37 695**	**40 317**	**13 584**	**16 525**	**21 600**	**24 154**	**0**	**80**	**132 600**	**149 253**
TOTALT	**91 478**	**101 307**	**56 140**	**58 934**	**22 116**	**25 110**	**32 691**	**35 548**	**200**	**540**	**202 625**	**221 441**

Protokoll styrelsemöte SOLTAK AB

Plats och tid Thorskogs slott, 2026-05-13, kl. 13.00 – 15.00

Beslutande	Åke Sparringsjö	Ordförande
	Carlos Rebelo Da Silva	
	Peter Harrysson	
	Robert Mattsson	
	Mats Gjertz	
	Ingrid Dahl Johansson	Arbetstagarrepresentant
Suppleanter	Rosalie Sanyang	
	Henrik Hansson	
	Kristina Svärd Johansson	
	Andreas Freiholtz	
	Nicolas Lundberg	Arbetstagarrepresentant
Övriga	Johan Fritz	tf. VD
	Lena Ohlén	Ekonomichef
	Maria Jonsson	Kommundirektör Stenungsunds kommun

Underskrifter

Sekreterare _____
Lena Ohlén

Ordförande _____
Åke Sparringsjö

Justerare _____
Robert Mattsson

Den 12–13 maj hade styrelsen tillsammans med ledningsgruppen styrelsedagar.

§ 1 Mötets öppnande med upprop

Styrelsens ordförande, Åke Sparringsjö, öppnar mötet och hälsar mötesdeltagarna välkomna.

Addo Sign ID-nummer: db76a529-a37c-4489-bb50-5673d4d5d283

§ 2 Val av justerare
Styrelsen utser Robert Mattsson till justerare.

§ 3 Fastställande av dagordning
Dagordningen har sänts ut med kallelsen.

§ 4 Fråga om jäv
Ingen ledamot ansågs sig jävig i någon paragraf.
Inget jäv föreligger.

§ 5 Protokoll från föregående möte
Styrelsens sammanträdesprotokoll nr 37 är inte justerat, utan hanteras på nästkommande möte.

Styrelsen beslutar
Att anteckna informationen.

§ 6 Tertialrapport 1
Tertialrapport 1 2026 SOLTAK AB presenterad vid styrelsemötet.

Styrelsen beslutar
Att godkänna tertialrapport 1 2026 för SOLTAK AB samt ger VD i uppdrag att återkomma med ett förslag på finansiering av kommungemensamma projekt.

§ 7 Debiteringspolicy
Förslag till debiteringspolicy enligt utskickad handling presenterad vid mötet.

Styrelsen beslutar
Att fastställa debiteringspolicyn enligt förslag, med tillägg om att införa ett likviditetsmått i policyn. Likviditeten i bolaget ska uppgå till mellan 15–20%

§ 8 Attestreglemente
Förslag till attestreglemente enligt utskickad handling presenterad vid mötet.

Styrelsen beslutar
Att fastställa styrelsens arbetsordning enligt förslag.

§ 9 Styrelsens arbetsordning
Förslag till styrelsens arbetsordning enligt utskickad handling presenterad vid mötet.

Styrelsen beslutar
Att fastställa styrelsens arbetsordning enligt förslag.

Addo Sign ID-nummer: db76a529-a37c-4489-bb50-5673d4d5d283

§ 10 VD instruktion
Förslag till VD instruktion enligt utskickad handling presenterad vid mötet.

Styrelsen beslutar
Att fastställa styrelsens arbetsordning enligt förslag.

§ 11 Personalpolicy
Förslag till personalpolicy enligt utskickad handling presenterad vid mötet.

Styrelsen beslutar
Att fastställa personalpolicyn enligt förslag samt lägga till information om möjlighet till hemarbete enligt 40/60 principen.

§ 12 Uppföljning internkontrollplan 2026
Uppföljning T1 av interkontrollplan 2026 presenterad vid styrelsemötet

Styrelsen beslutar
Att notera informationen.

§ 13 Kompetensförsörjningsplan
Förslag till kompetensförsörjningsplan enligt utskickad handling presenterad vid mötet.

Styrelsen beslutar
Att notera informationen.

§ 14 Uppföljning T1 personalstatistik
Uppföljning av personalstatistik 2026 (T1) enligt underlag presenterad vid mötet

Styrelsen beslutar
Att notera informationen samt ge tf. VD i uppdrag att se över hur man kan mäta temperaturen i ledningen.

§15 VD informerar
- SOC:
- Arbetsmiljörapport: Arbete ska påbörjas för att se över bolaget efter information ur den arbetsmiljöutredning som har genomförts.

Styrelsen beslutar
Att notera informationen

§16 Övriga frågor
VD-rekrytering
Ordförande informerade om den pågående rekryteringen av ny VD till bolaget. Annons finns ute och i dagsläget är det över hundra ansökningar.

Addo Sign ID-nummer: db76a529-a37c-4489-bb50-5673d4d5d283

Styrdokumenten
Ordförande informerade om status om styrdokumenten. Enligt information är dessa nu på väg upp till beslut i respektive Kommunfullmäktige.

Styrelsen beslutar
Att ge presidiet i uppdrag att göra ett urval av ansökningarna. Därefter sker intervjuer av styrelsen, ledningsgrupp samt den fackliga organisationen.
Att notera informationen

§14 Mötets avslutande
Ordförande tackar för visat intresse och avslutar mötet.

Addo Sign ID-nummer: db76a529-a37c-4489-bb50-5673d4d5d283

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat med Addo Sign säkra digitala signatur.
Undertecknarens identitet registreras fysiskt i det elektroniska PDF-dokumentet och visas nedan.
Alla tider anges i koordinerad universell tid (Coordinated Universal Time, UTC).

Undertecknare

LENA OHLÉN
F+aCK38X2KPmXcQsN4LxXw *2026-05-26 09:30:02Z*

ROBERT MATTSSON
DdrOWJ+fPoj9etYF1EYaSQ *2026-05-26 09:45:33Z*

ÅKE SPARRINGSJÖ
OmMXToLtq3QU7Ehyf6//Cg *2026-05-26 11:25:02Z*

Dokument i försändelsen

Protokoll styrelsemöte 13 maj 2026 SOLTAK AB.pdf *SHA256: ed8f726611a522ab0ee2142c07cd665d519369884c225ca0a555f5827573e6c3*

Addo Sign ID-nummer: db76a529-a37c-4489-bb50-5673d4d5d283

Addo Sign

Dokumentet signeras digitalt med den säkra signeringstjänsten Addo Sign. Signaturbeviset i dokumentet säkras och valideras med det matematiska hashvärdet för originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. Alla kryptografiska signeringsbevis är inbäddade i PDF-dokumentet ifall de ska användas för validering i framtiden.

Hur man verifierar dokumentets äkthet
Dokumentet är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När dokumentet öppnas i Adobe Reader ser det ut att vara signerat genom Addo Sign signeringstjänst.

Sammanträdesprotokoll årsstämma

Plats och tid	SOLTAK AB, konferensrum Ursholmen 2026-05-21, kl. 13:00 – 13:45	
Aktieägare	Lilla Edets kommun genom Jörgen Andersson	175 aktier
	Kungälvs kommun genom Anders Holmensköld	175 aktier
	Tjörns kommun genom Rikard Larsson	175 aktier
	Stenungsund kommun genom Olof Lundberg	175 aktier

Övriga	Åke Sparringsjö	Ordförande
	Ingrid Dahl Johansson	
	Lena Ohlén	
	Johan Fritz	
	Robert Mattsson	
	Mats Gjertz	
	Carlos Rebelo Da Silva	

Underskrifter

Sekreterare _____

Lena Ohlén

Ordförande _____

Anders Holmensköld

Justerare _____

Rikard Larsson Olof Lundberg

§ 1

Stämmans öppnade

Styrelsens ordförande, Åke Sparringsjö, öppnar mötet och hälsar mötesdeltagarna välkomna.

Addo Sign ID-nummer: f4d501ce-3a5b-4655-8643-7cf47be17fe4

§ 2
Val av ordförande och sekreterare
Stämman utser Anders Holmensköld till ordförande.
Stämman utser Lena Ohlén till sekreterare.

§ 3
Upprättande och godkännande av röstlängd
Ovanstående förteckning över närvarande aktieägare godkändes som röstlängd.

§ 4
Val av justerare
Till justerare jämte ordförande utsågs Rikard Larsson och Olof Lundberg.

§ 5
Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad
Kallelse är utsänt via e-post till stämmoombud och styrelse och revisorer. Stämman har blivit behörigen sammankallad.

§ 6
Godkännande av dagordning
Dagordningen har sänts ut med kallelsen och godkändes.

§ 7
Framläggande av årsredovisning och revisionsberättelse samt lekmannarevisorernas granskningsrapport
Årsredovisning 2025, revisionsberättelse, samt lekmannarevisorernas granskningsrapport enlig utskickade handlingar presenterade vid stämman.

Stämman beslutade
Att notera informationen

§ 8
Fastställande av resultat- och balansräkning
Stämman beslutade

a) att fastställa upprättad resultat- och balansräkning för 2025 för SOLTAK AB
b) om dispositioner av bolagets vinst enligt den fastställda balansräkningen för 2025, där den ansamlade vinsten om 17 433 849 SEK balanseras i ny räkning

Addo Sign ID-nummer: f4d501ce-3a5b-4655-8643-7cf47be17fe4

Balanserad vinst	17 421 675
Årets vinst	12 147
Summa eget kapital	17 433 849

c) att bevilja ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter och verkställande direktör.

§ 9

Bekräftelse av kommunfullmäktiges val av styrelseledamöter och styrelsesuppleanter, lekmannarevisorer samt arbetstagarrepresentanter som utsetts av de fackliga organisationerna

Kommunerna har i respektive KF valt följande personer till styrelseledamöter i SOLTAK AB:

Åke Sparringsjö	Ordförande, vald av samtliga ägarkommuner.
Robert Mattsson (C)	Ledamot, Tjörns kommun, vice ordförande.
Carlos Rebelo Da Silva (S)	Ledamot, Lilla Edets kommun.
Peter Harrysson (M)	Ledamot, Kungälvs kommun.
Mats Gjertz (M)	Ledamot, Stenungsunds kommun.
Andreas Freiholtz (SD)	Ersättare, Lilla Edets kommun.
Kristina Svärd Johansson (S)	Ersättare, Kungälvs kommun.
Rosalie Sanyang (S)	Ersättare, Tjörns kommun.
Henrik Hansson (KD)	Ersättare, Stenungsunds kommun.

Kommunerna har i respektive KF valt följande personer till lekmannarevisorer i SOLTAK AB:

Peder Engdahl (-)	Lekmannarevisor, Lilla Edet.
Anders Forsman(S)	Lekmannarevisor, Tjörns kommun.
Anita Dentén (UP)	Lekmannarevisor, Kungälvs kommun.
Jakob Hallman (KD)	Lekmannarevisor, Stenungsunds kommun.

Vision har valt följande arbetstagarrepresentanter till styrelsen i SOLTAK AB:

Ingrid Dahl Johansson	Ordinarie, SOLTAK AB
Nicolas Lundberg	Ersättare, SOLTAK AB

Stämman beslutar

Att notera kommunfullmäktiges val av styrelseledamöter och lekmannarevisorer, samt arbetstagarrepresentanter som utsetts av de fackliga organisationerna.

Addo Sign ID-nummer: f4d501ce-3a5b-4655-8643-7cf47be17fe4

§ 10

Val av revisor och revisorssuppleant

Till revisorer för 2026 förslås följande:

Ernst & Young AB med Bjarne Fredriksson (auktoriserad revisor) som Huvudansvarig revisor, samt Anna Elisabeth De Blanche (auktoriserad revisor) till revisorssuppleant.

Stämman beslutar

Att välja Ernst & Young AB enligt förslag som revisionsbyrå för SOLTAK AB.

§ 11

Annat ärende, som ankommer på årsstämman enligt aktiebolagslagen, bolagsordningen eller ägardirektiv

Strategisk plan för SOLTAK AB presenterades vid mötet.
VD informerade bolagsstämman om nuläge och aktuella frågeställningar framåt.

Stämman beslutar

Att anta den strategiska planen för SOLTAK AB.
Att notera information om nuläget och aktuella frågeställningar framåt.

§ 12

Stämman avslutas

Ordförande tackar samtliga för visat intresse under dagens stämma och förklarar stämman avslutad.

Addo Sign ID-nummer: f4d501ce-3a5b-4655-8643-7cf47be17fe4

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat med Addo Sign säkra digitala signatur.
Undertecknarens identitet registreras fysiskt i det elektroniska PDF-dokumentet och visas nedan.
Alla tider anges i koordinerad universell tid (Coordinated Universal Time, UTC).

Undertecknare

LENA OHLÉN
F+aCK38X2KPmXcQsN4LxXw *2026-05-26 09:58:10Z*

RIKARD LARSSON
x9dvfCV0RRXGGUdX7pdr+g *2026-05-26 09:59:12Z*

OLOF LUNDBERG
lcS2D9la1SPgiy1Sw5HMbw *2026-05-26 10:41:03Z*

ANDERS HOLMENSKÖLD
cs3fQ0U4+SSlbxhWbk3f/g *2026-05-26 12:54:39Z*

Dokument i försändelsen

260520_Protokoll_Årsstämma_SOLTAK_AB.pdf *SHA256: 6d48f31c1759fd1ea02f3e642c43970f75699a5eea47c108d0bd3fd6a3c2c02b*

Addo Sign ID-nummer: f4d501ce-3a5b-4655-8643-7cf47be17fe4

Addo Sign

Dokumentet signeras digitalt med den säkra signeringstjänsten Addo Sign. Signaturbeviset i dokumentet säkras och valideras med det matematiska hashvärdet för originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. Alla kryptografiska signeringsbevis är inbäddade i PDF-dokumentet ifall de ska användas för validering i framtiden.

Hur man verifierar dokumentets äkthet
Dokumentet är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När dokumentet öppnas i Adobe Reader ser det ut att vara signerat genom Addo Sign signeringstjänst.

§ 64/2026

Avtalssamverkan om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar (Dnr KS2026/0526)

Sammanfattning

8+fjordar är ett samarbete, som bedrivits i projektform, och syftar till att förbättra vattenmiljön i fjordarna innanför samt mellan Tjörn och Orust. I samarbetet ingår kommunerna Stenungsund, Kungälv, Orust, Tjörn och Uddevalla.
Samverkan och samarbete sker även i hög utsträckning med andra samhällsaktörer, exempelvis statliga myndigheter, universitet, länsstyrelsen, näringslivet, föreningslivet och allmänheten.
Den verksamhet som 8+fjordar bedriver bidrar positivt till såväl havsmiljön som friluftsliv och företagande. Projektet har vuxit och vidareutvecklats över tid. Det föreligger behov av att formalisera samarbetet, varför förslag till samverkansavtal tagits fram.

Förslag till kommunstyrelsen

Reviderad delegationsordning 2026-03-03 antas, kompletterad i enlighet med bilaga *Extern delegering med anledning av avtalssamverkan 8+fjordar*. Reviderad delegationsordning gäller från och med 2026-07-01.

Förslag till kommunfullmäktige

1. Avtalssamverkan tecknas med kommunerna Orust, Stenungsund, Tjörn och Uddevalla om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar.
2. Samverkansavtalet godkänns, med förbehåll för att övriga samverkanskommuner gör det samma.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Avtalssamverkan om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar
Bilaga Avtal - Avtalssamverkan om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust 8+fjordar.pdf
Bilaga Extern delegering med anledning av avtalssamverkan 8+fjordar.pdf
Bilaga Protokollsutdrag - Avtalssamverkan om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar - Kommunstyrelsen

Beslut

1. Avtalssamverkan tecknas med kommunerna Orust, Stenungsund, Tjörn och Uddevalla om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar.
2. Samverkansavtalet godkänns, med förbehåll för att övriga samverkanskommuner gör det samma.

Pierre Rehnlund (L) lämnar en anteckning till protokollet, se bilaga.

Expedieras till:

För kännedom till:

Kommunstyrelsen 2026-04-29

KS/2026:436

§ 89 Avtalssamverkan om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:

1. Anta reviderad delegeringsordning, kompletterad i enlighet med bilaga *Extern delegering med anledning av avtalssamverkan 8+fjordar*, bilaga 1.
2. Reviderad delegeringsordning gäller från och med 2026-07-01.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. Ingå avtalssamverkan med kommunerna Kungälv, Stenungsund, Tjörn och Uddevalla om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar.
2. Godkänna samverkansavtalet under förutsättning att övriga samverkanskommuner gör detsamma.

Sammanfattning av ärendet

8+fjordar är ett samarbete, som bedrivits i projektform, och syftar till att förbättra vattenmiljön i fjordarna innanför samt mellan Tjörn och Orust. I samarbetet ingår kommunerna Stenungsund, Kungälv, Orust, Tjörn och Uddevalla.
Samverkan och samarbete sker även i hög utsträckning med andra samhällsaktörer, exempelvis statliga myndigheter, universitet, länsstyrelsen, näringslivet, föreningslivet och allmänheten.

Den verksamhet som 8+fjordar bedriver bidrar positivt till såväl havsmiljön som friluftsliv och företagande. Projektet har vuxit och vidareutvecklats över tid. Det föreligger behov av att formalisera samarbetet, varför förslag till samverkansavtal tagits fram.

Samverkansavtalet tydliggör uppdragstagarens (Stenungsunds kommun) respektive uppdragsgivarnas (övriga samverkanskommuner) ansvar och befogenheter.

Samverkansavtalet innefattar att varje samverkanskommun ska betala en årlig grundersättning om 120 tkr, som ska medfinansiera:

- Lön och personalomkostnader
- IT och telefoni
- Lokaler/hyra
- Avskrivningar på maskiner, inventarier, fordon

Kommunstyrelsen 2026-04-29

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2026-04-15 § 55 föreslå kommunstyrelsen besluta att:

- Anta reviderad delegeringsordning, kompletterad i enlighet med bilaga Extern delegering med anledning av avtalssamverkan 8+fjordar, bilaga 1.
- Reviderad delegeringsordning gäller från och med 2026-07-01.

Arbetsutskottet föreslog kommunstyrelsen att i sin tur föreslå kommunfullmäktige besluta att:

- Ingå avtalssamverkan med kommunerna Kungälv, Stenungsund, Tjörn och Uddevalla om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar.
- Godkänna samverkansavtalet under förutsättning att övriga samverkanskommuner gör detsamma.

Förslag till beslut under sammanträdet

Lars Larsson (C), Rolf Sörvik (V) och Göran Karlsson (S) föreslår kommunstyrelsen att besluta enligt arbetsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2026-03-09

Extern delegering med anledning av avtalssamverkan 8+fjordar, bilaga 1

Avtal: Avtalssamverkan om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar.

Beslutet skickas till

kommun@kungalv.se
kommun@orust.se
tjorns.kundcenter@tjorn.se
kommunen@uddevalla.se
kommun@stenungsund.se

Kommunfullmäktige 2026-05-21

KS/2026:436

§ 26 **Avtalssamverkan om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar**

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Ingå avtalssamverkan med kommunerna Kungälv, Stenungsund, Tjörn och Uddevalla om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar.
2. Godkänna samverkansavtalet under förutsättning att övriga samverkanskommuner gör detsamma.

Sammanfattning av ärendet

8+fjordar är ett samarbete, som bedrivits i projektform, och syftar till att förbättra vattenmiljön i fjordarna innanför samt mellan Tjörn och Orust. I samarbetet ingår kommunerna Stenungsund, Kungälv, Orust, Tjörn och Uddevalla.
Samverkan och samarbete sker även i hög utsträckning med andra samhällsaktörer, exempelvis statliga myndigheter, universitet, länsstyrelsen, näringslivet, föreningslivet och allmänheten.

Den verksamhet som 8+fjordar bedriver bidrar positivt till såväl havsmiljön som friluftsliv och företagande. Projektet har vuxit och vidareutvecklats över tid. Det föreligger behov av att formalisera samarbetet, varför förslag till samverkansavtal tagits fram.

Samverkansavtalet tydliggör uppdragstagarens (Stenungsunds kommun) respektive uppdragsgivarnas (övriga samverkanskommuner) ansvar och befogenheter.

Samverkansavtalet innefattar att varje samverkanskommun ska betala en årlig grundersättning om 120 tkr, som ska medfinansiera:

- Lön och personalomkostnader
- IT och telefoni
- Lokaler/hyra
- Avskrivningar på maskiner, inventarier, fordon

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2026-04-15 § 55 föreslå kommunstyrelsen besluta att:

- Anta reviderad delegeringsordning, kompletterad i enlighet med bilaga Extern delegering med anledning av avtalssamverkan 8+fjordar, bilaga 1.
- Reviderad delegeringsordning gäller från och med 2026-07-01.

Arbetsutskottet föreslog kommunstyrelsen att i sin tur föreslå kommunfullmäktige besluta att:

- Ingå avtalssamverkan med kommunerna Kungälv, Stenungsund, Tjörn och Uddevalla om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar.
- Godkänna samverkansavtalet under förutsättning att övriga samverkanskommuner gör detsamma.

Kommunstyrelsen beslutade 2026-04-29 § 89 enligt arbetsutskottets förslag.

Förslag till beslut under sammanträdet

Michael Relfsson (FO) föreslår kommunfullmäktige besluta att lägga till Ellösfjorden i 8+ fjordar i kommunernas avtalssamverkan och det gemensamma miljöarbetet. Det blir därmed 9 fjordar i fortsättningen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar först om kommunfullmäktige kan besluta enligt kommunstyrelsens förslag till beslut och därefter om kommunfullmäktige kan besluta enligt Michael Relfssons (FO) förslag till beslut.
Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutat enligt kommunstyrelsens förslag och avslagit Michael Relfssons (FO) förslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2026-03-09

Extern delegering med anledning av avtalssamverkan 8+fjordar, bilaga 1

Avtal: Avtalssamverkan om gemensamt miljöåtgärdsarbete i fjordarna innanför och mellan Tjörn och Orust, 8+fjordar.

Beslutet skickas till

kommun@kungalv.se
kommun@orust.se
tjorns.kundcenter@tjorn.se
kommunen@uddevalla.se
kommun@stenungsund.se

SAMORDNINGSFÖRBUNDET ÄLV&KUST
ALE | KUNGÄLV | STENUNGSUND | TJÖRN | ÖCKERÖ

Tid: 2026-05-22 kl 14.00-15.45
Plats: Bilgatan 7 B Kungälv

Ledamöter
Närvarande: Sandra Svensson ordförande (M), Öckerö kommun
Safet Peci, Arbetsförmedlingen
Susanne Elvind, Försäkringskassan
Tomas Angervik (S), VGR
Lars Kopp (M), Ale kommun
Pia Gillerstedt (S), Kungälvs kommun
Jan Rudén (S), Stenungsunds kommun

Förhinder: Yvonne Andersson (M) Tjörns kommun

Ersättare, kallas vid ordinarie ledamots frånvaro
Thomas Wijk (S), Öckerö kommun
Pernilla Stamlin, Arbetsförmedlingen
Andreas Pettersson, Försäkringskassan
Evalotta Liljenzin (M), DRN Västra; VGR
Johnny Sundling (S), Ale kommun
Elisabeth Mattsson (L), Kungälvs kommun
Lisbeth Svensson (L), Stenungssunds kommun
Barbro Leidzén (S), Tjörns kommun

Övriga Henrik Svedberg, förbundschef (§28-39)
Ann-Katrin Österman, biträdande förbundschef (§28-39)

Sekreterare

AnnKatrin Österman
Ann-Katrin Österman

Justeras

Sandra Svensson
Sandra Svensson (May 26, 2026 08:42:45 GMT+2)
Sandra Svensson, ordf.

Safet Peci
Safet Peci (May 26, 2026 08:35:52 GMT+2)
Safet Peci, justerare

Justering

§ 28 **Sammanträdet öppnas**
Ordförande Sandra Svensson hälsar välkommen och förklarar sammanträdet öppnat.

§ 29 **Upprop**
Närvaro i enlighet med protokollets första sida.

§ 30 **Val av justerare**
Styrelsen beslutar
- Utse Safet Peci att justera dagens protokoll.

§ 31 **Fastställande av dagordning**
Styrelsen beslutar
- Fastställa dagordningen i enlighet med föredragningslista.

§ 32 **Föregående protokoll**
Styrelsen beslutar
- Fastställa protokoll från 2026-03-27

§ 33 **Uppföljning av förmiddagens utvecklingsdag**
Under förmiddagen har en utvecklingsdag genomförts tillsammans med medarbetare, lokala ledningsgrupper och styrelse. Under dagen har gränsgångarforskningen lyfts. En deltagare i Samverkansteamet berättade tillsammans med sin rehabvägledare om sin pågående rehabiliteringsresa. Därefter presenterades LESS, Lägsta effektiva sjukskrivning utav Ted Nielsen och Carl Erhamre från Vårdcentralen Älvpraktiken, Praktikertjänst i Kungälv.

Styrelsen genomförde efter lunch en dialog tillsamman med de lokala ledningsgrupperna. Utöver tankar kring förmiddagens innehåll lyftes den pågående behovsanalysen för utvecklad samverkan mellan medlemmarna.

Styrelsen beslutar:
- Notera dialogen till protokollet.

§ 34 **Inkomna revisionsberättelser**
Revisionsberättelser från auktoriserad och förtroendevald revisor har inkommit.

Handlingar
Revisionsberättelse statlig revisor Älv & Kust 2025
Revisionsberättelse förtroendevald revisor Älv & Kust 2025
Granskningsrapport Älv & Kust 2025

Styrelsen beslutar:

- Notera att revisionsberättelser inkommit.

§35 Ekonomiuppföljning jan-april

Uppföljning för perioden jan-april 2026 med prognos för helåret 2026 har gjorts.

Kostnader för personal beräknas för helåret bli något högre än budgeterat. Sammantaget förväntas året generera ett mindre överskott i förhållande till budget.

Det egna kapitalet prognostiseras uppgå till 1 748 tkr för året.

Det finns i budget ett utrymme om 500 tkr för strategiskt nätverksarbete. Det förs en dialog i styrelsen om att fördela resurserna över två år. Det förs även en dialog om allmän återhållsamhet i syfte att möjliggöra medel för fem rehabvägledare även under 2027.

Styrelsen beslutar:

- Notera information till protokollet.

§ 36 Aktuellt från NNS

a. Årsmöte och konferens 15-16 april
Sandra Svensson och förbundschef medverkade i konferensen.

b. Styrelsemöte 2026-04-28, 2026-05-13
Vid mötet 28 april hanterades förslag till ändrade stadgar och kallelse till extra styrelsemöte. Mötet 13 maj hanterade NNS bland annat samarbete med Mötesplats social innovation (MSI) och analys av inkomna reflektioner från NNS konferens, Inkluderande arbetsliv.

Styrelsen beslutar

- Notera informationen till protokollet.

§ 37 Förslag till ändrade stadgar NNS

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har gjort rättsliga analyser av hur de ser på förbundens medverkan i NNS. Ett förslag till ändrade stadgar har tagits fram tillsammans med jurister hos Försäkringskassan. Den föreslagna stadgeändringen av §2 har Försäkringskassan samt Arbetsförmedlingen uttryckt positivt stöd för. NNS har kallat till ett extra årsmöte 2026-06-04 där ställning ska tas till reviderade stadgar.

Handlingar
TU – Förslag till ändrade stadgar NNS

Styrelsen beslutar
- Bifalla NNS förslag till ändrade stadgar.

§ 38 Rapporter/meddelanden

a. Minnesanteckningar presidium 2026-05-06

b. Beslut om VGR:s roll i finsam

Hälso- och sjukvårdsdirektören har fått i uppdrag att ta fram förslag på principer för samverkan genom finsam. Initiativet kommer från Delregional nämnd Göteborg. Koncernkontoret har konstaterat att det finns behov av stärka och tydliggöra VGR:s roll inom finsam.

c. Samråd 2027 Öckerö, bifall

d. Regional utvecklingsstrategi

e. Samlokalisering Ale och Öckerö

Lokalen på Öckerö är uppsagt och rehabvägledare är samlokaliserad med AME på Öckerö. I Ale har en planering för samlokalisering kommit långt och bedömningen är att samlokalisering kommer att fungera och att lokalen i Ale inom kort kan sägas upp.

Styrelsen beslutar
- Notera informationen till protokollet.

§ 39 Övriga frågor
Inga övriga frågor anmälda

§ 40 Personalärende
Ordförande informerar styrelsen om lönerevision med förbundschef. Styrelsen för en dialog om lönekriterier. Ledamot Susanne Elvind får i uppdrag att ta in exempel på lönekriterier för förbundschef från andra förbund för en fortsatt dialog i styrelsen under hösten.

§ 41 Mötet avslutas
Ordförande tackar samtliga närvarande och avslutar mötet.

Bilagor
§34 Revisionsberättelse statlig revisor Älv & Kust 2025
§34 Revisionsberättelse förtroendevald revisor Älv & Kust 2025
§34 Granskningsrapport Älv & Kust 2025
§37 TU – Förslag till ändrade stadgar NNS

Tid:

Final Audit Report 2026-05-26

Created:	2026-05-26
By:	Henrik Svedberg (henrik.svedberg@alvokust.se)
Status:	Signed
Transaction ID:	CBJCHBCAABAAKK8JAaZWxYN-cTBdK8Bx5bzhzU3Cg9-1

"Tid:" History

Document created by Henrik Svedberg (henrik.svedberg@alvokust.se)
2026-05-26 - 6:12:28 AM GMT

Document emailed to AnnKatrin Österman (ann-katrin.osterman@alvokust.se) for signature
2026-05-26 - 6:12:33 AM GMT

Document emailed to Sandra Svensson (sandra.svensson@ockero.se) for signature
2026-05-26 - 6:12:33 AM GMT

Document emailed to Safet Peci (safet.peci@arbetsformedlingen.se) for signature
2026-05-26 - 6:12:34 AM GMT

Email viewed by AnnKatrin Österman (ann-katrin.osterman@alvokust.se)
2026-05-26 - 6:18:32 AM GMT

Document e-signed by AnnKatrin Österman (ann-katrin.osterman@alvokust.se)
Signature Date: 2026-05-26 - 6:29:47 AM GMT - Time Source: server - Signature Appearance Selected: IMAGE

Email viewed by Safet Peci (safet.peci@arbetsformedlingen.se)
2026-05-26 - 6:34:35 AM GMT

Document e-signed by Safet Peci (safet.peci@arbetsformedlingen.se)
Signature Date: 2026-05-26 - 6:35:52 AM GMT - Time Source: server - Signature Appearance Selected: TYPE

Email viewed by Sandra Svensson (sandra.svensson@ockero.se)
2026-05-26 - 6:42:07 AM GMT

Document e-signed by Sandra Svensson (sandra.svensson@ockero.se)
Signature Date: 2026-05-26 - 6:42:45 AM GMT - Time Source: server - Signature Appearance Selected: MOBILE_TYPE

Agreement completed.
2026-05-26 - 6:42:45 AM GMT

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Viktoria Petersson
viktoria_petersson@hotmail.com

Förordnande som borgerlig vigselförrättare

Beslut

Länsstyrelsen i Västra Götalands län förordnar dig, Viktoria Petersson, att vara borgerlig vigselförrättare från och med den 2 juni 2026 till och med den 1 juni 2030 inom Stenungsunds kommun. Förordnandet ger även rätt att förrätta borgerlig vigsel utanför kommunen men inom Sveriges gränser.

Motivering till beslutet

Stenungsunds kommun har uppgett att det inte föreligger något direkt behov av fler vigselförrättare i Stenungsunds kommun, men att det heller inte finns några invändningar mot att ytterligare en förordnas. Enligt Länsstyrelsens bedömning bör det i en liten till medelstor kommun vara 2 500-4 000 invånare per vigselförrättare. I dagsläget finns 6 stycken borgerliga vigselförrättare i Stenungsunds kommun. Det innebär att antalet vigselförrättare i Stenungsunds kommun kan utökas.

Du har genomfört och klarat Länsstyrelsens kunskapskontroll och bedöms därför ha de kunskaper som krävs för uppdraget. Mot bakgrund av dina kvalifikationer bedömer Länsstyrelsen att du kan bidra till att förrättningen ges en officiell prägel och att det klart framgår att du företräder det allmänna. Länsstyrelsen kan därför förordna dig som borgerlig vigselförrättare.

Vigselförrättare ska förordnas på de orter där behov finns enligt förarbeten (prop. 1968:136, s. 82).

Det är viktigt att de personer som utses till vigselförrättare har de kunskaper och kvalifikationer i övrigt som behövs för uppdraget (prop. 2008/09:80, s. 24).

En annan omständighet som bör vägas in är att vigselförrättaren kan anses lämplig att företräda det allmänna (SOU 2007:17, s. 28) och att vigselförrättaren” i kraft av sin ställning” kan bidra till att förrättningen ges en officiell prägel och att det klart framgår att förrättaren företräder det allmänna (regeringens beslut Ju 2004/2912/L2).

Beskrivning av ärendet

Du har ansökt om att bli förordnad som borgerlig vigselförrättare i Kungälvs kommun och Stenungsunds kommun. Av uppgifterna i ärendet framkommer att du är notariemeriterad vid förvaltningsrätten och har flera års erfarenhet som kommunjurist. Du har genomfört Länsstyrelsens kunskapskontroll.

Din ansökan har skickats på remiss till Kungälvs kommun och Stenungsunds kommun. Kungälvs kommun har i yttrande uppgett att de inte har behov av fler vigselförrättare och att kommunen därför avstyrker ansökan. Stenungsunds kommun har i yttrande uppgett att det inte föreligger något direkt behov av fler vigselförrättare i Stenungsunds kommun, men att det heller finns några invändningar mot att ytterligare en förordnas.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Behörig att vara vigselförrättare är den som länsstyrelsen har förordnat, enligt 4 kap. 3 § 2 äktenskapsbalken (1987:230).

Av samma lag 4 kap. 4 § framgår att innan någon förordnas till vigselförrättare ska länsstyrelsen pröva att personen har de kunskaper och kvalifikationer i övrigt som behövs för uppdraget.

Förordnandet ska gälla för en viss period, om det inte har begränsats att gälla till en angiven dag.

Beslutande

Beslutet har fattats av handläggare Karolina Hagström Thor.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Information till vigselförrättare

Kopia till

Stenungsunds kommun

Initiativärende

Till Kommunstyrelsen i Stenungsund kommun

Stenungsunds kommuns vindbruksplan antogs av kommunfullmäktige den 10 april 2012. Planen var ett tematiskt tillägg till kommunens dåvarande översiktsplan (ÖP06) och fungerade som vägledning för frågor om vindkraftsetableringar.

Senare upphävdes vindbruksplanen som eget dokument när den nya översiktsplanen, ÖP2020, antogs. De delar som fortfarande bedömdes aktuella arbetades då in i den nya översiktsplanen.

Nu har det gått ytterligare 6 år och vi ser att tekniken har gått framåt. Den storlek på vindkraftverk som planen är anpassad för är inte längre aktuell. De verk som det i dagsläget planeras för, när det kommer till den landbaserade vindkraften, är mycket högre och oftast finns också batterilösningar med i projekteringen. Dagens etableringar får större effekter när det kommer till buller, skuggbildning och synlighet och kräver därför sannolikt längre avstånd till bebyggelse. Dagens verk har högre effekt och det behövs eventuellt andra anslutningspunkter till elnätet som klarar den högre effekten. Med högre verk kan det dessutom vara andra vindförhållanden och det kan vara andra platser inom kommunens territorium som är mer lämpliga.

Det är olyckligt att det finns områden utpekade i gällande Översiktsplan som vi direkt kan se är olämpliga utifrån antagandet att det är verk i storleken 200 meter och högre som planeras. Det är att bedriva falsk marknadsföring. En aktör som vill etablera sig i kommunen tittar i Översiktsplanen och tror självklart att kommunen är positivt inställd om etableringen ligger inom utpekade områden. Det kostar onödig tid och pengar om kommunen sedan säger nej på grund av närhet till bebyggelse.

Därför vill Centerpartiet att:

Förvaltningen får i uppdrag att se över de områden i Översiktsplanen och anpassa efter nuvarande gängse storlek på kommersiella vindkraftsverk och tillhörande batteripark.

Linda-Maria Hermansson,

Gruppledare för Centerpartiet

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2025/945
2026-06-08

Lars Lidén
Digitaliseringschef

Till kommunstyrelsen

Uppdrag om digitalisering av processer

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen noterar delrapporteringen.

Sammanfattning av ärendet
Kommunstyrelsen gav 2025-10-27 § 341 förvaltningen i uppdrag att under perioden 2026–2028 identifiera, planera och genomföra åtgärder som syftar till att digitalisera minst 30 procent av kommunens processer. Förvaltningen ska redovisa investeringar och driftskostnader, förväntade besparingar och tidsvinster samt återbetalningstid och nettovinst.

Förvaltningen har genomfört nulägesbedömningar för varje sektor för att identifiera och prioritera de processer som ska ingå i uppdraget. Varje sektor har tagit fram en sektorsspecifik handlingsplan som beskriver syfte, omfattning, tidsramar, nulägeskartläggning och genomförande.

Utifrån ett metodstöd och ett systemstöd har förvaltningen definierat vad en process är, de olika processnivåerna (kärnprocess, huvudprocess, delprocess) samt vad vi menar med digitalisering. Förvaltningen har i och med nulägesarbetet skapat ett processregister för samtliga verksamheter i kommunen som kan komma till nytta även i andra sammanhang.

Föreliggande tjänsteskrivelse är en delrapportering till kommunstyrelsen på uppdraget.

Beskrivning av ärendet
Kommunstyrelsen gav 2025-10-27 § 341 förvaltningen i uppdrag att under perioden 2026–2028 identifiera, planera och genomföra åtgärder som syftar till att digitalisera minst 30 procent av kommunens processer. Förvaltningen ska redovisa investeringar och driftskostnader, förväntade besparingar och tidsvinster samt återbetalningstid och nettovinst. Förvaltningen redovisar nu den förstudie som föregår projekt 30 %.

Bakgrunden, som den anges i uppdraget, är att kommunen står inför ökade krav på kvalitet, tillgänglighet och effektivitet i samtliga verksamheter. Demografisk utveckling, kompetensförsörjningsutmaningar och ekonomiska begränsningar gör det nödvändigt att utveckla nya arbetssätt och öka digitaliseringsgraden.

Digitalisering av kommunens processer ska bidra till att

- frigöra resurser till kärnverksamheten
- förbättra service och tillgänglighet för invånare och företag
- öka kvalitet och handläggning och beslutsfattande

Syftet med uppdraget har uttolkats som att

- digitalisera administrativa och manuella moment för att frigöra resurser i kärnverksamheterna
- förbättra service, tillgänglighet och användarupplevelse
- höja kvaliteten i processer, handläggning och beslutsfattande

Målet med uppdraget är att

- minst 30 procent av kommunens processer ska vara digitaliserade senast 31 december 2028.

Vad är digitalisering?
I av kommunfullmäktige antaget program för digitalisering definieras digitalisering:

Digitalisering handlar om tvärorganisatorisk verksamhetsutveckling där nytta dras av modern informations- och kommunikationsteknik, såsom automatisering och innovation.

Programmet för digitalisering innehåller fem områden som förvaltningen särskilt ska fokusera på:

- Digitalt först
- Hög tillgänglighet på kommunala tjänster
- Datadrivet beslutsfattande
- Utforska, tillvarata och använda möjligheter med artificiell intelligens
- Säker digital transformation

Digitalisering innebär således att använda digital teknik för att förändra, förbättra eller skapa nya arbetssätt och processer. Fokus ligger inte på att endast ersätta papper med digitalt format, utan på att bland annat genom automation ta bort manuella moment och genom ny teknik förenkla administrativa moment. Digitalisering består av fler initiativ och byggstenar. I förstudien har förvaltningen utgått från följande perspektiv som tillsammans och inte enskilt bildar digitalisering:

Digitisering: Att omvandla analog information till digitalt format

Datorisering: Att använda digitala verktyg, system och plattformar

Processoptimering: Omstrukturering av arbetsflöden för att dra nytta av digitala möjligheter

Kultur & kompetens: Förändrade arbetssätt, ändra inställning, kompetensutveckling

Data & analys: Gå mot en datadriven organisation, automatiserade beslut, minskad mänsklig interaktion.

Genom arbetet med att genomlysa samtliga av kommunens verksamheter i deras digitala mognad, processernas digitaliseringsgrad och förmågan att jobba i dokumenterade processer framkommer stora variationer inte bara sektorsvis utan också inom en sektors olika verksamheter. Att det finns utmaningar med att digitalisera och jobba processorienterat är tydligt. I vissa verksamheter går utvecklingen snabbt framåt samtidigt som det i andra verksamheter rör sig långsamt eller till och med står still. För att kunna hålla samman digitaliseringen och åstadkomma vissa skalfördelar i utvecklingen behöver kommunen gå framåt i någorlunda samma takt.

Nulägesanalys

För att hinna genomföra en nulägeskartläggning som påvisar vilka av förvaltningens processer som skulle kunna vara föremål för utveckling genom digitalisering fanns ett behov av att dela in förstudien i olika faser, detta gjordes enligt följande:

1. Förberedelse
    a. Fas 1
    Framtagande av ett förvaltningsgemensamt metodstöd för hur kartläggningen skulle genomföras. Metodstödet består av följande delmoment.
        - Bedömning av processens digitaliseringsgrad (0-9) där varje nivå har en förklarande beskrivning.
        - Bedömning av personalens digitala mognadsgrad (0-9) där varje nivå har en förklarande beskrivning
        - Utse en processägare
        - Identifiera processer med hög effektiviseringspotential enligt logiken ”en stor positiv påverkan med en liten insats”
        - Bedömning av processens procentuella storlek i förhållande till varandra

    b. Fas 2
    Identifiera kärnprocesser, huvudprocesser och delprocesser. Som stöd till sektorerna ta fram en bruttolista på kommunala processer för att ha som utgångspunkt.

    c. Fas 3
    Utveckla ett systemstöd för att få ett tidseffektivt och datadrivet förfarande för både förstudien och ett framtida genomförandeprojekt. Systemstödet innehåller följande delmoment.
        - Register för förvaltningens processer inklusive tillhörighet

- Grundinformation som inkluderar processägare, processbeskrivning, processtatus, antal processutvecklare och hur stor del av förvaltningen som påverkas av processen
- Nuvarande digitaliseringsgrad, nivå 0-9
- Nuvarande digitala mognadsgrad för verksamhetens personal
- Processens påverkan på kommunens invånare, näringsliv eller föreningsliv
- Processutveckling med koppling till uppdragets effektmål
- Digitaliseringsinitiativ med schablonkostnader/schablonnyttor
- Nyttokalkyl med nettovinst och återbetalningstid

2. Genomförande (hanterades via Rådet för digital utveckling, RDU)
    a. Fas 1
    Intressentkartläggning för att identifiera vilka resurser som behöver delta i kartläggningsarbetet. Förankra syftet och målen med uppdraget. Tillsammmans med utpekade nyckelpersoner i sektorerna, revidera processregistret och samtidigt beskriva vad processen är till för.
    b. Fas 2
    Bedöma digitaliseringsgraden för processerna samt den digitala mognadsgraden för verksamhetens personal. Identifiera och prioritera processer med hög effektiviseringspotential.
    c. Fas 3
    För processer med hög effektiviseringspotential och tillsammans med nyckelpersoner i sektorerna definiera typ av digitaliseringsåtgärd. Koppla processerna till effektmålen i uppdraget
    d. Fas 4
    Sammanställa nyttokalkyler med kostnader, återbetalningstid och nettovinster. Producera handlingsplaner sektorsvis, lämna över resultatet av förstudien till respektive sektorchef.

Förstudien har resulterat i:

- processregister (kärn-, huvud- och delprocesser)
- bedömning av processernas digitaliseringsgrad och medarbetarnas digital mognad
- identifiering och prioritering av processer med hög effektiviseringspotential
- en handlingsplan per sektor inklusive:
    - föreslagna digitaliseringsinitiativ
    - investerings- och driftskostnader
    - förväntade besparingar och nyttor
    - återbetalningstid och nettovinst

Vad är en process?
En process är en serie av sammanhängande aktiviteter eller arbetsuppgifter som utförs för att uppnå ett specifikt mål eller resultat. Processer används för att systematisera, effektivisera och säkerställa kvalitet i arbetet.

Kännetecken för en process:

1. **Målstyrd** – Har ett tydligt syfte eller resultat (till exempel att fatta ett beslut, leverera en tjänst eller producera en vara).
2. **Repeterbar** – Upprepas på samma sätt varje gång för att säkerställa likvärdighet.
3. **Värdeskapande** – Varje steg i processen bidrar till att skapa värde för medborgaren, kunden eller organisationen.
4. **Definierade roller** – Det är tydligt vem som gör vad och när.
5. **Input och output** – Processen startar upp genom till exempel ett ärende, en händelse eller en förfrågan och via aktiviteterna i processen omvandlar det till ett resultat som till exempel ett beslut, en tjänst eller en produkt.

Identifierade processer
De kärnprocesser som är identifierade är följande:

- Demokrati, styrning och stöd
- Utbildning
- Socialtjänst och omsorg
- Samhällsbyggnad
- Kultur och fritid
- Näringsliv och arbetsmarknad

Totalt har förstudien identifierat och dokumenterat 7 st kärnprocesser, 61 st huvudprocesser och 484 st delprocesser varav 74 st delprocesser har prioriterats att ingå i förevarande uppdrag. Observera att 30 procent har beräknats utifrån omfattning och ej antal då processerna varierar kraftigt i storlek beroende på hur många som påverkas av den.

Processerna har bedömts utifrån två kategorier – digitaliseringsgrad och digital mognad där den förstnämnda avser att fånga hur digital processen är idag och den sistnämnda vilken mognadsgrad som finns hos användarna i nyttjandet av digital teknik. Därefter har processerna bedömts utifrån där effektiviseringspotentialen bedöms vara störst i förhållande till effektmålen.

Principer för prioritering
Prioritering av process har baserats på:

- processens omfattning och resursåtgång
- förväntad effektiviseringspotential (högt utfall/låg insats)
- nuvarande digitaliseringsgrad
- genomförbarhet och beroenden

Effektmål

Effektmålen är de som anges i uppdraget:

- Frigöra tid för personal inom kärnverksamheterna
- Förbättrad service till invånare/näringsliv
- Högre tillgänglighet för invånare/näringsliv
- Ökad kvalitet i handläggningen
- Ökad kvalitet i beslutsfattande

I förhållande till effektmålen möter de 74 utvalda processerna målen enligt nedan:

Effektmål	Antal processer som möter effektmålen
Frigöra tid för personal	72 st (av totalt 74)
Förbättrad service för invånare/näringsliv	51 st (av totalt 74)
Högre tillgänglighet för invånare/näringsliv	41 st (av totalt 74)
Ökad kvalitet i handläggning	62 st (av totalt 74)
Ökad kvalitet i beslutsfattande	48st (av totalt 74)

Det mål som flest processer lever upp till är att frigöra tid för personalen. Det innebär en potentiell produktivitetsökning, det vill säga mer verksamhet i förhållande till avdelade resurser. Det medför inte per automatik en förbättrad leverans till invånarna, även om ett sådant indirekt samband borde vara relativt starkt, utan kräver en styrning som tar hem och prioriterar den i de flesta fall frigjorda tiden så att den används utifrån de prioriteringar och behov som finns hos respektive verksamhet.

I förstudiearbetet har en enskild process kunnat möta en eller fler effektmål beroende på verksamhet och har identifierats i dialog med verksamhetsresurser.

Nyttokalkyl

En nyttokalkyl är ett verktyg för att bedöma vilka nyttor (värden) en satsning eller ett projekt ger i förhållande till dess kostnader. Nyttokalkylering används i större utsträckning inom offentlig sektor, exempelvis vid digitaliseringsprojekt i kommuner, för att fatta bättre beslut.

Kvantifierabara nyttor är nyttor som genererar en tidsbesparing eller en direkt kostnadsbesparing. Här har bland annat SKR tagit fram en schablonkostnad för olika personas (exempelvis medarbetare, chef, konsult) som använts i förstudien.

Ej kvantifierbara nyttor är nyttor som ger ökad kvalitet, och kvantifieras genom en så kallad ”multikriterieanalys” som viktar och omvandlar nyttor riktade till framförallt kommunens invånare, näringsliv och föreningar till kronor och ören så att även dem går att jämföra mot de kvantifierbara nyttorna.

Redovisade nyttokalkyler bygger således på schabloner av kostnadsbesparingar, bedömda tidsvinster och ökad kvalitet.

Exempel på nyttokalkylering:

(Elevhälsa/stödinsatser inom VUX)

Processen omfattar dokumentation och ärendehantering som innehåller känsliga personuppgifter. Hanteringen är idag tidskrävande och sker med ett ålderdomligt systemstöd med risk för bristfällig lagefterlevnad.

Kostnader:

- Inköp av ett ärendehanteringssystem för cirka 100 000 kr (engångskostnad)

Nyttor:

- Kostnadsbesparing vid utbyte av systemstöd, cirka 28 000 kr/år (kvantifierbar)
- Tidsbesparing för de anställda, cirka 35 000 kr/år (kvantifierbar)
- Ökad kvalitet i form av service, ökad rättssäkerhet, bättre arbetsmiljö med mera, cirka 27 000 kr/år (ej kvantifierbar)

Engångskostnad 100 000 kr minus sammanslagna nyttor 90 000 kr ger en återbetalningstid på lite drygt 1 år för att efter det generera en besparing på cirka 90 000 kr/år.

(kostnadsbesparingen genereras i exemplet av att det nya systemstödet är billigare än det befintliga)

Multikriterieanalys

För att sätta ett värde på de ”ej kvantifierbara” nyttorna innehåller nyttokalkylen en metodik som kallas för mutlikriterieanalys (MKA)

För att en process som delvis innehåller nyttor som är svåra eller omöjliga att värdera i pengar ändå ska kunna konkurrera med övriga processer använder sig förvaltningen av MKA. Om en förändring exempelvis genererar högre säkerhet, ökad trygghet eller ökad kvalitet för kommunens invånare går dessa att dels vikta i förhållande till varandra samt värderas i kronor och ören.

Nyttorealisering

Nyttorealisering handlar i det här fallet om att säkerställa att de effekter och värden som

digitaliseringen och nyttokalkylen anger förväntas uppnå, faktiskt uppnås i verksamheten. Det räcker alltså inte att leverera en lösning – nyttan måste också uppstå och effekterna infrias.

Huvudsakligen utfaller nyttor i tidsbesparing och ökad kvalitet och för att hämta hem de nyttorna krävs alltså mycket medveten styrning, förändringsledning och chefsskap i att ta ställning till hur tidsvinsten ska användas. Ska exempelvis samma handläggare hantera fler ärenden inom samma tid eller ska nyttan verkställas genom förbättrad kvalitet genom exempelvis utvecklingsinsatser i verksamheten? Ska en undersköterska vars administrativ tid frigörs användas för kvalitetsökning eller för att kunna hantera fler brukare per anställd?

Att påvisa en realiserad nytta är generellt svårt, speciellt när tidsvinsten är liten men påverkas av många, ännu svårare om den påverkan många utspridda i förvaltningen.

Kommunens arbete med nyttokalkylering och nyttorealisering är i sin linda och vi befinner oss i någon form av upplärning. Uppdragets förstudie har bidragit till en bättre förståelse för nyttokalkyler och multikriterieanalys, något förvaltningen kommer ha stor nytta av i kommande förändringsprojekt framöver.

Handlingsplan och genomförande

De 74 i förstudien identifierade projekt- eller förändringsuppdragen ska genomföras på förhållandevis kort tid och med begränsat antal resurser. Det finns idag utpekade resurser som har till sin uppgift att digitalisera våra verksamheter, både övergripande på sektor stödfunktioner och sektorspecifika, något som de självklart kommer fortsätta med i ett kommande projekt. De har dock inte numerären eller driftsmedel tillgängliga för att genomföra ett större projekt av denna dignitet.

För att uppnå målet att digitalisera minst 30% av kommunens processer är bedömningen att en för ändamålet avsedd organisation med framförallt projektledarkompetens behöver skapas för att kunna strukturera och resursplanera, men också ha fokus på att hålla både tid och budget.

Med tanke på antalet processer som föreslås digitaliseras bedömer förvaltningen att det krävs en utökning med två heltidsanställda projektledare samt avsevärd tid från digitaliseringschefen för att genomföra projektet. Deras arbete förutsätter i sin tur ett stort arbete på alla berörda verksamheter, som behöver ha egna resurser och förmåga att ta emot och vara involverade i det arbete som bedrivs övergripande. Genomförandet förutsätter också att stödresurser i form av upphandlingsenheten, enheten för informations- och systemförvaltning och SOLTAK kan frigöra tid för arbetet med projektet.

Förstudiearbetet har resulterat i framtagande av ett preliminärt ekonomiskt underlag, som behöver kvalitetssäkras. Förvaltningen behöver bland annat bedöma vad som går att nyttorealisera och avvägningen mellan drift och investering.

Både kostnad, nyttokalkyl och besparing är uträknade med schablonestimat återanvänt från tidigare projekt och inköpta digitala lösningar. Det finns ett behov från förvaltningen att

kvalitetssäkra estimaten vilket det inte funnits tid till i nulägeskartläggningen samt en ekonomisk avstämning mellan vad som är att betrakta som drift och investering. Bedömningen är att förvaltningen behöver tid till i höst för detta arbete.

Ekonomisk bedömning
En ekonomisk bedömning av projektet återkommer förvaltningen med i ett senare skede.

Barnkonsekvensanalys
Ärendet har ej någon direkt koppling mot barn.

Juridisk bedömning
Utifrån digitaliseringsperspektivet är det främst säkerhets- och dataskyddsfrågor som behöver beaktas i den juridiska bedömningen i varje enskilt fall. Dataskyddsförordningen (GDPR) ställer krav på behandling av personuppgifter, cybersäkerhetslagen ställer krav på säkerhetsåtgärder och offentlighets- och sekretesslagen ställer krav på lämplighetsbedömning i teknisk bearbetning av sekretessbelagt material.

Det juridiska området runt AI är ännu inte helt klarlagt men det kommer också inom det området krävas tolkningar och bedömningar utifrån gällande rätt.

Bedömning utifrån Agenda 2030
De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse, 2026-06-08
Kommunstyrelsen 2025-10-27 § 341
Initiativärende 2026-10-06, uppdrag om digitalisering av processer

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Erik Bergman
Funktionschef

Beslut skickas till
Lars.lidén@stenungsund.se
erik.bergman@stenungsund.se

elin.hjalmarsson@stenungsund.se

§ 341 Dnr: KS 2025/945

Uppdrag om digitalisering av processer

Beslut

Kommunstyrelsen ger förvaltningen, med samtliga verksamheter, i uppdrag att under perioden 2026-2028 identifiera, planera och genomföra åtgärder som syftar till att digitalisera minst 30 procent av sina processer.

Varje sektor ska redovisa:

- Investeringar och driftskostnader.
- Förväntade besparingar och tidsvinster.
- Återbetalningstid och nettovinst.

Varje sektor ska senast 30 juni 2026 redovisa en nulägesanalys och handlingsplan, inklusive bedömning av ekonomiska konsekvenser och förväntade nyttor.

En slutrapport med uppnådda resultat, besparingar och effekter på verksamhetskvalitet ska lämnas senast 31 december 2028.

Sammanfattning av ärendet

Socialdemokraterna och Moderaterna har inkommit med ett uppdrag om att digitalisera minst 30 procent av kommunens processer, i syfte att:

- Frigöra resurser för kärnverksamheten.
- Förbättra service och tillgänglighet.
- Öka kvalitet i handläggning och beslutsfattande.

Beslutsunderlag

Uppdrag om digitalisering av processer 2025-10-06

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordförande föreslår att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget i Socialdemokraternas och Moderaternas uppdrag.

Förslag gällande huruvida ärendet ska avgöras idag eller bordläggas återfinns under § 302, Fastställande av föredragningslistan.

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med ordförandes förslag och konstaterar att så sker.

Beslut gällande huruvida ärendet ska avgöras idag eller bordläggas hanteras under § 302, Fastställande av föredragningslistan.

Beslut skickas till

Maria.jonsson@stenungsund.se
Elin.hjalmarsson@stenungsund.se
Elisabeth.andreasson@stenungsund.se
Rickard.persson@stenungsund.se
Fredric.arpfjord@stenungsund.se
Erik.bergman@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr 2026/446
2026-04-13

Kajsa-Stina Persson
Utredare

Till kommunfullmäktige

Rapportering av avtalssamverkan 2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige noterar rapportering av Stenungsunds kommuns avtalssamverkan enligt 9 kap. 38 § kommunallagen för år 2025.

Sammanfattning av ärendet

Avtalssamverkan innebär att en kommun får träffa avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av annan kommun eller region. Bestämmelser om kommunal avtalssamverkan finns i kommunallagen (2017:725). Bestämmelserna ger även möjlighet till så kallad extern delegation i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden.

Uppsiktsplikten över kommunens avtalssamverkan ligger hos kommunstyrelsen. Av 9 kap. 38 § kommunallagen framgår att kommunstyrelsen årligen ska rapportera till kommunfullmäktige om kommunens avtalssamverkan. Kravet på rapportering omfattar samtliga samverkansavtal och rapporteringsskyldigheten innebär att kommunstyrelsen ska sammanställa befintliga och nya samverkansavtal under året och rapportera dessa till kommunfullmäktige. Syftet med rapporteringen är att kommunfullmäktige ska vara informerade och kunna ta fullt ansvar för verksamheterna även om den utförs av en annan kommun eller region.

I beslutsunderlaget återfinns sammanställningar över de samverkansavtal som varit giltiga under år 2025 från respektive sektor. Sammanställningarna innehåller information om vilken verksamhet som bedrivs med stöd av samverkansavtal, vilka kommuner eller regioner som avtal har ingåtts med samt om avtalen ger möjlighet till extern delegering och om denna möjlighet har utnyttjats. I kommunledningens stab har verksamheten för upphandling haft avtalssamverkan som redovisas. HR och bemanning och ekonomi har inte haft någon avtalssamverkan under år 2025 som ska rapporteras.

Ekonomisk bedömning

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys
Ärendet avser rapportering av avtalssamverkan och innebär inga beslut som påverkar barn eller unga.

Juridisk bedömning
Ärendet grundar sig på bestämmelser i 9 kap. 38 § kommunallagen (2017:725), som anger att kommunstyrelsen årligen ska rapportera kommunens avtalssamverkan till kommunfullmäktige. Förvaltningen bedömer att redovisningen uppfyller lagens krav.

Bedömning utifrån Agenda 2030
De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-04-21
Avtalssamverkan upphandling
Avtalssamverkan sektor utbildning
Avtalssamverkan sektor socialtjänsten
Avtalssamverkan sektor stödfunktioner
Avtalssamverkan sektor samhällsbyggnad

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Erik Bergman
Funktionschef

Beslut skickas till
kajsa-stina.persson@stenungsund.se

Kommunledningens stab

Avtalssamverkan Upphandling, 2025

Avtal	Avtalsparter (exkl. Stenungsunds kommun)	Verksamhet som bedrivs med stöd av avtalet	Ger avtalet möjlighet till delegering	Har möjlighet till delegering nyttjas
Samverkansavtal upphandling och inköp	Göteborgs stad, Förvaltningen för upphandling och inköp	Avtal om samverkan i upphandling och inköp samt e-handel.	Ja	Ja
Samarbetsavtal upphandling Tjörn	Tjörns kommun	Avtal om samarbete gemensam upphandlingsverksamhet.	Nej	Nej
Samarbetsavtal upphandling Lilla Edet	Lilla Edets kommun	Avtal om samarbete gemensam upphandlingsverksamhet.	Nej	Nej
Samarbetsavtal upphandling Stenungsundshem	Stenungsundshem AB	Avtal om samarbete gemensam upphandlingsverksamhet.	Nej	Nej

Sektor Utbildning

Avtalssamverkan sektor utbildning, 2025

Avtal	Avtalsparter (exkl. Stenungsunds kommun)	Verksamhet som bedrivs med stöd av avtalet	Ger avtalet möjlighet till delegering	Har möjlighet till delegering nyttjas
Skolfam	Ale kommun	Skolfam (Stenunsunds kommun står för Specialpedagog och Ale kommun står för Skolpsykolog)	Nej	-
Direktupphandling av drogtester till Nösnäsgymnasiet	Stenungsunds kommun (Nösnäsgymnasiet) och Västra Götalandsregionen	MiniMia för drogtest av elev	Nej	-
Samarbetsavtal avseende skolfotografering	Stenungsunds kommun och Exakta Photo AB	Skolfotografering i grundskola och gymnasiet	Nej	-
Avtal med Kanisafar AB	Stenungsunds kommun (Nösnäsgymnasiet) och Kanisafar AB	Tillhandahålla elevluncher för Nösnäsgymnasiets elever på fordons-och transportprogrammet baserat i Wallhamn på Tjörn. Två pedagogiska luncher per dag ska ingå för medföljande lärare.	Nej	-
Hyresavtal	Svenska Automatsystem AB	Drift av caféverksamhet för Nösnäsgymnasiet.	Nej	-
Direktupphandling-Avtal	Watson Detective Dogs AB	Hundsök Nösnäsgymnasiet.	Nej	-

Direktupphandling avseende samarbete mellan Stenungsunds kommun och Molekylverkstan	Stenungsunds kommun och Molekylverkstan	Syftet med avtalet är att öka intresset inom områdena kemi, matematik, naturvetenskap, teknik och hållbar utveckling hos elever inom kommunala och fristående grundskolor, gymnasieskola, anpassad grundskola samt anpassad gymnasieskola i Stenungsunds kommun.	Nej	-
Ramavtal – Gymnasial vuxenutbildning på distans	Stenungsunds kommun och Hermods	Utbildningar på distans	Nej	-

Sektor Socialtjänst

Avtalssamverkan sektor socialtjänst, 2025

Avtal	Avtalsparter (exkl. Stenungsunds kommun)	Verksamhet som bedrivs med stöd av avtalet	Ger avtalet möjlighet till delegering	Har möjlighet till delegering nyttjas
Avtalssamverkan - gemensam familjerådgivning	Orust kommun och Tjörns kommun	Familjerådgivning enligt socialtjänstlagen – förebyggande samtalsverksamhet för par, familjer och enskilda. Säte i Stenungsund.	Nej	Nej
Avtalssamverkan - gemensam familjerätt	Orust kommun och Tjörns kommun	Barn och familj – myndighetsutövning inom familjerätt (vårdnads-, boende- och umgängesutredningar, samarbetssamtal m.m.). Säte i Stenungsund.	Ja	Ja
Samverkansavtal för Trygghetsjouren - arbetsledning utanför kontorstid	Göteborgs Stad, Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen (ÄVO)	Arbetsledning kvälls- och nattetid för funktionshinderverksamhet, ordinärt boende, särskilt boende och kommunal primärvård.	Nej	Nej

Samverkansavtal vid jävssituationer inom socialtjänsten	Ale kommun, Kungälvs kommun och Tjörns kommun	Handläggning och/eller verkställighet av ärenden inom socialtjänsten vid uppkomna jävssituationer för att säkerställa rättssäker och opartisk myndighetsutövning.	Ja	Nej
Samverkansavtal för Socialjour	Göteborgs Stad, Socialförvaltningen Centrum	Socialjour enligt socialtjänstlagen, LVU och LVM utanför ordinarie kontorstid.	Ja	Ja
Lokalt samverkansavtal – Familjecentralen Hasselkärnan	Närhälsan (BVC) och Regionhälsan (VGR)	Verksamhet med förebyggande och hälsofrämjande insatser för barn 0–6 år och deras föräldrar.	Nej	Nej
Ungdomsmottagningen	Västra Götalandsregionen (samtliga kommuner i VGR omfattas av övergripande avtal)	Förebyggande och hälsofrämjande mottagning för ungdomar avseende psykisk hälsa, levnadsvillkor samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.	Nej	Nej

Barnahus Uddevalla	Barnahus Fyrbodal genom Trollhättans Stad samt samverkande myndigheter (polis, åklagare, region m.fl.)	Samverkan mellan myndigheter vid misstanke om att barn och unga utsatts för våld eller sexuella övergrepp, inklusive samråd och barnförhör i barnanpassad miljö.	Nej	Nej
Avtalssamverkan Mini-Maria	Mölndals stad, Kungälvs kommun, Alingsås kommun, Ale kommun, Härryda kommun, Lilla Edets kommun, Lerums kommun, Partille kommun, Västra Götalandsregionen	Verksamheten är en integrerad öppenvårdsmottagning för ungdomar upp till 21 år, med frågor och problematik rörande alkohol, droger och spel om pengar.	Nej	Nej
Samverkansavtal Socialmedicinsk mottagning	Capio vårdcentral Stenungsund och SIMBA	Samordnade insatser för vuxna med beroendeproblematik och psykisk ohälsa som har behov av både kommunens och regionens insatser.	Nej	Nej
Stödcentrum för personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck i Göteborgsregionen	Stödcentrum för personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck i Göteborgsregionen	Icke biståndsbedömt stöd, vägledning och konsultation till personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck samt till yrkesverksamma.	Nej	Nej

Överenskommelse avseende samverkan mellan Frivården Vänersborg och Stenungsund kommun	Kriminalvården, Frivården Vänersborg	Samordnat stöd till personer bosatta i Stenungsund som avtjänar kriminalvårdspåföljd i form av övervakning vid villkorlig frigivning, i syfte att underlätta återanpassning till samhället.	Nej	Nej

Sektor Stödfunktioner

Avtalssamverkan sektor stödfunktioner, 2025

Avtal	Avtalsparter (exkl. Stenungsunds kommun)	Verksamhet som bedrivs med stöd av avtalet	Ger avtalet möjlighet till delegering	Har möjlighet till delegering nyttjas
Avtalssamverkan budget och skuldrådgivning	Tjörns kommun, Orust kommun och Lilla Edets kommun	Samverkansorganisation för kommunernas budget- och skuldrådgivningsverksamhet med säte i Stenungsunds kommun	Ja	Ja
Samverkansavtal avseende Energi- och klimatrådgivning	Tjörns kommun, Orust kommun, Lilla Edets kommun, Kungälvs kommun, Öckerös kommun och Ale kommun	Energi- och klimatrådgivning	Nej	Nej
Samverkansavtal om gemensam överförmyndarnämnd och organisation för överförmyndarverksamheten	Tjörns kommun, Lilla Edets Kommun och Orust kommun	Kommunerna Lilla Edet, Orust, Tjörn och Stenungsund överenskommer om att bedriva gemensam överförmyndarverksamhet genom en gemensam nämnd med säte i Stenungsunds kommun.	Ja	Ja

Samverkansavtal avseende kommunernas alkohol- och tobakstillsyn	Partille kommun, Ale kommun, Kungälvs kommun, Lerums kommun, Härryda kommun och Öckerö kommun	Prövning och tillsyn av alkohol- och tobaksförsäljning	Ja	Ja
Avtalssamverkan om gemensam fordonshantering	Kungälvs kommun och Tjörns kommun	Gemensam fordonshantering av kommunernas personbilar, lätta lastbilar och bussar upp till 3 500 kg, inklusive samordning av upphandlingar, administration av fordonsflottan, uppföljning, rådgivning och utveckling av fordonsverksamheten.	Nej	Nej

Sektor Samhällsbyggnad

Avtalssamverkan sektor samhällsbyggnad, 2025

Avtal	Avtalsparter (exkl. Stenungsunds kommun)	Verksamhet som bedrivs med stöd av avtalet	Ger avtalet möjlighet till delegering	Har möjlighet till delegering nyttjas
Alkohol- och tobakstillsyn	Ale, Härryda, Kungälv, Lerum, Partille, Öckerö	Drift av alkohol- och tobakstillsyn (Säte Partille)	Ja	Ja
Strategisk infrastruktur	Tjörn, Orust,	Driva strategiska frågor inom infrastruktur och kollektivtrafik (Säte Stenungsund)	Nej	Nej
Vattenförsörjning	Tjörn, Kungälv	Leverans av vatten (säkra leveranser) från Kungälv	Nej	Nej

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/498
2026-05-07

Cecilia Vilén
Kommunjurist

Till kommunstyrelsen

Återrapportering av visselblåsarfunktionens ärenden 2025

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen.

Sammanfattning av ärendet

I enlighet med Stenungsunds kommuns *Riktlinjer för kommunens visselblåsarfunktion* lämnas den årliga, anonymiserade, återrapporten över visselblåsarfunktionens ärenden för 2025. I rapporten redogörs även för hur organisationen och arbetet fortlöpt under perioden.

Sammanfattningsvis har kommunens visselblåsarfunktion använts sparsamt under 2025. Likt föregående år har en majoritet av de inkomna rapporterna fallit utanför visselblåsarlagens syfte.

Beskrivning av ärendet

Enligt *Riktlinjer för kommunens visselblåsarfunktion* ska visselblåsarfunktionens ärenden årligen återrapporteras till kommunstyrelsen i anonymiserad form. Syftet med återrapporten är att ge kommunstyrelsen möjlighet till insyn i funktionen samt hur organisation och utredningsfunktion har fungerat under föregående år.

Under 2025 har kommunens visselblåsarfunktion använts sparsamt. Likt föregående år har en majoritet av de inkomna rapporterna fallit utanför visselblåsarlagens syfte. Majoriteten av inkomna ärenden rör personalrelaterade frågor, tex klagomål och synpunkter som ska hanteras i andra forum samt uppgifter och information som är för knapphändiga och vaga för att utgöra underlag för vidare utredning.

Den interna visselblåsarfunktionen eftersträvar att lämna en tydlig återkoppling om syftet och begränsningarna med visselblåsarfunktionen till de som rapporterar i kommunens rapporteringskanal. Den interna visselblåsarfunktionen har i flera fall under föregående år meddelat den rapporterande personen att uppgifterna inte har bedömts utgöra missförhållanden av allmänintresse men att informationen istället kan lämnas till exempelvis en chef, HR, skyddsombud eller facklig representant. I några fall har visselblåsarfunktionen funnit anledning att överlämna information till berörd enhet för eventuell vidare hantering.

Den interna utredningsfunktionen anser att bemanningen av den interna utredningsfunktionen är tillräcklig och att det nuvarande ärendehanteringssystemet är ändamålsenligt.

Ekonomisk bedömning
Ärendet medför inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys
Ärendet är av administrativ karaktär och berör inte barn direkt.

Bedömning utifrån Agenda 2030
De globala målen i agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-05-07
Rapport över visselblåsarärenden enligt Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden inkomna 2025

STENUNGSUNDS KOMMUN

Maria Jonsson
Kommundirektör

Elin Hjalmarsson
Sektorchef stödfunktioner

Beslut skickas till
cecilia.vilen@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Återrapport

Rapport över visselblåsarärenden enligt Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden inkomna 2025

Innehållsförteckning

1. Återrapportering från visselblåsarfunktionen 3
1.1 Syfte med återrapportering.....3
1.2 Visselblåsarfunktionen i Stenungsunds kommun 3
1.3 Kriterier för rapportering enligt visselblåsarlagen.....4
1.4 Inkomna rapporter under 2025 5
1.5 Reflektioner 5

1. Återrapportering från visselblåsarfunktionen

1.1 Syfte med återrapportering

Enligt *Riktlinjer för kommunens visselblåsarfunktion* ska visselblåsarfunktionens ärenden årligen återrapporteras till kommunstyrelsen i anonymiserad form. Syftet med återrapporten är att ge kommunstyrelsen möjlighet till insyn i funktionen samt hur organisation och utredningsfunktion har fungerat under året.

Visselblåsarfunktionen i Stenungsunds kommun infördes i juli 2022 i samband med att offentliga verksamhetsutövare med fler än 50 anställda blev skyldiga enligt den s.k. visselblåsarlagen[1] att inrätta interna rapporteringskanaler för rapportering och uppföljning av vissa missförhållanden.

1.2 Visselblåsarfunktionen i Stenungsunds kommun

Visselblåsarfunktionen i Stenungsunds kommun består av en intern och en extern utredningsfunktion. Den interna utredningsfunktionen bemannas av två kommunjurister och en HR-partner. Den externa utredningsfunktionen utgörs av en extern advokatbyrå.

Den interna utredningsfunktionen gör en initial bedömning av inkomna rapporter och bedömer om de uppfyller kriterierna för att utgöra ett uppföljningsärende enligt visselblåsarlagen. Om den interna utredningsfunktionen bedömer att en inkommen rapport uppfyller kriterierna för att utgöra ett visselblåsarärende inom lagens tillämpningsområde utreds rapporten vidare. Utredningen resulterar i en bedömning och förslag på eventuella åtgärder. I de fall den interna utredningsfunktionen bedömer att en inkommen rapport inte uppfyller kriterierna för att utgöra ett visselblåsarärende meddelas detta till den rapporterande personen och ärendet avslutas.

[1] Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden

Vid risk för jäv eller annan intressekonflikt ska den eller de personer som bedöms omfatta av intressekonflikten inte delta i beredningen. Om det föreligger risk för jäv eller annan intressekonflikt för samtliga personer som ingår i den interna utredningsfunktionen ska ärendet överlämnas direkt till den externa utredningsfunktionen för bedömning.

Den externa utredningsfunktionen har till uppgift att utreda de rapporter som överlämnats av den interna utredningsfunktionen och lämna förslag på åtgärder. Syftet med den externa utredningsfunktionen är att upprätthålla kravet på oberoende och självständighet.

När den interna eller den externa utredningsfunktionen är klar med sin bedömning ska den interna utredningsfunktionen redovisa utredningens slutsatser och förslag till åtgärder till kommundirektören. Kommundirektören ska då fatta beslut om kommunen ska gå vidare med de föreslagna åtgärderna eller inte.

1.3 Kriterier för rapportering enligt visselblåsarlagen

Visselblåsarlagen gäller vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om som finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Lagen gäller även vid rapportering av information om överträdelser av unionsrätten som stadgas i EU:s visselblåsardirektiv.

Att rapportering ska ske i ett arbetsrelaterat sammanhang innebär att det endast är personer som tillhör någon av nedanstående personkategorier som är behöriga att rapportera missförhållanden till kommunens visselblåsarfunktion:

- Arbetstagare
- Personer som gör en förfrågan om eller söker arbete
- Personer som söker eller utför volontärarbete
- Personer som söker eller fullgör praktik
- Personer som annars står till förfogande för att utföra eller utför arbete under en kommunens kontroll och ledning
- Egenföretagare som söker eller utför uppdrag för kommunen
- Personer som har tillhört någon av personkategorierna ovan och har fått del av eller inhämtat informationen under tiden i verksamheten.

För att kravet på allmänintresse ska vara uppfyllt krävs att missförhållandena angår en krets av personer som kan betecknas som allmänheten. Exempel på detta kan vara otillbörligt nyttjande av arbetskraft eller korrupta handlingar där allmänheten har ett legitimt intresse av

att missförhållandena kommer fram. Visselblåsarlagen är inte tillämplig när det gäller rapportering av sådant som endast rör den rapporterande personens egna arbets- eller anställningsförhållanden. Sådana frågor får istället hanteras inom ordinarie ordning för arbetsrättsliga och arbetsmiljörättsliga frågor.

Visselblåsarfunktionen ska inte heller användas vid rapportering utanför ett arbetsrelaterat sammanhang, till exempel rapportering av information som någon har fått del av i egenskap av till exempel kommuninvånare, förtroendevalda, kund, klient, patient eller elev. Eventuella missförhållanden som hör till kommunens bolag Stenungsundshem AB eller Stenungsunds Energi AB ska inte heller rapporteras till visselblåsarfunktion. Sådana rapporter ska istället lämnas till lämplig myndighets externa rapporteringskanal.

1.4 Inkomna rapporter under 2025

- 6 st inkomna rapporter.

  Två av de inkomna rapporterna bedömdes uppfylla kriterierna för ett uppföljningsärende enligt visselblåsarlagen. Av dessa två rapporter utreddes en av kommunens interna utredningsfunktion och en av kommunens externa utredningsfunktion (extern advokatbyrå). Det ena uppföljningsärendet handlade om påstådda missförhållanden rörande otillbörlig påverkan på tjänstepersoner och det andra om påstådda missförhållanden rörande felaktig användning av kommunala medel. Båda ärendena avslutades utan åtgärder efter att utredningarna inte kunde konstatera att det förelåg någon grund för de påstådda missförhållandena.

  Fyra rapporter bedömdes inte uppfylla kriterierna för att utgöra ett visselblåsarärende. I de flesta fall var det kriteriet på allmänt intresse inte uppfyllt. I en rapport var de rapporterande uppgifterna så få och knapphändiga att det varken gick att fastställa vad det var för missförhållande det var fråga om, huruvida rapporteringen skedde i ett arbetsrelaterat sammanhang eller om det fanns ett allmänintresse av att det rapporterade kom fram.

1.5 Reflektioner

Under 2025 har kommunens visselblåsarfunktion använts sparsamt. Likt föregående år har majoriteten av de inkomna rapporterna inte bedömts uppfylla visselblåsarlagens kriterier på ett uppföljningsärende.

Merparten av rapporterna rörde personalrelaterade frågor, tex klagomål och synpunkter på det egna anställningsförhållandet, som ofta faller utanför visselblåsarlagens syfte. Sådana ärenden avslutas av visselblåsarfunktionen men information om exempelvis arbetskonflikter eller arbetsmiljöproblem överlämnas i flertalet fall till berörd verksamhet för vidare hantering i enlighet med ordinarie rutiner.

I kommunens rapporteringskanal kan den som rapporterar välja att vara anonym och merparten väljer att rapportera anonymt. Möjligheten att rapportera anonymt medför sannolikt att fler väljer att rapportera jämfört med om det skulle ställas krav på att uppge sin identitet. Den rapporterande personen kan också välja huruvida denne önskar återkoppling på rapporten eller inte. När återkoppling väljs bort har utredningsfunktionen inte samma möjlighet att ställa uppföljande frågor eller be denne komplettera en knapphändig rapport som när återkoppling önskas. Systemet förutsätter i sådana fall att den enskilde väljer att logga in på nytt i systemet och i flera fall återkommer inte den rapporterande person med svar på frågor som ställs vilket leder till att bedömningen behöver göras på befintligt underlag. Möjligheten att rapportera anonymt försvårar således i vissa fall möjligheterna att bedöma om personen tillhör personkretsen och utreda ett ärende.

Den interna visselblåsarfunktionen eftersträvar att lämna en tydlig återkoppling om syftet och begränsningarna med visselblåsarfunktionen. Den interna visselblåsarfunktionen har i flera fall meddelat rapporterande person att uppgifterna inte har bedömts utgöra missförhållanden av allmänintresse men att informationen istället kan lämnas till exempelvis en chef, HR, skyddsombud eller en facklig representant.

Den interna utredningsfunktionen anser att bemanningen av den interna utredningsfunktionen är tillräcklig och att det nuvarande ärendehanteringssystemet är ändamålsenligt.

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/550
2026-06-02

Anna Augustin
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Samarbetsavtal för Västsvenska Kemi- och Materialklustret och Anslutningsavtal som associerad part till Programavtal för Klimatledande processindustri

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner Samarbetsavtal Västsvenska Kemi- och Materialklustret samt Anslutningsavtal som associerad part till Programavtalet för Klimatledande Processindustri daterade 2026-06-01.

Sammanfattning av ärendet

Stenungsunds kommun har under lång tid arbetat i nära samverkan med den lokala kemiindustrin, bland annat genom deltagande i Västsvenska Kemi- och Materialklustret. Kommunen har även tidigare medverkat i programmet Klimatledande processindustri, vilket syftar till att stödja industrins omställning genom samverkan och innovationsprojekt.

Ärendet avser två delar: dels ett nytt samarbetsavtal för Västsvenska Kemi- och materialklustret som ersätter tidigare avtal, dels att Stenungsunds kommun ingår ett anslutningsavtal till programavtalet för Klimatledande processindustri.

Sammanfattningsvis gäller ärendet kommunens fortsatta deltagande i klustret och programmet genom tecknande av nytt samarbetsavtal samt anslutningsavtal till programavtalet.

Beskrivning av ärendet

Stenungsunds kommun är ett av Sveriges viktigaste centra för kemi- och processindustri, med ett starkt och internationellt konkurrenskraftigt kluster. Industrin har stor betydelse för såväl den lokala arbetsmarknaden som den regionala och nationella ekonomin, men står samtidigt inför omfattande utmaningar kopplade till klimatpåverkan, teknikutveckling och kompetensförsörjning.

Kommunstyrelsen har tidigare beslutat att stärka samarbetet med kemiindustrin, bland annat genom samverkan inom initiativet Hållbar Kemi. Stenungsunds kommun har därutöver deltagit i Västsvenska Kemi- och Materialklustret under en längre tid, åtminstone sedan 2013. Samverkan inom klustret utgör därmed en etablerad del av kommunens arbete med näringslivsutveckling och industrins omställning.

I kommunens näringslivsstrategiska program betonas vikten av ett starkt företagsklimat, ökad innovationskraft och samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och akademi, samt behovet av att möta klimatutmaningen genom teknikutveckling och cirkulära lösningar. Mot denna bakgrund utgör kommunens deltagande i Västsvenska Kemi- och Materialklustret och programmet Klimatledande processindustri en viktig del i arbetet med att stärka näringslivet och bidra till den gröna omställningen.

Samarbetsavtal för Västsvenska Kemi- och materialklustret
Västsvenska Kemi- och Materialklustret är ett samarbete där aktörer från näringslivet, akademi och det offentliga samverkar inom områdena förnybara drivmedel, material och kemi för att bidra till en hållbar utveckling och tillväxt. Syftet med klustret är att utveckla och stärka samarbetet mellan medlemmarna samt initiera och driva forsknings-, innovations- och utvecklingsinitiativ inom nämnda områden. Den övergripande målsättningen är att stärka konkurrenskraften bland medlemmar och bidra till ett fossiloberoende Västra Götaland.

Kommunen är sedan tidigare medlem i Västsvenska Kemi- och Materialklustret och omfattas av ett tidigare samarbetsavtal. Ett nytt samarbetsavtal har nu tagits fram, vilket innebär flera uppdateringar och förtydliganden jämfört med tidigare avtal. En viktig förändring är att värdorganisationen har bytts från Johanneberg Science Park till Lindholmen Science Park. Det nya avtalet innehåller även tydligare regler kring ansvar, immateriella rättigheter och dataskydd samt större flexibilitet avseende avgifter. Vidare innebär det förändringar i hur sekretess hanteras och fler juridiska standardklausuler såsom Force majeure har införts.

Samarbetsavtal träder i kraft vid undertecknande och gäller fram till och med utgången av innevarande år. Avtalet förlängs därefter automatiskt med ett år i taget om avtalet inte sägs upp av någon part senast den 30 juni innevarande avtalsår.

Anslutningsavtal som associerad part till Programavtal för Klimatledande Processindustri
Programmet Klimatledande Processindustri är ett initiativ som drivs av Västsvenska Kemi- och Materialklustret och finansieras gemensamt av klustret, Västra Götalandsregionen och Vinnova. Programmet drivs som en nätverksarena för resultatspridning, omvärldsbevakning och erfarenhetsutbyte, samt finansierar samverkansprojekt i syfte att accelerera omställningen till en fossiloberoende processindustri i Västsverige.

Stenungsunds kommun har deltagit i programmet under tidigare etapper genom medfinansiering i form av arbetstid och via medlemsavgift i Västsvenska Kemi- och Materialklustret. Kommunen har nu bjudits in att fortsätta delta i programmet under etapp 3 (2026-2028) som associerad part, vilket sker genom undertecknande av ett särskilt anslutningsavtal. Via detta avtal ansluter sig kommunen till programavtalet och åtar sig de rättigheter och skyldigheter som följer, bland annat att bidra till programmets genomförande

genom deltagande i aktiviteter och informationsutbyte. Programavtalet reglerar verksamheten inom programmet under etapp 3, inklusive ansvar, sekretess samt hantering av resultat och rättigheter mellan parterna. Under tidigare etapper har något motsvarande samlat avtal inte funnits. För den aktuella etappen ställer Vinnova krav på att ett programavtal upprättas mellan samtliga deltagande parter.

Ekonomisk bedömning
Medlemsavgiften för Västsvenska Kemi-och Materialklustret för offentliga aktörer har justerats från och med 2026, från 25 000 kronor till 30 000 kronor per år. Avgiften faktureras årsvis och är densamma under hela etappen, 2026–2028.

Barnkonsekvensanalys
Beslutet medför inga konsekvenser för barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål nr 9 - Hållbar industri, innovation och infrastruktur, mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna och mål 12 – Hållbar konsumtion och produktion

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-06-02
Samarbetsavtal Västsvenska Kemi- och Materialklustret 2026
Anslutningsavtal som associerad part till Programavtalet för Klimatledande Processindustri, etapp3 daterat 2026-06-01
Programavtal Klimatledande Processindustri, etapp 3, med tillhörande bilagor daterat 2026-06-01

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor stödfunktioner

Elin Hjalmarsson
Sektorchef

Jessica Waller
Näringslivschef

Beslut skickas till
Anna.augustin@stenungsund.se
Jessica.waller@stenungsund.se

Samarbetsavtal Västsvenska Kemi- och Materialklustret

Detta samarbetsavtal (“**Avtalet**”) ingås mellan:

- **Lindholmen Science Park AB**, 556568–6366, Lindholmsplatsen 1, Box 8077, 402 78 Göteborg, värdorganisationen för Västsvenska Kemi- och Materialklustret (“**Värdorganisationen**”), och
- [Ange part], med organisationsnummer [xxxxxx-xxxx], (“**Organisationen**”)

Värdorganisationen och Organisationen kallas nedan gemensamt ”**Parterna**” och var för sig ”**Part**”.

1. Bakgrundsbeskrivning

Västsvenska Kemi- och Materialklustret (”**Klustret**”) är ett trippelhelix-samarbete där aktörer från näringslivet, akademi/institut och det offentliga samverkar inom områdena förnybara drivmedel, material och kemi och med den övergripande ambitionen att bidra till en hållbar utveckling och tillväxt. Klustrets styrka består i korskopplingen av aktörer från industribranscher i Västsverige med gemensamma nämnare: förnybara drivmedel, material och kemi. Korskopplingen möjliggör branschöverskridande samarbeten.

Syftet med klustret är att utveckla och stärka samarbetet mellan de organisationer som genom avtal ansluter som deltagare till Klustret (“**Medlemmar**”, tillsammans, och ”**Medlem**”, enskilt) samt initiera och driva forsknings-, innovations- och utvecklingsinitiativ inom områdena förnybara drivmedel, material och kemi (“**Samverkansprojekt inom Klustret**” – vilka beskrivs ytterligare nedan). Klustrets målsättning är också att stärka konkurrenskraften bland Medlemmar samt bidra till ett fossiloberoende Västra Götaland.

2. Åtagande

Organisationen har genom signering av detta Avtal anslutit till Klustret som Medlem och har därmed åtagit sig att fullfölja följande:

<u>Finansiering</u>

Medlemmar medfinansierar Klustret genom en årlig kontant medlemsavgift som följer av Klustrets medlemskategorier, vilka finns på Klustrets hemsida. Organisationen ska betala den årliga medlemsavgiften till Värdorganisationen. Medlemsavgiften erläggs mot faktura kalenderårsvis i förskott. Medlemsavgiften är exklusive VAT och Organisationen ska betala medlemsavgiften inom 30 dagar från mottagen faktura från Värdorganisationen. För att förenkla faktureringsprocessen ska Organisationen proaktivt förse Värdorganisationen med information om:

- Organisationsnummer
- Företagsnamn
- Kontaktuppgifter till kontaktperson (mailadress och telefonnummer)
- Faktureringsadress (samt uppgift om den är digital eller fysisk)
- Purchase Order Number (om sådant krävs vid fakturering)
- Referensnummer eller annan referens

Medlemsavgiften kan komma att justeras och sådana justeringar träder då i kraft, tidigast den 1 januari följande år. Värdorganisationen ska informera Organisationen om sådana justeringar i skrift senast den 31 mars innevarande år för att ge Organisationen möjlighet att avsluta Avtalet enligt punkt 10 nedan.

Medlemsavgiften kan också justeras om Organisationen växer och därmed omfattas av en ny medlemskategori. Organisationen är då skyldig att informera Värdorganisationen om sådan utveckling av verksamheten som kan påverka vilken medlemskategori de tillhör.

Varumärkesanvändning

Part får inte nyttja den andre Partens namn, logotyper eller varumärken utan föregående, skriftligt samtycke.

Såsom undantag får dock Part använda den andre Partens namn, logotyp och/eller varumärke (enligt anvisning av denna Part):

- på Klustrets hemsida, för att visa vilka organisationer som är Medlemmar;
- i den utsträckning som krävs för Parten att fullgöra sina åtagandena i detta Avtal, samt
- enligt separat överenskommelse mellan Parterna.

Anställda

Part åtar sig att träffa avtal med sina anställda, konsulter och andra medhjälpare som Part anlitar för att delta i Klustrets verksamhet på sådant sätt att Parten kan uppfylla sina skyldigheter enligt Avtalet. Med de begränsningar som följer av punkten 7 nedan, ansvarar Part gentemot den andre Parten för alla sina medhjälpare som för sig själv.

3. Organisation

Värdorganisationen har ansvar för utförandet av Klustrets verksamhet. Klustret är organiserat enligt nedan:

Medlemsmöten

Klustrets Medlemmar har årligen flera medlemsmöten där representanter för samtliga Medlemmar kan delta (“**Medlemsmöten**”). Under ett av dessa Medlemsmöten (“**Årsmötet**”) väljs en styrgrupp (”**Styrgruppen**”) vars befogenheter och ansvar beskrivs närmare nedan och vars mandat sträcker sig till och med nästa Årsmöte. Styrgruppen ska bestå av ledamöter som representerar alla Medlemmar. Vid Årsmötet utses också valberedningen på årlig basis, vilken ska bestå av minst två (2) medlemsorganisationer och där sammankallande Part är Värdorganisationen. Vid Medlemsmöten kan även andra frågor tas upp som enligt detta Avtal inte kan beslutas av Styrgruppen eller Klusterledningen (enligt definition nedan) – såsom t ex uteslutande av Medlem enligt punkten 11 c) nedan.

Styrgrupp

Styrgruppen är det beslutande organet för Klustret och Styrgruppen beslutar årligen om verksamhetsplan och budget för Klustret, inom ramen för tillgänglig finansiering. Styrgruppen ska också följa upp och stödja Klustrets verksamhet och Klusterledningens (enligt definition nedan) arbete.

Klusterledning

Klustret ska vidare ha en ledning (”**Klusterledninge**n”), som utses av Värdorganisationen och som ansvarar för genomförande av projekt/aktiviteter, kommunikation, administration och ekonomi. Klusterledningen ska framgå av Klustrets hemsida.

4. Projektavtal

I anslutning till Klustret kan olika Medlemmar och andra organisationer (”**Projektparter**”) driva Samverkansprojekt inom Klustret. För respektive Samverkansprojekt inom Klustret skall däri deltagande Projektparter ingå enskilda projektavtal som reglerar budget, kommunikation, sekretess, rättigheter till resultat, mm (nedan ”**Projektavtal**”).

5. Sekretess

Parterna har rätt att dela innehållet i detta Avtal.

Parterna är överens om att ingen konfidentiell information ska delas inom ramen för deltagandet i Klustret eller annars under detta Avtal. Parterna är dock fria att ingå separata avtal, t ex Projektavtal, som reglerar konfidentiell information vid behov.

6. Immaterialrätt

Såsom ”**Resultat**” avses ny / nya information, data, slutsatser, kunskap, lösningar, metoder, processer, apparater, material, uppfinningar, formgivningar, mjukvaror, presentationer, rapporter, modeller och samlingar eller kombinationer därav som utvecklats och / eller skapats genom intellektuella insatser. Såsom ”**Projektresultat**” avses Resultat som tillkommer inom ramen för ett Samverkansprojekt inom Klustret av en eller flera av de organisationer som är parter i nämnda projekt (”**Projektparte**r”). Såsom ”**Klusterresultat**” avses Resultat som tillkommer vid deltagande i något av Klustrets aktiviteter som inte är ett Samverkansprojekt inom Klustret av en eller flera av Medlemmarna och/eller andra organisationer som är knutna till Klustret (”**Klusterparter**”).

Äganderätt till Projektresultat regleras i relevant Projektavtal.

Äganderätt till Klusterresultat tillkommer den eller de Klusterparter som genererat detsamma. Om flera genererat Klusterresultatet tillkommer äganderätten de genererande Klusterparterna i förhållande till insats eller, om insatserna inte går att urskilja och kvantifiera, i lika delar. Förvaltningen av gemensamt ägt Klusterresultat ska avtalas separat mellan delägarna.

Parterna är medvetna om att äganderätten till resultat kan tillfalla enskilda uppfinnare eller upphovsmän anställda hos Part snarare än Parten själv, i enlighet med de regelverk som gäller för respektive Part (t.ex. det s.k. lärarundantaget). I sådana fall ska Part tillse att nödvändiga rättigheter erhålls för att Part ska kunna uppfylla sina förpliktelser enligt detta avtal.

Parterna ger härmed varandra en kostnadsfri, icke-exklusiv, icke-överlåtbar licens till resultat i syfte att genomföra aktiviteter inom ramen för Klustret.

Rätten till Klustrets namn, domännamn och andra kännetecken, vilka har skapats inom Klustret och skyddats immaterialrättsligt (”**Klustrets Kännetecken**”) skall förvaltas av Värdorganisation för Klustret. Om en Medlem registrerar Klustrets Kännetecken såsom egna varumärken eller liknande, som är

avsedda att identifiera Klustret, skall dessa på begäran överföras till Värdorganisationen vederlagsfritt. Skulle Värdorganisationen bytas så ska den nya värdorganisationen erhålla eventuella rättigheter kopplade till Klustrets Kännetecken.

Varken Lag (1904:48 s.1) om samäganderätt eller Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag, ska tillämpas i någon del på samarbetet i relation till Klustret.

7. Skadeståndsansvar

Part som orsakar annan Part skada inom ramen för Avtalet, ska ersätta skadan. Parternas skadeståndsansvar gentemot varandra enligt detta Avtal är begränsat till den årliga medlemsavgiften som Organisationen erlagt för det år under vilket skadan inträffade. Parterna är inte ansvariga för utebliven vinst eller annan indirekt skada eller förlust, inklusive förlust av information.

8. Force Majeure

Underlåtenhet att fullgöra skyldigheter enligt Avtalet får inte åberopas mot en Part under tid då fullgörelsen hindras av omständighet som Parten inte kunna förutse, överkomma med rimliga medel och som annars ligger utanför dennes kontroll (Force Majeure) – såsom t ex lagbud, domstolsavgörande, import- eller exportrestriktion, naturkatastrof, krigshändelse och arbetskonflikt. Det åligger Part som önskar åberopa Force Majeure att skyndsamt underrätta den andra Parten om hindrets uppkomst respektive upphörande.

9. Behandling av personuppgifter

Respektive Part ansvarar för efterlevnad av dataskyddsförordningen (EU 2016/679) inklusive fullgörande av rättigheter och skyldigheter gentemot registrerade samt betalningsansvar för sanktionsavgifter från tillsynsmyndighet och/eller skadestånd från registrerad.

Inom ramen för deltagande i Klustret kan behandling av personuppgifter komma att ske av och mellan Parterna för särskilt angivna ändamål. Om någon av Parterna kan komma att behandla personuppgifter för annan Parts räkning i egenskap av personuppgiftsbiträde, ska berörda Parter ingå ett personuppgiftsbiträdesavtal innan sådan behandling genomförs.

Om två eller flera av Parterna gemensamt fastställer ändamål och medel för inom Klustret förekommande personuppgiftsbehandling på ett sådant sätt att Parterna är att anse som gemensamt personuppgiftsansvariga, ska ett särskilt avtal ingås som reflekterar Parternas inbördes ansvar innan sådan behandling genomförs.

Med anledning av deltagande i Klustret kommer Parterna, i egenskap av personuppgiftsansvariga, att behandla vissa personuppgifter såsom kontaktuppgifter och information i e-postmeddelanden om anställda hos den andra Parten eller andra individer som anlitas av Parterna. Sådan behandling sker endast i den mån det följer av Parternas deltagande i Klustret. Respektive Part ansvarar för att informera de individer vars personuppgifter Part behandlar om denna behandling i enlighet med kraven i dataskyddsförordningen. Värdorganisationens behandling av personuppgifter framgår av den Privacy Policy som återfinns på Värdorganisationens hemsida här.

10. Avtalets giltighetstid

Detta Avtal träder i kraft när det behörigen signerats av båda Parter och gäller fram till och med årsskiftet innevarande år. Avtalet förlängs därefter automatiskt med ett (1) år i taget om Avtalet inte sägs upp av endera Part senast den 30 juni innevarande avtalsår. Uppsägningen ska vara skriftlig och ska ställas till den andre Partens angivna kontaktperson som ska bekräfta mottagandet av uppsägningen. Värdorgansiationen ska meddela övriga Medlemmar i Klustret utan dröjsmål.

11. Uteslutning och överenskommelse om Avtalets upphörande

Avtalet får sägas upp av en Part om den andra Parten

a) begått väsentligt eller upprepade avtalsbrott och underlåtit att vidta rättelse inom trettio (30) dagar efter skriftlig anmodan från den förstnämnda Parten; eller

b) försatts i konkurs, ställt in sina betalningar, upptagit ackordsförhandling, trätt i likvidation, inlett företagsrekonstruktion eller av annat skäl kan antas vara på obestånd; eller

c) i de fall övriga Medlemmar beslutar (med enkel majoritet av samtliga Medlemmar) på ett Medlemsmöte att Parten är olämplig för deltagande i Klustret.

Om förutsättningarna för Klustret väsentligen ändras kan Parterna överenskomma att Avtalet ska upphöra att gälla och Klustret avvecklas.

12. Tillämplig lag och tvistelösning

Svensk lag, med undantag för dess lagvalsregler, ska tillämpas på Avtalet.

Tvist avseende tolkning, tillämpning, giltighet och tillämplighet av Avtalet som uppstått i anslutning till Avtalet ska i första hand avgöras genom förhandling mellan Parterna. Tvist ska i andra hand och slutligt avgöras genom skiljedom vid Stockholms Handelskammares Skiljedomsinstitut enligt dess regler för förenklat skiljeförfarande alternativt, om institutet självt med beaktande av målets svårighetsgrad, tvisteföremålets värde och övriga omständigheter bestämmer det, dess vanliga skiljedomsregler (i vilket fall institutet också ska bestämma antalet skiljemän). Skiljeförfarande ska äga rum i Göteborg, om Parterna inte gemensamt kommer överens om annat.

För verkställighet av klar och förfallen fordran har Part rätt att vända sig till allmän domstol eller annan behörig myndighet för att kräva betalning.

13. Digital signering

Parterna är överens om att verkställa Avtalet genom elektronisk signatur av behöriga företrädare för respektive Part och vardera Part har erhållit en kryptografiskt signerad kopia av Avtalet. Värdorganisationen kommer att lagra det undertecknade Avtalet i ett elektroniskt arkiv som gör det möjligt för Parterna att ta del av en kopia av detsamma.

Anslutningsavtal som Associerad Part till Programavtalet för Klimatledande Processindustri

Detta avtal ("**Anslutningsavtal**") har ingåtts mellan:

- **Lindholmen Science Park AB**, org.nr 556568-6366 ("**LSP**"), och
- **[Ange anslutande part]**, org.nr adress, ("**Tillträdande Associerad Part**")

Ovan nämnda parter benämns nedan enskilt "**Part**" och gemensamt "**Parterna**".

1. Bakgrund

1.1. För fullgörandet av programmet Klimatledande Processindustri ("**Programmet**") har de parter som tar del av Programmets budget ingått ett programavtal signerat den XXXX-XX-XX ("**Programavtalet**").

2. Anslutning

2.1. Genom signering av detta Anslutningsavtal ansluter Tillträdande Associerad Part till Programmet såsom "Associerad Part" och åtar sig därmed alla de rättigheter och skyldigheter för Associerade Parter som framgår av Programavtalet, vilket bland annat innebär att den Tillträdande Associerade Parten inte har någon rätt till ersättning från Finansiärerna (enligt definition i Programavtalet) och inte heller några skyldigheter som är kopplade till mottagandet av finansiering från Finansiärerna.

3. Tillämplig lag och tvistelösning

3.1. Tvist avseende tolkning, tillämpning, giltighet och tillämplighet av detta Anslutningsavtal liksom tillämplig lag på detta ska följa villkoren i Programavtalet.

***

Detta Anslutningsavtal har enligt överenskommelse mellan Parterna signerats digitalt och vardera Part har tagit del av en kopia av det signerade Anslutningsavtalet.

Avtal om fränträde från Programavtalet för Klimatledande Processindustri

Detta avtal om fränträde (“**Avtalet**”) har ingåtts mellan:

- **Lindholmen Science Park AB**, org.nr 556568-6366 (“**LSP**”), och
- **[Ange anslutande part]**, org.nr adress, (“**Fränträdande Part**”)

Ovan nämnda parter benämns nedan enskilt ”**Part**” och gemensamt ”**Parterna**”.

1. Bakgrund

1.1. För fullgörandet av programmet Klimatledande Processindustri (“**Programmet**”) har olika parter ingått ett programavtal (“**Programavtalet**”), alternativt anslutit till sådant Programavtal genom separat anslutningsavtal, daterat den XXXX-XX-XX.

2. Fränträde

2.1. Parterna är överens om att Fränträdande Part genom signering av detta Avtal Fränträder som Part i Programmet Klimatledande Processindustri och därmed frånsäger sig sina rättigheter enligt Programavtalet.

2.2. Fränträdande Part är dock skyldig att fullgöra de åtaganden som avser tiden innan det att fränträdet godkändes av Styrgruppen såsom, men inte begränsat till, andra Parters rätt att Nyttja Bakgrundsinformation och Resultat (enligt definition i Programavtalet). Fränträdande Part är också fortsatt bunden till de skyldigheter som enligt Programavtalet sträcker sig efter Programtiden (enligt definition i Programavtalet), såsom, men inte begränsat till, skyldigheter rörande sekretess.

3. Tillämplig lag och tvistelösning

3.1. Tvist avseende tolkning, tillämpning, giltighet och tillämplighet av detta Anslutningsavtal liksom tillämplig lag på detta ska följa villkoren i Programavtalet.

***

Detta Avtal har enligt överenskommelse mellan Parterna signerats digitalt och vardera Part har tagit del av en kopia av det signerade Avtalet.

PROGRAMAVTAL KLIMATLEDANDE PROCESSINDUSTRI

1. Parter

1.1 Detta avtal ("**Programavtalet**" eller detta "**Programavtal**") har ingåtts mellan följande forsknings- och utvecklingsorganisationer:

a) ***Lindholmen Science Park AB,*** *(556568-6366), ("**LSP**")*

b) ***RISE Research Institutes of Sweden AB****, (556464-6874), ("**RISE**")*

c) ***Chalmers tekniska högskola AB****, (556479-5598), ("**CTH**")*

d) ***Stiftelsen Chalmers Industriteknik****, (857204-7713), ("**CIT**")*

e) ***Högskolan i Borås****, (202100-3138), ("**HIB**")*

f) ***IVL Svenska Miljöinstitutet****, (556116-2446), ("**IVL**")*

1.2 Ovan nämnda parter benämns nedan enskilt "**Stödmottagande Part**" och gemensamt "**Stödmottagande Parter**".

1.3 Stödmottagande Parter och anslutande Associerade Parter (definition nedan) benämns enskilt "**Part**" och gemensamt "**Parterna**".

2. Bakgrund

2.1 Stödmottagande Parter har gemensamt beslutat att samverka rörande programmet *Klimatledande Processindustri* ("**Programmet**" – vilket definieras tydligare nedan). vilket är ett västsvenskt initiativ som strävar mot en fossiloberoende och konkurrenskraftig industriregion genom programverksamhet och kunskapsspridning. Bakom initiativet står medlemmar i det Västsvenska Kemi- och Materialklustret som i dagsläget består av cirka 50 medlemmar. Programmet driver dels en nätverksarena för resultatspridning, omvärldsbevakning och nätverksmöjligheter samt finansierar samverkansprojekt för att accelerera omställningen mot en fossiloberoende processindustri i Västsverige. Programmet finansieras av det Västsvenska Kemi- och Materialklustret, VGR och Vinnova (gemensamt "**Finansiärerna**").

2.2 LSP har utsetts till Programansvarig för Programmet, med ansvar och befogenheter enligt nedan.

2.3 Stödmottagande Parter har kommit överens om att gemensamt genomföra Programmet i enlighet med de villkor som framgår av Programavtalet jämte tillhörande bilagor. Stödmottagande Parter erhåller finansiering för sina åtaganden och aktiviteter under Programmet från Finansiärerna i enlighet med Bidragsbesluten.

2.4 Stödmottagande Parter är också överens om att andra utvalda aktörer genom särskilt anslutningsavtal ska kunna ansluta som Part till detta Programavtal enligt punkt 6.8. Dessa aktörer har dock inte rätt att motta finansiering från Finansiärerna för sitt deltagande i Programmet och definieras nedan som Associerade Parter.

3. Definitioner

3.1 Om inte annat klart framgår av sammanhanget ska följande termer – när de används i någon del av Programavtalet – ha den innebörd som anges nedan.

3.1.1 ***”Associerade Parter”*** avser de Parter som deltar i Programmet utan att motta finansiella medel från Finansiärerna. Dessa ansluter till Programavtalet genom att anslutning godkänns av Styrgruppen och ett separat anslutningsavtal signeras av den tillträdande Parten och LSP.

3.1.2 ***“Programavtalet”*** avser detta avtalsdokument jämte dess bilagor samt ändringar och tillägg till Programavtalet eller dess bilagor som vidtagits i enlighet med Programavtalets bestämmelser.

3.1.3 *”**Bakgrundsinformation**”* avser information som Part innehar innan Programavtalets undertecknande, eller utvecklar oberoende av Programavtalet och aktiviteterna under Programmet, med ägande- eller exklusiv nyttjanderätt och i något skede av Programtiden tydligt tillför Programmet enligt bestämmelser i Programavtalet och som är nödvändiga för Programmet genomförande i enlighet med Programplanen. Bakgrundsinformation omfattar men är inte begränsat till teknisk know-how, uppfinningar, kunskap om material, utrustning och produkter Vad som utgör respektive Parts Bakgrundsinformation kan specificeras i särskild bilaga till Programavtalet vid behov. Parts möjlighet att begränsa användning av Bakgrundsinformation framgår av punkt 10.

3.1.4 *”**Bidragsbeslut**”* avser Finansiärernas beslut om finansiering i form av bidrag till viss Part för dess utförande av arbete i Programmet, inklusive Finansiärernas bidragsvillkor enligt Bilaga A.

3.1.5 *”**Egen Verksamhet**”* och *”**Egna Verksamhet**”* avser Parternas eller deras Koncernföretags respektive verksamheter så som de ser ut vid Programavtalets ingående.

3.1.6 *”**Enskilt Resultat**”* avser Resultat som Part genererat ensam eller oberoende av samverkan med annan Part.

3.1.7 *”**Forskare**”* avser varje individ som är anställd lärare eller forskare vid ett Lärosäte och som i den egenskapen utför arbete i Programmet i enlighet med Programplanen.

3.1.8 *”**Forskarpart**”* avser forskningsutförande Part som utgör högskola, universitet eller annat forskningsutförande organ (t.ex. forskningsinstitut) och som anges under punkt 1.1.

3.1.9 *”**Gemensamt Resultat**”* avser Resultat som genererats av flera Parter i samverkan.

3.1.10 “***Innovationsarenan***” avser den del av programverksamheten som finansierar Underprojekt.

3.1.11 *”**Koncernföretag**”* avser juridisk person som enligt 1 kap 11 § Aktiebolagslagen (2005:551) ingår i samma koncern som Part eller (i fråga om utländsk juridisk person) skulle gjort det enligt samma lagrum om dess styrelse haft sitt säte i Sverige.

3.1.12 *”**Konfidentiell Information**”* avser all information, inklusive men inte begränsat till Bakgrundsinformation, oavsett form, som Part fått eller får del av från annan Part inom ramen för Programmet, i den mån informationen tydligt märkts som konfidentiell eller muntligen angivits vara konfidentiell och därefter bekräftats som konfidentiell i skrift inom tre (3) arbetsdagar, och informationen inte är undantagen från att vara Konfidentiell Information enligt punkt 9.5.

3.1.13 *”**Kostnadsplan**”* avser Programmets budget, med Parternas budget för att genomföra Programmet fördelat på Part och år samt beskrivning av finansiering.

3.1.14 *”**Lärosäte**”* avser Forskarpart som utgör högskola eller universitet. Lärosäte avser inte Lärosätes Koncernföretag.

3.1.15 *”**Lärosätets Koncernföretag**”* avser bolag, som förvaltas och kontrolleras av ett Lärosäte som utgör en stiftelse samt även sådant bolags helägda Koncernföretag.

3.1.16 *”**Styrgruppsrepresentant**”* och *”**Styrgruppsrepresentanter**”* avser de personer som är en del av Styrgruppen.

3.1.17 *”**Nyttja**”* avser Parts direkta eller indirekta användning av Resultat eller Bakgrundsinformation i forskning eller för att utveckla, skapa, tillverka, marknadsföra, tillhandahålla och/eller underhålla en produkt, process eller tjänst i sin Egen Verksamhet.

3.1.18 *“**Nätverksarenan**” är den del av Programverksamheten som syftar till att anordna olika typer av event och seminarier för Parterna och ekosystemet.*

3.1.19 *“**Underprojek**t” avser de projekt som Klimatledande Processindustri finansierar inom Innovationsarenan. Sådan finansiering regleras särskilt i punkt 5.*

3.1.20 *”**Programledning**” avser de personer som anges i punkt 7 som ansvarar för det löpande programarbetet med ekonomi, kommunikation, rapportering samt bedrivandet av Nätverksarenan och Innovationsarenan.*

3.1.21 ***“Programandel**”* avser den insats i kronor räknat vilken enligt Kostnadsplanen motsvarar berörd Parts totala kostnader (oavsett hur dessa finansieras) för egna insatser i Programmet.

3.1.22 *”**Programansvarig**”* är den Part som särskilt angivits som sådan i Programavtalet och, på sätt som närmare framgår av Programavtalet, agerar som koordinator/direkt stödmottagare för Programmet.

3.1.23 *”**Programmet**”* avser det forsknings- eller innovationsprogram som Parterna avser att bedriva gemensamt enligt Programavtalet och som definieras i Programplanen.

3.1.24 *”**Programplan**”* avser den Programbeskrivning som utgör del av Bidragsbeslutet.

3.1.25 *”**Programtid**”* avser den tid för Programmets bedrivande vilken framgår av Bidragsbeslutet, enligt Bilaga A.

3.1.26 *”**Publiceringsanmälan**”* avser skriftlig anmälan om avsikt att publicera information från Programmet, inklusive men inte begränsat till Bakgrundsinformation och Resultat.

3.1.27 *”**Resultat**”* avser allt resultat, inklusive information, som uppkommer genom utförande av Programmet, oavsett om det går att skydda immaterialrättsligt eller inte, såsom tekniskt know-how, uppfinningar, kunskap om material, utrustning och produkter samt andra immateriella tillgångar.

3.1.28 *”**Resultatanmälan**”* avser skriftlig anmälan om Resultat i enlighet med Parternas åtaganden i Programavtalet.

3.1.29 *”**Styrgruppen**”* avser den grupp som ansvarar för att Programmet genomförs inom ramen för tillgängliga medel. Styrgruppen utgör den högsta beslutande instansen för Programmet och består av personer som representerar Parterna.

4. Finansiering för Programmet

4.1 Budget för Programmet och kostnad för respektive Part framgår av ansökan, Bilaga B.

4.2 De är endast Stödmottagande Parter som tar emot finansiering för deltagande i Programmet. Associerade Parter får ingen ersättning från Finansiärerna för sin delaktighet i Programmet.

4.3 Om ersättning ska utges enligt Programavtalet för användning eller överlåtelse av Resultat, ska i förekommande fall även de skatter och sociala avgifter täckas som kommer av att ersättningen eventuellt betalas ut, helt eller delvis, till anställd hos mottagande Stödmottagande Part.

5. Programmets finansiering av Underprojekt

5.1 Som en del av Programmets Innovationsarena kan Underprojekt finansieras. Sådana Underprojekt skall ha en ansvarig part ("**Underprojektledare**"). Underprojektledare ska skicka in en ansökan till Styrgruppen för beslut om eventuell finansiering från Programmet.

5.2 Om finansiering beviljas av Styrgruppen är Underprojektledaren ansvarig för att fullgöra Underprojektet enligt de villkor som ställs för ett Underprojekt enligt detta Programavtal samt de villkor som framgår av Finansiärernas villkor enligt Bilaga A.

5.3 Varje Underprojekt ska genom signering av en projektplan ("**Underprojektplanen**") åta sig att fullgöra projektet enligt dess ansökan. Underprojektledaren ska tillse att parterna i Underprojektet signerar Underprojektplanen.

5.4 Varje Underprojekt ska skriva en rapport som på ett adekvat och kvalitémässigt sätt återger projektets lärdomar, resultat, metoder och information som kan delas till andra intressenter. Underprojektledaren är ansvarig för att leverera sådan rapport till Programledningen via LSP i rätt tid och med lämplig kvalité. Det är Programledningen som bedömer rapportens kvalitet och godkänner dess leverans.

5.5 I de fall rapporten inte godkänns ska Programledningen ange skäl därtill och ge Underprojektledaren möjlighet att justera rapporten.

5.6 Styrgruppens beslut om Underprojekt måste följa de jävsbestämmelser som tagits fram för beslut inom Programmet.

5.7 Deltagande parter i Underprojektet är också ansvariga för att ingå ett avtal sinsemellan som reglerar Underprojektet. Ett sådant avtal bör reglera exempelvis, men inte begränsat till, rätten till resultat, hantering av personuppgifter, sekretess, skadestånd, beslutsfattande, ändringar och tvistelösning. Deltagande part i Underprojekt är ansvariga att på begäran tillhandahålla sådant avtal till Styrgruppen.

6. Styrgrupp

6.1 Styrgruppen ansvarar för att Programmet genomförs inom ramen för Kostnadsplanen. Styrgruppen är den högsta beslutande instansen för Programmet.

6.2 Styrgruppen har inte:

a) arbetsgivaransvar för de personer som arbetar inom Programmet,

b) rätt att fatta beslut som utgör myndighetsutövning,

c) rätt att företräda Parterna gentemot tredje man, eller

d) rätt att fatta beslut som innebär att Parts rättigheter eller skyldigheter enligt Programavtalet förändras.

6.3 Styrgruppen består av utvalda representanter från Västsvenska Kemi- och Materialklustret. Representanterna väljs vid Västsvenska Kemi- och Materialklustrets årsmöte ("**Styrgruppsrepresentant**").

6.4 De Styrgruppsrepresentanter som ingår i Styrgruppen vid Programavtalets undertecknande framgår av Bilaga C. Part äger när som helst rätt att byta sin Styrgruppsrepresentant. Vid ett sådant byte ska Parterna meddelas i enlighet med punkt 19.

6.5 LSP ansvarar för att sammankalla möten i Styrgruppen så ofta som Styrgruppen anser behövs samt när Styrgruppsrepresentant begär det.

6.6 Kallelse till Styrgruppsmöten ska ske genom LSP's försorg, skriftligen via post eller e-mail till varje Styrgruppsrepresentant om minst fjorton (14) dagar före utsatt Styrgruppsmöte för att samtliga Styrgruppsrepresentanter ska beredas tillfälle att närvara vid mötet.

6.7 För att Styrgruppen ska vara beslutsför ska mer än hälften av Styrgruppsrepresentanterna vara representerade vid Styrgruppsmötet. Beslut om förändring i Programplan och Kostnadsplan, Tillträde och/eller frånträde av Part eller andra förändringar av ekonomisk betydelse mellan Parterna ska fattas i full enighet i Styrgruppen av samtliga Styrgruppsrepresentanter (utöver sådan Styrgruppsrepresentant som är anställd av Part som brutit mot Programavtalet och som är föremål för beslutet) och föregås av notering i kallelse till Styrgruppsmötet. Övriga beslut inom Styrgruppen fattas med enkel majoritet. Varje Styrgruppsrepresentant har en röst. Vid lika röstetal är Programansvariges röst utslagsröst. Protokoll över Styrgruppens möten ska föras av Programansvariges Styrgruppsrepresentant och skickas till övriga Parter utan dröjsmål efter genomfört Styrgruppsmöte. Om Programansvarig inte mottagit invändningar från annan Part beträffande innehållet i protokollet inom femton (15) arbetsdagar från avsändandet av protokollet är innehållet godkänt.

6.8 När Styrgruppen har beslutat om att godkänna anslutning av ny Associerad Part ges LSP mandat att enligt beslutet ansluta sådan Associerad Part till Programmet genom att LSP och ny Associerad Part signerar ett anslutningsavtal enligt punkt 18 och mallen i Bilaga D.

6.9 När Styrgruppen har beslutat om att godkänna frånträde av befintlig Part ges LSP mandat att fullfölja beslutet genom att LSP och frånträdande Part signerar ett avtal om frånträde enligt punkt 18 och mallen i Bilaga D. I samband med beslut om frånträde ska Styrgruppen också besluta hur frånträdande Parts eventuella rättigheter och skyldigheter ska regleras genom avtal om frånträde.

7. Programledningen

7.1 Programmet har också en Programledning som består av en ansvarig programledare hos LSP ("**Programledare**") och en programansvarig hos RISE samt ansvariga för Programmets olika tematiska områden, nätverksarena och kommunikation.

7.2 Programledaren är ansvarig för praktisk hantering av budget, ekonomi, kommunikation och kontakt med övriga Parter och Programledningens framdrift av Programmet enligt Styrgruppens beslut.

8. Parternas inbördes åtaganden

8.1 Programmets genomförande

8.1.1 Parterna åtar sig att, med rimliga ansträngningar under hela Programmet, verka för bästa möjliga förutsättningar för ett framgångsrikt Program och efter bästa förmåga genomföra Programmet i överensstämmelse med Programplanen och med den omsorg och fackmässighet som skäligen kan förväntas, samt att inte diskriminera annan Part. I

Programplanen anges Programmets omfattning, kostnads- och tidsramar samt arbetsfördelningen mellan Parterna.

8.1.2 Alla Parter ska lämna varandra det bistånd som skäligen kan krävas för att deras respektive skyldigheter inom Programmet (exempelvis avseende organisation, rapportering och revision) ska kunna uppfyllas. Parterna ska bland annat förse den Programansvarige med sådan information och annat underlag som Programansvarig behöver för att fullgöra sina skyldigheter gentemot Finansiärerna enligt Bidragsbeslutet och Finansiärernas villkor för bidrag eller annat beslut av Finansiärerna.

8.1.3 Parterna åtar sig att träffa avtal med anställda, konsulter och andra medhjälpare som Part anlitar för att arbeta i Programmet på sådant sätt att Parten kan uppfylla sina skyldigheter enligt Programavtalet. Med de begränsningar som följer av punkt 8.4 nedan, ansvarar Part gentemot annan Part för alla sina medhjälpare som för sig själv.

8.2 Upplysningsplikt

8.2.1 Part ansvarar inte för skada som uppkommer vid annan Parts användning av information som lämnats till mottagande Part under genomförande av Programmet. Part ska dock med den omsorg som skäligen kan förväntas, eftersträva att all information (innefattande även Bakgrundsinformation) som inom ramen för Programmet delges annan Part är korrekt. Part ska med samma omsorg upplysa annan Part om denna under Projekttiden får vetskap om felaktigheter i informationen som lämnats. Part ska därför efter bästa förmåga, upplysa om begränsningar avseende informationens giltighet och risker för intrång i tredje mans rättigheter som Part skäligen kan förväntas känna till vid tidpunkt för lämnande av upplysning.

8.2.2 Genererande Part är skyldig att utan oskäligt dröjsmål skriftligen anmäla till Programansvarig och övriga Parter (genom deras respektive angivna kontaktpersoner för Programmet) uppkomsten av varje Resultat som skäligen kan antas vara av nutida eller framtida kommersiellt intresse för egen del eller annan Part (Resultatanmälan), med utförlig beskrivning av Resultatet och namnge de personer som bidragit samt hur var och en av de namngivna personerna har bidragit till Resultatet.

8.2.3 Forskarpart ska dessutom ange i Resultatanmälan om det redan då finns en avsikt att inom tre (3) månader därefter göra en Publiceringsanmälan, enligt kapitel om Publicering och offentliggörande, avseende samma Resultat.

8.3 Särskilt om Lärosätens avtal med Forskare

8.3.1 I Lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar (1949:345) regleras i vilken utsträckning arbetsgivaren kan ha rätt att överta rätten till arbetstagares patenterbara uppfinningar. I paragraf 1 undantas ”Lärare vid universitet, högskolor eller andra inrättningar som tillhör undervisningsväsendet” från lagen, vilket innebär att forskare, lärare och doktorander vid universitetet (”Forskare”) själva äger patenterbara uppfinningar och, enligt sedvana, övrigt Resultat som utvecklats och / eller skapats av Forskare i ett projekt (”Lärarundantaget”). Part som är universitet, högskola eller annan inrättning tillhörande utbildningsväsendet ska därför, ingå forskarförbindelse/personlig förbindelse med samtliga dess Forskare som deltar i Programmet med vilket Forskarna accepterar att de är införstådda med de villkor som överenskommits och godkänner avtalet utan förbehåll för egen del och förbinder sig att handla i enlighet därmed.

8.4 Ansvar och ansvarsbegränsning

8.4.1 Utan inverkan på upplysningsplikten enligt ovan, ansvarar ingendera Part för att visst resultat inte uppnås i Programmet eller för att Resultat inte kan användas på visst sätt.

8.4.2 Part som orsakar annan Part skada inom ramen för Programavtalet, ska ersätta skadan. Ansvar enligt Programavtalet omfattar endast ersättning för direkt skada och ska sammanlagt vara begränsat till motsvarande två (2) gånger den ansvarige Partens Programandel, dock högst en miljon (1 000 000) kronor. Part ansvarar inte gentemot annan Part för indirekta skador, såsom utebliven vinst, produktionsbortfall, utebliven förväntad besparing, förlorad goodwill eller andra följdskador, såvida inte skadan orsakats uppsåtligen eller av grov oaktsamhet.

8.4.3 Krav på ersättning ska framställas snarast möjligt.

8.4.4 Bestämmelser om ansvarsbegränsning avseende maximal ersättning enligt ovan gäller inte för skada hänförlig till behandling av personuppgifter i strid med bestämmelser i dataskyddsförordningen (EU 2016/679) (”Dataskyddsförordningen”) eller annan tillämplig lag inom dataskyddsområdet.

8.5 Behandling av personuppgifter

8.5.1 Inom ramen för genomförande av detta Program kan behandling av personuppgifter komma att ske av och mellan Parterna för särskilt angivna ändamål.

8.5.2 Om någon av Parterna kan komma att behandla personuppgifter för annan Parts räkning i egenskap av personuppgiftsbiträde, ska berörda Parter ingå ett personuppgiftsbiträdesavtal innan sådan behandling genomförs.

8.5.3 Om två eller flera av Parterna gemensamt fastställer ändamål och medel för inom Programmet förekommande personuppgiftsbehandling på ett sådant sätt att Parterna är att anse som gemensamt personuppgiftsansvariga, ska ett särskilt avtal ingås som reflekterar Parternas inbördes ansvar innan sådan behandling genomförs.

8.5.4 Respektive Part ansvarar för efterlevnad av Dataskyddsförordningen inklusive fullgörande av rättigheter och skyldigheter gentemot registrerade samt betalningsansvar för sanktionsavgifter från tillsynsmyndighet och/eller skadestånd från registrerad.

8.5.5 Med anledning av Programmet kommer Parterna, i egenskap av personuppgiftsansvariga, att behandla vissa personuppgifter såsom kontaktuppgifter och information i e-postmeddelanden om anställda hos övriga Parter eller andra individer som anlitas av Parterna. Sådan behandling sker endast i den mån det följer av Parternas genomförande av Programmet. Hur LSP behandlar personuppgifter kopplat till vår samverkan framgår av LSP:s privacy policy tillgänglig på hemsidan här. Respektive Part ansvarar för att informera de individer vars personuppgifter Parten behandlar, i enlighet med kraven i dataskyddsförordningen.

9. Sekretess

9.1 Ingen Part får, under Programtiden samt för en period av fem (5) år därefter, utan överlämnande Parts föregående skriftliga godkännande, avslöja Konfidentiell Information för tredje man utöver vad som uttryckligen medges nedan. Sekretess för viss uppgift enligt denna punkt 9.1 ska dock aldrig gälla i mer än tio (10) år från mottagandet.

9.2 Mottagande Part får, i avsaknad av andra skriftliga instruktioner från den Part som äger den Konfidentiella Informationen, inte heller använda Konfidentiell Information för annat ändamål än genomförande av Programmet.

9.3 Konfidentiell Information ska av mottagande Part hanteras i enlighet med instruktioner från överlämnande Part och informationens konfidentiella natur och i vart fall samma sätt som mottagande Parts egen konfidentiell information, innebärande bl.a. att de får spridas endast till anställda, Forskare, Koncernföretag och underleverantörer i enlighet med instruktioner från överlämnande Part och, om inga sådana instruktioner finnes, i den mån och utsträckning som dessa behöver uppgifterna för sin inblandning i genomförandet av Programmet eller (i förekommande fall) för användning i enlighet med Programavtalet av Bakgrundsinformation eller Resultat.

9.4 Konfidentiell Information i skriftlig form ska förvaras på ett betryggande sätt. De ska vidare på begäran från överlämnande Part antigen återlämnas eller förstöras, såvida inte annat följer av lag eller nedan bestämmelser om nyttjanderätt till Bakgrundsinformation och Resultat. Utan hinder av bestämmelser om sekretess enligt Programavtalet ska Part alltid ha rätt att behålla och förvara kopior i den mån och utsträckning det krävs för uppfyllande av lagkrav eller följer av mottagarens automatiska säkerhetskopieringsrutiner eller arbetsgivaransvar under förutsättning att mottagaren uppfyller de sekretessförpliktelser som här anges med avseende på sådan kopia så länge som kopian behålls.

9.5 Såsom Konfidentiell Information ska inte anses information som

i) bevisligen redan var känd för mottagande Part vid den tidpunkt då den mottogs,

ii) redan är allmänt tillgänglig och blivit det på annat sätt än genom brott mot Programavtalet,

iii) mottagande Part själv bevisligen tagit eller tar fram oberoende av informationen från överlämnande Part,

iv) mottagande Part erhållit från tredje man utan krav på sekretess, samt

v) för vilken överlämnande Part skriftligen samtyckt till röjande eller spridning.

9.6 I den mån Part är skyldig att lämna ut Konfidentiell Information till följd av lag (exempelvis *Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)*), börsregler tillämpliga för Part, eller domstolsbeslut, ska Part inte anses bryta mot sekretessbestämmelserna i punkt 9 i detta Programavtal om, i den mån det är lagligen tillåtet och praktiskt genomförbart, samråd först sker med överlämnande Part angående sättet för utlämnande om inte mer skyndsam hantering åligger utlämnande Part.

9.7 Part som gör gällande att något av undantagen ovan i punkt 9.5 är tillämpligt, har bevisbördan för att så är fallet.

10. Bakgrundsinformation

10.1 Om inte annan äganderätt kan visas ska Bakgrundsinformation vara och förbli tillförande Parts egendom och får av denne fritt användas och förfogas över (t.ex. genom överlåtelse).

10.2 Bakgrundsinformation får under Programtiden vederlagsfritt Nyttjas av samtliga Parter för genomförande av Programmet.

10.3 Part får, genom angivande i Bilaga E till Programavtalet, undanta eller begränsa annan Parts rätt att Nyttja, enligt punkt 10.2 avseende viss Bakgrundsinformation, vilket om möjligt ska ske redan vid Programavtalets undertecknande eller när Bakgrundsinformationen tillförs Programmet. Part ska snarast möjligt vid förändring av nyttjanderätt till

Bakgrundsinformation informera övriga Parter om förändringen och eventuell begränsning i användning av Bakgrundsinformation.

10.4 Med beaktande av punkterna 10.1 - 10.3, ska Parterna ha rätt att erhålla en icke-exklusiv, global och evig licens på skäliga och marknadsmässiga villkor att Nyttja annan Parts Bakgrundsinformation, om och i den utsträckning som licenstagaren behöver tillgång till Bakgrundsinformationen för att kunna i enlighet med Programavtalet Nyttja eget Enskilt Resultat eller egen andel i Gemensamt Resultat. Parts Koncernföretag ska ha motsvarande rätt.

10.5 Forskarpart ska ha rätt att erhålla en icke-exklusiv, global, evig och vederlagsfri licens att använda annan Parts Bakgrundsinformation i den utsträckning det behövs för Forskarpartens användning i sin icke-kommersiella forskningsverksamhet av eget Enskilt Resultat eller egen andel i Gemensamt Resultat. Ett Lärosäte får även använda annan Parts Bakgrundsinformation i utbildning efter skriftligt samtycke från sådan Part, som inte får oskäligen förvägras eller fördröjas. Användning i utbildning ska i så fall vara vederlagsfri.

10.6 Ett Lärosätes Koncernföretag ska ha rätt att på skäliga och marknadsmässiga villkor erhålla en icke-exklusiv, global och evig licens att använda annan Parts Bakgrundsinformation, i den utsträckning det behövs för Koncernföretagets användning i Egen Verksamhet av Lärosätets Enskilda Resultat eller andel i Gemensamt Resultat och förutsatt att medgivande av licens inte skulle strida mot den ägande Partens berättigade intresse.

11. Villkor om rätt till Resultat

11.1 Äganderätt till Resultat tillkommer den Part som genererat detsamma eller, om Resultat genererats av flera Parter (Gemensamt Resultat), av genererande Parterna tillsammans i delar motsvarande deras individuella insatser eller, om insatserna inte går att urskilja och kvantifiera, i lika delar.

11.2 Förvaltning av och förfogande över eget Resultat

Enskilt Resultat

11.2.1 Part är ensamt ansvarig för förvaltningen av och har rätt att fritt Nyttja, överlåta och på annat sätt förfoga över eget Enskilt Resultat i den mån annat inte uttryckligen framgår av Programavtalet, tvingande lag eller domstolsbeslut. Det innebär bl.a. att patentering och liknande åtgärder beslutas och bekostas av ägande Part själv.

Gemensamt Resultat

11.2.2 Gemensamt Resultat som Part är delägare i får denne fritt Nyttja i Egen Verksamhet eller hos Koncernföretag (genom att till Koncernföretaget upplåta nyttjanderätt till och överlåta andelen i Resultatet) inklusive att ge icke exklusiva licenser (dock ej till tredje part), i den mån ett sådant Nyttjande inte strider mot Programavtalet, tvingande lag eller domstolsbeslut, samt under förutsättning att övriga delägare, i den utsträckning statsstödsregelverket kräver det, erhåller marknadsmässig ersättning för Nyttjandet.

11.2.3 Varje delägare i Gemensamt Resultat har rätt att kostnadsfritt Nyttja det Gemensamma Resultatet i icke kommersiell forskning och utveckling i den mån detta inte uttryckligen strider mot Programavtalet, tvingande lag eller domstolsbeslut. Användning av Gemensamt Resultat i utbildning får ske med övriga delägares skriftliga samtycke, som inte får oskäligen förvägras eller fördröjas.

11.2.4 Ett Lärosätes Koncernföretag ska ha rätt att Nyttja Lärosätets andel av Gemensamt Resultat efter samtycke från övriga delägare i den mån detta inte uttryckligen strider mot detta Programavtalet, tvingande lag eller domstolsbeslut. Sådant samtycke får förvägras endast om det skulle strida mot åberopande delägares berättigade intresse, annat mellan Parterna bindande avtal, tvingande lag eller domstolsbeslut. Vid Nyttjande i kommersiell verksamhet ska marknadsmässig ersättning utgå till övriga delägare, i den utsträckning statsstödsregelverket kräver det.

11.2.5 Under Programtiden gäller att uteblivet svar efter trettio (30) dagar, eller fyrtiofem (45) dagar om begäran mottas under perioden 15 juni - 15 augusti, från det att förfrågan togs emot ska anses utgöra samtycke.

11.2.6 Annan upplåtelse av nyttjanderätt till Gemensamt Resultat till tredje man eller Part som inte är delägare än vad som tillåts enligt ovan kräver enighet mellan samtliga delägare i fråga om upplåtelsen som sådan. Ersättning för sådan upplåtelse ska fördelas mellan delägarna efter respektive ägarandelar, om inte annat överenskommits.

11.2.7 Beslut i frågor om immaterialrättsligt skydd för Gemensamt Resultat (avseende t.ex. ingivande av ansökan om registrering, vem som ska stå som sökande och geografisk omfattning på sökt skydd) kräver enighet mellan samtliga delägare. Alla kostnader förenade med registrering, upprätthållande och försvar av immaterialrättsligt skydd ska bäras gemensamt med fördelning efter respektive ägarandelar, om inte annat överenskommits.

11.2.8 Delägare som inte vill delta i ansökan om eller upprätthållande eller försvar av immaterialrättsligt skydd eller bära någon del av kostnaderna för det, ska erbjuda övriga delägare att överta dennes andel i det Gemensamma Resultatet, till i varje situation överenskomna och skäliga och marknadsmässiga villkor (avseende exempelvis kvarstående nyttjanderätt och/eller eventuell ersättning). Om en kostnad som delägare inte vill svara för är hänförlig enbart till visst geografiskt område eller en på annat sätt avskiljbar del av registrerat skydd, får erbjudandet begränsas till rätten i sådan del.

11.2.9 Delägare som sålunda avstått från deltagande i en ansökan ska utan dröjsmål lämna den medverkan och det bistånd som krävs för att de andra delägarna ska kunna få immaterialrättsligt skydd registrerat. Vid omfattande medverkan och bistånd ska skälig ersättning utges till avstående delägare.

11.2.10 Delägares överlåtelse av eller annat förfogande över andel i Gemensamt Resultat och även förvaltningsåtgärder (t.ex. beivrande av intrång) som inte reglerats i Programavtalet kräver övriga delägares samtycke. Vid överlåtelse till eget Koncernföretag får samtycke förvägras endast om det skulle strida mot åberopande delägares berättigade intresse.

11.2.11 Utan hinder av något av det som sagts ovan, ska en delägare alltid ha rätt att vidta åtgärd som inte tål uppskov och som krävs för tillvaratagande av rättigheter med avseende på Gemensamt Resultat.

11.2.12 Varken Lag (1904:48 s.1) om samäganderätt eller Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag, ska tillämpas i någon del på Gemensamt Resultat eller delägares förvaltning av detsamma.

11.3 **Användande av annan Parts Resultat**

11.3.1 Alla Resultat får under Programtiden vederlagsfritt användas av samtliga Parter i den utsträckning det behövs för genomförande av Programmet i den mån detta inte uttryckligen strider mot Programavtalet, tvingande lag eller domstolsbeslut.

11.3.2 Part och dess Koncernföretag ska ha rätt att erhålla en icke-exklusiv, global och evig licens att Nyttja annan Parts Resultat i sin Egen Verksamhet. Parterna ska gemensamt komma överens om skäligt vederlag för sådan licens.

11.3.3 Forskarpart ska ha rätt att i den mån annat inte uttryckligen framgår av Programavtalet, tvingande lag eller domstolsbeslut, erhålla en icke-exklusiv, global, evig och vederlagsfri rätt att Nyttja annan Parts Resultat, i den utsträckning det behövs för Forskapartens användning i sin icke-kommersiella forskningsverksamhet av eget Enskilt Resultat eller egen andel av Gemensamt Resultat. Ett Lärosäte ska, enligt samma villkor som ovan, också ha rätt att erhålla en icke-exklusiv, global, evig och vederlagsfri licens att Nyttja annan Parts Resultat i den utsträckning det behövs för Lärosätets användning i sin forskningsverksamhet av eget Enskilt Resultat eller egen andel av Gemensamt Resultat som genererats av en Forskare och i enlighet med Programavtalet. Användning i utbildning får ske med ägande Parts skriftliga samtycke.

11.3.4 Ett Lärosätes Koncernföretag ska ha rätt att erhålla en icke-exklusiv, global, evig och vederlagsfri rätt att Nyttja annan Parts Resultat, i den utsträckning det behövs för Koncernföretagets användning i egen icke-kommersiell verksamhet av Lärosätets Enskilda Resultat eller andel i Gemensamt Resultat och förutsatt att medgivande av licens inte skulle strida mot den ägande Partens berättigade intresse eller villkor enligt detta Programavtal, tvingande lag eller domstolsbeslut.

11.4 **Forskarparts användningsrättigheter efter överlåtelse**

11.4.1 Forskarpart som överlåtit Enskilt Resultat eller andel i Gemensamt Resultat till annan Part i enlighet med Programavtalet ska ha samma rättigheter enligt Programavtalet att använda såväl det överlåtna Resultatet som denne har till annan Parts Resultat och Bakgrundsinformation.

12. Publicering och offentliggöranden

12.1 Alla offentliggöranden (inklusive publicering) av information hänförligt Programmet ska ske i enlighet med god internationell sed för publicering, innebärande bl.a. att annan Parts Bakgrundsinformation, Resultat och annan Konfidentiell Information inte får offentliggöras i vidare mån än Programavtalet medger eller annars överenskommes med ägande Part.

12.2 För att publicering inte ska äventyra möjligheten att skydda immateriella rättigheter eller Konfidentiell Information är det viktigt att den Part som avser att publicera Resultat från Programmet först säkerställer att den tänkta publiceringen inte innehåller annan Parts Konfidentiella Information och att den i övrigt kan ske utan risk för negativa konsekvenser för övriga Parter. Publicerande Part säkerställer detta genom att informera Parterna om vad som ska publiceras och hur det ska publiceras samt delge en kopia av det dokument som avses publiceras varefter övriga Parter ska ges möjlighet att invända mot publiceringen. Om ingen Part har invändningar mot den avsedda publiceringen står det den Part som anmält avsikt att publicera fritt att genomföra publiceringen.

12.3 Om Part har invändningar mot den avsedda publiceringen ska detta meddelas skriftligen till den Part som avser att publicera resultat inom trettio (30) dagar (45 dagar i perioden juni-augusti) från det att den Part som avser att publicera resultat eller annan information från Programmet informerade om detta. Av meddelandet ska framgå vilken del av den tänkta publiceringen invändningen gäller, varvid Parterna skall diskutera hur det kan lösas.

12.4 Vid sådan invändning har den Part som avser att publicera följande valmöjligheter:

a) att avstå publicering;

b) att omarbeta det material som avses publiceras i avsikt att materialet ska kunna godkännas av den invändande Parten, varpå processen med att informera övriga Parter ska upprepas;

c) att bereda den Part som har invändningar möjligheter att vidta åtgärder för att skydda sig mot de negativa konsekvenser man bedömer att publiceringen kan ha, genom att avvakta med publiceringen.

12.5 Den Part som avser publicera ska snarast, och senast inom trettio (30) dagar från det att det blivit känt att Part har invändningar mot den avsedda publiceringen, informera samtliga Parter om vilket alternativ man har valt.

12.6 Om den Part som avser publicera väljer att avvakta med publiceringen ska den invändande Parten skyndsamt vidta åtgärder för att skydda sig mot de negativa konsekvenser man bedömer att publiceringen kan ha.

12.7 Så snart lämpliga åtgärder för att motverka eventuella negativa konsekvenser av den avsedda publiceringen är vidtagna ska invändande Part skriftligen meddela samtliga Parter att man inte längre har invändningar mot publiceringen.

12.8 Skulle invändande Part efter tre (3) månader ännu inte anmält att nödvändiga åtgärder är vidtagna kan den Part som avser publicera ändå gå vidare med publiceringen. Detta ska i så fall meddelas skriftligen till samtliga Parter. Sådan publicering får dock inte innehålla information om Resultat som tillhör den invändande Parten eller Konfidentiell Information.

13. Användning av namn, logotyper eller varumärken

Part får inte nyttja annan Parts namn, logotyper eller varumärken utan föregående, skriftligt samtycke.

Undantag görs dock för användningen av annan Parts namn, logotyp och/eller varumärke (enligt denne Parts anvisningar) i kommunikation avseende Programmet och dess resultat, i den utsträckning som krävs för att uppfylla de krav som ställts av Finansiärerna.

14. Avtalstid

14.1 Programavtalet träder i kraft efter att Programavtalet undertecknats av samtliga Parter. Programavtalet upphör att gälla när Programmet har avslutats, slutredovisning har godkänts av Finansiärerna och samtliga ersättningar enligt Finansiärernas beslut har slutreglerats mellan Parterna och Finansiärerna, respektive Parterna emellan.

14.2 Trots att Programavtalet upphör att gälla – antingen i sin helhet eller endast i förhållande till viss Part – ska de bestämmelser i Programavtalet som till sin natur är sådana att de ska fortsätta att gälla – punkterna 8.4, 8.5, 9, 10, 11, 12, 14.2, 16, 19, 20, 21 fortsätta att vara bindande. I de fall det inte av bestämmelsen i fråga framgår hur länge den ska fortsätta att vara bindande, ska den vara bindande så länge den har praktisk betydelse, dock längst tio (10) år från Programavtalets upphörande. Programavtalets upphörande ska inte heller innebära att Part befrias från påföljd pga. kontraktsbrott som denne har begått innan eller i samband med Programavtalets upphörande.

15. Förtida upphörande av Programavtalet

15.1 Programavtalet upphör automatiskt att gälla om och i så fall när en Finansiär/Finansiärerna beslutar om att dess finansiering till viss(a) Part(er) ska dras in, om inte övriga Parter gemensamt bestämmer att Programmet ska fortsätta (varvid de ska gemensamt komma överens om eventuella villkorsförändringar som kan vara påkallade av Programmets nya förutsättningar).

15.2 Part får frånträda Programavtalet i förtid med sex (6) månaders uppsägningstid, eller den kortare tid som övriga Parter godkänt eller uppsägande Part kan visa Programansvarig är skälig. Uppsägande Part är därvid skyldig att fullgöra samtliga förpliktelser under och efter uppsägningstiden med avseende på redan gjorda åtaganden, om inte Programmet på annat sätt kan erhålla motsvarande insatser under rimliga förutsättningar och villkor. Parterna ska i samband med ett frånträde göra en plan för hur ett frånträde ska ske på ett bra sätt i enlighet med punkt 18.4 i Avtalet.

15.3 Efter beslut av Styrgruppen, med enkel majoritet, får Programavtalet sägas upp gentemot en Part som begått väsentligt eller upprepade avtalsbrott och underlåtit att vidta rättelse inom trettio (30) dagar efter skriftlig anmodan från annan Part. Sådan uppsägning får också ske av Part som försatts i konkurs, ställt in sina betalningar, upptagit ackordsförhandling, trätt i likvidation, inlett företagsrekonstruktion eller av annat skäl kan antas vara på obestånd.

15.4 Om förutsättningarna för Programmet väsentligen ändras kan Parterna överenskomma att Programavtalet ska upphöra att gälla och Programmet avslutas.

16. Överlåtelse

16.1 Parts rättigheter eller skyldigheter enligt Programavtalet får inte överlåtas till annan utan övriga Parters skriftliga medgivande därom. Medgivande ska beslutas med enkel majoritet i Styrgruppen.

17. Ändringar och tillägg

17.1 Ändringar eller tillägg till Programavtalet ska för att bli bindande upprättas skriftligen och undertecknas av samtliga Parter.

17.2 Parterna är skyldiga att, på begäran av Part, uppta förhandlingar om tillämpning av Programavtalet och eventuellt tillhörande tilläggsavtal och bilagor samt att förhandla om sådan ändring av desamma under avtalstiden som betingas av väsentligt ändrade förhållanden eller av omständigheter utanför någondera Partens kontroll. Exempel på detta kan vara ändringar i tvingande lagstiftning.

18. Tillkommande och Frånträdande Parter

18.1 Styrgruppen beslutar om tillträde av Stödmottagande Parter. Beslut om tillträde av Stödberättigande Part kräver enighet mellan samtliga Styrgruppsrepresentanter i Styrgruppen och, i den utsträckning det krävs enligt finansieringsvillkoren, godkännande från Finansiär.

18.2 Styrgruppen beslutar även om tillträde av Associerad Part till Programavtalet. Sådana beslut kräver enighet mellan samtliga Styrgruppsrepresentanter.

18.3 Efter godkännande enligt punkt 18.1 och 18.2 skall ny Part anslutas genom signering av anslutningsavtalet i Bilaga D. Parterna är överens om att LSP ges mandat att signera sådant avtal med ny Part i enlighet med Bilaga D.

18.4 Vid eventuellt frånträde enligt punkt 15.2 ges LSP mandat att även signera frånträdesavtal i enlighet med Bilaga D. I samband med frånträde ska Parterna komma överens om vilka rättigheter och skyldigheter som frånträdande Part ska ha.

19. Meddelanden

19.1 Alla krav, anmälningar, information och andra meddelanden (nedan ”Meddelanden”) som ska eller får lämnas enligt Programavtalet ska lämnas skriftligen till samtliga Parter genom deras angivna kontaktpersoner. Meddelanden får skickas via bud, rekommenderat brev eller per e-mail till varje Parts respektive angiven kontaktperson på sådan adress som respektive Part har meddelat för detta ändamål. Meddelande ska anses ha kommit mottagaren tillhanda vid överlämnandet om det har levererats med bud, tre (3) arbetsdagar efter avlämnande för postbefordran om det har skickats som rekommenderat brev eller vid bekräftelse från mottagaren, om det har skickats per e-mail.

20. Tillämplig lag och tvistelösning

20.1 Svensk lag, med undantag för dess lagvalsregler, ska tillämpas på Programavtalet.

20.2 Tvist avseende tolkning, tillämpning, giltighet och tillämplighet av Programavtalet som uppstått i anslutning till Programavtalet ska i första hand avgöras genom förhandling mellan Parterna. Tvist ska i andra hand och slutligt avgöras genom skiljedom vid Stockholms Handelskammares Skiljedomsinstitut enligt dess regler för förenklat skiljeförfarande alternativt, om institutet självt med beaktande av målets svårighetsgrad, tvisteföremålets värde och övriga omständigheter bestämmer det, dess vanliga skiljedomsregler (i vilket fall institutet också ska bestämma antalet skiljemän). Skiljeförfarande ska äga rum i Göteborg, om Parterna inte gemensamt kommer överens om annat.

20.3 För verkställighet av klar och förfallen fordran har Part rätt att vända sig till allmän domstol eller annan behörig myndighet för att kräva betalning.

21. Force Majeure

21.1 Underlåtenhet att fullgöra skyldigheter enligt Programavtalet får inte åberopas mot en Part under tid då fullgörelsen hindras av omständighet utanför dennes kontroll (Force Majeure) såsom lagbud, domstolsavgörande, import- eller exportrestriktion, naturkatastrof, krigshändelse och arbetskonflikt. Det åligger Part som önskar åberopa Force Majeure att skyndsamt underrätta övriga Parter om hindrets uppkomst respektive upphörande.

22. Programavtalets handlingar och fullständighet

22.1 Följande, vid var tid gällande, bilagor ingår i Programavtalet:

Bilaga A – Finansiärernas beslut att finansiera (inklusive villkor härför)

Bilaga B – Programansökan

Bilaga C – Styrgrupp

Bilaga D – Mall för avtal om tillträde och frånträde

Bilaga E – Bakgrundsinformation

22.2 Programavtalet och eventuellt tillhörande tilläggsavtal och bilagor utgör Parternas fullständiga reglering av samtliga frågor som berör Programmet.

22.3 Om det skulle uppstå en konflikt i informationen mellan Programavtalet och bilagorna gäller följande ordning vid tolkning och tillämpning av villkor med undantag för villkor om personuppgiftsbiträdesavtal som äger företräde framför Programavtalet och eventuellt tillhörande tilläggsavtal och bilagor avseende villkor om behandling av personuppgifter.

a) Tillägg/ändring till Programavtalet

b) Programavtalet

c) Tillägg/ändring till bilagor

d) Bilagor

22.4 Alla skriftliga och muntliga åtaganden och utfästelser avseende Programmet som föregått Programavtalet ersätts av innehållet i Programavtalet inklusive dess eventuella tilläggsavtal och bilagor.

22.5 Parterna är överens om att verkställa Programavtalet genom elektronisk signatur, vilket ska anses ha samma kraft och effekt som originalsignaturer.

* * * *

Programavtalet har utfärdats i en (1) elektronisk originalkopia. Det undertecknade Programavtalet kommer att lagras i ett elektroniskt arkiv som gör det möjligt för Parterna att ta del av en kryptografiskt signerad kopia.

BESLUT OM BIDRAG

Diarienummer:	2025-04340
Projekttitel:	Klimatledande processindustri - etapp 3
Koordinator:	Lindholmen Science Park AB Box 8077 40278 GÖTEBORG
Organisationsnummer:	556568-6366
Firmatecknare/prefekt:	Johan Löfvenholm
Projektledare:	Hanna Paradis
Vinnovas handläggare:	Kristina Westermark
Vinnovas administratör:	Helena Claesson
Startdatum-Slutdatum:	2026-01-01 - 2028-12-31

Er ansökan om bidrag har beviljats

Tack för er ansökan om bidrag inom utlysningen "Vinnväxt 2019 etapp 3". Vi har beslutat att bevilja er ansökan.

Vi beviljar ofta medel i projekt för ett eller ett par år i taget samtidigt som ytterligare medel reserveras för hela projekttiden. Nedan framgår hur mycket som initialt har beviljats och hur mycket som ytterligare har reserverats för projektet som ansökan avser. Summan av beviljad och reserverad finansiering utgör vår totalt planerade finansiering av projektet.

Under förutsättning att projektplanen följts, och de allmänna och särskilda villkoren uppfyllts, avser vi att bevilja också de reserverade medlen. Detta gäller dock endast under förutsättning att vi tilldelas erforderliga medel.

Beslut om beviljande av reserverade medel kommer att fattas genom s.k. ändringsbeslut, utan särskild begäran från koordinatorn. Så snart sådant ändringsbeslut fattas kommer det att expedieras till koordinatorn.

Beviljat bidrag (kr):	3 230 902
Reserverad finansiering (kr):	11 769 098
Total planerad finansiering (kr):	**15 000 000**

Bidragsmottagare	Maxbelopp (kr) *Maximalt bidrag under projekttiden*	Max stödnivå (%) *Maximal andel som bidraget får utgöra av de stödberättigande kostnaderna*	Stödgrund **
Lindholmen Science Park AB 556568-6366	10 983 234	100 %	Inte statsstöd
Chalmers Tekniska Högskola AB 556479-5598	187 500	100 %	Inte statsstöd
RISE Research Institutes of Sweden AB Rise Research Institutes Of Sweden AB 556464-6874	3 829 266	100 %	Inte statsstöd
Summa:	**15 000 000**		

**** Stödgrunder**

Inte statsstöd beviljas enligt 5 § förordning (2015:208) om stöd till forskning och utveckling samt innovation.

Det slutliga bidraget som en bidragsmottagare har rätt till är det lägsta av Maxbelopp och Max stödnivå.

Beslutet omfattar samtliga projektparter som ska delta i genomförandet av projektet enligt ansökan inklusive eventuella kompletteringar.

Vad ni behöver göra nu

Innan vi kan göra den första utbetalningen måste ni först bekräfta att ni åtar er att genomföra projektet enligt beslutet och att projektet är startklart.

Detta görs genom att:

- Samtliga parter inklusive koordinatorn fyller i ”Projektparts godkännande” https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/allmanna-villkor/.
- Om inte annat framgår av ett särskilt villkor (se Villkor för bidrag nedan) gäller följande. Den av koordinatorn utsedda projektledaren i samband med startrapporten bifogar kopia på alla projektparts godkännanden, tillsammans med en projektsammanfattning och uppgift om koordinatorns bankgiro eller plusgiro för utbetalning av bidrag (för utlandsbetalningar anges kontonummer eller liknande). Startrapporten skickas in av projektledaren via Vinnovas e-tjänster https://etjanster.vinnova.se/ senast det datum som anges under avsnittet ”Rapporter från projektet”.

Projektledaren kommer att få ytterligare instruktioner i ett separat e-postmeddelande.

Den första utbetalningen sker när vi har fått in och godkänt ovanstående handlingar.

Villkor för bidrag

I bilagan ”Vinnovas allmänna villkor för bidrag FLERA PROJEKTPARTER - 2025” regleras bland annat en koordinators ansvar, vad som gäller vid förändringar i projektet samt vår rätt att hålla inne eller begära återbetalning av medel. I bilagan hittar ni även villkor om projektreferat, projektavtal och revisorsintyg.

Kom ihåg att en bidragsmottagare har ett eget ansvar för att bidrag inte medges på felaktiga grunder eller med för högt belopp.

Utöver de allmänna villkoren gäller följande Särskilda villkor för Vinnovas bidrag till ert projekt:

Istället för villkor § 6.2 första stycket andra meningen gäller att:
Förutsättning för första utbetalning av bidrag är att Startrapport och kopia av Projektparts godkännande för Koordinatorn kommit in i tid samt att Vinnova godkänt Startrapporten. Koordinatorn får inte överföra medel till Bidragsmottagare förrän samtliga Projektparts godkännanden kommit in till Vinnova.

Om inte alla godkännanden kommit in till Vinnova vid i beslutet angiven tid, kan Vinnova besluta om att rätten till bidrag upphör och Koordinatorn blir återbetalningsskyldig för allt utbetalt belopp.

1. Regionens aktörer ska medfinansiera satsningen med ett minst lika stort belopp som Vinnovas bidrag.

2. Projekt som genereras under Vinnväxtsamarbetet ska föregås av skriftliga avtal i vilka särskilt frågor rörande immateriella rättigheter ska vara reglerade.

3. Av Vinnovas bidrag ska minst 5 % per år användas för olika aktiviteter för strategiskt lärande. De aktiviteter som ska finnas är:
- Extern coach/provokatör för processledning/ styrgrupp
- Extern dokumentatör av kvalitativa resultat och effekter
- Kartläggning av faktisk kontra potentiell population av aktörer (målgruppsanalys)
- Global omvärldsanalys av andra strategiskt intressanta FoI-miljöer
- Analys och uppföljning av initiativets integrering av Agenda 2030
- Jämställdhetsintegreringsanalys och uppföljning

4. Lägesrapportering sker halvårsvis och ska utformas i enlighet med instruktion från Vinnova.

5. Vinnova har rätt att delta som observatör i projektets styrande möten såsom styrgruppsmöten och styrelsemöten.

6. De möten och andra arrangemang som anordnas av Vinnova med erfarenhetsutbyte och lärande som syfte, är obligatoriska så länge inget annat anges. Någon från Vinnväxtinitiativets processledning, eller person utsedd av processledningen, ska närvara vid dessa arrangemang.

Övriga anvisningar och rekommendationer

1. Projektparts godkännande från samtliga projektparter ska lämnas in senast 2026-01-16 i en kompletterande rapport.
2. Vinnova har tagit fram dokumentet "Riktlinjer för styrelser i Vinnväxtprogrammet" för att tydliggöra förväntningar på styrelsen och styrelsens åtagande samt som vägledning för Vinnväxtinitiativets ledning och organisering.
3. Vinnova har tagit fram dokumentet "Strategiskt lärande i Vinnväxt och riktlinjer för delmomenten coaching, dokumentation och omvärldsanalys" som stöd för att uppfylla villkoret om Strategiskt lärande (Särskilda villkor nummer 3).
4. Vinnova lyfter i Vinnväxtprogrammet upp vikten av att hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och jämställdhet är integrerade delar i innovationsmiljöns vision och arbetssätt samt tydliga drivkrafter för förnyelse och omställning. Arbetet med detta kommer därför systematiskt följas upp.
5. Initiativets roll och betydelse i det regionala innovationssystemet ska fortlöpande följas upp. Detta inkluderar även samspelet med det regionala innovationsstödssystemet.

Anvisningarna ska hanteras inom ramen för den löpande verksamheten och avrapporteras i samband med lägesredovisningarna.

Rapporter från projektet

För att vi ska kunna följa upp projektet, ska ni lämna in följande dokument elektroniskt till oss.

Rapport	Rapportnamn	Lämnas senast	Avser redovisnings-period t.o.m.
Startrapport		2025-11-27	
Kompletterande rapport	Projektpartsgodkännande från övriga projektparter	2026-01-16	
Lägesrapport		2026-05-22	2026-04-30
Lägesrapport		2026-11-19	2026-09-30
Lägesrapport		2027-05-21	2027-04-30
Lägesrapport		2027-11-18	2027-09-30
Lägesrapport		2028-05-18	2028-03-31
Slutrapport		2029-01-30	2028-12-31

Instruktioner för rapportering skickas till projektledaren inför respektive rapporteringstillfälle.

Hur bidraget kommer att betalas ut

Alla utbetalningar görs till koordinatorn, som ansvarar för att föra över medel till eventuella övriga bidragsmottagare.

Utbetalningsplanen är preliminär och kan justeras beroende på er faktiska förbrukning av medel. Den förutsätter också att ni följer projektplanen och rapporterar enligt våra anvisningar.

Vinnova gör normalt utbetalningar på onsdagar.

Preliminärt utbetalningsdatum	Belopp (kr)
2025-12-09	3 230 902
2026-02-25	434 929
2026-05-25	434 929
2026-08-25	434 929
2026-11-25	434 929
2027-02-25	1 250 741
2027-05-25	1 250 742
2027-08-25	1 250 742
2027-11-25	1 250 742
2028-02-25	1 206 603
2028-05-25	1 206 604
2028-08-25	1 206 604
2028-11-25	1 206 604
2029-02-09	200 000

Motiv för beslut

Under hösten 2025 erhöll Klimatledande Processindustri inbjudan att lämna in en ansökan till etapp 3 inom Vinnväxtfinansiering, med möjlighet att ansöka om finansiering för ytterligare 3 år. Bedömningen och rekommendationerna från externa internationella experter ligger tillsammans med den interna bedömningen inom Vinnova till grund för detta beslut. Baserat på denna sammanvägda bedömning har Vinnova beslutat att bevilja ansökan för etapp 3 och anger följande motiv för beslutet:

Satsningen bedöms fortsatt ligga väl i linje med regionens strategi för smart specialisering såväl som de långsiktiga målen för ett konkurrenskraftigt Europa med nettonollutsläpp via Clean Industrial Deal, Gröna given och Fit for 55, EU Chemical Industry Action Plan samt nationella hållbarhetsmål. Innovationsområdet är av stor betydelse för regionens ekonomi, dess fortsatta utveckling och tillväxt och bedöms vara viktig för regionens framtida attraktivitet och konkurrensförmåga.
Bakom ansökan finns ett starkt regionalt ledarskap och en god förankring hos aktörer som representerar triple helix vilket ger trovärdighet till ett starkt ägarskap i regionen också efter att Vinnväxtfinansieringen avslutas.
Initiativet adresserar ett tydligt regionalt styrkeområde och en unik position i Sverige inom processindustri. Detta ger, i kombination med en stark aktörskonstellation med relevant kompetens för satsningen, trovärdighet i förmågan att lyckas förverkliga de höga ambitioner som redovisas. Det etablerade klustret Västsvenska Kemi- och Materialklustret som koordinator med dess breda nätverk av bolag, förstärker trovärdigheten att säkerställa ett tillväxt- och affärsperspektiv. Vidare bedöms Klimatledande processindustrier påskyndat relationsbyggande och tillit mellan parter som annars inte skulle ha träffats och har därmed ett nätverksbyggande som är en viktig funktion i Vinnväxtprogrammet.
I utvärderingen av etapp 2 går att läsa att initiativet bedöms ha en stark position inom sitt område och den sista fasen rekommenderas de lägga än mer fokus på att fortsätta stärka det de redan är starka inom såväl som att stärka sin verksamhet genom än tydligare uppföljningsbara mål.
Klimatledande Processindustri har sammantaget visat hög måluppfyllelse i förhållande till den handlingsplan som låg till grund för den första och andra etappen med finansiering ur Vinnväxt-programmet. Detta bedöms ha skapat goda förutsättningar för att genomföra den kommande etappen enligt plan. I övrigt bedömer Vinnova att de planerade aktiviteterna och de förnyade insatsområdena för den kommande 3-årsperioden svarar i stor del upp mot de rekommendationer som utvärderarna fört fram. De förväntade/ önskade resultat som anges i ansökan inger förtroende för att initiativet kommer att ta viktiga steg mot att bli en ännu starkare och attraktivare innovationsmiljö. Klimatledande processindustrier bedöms ha lyckats positionera sig rätt tematiskt och tidsmässigt. Om aktörerna i regionen fortsatt lika tydligt visar ansvar och starkt engagemang finns goda förutsättningar att lyckas i den kommande 3-årsperioden.
Sammanfattningsvis bedöms Klimatledande processindustri vara är en viktig miljö med tydlig nytta för både Västra Götaland och Sverige.

Beslut i ärendet har fattats av Generaldirektör Darja Isaksson. I den slutliga handläggningen har även Rémy Kolessar, Ida Langborg och Kristina Westermark deltagit, den sistnämnda som föredragande.

Beslutet kan inte överklagas.

Frågor besvaras av ansvarig handläggare Kristina Westermark,
kristina.westermark@vinnova.se

Verket för innovationssystem, Vinnova

Vinnovas allmänna villkor för bidrag – 2025
FLERA PROJEKTPARTER

Dnr: 2024-04036

Villkoren ska tillämpas såvida inte annat följer av beslut, särskilda villkor eller utlysningstext.

Definitioner

Bidragsmottagare – Projektpart som får bidrag från Vinnova. Bidragsmottagare får inte vara finansiär till annan Projektpart.

Koordinator – den Projektpart som samordnar projektet, mottar Vinnovas utbetalning av bidrag och som i övrigt har särskilda åtaganden enligt § 1.6.

Projektbeskrivning – beskrivning av projektet i ansökningsformulär och bilagor, inklusive tidplan och budget.

Projektpart – organisation, som deltar i utformningen av projektet, bidrar till genomförande och delar på risken och resultatet i samband därmed. Projektpart får inom projektet inte köpa tjänster eller varor från annan Projektpart.

Projektparts godkännande – åtagande av Projektpart att genomföra projektet i enlighet med beslutet. Blankett tillhandahålls av Vinnova.

Projektavtal – avtal mellan Projektparterna för att bland annat reglera inbördes åtaganden, rättigheter och skyldigheter m.m. inom projektet.

Stödnivå – Vinnovas bidrag uttryckt i procent av Bidragsmottagares stödberättigande kostnader. Maximal Stödnivå framgår av beslutet.

§ 1 Genomförande av projektet

Projektpart ska genomföra projektet i enlighet med beslutet, inklusive dess villkor, och Projektbeskrivningen. Projektparterna ansvarar gemensamt för genomförandet av projektet. Ändringar förutsätter Vinnovas skriftliga godkännande.

1.1 Regulatoriska krav m.m.

Projektpart ska vid genomförande av projektet

- följa etiska principer och god forskningssed samt uppfylla regulatoriska krav, och
- följa tillämpliga lagar och regler.

1.2 Projektparts godkännande

Projektparterna ska underteckna Projektparts godkännande.

1.3 Projektsammanfattning för extern publicering

Projektparterna ska tillhandahålla Vinnova en projektsammanfattning för extern publicering på Vinnovas hemsida och som öppen data.

Projektsammanfattning för extern publicering är en beskrivning av projektet och ska utformas enligt Vinnovas anvisningar. Den får inte innehålla någon konfidentiell information. Vinnova har rätt att göra ändringar i projektsammanfattningen.

1.4 Projektavtal[1]

Projektparterna ska ingå ett Projektavtal. Projektavtalet ska innehålla Projektparternas inbördes åtaganden, villkor om rätt till projektresultat och bakgrundsinformation (jfr § 7.2) och annat av betydelse för samarbetet. Innehållet i Projektavtalet ska vara förenligt med Vinnovas villkor. Projektparterna ska ha ingått Projektavtalet senast dagen då första lägesrapporten ska vara Vinnova tillhanda. Om lägesrapport inte ska lämnas i projektet ska Projektparterna ha ingått Projektavtalet senast dagen för inlämnande av Startrapport.

1.5 Rapportering och uppföljning

Rapportering och uppföljning ska ske i enlighet med Vinnovas beslut och anvisningar. Kostnader i lägesrapporter och slutrapport ska vara faktiska och upparbetade och även i övrigt uppfylla bestämmelserna i § 6.1.

Projektpart ska även efter att projektet upphört tillhandahålla uppgifter i enlighet med Vinnovas anvisningar och förfrågningar, dock högst tre gånger inom tio (10) år från dagen då slutrapporten ska vara inlämnad.

1.6 Koordinatorns åtaganden

Utöver vad som gäller för Projektpart har Koordinatorn följande åtaganden.

Det åligger Koordinatorn

a) att ha erforderlig behörighet att företräda övriga Projektparter avseende projektet i förhållande till Vinnova,
b) att samordna projektet,
c) att förvara Projektavtal och samtliga Projektparters godkännande i original,
d) att motta Vinnovas utbetalning av bidrag,
e) att överföra Vinnovas bidrag till övriga Bidragsmottagare i enlighet med beslutet och regleringen i Projektavtalet,
f) att på begäran styrka hur varje utbetalning har fördelats mellan Bidragsmottagare,
g) att endast med Vinnovas skriftliga godkännande överföra medel till Bidragsmottagare som kommit på obestånd (se § 5),
h) att under projekttiden rapportera enligt Vinnovas beslut och anvisningar,
i) att omgående till övriga Projektparter vidarebefordra Vinnovas beslut, ändringsbeslut och annan för Projektpart relevant information från Vinnova, och
j) att omedelbart underrätta Vinnova

[1] Se vidare Vinnovas Guide till projektavtal.

- om projektet försenas eller riskerar att försenas, liksom om det framkommer en risk att projektet inte kommer att motsvara rimligt ställda förväntningar,
- om omständigheter av betydelse som kan påverka projektets genomförande eller dess finansiering (t.ex. ytterligare offentligt/EU-stöd, förutsättningarna för nyttjande av projektresultatet minskar),
- om eget eller annan Projektparts obestånd (se § 5),
- om ändring av firma, firmatecknare och adress samt
- om ändring av Bidragsmottagares status (t.ex. från SMF till stort företag).

Koordinatorn är ansvarig för projektledaren. Projektledaren ska i förhållande till Vinnova vara behörig att företräda Koordinatorn avseende projektet. Byte av projektledare kräver Vinnovas skriftliga godkännande.

1.7 Underlag till Koordinatorn

Projektpart ska omedelbart informera Koordinatorn om omständigheter av betydelse enligt § 1.6 j) och även i övrigt bistå Koordinatorn med underlag och annan information så att denne kan fullgöra sina åtaganden gentemot Vinnova enligt ovan.

§ 2 Uppdragstagare m.m.

Projektpart får endast anlita konsult eller annan uppdragstagare för arbete i projektet i enlighet med vad som framgår av budget och övriga uppgifter i Projektbeskrivningen. Projektpart ansvarar för sådan uppdragstagare såsom för sig själv.

Projektpart får inom projektet inte köpa tjänster eller varor från annan Projektpart.

§ 3 Tillträde och frånträde

Projektpart får inte tillträda eller frånträda projektet om det inte framgår av beslutet eller godkänns skriftligen av Vinnova.

§ 4 Ändrade förutsättningar

Projektpart får inte utan Vinnovas skriftliga godkännande bedriva projektet om förutsättningarna för nyttjande av projektresultatet minskat i väsentlig omfattning. Detta gäller också om det uppkommer tekniska, ekonomiska eller andra omständigheter som har väsentlig inverkan på projektets genomförande.

§ 5 Obestånd

Projektpart som under projektet kommer på obestånd ska omedelbart informera Koordinatorn och Vinnova om situationen.[2]

[2] Ang. obestånd se 1 kap. 2 § andra stycket konkurslagen (1987:672).

§ 6 Finansiella bestämmelser

6.1 Stödberättigande kostnader

Stödberättigande kostnader är de kostnader som Bidragsmottagares bidragsbelopp beräknas på. Nedanstående gäller även för Projektparter som inte är Bidragsmottagare.

6.1.1 Generella förutsättningar

För att en kostnad ska vara stödberättigande ska den

- vara faktisk och kunna styrkas,
- ha uppkommit hos Projektpart,
- ha uppkommit under den projekttid som framgår av beslutet,
- vara bokförd och fastställd i enlighet med Projektparts vanliga redovisningsprinciper och god redovisningssed,
- vara skälig och ha uppkommit enbart för genomförande av projektet,
- vara i enlighet med Projektparts interna policys, riktlinjer och andra styrdokument, särskilt med avseende på miljö- och klimatpåverkan, och
- vara avdragsgill enligt gällande skattelagstiftning inklusive Skatteverkets föreskrifter och allmänna råd.

För att kostnader ska vara stödberättigande ska de i Projektpartens bokföring vara särredovisade på en projektspecifik kod eller motsvarande och vara rapporterade till Vinnova senast i slutrapporten.

Vinnovas Anvisning för stödberättigande kostnader ska följas och är en del av dessa villkor[3]. Stödgrunden avgör vilka kostnader som är stödberättigande. Nedan följer de kostnadsslag som kan vara stödberättigande

1. personalkostnader, dvs. bruttolön och lönebikostnad, i den omfattning som Projektpartens personal arbetar i projektet, dock med de begränsningar och undantag som framgår i 6.1.3 nedan,
2. kostnader för utrustning, mark och byggnader i den utsträckning och under den tid som de används för projektet,
3. kostnader för konsulter och licenser m.m., dock med de begränsningar och undantag som framgår i 6.1.3 nedan,
4. övriga direkta kostnader, samt
5. indirekta kostnader i den omfattning som framgår i 6.1.2 nedan.

6.1.2 Indirekta kostnader

1) Universitet och högskola får göra påslag för indirekta kostnader enligt den fullkostnadsprincip som de tillämpar. De behöver i sin bokföring bara särredovisa stödberättigande kostnader motsvarande bidragsbeloppet.

2) Följande organisationer får, när de deltar i projektet med icke-ekonomisk verksamhet, ta upp faktiska indirekta kostnader till ett belopp motsvarande högst 45 % av sina stödberättigande personalkostnader:

[3] Anvisning för stödberättigande kostnader finns på Vinnovas hemsida.

- forskningsorganisationer som är
  (i) aktiebolag eller handelsbolag där staten direkt eller indirekt utövar ett rättsligt bestämmande inflytande, eller
  (ii) stiftelser i vilka regeringen utser en eller flera styrelseledamöter

- statliga myndigheter (andra än universitet och högskolor) som enligt sin instruktion ska bedriva egen forskning,

Villkoret om högst 45 % gäller förutsatt att organisationen genom regeringsbeslut får medel för att bedriva oberoende forskning. Om organisationen även bedriver ekonomisk verksamhet som exempelvis uppdragsforskning ska verksamheterna redovisas separat. Om organisationen deltar i projektet med ekonomisk verksamhet gäller villkoret i 3) nedan.

3) Övriga Projektparter får ta upp faktiska indirekta kostnader, dock högst med ett belopp som motsvarar 30 % av sina stödberättigande personalkostnader.

6.1.3 Generella begränsningar och undantag

Från stödberättigande kostnader undantas (1) kostnader som uppkommer i samband med ingående av Projektavtal, (2) licenskostnader eller liknande mellan Projektparter, (3) kostnader hos en Projektpart som är på obestånd, (4) kostnader för arbete som utförs i strid mot regler om bisysslor som gäller för deltagande persons anställning hos universitet eller högskola, samt (5) kostnader för deltagande person som, i anställning eller uppdragsförhållande, har utfört arbete i projektet även för annan Projektpart och detta inte är en följd av att personen har bytt ordinarie arbetsgivare.

När Vinnova har krav på att utländsk organisation ska ha filial eller driftställe i Sverige för att kunna vara Bidragsmottagare, ska kostnaderna hos Bidragsmottagaren vara hänförliga till filialens eller driftställets verksamhet för att vara stödberättigande.

Kostnader för revisorsintyg enligt § 8.2 nedan utgör en stödberättigande kostnad upp till 30 000 kr.

6.2 Utbetalning

Utbetalningsplanen är preliminär och kan justeras beroende på Bidragsmottagarnas faktiska förbrukning av medel. En förutsättning för första utbetalning av bidrag är att Startrapport samt kopia av samtliga Projektparts godkännande har inkommit i tid och att eventuell efterfrågad komplettering inkommit.

Förutom att genomföra projektet i enlighet med beslutet, inklusive dess villkor och Projektbeskrivningen, förutsätts för fortsatt utbetalning att rapport inkommit i tid och att eventuell efterfrågad komplettering inkommit.

Om någon av Projektparterna är på obestånd har Vinnova rätt att ändra förutsättningarna för utbetalning.

Om medel inte kan utbetalas under det kalenderår som de fördelats på av skäl hänförliga till Projektpart, förlorar Bidragsmottagare rätt till dessa medel. Vinnova kan dock besluta att omfördela medlen till kommande kalenderår.

6.3 Återbetalning

Bidragsmottagare som erhållit mer medel än vad denne har rätt till enligt beslutet är återbetalningsskyldig för sådant belopp till Vinnova. Bidragsmottagare har inte rätt till mer än det lägsta av de belopp som följer av maximal Stödnivå respektive maximalt bidragsbelopp.

Vid godkännande av slutrapport meddelar Vinnova Koordinatorn om återbetalningsskyldighet föreligger och med vilket belopp. Återbetalning ska ske senast 30 dagar från Vinnovas meddelande. Återbetalning ska ske via Koordinatorn.

Återbetalningsskyldighet enligt ovan föreligger även om projektet avbryts.

6.4 Kvittning

Vinnova har rätt att kvitta en fordran mot Bidragsmottagare i ett annat projekt mot ej utbetalda medel till samma Bidragsmottagare i detta projekt.

§ 7 Nyttiggörande av resultat och spridning m.m.

7.1 Nyttiggörande av resultat

Projektparterna ska nyttiggöra projektresultat i enlighet med plan för nyttiggörande. Med nyttiggörande avses att projektresultat kommer till användning t.ex. genom kommersialisering, licensiering eller offentliggörande. Vid offentliggörande ska hänsyn tas till Projektparts behov av skydd för immateriella tillgångar och företagshemligheter. Offentliggörande genom vetenskaplig publicering som tas fram inom ramen för projektet ska ske med öppen tillgång i enlighet med Vinnovas anvisning[4].

En Bidragsmottagare får inte överlåta eller upplåta projektresultat, eller på annat sätt vidta någon åtgärd, som medför att det blir fråga om indirekt statligt stöd.

Vinnova gör inte anspråk på äganderätt till projektresultat.

7.2 Nyttjanderätt till projektresultat och bakgrundsinformation[5]

Om Projektpart för genomförande av projektet behöver tillgång till eller nyttja annan Projektparts projektresultat, ska denne ha rätt till detta i erforderlig omfattning utan att ersättning ska utgå.

Om Projektpart för genomförande av projektet behöver tillgång till eller nyttja annan Projektparts bakgrundsinformation, ska denne ha rätt till detta i erforderlig omfattning.

[4] Anvisning för publicering med öppen tillgång finns på Vinnovas hemsida.
[5] Se vidare Guide till Vinnovas villkor om nyttjanderätt.

Om Projektpart för att nyttja eget projektresultat (innefattar även gemensamt ägt projektresultat) behöver tillgång till eller nyttja annan Projektparts projektresultat eller bakgrundsinformation, ska denne beviljas nyttjanderätt i erforderlig omfattning.

Projektpart som innehar bakgrundsinformation har rätt att senast vid Projektavtalets undertecknande eller efter särskild överenskommelse med berörda Projektparter, undanta bakgrundsinformation från Projektparts rätt som följer av detta villkor.

Med *bakgrundsinformation* avses t.ex. uppfinningar (patenterade, patenterbara eller ej), know-how, upphovsrätt, mönsterrätt, och nyttjanderätt till tredje mans rättigheter som Projektpart innehar och som är av betydelse för genomförande av projektet.

7.3 Angivande av Vinnova som finansiär

Vid information om projektet och vid varje offentliggörande av projektresultat ska det anges att arbetet utförts med stöd från Vinnova (på engelska återges namnet med *Sweden's Innovation Agency*). Med offentliggörande avses t.ex. publicering, oavsett medium, och muntliga presentationer.

7.4 Vinnovas rätt att sprida information från projektet

Vinnova har rätt att mångfaldiga och sprida hela eller delar av rapporter från projektet samt även rätt att i övrigt sprida information från och om projektet, dock under förutsättning att uppgifter som omfattas av sekretess inte röjs.

§ 8 Granskning

8.1 Granskning

Vinnova eller person/-er som Vinnova utsett, t.ex. kvalificerad revisor eller utvärderare, har rätt att granska projektet och ta del av handlingar som kan lämna upplysningar om ekonomiska, tekniska eller andra förhållanden i projektet. Projektpart ska då, på egen bekostnad, tillhandahålla allt erforderligt material. Denna rätt gäller under projekttiden och i tio (10) år efter sista utbetalning.

8.2 Revisorsintyg

Om en Bidragsmottagares maximala bidragsbelopp enligt beslutet uppgår till tre (3) miljoner kronor eller mer ska revisorsintyg bifogas slutrapporten. Universitet och högskolor är undantagna från skyldigheten att inkomma med revisorsintyg.

Oavsett ovanstående ska revisorsintyg bifogas rapport om det framgår av beslut eller särskilda villkor.

Intyget ska utformas enligt Vinnovas anvisningar[6]. Granskningen ska utföras av kvalificerad revisor. För kommun, landsting, statliga myndigheter, accepteras också revisorsintyg från kommunal yrkesrevisor eller internrevisor.

[6] Anvisningar och mall finns tillgängliga på Vinnovas hemsida.

§ 9 Sanktioner

Vinnova får besluta att ett beviljat bidrag helt eller delvis inte ska betalas ut om

1. den som sökt om eller mottagit bidraget genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att stödet beviljats eller betalats ut felaktigt eller med för högt belopp,
2. bidraget av något annat skäl har beviljats eller betalats ut felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta,
3. bidraget inte har utnyttjats eller använts eller det finns anledning att anta att bidraget inte kommer att utnyttjas eller användas för det som det har beviljats för, eller
4. villkoren för bidraget inte uppfylls.

Bidragsmottagare är återbetalningsskyldig om någon av de grunder som anges i punkterna 1, 2 och 4 ovan föreligger, eller om bidraget inte har utnyttjats eller använts för det som det har beviljats för. Vinnova kommer att efter särskilt beslut helt eller delvis kräva tillbaka stödet jämte ränta enligt räntelagen (1975:635).

Om bidraget utgör olagligt statsstöd kommer Vinnova att återkräva bidraget jämte ränta från utbetalningsdagen i enlighet med lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

§ 10 Ändringar och tillägg

Ändringar eller tillägg till Vinnovas beslut ska vara skriftliga för att gälla.

Vinnova har rätt att fatta beslut om ändring eller tillägg till Projektparts fördel.

Tjänsteutlåtande
Datum 2025-10-07
Diarienummer MRU 2025-00315

Västra Götalandsregionen
Koncernkontoret
Handläggare: Jenny Sjöstedt
Telefon: 0700-82 52 60
E-post: jenny.sjostedt@vgregion.se

Till miljö- och regionutvecklingsnämnden

Medel till projektet Klimatledande processindustri - etapp 3

Förslag till beslut

1. Miljö- och regionutvecklingsnämnden avsätter högst 12 000 000 kronor för medfinansiering av projektet ”Klimatledande processindustri - etapp 3” under perioden 2026-01-01 – 2028-12-31.
2. Miljö- och regionutvecklingsnämndens beslut gäller under förutsättning att allmänna villkor uppfylls.
3. Samverkansavtal mellan sökande, Lindholmen Science Park AB, och medsökande, RISE Research Institutes of Sweden AB, Chalmers Tekniska Högskola, Stiftelsen Chalmers Industriteknik, Högskolan i Borås, IVL Svenska Miljöinstitutet AB, ska upprättas och godkännas av Västra Götalandsregionen.

Sammanfattning av ärendet

Sökande: Lindholmen Science Park AB

Sökt belopp: 12 000 000 kronor

Total projektkostnad: 36 000 000 kronor

Projektperiod: 2026-01-01 till och med 2028-12-31

Övriga finansiärer: Borealis, Chalmers Industriteknik, Chalmers tekniska högskola, Göteborg energi AB, Renova, Högskolan i Borås, IVL Svenska Miljöinstitutet, Preem, RISE, Södra Skogsägarna, Vinnova samt cirka 30 företag inom Västsvenska kemi- och materialklustret m.fl.

Långsiktig prioritering: Stärka innovationskraften – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

Kraftsamling: Cirkulära affärsmodeller

Styrkeområde: Hållbar industri

Tidigare beviljat stöd till projektet: 7 500 000 kronor under perioden 2019-01-01 – 2021-12-31 (dnr RUN 2018-00326) samt 14 500 000 kronor under perioden 2022-07-01 – 2025-12-31 (RUN 2022-00171.

Västsverige är centrum för Sveriges processindustri. Med sin stora raffinaderikapacitet, omfattande kemikluster, ledande skogsindustrier och landets största hamn har Västra Götaland en unik position. Här arbetar kemi- och processindustrin aktivt med att skifta till klimatneutral energi, ersätta fossila råvaror med biobaserade och återvunna alternativ, samt utveckla cirkulära produkter.

Klimatledande Processindustri (KPI) är ett västsvenskt initiativ som arbetar för omställningen av kemi- och processindustrin. Initiativet finansieras av Vinnova, Västra Götalandsregionen och medlemmarna i Västsvenska Kemi- och Materialklustret (VKMK). Den här ansökan gäller den sista etappen i en tioårig Vinnväxtsatsning med siktet inställt mot att bli en nationell och internationell arena för omställning av processindustrin.

Den långsiktiga visionen för KPI är att stötta en övergång från en fossilberoende industriregion till en region där industrin är världsledande inom produktion av kemikalier, material och drivmedel baserade på förnybara och återvunna råvaror.

Resultaten från projektets aktiviteter förväntas bidra till både kortsiktiga effekter i form av nya projekt och samverkansformer, samt långsiktiga effekter såsom minskade utsläpp, nya affärsmodeller och stärkt industriell konkurrenskraft.

Motivering

Klimatledande Processindustri är en strategiskt viktig satsning för Västra Götalands klimatomställning och industriella utveckling. Projektet bygger vidare på sju års framgångsrik verksamhet och många exempel på industriell symbios i det västsvenska kemiklustret. Dessa insatser har bidragit till att etablera en stark arena för omställning inom kemi- och processindustrin.

De flesta produkter är beroende av kemi. Omställningen inom kemiindustrin påverkar därför övrig industris möjligheter till en grön omställning. Genom att främja övergången från fossilberoende till produktion baserad på förnybara och

återvunna råvaror, bidrar projektet till att stärka regionens konkurrenskraft samtidigt som klimatpåverkan minskar och en cirkulär omställning i västsvensk industri möjliggörs. Klimatledande processindustri är en viktig arena som ger förutsättningar för små bolag att träffa större, för näringsliv att möta akademi och för det offentliga att möta det privata.

Projektet har genomfört två etapper som utvärderats av Vinnova med goda vitsord. Den internationella panelen anser att initiativet generellt håller en mycket hög nivå samt att det tvärsektoriella nätverket utmärker sig i en internationell jämförelse. Från företagens sida trycker man på att samarbetet är särskilt betydelsefullt i en lågkonjunktur med intensiv global konkurrens där takten i omställningen dragits ned. De svenska företagen som är med i samarbetet är föregångare inom hållbarhet och genom samverkan med andra aktörer kan de behålla och utveckla sin konkurrenskraft. Utvärderarna ser även att det finns en stor potential i initiativets fortsatta arbete.

Initiativet drivs av Lindholmen Science Park (LSP) och RISE i samverkan, en konstellation som vinner både på sin lokala närvaro samt nationella uppkoppling och breda kompetens. Chalmers tekniska högskola, Chalmers industriteknik, IVL Svenska miljöinstitutet och Högskolan i Borås bidrar med forsknings- och expertkompetens. Projektet är integrerat i det Västsvenska kemi- och materialklustret, ett trippel-helix-samarbete mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor, där cirka 60 aktörer samverkar och bidrar med både finansiering och kompetens.

Projektet bidrar till den regionala utvecklingsstrategin framför allt inom målet om ett fossiloberoende och cirkulärt Västra Götaland. Projektet bidrar också till den långsiktiga prioriteringen Stärka innovationskraften samt ligger i linje med miljö- och regionutvecklingsnämndens detaljbudget 2025 där nämnden aktivt ska ”stötta innovationsmiljöer och andra projekt som bidrar till test-, demonstration- och utvecklingsmiljöer som har strategisk vikt för industrialisering och samhällsomvandling”.

Fördjupad beskrivning av projektet

Bakgrund

Under de två första etapperna har initiativet byggt en arena som aktivt arbetar med omställning i praktiken samtidigt som fokus är på det missionsdrivna målsättningsarbetet för en grön omställning. Strategin för etapp 3 innebär att ytterligare förstärka det pågående arbetet, söka utökade samarbeten nationellt

och internationellt samt göra satsningar som stöttar värdekedjeutveckling. En strategisk aktivitet för att skynda på och bredda omställningen till många olika branscher som är relaterade till kemi- och processindustrin.

Det finns en tonvikt på att skala upp piloter, att realisera FoU-resultat i form av innovation men också att fortsätta arbeta långsiktigt för att möjliggöra omställningen. Efter etapp 3 i detta projekt ska arenans verksamhet fortsätt§a med annan finansiering – parterna är fast beslutna att fortsätta samarbetet.

Strategin och aktiviteterna föreslagna för etapp 3 ligger i linje med de långsiktiga målen för ett konkurrenskraftigt Europa med nettonollutsläpp via Clean Industrial Deal, Gröna given och Fit for 55, EU Chemical Industry Action Plan samt nationella hållbarhetsmål. Relevanta är också de sektorsspecifika färdplanerna för svensk fossilfri konkurrenskraft som utvecklats under ledning av Fossilfritt Sverige.

Konkurrenskraften för kemi- och processindustrin i Västsverige är fortfarande god, men den står under press från en lång period av lågkonjunktur, ökad global konkurrens och snabba förändringar i regelverk och förutsättningar för investeringar. Majoriteten av svensk raffinaderikapacitet, Sveriges största kemikluster och stora tillgångar i form av skog och andra bioråvaror med tillhörande bearbetningsanläggningar gör Västsverige till en tillväxtmotor, både i dagens och framtidens Sverige. För KPI är en central uppgift, att genom aktiviteter som främjar utveckling och innovation i nya och förändrade värdekedjor, förbättra förutsättningarna för att kunna möta kraven på omställning på ett sätt där företagen bibehåller och förstärker sin konkurrenskraft.

KPI är idag en unik mötesplats för omställningen av kemi- och processindustrin regionalt men även nationellt. Under etapp 2 har flera initiativ tagits till samverkan även på ett europeiskt plan och detta kommer att utökas under etapp 3. KPI har under 2019 – 2025 finansierat över 40 innovations- och utvecklingsprojekt. Inom Innovationsarenan, som formaliseras i och med denna ansökan, är KPIs ambition att stärka sin förmåga att lösa värdekedjeproblem, nyttja synergier med andra initiativ och stärka KPIs långsiktiga verksamhet bortom 2028.

Långsiktiga effekter

KPI växer till en självklar arena för processindustrin i Sverige, men även internationellt. Arenan ska bland annat bidra till:

- Växthusgasutsläppen från Västra Götaland har minskat med 80% till 2030 jämfört med 1990 och därmed bidragit till nationella och europeiska utsläppsmål.
- Minst en anläggning för hantering av cirkulär råvara har etablerats i Västsverige.
- Industrin producerar fler produkter från olika återvunna eller biobaserade råvaror.
- Etablerad marknad för fler konkurrenskraftiga produkter och drivmedel som är antingen cirkulära eller biobaserade.
- Bibehållen konkurrenskraft i processindustrin och långsiktig hållbar tillväxt i regionen.
- Ökad innovationsförmåga inom klustrets verksamhetsområden har lett till ett 10- tal nya företag och/eller patentansökningar.
- Klustrets aktörer har tillsammans visat ett tydligt ledarskap både nationellt och internationellt i omställningen till ett fossilfritt samhälle.

Mål för projektperioden

KPI är ett omfattande initiativ som pågår under tio år. Här listas ett urval av projektets resultatmål som gäller hela perioden (2019 - 2028):

- Initiativet har stöttat framgångsrika FoI-ansökningar med värden som uppgår till flermiljonbelopp, samt aktivt stöttat regionala händelser med positiv betydelse för processindustrins omställning.
- Initiativet har ytterligare positionerat sig som det självklara navet för kunskap och samverkan kring omställningen till en fossiloberoende processindustri i Västsverige.
- Initiativet har bidragit till att förändra policyförutsättningarna för att stärka processindustrins omställning.
- Fler slutprodukter innehållande återvunna material produceras av företag inom VKMK med tillhörande nätverk.
- Fler slutprodukter innehållande bioråvaror produceras av företag inom VKMK med tillhörande nätverk.
- Västkustens processindustrier använder större andel klimatneutral energi och vätgas.

Projektinnehåll

Initiativet är uppdelat i tre huvudsakliga aktivitetsområden. Nätverksarenan stödjer bred samverkan mellan KPIs alla intressenter, medan Innovationsarenan

hanterar utvecklingsfrågor kring specifika värdekedjeutmaningar. Utvecklingsfrågor som uppstår inom Nätverksarenan kan utvecklas vidare inom Innovationsarenan. Resultat från Innovationsarenan återförs till Nätverksarenan som resultatspridning och för att utgöra ny grund för fortsatt bred samverkan

Nätverksarenan

Inom Nätverksarenan kommer KPI:s huvudsakliga nätverksaktiviteter att äga rum. Området genomförs i tre delområden:

- Nätverk och samverkan
- Kunskapsspridning
- Omvärldsutblick och inspiration

Innovationsarenan

Innovationsarenan möjliggör för aktörer med gemensamma behov att samarbeta med idégenerering kring nya projekt, koordinering av utvecklingsarbete eller med kunskapsutveckling. Det övergripande målet för Innovationsarenan är att etablera en långsiktig plattform för målinriktad utveckling och projektfinansiering som bidrar till lösningar på de värdekedjeutmaningar som processindustrins omställning innebär.

Innovationsarenan kommer att bygga på de aktivitetsområden som beskrivs nedan. Områdena är valda för att stödja både storskalig systeminnovation för minskade klimatutsläpp samt innovation i form av nya hållbara produkter och tjänster där kommersialisering av framtagna resultat från initiativets aktivitetsområden och SME-stöd utgör prominenta inslag.

1. Hållbara kolföden

Det finns en stor industriell efterfrågan på hållbart, och konkurrenskraftigt, cirkulärt kol från olika källor. Det övergripande målet för detta område är att öka kunskapen och påskynda implementeringen av strategier för hållbart kol.

Området genomförs via tre delområden:

- Cirkulärt. Detta delområde adresserar utmaningen att etablera värdekedjor där material från avfall kan cirkulera.
- Biobaserat. Delområdet riktar in sig på implementering av biobaserade värdekedjor som använder reströmmar med ursprung i skog eller jordbruk.
- Koldioxid. Delområdet riktar in sig på strategier för avskiljning, användning och lagring av biogen och fossil koldioxid (CCUS).

2. Energi och vätgas

Att möta industrins krav på både hållbar nätansluten elektrisk energi och tillgång till hållbart producerad vätgas kommer sannolikt att förbli utmanande under de kommande åren. Strategier såsom systemoptimeringar, flexibel produktion, lagring och andra alternativ behövas. Det övergripande målet för området är att identifiera och stödja implementeringen av sådana strategier.

3. Kommersialisering

Många av de teknologier och värdekedjor som är i fokus för ovannämnda områden har olika behov av aktiviteter för att förflytta sig närmare kommersialisering. Detta område har ansvar att stötta områdenas acceleration ur ett kommersiellt perspektiv.

Förväntade indikatorer inom projektperiodens ram

Tabell 1 Resultat- och aktivitetsindikatorer

Indikatorer	**Kvinnor**	**Män**	**Annat**	**Totalt**
Antal företag som utvecklar produkter				20
Antal nya metoder, verktyg och arbetssätt				10
Antal test- och demonstrationsarenor				10
Forskarengagemang				25
Nätverksengagemang				2 500

Kostnader och finansiering

Tabell 2 Kostnader (kronor)

Kostnadsslag	**Belopp (kronor)**
Lönekostnader	22 669 542
Overheadkostnader	8 202 892
Externa tjänster	500 000
Resekostnader	467 226
Lokalkostnader	450 000

Övriga kostnader	250 340
Offentliga bidrag i annat än pengar, kostnad	414 000
Privat bidrag i annat än pengar, kostnad	3 046 000
Summa totala kostnader	**36 000 000**

Tabell 3 Finansiering (kronor)

Kontant finansiering	**Belopp (kronor)**	**Procent (%)**
Västra Götalandsregionen, MRU	12 000 000	36,4 %
Vinnova	15 000 000	45,5 %
Göteborg energi AB, Renova	375 000	1,1 %
Chalmers tekniska högskola	270 000	0,8 %
RISE	180 000	0,5 %
Offentliga aktörer (Stenungsund, BRG, BRV etc.)	270 000	0,8 %
Borealis	187 500	0,6 %
Södra Skogsägarna	187 500	0,6 %
Preem	187 500	0,6 %
Cirka 30 företag inom Västsvenska kemi- och materialklustret	3 342 500	10,1 %
Högskolan i Borås	180 000	0,5 %
Chalmers Industriteknik	180 000	0,5 %
IVL Svenska Miljöinstitutet	180 000	0,5 %
Summa kontant finansiering	**32 540 000**	
Offentligt bidrag i annat än pengar, finansiering		
Offentliga aktörers medverkan i konferenser, seminarier, WS och projekt (t,ex. GE energi, Renova)	327 600	1,0 %
Kommuners medverkan i konferenser, seminarier, WS och projekt (ex Stenungsund, BRG)	86 400	0,3 %
Summa offentligt bidrag i annat än pengar, finansiering	**414 000**	

Summa för beräkning av VGRs finansieringsandel	**32 954 000**	**100%**
Privat bidrag i annat än pengar, finansiering		
Privata aktörers medverkan i seminarier, möten, workshops och projekt (t.ex. Borealis, Preem, Södra)	3 046 000	
Summa privat bidrag i annat än pengar, finansiering	**3 046 000**	
Summa total finansiering	**36 000 000**	

Koncernkontoret

Gustaf Zettergren
Avdelningschef Forskning, omställning och kompetens

Helena Starfelt
Avdelningschef Näringsliv och innovation

Ytterligare information

- Allmänna villkor för projektet, krav vid rapportering och utbetalning av stöd samt annan information hittar du på Västra Götalandsregionens webbplats för projektstöd

Besluten skickas till

- Hanna Paradis, Lindholmen Science Park AB, för genomförande: hanna.paradis@lindholmen.se
- Projektekonom, VGR, för kännedom: wictoria.hedendahl@vgregion.se

Gäller för: Miljö- och regionutvecklingsnämnden, infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden och kulturnämnden, Västra Götalandsregionen

Beslutad av: Regionutvecklingsdirektören

Diarienummer: RS 2022-06066

Giltighet: från 2024-04-26 till 2026-12-31

Allmänna villkor

Allmänna villkor ska tillämpas för ekonomiska stöd till projekt som beviljas av miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) och infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) samt för ekonomiska stöd till projekt och verksamheter som beviljas av kulturnämnden (KUN), såvida annat inte följer av beslut eller särskilda villkor.

1 Stödmottagarens åtaganden

1.1 Grundläggande åtaganden

Den som får ekonomiskt stöd (Stödmottagaren) från Västra Götalandsregionen (VGR) åtar sig att följa de allmänna villkoren.

En grundförutsättning för stöd är att projektet/verksamheten genomförs enligt den projekt- och kostnads-/finansieringsplan som ligger till grund för VGR:s beslut. Ansökan ska skrivas under av behörig firmatecknare eller den som annars har rätt att ingå denna typ av överenskommelse för verksamhetens räkning genom t ex delegation eller fullmakt. Ett intyg som styrker firmatecknare ska bifogas ansökan.

Genom att underteckna och skicka in ansökan till VGR intygas;

- att uppgifter som lämnas i ansökan inklusive bilagor är riktiga
- att stöd från VGR inte används för att täcka kostnader i projektet/verksamheten som täcks av andra finansiärer/bidragsgivare
- att VGR får ta upp och diskutera ansökan med den tredje part som VGR anser nödvändig för handläggningen av ansökan.
- att stödmottagarens kreditgivare och revisorer får lämna information som är nödvändig för bedömning av ansökan och den fortsatta handläggningen av stödet.

- att stödmottagaren bedriver projektet/verksamheten i enlighet med gällande svensk lagstiftning; exempelvis redovisar och betalar skatter och avgifter.
- att stödmottagaren inte har några skulder hos kronofogden eller är försatt i likvidation, konkurs eller är i rekonstruktion.
- att VGR kan häva beslutet om stöd och återkräva hela eller delar av det utbetalda stödet, om stödmottagaren inte följer de villkor som finns uppställda för stödet.
- att projektet/verksamheten som erhåller stöd av VGR i sin externa kommunikation informerar om att insatserna är delfinansierade av Västra Götalandsregionen. VGR:s logotyp ska exponeras. Länk till logotyp finns på: https://www.vgregion.se/informationsskyldighet
- att stödmottagaren i övrigt åtar sig att följa de allmänna villkoren i sin helhet.

Om projektet har medsökande organisation/er där samverkansavtal tecknats mellan stödmottagare och medsökande, är det stödmottagaren som har ansvaret för att stödet används på ett korrekt sätt och i enlighet med projektplan och villkoren i beslutet från VGR. Stödmottagaren ansvarar för att även medsökande organisationer följer VGR:s beslut om stöd och villkoren i beslutet. Medsökande organisation får inte vara underleverantör till stödmottagaren eller annan samverkanspart inom projektet/verksamheten som stödet avser.

1.1.2 Medverka vid uppföljning

VGR eller den VGR utser ska ha rätt att följa upp projekt/verksamhet som fått stöd beviljat i syfte att säkerställa att stödet används på avsett sätt. Detta innebär bland annat att;

- VGR har rätt att följa projektets/verksamhetens arbete och ta del av alla handlingar, både hos stödmottagaren och hos eventuella medsökande organisationer, som kan ge upplysning om projektet/verksamheten. Rätten att ta del av handlingar gäller även i sju år efter det att den period som stödet avser har avslutats.
- VGR har rätt att göra stickprovskontroller och begära ut underlag samt utföra granskning för att säkerställa att stödmottagaren följer de villkor som finns uppställda för stödet.
- Stödmottagaren åtar sig att medverka vid sådan uppföljning och förse VGR med de underlag som VGR begär ut.

1.1.3 Meddela förändrade förutsättningar

Om innehållet i det stödbeviljade projektet/verksamheten avbryts eller försenas eller annan väsentlig ändring inträffar jämfört med de förutsättningar som låg till grund för den beviljade ansökan, måste stödmottagaren snarast meddela VGR. Det ska ske skriftligen och diarienumret för beslutet att bevilja stöd ska anges som referens. För att rätten till fortsatt stöd ska föreligga får väsentliga ändringar i projektet/verksamheten inte göras utan VGR:s godkännande. Detta gäller exempelvis:

- förändring av perioden för stödets användning
- väsentliga förändringar inom budget eller av beslutat stödbelopp
- väsentlig förändring i projektets/verksamhetens inriktning, projektplan eller geografiska spridning
- byte av projektledare
- byte av huvudman för projektet/verksamheten.

1.1.4 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Utgångspunkten är att alla lokaler där publik verksamhet sker med stöd från VGR ska vara tillgängliga för alla, oavsett funktionsnedsättning, och vara utformade i enlighet med VGR:s riktlinjer och standard för fysisk tillgänglighet.

Stödmottagaren ska tillhandahålla information till besökare om den fysiska tillgängligheten till publik verksamhet eller arrangemang på sin webbplats, i sociala medier eller i fristående evenemangskalendrar som används. Informationen bör även tillhandahållas genom Tillgänglighetsdatabasen[1] och uppdateras när en förändring i den fysiska miljön har skett. Stödmottagaren är ansvarig för kostnaden relaterat till inventeringen samt arbete relaterat till tillgänglighet.

Stödmottagare som har lokal för publik verksamhet ska ha åtgärdat så kallade enkelt avhjälpta hinder eller tagit fram en tidsbestämd åtgärdsplan för sin publika lokal.

1.1.5 Verksamhet riktad till barn och unga

Stödmottagare som har direkt eller regelbunden kontakt med barn ska ha rutiner för att kontrollera att personalen är lämplig att arbeta med barn. Det ska bland annat ske genom att personalen ska uppvisa utdrag ur belastningsregistret.

[1] Tillgänglighetsdatabasen finns på https://www.t-d.se/ och är den enda databas i Sverige som erbjuder information till invånare och besökare om fysisk tillgänglighet i vardagen.

1.1.6 Demokrativillkor

Stödmottagaren ansvarar för att de som företräder projektet/verksamheten i genomförandet av projektet/verksamheten, följer av VGR uppsatta demokrativillkor. Det vill säga att de inte:

1. utövar våld, tvång eller hot mot en person eller på annat sätt kränker någons grundläggande fri- och rättigheter,
2. diskriminerar individer eller grupper eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
3. försvarar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller
4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

Stödmottagaren ansvarar också för att samarbetsorganisationer, och dess företrädare, som deltar i genomförandet av projektet/verksamheten agerar på ett sådant sätt som anges i första stycket.

1.2 Redovisning

I stödmottagarens bokföring ska det projekt/verksamhet som stödet avser redovisas separat så att projektets/verksamhetens intäkter, kostnader och utfall kan utläsas direkt i redovisningen, oavsett om annan verksamhet pågår samtidigt.

Originalverifikationer ska sparas hos stödmottagaren i sju år efter slutredovisning av projektet/verksamheten.

De villkor som i övrigt gäller för rapportering och redovisning till VGR, beskrivs i bilaga:

- Bilaga 1: Villkor för redovisning och utbetalning av stöd från kulturnämnden
- Bilaga 2: Villkor för redovisning och utbetalning av projektstöd från miljö- och regionutvecklingsnämnden samt infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden

2 Utbetalning av stöd

Utbetalning av stöd sker efter att stödmottagaren skickat in en ansökan om utbetalning av stöd, en så kallad rekvisition.

De villkor som i övrigt gäller för rekvisition och utbetalning av stöd, beskrivs i bilaga:

- Bilaga 1: Villkor för redovisning och utbetalning av stöd från kulturnämnden

- Bilaga 2: Villkor för redovisning och utbetalning av projektstöd från miljö- och regionutvecklingsnämnden samt infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden

2.1 Stödberättigade kostnader

Rekvisitionen ska innehålla en redovisning av kostnader som uppkommit i projektet/verksamheten under den beslutade stödperioden. Kostnaderna ska;

- vara nödvändiga för projektets genomförande
- ha uppkommit inom den period beslutet om stöd omfattar
- avse de aktiviteter som beslutet om stöd omfattar
- vara bokförda inom projektperioden
- vara betalda senast till slutredovisningen.

Om det förekommer kostnader i projektet/verksamheten som finansierats med bidrag i annat än pengar, ska en sammanställning med specifikation av dessa kostnader bifogas rekvisitionen.

Vid inköp av externa tjänster och varor ska stödmottagaren på begäran av VGR kunna redogöra för att köpet skett på affärsmässiga villkor, till exempel genom att tillhandahålla underlag för konkurrensutsättning eller upphandling.

2.2 Kostnader som normalt inte är stödberättigade

Följande är exempel på kostnader som normalt inte är stödberättigande utan kräver ett särskilt godkännande:

- kostnader som uppstått före projektets startdatum eller efter projektets slutdatum
- kostnader som ingår i något annat projekt/verksamhet eller som täcks av annan finansiering/bidrag (dubbelfinansiering) från VGR eller annan finansiär.
- räntekostnader
- böter, straffavgifter, rättegångskostnader
- alkohol
- för ekonomiska stöd från kulturnämnden (KUN) är kostnader för investeringar ej stödberättigande. Med investering avses inköp för över ett halvt prisbasbelopp av utrustning som har en livslängd på mer än tre år.

3 Omprövning av beslut och återkrav

Beslut om stöd kan hävas och hela eller delar av det utbetalda stödet kan återkrävas om;

- projektet/verksamheten inte bedöms bedrivas enligt beviljad ansökan eller överenskommen projektplan
- förutsättningarna för projektets/verksamhetens finansiering har ändrats
- Stödet har beviljats på grund av oriktig eller ofullständig uppgift om stödmottagaren och/eller medsökandeorganisation
- stödmottagaren inte fullgör skyldigheterna enligt gällande allmänna villkor
- stödet har beviljats på felaktiga grunder eller med för högt belopp
- stödet helt eller delvis inte har utnyttjats eller om det inte använts för det ändamål som låg till grund för att stödet beviljades
- stödmottagaren inte har lämnat in en korrekt redovisning, i enlighet med beskrivningen under rubriken Redovisning
- stödmottagaren inte fullgör sina åtaganden mot det allmänna, exempelvis inte betalar skatt och avgifter i tid.
- i övrigt inte följt de villkor som ställts upp för stödet.

3.1 Återbetalning

3.1.1 Återbetalning av utbetalda outnyttjade medel

Om stöd betalats ut i förskott, ska eventuella outnyttjade medel betalas tillbaka till VGR. Det ska ske senast två månader efter att slutrapport lämnats in. VGR ska informeras i förväg om att återbetalning kommer att göras. Det diarienummer som tillhör beslutet om att bevilja stöd ska anges som referens vid återbetalning.

3.1.2 Återbetalning efter beslut om att stödet hävs

Om beslutet hävs och hela eller delar av stödet återkrävs av VGR, ska återbetalning ske enligt anvisning i beslut om återkrav.

Bilaga 1: Villkor för redovisning och utbetalning av stöd från kulturnämnden

Denna bilaga gäller stöd från Västra Götalandsregionens (VGR:s) kulturnämnd (KUN).

1 Redovisning

I stödmottagarens bokföring ska det projekt/verksamhet som stödet avser redovisas separat så att projektets/verksamhetens intäkter, kostnader och utfall kan utläsas direkt i redovisningen, oavsett om annan verksamhet pågår samtidigt.

Till redovisningen ska stödmottagaren bifoga en projektspecifik huvudbok eller liknande, så att redovisningen kan stämmas av mot bokföringen.

Vid flerårigt stöd ska verksamheten årligen skicka in reviderad årsredovisning, verksamhetsberättelse eller motsvarande dokumentation.

Vid projektstöd ska slutrapportering eller delrapport skickas till VGR innan en ny ansökan kan beredas.

Originalverifikationer ska sparas hos stödmottagaren i sju år efter slutredovisning.

1.1 Beviljade projektstöd upp till 300 000 kronor

Om beviljat stöd från VGR uppgår till högst 300 000 kronor, kan stödmottagaren välja att lämnade uppgifter i den ekonomiska redovisningen till VGR intygas av stödmottagande organisations revisor i stället för att skicka in en huvudbok. Att revisorn är behörig ska styrkas genom dokumentation som bifogas redovisningen, exempelvis protokoll från årsstämma.

2 Utbetalning

För utbetalning av stöd krävs att stödmottagaren senast inom två månader efter stödperiodens slutdatum skickar in ansökan om utbetalning av stöd, en så kallad rekvisition.

Bilaga 2: Villkor för redovisning och utbetalning av projektstöd från miljö- och regionutvecklingsnämnden samt infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden

Denna bilaga gäller projektstöd från Västra Götalandsregionens (VGR:s) miljö- och regionutvecklingsnämnd (MRU) samt infrastruktur- och kollektivtrafiknämnd (IKN).

1 Redovisning

I stödmottagarens bokföring ska det projekt som stödet avser redovisas separat så att projektets intäkter, kostnader och utfall kan utläsas direkt i redovisningen, oavsett om annan verksamhet pågår samtidigt.

Om det förekommer kostnader i projektet som finansierats med bidrag i annat än pengar ska en sammanställning med specifikation av dessa kostnader bifogas redovisningen till VGR.

Om projektet har medsökande organisationer och ett samverkansavtal tecknats mellan stödmottagaren och medsökande, ska projektspecifik huvudbok från både stödmottagare och medsökande samverkanspart/er bifogas rekvisitionen.

1.1 Rapportering och redovisning av projektstöd

Vid beviljat projektstöd ska stödmottagaren, om inget annat godkänts, minst en gång per halvår lämna in en rekvisition. Samtidigt ska en lägesrapport av projektets verksamhet lämnas in. Delredovisningen bör ske senast en månad efter den period som redovisningar avser.

Till varje rekvisition ska stödmottagaren bifoga en projektspecifik huvudbok eller liknande, så att redovisningen kan stämmas av mot bokföringen.

Efter avslutat projekt ska stödmottagaren lämna in slutrapport och slutrekvisition. Slutredovisningen ska lämnas in inom två månader från projektets slutdatum.

I de fall det finns behov av att boka upp kostnader i samband med slutrekvirering ska underlag i form av faktura eller liknande bifogas för att verifiera uppbokningen.

1.2 Förenklad redovisning för beviljade projektstöd upp till 300 000 kronor

Om beviljat stöd från VGR uppgår till max 300 000 kronor och stödmottagaren är en ideell förening, ekonomisk förening eller stiftelse, kan stödmottagaren välja att göra en förenklad redovisning av projektet. Förenklad redovisning innebär att lämnade uppgifter i den ekonomiska redovisningen till VGR intygas av stödmottagande organisations revisor, istället för att bifoga en projektspecifik huvudbok eller liknande. Att revisorn är behörig ska styrkas genom dokumentation som bifogas redovisningen, exempelvis protokoll från årsstämma.

Förenklad redovisning är enbart aktuellt i de fall där stödmottagaren och VGR kommit överens om detta i samband med beslutet eller när det till exempel framgår av utlysningstext.

2 Utbetalning

Utbetalning av medel sker efter att stödmottagaren skickat in en ansökan om utbetalning av stöd, en så kallad rekvisition.

Faktiskt stöd fastställs av VGR vid varje enskilt utbetalningstillfälle, men kan maximalt uppgå till beviljat stödbelopp.

Utbetalning sker med ett belopp som motsvaras av VGR:s beslutade finansieringsandel (normalt beräknad på offentlig och privat kontant finansiering och offentligt bidrag i annat än pengar) av de godkända kostnaderna i rekvisitionen. Privata bidrag i annat än pengar ingår vanligtvis inte i VGR:s beslutade andel av finansiering.

1. Klimatledande Processindustri - etapp 3

2. Vision och strategi för hållbar tillväxt

Den långsiktiga visionen för Klimatledande Processindustri (KPI) är att stötta en övergång från en fossilberoende industriregion till en region där industrin är världsledande inom produktion av kemikalier, material och drivmedel baserade på förnybara och återvunna råvaror. Denna vision är också fortsättningsvis relevant för initiativets deltagare som har ett långsiktigt åtagande att verka för omställningen av kemi- och processindustrin.

Under etapp 1 och 2 har initiativet framgångsrikt byggt en arena som aktivt arbetar med omställningen i praktiken men även har fokus på det missionsdrivna målsättningsarbetet för klimatomställningen. Strategin för etapp 3 innebär att ytterligare förstärka det pågående arbetet, föreslå riktade satsningar som stöttar värdekedjeutveckling och söka utökade samarbeten nationellt och internationellt.

Strategin och aktiviteterna föreslagna för etapp 3 ligger i linje med de långsiktiga målen för ett konkurrenskraftigt Europa med nettonollutsläpp via Clean Industrial Deal, Gröna given och Fit for 55, EU Chemical Industry Action Plan samt nationella hållbarhetsmål. Relevanta är också de sektorsspecifika färdplanerna för svensk fossilfri konkurrenskraft som utvecklats under ledning av Fossilfritt Sverige. Dessutom är det regionala sammanhanget avgörande. Visionen och strategin för KPI stödjer VGRs långsiktiga prioritering om att stärka innovationskraften och kraftsamlingarna Cirkulära affärsmodeller och Elektrifiering som den regionala utvecklingsstrategin fokuserar på i Västra Götaland. Medlemmarna i det Västsvenska kemi- och materialklustret, i nuläget cirka 60 organisationer, som delfinansierar initiativet med både kontanta medel och in-kind, arbetar tillsammans för att göra omställning i praktiken.

I ovan nämnda styrdokument pekas ett antal olika storskaliga och mer specialiserade utvecklingar ut som behöver ske för att det ska vara möjligt att ställa om till fossiloberoende i kemi- och processindustrin. I innovationsekosystemet pågår många parallella initiativ för att stötta denna utveckling på olika sätt både på europeisk, nationell och regional nivå. I etapp 3 fokuserar vi på aktiviteter inom tre tematiska områden som innefattar prioriterade värdekedjor för omställningen av västsvensk kemi- och processindustri, med utmaningar de till stor del även delar med övriga världen. Åtgärder och aktiviteter har bäring både på kort sikt nära kommersialisering och högre TRL-nivåer av gröna eller cirkulära produkter/tjänster/värdekedjor men stor tyngd läggs även på att arbeta med långsiktiga storskaliga problemställningar. KPI kommer också fortsatt stärka förmågorna inom nätverkande, engagemangskapande, kunskapsbildning och -spridning, ett omistligt värde för klustrets medlemmar och deras förmåga att bidra.

3. Nuläge

Konkurrenskraften för kemi- och processindustrin i Västsverige är fortfarande god men under press från en lång period av lågkonjunktur, ökad global konkurrens och snabba förändringar i regelverk och förutsättningar för investeringar. Majoriteten av svensk raffinaderikapacitet, Sveriges största kemikluster och stora tillgångar i form av skog och andra bioråvaror med tillhörande bearbetningsanläggningar gör Västsverige till en tillväxtmotor, både i dagens och framtidens Sverige. Samtidigt släpper industrin i Västra Götaland ut ca. 40 % av regionens totala utsläpp. För KPI är en central uppgift att genom aktiviteter som främjar utveckling och innovation i nya och förändrade värdekedjor förbättra förutsättningarna att kunna möta kraven på utsläppsminskningar på ett sätt där företagen bibehåller och förstärker sin konkurrenskraft.

Även under etapp 3 och långsiktigt kommer engagemanget från medlemmarna i Västsvenska kemi- och materialklustret att vara vägledande för KPIs prioriteringar och vägval. Under initiativets första två etapper har vi observerat den ibland snabba påverkan från externa faktorer på våra intressenter, vilka belyser den avgörande rollen för samarbete och samordning i komplexa och föränderliga miljöer. KPI är idag en unik mötesplats för omställningen av kemi- och processindustrin regionalt men även nationellt. Under etapp 2 har flera initiativ tagits till samverkan även på ett europeiskt plan och detta kommer att utökas under etapp 3. KPI har under 2019 – 2025 finansierat över 40 innovations- och utvecklingsprojekt. Inom Innovationsarenan, som formaliseras i och med denna ansökan, är KPIs ambition att stärka sin förmåga att lösa värdekedjeproblem, nyttja synergier med andra initiativ och stärka KPIs långsiktiga verksamhet bortom 2028. Utvärderingen av initiativet i september 2025 var mycket positiv och gav initiativet flera värdefulla rekommendationer inför etapp 3. Dessa innefattar bland annat att öka se över projektprocessen i syfte att öka inkludering och transparens och tydligare följa upp effekthemtagning och benchmarking i syfte att stärka initiativet i att attrahera ytterligare medel. I ansökan, kap 5, har vi beskrivit hur vi tar hand om alla rekommendationer från utvärderingen. Dock, vad gäller översynen av projektprocessen så anser vi att det finns andra sätt att arbeta med detta än införandet av en extern Technology Advisory Board.

4. Resultatmål för den kommande etappen

Resultatmålen för etapp 3 är inriktade mot att ta vidare resultat från aktiviteter startade under tidigare etapper, att initiera nya utvecklingar, och att bygga en stark grund för långsiktig vitalitet av initiativet. Vardera aktivitetsområde i genomförandeplanen för etapp 3 har specificerats med egna resultatmål, se beskrivningar i avsnitten 5.1-5.3 nedan.

5. Genomförandeplan

Initiativets genomförandeplan är uppdelad i tre huvudsakliga aktivitetsområden, se avsnitten 5.1-5.3 nedan. Det första (5.1) rymmer programledning av KPI, värdeskapande för medlemmar inom Västsvenska Kemi- och Materialklustret (VKMK), samt kommunikation. Nätverksarenan (5.2), etablerat som begrepp under etapp 2, kommer att vara ett viktigt verktyg för att stärka och utveckla regionala, nationella och internationella nätverk, samt för idégenerering och initiering, uppföljning och spridning av aktiviteter och projektresultat. Vidare justeras de tematiska områdena, som härrör från etapp 1, och samlas under paraplyet Innovationsarenan (5.3): En flexibel struktur där områden anpassade till industriella behov kan stödjas genom projekt, men också genom andra verktyg såsom nätverksträffar, utvecklingsmöten, workshops och seminarier. Innovationsarenans fokus illustreras i Figur 1. Vinnovas finansiering av initiativet minskar under etapp 3 med 3 MSEK årligen. För att bibehålla samma eller högre utfallseffekt bör initiativet förbereda sig för att hantera större projekt med extern finansiering inom sin portfölj där det finns industriellt intresse. Nätverksarenan stödjer bred samverkan mellan KPIs alla intressenter, medan Innovationsarenan hanterar utvecklingsfrågor kring specifika värdekedjeutmaningar där en delmängd av dessa intressenter deltar efter engagemangsnivå. Utvecklingsfrågor som uppstår inom Nätverksarenan kan utvecklas vidare inom Innovationsarenan. Resultat från Innovationsarenan återförs till Nätverksarenan som resultatspridning och för att utgöra ny grund för fortsatt bred samverkan.

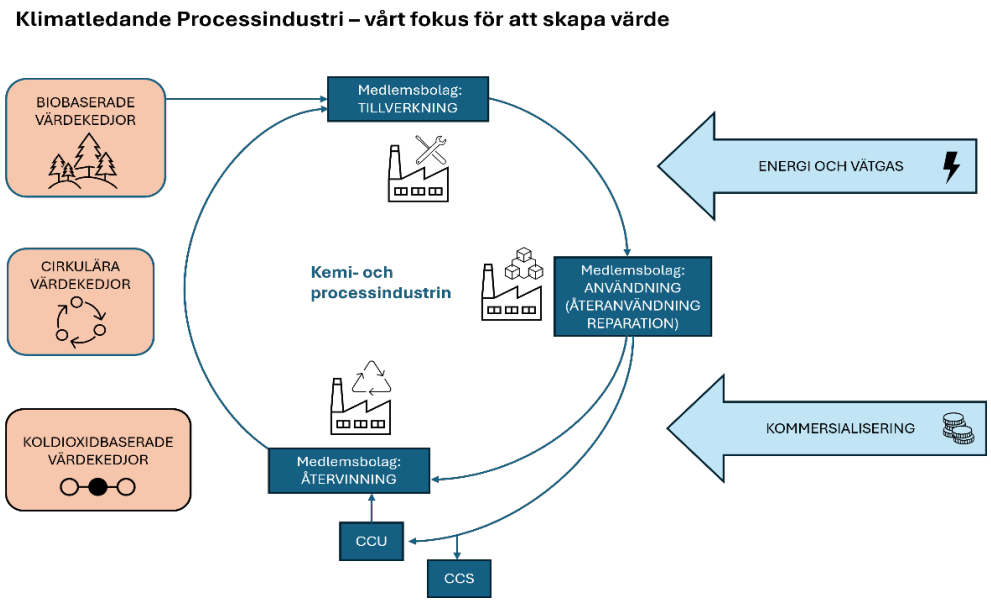

Figur 1. Klimatledande Processindustri engagerar medlemsbolag verksamma från råvara till återvinning av resurser. Vi har valt ut de värdekedjor och behovsområden där vi ser att våra insatser har störst effekt för att accelerera omställningen i kemi- och processindustrin. De olika värdekedjorna och områdena för utveckling beskrivs under Kapitel 5.

Initiativets resultatmål på 10-års sikt och effektmål på lång sikt kvarstår då dessa fortfarande är relevanta för initiativets slutfas, och vi ser att starka bidrag gjorts till dessa

mål via etapp 1-2 som etapp 3 bygger vidare på. Inför etapp 3 har dessa mål uppdaterats språkligt. Vidare har fyra nya resultatmål på 10-års sikt och ett effektmål lagts angående långsiktig finansiering av initiativet, positionering, och spridning av resultat, och tillgång på hållbar energi.[1] Detta då sådana aspekter är tydligare utpekade under etapp 3 men där bidrag redan gjorts under etapp 1-2. Se bilaga Effektlogik för fullständig överblick.

5.1. Programledning, medlemsvärdeskapande och kommunikation

Programledning av KPI, värdeskapande för medlemmar inom Västsvenska Kemi- och Materialklustret (VKMK), och kommunikation, är centrala grundpelare i initiativet. Omfattningen av detta område är:

- Kontinuerliga lednings- och budgeteringsuppgifter, resultatdokumentation och benchmarking, samordning med finansiärer och intressenter gällande projektmål och framsteg.
- Koordinering och utformning av aktiviteter inom Nätverksarenan och Innovationsarenan.
- Omvärldsbevakning av potentiella källor till extern finansiering för initiativets aktiviteter.
- Skapande av klustermedlemsvärde, samt att attrahera och inkludera nya medlemmar.
- Kontinuerliga kommunikationsaktiviteter för att stärka aktörers engagemang, belysa och sprida uppnådda resultat, samt positionera initiativet som en drivande kraft för den gröna omställningen, vilket inspirerar till nya samarbeten och initiativ.

Baserat på rekommendationer från Vinnovas externa utvärdering under 2025, justeras några arbetsrutiner under etapp 3.[2] Koordinering och utformning av aktiviteter inom Innovationsarenan inbegriper att bedriva processen för projektfinansiering med initiativets Vinnväxt-medel som utarbetats under etapp 2. Processen kommer under etapp 3 också användas för att stödja formering av projektgrupper som söker externa medel där även koordinatorn kan ingå. Detta för att säkra extern finansiering för initiativet och dess intressenter långsiktigt. Processen stärks av den utpekade rollen ovan för programledningen att bevaka möjligheter till extern finansiering. Vidare kommer programledning i samråd med styrgruppen under etapp 3 utarbeta hur processen ännu tydligare kan ta in representativa synpunkter på uppkomna projektförslag. Flertalet processer för resultatdokumentation sker redan, men större fokus kommer läggas på benchmarking och resultatkommunikation via storytelling under etapp 3.

[1] "Långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet för Klimatledande Processindustri och Västsvenska Kemi- och Materialklustret"; "Initiativet har ytterligare positionerat sig som det självklara navet för kunskap och samverkan kring omställningen till en fossiloberoende processindustri i Västsverige"; "De kunskapsunderlag och resultat som vi producerar ska nå relevanta målgrupper identifierade i vår målgruppsanalys"; "Stabil tillgång till fossilfri och konkurrenskraftig energi"

[2] Utvärderingen pekade på vikten av anskaffning av externa medel för långsiktig finansiering, representation i beslutsprocesser om projekt (governance), samt dokumentation och kommunikation kring uppnådda resultat.

Det övergripande målet för området är framgångsrikt genomförande av effektlogiken för etapp 3, att lägga grunden för långsiktig förvaltning av VKMK bortom etappen, samt implementering av effektiva kommunikationsstrategier för att ytterligare etablera KPI och VKMK som en värdefull tillgång för kemi- och processindustrin. Områdets resultatmål för etapp 3 är:

Programledning:
- Löpande programledning och budgethantering, resultatdokumentation och återkommande benchmarking, samordning med finansiärer och intressenter kring projektets framdrift, mål och långsiktig finansiering. [Årligen 2026 – 2028]
- Årlig verksamhetsplan inklusive budget och resursplan upprättad för godkännande av styrgrupp. [Årligen 2026 – 2028]
- Löpande samordning, strategisk utveckling, och långsiktig planering av aktiviteter inom Nätverksarenan och Innovationsarenan. [Årligen 2026 – 2028]
- Minst 2 strategiska styrgruppsmöten genomförda per år. [Årligen 2026 – 2028]
- En jämställd könsfördelning (40/60 %) i styrgrupp respektive ledningsteam ska säkerställas. [Årligen 2026 – 2028]

Medlemsvärdeskapande: [Årligen 2026 – 2028]
- Löpande värdeskapande aktiviteter för klustermedlemmar, inklusive medlemsadministration och attraktion av nya medlemmar. [Årligen 2026 – 2028]
- En medlemsenkät om upplevda medlemsvärden genomförd vartannat år. [2026-12-31, 2028-12-31]
- Minst 10 medlemsbesök genomförda per år. [Årligen 2026 – 2028]
- Minst 5 möten med potentiella nya medlemmar genomförda per år. [Årligen 2026 – 2028]

Kommunikation: [Årligen 2026 – 2028]
- Årligen uppdaterad målgruppsanalys och kommunikationsstrategi. [Årligen 2026 – 2028]
- Årlig verksamhetsrapport producerad. [Årligen 2026 – 2028]
- Löpande aktiv kommunikation som stärker klustermedlemmars engagemang och bidrag, synliggör projektresultat och positionerar initiativet som en drivande kunskapsmotor. [Årligen 2026 – 2028]
- 6 nyhetsbrev utskickade per år. [Årligen 2026 – 2028]
- 10 % ökat antal av deltagare på prenumerationslistan och LinkedIn samt besökare på initiativets websida per år. [Årligen 2026 – 2028]
- 2 omnämnanden av initiativets aktiviteter i media per år. [Årligen 2026 – 2028]

5.2. Nätverksarenan

Inom Nätverksarenan kommer KPI:s huvudsakliga nätverksaktiviteter att äga rum, liksom dedikerade fysiska eller digitala evenemang för att stödja och komplettera riktade utvecklingsaktiviteter inom Innovationsarenan (avsnitt 5.3). Området genomförs i tre delområden: Nätverk och samverkan; Uppslagsgenerering och kunskapsspridning; Omvärldsutblick och inspiration. Omfattningen av dessa områden är:

- Organisera större fysiska och digitala evenemang för att stödja VKMK:s nätverksaktiviteter och sprida resultat från Innovationsarenan.
- Arrangera dedikerade aktiviteter och evenemang för att stödja specifik utveckling inom Innovationsarenan, såsom arbetsgrupper för olika sakfrågor eller för att ge

fokus åt utvalda grupper såsom små och medelstora företag (SME) inom exempelvis policy, regelverk eller utvecklingsinsatser.
- Delta i och ordna strategiska samverkansaktiviteter med andra aktörer och intressenter, med regionalt, nationellt och internationellt fokus.

Huvudmålet för Nätverksarenan är att stödja spridnings- och informationsaktiviteter, samt att främja nätverkande, problemlösning och samarbete inom processindustrin, regionalt, nationellt, och internationellt. Områdets resultatmål för etapp 3 är:

Nätverk och samverkan:
- 4 större medlemsträffar genomförda per år inom Västsvenska Kemi- och Materialklustret. [Årligen 2026 – 2028]
- Minst 2 samverksträffar skapade per år, som möjliggör nya nätverk inom klustret där nya samverkansbehov behandlas. [Årligen 2026 – 2028]

Uppslagsgenerering och kunskapsspridning:
- Minst 4 aktiviteter av populärvetenskaplig och kunskapshöjande karaktär kring processindustrins omställning genomförda per år, varav minst en med nationell spridning som ökar satsningens synlighet. [2028-12-31]
- Minst 2 aktiviteter per år för kunskapsspridning från aktiviteter inom Innovationsarenan. [Årligen 2026 – 2028]

Omvärldsutblick och inspiration:
- Initiativet deltar på minst 2 nationella konferenser och 1 internationell konferens per år.
- Minst 1 aktivitet per år där efterfrågade klusterexterna aktörer bjuds in kring angelägna ämnen.

5.3. Innovationsarenan

Innovationsarenan möjliggör för intressenter med gemensamma behov att samarbeta med idégenerering och konsortiebyggande kring nya projekt, koordinering av utvecklingsarbete, eller med kunskapsutveckling. Detta görs exempelvis i mindre nätverksträffar, utvecklingsmöten, workshops och seminarier, samt genom arbete i projekt finansierade av KPI eller externa källor. Initialt kommer Innovationsarenan att inkludera de aktivitetsområden som beskrivs nedan (se avsnitt 5.3.1-5.3.3). Beskrivningarna definierar omfattningen av varje område, medan industriellt intresse och extern finansiering kommer att avgöra nivån på möjligt engagemang och utfall. Områdena är valda för att stödja både storskalig systeminnovation för minskade klimatutsläpp samt innovation i form av nya hållbara produkter och tjänster där kommersialisering av framtagna resultat från initiativets aktivitetsområden och SME-stöd utgör prominenta inslag. Initiativets flexibilitet medger att nya områden bildas eller gamla tonas ned. Givet tillräckligt intresse och finansiering kan ämnen som AI, industriell symbios samt utbildning och kompetens bilda nya områden. Inom vardera område ordnas ovan nämnda samverkansträffar efter områdets behov. Projektrelaterat arbete initieras och genomförs via processenen för projektfinansiering (se avsnitt 5.1). Det övergripande målet för Innovationsarenan är att etablera en långsiktig plattform för målinriktad utveckling och projektfinansiering som bidrar till lösningar på de värdekedjeutmaningar som processindustrins omställning innebär.

5.3.1. Hållbara kolföden

Det finns en stor industriell efterfrågan på hållbart, cirkulärt kol från olika källor. Att adressera detta kräver djupare insikt i elementära kolföden över olika skalor (internationellt, nationellt, regionalt, genom värdekedjor och processer etc.). Det övergripande målet för detta område är att öka kunskapen och påskynda implementeringen av strategier för hållbart kol. Området genomförs via tre delområden, vilket återspeglar behovet av att se kolets värdekedjor som en delad resurs trots värdekedjornas olikheter. Omfattningen på vardera delområde beskrivs nedan.

Cirkulärt. Detta delområde adresserar utmaningen att etablera värdekedjor där material från avfall kan cirkulera. Avfallsströmmar med plastrik eller blandad sammansättning där biobaserade material också ingår, såsom blandat industriavfall, bygg- och rivningsavfall, och blandat hushållsavfall, kan utgöra råvaror till nya insatsråvaror för processindustrin och nya produkter. Utmaningarna är flera genom hela värdekedjan och utveckling inom avfallslogistik, sortering, mekaniska och kemiska återvinningsprocesser, nya marknader och nya styrmedel kommer behövas för att lyckas. Detta område avser accelerera sådan utveckling och är fokuserat på:

- Logistik och förbehandling av plastrika eller blandade avfallsströmmar.
- Utvärderingar/experimentellt arbete relaterat till mekaniska och kemiska återvinningstekniker.
- Kvalitetsbedömning av återvunna material för att möta marknadens krav.
- Strategier för att främja cirkulära kolföden från avfall, t.ex. återanvändning, design för återvinning.
- Att identifiera och främja policy- och standardiseringsåtgärder som skulle främja cirkulära kolflöden.

Biobaserat. Delområdet riktar in sig på implementering av biobaserade värdekedjor som använder reströmmar med ursprung i skog eller jordbruk. Sådana reströmmar har stor potential att användas för produktion av bl.a. biobaserade drivmedel, kemikalier och material. Förgasning eller rötning med efterföljande processer där sådana reströmmar konverteras till exempelvis metan, metanol, etanol, eller oljesubstitut är två lovande värdekedjor som studerats under tidigare etapper och som kommer vara i fokus även under etapp 3. Ett flertal andra tekniker på lägre utvecklingsnivå är också av stort intresse. Stora utmaningar finns dock för dessa värdekedjor bl.a. kring hållbart uttag av naturresurser, att öka den tekniska mognadsgraden, och att skapa förståelse för hinder och möjligheter längs värdekedjan från vagga till grav, inklusive behovet av styrmedel. Därmed är detta område inriktat på följande huvudämnen:

- Hållbara odlings- och utvinningsstrategier av biobaserade resurser. Logistik och effektivare användning av biobaserade resurser och sidoströmmar.
- Utvärderingar och experimentellt arbete relaterat till omvandlingstekniker för produktion av intermediärer och slutprodukter från biobaserade reströmmar.

- Bedömning av hinder och möjligheter för etablering av värdekedjor och system ur vagga-till-grav-perspektiv.
- Kontinuerligt stöd för studerade koncept från etapp 1-2 och de ovan nämnda, till att klättra på TRL-skalan (Technology Readiness Level).

Koldioxid. Delområdet riktar in sig på strategier för avskiljning, användning och lagring av biogen och fossil koldioxid (CCUS). Koldioxid från punktkällor kan användas som råvara i processer tillsammans med vätgas för att producera nya produktströmmar såsom metanol (ett exempel på CCU), den kan också långtidslagras i exempelvis berggrund (CCS). Framtidens CCUS-system har unika värdekedjeutmaningar som behöver adresseras specifikt. Exempelvis befinner sig många lovande CCU-teknologier på låg utvecklingsnivå, och mer kunskap och samarbete behövs kring hur gemensam CCS-infrastruktur kan förverkligas. Utvecklingen av styrmedel på området är samtidigt under kraftig utveckling. Området är därför inriktat på punkterna nedan:

- Bedömning av, och etablering av regionala konsortier kring, storskaliga lösningar för transport och mellanlagring av CO2, samt värdekedjor för CO2-användning.
- Utvärderingar eller experimentellt arbete relaterat till nya tekniker för avskiljning och omvandling av CO2, t.ex. sådana som använder CO2 med lägre renhetsgrad, biologiska processer eller enstegsavskiljning och -omvandling.
- Övervakning av styrmedelslandskapet för avskiljning, lagring och användning av CO2 för att möjliggöra aktuell insikt om styrmedels inverkan på regionala strategier.

Områdets resultatmål för etapp 3 är:

Cirkulärt:
- Minst 2 teknikspår från etapp 2 har tagits vidare mot implementering, via t.ex. extern finansiering. [2028-12-31]
- Minst 1 aktivitet genomförd rörande nya relevanta återvinningsaspekter för plastrika eller blandade avfallsströmmar, t.ex. logistik, förbehandling, nya behandlingsteknologier, design för återvinning, utveckling av kvalitetsstandarder eller policy för cirkulära flöden. [2026-12-31]
- Minst 1 aktivitet genomförd som kopplar ihop aktörer i värdekedjan med syfte att belysa utvecklingsbehov och skapa samarbete. [2027-06-30]

Biobaserat:
- Minst 1 teknikspår från etapp 2 har vidareutvecklats mot FoU-projekt med extern finansiering eller mot implementering inom industrin via t.ex. FEED-studier. [2028-12-31]
- Minst 2 nya biobaserade värdekedjekoncept har identifierats. [2027-12-31]
- Minst 1 aktivitet och/eller projekt genomfört som rör biobaserad produktion nedströms basindustri i syfte att stötta framtagandet av fler biobaserade produkter. [2027-06-30]

Koldioxid:
- En kraftsamling har etablerats för infångning, transport, lagring, och användning av koldioxid. [2027-06-30]
- Minst 1 aktivitet och/eller projekt genomfört rörande relevanta tekniska och policymässiga utvecklingsaspekter. [2027-12-31]

5.3.2. Energi och vätgas

Att möta industrins krav på både hållbar nätansluten elektrisk energi och tillgång till hållbart producerad vätgas kommer sannolikt att förbli utmanande under de kommande åren. Inom båda områdena är decentraliserad respektive central produktion två typer av värdekedjor med skilda utmaningar som är relevanta fokus för etapp 3. På elområdet representeras dessa typer av nätanslutning respektive olika former av lokal generering och lagring, och gällande vätgas istället av distribution via vätgasledning längs Sveriges västkust respektive lokal generering via exempelvis elektrolys eller konvertering av naturgas tillsammans med CCS. Oavsett värdekedja kommer strategier såsom systemoptimeringar, flexibel produktion, lagring och andra alternativ behövas. Det övergripande målet för området är att identifiera och stödja implementeringen av sådana strategier, och är fokuserat på att:

- Underlätta dialoger mellan nätoperatörer och industriaktörer för att bygga gemensam förståelse kring möjligheter/utmaningar i omvandlingen av energisystemet.
- Bedöma och bygga konsortier kring teknologiutveckling, delad infrastruktur, eller värdekedjor för att leverera, lagra och omfördela elektricitet och vätgas. Detta inkluderar även att ersätta förbränningsbaserad processuppvärmning med elbaserade alternativ för att öka energieffektiviteten.
- Bedömningar av regional efterfrågan över tid på elektricitet och vätgas, inklusive aspekter såsom potential för flexibel produktion eller vätgasgenerering under låglasttimmar för att optimera produktionskostnader.

Under etapp 2 har initiativet stöttat en EU-ansökan om ett svenskt s.k. Hydrogen Valley-projekt. Om ansökan beviljas kommer detta område arbeta i interaktion med projektet för att utnyttja eventuella synergier.

Områdets resultatmål för etapp 3 är:

Energi och vätgas:
- Minst 3 aktiviteter och/eller projekt har faciliterats som mobiliserar ökad interaktion och förståelse mellan aktörer som kan påverka energi- och vätgasystemens utveckling, t.ex. aktörer inom basindustri och infrastruktursektorn. [2028-12-31]
- Minst 2 konsortier har byggts kring teknik, infrastruktur eller värdekedjor som kan försörja eller förbättra energi- och vätgassystemens förmåga att stötta industrins omställning. [2027-12-31]

5.3.3. Kommersialisering

Många av de teknologier och värdekedjor som är i fokus för ovannämnda områden har olika behov av aktiviteter för att förflytta sig närmare kommersialisering. Detta område har ansvar att stötta områdenas acceleration ur ett kommersiellt perspektiv. Här genomförs också aktiviteter som stödjer konkret samverkan inom värdekedjorna mellan SME och större bolag avseende affärsmodeller, policy och andra frågor av kommersiell karaktär. Detta upplägg stärker Innovationsarenans möjlighet att stötta inte bara

systeminnovation utan också mer påtaglig innovation i form av nya hållbara produkter och tjänster. Omfattningen av detta område inbegriper att:

- Underlätta interaktion mellan intressenter med förmåga att realisera kommersiella möjligheter, såsom att bilda företag eller finansiera demonstrationsanläggningar.
- Bedöma affärsmodeller, riskdelning, uppskalning, regelverk och marknadsefterlevnad, samt strategier för marknadsinträde för utvalda teknologier och värdekedjor.
- Genomföra systemanalys och kommersiella bedömningar (t.ex. teknoekonomi, hållbarhetsbedömningar) av fall identifierade inom andra aktivitetsområden där flera värdekedjor interagerar.
- Stödja klustrets och regionens SME-aktörer och -nätverk för att utveckla eller hitta passform mot befintlig industri för lovande SME-koncept.
- En aktivitetsplan för SME anpassas efter de frågor som arbetas med i Nätverksarenan och Innovationsarenans övriga delar. I fokus är SME som genom ökad kontakt med större aktörer kan bidra till ökad konkurrenskraft och omställning i värdekedjorna.

Områdets resultatmål för etapp 3 är:

Kommersialisering:
- En handlingsplan har etablerats som årligen uppdateras för prioritering av vilka insatser som ska göras inom området i förhållande till utvecklingen i initiativets andra områden. [Årligen 2026 – 2028]
- Ett forum har etablerats för löpande stöttning av SME och delning av kontakter inom deras värdekedjor som komplement från inkubatorer m.m. [2026-06-30]
- Framtagande av beslutsunderlag eller annan konkret stöttning har faciliteras som syftar till att investeringsbeslut kan tas för realisering av ett industrialiseringssteg inom Innovationsarenans övriga områden. [2028-12-31]
- Minst 1 projekt eller aktivitet har genomförts som identifierar hinder, hot och potentiella lösningar för kommersialisering eller vidare utveckling av en värdekedja. [2027-12-31]

6. Ekonomi

Tabell 1. Intäkts- och finansieringsplan för Klimatledande Processindustri etapp 3. VKMK:s delar består av medlemsavgifter samt in kind-tid från samverkansparter. Utanför budget (Skikt 2) tillkommer in-kind-tid från cirka 35 organisationer.

Finansiering	2026	2027	2028	Totalt
Vinnova kontant	5 000 000	5 000 000	5 000 000	15 000 000
VGR kontant	4 000 000	4 000 000	4 000 000	12 000 000
VKMK kontant	1 500 000	1 750 000	1 750 000	5 000 000
VKMK in-kind samverkansparter	180 000	180 000	180 000	540 000
Totalt:	**10 680 000**	**10 930 000**	**10 930 000**	**32 540 000**

Tabell 2. Kostnadsbudget för Klimatledande processindustri - etapp 3.

Budget	2026	2027	2028	Totalt
Programledning inkl. adm. och kom.	4 562 097	4 562 097	4 562 097	13 686 292
Hållbara kolflöden	3 327 930	3 327 930	3 327 930	9 983 789
Energi och vätgas	1 628 655	1 628 655	1 628 655	4 885 964
Kommersialisering	1 327 985	1 327 985	1 327 985	3 983 955
Totalt	**10 846 667**	**10 846 667**	**10 846 667**	**32 540 000**

7. Aktörer, organisation och ledning

Klimatledande processindustri bygger på engagemang hos intressenterna i Västsvenska kemi- och materialklustret (VKMK), som i dagsläget består av cirka 60 medlemmar från näringsliv, akademi och offentlig sektor. Inför etapp 3 kommer Champion-medlemskapet att tas bort och alla medlemmar kommer att betala en medlemsavgift baserat på antal anställda och typ av organisation (privat, akademi eller offentlig sektor). Medlemmarna i VKMK bidrar med sin medlemsavgift samt in- kind till initiativets finansiering som visas i kapitel 6.

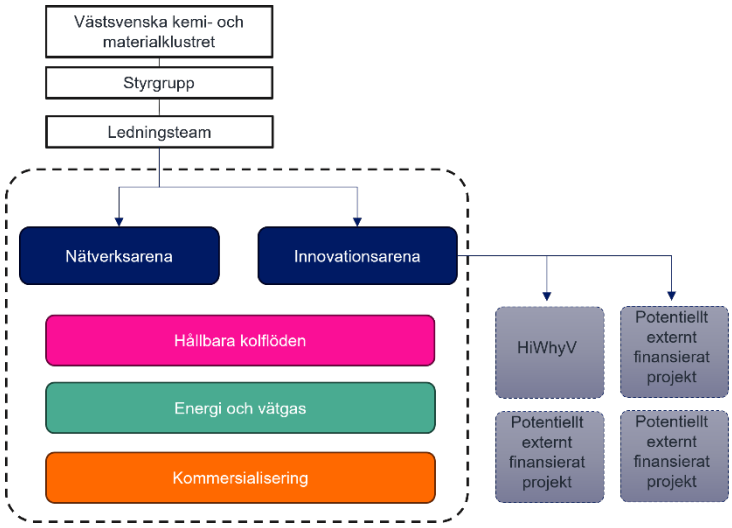

Figur 2. Beskrivning av organisation och struktur för Klimatledande processindustri - Etapp 3.

Styrgruppen består vid ansökningstillfället av representanter från Borealis, Chalmers tekniska högskola, Göteborg energi, Meva energy (styrgruppsrepresentant små bolag), Preem (styrgruppsrepresentant stora bolag), RISE, Södra, Västra Götalandsregionen, och Lindholmen Science Park. Könsfördelningen i styrgruppen är 8 män och 1 kvinna. Valberdningen till styrgruppen består vid ansökningstillfället av Lindholmen Science Park (sammankallande), NG Group och Scandinavian Enviro Systems. Könsfördelningen i valberedningen är vid ansökningstillfället 2 kvinnor och 1 man.

Initiativet koordineras av Lindholmen Science Park som arbetar för att, utan egen vinning, stärka Sveriges konkurrenskraft. Det sker genom att framgångsrikt utveckla, initiera och facilitera kvalificerad samverkan genom projekt och programverksamhet i syfte att accelerera innovations- och forsknings-ekosystemet regionalt, nationellt och internationellt. KPI är ett av tio större utvecklingsprogram hos Lindholmen.

Initiativet drivs i samarbete med RISE. RISE är ett oberoende, statligt forskningsinstitut som erbjuder unik expertis och ett 130-tal test- och demonstrationsmiljöer för framtidssäkra teknologier, produkter och tjänster. Dessutom medverkar Chalmers tekniska högskola, Chalmers industriteknik, IVL Svenska miljöinstitutet och Högskolan i Borås med forsknings- och expertiskompetens i projekt och aktiviteter.

Ledningsteamet ansvarar för satsningens framdrift enligt de ramar och målsättningar som satts upp av medverkande parter och finansiärer. Ledningsteamet styr utifrån årlig verksamhetsplan beslutad av styrgrupp och av den projektprocess som under Etapp 2 etablerats för projektbeslut. Sedan Etapp 2, men fortsättningsvis i Etapp 3, finns en ambition inom initiativet att attrahera och samverka i parallella projekt med separat finansiering som bidrar till visionen och strategin för KPI. Detta är också viktigt för den långsiktiga finansieringen av initiativet efter 2028. Detta arbete kommer att drivas av en koordinationsgrupp bestående av Lindholmen Science Park och RISE som rapporterar regelbundet till styrgrupp.

Vid ansökningstillfället består ledningsteamet av 7 personer, 5 kvinnor och 2 män. Programledare för Klimatledande processindustri är Hanna Paradis, Lindholmen Science Park. Ansvarig för Nätverksarenan och biträdande programledare är Stina Welming, Lindholmen Science Park. Programledare på RISE och ansvarig för Innovationsarenan är Magnus Andersson, RISE. De olika behovsområdena kommer att ledas av personal från Lindholmen Science Park och RISE. Ansvarig för kommunikation är Karin Weijdegård på Lindholmen Science Park. Ledningsteamet får också stöd kring administration, ekonomi, och juridik via Lindholmen Science Parks interna funktioner.

Initiativet kommer även fortsättningsvis att anlita Susanne Ollila, Biträdande professor vid avdelningen Entrepreneurship and Strategy på Chalmers tekniska högskola, som coach för initiativet. Andra uppgifter inom strategiskt lärande utförs av medarbetare på Lindholmen Science Park och RISE. Vissa utvärderingsfunktioner inom strategiskt lärande kommer att handlas upp externt.

Fördelning av makt och inflytande i initiativet mellan kvinnor och män är i dagsläget 57 % män och 42 % kvinnor. Dock är fördelningen mellan kvinnor och män ojämn i framför allt styrgrupp. I och med att Champion-medlemskapet tas bort finns möjlighet att utöka styrgruppen med någon eller några styrelseplatser. Detta är också önskvärt gällande att inkludera fler olika typer av expertis i styrgruppen. Valberedningens uppdrag är att kontinuerligt se över styrgruppens balans mellan kvinnor och män. I Ledningsteamet är förhållandet det motsatta med en större andel kvinnor. Initiativet strävar efter en jämn könsfördelning vid ersättning av personal där så är möjligt.

Medlemmar i styrgruppen för Västsvenska kemi- och materialklustret och Klimatledande processindustri 2026-04-22

Anders Carlberg, Västra Götalandsregionen

Hanna de la Motte, Södra AB

Jonas Eklund, Borouge International AB

Markus Norström, RISE Research institutes of Sweden AB

Niclas Davidsson, Meva energy AB

Peter Öhman, Lindholmen Science Park AB

Simon Harvey, Chalmers tekniska högskola

Sofia Lagerkvist, VAROPreem AB

Ulf Hagman, Göteborg energi AB

Anslutningsavtal som Associerad Part till Programavtalet för Klimatledande Processindustri

Detta avtal ("**Anslutningsavtal**") har ingåtts mellan:

- **Lindholmen Science Park AB**, org.nr 556568-6366 ("**LSP**"), och
- **[Ange anslutande part]**, org.nr adress, ("**Tillträdande Associerad Part**")

Ovan nämnda parter benämns nedan enskilt "**Part**" och gemensamt "**Parterna**".

1. Bakgrund

1.1. För fullgörandet av programmet Klimatledande Processindustri ("**Programmet**") har de parter som tar del av Programmets budget ingått ett programavtal signerat den XXXX-XX-XX ("**Programavtalet**").

2. Anslutning

2.1. Genom signering av detta Anslutningsavtal ansluter Tillträdande Associerad Part till Programmet såsom "Associerad Part" och åtar sig därmed alla de rättigheter och skyldigheter för Associerade Parter som framgår av Programavtalet, vilket bland annat innebär att den Tillträdande Associerade Parten inte har någon rätt till ersättning från Finansiärerna (enligt definition i Programavtalet) och inte heller några skyldigheter som är kopplade till mottagandet av finansiering från Finansiärerna.

3. Tillämplig lag och tvistelösning

3.1. Tvist avseende tolkning, tillämpning, giltighet och tillämplighet av detta Anslutningsavtal liksom tillämplig lag på detta ska följa villkoren i Programavtalet.

***

Detta Anslutningsavtal har enligt överenskommelse mellan Parterna signerats digitalt och vardera Part har tagit del av en kopia av det signerade Anslutningsavtalet.

Avtal om fränträde från Programavtalet för Klimatledande Processindustri

Detta avtal om fränträde (“**Avtalet**”) har ingåtts mellan:

- **Lindholmen Science Park AB**, org.nr 556568-6366 (“**LSP**”), och
- **[Ange anslutande part]**, org.nr adress, (“**Fränträdande Part**”)

Ovan nämnda parter benämns nedan enskilt ”**Part**” och gemensamt ”**Parterna**”.

1. Bakgrund

1.1. För fullgörandet av programmet Klimatledande Processindustri (“**Programmet**”) har olika parter ingått ett programavtal (“**Programavtalet**”), alternativt anslutit till sådant Programavtal genom separat anslutningsavtal, daterat den XXXX-XX-XX.

2. Fränträde

2.1. Parterna är överens om att Fränträdande Part genom signering av detta Avtal Fränträder som Part i Programmet Klimatledande Processindustri och därmed frånsäger sig sina rättigheter enligt Programavtalet.

2.2. Fränträdande Part är dock skyldig att fullgöra de åtaganden som avser tiden innan det att fränträdet godkändes av Styrgruppen såsom, men inte begränsat till, andra Parters rätt att Nyttja Bakgrundsinformation och Resultat (enligt definition i Programavtalet). Fränträdande Part är också fortsatt bunden till de skyldigheter som enligt Programavtalet sträcker sig efter Programtiden (enligt definition i Programavtalet), såsom, men inte begränsat till, skyldigheter rörande sekretess.

3. Tillämplig lag och tvistelösning

3.1. Tvist avseende tolkning, tillämpning, giltighet och tillämplighet av detta Anslutningsavtal liksom tillämplig lag på detta ska följa villkoren i Programavtalet.

***

Detta Avtal har enligt överenskommelse mellan Parterna signerats digitalt och vardera Part har tagit del av en kopia av det signerade Avtalet.

BILAGA E. BAKGRUNDSINFORMATION

Nedan anges den Bakgrundsinformation som Parterna bidrar med.

[fyll i Partens namn]

[Part] tillför härmed följande Bakgrundsinformation att använda för genomförandet av Projektet med nedan angivna begränsningar.

Beskriv Bakgrunds-informationen.	**Beskriv på vilket sätt Bakgrunds-informationen tillförs projektet.**	**Ange datum för tillförandet.**	**Speciella begränsningar för annan Parts möjlighet till nyttjande av [Ange Part]:s tillförda Bakgrundsinformation för genomförande av Projektet.**	**Eventuella begränsningar för annan Parts möjlighet till nyttjande av [Ange Part]:s tillförda Bakgrundsinformation för andra syften än för genomförande av Projektet.**

fyll i Partens namn]

[Part] tillför härmed följande Bakgrundsinformation att använda för genomförandet av Projektet med nedan angivna begränsningar.

Beskriv Bakgrunds-informationen.	**Beskriv på vilket sätt Bakgrunds-informationen tillförs projektet.**	**Ange datum för tillförandet.**	**Speciella begränsningar för annan Parts möjlighet till nyttjande av [Ange Part]:s tillförda Bakgrundsinformation för genomförande av Projektet.**	**Eventuella begränsningar för annan Parts möjlighet till nyttjande av [Ange Part]:s tillförda Bakgrundsinformation för andra syften än för genomförande av Projektet.**

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/379
2026-06-08

Maja Liisa Odelius
Kommunsekreterare

Till kommunfullmäktige

Svar på revisionsrapport - Grundläggande granskning 2025

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen antar svar på revisionsrapport, daterat 2026-06-08, som sitt eget.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige noterar kommunstyrelsens svar på revisorernas grundläggande granskning 2025.

Sammanfattning av ärendet
Azets Revision & Rådgivning AB har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna genomfört en grundläggande granskning. Syftet med granskningen är att ge revisorerna underlag för ansvarsprövningen genom att översiktligt granska om kommunstyrelsen och nämnderna har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Revisionens samlade bedömning är att kommunstyrelsen i allt väsentligt har säkerställt en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Dock lämnar revisionen några rekommendationer till kommunstyrelsen angående mätning och uppföljning.

Beskrivning av ärendet
Den samlade bedömningen i den grundläggande granskningen för år 2025 är att kommunstyrelsen i allt väsentligt bedöms ha säkerställt att den får en tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat. Kommunen redovisar en positiv budgetavvikelse, vilken främst beror på lägre kapitalkostnader och lägre kostnader för volymer samt överskott på skatter och generella bidrag.

Kommunstyrelsen och nämnderna bedöms ha säkerställt en struktur för arbetet med sin interna kontroll, som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Kommunstyrelsens och nämndernas protokoll och beslutsunderlag bedöms i allt väsentligt vara tydliga.

Revisionen har i granskningen identifierat viss utvecklingspotential gällande kommunstyrelsens verksamhetsstyrning i hänseendet mätning, uppföljning och bedömning av hur väl kommunfullmäktiges mål har uppfyllts. Revisionen lämnar, utifrån genomförd granskning, följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Se över om/hur mätning/uppföljning bör ske för att kunna säkerställa att det arbete som görs kopplat till respektive fokusområde ger förväntade effekter.
- Se över och komplettera med relevanta indikatorer för respektive fokusområde för att säkerställa att de är relevanta och bidrar till att stärka styrning och uppföljning av mål.
- Se över hur förflyttning/jämförelse över tid mäts/bedöms, för att säkerställa att hela jämförelseperioden beaktas i bedömningen.

Förvaltningens bedömning och förslag till svar
Förvaltningen delar revisonens bild av utvecklingsområden och har inget att invända avseende rekommendationerna. Under innevarande år och år 2027 pågår implementering av den nya styr- och ledningsmodellen, vilket i vissa hänseenden innebär ett nytt förhållningssätt och arbetssätt för planering, mätning och uppföljning. Det nya arbetssättet bedöms ligga väl i linje med revisionens rekommendationer. Förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen framför detta i svaret till revisonen.

Ekonomisk bedömning
Ärendet innebär inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys
Ärendet har ingen påverkan på barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030
De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-06-08
Kommunstyrelsens svar på revisionsrapport – Grundläggande granskning 2025, 2026-06-08
Kommunfullmäktige 20226-04-09 § 47
Revisionsrapport - Grundläggande granskning av Stenungsunds kommun 2025

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/379
2026-06-08

STENUNGSUNDS KOMMUN
Kommunledning Stab

Maria Jonsson
Kommundirektör

Erica Bjärsved
Ekonomichef

Beslut skickas till
Jakob.hallman@stenunsgund.se
Liz.gard@azets.com

Stenungsunds kommun

Yttrande
2026-06-08

Dnr KS 2026/379

Kommunstyrelsens svar på grundläggande granskning 2025

Azets Revision & Rådgivning AB har, på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna, genomfört en grundläggande granskning för år 2025. Syftet med granskningen är att ge revisorerna underlag för ansvarsprövningen, genom att översiktligt granska om kommunstyrelsen och nämnderna har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.
Revisionen lämnar, utifrån genomförd granskning, följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Se över om/hur mätning/uppföljning bör ske för att kunna säkerställa att det arbete som görs kopplat till respektive fokusområde ger förväntade effekter.
- Se över och komplettera med relevanta indikatorer för respektive fokusområde för att säkerställa att de är relevanta och bidrar till att stärka styrning och uppföljning av mål.
- Se över hur förflyttning/jämförelse över tid mäts/bedöms, för att säkerställa att hela jämförelseperioden beaktas i bedömningen.

Som revisorerna nämner i den grundläggande granskningen, har kommunstyrelsen identifierat att det föreligger behov av att komplettera med indikatorer som är bättre anpassade till lokala förutsättningar och prioriteringar – i syfte att ge en mer träffsäker måluppföljning och skapa underlag som är direkt användbara för kommunens styrning. Avseende jämförelser över tid är det viktigt att dessa ger en rättvisande bild. Det kan mycket väl finnas sätt som är mer ändamålsenliga än att ställa utfallet/resultatet mot basår 2020, som exempelvis att jämföra med snittet för de närmaste föregående åren. Kommunstyrelsen delar således revisonens bild av utvecklingsområden och har inget att invända avseende rekommendationerna.

Kommunfullmäktige antog den 11 december 2025 (§ 146) en ny styr- och ledningsmodell för Stenungsunds kommun. Den nya styrmodellen ska bidra till att stärka och tydliggöra styrning samt uppföljning, i syfte att säkerställa att kommunen levererar god kvalitet och goda resultat utifrån ett medborgarperspektiv. Under innevarande år och år 2027 pågår implementeringen av styrmodellen, vilken kommer att innebära ett nytt förhållnings- och arbetssätt för planering, mätning och uppföljning. Det nya arbetssättet bedöms ligga väl i linje med revisionens rekommendationer. Revisionen välkomnas att följa utvecklingen framöver.

§ 47 Dnr: KS 2026/379

Anmälan av revisionens grundläggande granskning 2025 av Stenungsunds kommun

Beslut
Kommunfullmäktige noterar inkommen granskningsrapport.

Sammanfattning av ärendet
Kommunrevisionen har inkommit till kommunfullmäktige med den årliga grundläggande granskningen av kommunens verksamhet under 2025. Granskningsrapporten kommer att bemötas genom att ett svar på rapporten tas fram och beslutas av kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag
Grundläggande granskning av Stenungsunds kommun 2025

Beslut skickas till
kansli@stenungsund.se

Grundläggande granskning 2025

Rapport

Stenungsunds kommun

2026-03-31

Antal sidor 18

1 INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Sammanfattning 3

2 Bakgrund 5

3 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning 5

3.1 Avgränsning 6

4 Revisionskriterier 6

5 Metod 6

6 Resultat av granskningen 7

6.1 Övergripande styrdokument 7

6.2 Kommunstyrelsen 8

6.3 Myndighetsnämnder 14

6.4 Kommunfullmäktiges beredningar 16

7 Samlad bedömning och rekommendationer 18

1 SAMMANFATTNING

Azets Revision & Rådgivning har av Stenungsunds kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en grundläggande granskning av kommunens styrelse, nämnder och beredningar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att styrelse och nämnder i allt väsentligt har säkerställt en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Kommunstyrelsen bedöms i allt väsentligt ha säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag. Vi noterar att måluppfyllelsen, utöver indikatorer, mäts utifrån beslutade fokusområden för innevarande år. Av delårsrapport och årsredovisning redogörs för det arbete som bedrivs i förvaltningen kopplat till fokusområdena. Det framgår dock inte om/hur mätning/uppföljning ska ske för att kunna säkerställa att det arbete som görs de facto ger de förväntade effekterna. Därtill noterar vi att indikatorer som är kopplade till respektive fokusområde inte alltid speglar pågående arbete och förväntade effekter för aktuellt fokusområde.

Kommunstyrelsen bedöms ha säkerställt att den får en tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat. Kommunen redovisar en positiv budgetavvikelse, som främst beror på lägre kapitalkostnader och lägre kostnader för volymer samt överskott på skatter och generella bidrag.

Kommunstyrelsen och nämnderna bedöms ha säkerställt en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Kommunstyrelsens och nämndernas protokoll och beslutsunderlag bedöms i allt väsentligt vara tydliga.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

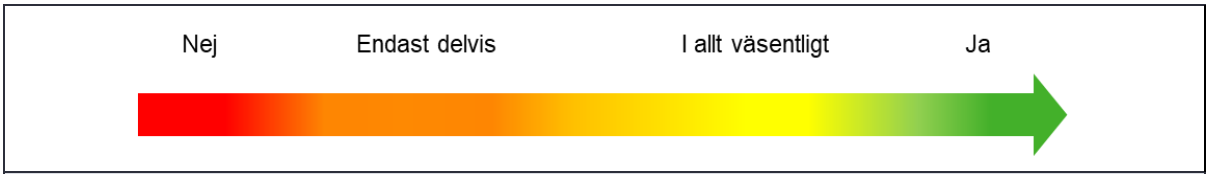

Revisionsfråga	Bedömning
Har kommunstyrelsen och nämnderna säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag?	I allt väsentligt

Har kommunstyrelsen och nämnderna säkerställt att de får en tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?	Ja
Vidtar styrelsen/nämnden åtgärder vid eventuella avvikelser?	Ja
Har kommunstyrelsen och nämnderna en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?	Ja

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Se över om/hur mätning/uppföljning bör ske för att kunna säkerställa att det arbete som görs kopplat till respektive fokusområde ger förväntade effekter
- Se över och komplettera med relevanta indikatorer för respektive fokusområde för att säkerställa att de är relevanta och bidrar till att stärka styrning och uppföljning av mål.
- Se över hur förflyttning/jämförelse över tid mäts/bedöms, för att säkerställa att hela jämförelseperioden beaktas i bedömningen.

2 BAKGRUND

Azets Revision & Rådgivning har av Stenungsunds kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en grundläggande granskning av kommunens styrelse, nämnder och beredningar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av God revisionssed. Revisionens uppgift är att pröva om:

- Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt, och från ekonomisk synpunkt, tillfredsställande sätt.
- Räkenskaperna är rättvisande.
- Den interna kontrollen är tillräcklig.

Revisorernas årliga granskning består av tre delar; grundläggande granskning, fördjupad granskning samt granskning av delårs- och helårsbokslut.

Den grundläggande granskningen omfattar en översiktlig granskning av måluppfyllelse, styrning och intern kontroll. Den grundläggande granskningen baseras på revisorernas riskanalys och omfattar kommunstyrelsen, kommunstyrelsens utskott, nämnder och beredningar. Den grundläggande granskningen ger också underlag att under året uppdatera riskanalysen. Enligt God revisionssed ska den grundläggande granskningen ha en sådan omfattning att den ger grund för bedömningar som revisorerna lämnar i sin årliga revisionsberättelse.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGOR OCH AVGRÄNSNING

Granskningens översiktliga syfte har varit att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. De bedömningar som avlämnats ska utgöra en grund för säkerställande att nämnder och styrelse lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Har kommunstyrelsen och nämnderna säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag?
- Har kommunstyrelsen och nämnderna säkerställt att de får en tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?
    - Vidtar styrelsen/nämnden åtgärder vid eventuella avvikelser?
- Har kommunstyrelsen och nämnderna en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?

3.1 Avgränsning

Granskningen avser hela granskningsåret 2025 och färdigställs och avslutas först efter att styrelse och nämnder behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2025.

Granskningen omfattar kommunstyrelsen och dess utskott, tekniska myndighetsnämnden, sociala myndighetsnämnden, överförmyndarnämnden[1] samt kommunfullmäktiges beredningar.

4 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- 6 kap. 6 § kommunallagen (2017:725), KL.
- Strategisk plan 2025–2027 budget 2025.
- Reglemente för intern kontroll.

5 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta styr- och uppföljningsdokument såsom internkontrollplan, strategisk plan och budget, verksamhetsuppföljning och ekonomisk uppföljning.
- Dialogmöten med presidierna i kommunstyrelsen och dess utskott
- Protokollsgranskning

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av ekonomichef och sektorchef, sektor stödfunktioner.

[1] Redovisas i separat rapport.

6 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

6.1 ÖVERGRIPANDE STYRDOKUMENT

6.1.1 Strategisk plan 2025–2027 budget 2025

Den strategiska planen[2] innehåller en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en ekonomisk plan för tre år varav budgetåret är periodens första år. Styrmodellen utgår från dokumentet *Vision 2035*, *Agenda 2030* och kommunens ledord. Utifrån detta har fyra inriktningsmål tagits fram och prioriterats. Inriktningsmålen utgår från Agenda 2030:s mål.

Vision 2035

År 2014 antogs kommunens vision ”*Stenungsund Det goda samhället med framtidstro och utveckling med människan och naturen i centrum*”. Visionen gör gällande två avgörande inriktningar:

- *Attraktivt och välkomnande*. Inriktningen innefattar att kommunen ska erbjuda en trygg miljö, ha ett attraktivt centrum och rikt kulturliv, ha goda kommunikationer, ha ett levande företagsklimat och att alla invånare alltid ska mötas med bästa möjliga möte.
- *Ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling*. Inriktningen innebär att kommunen strävar efter social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet för att inte äventyra framtida generationers möjlighet att tillgodose sina behov.

Kommunens ledord

Av den strategiska planen framgår att kommunens ledord är helhet, öppenhet, delaktighet och insyn.

Inriktningsmål

I den strategiska planen beskrivs kommunens fyra övergripande mål vilka utgår från Agenda 2030:s mål och kopplas till Vision 2035. Inriktningsmålen är följande:

- Mål 3: God hälsa och välbefinnande. Kommunen ska säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.
- Mål 4: God utbildning för alla. Kommunen ska säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.
- Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt. Kommunen ska verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.
- Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna. Kommunen ska vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

[2] Kommunfullmäktige 2024-06-19, § 124

Ekonomiska styrprinciper
I den strategiska planen 2025–2027 beskrivs kommunens ekonomiska styrprinciper. Styrprinciperna tydliggör bland annat ansvar och befogenheter, hantering av eventuella årliga över- och underskott samt den rapportering och uppföljning som ska ske i förvaltning, utskott och kommunstyrelsen. Vidare tydliggör styrprinciperna även budgetansvar, principer och ansvar för investeringar, efterkalkyl, fastigheter och lokaler, köp av varor och tjänster, upplåning, leasing, kommunala bolag och förändring av taxor och avgifter.

6.1.2 Reglemente för intern kontroll

Reglemente för intern kontroll[3] tydliggör syftet med den interna kontrollen, organisering och ansvar av den interna kontrollen samt beskriver processen för upprättande av internkontrollplan och innehållet i internkontrollplanen. Av reglementet framgår att styrelse och nämnder ska säkerställa att följande övergripande mål uppnås:

- Verksamheten bedrivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt.
- Informationen och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande.
- Skydda organisationen och dess medarbetare från risker, förluster, bedrägerier, misstankar och andra skador.
- Förebygga, upptäcka och åtgärda fel och brister.

I enlighet med reglementet har kommunstyrelsen det yttersta ansvaret för att tillse en god intern kontroll. Detta innebär ett ansvar för att organisera arbetet med intern kontroll inom kommunkoncernen samt se till att det organiserade arbetet utvecklas utifrån koncernens behov av kontroll. Vidare beskrivs att kommunstyrelsen löpnade ska följa upp det interna kontrollsystemet. Enligt reglementet ansvarar myndighetsnämnderna för den interna kontrollen inom sina respektive ansvarsområden. Uppföljning av myndighetsnämndernas interna kontroll ska redovisas för kommunstyrelsen för kännedom. Utifrån internkontrollplanen genomförs kontroller av riskerna genom en helårsuppföljning. I reglementet framgår även det ansvar som åligger kommundirektör och anställda.

6.2 KOMMUNSTYRELSEN

6.2.1 Verksamhetsstyrning

Kommunstyrelsens reglemente[4] gör gällande att kommunstyrelsen bland annat ska övervaka att kommunfullmäktigemålen, verksamhetsplanerna och planer för ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning utförs ändamålsenligt och ekonomiskt.

I den strategiska planen 2025–2027[5] framgår inriktningsmålen, som valts ut från Agenda 2030 och som knyter an till kommunens vision. Måluppfyllelsen mäts genom indikatorer och fokusområden för varje mål. Indikatorerna består av nyckeltal från databasen Kolada som är specifikt framtagna som stöd för kommuners genomförande av Agenda 2030. Indikatorerna

[3] Kommunfullmäktige 2025-03-06, § 31
[4] Kommunfullmäktige 2025-11-20, § 127
[5] Kommunfullmäktige 2024-06-19, § 124

ger framför allt en bild av hur utvecklingen ser ut över tid i jämförelse med andra. Fokusområdena beskriver vad verksamheterna ska fokusera på i sitt arbete med att nå höjd måluppfyllelse under 2025. Måluppfyllelsen bedöms genom indikatorernas utfall samt en kvalitativ analys av hur verksamheterna har arbetat med fokusområdena. För respektive inriktningsmål anges kopplade fokusområden och indikatorer, som följs upp i samband med tertial 2 och i samband med bokslutet.

Av delårsrapporten för 2025[6] framgår att nya indikatorer har lagts till för att ge en mer nyanserad bild i delårs- och årsbokslut 2025, vilka också ingår i strategiskt plan 2026-2027. De tillagda indikatorerna är knutna till respektive fokusområde. I delårsrapporten anges dels en samlad bedömning av måluppfyllelsen per inriktningsmål, dels en bedömning per fokusområde. Kopplat till detta visas också inriktningsmålens förflyttning över tid, det vill säga om måluppfyllelsen är positiv, negativ eller om det inte skett någon förflyttning. Jämförelsen över tid sträcker sig mellan åren 2020-2024. I delårsrapporten bedöms ”Mål 8 – Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt” som uppfyllt. Övriga mål bedöms vara delvis uppfyllda. I delårsrapporten var det dock ett flertal fokusområden, där det angavs att uppföljning sker vid årsbokslutet. För vissa av fokusområdena anges att kommunen ser över möjligheterna att koppla fler indikatorer till områdena inför årsbokslutet.

Av årsredovisningen framgår att två av de fyra inriktningsmålen bedöms vara uppfyllda. Utöver ”Mål 8 – Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt” så bedöms även ”Mål 4 – God utbildning för alla” vara uppfyllt. Övriga två inriktningsmål bedöms vara delvis uppfyllda. Av måluppföljningen anges för respektive fokusområde det arbete som bedrivs i verksamheten för att nå en ökad måluppfyllelse, samt förväntade effekter med de insatser som görs. Det framgår dock inte om/hur mätning/uppföljning ska ske för att kunna säkerställa att det arbete som görs de facto ger de förväntade effekterna.

I årsredovisningen har ytterligare indikatorer lagts till kopplat till vissa av fokusområdena. För vissa fokusområden anges dock fortsatt att det finns behov av att komplettera med ytterligare indikatorer för att ge en mer heltäckande bild.

Vi noterar att det inte alltid finns en tydlig koppling mellan indikatorerna som anges för vissa fokusområden och de förväntade effekterna för aktuellt fokusområde. Detta lyfts även fram i bilaga till årsredovisningen, där det anges att ”förvaltningen ser ett behov av att komplettera med indikatorer som är bättre anpassade till lokala förutsättningar och prioriteringar. Detta skulle ge en mer träffsäker måluppföljning och skapa underlag som är direkt användbart för kommunens styrning, samtidigt som Kolada fortsatt ger viktig kontext i ett nationellt och regionalt perspektiv.”

Vi noterar också att den jämförelse som görs över tid, för att mäta/följa förflyttningen för respektive indikator, sker genom att ställa det senast tillgängliga utfallet/resultatet mot utfallet/resultatet mot basår 2020. Resultatet för tidsperioden 2021-2023/2024 beaktas därmed inte i denna jämförelse, vilket medför att förflyttningen bedöms positiv om

[6] Kommunfullmäktige 2025-11-20, § 121

resultatet 2025 är bättre än resultatet 2024. Detta trots att det kan vara sämre än de tre närmast föregående åren (och vice versa).

6.2.2 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **i allt väsentligt** har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag.

De verksamhetsmål som fullmäktige har fastställt är av övergripande karaktär och långsiktiga. Målen har konkretiserats genom fokusområden för innevarande år. Bedömning av måluppfyllelse sker dels utifrån de indikatorer som fullmäktige beslutat om, dels utifrån en kvalitativ bedömning avseende fokusområdena som är gällande för innevarande år. Indikatorerna visar utvecklingen över tid och avser inte att spegla resultatet av det arbete som bedrivits under innevarande år. Beskrivningen kopplat till fokusområdena synliggör det arbete som bedrivs i förvaltningen för att nå en högre måluppfyllelse, samt vilka effekter det förväntas ge. Det framgår dock inte om/hur mätning/uppföljning ska ske för att kunna säkerställa att det arbete som görs de facto ger de förväntade effekterna. De indikatorer som är kopplade till respektive fokusområde bedöms inte alltid spegla pågående arbete och förväntade effekter för aktuellt fokusområde. Vi bedömer, likt förvaltningen, att en komplettering av mer relevanta indikatorer bör göras för att kunna ge ett bättre och mer riktat underlag för såväl styrning som bedömning av måluppfyllelsen. Vi noterar också att bedömningen av förflyttning/jämförelse över tid som sker för respektive indikator i vissa fall kan ge en något missvisande bild, då inte utfallet för samtliga år för jämförelseperioden beaktas. Detta bedöms kunna utvecklas, genom att exempelvis ställa senast tillgängliga utfall/resultat mot snittet för de närmaste föregående åren. Detta till skillnad från nu då det ställs mot basår 2020.

6.2.3 Ekonomistyrning

Den strategiska planen 2025–2027 redogör för kommunens ekonomiska styrprinciper. Kommunstyrelsen har ekonomiskt uppföljningsansvar vad gäller det kommunövergripande arbetet, kommunledningen, finansverksamhet och ägarstyrning av bolag. Den strategiska planen gör gällande att rapportering till kommunstyrelsen ska ske i april, augusti och december. Vidare ska en förenklad uppföljning göras per mars och oktober. Av protokollstudier framgår att uppföljning och rapportering har skett i den omfattning som beskrivs i den strategiska planen.

I delårsrapporten per augusti 2025 redovisade kommunen en prognos för helåret om 100,6 mnkr, vilket är en positiv budgetavvikelse om 58,8 mnkr. Den främsta anledningen till skillnaden mellan prognos och budget är inom kommunövergripande, där det i prognosen räknas med betydligt lägre kapitalkostnader och lägre kostnader för volymer. Vidare bidrar finansverksamheten och sektorerna till den positiva prognosen. Skatter och generella bidrag väntas generera ett överskott om 8,6 mnkr jämfört med budget.

Sektorernas sammantagna prognos per augusti är en positiv budgetavvikelse om totalt 8,3 mnkr. Sektor stödfunktioner redovisar en negativ budgetavvikelse om - 1,4 mnkr för perioden och prognostiserar en ekonomi i balans för helåret. Prognosen för budget i balans baseras på lägre personalkostnader än budgeterat, vilket beror på tillfälliga vakanser och medveten vakanshållning av tjänster samt fördröjning av vissa rekryteringar. Sektor utbildning redovisar ett en positiv budgetavvikelse om 6,4 mnkr per augusti och prognostiserar en positiv budgetavvikelse om 5,3 mnkr för helåret. Den positiva prognosen baseras på att sektorn förväntas ha lägre kostnader för skolskjuts och personalkostnader än budgeterat. Sektor socialtjänst redovisar en negativ budgetavvikelse om - 2,9 mnkr per augusti och prognostiserar en positiv budgetavvikelse om 1 mnkr för helåret. Den positiva prognosen baseras på att vård och omsorg prognostiserade ett överskott om 1,5 mnkr och en budget i balans. Sektor samhällsbyggnad exklusive avgiftsfinansierad verksamhet redovisar en positiv budgetavvikelse om 4,2 mnkr för perioden och prognostiserar en positiv budgetavvikelse om 2 mnkr för helåret. Den huvudsakliga anledningen är lägre kostnader för personal orsakad av planerad vakanshållning och oplanerade vakanser såsom sjukskrivningar och föräldraledigheter. Avfall prognostiserar en negativ budgetavvikelse om - 7 mnkr för helåret till följd av ökade kostnader kopplat till kommunens övertagande av insamling av förpackningar och tidningar. Av delårsrapporten framgår att det beslutats om en ny taxa vilket ökar intäkterna. VA prognostiserar en negativ budgetavvikelse motsvarande - 1,5 mnkr för helåret.

I dialog med kommunstyrelsens presidium 2025-06-17 framgår att det trots budgetöverskott finns vissa utmaningar. Fastighetskostnaderna är höga, särskilt för äldre byggnader som kräver större åtgärder. Inom individ- och familjeomsorgen kvarstår kostnader från tidigare placeringar. Förskolan påverkas av minskat barnantal, vilket kan få följdeffekter för grundskolan framöver. Ekonomistyrningsmodellen kräver att åtgärder vidtas snabbt, vilket kan vara utmanande vid stora förändringar. För att möta framtida investeringsbehov och skuldsättning behöver resultatmålet höjas från nuvarande två procent till närmare sex procent. Vidare har man identifierat en försämrad ekonomisk situation jämfört med närliggande kommuner, bland annat på grund av kostnader för resecentrum och skredet. Mot denna bakgrund måste budgetar anpassas efter den nuvarande takten.

Av årsredovisningen för 2025 framgår att kommunen redovisar ett resultat om 133,2 mnkr, vilket är 91,4 mnkr bättre än budgeterat resultat som uppgick till 41,8 mnkr. Den positiva budgetavvikelsen är främst hänförlig till kommunövergripande poster, som redovisar en positiv budgetavvikelse om 58,7 mnkr. Överskottet kan till största del hänföras till avsatta medel för kapitalkostnader på investeringar. Investeringarna har varit väsentligt lägre än budgeterat och därmed går inte alla medel åt. Även volymer har en positiv avvikelse då befolkningen inte ökat i den utsträckning som beräknades i budgetarbetet. Sektorerna redovisar sammantaget en positiv budgetavvikelse om 8,5 mnkr. Samtliga sektorer, förutom sektor stödfunktioner, redovisar positiva budgetavvikelser. Den negativa budgetavvikelsen inom sektor stödfunktioner förklaras främst av lägre hyresintäkter och högre kostnader för reparationer och underhåll. IT-relaterade kostnader över budget påverkar också resultatet negativt

6.2.4 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **har** säkerställt att den får en tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat.

Ekonomin följs upp löpande i enlighet med kommunens ekonomiska styrprinciper. Kommunen redovisar en positiv budgetavvikelse, och avvikelser mot budget (såväl positiva som negativa) förklaras i de uppföljningsrapporter som upprättas.

6.2.5 Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen 6 kap. 1 § ha uppsikt över övriga nämnder och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska även ha uppsikt över avtalssamverkan som sker enligt 9 kap. 37 §. Vidare ska styrelsen ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser, föreningar och kommunalförbund.

Kommunstyrelsen har fastställt regler för kommunstyrelsens uppsiktsplikt[7] som omfattar uppsikten över kommunens nämnder och helägda bolag. Dokumentet gör gällande att kommunstyrelsens presidium, alternativt de som kommunstyrelsen annars har utsett, träffar nämndernas presidier minst två gånger för dialog. Minnesanteckningarna från dialogerna ska diarieföras och anmälas till ett kommunstyrelsesammanträde för information. Av protokollgranskning framgår att kommunstyrelsen har anmält minnesanteckningar från nämnddialoger under året.

I enlighet med kommunallagen 6 kap. 9 § har kommunstyrelsen en förstärkt uppsiktsplikt. Detta innebär att styrelsen, för varje bolag, i årliga beslut ska pröva om den verksamhet som bedrivits i bolaget under föregående kalenderår har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om så inte är fallet, ska styrelsen lämna förslag till kommunfullmäktige om nödvändiga åtgärder. Under 2025 fullföljde kommunstyrelsen sin förstärkta uppsiktplikt vid sammanträdet 2025-04-28 §§ 138–139. Med anledning av Stenungsundshems budgetunderskott som konstaterades vid sammanträdet beslutade styrelsen att följa utvecklingen av Stenungsundshem samt ta del av bolagets redovisning av en intern utredning. Bolagets VD redovisade vid styrelsens sammanträde 2025-06-16 § 199 resultatet av internrevision samt information om framtagande av en handlingsplan.

Av kommunstyrelsens protokoll framgår att såväl nämnderna som de kommunala bolagen har informerat styrelsen om arbete och uppföljning med internkontrollplan[8], att dialoger har hållits med bolagens presidier, respektive nämnderna minst två gånger under året[9], att bolagens ekonomiska redovisningar har granskats vid bokslut och delårsbokslut[10] och att

[7] Kommunstyrelsen 2023-04-24, § 158
[8] Kommunstyrelsen 2025-01-13, § 26; 2025-03-17, §§ 105, 111–113
[9] Kommunstyrelsen 2025-04-28, § 152; 2025-06-16, § 229
[10] Kommunstyrelsen 2025-05-26, § 193; 2025-09-29 § 293

styrelsen har tagit ställning till de kommunala bolagens verksamhet i förhållande till ändamål och de kommunala befogenheterna[11].

6.2.6 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **har** utövat sin uppsiktsplikt över nämnder och kommunala bolag.

Granskningen visar att kommunstyrelsen under året utövat uppsikt över nämnder och kommunala bolag. Under 2025 fullföljde kommunstyrelsen sin förstärkta uppsiktsplikt vid sammanträdet 2025-04-28. Med anledning av Stenungsundshems budgetunderskott beslutade styrelsen att följa bolagets utveckling samt ta del av bolagets interna utredning och information om framtagande av en handlingsplan.

6.2.7 Intern kontroll

I kommunstyrelsens internkontrollplan för 2025[12] beskrivs att arbetet med att fastställa styrelsens internkontrollplan inleds med att varje sektor gör riskanalyser som sammanställs på förvaltningsnivå. Efter förvaltningens arbete med riskanalyser genomför respektive utskott workshops om risker. Förvaltningen gör en riskvärdering och sammanställer en bruttolista över riskerna. Kommunstyrelsen fastställer vilka risker som ska ingå i internkontrollplanen för nästkommande året och fastställer därefter planen. Enligt riktlinjerna för intern kontroll finns följande kontrollområden att utgå från i internkontrollplanen:

- Verksamhetskontroller
- Kontroller av system och rutiner
- Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut
- Finansiell kontroll
- Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv

I kommunstyrelsens internkontrollplan redovisas risker, kontrollmoment, riskvärde, kontrollmetod för identifierade risker samt ansvarig sektor. Vidare redovisas en bruttolista över identifierade risker för internkontrollplanen, där totalt 13 risker finns med. Av de 13 riskerna har fem lyfts med i planen:

1. Risk att bluffakturor inte identifieras.
2. Risk att systembehörigheter inte avslutas i samband med avslut av anställning.
3. Risk för överdebitering.
4. Risk för bristande kännedom om krisledningsarbetet.
5. Risk att kommunen behöver genomföra återställning av mark efter att entreprenörer fått och använt sitt schakt- och grävtillstånd.

[11] Kommunstyrelsen 2025-04-28, §§ 138–139
[12] Kommunstyrelsen 2024-11-25, § 354

I uppföljningen av internkontrollplan för kommunstyrelsen 2025[13] redovisas kontroller och åtgärder för de fem risker som ingår i styrelsens internkontrollplan, undantaget kontrollen för risken bristande kännedom om krisledningsarbete. Av uppföljningen framgår att kontrollen för risken inte genomförts i enlighet med internkontrollplan. Motiveringen är behov av omprioriteringar i samband med det förhöjda säkerhetsläget. Som åtgärd flyttas genomförandet av kontrollen till 2026. Vidare har förvaltningen inte sett behov av åtgärd vad gäller risk att kommunen behöver genomföra återställning av mark. Motiveringen är att risken hanterats på ett ändamålsenligt sätt. För resterande risker har avvikelser konstaterats och planering av vidtagna åtgärder beskrivs.

6.2.8 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **har** säkerställt en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Det finns en fastställd struktur för arbetet med intern kontroll i kommunen genom reglemente för intern kontroll. Reglementet är fastställt av fullmäktige. I reglementet beskrivs övergripande mål som styrelse och nämnder ska uppnå, ansvarsfördelning samt processen för upprättande av internkontrollplan. Kommunstyrelsen har följt de riktlinjer som beskrivs avseende arbetet med intern kontroll.

6.3 MYNDIGHETSNÄMNDER

6.3.1 Organisation

Tekniska myndighetsnämnden och sociala myndighetsnämnden fullgör kommunens myndighetsutövande mot enskild inom sina respektive områden. Nämnderna ansvarar vidare för den interna kontrollen inom sina respektive områden.

Av tekniska myndighetsnämndens reglemente[14] framgår bland annat att nämnden ska följa utvecklingen inom kommunen i miljö- och hälsoskyddshänseende samt lämna råd och upplysningar i frågor som rör nämndens verksamhet. Nämnden ansvarar också för att lämna yttrande inom sitt ansvarsområde samt uppdatera de regler, riktlinjer och lokala bestämmelser som har utfärdats inom nämndens ansvarsområden.

Av sociala myndighetsnämndens reglemente[15] framgår bland annat att nämnden ska fullgöra kommunens myndighetsutövande uppgifter mot enskild inom socialtjänstens område. Nämnden ansvarar också för att lämna yttrande inom sitt ansvarsområde samt uppdatera de regler, riktlinjer och lokala bestämmelser som har utfärdats inom nämndens ansvarsområden.

[13] Kommunstyrelsen 2026-02-23, § 80
[14] Kommunfullmäktige 2019-10-10, § 130. Senast reviderad 2022-01-20, § 7
[15] Kommunfullmäktige 2019-10-10, § 131

6.3.2 Intern kontroll

I tekniska myndighetsnämndens internkontrollplan för 2025[16] beskrivs risker, kontrollmoment, riskvärde, kontrollmetod för identifierade risker samt ansvarig sektor. Vidare har vi tagit del av en bruttolista över identifierade risker för internkontrollplanen, där totalt två risker finns med. Riskerna lyfts i planen och avser följande:

1. Risk för otillåten påverkan av tjänstepersoner.
2. Risk för otillåten påverkan av förtroendevalda.

I uppföljningen av tekniska myndighetsnämndens internkontrollplan 2025[17] redovisas kontroller och åtgärder för de två risker som ingår i nämndens internkontrollplan. I syfte att kontrollera kännedom om rutiner inom det systematiska arbetsmiljöarbetet kring trakasserier, hot och hot om våld har genomförandet av kontrollmomenten utgjorts av stickprovskontroller genom enkäter med anonyma svar. Enkätfrågorna skickades ut till medarbetare och förtroendevalda i kommunen. Av uppföljningen framgår att kontrollen för respektive risk konstaterar ett antal riskområden som följer av enkätfrågorna. Till detta har även medarbetare och förtroendevalda föreslagit ett antal åtgärder/förbättringsförslag. Med grund i resultatet kommer förvaltningen analysera eventuella åtgärder.

Vi har tagit del av information om riktlinjer och rutiner rörande otillåten påverkan. Av informationen framgår bland annat att samtliga medarbetare har tillgång till Medarbetarhandboken på intranätet som innehåller bestämmelser och information om arbetsmiljö, våld och hot samt trakasserier och kränkningar. Vidare framgår av informationen att kommunfullmäktige 2020-04-16, § 64 antog riktlinjer för de förtroendevaldas arbetsmiljö.

Kommunstyrelsen noterade information om uppföljning av nämndens internkontrollplan för 2025 under styrelsens sammanträde 2026-02-23, § 82.

I sociala myndighetsnämndens internkontrollplan för 2025[18] beskrivs risker, kontrollmoment, riskvärde, kontrollmetod för identifierade risker samt ansvarig sektor. Vidare har vi tagit del av en bruttolista över identifierade risker för internkontrollplanen, där totalt tre risker finns med. Förutom de tre riskerna i bruttolistan lyfts ytterligare två risker med i internkontrollplanen. De totalt fem riskerna avser följande:

1. Risk att placerade barn omplaceras.
2. Risk att välfärdsbrott inte upptäcks och polisanmäls vilket innebär felaktiga utbetalningar.
3. Risk för att nuvarande rutiner brister gällande verksamheternas hantering och stöd till våldsutövare och våldsutsatta barn och vuxna.
4. Risk för otillåten påverkan av tjänstepersoner.
5. Risk för otillåten påverkan av förtroendevalda.

[16] Tekniska myndighetsnämnden 2024-11-13, § 133
[17] Tekniska myndighetsnämnden 2026-01-28, § 2
[18] Sociala myndighetsnämnden 2024-11-26, § 323

I uppföljningen av sociala myndighetsnämndens internkontrollplan 2025[19] redovisas kontroller och åtgärder för de fem risker som ingår i nämndens internkontrollplan. Vad avser risk att placerade barn omplaceras samt risk för att nuvarande rutiner brister har beslut tagits att följa upp internkontrollpunkterna under 2026. Gällande risk att välfärdsbrott inte upptäcks har en internkontrollpunkt på temat valts ut för internkontrollplan 2026, men med inriktningen rutiner för inköp, leveranser och betalningar. I syfte att kontrollera kännedom om rutiner inom det systematiska arbetsmiljöarbetet kring trakasserier, hot och hot om våld har genomförandet av kontrollmomenten för risk för otillåten påverkan av tjänstepersoner samt risk för otillåten påverkan av förtroendevalda utgjorts av stickprovskontroller genom enkäter med anonyma svar. Enkätfrågorna skickades ut till medarbetare och förtroendevalda i kommunen. Av uppföljningen framgår att kontrollen för respektive risk konstaterar ett antal riskområden som följer av enkätfrågorna. Till detta har även medarbetare och förtroendevalda föreslagit ett antal åtgärder/förbättringsförslag. Med grund i resultatet kommer förvaltningen analysera eventuella åtgärder. Till detta har vi har tagit del av information om riktlinjer och rutiner rörande otillåten påverkan.

6.3.3 Bedömning

Vår bedömning är att nämnderna **har** säkerställt en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Det finns en fastställd struktur för arbetet med intern kontroll i kommunen genom reglemente för intern kontroll. Reglementet är fastställt av fullmäktige. I reglementet beskrivs övergripande mål som styrelse och nämnder ska uppnå, ansvarsfördelning samt processen för upprättande av internkontrollplan. Nämnderna har följt de riktlinjer som beskrivs avseende arbetet med intern kontroll. I nämndernas uppföljning av intern kontroll beskrivs åtgärder som genomförts för respektive risk.

6.4 KOMMUNFULLMÄKTIGES BEREDNINGAR

6.4.1 Organisation

Enligt kommunfullmäktige och fullmäktigeberedningarnas arbetsordning[20] är de fasta beredningarna: demokratiberedningen, beredningen för hållbara livsvillkor, beredningen för miljö- och fysisk planering, arvodesberedningen och valberedningen. I arbetsordningen beskrivs att tillfälliga beredningar kan tillsättas en eller flera tillfälliga fullmäktige-beredningar för beredning av ett visst ärende eller behandling av en viss fråga. Vidare framgår att fullmäktige fattar beslut om beredningsdirektiv gällande uppdrag. Av den

[19] Sociala myndighetsnämnden 2026-02-17, § 28
[20] Kommunfullmäktige 2022-11-23, § 184. Reviderad 2024-05-23, § 94

strategiska planen 2025–2027[21] framgår att det finns fyra fasta beredningar med olika beredningsområden. Planen gör gällande att beredningarna ansvarar för att bereda politiska framtids- och visionsfrågor inför debatt och beslut i fullmäktige. Valberedningen lyfts inte i den strategiska planen.

6.4.2 Protokoll

I enlighet med kommunfullmäktige och fullmäktigeberedningarnas arbetsordning ska det för fullmäktigeberedningar, i tillämpliga delar, gälla vad som i kommunallagen är föreskrivet om nämnder i fråga om tidpunkt för sammanträden, beslutsförhet och protokoll. I kommunallagen 5 kap. §§ 66 – 70 föreskrivs vilken information som ska framgå av sammanträdesprotokoll, bland annat ska protokollet redovisa:

- Vilka ledamöter och ersättare som tjänstgjort.
- Vilka ärenden som handlagts.
- Vilka förslag och yrkanden som har lagts fram och inte tagits tillbaka.
- I vilken ordning ordföranden har lagt fram förslag till beslut.
- Genomförda omröstningar och resultaten av dem.
- Vilka beslut som har fattats.
- Vilka ledamöter som har deltagit i besluten och hur de har röstat vid öppna omröstningar.
- Vilka reservationer som har anmälts mot besluten.

Vidare ska ett protokoll justeras senast fjorton dagar efter sammanträdet på det sätt som fullmäktige har bestämt.

Vi noterar att beredningarna för minnesanteckningar som i många fall är detaljerade till sin utformning. Minnesanteckningarna för 2025 innehåller det som föreskrivs i kommunallagen avseende protokoll.

6.4.3 Bedömning

Vår bedömning är att fullmäktigeberedningarna **i allt väsentligt** har säkerställt att beslutsunderlag och protokoll är tydliga.

I fullmäktige och fullmäktigeberedningarnas arbetsordning beskrivs vad som gäller avseende tidpunkt för sammanträden, beslutsförhet och protokoll. Vi bedömer att beredningarna under året i många fall har fört detaljerade minnesanteckningar som följer bestämmelserna i kommunallagen avseende protokoll.

[21] Kommunfullmäktige 2024-06-19, § 124

7 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Azets Revision & Rådgivning har av Stenungsunds kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en grundläggande granskning av kommunens styrelse, nämnder och beredningar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025. Syftet med granskningen har varit att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att styrelse och nämnder i allt väsentligt har säkerställt en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Se över om/hur mätning/uppföljning bör ske för att kunna säkerställa att det arbete som görs kopplat till respektive fokusområde ger förväntade effekter
- Se över och komplettera med relevanta indikatorer för respektive fokusområde för att säkerställa att de är relevanta och bidrar till att stärka styrning och uppföljning av mål.
- Se över hur förflyttning/jämförelse över tid mäts/bedöms, för att säkerställa att hela jämförelseperioden beaktas i bedömningen.

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Liz Gard
Certifierad kommunal revisor

Isabella Nielsen
Verksamhetsrevisor

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2024/155
2026-05-15

Maria Hellenäs-Silano
Planeringsledare

Till kommunstyrelsen

Uppföljning av plan för att elever ska nå högre resultat i SVA

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:
Kommunstyrelsen noterar informationen.

Sammanfattning av ärendet

Den 19 februari 2024 gav kommunstyrelsen förvaltningen i uppdrag att redovisa en plan för att förbättra undervisningen i svenska som andraspråk (SVA) i grundskolan. Den 17 juni 2024 redovisade förvaltningen svar på uppdraget varpå kommunstyrelsen gav förvaltningen i uppdrag att göra en uppföljning av ärendet under hösten 2025. Den 5 november 2025 redovisade förvaltningen en uppföljning av ärendet. Välfärdsutskottet gav förvaltningen i uppdrag att under 2026 återkomma till välfärdsutskottet och redovisa ytterligare åtgärder för att eleverna ska nå högre resultat i SVA. Vidare beslutade välfärdsutskottet att utskottets årshjul för 2026 skulle innefatta planerad redovisning. Enligt det beslutade årshjul för 2026 framgår att en uppföljning av plan för att elever ska nå högre resultat i SVA ska redovisas på välfärdsutskottet i juni månad.

Beskrivning av ärendet

Grundskolan följer varje år upp kunskapsresultat, beslut och bedömning i SVA i det systematiska kvalitetsarbetet inom området *Mål och resultat.* Där identifieras utvecklingsbehov och formuleras förbättringsåtgärder för organisering av och undervisning i SVA.

Uppföljning av utvecklingsbehov och förbättringsåtgärder

Följande utvecklingsområden har tidigare identifierats inom uppdraget:

- organisering av undervisningen i SVA,
- utveckling av undervisningens kvalitet,
- bedömning inför och uppföljning av beslut om SVA,
- kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte samt
- övergångar mellan stadier.

Uppföljning av förbättringsåtgärder på Kopperskolan och Kristinedalskolan
På Kopperskolan och Kristinedalskolan läser fler elever SVA än på övriga skolor i kommunen. Det är också på dessa skolenheter som de största utvecklingsbehoven har identifierats och där merparten av förbättringsåtgärderna har genomförts under året.

Nedan redovisas uppföljning av förbättringsåtgärder på Kristinedalskolan F–6, Kristinedalskolan 7–9 och Kopperskolan, följt av en verksamhetsövergripande uppföljning.

Utveckling av undervisning och arbetssätt
Under läsåret 2025/2026 har enheterna arbetat systematiskt med att utveckla undervisningen i SVA utifrån analyser av elevernas kunskapsresultat.

På Kristinedalskolan F–6 och Kopperskolan har kompetensutvecklingsinsatsen *Det globala klassrummet* genomförts. Insatsen har bidragit till en ökad samsyn kring språkutvecklande arbetssätt på skolorna. Undervisningen har vidareutvecklats genom differentierad undervisning, anpassade insatser och ett ökat fokus på grundläggande läs- och skrivutveckling, ordförråd samt muntlig förmåga. Undervisningen bedrivs utifrån ett inkluderande perspektiv där elever deltar i ordinarie svenskundervisning med stöd av SVA-lärare. Vid behov kompletteras detta med undervisning i mindre grupper eller individuella insatser.

På Kristinedalskolan F–6 syns förbättringar i elevernas läsförståelse, ordförråd och delaktighet i undervisningen. På Kopperskolan syns en ökad elevaktivitet och en tendens till förbättrade kunskapsresultat. Fler elever uppfyller eller är på väg att uppfylla betygskriterierna i årskurs 6, både i SVA och i andra ämnen.

Genom det forskningsbaserade verktyget PLATO har Kristinedalskolan 7-9 vidareutvecklat kvaliteten i undervisningen i svenska som andraspråk. PLATO står för ”Protocol for Language Arts Teaching Observation” och är ett forskningsbaserat observationsverktyg som används för att analysera samt bedöma undervisning, framför allt i språk- och litteraturundervisning. Verktyget utvecklades av forskare vid Stanford University och används idag internationellt inom skolutveckling och utbildningsforskning. Lärarna på Kristinedalskolan har använt sig av verktyget för att observera kvaliteten i undervisningen, identifiera arbetssätt som stärker elevers lärande samt stödja lärarnas egna professionella utveckling.

I praktiken har detta bland annat inneburit:
- tydligare modellering där lärarna visar steg för steg hur uppgifter ska genomföras,
- ökat fokus på textförståelse och strategier för att bearbeta texter,
- mer aktiv klassrumsinteraktion med fokus på muntlig språkträning samt
- snabbare och mer formativ återkoppling till eleverna.

På Kristinedalskolan 7–9 framträder tydliga samband mellan språklig förmåga och resultat i andra ämnen. Elever med mindre utvecklat språk har generellt större svårigheter i teoretiska ämnen, medan resultaten är högre i praktisk-estetiska ämnen. Nyanlända elever och elever med begränsad skolbakgrund har särskilda utmaningar och behöver ofta längre tid för att utveckla ett skolspråk i nivå med kunskapskriterierna.

Kartläggning inför beslut om SVA genomförs på samtliga enheter genom strukturerade bedömningar, kartläggningsmaterial samt dialog mellan lärare och elevhälsa. Syftet är att säkerställa likvärdiga bedömningar och beslut.

Åtgärderna som presenteras ovan har bidragit till en mer likvärdig och strukturerad undervisning. Undervisningen följs kontinuerligt upp på samtliga enheter genom analyser av elevresultat, screeningar, klassrumsobservationer och kollegiala analysmöten. Uppföljningen ligger till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet.

Fortsatta utmaningar Kopperskolan och Kristinedalskolan
På Kristinedalskolan F–6 finns fortsatt behov av att befästa och vidareutveckla språkutvecklande arbetssätt i samtliga ämnen, bland annat genom aktionsforskning och kollaborativt lärande.

På Kopperskolan är en central utmaning att skapa en långsiktigt hållbar organisation för SVA-undervisningen, då elevunderlag och behov varierar över tid.

På Kristinedalskolan 7–9 kvarstår utmaningar i att säkerställa att samtliga lärare arbetar systematiskt med språkutveckling samt att vidareutveckla det arbete som initierats genom PLATO. Det finns även behov av fortsatt stöd till elever med oregelbunden skolbakgrund och språkliga svårigheter.

Gemensamt för samtliga enheter är behovet av fortsatt kompetensutveckling, stärkt samverkan mellan lärare och elevhälsa samt utveckling av likvärdiga bedömningar. Planerade insatser omfattar fortsatt kollegialt lärande, aktionsforskning och samverkan med externa aktörer.

Verksamhetsövergripande förbättringsåtgärder
Verksamheten har under året framför allt arbetat med att följa upp förbättringsåtgärder för att utveckla SVA-undervisningen på Kopperskolan och Kristinedalskolan samt att se över den verksamhetsövergripande organisationen för SVA.

Trots genomförda förbättringsåtgärder bedömer förvaltningen att det fortsatt finns betydande utmaningar kopplade till SVA-undervisningen, särskilt på Kristinedalskolan.

Kunskapsresultaten i SVA har under flera år varit låga och avviker negativt jämfört med andra ämnen, trots att undervisningen i stor utsträckning bedrivs av behöriga lärare och att flera utvecklingsinsatser genomförts över tid.

Samtidigt finns organisatoriska utmaningar i kommunen, där elever med behov av SVA-undervisning är koncentrerade till vissa skolor medan andra skolor har få elever och varierande tillgång till kompetens.

Det finns även osäkerhet kring likvärdigheten i bedömningar och beslut om vilka elever som ska läsa SVA. Vidare finns frågor kring hur betyg sätts i relation till betygskriterierna samt hur undervisningens kvalitet ser ut i praktiken.

Mot denna bakgrund har en granskning av kvaliteten i undervisningen i SVA beställts av Nationellt centrum för svenska som andraspråk (NCS) som genomförs i maj 2026. Uppdraget omfattar bland annat klassrumsobservationer på Kristinedalskolan, intervjuer med lärare samt samtal med skolledning kring undervisning och organisation.
Syftet med granskningen är att ge förvaltningen ett fördjupat underlag och vägledning för att ytterligare stärka kvaliteten i undervisningen samt förbättra elevernas kunskapsresultat i svenska som andraspråk.

Prognoser av kunskapsresultat
För närvarande läser 228 elever svenska som andraspråk i hela grundskolan. Enligt läroplanen för grundskolan (Lrg22) ska läraren allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling och både muntligt och skriftligt återkoppla detta till eleven, vårdnadshavare samt informera rektor. För att göra detta gör lärare kontinuerligt bedömningar i formativt syfte och ger omdömen om elevers kunskapsutveckling.

Vårterminen 2025 fick 56 % (14 av 25) av eleverna ett godkänt betyg i SVA i årskurs 6 och 43 % (6 av 21) av eleverna i årskurs 9. I de terminsbetyg som sattes på höstterminen 2025 detta läsår fick 53 % (15 av 28) ett godkänt betyg i SVA i både årskurs 6 och 9. Terminsbetyg på höstterminen sätts som en prognos inför vårterminens betyg, som är ett slutbetyg i årskurs 9.

Under vårterminen har lärare satt omdömen om elever utvecklar kunskaper mot att uppfylla betygskriterierna, eller om de riskerar att inte göra det. I årskurs 6 har lärarna i sina omdömen bedömt att 58 % (14 av 24) elever utvecklar kunskaper mot att uppfylla betygskriterierna och 52 % (14 av 27) elever i årskurs 9 har bedömts göra det.

I detta syns en ökning i prognosen av kunskapsresultat från 56 % till 58 % i årskurs 6 och från 43 % till 52 % i årskurs 9 i jämförelse med betygen 2025. Här ska beaktas att detta inte är samma elevgrupp som förra läsåret, varför ökningen inte självklart kan tolkas som en tendens

att kunskapsresultaten ökar. Andelen elever som får betyg i SVA är också så liten att få elever påverkar procentandelen. Hur många av eleverna som räknas som nyanlända påverkar också olika läsårs resultat i SVA.

Verksamheten följer upp och redovisar kunskapsresultaten inom ramen för sektorns systematiska kvalitetsarbete under temat Mål och resultat. Redovisning av elevernas kunskapsresultat 2026 planeras att ske i september 2026.

Ekonomisk bedömning
Ärendet avser en uppföljning gällande redovisning av åtgärder för förbättrad SVA-undervisning och medför i sig inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys
SVA-undervisning genomförs i enlighet med skollagens bestämmelser samt utifrån perspektivet barnets bästa.

Juridisk bedömning
Skollagens bestämmelser har beaktats i ärendet.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål 4, God utbildning för alla

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-05-21
Tjänsteskrivelse 2025-09-23
Kommunstyrelsen 2025-11-24 § 352
Kommunstyrelsen 2024-06-17 § 200
Tjänsteskrivelse 2024-04-29
Kommunstyrelsen 2024-02-19 § 61
Skrivelse med initiativärende 2024-02-01

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor utbildning

Elisabeth Andreasson
Sektorchef

Marie Wrethander
Verksamhetschef

Beslut skickas till
Maria.hellenassilano@stenugnsund.se

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2024/155
2025-09-23

Maria Hellenäs-Silano
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Uppföljning av uppdrag om att redovisa plan för förbättrad undervisning i Svenska som andraspråk (SVA)

Förslag till beslut
Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen.

Sammanfattning av ärendet
Den 19 februari 2024 gav kommunstyrelsen förvaltningen i uppdrag att redovisa plan för att förbättra undervisningen i Svenska som andraspråk (SVA) i grundskolan. Den 17 juni 2024, vid redovisningen av planen för förbättrad undervisning i SVA, beslutade kommunstyrelsen att förvaltningen ska göra en uppföljning av ärendet under hösten 2025.

Beskrivning av ärendet
Nuläge svenska som andraspråk
I årskurs 6 läste 25 elever SVA varav 14 elever (56%) fick ett godkänt betyg vårterminen 2025. Detta är en ökning från 2024 då 30 elever läste SVA varav 13 elever (40%) fick ett godkänt betyg. I årskurs 9 läste 21 elever SVA varav 9 elever (43%) fick ett godkänt betyg. Detta är en minskning från 2024 då 33 elever läste SVA varav 20 elever (61%) fick ett godkänt betyg. Verksamheten följer upp resultaten i sektorns systematiska kvalitetsarbete under tema *Mål och resultat.*

Uppföljning av utvecklingsbehov och förbättringsåtgärder
Följande utvecklingsbehov och förbättringsområden presenterades i svaret på uppdraget (tjänsteskrivelse 2024-04-29):

- Organisering av undervisning i SVA
- Förbättra undervisning i SVA
- Bedömning inför och uppföljning av beslut att läsa SVA
- Kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte
- Övergångar mellan stadier

På Kopperskolan och Kristinedalskolan läser fler elever SVA än på andra skolor i kommunen och det är också på de skolenheterna som de största utvecklingsbehoven samt förbättringsåtgärderna har identifierats. Nedan presenteras uppföljning av förbättringsåtgärder

på Kristinedalskolan och Kopperskolan följt av uppföljning av förbättringsområden på verksamhetsnivå.

Kristinedalskolan F-6
För att utveckla och förbättra undervisningen i SVA har Kristinedalskolan F-6 organiserat om sin verksamhet så att en behörig lärare i SVA alltid är schemalagd när det är undervisning i svenska. Detta innebär att läraren i SVA och läraren i svenska kan ha undervisning tillsammans. Skolan har sett att omorganiseringen ökat kvalitén av undervisningen i SVA och har lett till att fler elever fått godkänt betyg i SVA.

Kristinedalskolan F-6 har även utökat sitt samarbete inför beslut om att en elev ska läsa SVA och om hur elevens undervisning ska planeras. Inför bedömning av SVA-beslut möts biträdande rektor tillsammans med SVA-lärare för att gemensamt göra en bedömning om en elev ska läsa SVA. Biträdanande rektor är också med och tillsammans med SVA-lärare planera undervisningen i SVA. Förstelärare från Välkomsten har under hela året varit med och stöttat upp SVA-lärarna i undervisningen. Förstelärare har även, varje vecka, träffat SVA-lärare på Kristinedalskolan och genom handledning har elevernas undervisning utvärderats och planerats. Skolan ser att detta samarbete ökat kvalitén i undervisningen för varje elev. Även bedömning av nationella prov och betygsättning har skett i samråd mellan SVA-lärare och förstelärare på Välkomsten.

Kopperskolan
På Kopperskolan beskrevs att det fanns en osäkerhet i hur undervisningen i SVA ska planeras och genomföras när den ges gemensamt med undervisningen i ämnet svenska. Vidare beskrevs en osäkerhet hos lärarna i förskoleklass att använda det nationella kartläggningsmaterialet för att ge stöd till flerspråkiga elever som kan bli aktuella för att läsa SVA i årskurs 1. För att möta dessa utmaningar har skolan genomfört kompetensutvecklingsinsatser och handledning till SVA-lärare med fokus på jämförelse av kursplaner. Förstelärare på Välkomsten har vid två tillfällen träffat all personal på Kopperskolan och diskuterat ämnena SVA och svenska och vad lärarna behöver tänka på gällande ämnenas olikheter och likheter. Detta för att lärarna ska kunna organisera sin undervisning utefter elevernas behov samt för att öka kunskaperna kring bedömning och betygssättning. Kopperskolan har också fått stöttning av SVA-lärare från Stora Högaskolan vilket beskrivs under *Organisering av undervisning.* Kopperskolan ser att de insatser som satts in under året har ökat kvalitén i undervisningen av SVA och att lärarnas osäkerhet kring hur SVA-undervisningen ska planeras har minskat.

Det globala klassrummet
Verksamheten har tidigare beskrivit de utmaningar som finns på Kopperskolan och Kristinedalskolan F-6, både i *Uppdrag att utreda hur grundskolorna i Stenungsund kan*

organiseras för att motverka skolsegregation[1] och *Uppdraget för förbättrad SVA-undervisning*. Ett utökat samarbete mellan enheterna är efterfrågat och från och med hösten 2025 har alla tillsvidareanställda lärare på Kopperskolan och Kristinedalskolan F-6 påbörjat kursen ***Det globala klassrummet*** som omfattar 7,5 högskolepoäng och ges av Malmö universitet. Kursen ska leda till ökade kunskaper om språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt men också om hur flerspråkiga och nyanlända elevers språk kan utgöra resurser för lärande. Syftet med kursen är också att få en större förståelse för ämnet svenska som andraspråk och hur man behöver tänka kring organisation och undervisning i praktiken för att säkerställa att eleverna får den undervisning de har rätt till. Målet med kursen är att alla lärare, oavsett undervisningsämne, får verktyg att utveckla sin undervisning för flerspråkiga och nyanlända elever.

Kristinedalskolan 7-9

På Kristinedalskolan 7-9 finns två legitimerade SVA-lärare. Utifrån behov av att möta nyanlända elever i åk 7-9 med särskilt fokus på språket, för att ge eleverna möjlighet att nå målen för grundskolan, har Kristinedalskolan 7-9 valt att ha förberedelseklass som en organisatorisk lösning. Utifrån att samtliga elever har en klasstillhörighet i ordinarie klasser har skolenheten i samband med omarbetad organisation och upplägg utifrån skolans kompensatoriska uppdrag valt att benämna insatsen för Förberedelseverksamhet.
De nyanlända eleverna som påbörjar sin utbildning på Kristinedalskolan 7-9 har mycket olika bakgrund och får inte många år på sig att komma in i den svenska skolan för att i årskurs 9 få godkända betyg. Förberedelseverksamheten ger nyanlända elever en intensiv introduktion till den svenska skolan och undervisning i olika ämnen. Den har placerats tillsammans med skolans övriga stödverksamhet i syfte att använda stödresurser mer effektivt.
I takt med att antal nyanlända har minskat till kommunen har Kristinedalskolans förberedelseverksamhet omorganiserats. För två år sedan omfattade den 30 elever och idag har antalet sjunkit till färre än 10. Minskat antal elever i förberedelseverksamheten har öppnat upp för att de lärare som varit kopplade till förberedelseverksamheten kan vara mer ute i klassundervisning och exempelvis undervisa i SVA.

SVA-undervisningen på Kristinedalskolan 7-9 sker primärt i klass parallellt med ämnet svenska. Svenskaläraren och läraren i SVA planerar och organiserar undervisningen gemensamt. Även sambedömning av nationella prov sker i samarbete med lärare i svenska och SVA.

Skolan har under en lång tid arbetat med att utveckla det språkutvecklande arbetssättet, vilket ska genomsyras på hela skolan. Särskilt fokus har skolan haft på att definiera begrepp. Kristinedalskolan 7-9 ser att de förbättringsåtgärder som satts in på skolan skapat en skolgemensam förståelse för språkutvecklande arbetssätt vilket gagnat alla elever på skolan.

[1] Dnr KS 2022/1132, uppdrag från kommunfullmäktige enligt Strategisk plan 2023-2025.

Verksamhetsövergripande förbättringsåtgärder

Bedömning inför och uppföljning av beslut att läsa SVA, förbättra undervisning i SVA samt kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte
På flera skolor konstaterade rektorerna att det finns en osäkerhet hos lärare om vilka delar av kursplanen i SVA som skiljer sig från kursplanen i svenska och behöver behandlas separat i undervisningen. Rektorerna uppger att de delar i kursplanen för SVA som skiljer sig åt från kursplanen i svenska riskerar att inte behandlas i undervisningen om en lärare ensam ska ansvara för undervisningen utifrån båda kursplanerna. För att möta den utmaningen har verksamheten tagit fram och implementerat en vägledning för bedömning inför och uppföljning av SVA-beslut. Vägledningen finns tillgänglig för både lärare och rektorer. Under vårterminen 2024 hade nätverket i svenska fokus på undervisningen i ämnet svenska som andraspråk. Genom nätverket har lärarna kunnat ta del av varandras kunskaper och erfarenheter för att utveckla undervisningen.

Organisering av undervisning i SVA
Verksamheten har tidigare identifierat ett behov av att se över hur organiseringen av SVA kan utvecklas och bli så resurseffektiv som möjligt. Ett resultat av översikten blev att SVA-läraren på Stora Högaskolan stöttat upp undervisningen på Hallernaskolan och Kopperskolan, då Stora Högaskolan inte haft någon SVA-elev inskriven. Verksamheten har också möjliggjort så att förstelärare i SVA kan ha en mer rådgivande och handledande funktion, vilket Ekenässkolan och Kyrkenorumskolan använt sig av.

Identifierade utvecklingsbehov och planerade förbättringsåtgärder
Verksamheten kommer att fortsätta följa enheternas arbete med SVA med fokus på att utveckla undervisningen och höja kunskapsresultaten. Enheterna arbetar aktivt med att planera och utveckla SVA-undervisningen för att skapa förutsättningar för varje elev att få godkända betyg i ämnet. Verksamheten ser ett fortsatt behov av att utveckla ämnesnätverk och kompetensutveckling i ämnet.

I slutredovisning av *Uppdrag att utreda hur grundskolorna i Stenungsund kan organiseras för att motverka skolsegregation* betonade förvaltningen att all personal på Kopperskolan och Kristinedalskolan behöver ta ett helhetsgrepp i språkutvecklande arbetssätt. Kopperskolan och Kristinedalskolan F-6 satsning på kursen *Det globala klassrummet* är ett resultat av detta med målsättning att alla lärare ska öka sina kunskaper om språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt och om hur flerspråkiga och nyanlända elevers olika språk kan utgöra resurser för lärande. Verksamheten fortsätter att arbeta med att utveckla SVA och se över organisering av undervisningen. Ytterligare återstår att fokusera elever som läser SVA i övergångar mellan årskurs 3-4 och 6-7. Verksamheten kommer att tydliggöra vad i elevers kunskapsutveckling i SVA som behöver överlämnas för att underlätta att undervisningen i SVA kan planeras på bästa sätt i kommande årskurs, utifrån elevernas behov.

Ekonomisk bedömning
Ärendet avser en uppföljning gällande redovisning av åtgärder för förbättrad SVA-undervisning och medför i sig inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys
SVA-undervisning genomförs i enlighet med skollagens bestämmelser samt utifrån perspektivet barnets bästa.

Juridisk bedömning
Vid kartläggningen av grundskolorna i Stenungsunds kommun har skollagens bestämmelser beaktats.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål 4, god utbildning.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2025-09-23
Kommunstyrelsen 2024-06-17 § 200
Tjänsteskrivelse 2024-04-29
Kommunstyrelsen 2024-02-19 § 61
Skrivelse med initiativärende 2024-02-01

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor utbildning

Pia Solefors
Tf. Sektorchef

Marie Wrethander
Verksamhetschef

Beslut skickas till
Maria.hellenas-silano@stenungsund.se
Marie.wrethander@stenungsund.se
Pia.solefors@stenungsund.se

§ 352 Dnr: KS 2024/155

Uppföljning av uppdrag om att redovisa plan för förbättrad undervisning i Svenska som andraspråk (SVA)

Beslut
Kommunstyrelsen noterar informationen.

Sammanfattning av ärendet
Den 19 februari 2024 gav kommunstyrelsen förvaltningen i uppdrag att redovisa plan för att förbättra undervisningen i Svenska som andraspråk (SVA) i grundskolan. Den 17 juni 2024, vid redovisningen av planen för förbättrad undervisning i SVA, beslutade kommunstyrelsen att förvaltningen ska göra en uppföljning av ärendet under hösten 2025.

Beslutsunderlag
Välfärdsutskottet 2025-11-05 § 110
Tjänsteskrivelse 2025-09-23
Kommunstyrelsen 2024-06-17 § 200
Tjänsteskrivelse 2024-04-29
Kommunstyrelsen 2024-02-19 § 61
Skrivelse med initiativärende 2024-02-01

Beslut skickas till
Maria.hellenas-silano@stenungsund.se
Marie.wrethander@stenungsund.se
Pia.solefors@stenungsund.se

§ 200 Dnr: KS 2024/155

Svar på uppdrag om att redovisa plan för förbättrad undervisning i SVA

Beslut
Kommunstyrelsen noterar informationen.

Kommunstyrelsen beslutar att förvaltningen ska göra en uppföljning av ärendet under hösten 2025.

Sammanfattning av ärendet
Den 19 februari 2024 gav kommunstyrelsen förvaltningen i uppdrag att redovisa plan för att förbättra undervisningen i SVA (Svenska som andraspråk) i grundskolan.

Svenska som andraspråk (SVA) ska, enligt Skolförordningen, anordnas för elever med annat modersmål än svenska, invandrare med svenska som modersmål och andraspråkselever som talar svenska med minst en vårdnadshavare. Undervisningen i SVA är anpassad efter elevens förutsättningar för språkutveckling. Det är rektor som fattar beslut om en elev ska läsa SVA. Det är skolenhetens behov och organisering som styr huruvida det finns legitimerade lärare i SVA på skolan.

I Stenungsunds kommun finns ingen gemensam organisering av undervisning i SVA. Undervisningen organiseras utifrån behov och förutsättningar på respektive skola. Den skola som under lång tid haft flest elever med beslut att läsa SVA är Kristinedalskolan och därefter Kopperskolan. Övriga grundskolor har ett fåtal eller inga elever med beslut att läsa SVA.

Beslutsunderlag
Välfärdsutskottet 2024-05-29 § 59
Tjänsteskrivelse 2024-04-29
Kommunstyrelsen 2024-02-19 § 61
Skrivelse med initiativärende 2024-02-01

Förslag till beslut på sammanträdet

Lisbeth Svensson (L) förslår, som tillägg till förvaltningens förslag, att förvaltningen ska göra en uppföljning av ärendet under hösten 2025.

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med förvaltningens förslag, med tillägg enligt Lisbeth Svensson (L), och konstaterar att så sker.

Beslut skickas till

marie.wrethander@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2024/155
2024-04-29

Maria Hellenäs-Silano
Planeringsledare

Till kommunstyrelsen

Svar på uppdrag om att redovisa plan för förbättrad undervisning i SVA

Förslag till beslut
Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen.

Sammanfattning av ärendet
Den 19 februari 2024 gav kommunstyrelsen förvaltningen i uppdrag att redovisa plan för att förbättra undervisningen i SVA (Svenska som andraspråk) i grundskolan.

Svenska som andraspråk (SVA) ska, enligt Skolförordningen, anordnas för elever med annat modersmål än svenska, invandrare med svenska som modersmål och andraspråkselever som talar svenska med minst en vårdnadshavare. Undervisningen i SVA är anpassad efter elevens förutsättningar för språkutveckling. Det är rektor som fattar beslut om en elev ska läsa SVA. Det är skolenhetens behov och organisering som styr huruvida det finns legitimerade lärare i SVA på skolan.

I Stenungsunds kommun finns ingen gemensam organisering av undervisning i SVA. Undervisningen organiseras utifrån behov och förutsättningar på respektive skola. Den skola som under lång tid haft flest elever med beslut att läsa SVA är Kristinedalskolan och därefter Kopperskolan. Övriga grundskolor har ett fåtal eller inga elever med beslut att läsa SVA.

Förvaltningen ser övergripande utmaningar med dagens organisering av undervisningen i SVA i grundskolan. För att möta dessa identifierade utmaningar planerar grundskolan flera åtgärder. Exempelvis kommer verksamheten implementera framtagen rutin inför bedömning och uppföljning av beslut att läsa SVA samt fortsätta med kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte för lärare i svenska och SVA. Därtill kommer grundskolan att arbeta fram olika förslag till organisering av undervisning i SVA samt förtydliga rutin för överlämningar av elever som läser eller har behov av att läsa SVA mellan olika stadier.

Beskrivning av ärendet
Grundskolan följer varje år upp kunskapsresultat, beslut och bedömning i SVA i det systematiska kvalitetsarbetet inom området *Mål och resultat.* Där identifieras

utvecklingsbehov och formuleras förbättringsåtgärder för organisering av och undervisning i SVA.

Antal elever[1] som läser SVA skiljer sig mellan grundskolorna i kommunen. Flest elever som läser SVA går på Kristinedalskolan (157 elever) följt av Kopperskolan (27 elever).

Befintlig organisering av undervisning i SVA
Organiseringen av undervisningen i SVA skiljer sig mellan grundskolorna i kommunen. På samtliga grundskolor förutom Kopperskolan och Kristinedalskolan organiseras undervisningen så att elever som läser enligt kursplanen i ämnet svenska respektive enligt kursplanen för ämnet SVA undervisas tillsammans i samma elevgrupp. På vissa skolor undervisas elever som läser SVA, vid enstaka tillfällen, i mindre grupper.

Undervisningen i SVA på lågstadiet på Kopperskolan och Kristinedalskolan sker i huvudsak i klass tillsammans med elever som läser svenska och med läraren i svenska. På respektive skola finns en legitimerad lärare i SVA som undervisar eleverna vid ett par tillfällen i veckan i mindre grupp eller enskilt utifrån kursplanen i SVA.

På Kopperskolan finns en legitimerad lärare i SVA som fungerar som handledare för lärarkollegorna som undervisar elever som läser SVA i sin klass på låg- och mellanstadiet tillsammans med elever som läser svenska. Eleverna på mellanstadiet får undervisning i SVA av legitimerad lärare ett par lektioner i veckan.

På Kristinedalskolans mellanstadium finns en förberedelsegrupp där nyanlända elever får undervisning i SVA. Det finns också en legitimerad lärare i SVA som vissa lektioner ger undervisning i SVA i mindre grupp eller enskilt.

På Kristinedalskolans högstadium finns en förberedelseklass där nyanlända elever får undervisning i SVA av en legitimerad lärare i SVA. Det finns ytterligare en legitimerad lärare i SVA som arbetar i klasserna på högstadiet men då den tjänsten inte räcker till för alla klasser får elever även undervisning av svensklärarен tillsammans med de elever som läser det. På högstadiet finns det lärare med utbildning i både svenska och SVA och som undervisar i svenska i klasserna, där också elever som läser enligt kursplanen för SVA går.

Utmaningar utifrån befintlig organisering

Utmaningar - verksamhetsövergripande
De utmaningar som lyfts fram har identifierats i en kartläggning som förstelärare på Enheten för flerspråkighet (EFF) genomfört med rektorer på samtliga grundskolenheter under

[1] Siffror från hösten 2023

vårterminen 2024. Rektorerna fick svara på frågor om bland annat utveckling och organisering av undervisningen i SVA.

Även i utredningen av skolsegregation identifieras utmaningar i SVA när det gäller kunskapsresultat och organisering av undervisning i SVA. Detta handlar främst Kristinedalskolan och Kopperskolan.

Utmaningarna som har identifierats och som beskrivs under respektive rubrik nedan handlar om:

- Organisering av undervisning i SVA
- Förbättra undervisning i SVA
- Bedömning inför och uppföljning av beslut att läsa SVA
- Kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte
- Övergångar mellan stadier

På samtliga skolor konstaterar rektorerna att det finns en osäkerhet hos lärare om vilka delar av kursplanen i SVA som skiljer sig från kursplanen i svenska och behöver behandlas separat i undervisningen. Rektorer uppger att de delar i kursplanen för SVA som skiljer sig åt från kursplanen i svenska riskerar att inte behandlas i undervisningen om en lärare ensam ska ansvara för undervisningen utifrån båda kursplanerna. Det är svårt för skolenheter som har få elever som läser SVA att organisera undervisningen på ett tillfredsställande sätt.

Vidare konstateras en osäkerhet hos rektorerna vid bedömningen inför beslut om elever ska läsa SVA eller inte och om elever blir rätt bedömda i SVA om de läser detta ämne.

Därtill lyfter enstaka enheter att det behövs en bättre överlämning vid skolbyte eller byte mellan stadierna (mellan årskurs 3–4 och mellan årskurs 6–7) om elevers kunskapsutveckling i SVA för att underlätta att undervisningen i SVA kan planeras på bästa sätt utifrån elevens behov.

Utmaningar - Kristinedalskolan
På Kristinedalskolan läser totalt 157 elever SVA i årskurs 1–9. Rektorerna lyfter att de på lågstadiet har flera lärare som har fått svenska som andraspråk med i sin lärarlegitimation men som saknar faktisk utbildning i ämnet och därmed tillräcklig kunskap för att bedriva den undervisning eleverna behöver samt i att göra bedömningar i ämnet. För att möta eleverna som läser SVA används individuella lösningar till enstaka elever, vilket försvårar möjligheten att nå ut till alla elever med undervisning i SVA i den utsträckning som eleverna behöver.

Utmaningar - Kopperskolan
På Kopperskolan läser totalt 27 elever SVA. Rektor på Kopperskolan beskriver att det finns en osäkerhet i hur undervisningen i SVA ska planeras och genomföras när den ges gemensamt med undervisningen i ämnet svenska. Vidare finns en osäkerhet hos lärarna i förskoleklass att använda det nationella kartläggningsmaterialet för att ge stöd till flerspråkiga elever som kan

bli aktuella för att läsa SVA i årskurs 1.

Åtgärder för förbättrad undervisning i SVA
Utifrån identifierade utmaningar planerar verksamheten flera åtgärder för förbättrad undervisning i SVA. Till grund för åtgärderna finns underlag som tagits fram i verksamhetens systematiska kvalitetsarbete och den kartläggning som förstelärare på Enheten för flerspråkighet (EFF) genomfört med rektorer på samtliga grundskolenheter, under vårterminen 2024.

Rutin för bedömning inför och uppföljning av beslut att läsa SVA
För elever som har ett annat modersmål än svenska och går i grundskolans tidigare årskurser kan det vara svårt att bedöma om eleven ska ha undervisning i svenska eller svenska som andraspråk. Förstelärare på Enheten för flerspråkighet (EFF) har sedan 2023 haft i uppdrag att skapa ett rutindokument med syfte att ge vägledning till rektorer i att kartlägga och bedöma om elever ska läsa SVA inför att fatta beslut om elever ska undervisas i svenska eller i svenska som andraspråk. Det är inte alltid rektor som kan bedöma elevens behov och därför behöver rektor ett tydligt underlag för att kunna fatta rätt beslut. Ofta delegeras frågan till en lärare i svenska som andraspråk som har kompetens att göra en bedömning av en elevs språk. Beslutet om undervisning i svenska som andraspråk ska byggas på en kvalitativ bedömning av elevens hela språk.

Inför varje läsår görs en ny kartläggning av elevens kunskaper. Om kartläggningen visar att eleven inte längre behöver undervisning i SVA fattar rektor beslut om att avsluta undervisningen i SVA. En elevs behov av undervisning i svenska som andraspråk kan upphöra när som helst under elev.

Rutinen omfattar också vägledning till lärare vid bedömning och betygssättning i SVA.

Rutinen implementeras under 2024 och lärare som undervisar i SVA erbjuds handledning utifrån identifierade behov.

Kompetens- och erfarenhetsutbyte
Under våren 2024 har enhetschef och förstelärare från EFF genomfört en ämnesträff för alla lärare som undervisar svenska och SVA i årskurserna 4–9. Under träffen togs kursplanerna i SVA och svenska upp i jämförelse med varandra. Lärarna fick dela erfarenheter av hur undervisningen av SVA kan organiseras i klassrummet med elever som läser utifrån båda kursplanerna och hur undervisningen i SVA kan utvecklas på varje skola.

Under hösten 2024 planeras ytterligare ämnesnätverk där skolor med liknande utmaningar och förutsättningar träffas för att få utveckla sitt fortsatta arbete.

Förtydliga rutin kring överlämning
Sektorn håller på att ta fram en sektorövergripande rutin för övergångar mellan verksamheter och stadier. I detta arbete kommer också överlämningar av elever som läser eller har behov av att läsa SVA, mellan olika stadier att tas med.

Organisering av undervisningen i SVA på verksamhetsnivå
Verksamheten har behov av att se över organiseringen av undervisningen i SVA samt resursfördelningen utifrån beslut om att läsa SVA inom hela grundskolan.

Utifrån kartläggningen och utifrån det underlag som redan tagits fram i grundskolans systematiska kvalitetsarbete kommer grundskolan, under 2024, arbeta fram olika förslag till organisering av undervisningen i SVA.

Organisering av undervisning i SVA på Kristinedalskolan och Kopperskolan
För att möta de utmaningar som identifierats på Kristinedalskolans låg- och mellanstadium kommer Kristinedalskolan från hösten 2024 ta bort den förberedelseverksamhet som finns på skolan för åk 1–6. Undervisningen i SVA ska företrädesvis bedrivas i klass/grupp där lärare i svenska undervisar tillsammans med lärare i SVA. På låg- och mellanstadiet kommer undervisning i SVA också att bedrivas parallellt med undervisning i svenska.

Kopperskolan kommer inte att organisera om sin undervisning i SVA. De utmaningar som beskrivits ovan kommer att mötas med de förbättringsåtgärder som planeras centralt, i form av kompetensutveckling för lärare som undervisar i svenska och SVA. Kopperskolan fortsätter sitt arbete med språk-och kunskapsutvecklande arbetssätt och planerar för att även fritidshemmen ska arbeta mer med språkutvecklande undervisning.

Därtill ser verksamheten en möjlighet att samorganisera undervisningen i SVA bättre mellan Kristinedalskolan och Kopperskolan enligt det förslag som presenterats i utredningen av skolsegregation. Att förlägga årskurserna F-3 och 4–6 till två skolenheter skulle underlätta resursfördelning och möjligheten att förbättra undervisningen.

Uppföljning av verksamhetens arbete med att förbättra undervisning och organisering av SVA sker inom området Mål och resultat 2025.

Ekonomisk bedömning
Ärendet avser en redovisning av åtgärder för förbättrad SVA-undervisning och medför i sig inga ekonomiska konsekvenser. De planerade åtgärderna finansieras inom ram.

Barnkonsekvensanalys
En barnkonsekvensanalys genomförs vid en eventuell organisationsförändring.

Juridisk bedömning
Vid kartläggningen av grundskolorna i Stenungsunds kommun har skollagens bestämmelser beaktats.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål 4, god utbildning.

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2024/155
2024-04-29

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2024-04-29
Kommunstyrelsen 2024-02-19 § 61
Skrivelse med initiativärende 2024-02-01

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor utbildning

Elisabeth Andreasson
Sektorchef

Marie Wrethander
Verksamhetschef

Beslut skickas till

marie.wrethander@stenungsund.se

§ 61 Dnr: KS 2024/155

Initiativärende - Förbättra SVA (Svenska som andraspråk) i Stenungsund, Lisbeth Svensson (L)

Beslut
Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att redovisa plan för förbättrad SVA-undervisning i kommunen under våren 2024.

Sammanfattning av ärendet
Lisbeth Svensson (L) har inkommit med ett initiativärende till kommunstyrelsen med förslag om att förvaltningen får i uppdrag att redovisa plan för förbättrad SVA-undervisning i kommunen under våren 2024.

Beslutsunderlag
Initiativärende från Lisbeth Svensson (L) 2024-02-01

Förslag till beslut på sammanträdet
Lisbeth Svensson (L) föreslår att kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att redovisa plan för förbättrad SVA-undervisning i kommunen under våren 2024.

Maria Renfors (M) och Tomas Palm (SD) tillstyrker Lisbeth Svenssons (L) förslag.

Beslutsgång
Ordförande frågar om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med Lisbeth Svenssons (L) förslag och konstaterar att så sker.

Beslut skickas till
Agneta.dejenfelt@stenungsund.se
Annika.sunesson@stenungsund.se

Till Kommunstyrelsen

Svenska som andraspråk

FÖRBÄTTRA SVA I STENUNGSUND

Ärendet ”Slutredovisning av uppdrag i strategisk plan 2023 om Skolsegregation” presenterades på Välfärdsutskottet i januari. Där framgår att skolresultaten i ämnet svenska som andraspråk (SVA) är mycket låga i Stenungsund och lägre än förväntat.

Resurser och organisering av SVA-undervisningen behöver ses över med syfte att förbättra resultaten. Som ett led i detta kan också läsfrämjande åtgärder, tillgång på böcker och skolbibliotek utredas.

Liberalerna föreslår att förvaltningen får i uppdrag att återkomma med en plan för förbättrad SVA-undervisning i kommunen under våren 2024.

LIBERALERNA STENUNGSUND
Stenungsund 2024-02-01

Lisbeth Svensson

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2023/292
2026-05-19

Maria Hellenäs-Silano
Planeringsledare

Till kommunstyrelsen

Svar på uppdrag - Lärares befogenheter att ingripa vid ordningsstörningar

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen och förklarar uppdraget slutfört.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen gav förvaltningen i uppdrag den 20 mars 2023 att utreda hur lärares befogenheter att ingripa vid ordningsstörningar kunde tydliggöras och skärpas. Förvaltningen återrapporterade ärendet den 19 juni 2023 och den 29 april 2024. Kommunstyrelsen återremitterade ärendet till välfärdsutskottet den 29 april 2024 för att i samband med redovisningen av rapporten Trygghet och Trivsel tillsammans med inbjudna rektorer, bereda frågan ytterligare.

Kommunstyrelsen gav förvaltningen den 25 november 2025 i uppdrag att grundskolan skulle organisera för att förstärka arbetet med att minska ordningsstörningar. Förvaltningen återrapporterade ärendet den 17 mars 2025 varpå kommunstyrelsen gav förvaltningen i uppdrag att på grundskolan genomföra tydligare skolregler, utveckla samverkan med vårdnadshavare och kompetensutveckling för lärare.

Grundskolorna i Stenungsunds kommun har infört tydliga skolregler med kopplade konsekvenser, vilka kommer att följas upp under 2026. Ett förväntansdokument tas fram till hösten 2026 för att tydliggöra ansvar och förväntningar mellan skola och hem, exempelvis kring trygghet och studiero, närvaro och kommunikation. Det betonar att både skola och vårdnadshavare har ansvar för elevernas skolgång.

Samtidigt satsar verksamheten på att stärka lärarnas professionella ledarskap där det relationella och auktoritativa ledarskapet ingår, detta görs genom kompetensutveckling och i det kontinuerliga arbetet med rutiner och utveckling av undervisningen.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen gav den 20 mars 2023 förvaltningen i uppdrag att utreda hur lärares befogenheter vid ordningsstörningar kunde tydliggöras och skärpas. Ärendet har

återrapporterats vid flera tillfällen och återremitterades till välfärdsutskottet den 29 april 2024 för vidare beredning tillsammans med rektorerna. Den 25 november 2025 beslutade Kommunstyrelsen att ge grundskolan i uppdrag att stärka arbetet mot ordningsstörningar samt ta fram strategi och kostnadsberäkning inför eventuell ombudgetering 2025 samt för budget 2026.

Den 17 mars 2025 gav kommunstyrelsen förvaltningen i uppdrag att på grundskolan genomföra:

- Stärkt föräldrasamverkan genom Förväntansdokument: Omarbeta de redan antagna och implementerade ”Riktlinjer för samverkan mellan hem och skola” så att de blir skolspecifika och börja arbeta med dem.
- Skolregler: Föregå regeringens förslag om ändring av skollagen och inför skolregler. Rektorn beslutar, förankrar hos lärare och informerar elever samt vårdnadshavare.
- Kompetensutvecklande insatser för lärare i auktoritativt ledarskap.

Skolregler
Av 5 kap. 5 § skollagen ska det finnas ordningsregler för varje skolenhet. Ordningsreglerna, och efterlevnaden av dessa, ska regelbundet följas upp. Samtliga enheter inom grundskolan i Stenungsunds kommun har tagit fram skolregler för att skapa tydlighet i vardagen. Förvaltningen har även påbörjat ett arbete med att tydligare koppla specifika konsekvenser till regelöverträdelser, vilket gör förväntningarna tydliga för både elever, lärare och vårdnadshavare. Skolreglerna delges till vårdnadshavare under föräldramöten samt definierats i förväntansdokumentet som beskrivs nedan. Under 2026 kommer verksamheten att genomföra en uppföljning av hur skolreglerna och konsekvenserna används.

Förväntansdokument
Förvaltningen fick i uppdrag den 17 mars 2025 att på grundskolan omarbeta de redan antagna och implementerade ”Riktlinjer för samverkan mellan hem och skola” så att de skulle bli skolspecifika och börja arbeta med dem.
Grundskolan i Stenungsunds kommun har, med utgångspunkt i de redan antagna riktlinjerna för samverkan mellan hem och skola (KS 2023-05-29 § 188), tagit fram ett förväntansdokument som börjar användas vid terminsstarten hösten 2026. Arbetet har genomförts gemensamt med rektorerna i grundskolans ledningsgrupp och innehåller både gemensamma förväntningar samt en skolspecifik konkretisering, där varje skola anpassar formuleringarna utifrån sina lokala rutiner och organisatoriska förutsättningar och kompletterar med tydliga exempel på hur riktlinjerna omsätts i den egna verksamheten.

Grundskolans förväntansdokument fokuserar på att förtydliga förväntningar mellan skola och hem inom områdena:

- skolregler

- förutsättningar för lärande
- trygghet och studiero
- frånvaro
- kommunikation

Grundskolan ser att vårdnadshavare kan behöva en utökad förståelse för vad som är skolans uppdrag respektive vårdnadshavarens ansvar inom dessa områden. Det kan också behöva tydliggöras för vårdnadshavare att ett gott och tryggt skolklimat och undervisning som präglas av studiero kräver medverkan från elever och vårdnadshavare. Skolan är inte ensamt ansvarig för att ta ansvar för att elever ska följa reglerna och bidra till gott klimat i skolan. För att förväntansdokument ska vara ett verkningsfullt verktyg på ett mer aktivt sätt, behöver det förankras och diskuteras med vårdnadshavare. Detta görs på föräldramöten, kommunens hemsida och verksamhetens digitala kommunikationsplattform.

Professionellt ledarskap
Grundskolan har definierat och arbetar utifrån begreppet professionellt ledarskap i klassrummet, vilket omfattar både relationellt och auktoritativt ledarskap. Professionellt ledarskap innebär att läraren skapar struktur, tydlighet och kvalitet i undervisningen genom att kombinera goda relationer med ett tydligt och konsekvent ledarskap, höga positiva förväntningar och ett aktivt ansvarstagande för studiero.

För att stärka det auktoritativa ledarskapet genomför grundskolan riktade kompetensutvecklande insatser, med fokus på att utveckla lärares förmåga att leda klassrummet genom tydliga ramar och ett konsekvent förhållningssätt. Insatserna omfattar bland annat arbete med att etablera och upprätthålla gemensamma strukturer i undervisningen, tydliggöra och tillämpa skolans ordningsregler samt utveckla en gemensam konsekvenspalett. Vidare ges lärare stöd i att hantera konflikter och utmanande situationer på ett sätt som kombinerar tydlighet med relationsskapande, vilket är centralt i ett auktoritativt ledarskap.

Den kompetensutveckling i ämnesdidaktik och aktionsforskning som genomförs bidrar till undervisningens kvalitet, men kompletteras med specifika insatser som direkt stärker lärarens ledarskap i klassrummet. I dessa delar får lärarna, med stöd av kollegor och externa utbildare, träna på att skapa förutsägbarhet, tydliga lektionsstrukturer och ett gemensamt förhållningssätt kring regler och konsekvenser.
Inför hösten planerar grundskolan att ytterligare förstärka detta arbete, genom en kurs i professionellt ledarskap i klassrummet med särskilt fokus på auktoritativt ledarskap. Kursen behandlar hur lärare kan skapa trygghet och studiero genom tydliga förväntningar, konsekvent agerande och ett aktivt ledarskap i klassrummet. Den tar även upp konkreta strategier för att hantera konflikter, komplexa klassrumssituationer och undervisningsmässiga dilemman utifrån ett auktoritativt förhållningssätt.

Uppföljning och utvärdering
Arbetet med skolregler, förväntansdokument och kompetensutveckling i professionellt ledarskap följs upp årligen inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA) under temat "Trygghet och trivsel". En gemensam trygghetsenkät för årskurs 3–9 samt en gemensam mall för trygghetsintervjuer genomförs i åk F-2 samt för fritidshem. Underlaget används för att följa upp elevernas upplevelse av trygghet och studiero, upplevelse av skolregler samt arbetet mot kränkande behandling.

Ekonomisk bedömning
Arbetet med att ta fram och implementera skolregler samt förväntansdokument har skett inom befintlig organisation och genomförs inom ordinarie budgetramar. De kompetensutvecklande insatserna i professionellt och auktoritativt ledarskap kan komma att medföra kostnader i exempelvis externa föreläsare och kursavgifter. Detta kommer grundskolan att hantera inom verksamhetens budgetram.

Barnkonsekvensanalys
Att arbeta strategiskt och målinriktat för elevers trygghet genom att minska ordningsstörningar gynnar alla elever, både de som störs när en klasskamrat stör ordningen och de elever med utåtagerande och ordningsstörande beteenden.

Alla åtgärder, inklusive disciplinära sådana, beaktas utifrån barnets bästa. Analysen väger samman behovet för den enskilda eleven som är föremål för en åtgärd med andra elevers rätt till trygghet och studiero.

Juridisk bedömning
De åtgärder som har genomförts eller planeras genomföras ligger inom ramen för vad som är tillåtet enligt gällande rätt.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål 4 – God utbildning för alla.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-05-19
Kommunstyrelsen 2025-03-17 § 90

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor utbildning

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2023/292
2026-05-19

Elisabeth Andreasson
Sektorchef

Marie Wrethander
Verksamhetschef

Beslut skickas till
Maria.hellenassilano@stenungsund.se
Marie.wibergsernevall@stenungsund.se

§ 90 Dnr: KS 2023/292

Lärares befogenheter att ingripa vid ordningsstörningar

Beslut

Förvaltningen får i uppdrag att på grundskolan genomföra:

- Stärkt föräldrasamverkan genom Förväntasdokument: Omarbeta de redan antagna och implementerade ” Riktlinjer för samverkan mellan hem och skola” så att de blir skolspecifika och börja arbeta med dom.
- Skolregler: Föregå regeringens förslag om ändring av skollagen och inför skolregler. Rektorn beslutar, förankrar hos lärare och informerar elever samt vårdnadshavare.
- Kompetensutvecklande insatser för lärare i auktoritativt ledarskap.

Utöver dessa tre åtgärder har förvaltningen ett förslag på organisatorisk förstärkning för att motverka ordningsstörningar. Detta vill Kommunstyrelsen att man startar upp snarast.

Reservation

Annika Åberg-Darell (V), Linda-Maria Hermansson (C), Henrik Hansson (KD) och Lisbeth Svensson (L) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen fick den 25 november 2024 i uppdrag av kommunstyrelsen att organisera för att förstärka arbetet med att minska ordningsstörningar. Skolenheterna beskriver vikten av att arbeta relationellt med eleverna. En förutsättning för detta är att utöka antalet lärare vilket skulle gynna en mer flexibel och elevnära verksamhet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2024-12-17
Beslut VÄL 2024-10-02

Förslag till beslut på sammanträdet

Maria Renfors (M) och föreslår kommunstyrelsen besluta i enlighet med välfärdsutskottets förslag med formaliaändring att förvaltningen får uppdraget och inte grundskolan.

Lisbeth Svensson (L) föreslår kommunstyrelsen besluta att förvaltningen får i uppdrag att grundskolan genomför följande:

Stärkt föräldrasamverkan genom Förväntasdokument: Omarbeta de redan antagna och implementerade ” Riktlinjer för samverkan mellan hem och skola” så att de blir skolspecifika och börja arbeta med dom.

Skolregler: Grundskolan får i uppdrag att på respektive enhet utveckla gällande ordningsregler till nya skolregler som träder i kraft höstterminen 2026, under förutsättning att ny lagstiftning gäller. Rektorn ska besluta och förankra hos lärare, samt informera elever samt vårdnadshavare.

Resursförstärkning: Grundskolan ska förstärkas för att motverka ordningsstörningar och verka för bättre kunskapsresultat. Resurser för åtgärderna ska arbetas in i budgetarbetet. Skolenheterna ska kartlägga fysiska lärmiljöer i klassrummen och utarbeta de lämpligaste åtgärderna för sin skola. Det kan innebära fler lärare per elevgrupp, utökad tillgång till speciallärare och ändring av den fysiska miljön.

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med Maria Renfors (M) förslag och finner att se sker.

Ordförande frågar om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med Lisbeth Svenssons (L) förslag och finner att förslaget avslås.

Omröstning begärs

Kommunstyrelsen godkänner följande beslutsgång:
Ja-röst för Maria Renfors (M) och Jan Rudéns förslag
Nej-röst för Lisbeth Svenssons (L) förslag

Omröstningsresultat

Med 11 ja-röster mot 4 nej-röster beslutar kommunstyrelsen enligt Maria Renfors (M) förslag.

Följande röstade ja: Maria Renfors (M), Ida Melin (S), Jan Rudén (S), Sandra Bengts (S), Wouter Fortgens (M), Egil Midtbö (M), Alexandra Ward-Hefte (M), Christina Svensson (SD), Kia Häggqvist (SD), Tomas Palm (SD) och Olof Lundberg (S).

Följande röstade nej: Annika Åberg-Darell (V), Linda-Maria Hermansson (C), Henrik Hansson (KD) och Lisbeth Svensson (L).

Beslut skickas till

filip.jonsson@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2022/1153
2026-05-11

Marie Wiberg Sernevall
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Svar på uppdrag - Renodla Lärarrollen

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen noterar informationen och förklarar uppdraget slutfört.

Sammanfattning av ärendet

Den 16 januari 2023 gav kommunstyrelsen kommundirektören i uppdrag att utreda behov och möjligheter för avlastande tjänster inom grund- och gymnasieskola i Stenungsund.

Förvaltningens utredning visade på vilka uppgifter som lärare uppger att de gör, som kan anses falla utanför läraruppdraget utifrån gällande styrdokument och redovisade förslag på avlastande tjänster. I grundskolan föreslogs avlastande tjänster inom service och administration i form av verksamhetsnära skolservicepersonal och AV(audiovisuell)/IT-tekniker. I gymnasieskolan föreslogs införande av avlastande tjänster i form av labbtekniker och institutionstekniker.

Kommunstyrelsen beslutade den 25 mars 2024 att en laboratorieassistent eller institutionstekniker skulle anställas på gymnasieskolan från höstterminen 2024. Vidare beslutade kommunstyrelsen att grundskolans anställdas resurser samt uppdragsformuleringar skulle ses över.

Grundskolan har arbetat med att ta fram en kommungemensam befattningspalett och anställt två skolvaktmästare, medan gymnasieskolan har tillsatt både laboratorieassistent och institutionstekniker.

Beskrivning av ärendet

Den 16 januari 2023 gav kommunstyrelsen kommundirektören i uppdrag att utreda behov och möjligheter för avlastande tjänster inom grund- och gymnasieskola i Stenungsund.

Utredningen belyste vilka uppgifter som lärare uppger att de gör, som kan anses falla utanför läraruppdraget utifrån gällande styrdokument, och redovisar förslag på avlastande tjänster. I grundskolan föreslogs avlastande tjänster inom service och administration i form av

verksamhetsnära skolservicepersonal och AV/IT-tekniker. I gymnasieskolan föreslogs införande av avlastande tjänster i form av labbtekniker och institutionstekniker. Kommunstyrelsen beslutade den 25 mars 2024 att en laboratorieassistent eller institutionstekniker för gymnasieskola anställs till höstterminen 2024 och att finansiering skulle ske inom ram. Vidare beslutade Kommunstyrelsen att grundskolans anställdas resurser samt uppdragsformuleringar ses över i kommunen.

Grundskolan har anställt två skolvaktmästare som har uppdrag med verksamhetsnära skolservice, vilket avlastar lärare i flera tidigare uppgifter och bidrar till att renodla undervisningsuppdraget. Grundskolan planerar också att anställa en digital samordnare för verksamhetsnära support och stöd. Inom grundskolan har verksamheten sett över anställdas resurser samt uppdragsformuleringar. Detta har genomförts inom ramen för arbetet med en kommungemensam befattningspalett inom grundskola och anpassad grundskola. Syftet med befattningspaletten har varit att skapa ökad tydlighet och samsyn i de befattningar som används i kommunens samtliga grundskolor, skapa bättre statistiskt underlag för sjukfrånvaro och rapporterade skador och tillbud, skapa bättre underlag för lönestatistik, skapa högre tillförlitlighet i ekonomisk uppföljning, skapa tydliga uppdragsbeskrivningar och kunna möta behov av kompetensutveckling.

Gymnasieskolan har tillsatt funktionerna laboratorieassistent och institutionstekniker. Laboratorieassistentfunktionen har inte organiserats som en enskild tjänst utan har istället fördelats genom tjänstefördelning på flera lärare. Detta har möjliggjort en anpassning till respektive ämnesområdes specifika behov. Ansvarsområdena är uppdelade mellan kemi, fysik samt naturkunskap/biologi, vilket innebär att flera lärare inom olika institutioner bär ett definierat ansvar för planering, förberedelse och kvalitetssäkring av laborativa inslag inom sina respektive ämnen.
Effekten blir att andra lärare som inte har laboratorieassistentfunktionen i sin tjänst har en mer renodlad lärarroll och mer undervisning.

Ekonomisk bedömning
Satsningarna inom gymnasieskolan och grundskolan har skett inom respektive verksamhets budgetram.

Barnkonsekvensanalys
Satsningarna som har föreslagits och genomförts har syftat till att öka kvaliteten i undervisningen för eleverna inom grund- och gymnasieskola.

Juridisk bedömning
Satsningarna som har föreslagits och genomförts har skett i enlighet med skolformernas läroplaner och bestämmelserna i skollagen.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål 4, god utbildning för alla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2026-05-11
Kommunstyrelsen 2024-03-25 § 74
Bilaga Renodla lärarrollen – slutrapportering 2024-01-30
Kommunstyrelsen 2023-06-19 § 231
Kommunstyrelsen 2023-01-16 § 30
Uppdrag om att renodla lärarrollen 2023-01-01

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor utbildning

Elisabeth Andreasson
Sektorchef

Niclas Brattefors
Verksamhetschef

Marie Wrethander
Verksamhetschef

Beslut skickas till

Marie.wibergsernevall@stenungsund.se

§ 74 Dnr: KS 2022/1153

Svar på uppdrag - Renodla lärarrollen

Beslut

Kommunstyrelsen noterar informationen.

Kommunstyrelsen beslutar att en laboratorieassistent eller institutionstekniker för gymnasieskola anställs till höstterminen 2024. Finansiering sker inom ram.

Kommunstyrelsen beslutar att grundskolans anställdas resurser samt uppdragsformuleringar ses över i kommunen. För att säkerställa detta får kommundirektören i uppdrag att följa upp arbetet. Föreslagna nyrekryteringar kommer behandlas inom ramen för budgetprocessen 2025.

Reservation

Nedžad Deumić (KD), Linda-Maria Hermansson (C) och Annika Åberg-Darell (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för Linda-Maria Hermanssons (C) avslagsförslag på beslutspunkt 2.

Sammanfattning av ärendet

Den 16 januari 2023 gav kommunstyrelsen kommundirektören i uppdrag att utreda behov och möjligheter för avlastande tjänster inom grund- och gymnasieskola i Stenungsund.

Uppdraget sammanfaller med det partsgemensamma arbetet i grund- och gymnasieskola utifrån *Huvudöverenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor samt rekommendationer om lokalt kollektivavtal m.m – Hök 21,* där delar av det partsgemensamma arbetet fokuserat på att tydliggöra det pedagogiska uppdraget.

Utredningen belyser vilka uppgifter som lärare uppger att de gör, som kan anses falla utanför läraruppdraget utifrån gällande styrdokument, och redovisar förslag på avlastande tjänster. I grundskolan föreslås avlastande tjänster inom service och administration i form av verksamhetsnära skolservicepersonal och AV/IT-tekniker. I gymnasieskolan föreslås införande av avlastande tjänster i form av labbtekniker och institutionstekniker.

Beslutsunderlag

Välfärdsutskottet 2024-02-28 § 15

Tjänsteskrivelse 2024-01-21
Bilaga Renodla lärarrollen – slutrapportering
Beslut KS 2023-01-16 Uppdrag om att renodla lärarrollen
Uppdrag om att renodla lärarrollen

Förslag till beslut på sammanträdet

Lisbeth Svensson (L), Jan Rudén (S) och Tomas Palm (SD) tillstyrker välfärdsutskottets förslag i sin helhet.

Linda-Maria Hermansson (C) tillstyrker punkt 1 samt punkt 3 i välfärdsutskottet förslag, men föreslår att kommunstyrelsen avslår punkt 2.

Nedžad Deumić (KD) och Annika Åberg-Darell (V) tillstyrker Linda-Maria Hermanssons (C) avslagsförslag gällande punkt 2.

Beslutsgång

Ordförande börjar med att fråga om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med punkt 1 samt punkt 3 i välfärdsutskottets förslag och konstaterar att så sker.

Ordförande ställer välfärdsutskottets förslag punkt 2 mot Linda-Maria Hermanssons (C) avslagsförslag på det samma. Ordförande konstaterar att kommunstyrelsen beslutat i enlighet med punkt 2 i välfärdsutskottets förslag.

Omröstning begärs

Kommunstyrelsens godkänner följande beslutsgång:
Ja-röst för att besluta i enlighet med välfärdsutskottets förslag punkt 2.
Nej-röst för Linda-Maria Hermanssons (C) förslag om att avslå välfärdsutskottets förslag punkt 2.

Omröstningsresultat

Med 12 ja-röster för att bifalla välfärdsutskottets förslag punkt 2 och 3 nej-röster för Linda-Maria Hermanssons (C) förslag om att avslå det samma har kommunstyrelsen beslutat i enlighet med välfärdsutskottets förslag punkt 2.

Följande röstade ja:
Olof Lundberg (S), Maria Renfors (M), Ida Melin (S), Jan Rudén (S), Johnny Alexandersson (S), Wouter Fortgens (M), Egil Midtbö (M), Alexandra Ward-Slotte (M), Lisbeth Svensson (L), Christina Svensson (SD), Kia Häggqvist (SD) och Tomas Palm (SD).

Följande röstade nej:
Nedžad Deumić (KD), Linda-Maria Hermansson (C) och Annika Åberg-Darell (V).

Beslut skickas till
rebecka.hellmanadielsson@stenungsund.se

Rebecka Hellman

Renodla lärarrollen - slutrapportering

I utredningen har grundskolans och gymnasieskolans arbete med att tydliggöra det pedagogiska uppdraget sammanställts och mynnat ut i förslag på avlastande tjänster. Utredningen följer följande rubriker:

- **Arbetet med HÖK21** – Beskrivning av arbetet med att tydliggöra det pedagogiska uppdraget inom ramen för HÖK21.
- **Avlastande tjänster inom grundskola och gymnasieskola** – Beskrivning över vad avlastande tjänster syftar till och exempel från Skolverket och Göteborgsregionen.
- **Vad anser lärare att de gör som inte faller inom läraruppdraget**? Korsjämförelse mellan lärarnas egna utsagor och lag och styrdokument.
- **Förslag på avlastande tjänster** – förslag på avlastande tjänster i grund- och gymnasieskola.

Arbetet med HÖK21

Sveriges kommuner och Regioner och Sobona (Kommunala företagens arbetsgivarorganisation) träffade den 7 april 2021 en Huvudöverenskommelse (HÖK21) med Lärarnas Riksförbunds Samverkansråd. HÖK21 innefattar lön och allmänna anställningsvillkor, samt rekommendation om lokalt kollektivavtal med mera.

Utifrån HÖK21 har ett partsgemensamt arbete genomförts tillsammans med de lokala arbetstagarorganisationerna för både grund- och gymnasieskolan i Stenungsunds kommun. Parterna har fokuserat på följande punkter:

1. Tydliggöra det pedagogiska uppdraget
2. Arbetstidsschema ska tydliggöras och utvecklas
3. Bemanning, vikariesituation och arbetsorganisation ska tydliggöras och utvecklas
4. Digitaliseringen ska utvecklas ytterligare inom sektorn

Punkt ett, att *tydliggöra det pedagogiska uppdraget*, ligger i linje med givet uppdrag för denna rapportering. Ett första steg i arbetet med att tydliggöra det pedagogiska uppdraget har varit att kartlägga vad lärarna själva uppger att de gör som de inte anser ingår i läraruppdraget och som tar tid från undervisningen. I grundskolan har kartläggningen genomförts genom att lärare i dialoggrupper har fått identifiera vilka uppgifter de gör som de inte anser ligger inom läraruppdraget och i gymnasieskolan genom dialoger i arbetslagen, på enheterna och med de lokala arbetstagarorganisationerna.

Avlastande tjänster inom grundskola och gymnasieskola

Skolverket uppger att många lärare upplever att de har en hög arbetsbelastning och att de behöver avlastning för att kunna lägga mer fokus på undervisningen. Avlastande tjänster lyfts som ett sätt att skapa en bättre arbetsmiljö för lärare och i förlängningen göra yrket

attraktivare, vilket Skolverket ser som viktigt i och med rådande lärarbrist. Avlastande tjänster skapar tid för lärare att fokusera på kärnuppdraget att planera och genomföra undervisning, bedöma, dokumentera och återkoppla elevers kunskapsutveckling, samt arbeta med värdegrundsuppdraget. I förlängningen menar Skolverket att avlastande tjänster kan bidra till att fler elever får undervisning av lärare som är behöriga och legitimerade i ämnet de undervisar i.[1] Avlastande tjänster handlar också om att vara en attraktiv arbetsgivare och kunna rekrytera fler behöriga lärare.

I Stenungsunds kommun är kompetensförsörjningen förhållandevis god i både grundskola och gymnasieskola. I grundskolan har 91% en pedagogisk högskoleexamen jämfört med 85% i riket (kommunala huvudmän)[2] och på gymnasiet har 91% en pedagogisk högskoleexamen jämfört med 84% i riket (kommunala huvudmän).[3] Sett till lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne sjunker procentsatsen för andel årsarbetare till 79% (72% i riket) i grundskolan[4] och till 88% (87% i riket) i gymnasieskolan.[5]

Avlastande tjänster inom skola kan innefatta flera olika yrkesgrupper med varierande kompetenser. Skolverket använder benämningen ”Lärarassistenter” i utlysningen av statsbidrag men benämningen på avlastande tjänster varierar mellan skolor och kommuner. Skolverket beskriver lärarassistenter som ”*personal som avlastar lärarna så att de ska kunna ägna sig åt undervisning och uppgifter som hör till undervisningen*.” Skolverket ger exempel på uppgifter som innefattar allt från att skapa trygghet och studiero, rapportera frånvaro, ställa i ordning lektionssalar, administrera beställningar av förbrukningsmaterial och läromedel, stötta elever i övningar under lektionstid etcetera.[6]

Göteborgsregionens (GR) *branschråd för grundskolan* har tagit fram två befattningsbeskrivningar för kompletterande tjänster i skolan – Skolpedagog och Elevkoordinator.[7] Befattningsbeskrivningarna är tänkta att fungera som ett ramverk för rektor och huvudman vid framtagning av specifika uppdrags- och ansvarsbeskrivningar vid införande av kompletterande tjänster, samt utgöra ett underlag för vidare dialog med fackliga parter. Branschrådet tillsattes med uppdrag att adressera kompetensförsörjningen i skolorna i regionen och framtagna befattningar är tänkta att kunna komplettera lärarnas arbete vid brist på legitimerade lärare. Ingången är således primärt kompetensförsörjning genom att frigöra tid för lärarna att lägga på undervisning.

---

[1] Avlasta lärare med lärarassistenter och andra kompletterande kompetenser - Skolverket

[2] Andel (%) lärare i årskurs 1–9, omräknat till heltidstjänster, med lärarexamen, förskollärarexamen eller fritidspedagogexamen och med utfärdat examensbevis, i kommunala skolor i kommunen. Avser läsår, mätt den 15 oktober 2022. Källa Skolverket. Hämtat från Kolada N15031.

[3] Lärare med pedagogisk högskoleexamen i kommunal gymnasieskola belägen i kommunen (omräknat till heltidstjänster), andel (%). Avser läsår, mätt den 15 oktober 2022. Källa Skolverket. Hämtat från Kolada N17814.

[4] Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, kommunala skolor, andel (%). Statistiken avser den 15 oktober 2022 eller närliggande vardag. Källa: Skolverket. Hämtat från Kolada N15814.

[5] Lärare (Årsarbetare) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i gymnasieskola, kommunala skolor, andel (%). Avser oktober månad 2022. Med årsarbetare avses alla som är månadsanställda och vikarier uppräknat till 40 timmar per vecka. Elevassistenter, timvikarier eller anställda kortare tid än en månad ingår inte. Källa: Skolverket. Hämtad från Kolada N17826.

[6] Avlasta lärare med lärarassistenter och andra kompletterande kompetenser - Skolverket

[7] Benämningen skolpedagog är inte slutgiltigt fastställd.

Det finns relativt lite forskning på hur denna form av avlastande tjänster i skolan påverkar den faktiska upplevelsen av arbetsbelastning och vilka effekter de har på elevernas kunskapsresultat och sociala utveckling i skolan. De studier som finns har även tvetydiga resultat. Det finns studier som menar att avlastande tjänster snarare innebär en renodling av uppdraget än en avlastning och att lärare kan uppleva att de blir en ”undervisningsmaskin” som tappar kontakten med eleverna. Det finns även internationella studier som pekar på att elevernas kunskapsresultat riskerar att sjunka då de inte får lika mycket tid med utbildade lärare.[8] Avlastande tjänster behöver därför ha relevant utbildning och samtliga i skolan behöver vara väl införstådda med deras uppdrag.

Vad anser lärare att de gör som inte ingår i läraruppdraget?

Grundskolan

I grundskolans kartläggning som genomfördes inom ramen för arbetet med HÖK21, framkom flera olika områden som lärare anser belastande och som de inte ser faller inom läraruppdraget. Nedan sammanfattas dessa områden under tio rubriker. Arbetsuppgifterna jämförs med hur lärares arbetsuppgifter skrivs fram i grundskolans läroplan, Lgr 22 och andra styrdokument.

1. Kontakt med vårdnadshavare

I kartläggningen lyfter lärare att kontakt med vårdnadshavare ibland kan vara betungande och att en del av dessa kontakter kan anses ligga utanför läraruppdraget. Till exempel att kontakta vårdnadshavare vid elevers frånvaro.

I grundskolans läroplan (Lgr22) står att läraren *ska* samarbeta med hemmen i olika former. Det är även svårt att se vilken annan befattning som skulle kunna ersätta kontakter i vissa situationer då samarbetet bygger på en relation som ska inbegripa helheten av elevens skolsituation.

Läroplan för grundskolan (Lgr22)

Alla som arbetar i skolan ska

- samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet.

Läraren ska

- samarbeta med hemmen i elevens fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete,
- samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling, och
- hålla sig informerad om den enskilda personliga situationen och iaktta respekt för elevens integritet,
- utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn,
- med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov.

Grundskolan har tagit fram och fortsatt att arbeta med den politiskt beslutade riktlinjen *Riktlinjer för samverkan mellan hem och skola,* där det framgår hur den återkommande och organiserade samverkan ska ske i Stenungsunds kommun.

[8] Lindqvist et al. (2020). (Lärar)avlastande yrkesgrupper – Var går gränserna? *Forum för professionsforskning, Linnéuniversitetet.* Länk till artikel.

2. Dokumentation av anmälningar och utredningar av kränkningar

I kartläggningen lyfter lärarna arbetet med konflikthantering och att stoppa fysiska bråk mellan elever som något som anses ligga utanför läraruppdraget. De menar även att dokumentation av kränkningar mellan elever i kommunens system för hantering av kränkningar (Skalman) är tidskrävande och ligger utanför lärares uppdrag.

Läroplanen slår fast att lärarna aktivt ska arbeta med att förebygga och motverka diskriminering och kränkande behandling. Vidare har läraren en skyldighet att rapportera till rektorn om de får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling enligt 6 kapitlet Skollagen. Allt för omfattande och tidskrävande dokumentation tar emellertid tid från det förebyggande och motverkande arbetet.

Grundskolan ser över hur rapporteringen av ärenden kan ske enklare för att minska den administrativa belastningen för lärare och för att säkerställa att rapporteringen sker på ett korrekt och jämförbart sätt i hela kommunen. Uppföljningen av det arbetet sker inom det systematiska kvalitetsarbetet i tema Trygghet och trivsel.

Grundskolan (Lgr22)

Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmsta gruppen,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling,

Läraren ska

- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling.
- Öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem.

3. Stöttning av elev när resurs saknas

I kartläggningen lyfter lärarna att de behöver lägga tid på att stötta elever i behov av särskilt stöd, inte minst när pedagogisk resurs i form av personal inte finns tillgänglig. Läraren har emellertid ett ansvar för alla elever och undervisningen och ska enligt läroplanen *stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter*. En ”resurs” kopplas i flera sammanhang av lärarna till en personal som utsetts att vara en ”resurs” i en klass eller för en enskild elev. Dessa ”resurspersoner” utgörs ofta av en personal helt utan pedagogisk utbildning som tilldelas komplexa uppgifter i klassrummet. Dessa uppgifter kräver ofta kompetens och utbildning högt utöver vad denna personal har. Pedagogiska resurser kan med stor fördel bestå av andra lösningar såsom två undervisande lärare i klassrummet, färre elever i elevgruppen, förstärkning av speciallärare/specialpedagog eller möjlighet att tillfälligt skapa mindre grupperingar eller pedagogiska sammanhang inom klassens ram.

4. Svara på enkäter

Lärare uppger att enkätundersökningar tar tid och fokus från uppdraget som lärare, både när det gäller enkäter som elever ska besvara under lektionstid och de som de ska besvara själva. Enligt skollagen fjärde kapitlet ska lärare medverka i det systematiska kvalitetsarbetet på enhetsnivå och där kan enkäter ingå som en del av underlaget, men utöver dessa inkommer ett flertal andra förfrågningar om att delta i enkätundersökningar.

För att avlasta lärare och elever har grundskolan bestämt att prioritera i flödet av enkäter och i huvudsak bara besvara enkäter som ingår i det systematiska kvalitetsarbetet eller det systematiska arbetsmiljöarbetet, samt enkäter från myndigheter, huvudman och Göteborgsregionen.

5. Vikariera för kollegor

I kartläggningen framkommer att lärarna lägger tid på att vikariera för kollegor som är frånvarande.

Enligt allmänna bestämmelser i gällande kollektivavtal är arbetstagare skyldiga att vikariera för annan arbetstagare och samtidigt helt eller delvis utföra egna arbetsuppgifter.

Samtidigt ser verksamheten att det är problematiskt om detta påverkar lärarens arbetsmiljö och uppdrag i för hög utsträckning. Verksamheten ser därför över möjliga lösningar, som att exempelvis lägga in tid för att vikariera i den reglerade arbetstiden som ökad grundbemanning. Denna tid, om den inte används för att vikariera, blir en extra resurs i verksamheten som kan användas för att möjliggöra att vara två lärare i undervisning eller dela klasser i mindre grupper. Å andra sidan är detta sårbart då lärare inte kan planera efter, och räkna med, att säkert vara fler lärare som resurs i undervisningen om en av dem behöver vikariera.

6. Omvårdnad av elever

I kartläggningen lyfter lärarna att omvårdnad av elever som skadat sig eller som är sjuka är uppgifter som ligger utanför läraruppdraget. Det kan innebära att plåstra om skrapade knän eller ta hand om en elev som blivit sjuk innan vårdnadshavaren hämtar eleven.

> Grundskolan (Lgr22)
>
> Alla som arbetar i skolan ska
> - samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande
> - visa respekt för den enskilda individen

Dessa uppgifter argumenterar grundskolans ledning, med stöd i läroplanen, för att vara arbetsuppgifter för alla som arbetar i skolan. Omvårdnad av elever som skadat sig eller liknande kan också anses falla under tillsynsansvaret då det innebär att se till att eleven får sina behov tillgodosedda. Tillsynsansvaret, som enligt föräldrabalken ligger hos

vårdnadshavare upp till barnet fyllt 18 år, övergår till huvudmannen den tid som barn vistas i skolan eller i fritidshemmet. [9]

Tillsynsansvaret innebär enligt Skolverket att bevaka att barnet får en tillfredsställande försörjning och utbildning samt att se till att barnet får sina behov tillgodosedda, inte skadas och inte skadar något eller någon annan.[10]

7. Tillsyn av eleven utanför klassrummet

Att ha tillsyn av elever under raster, luncher och i samband med skolskjuts, samt att leta elever som avvikit från lektionerna, är uppgifter som lärarna lyfter fram i kartläggningen som uppgifter som tar tid från deras huvuduppdrag.

Dessa uppgifter faller dock inom ramen för tillsynsuppdraget och formuleringen i läroplanen att *alla i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande*. Det finns däremot inga krav på att dessa uppgifter ska genomföras av lärare. Även annan personal skulle kunna utföra dessa uppgifter. Till exempel skulle personal anställda som pedagogiska resurser på skolorna kunna utföra dessa arbetsuppgifter. Samtidigt är det motiverat att lärare utför dessa uppgifter utifrån vikten av ett helhetsperspektiv över elevers hela skolsituation och som en del i elevhälsoarbetet där alla som arbetar i skolan har ett ansvar för att främja elevers välbefinnande och hälsa.[11]

8. Administration

En hel del arbetsuppgifter som lärarna lyfter i kartläggningen är administrativa. Exempelvis beställning av bussar och mat vid utflykter och gemensamma aktiviteter, att köpa material och beställa läromedel, att hämta och fylla på papper i kopiatorn, att ordna med olika klassarrangemang etcetera.

9. Serviceuppdrag

Utöver administration lyfts även arbetsuppgifter inom lokalvård så som städning över två meters höjd, fönsterputs, att gå till soprummet etcetera. Även arbetsuppgifter som att laga saker som går sönder, ta bort pappersåtervinningen, flytta och bära möbler vid flytt, låsa ytterdörrar, montera saker och hämta bollar på taket är uppgifter som lärarna uppger att de gör som inte faller inom läraruppdraget.

10. Digital utrustning och AV-teknik

Vidare uppger lärare att de utför löpande underhåll och inventering av AV-utrustning.[12] Att de får försöka lösa problem med projektorer, skärmar, kablar etcetera när dessa uppstår. De lyfter även verksamhetsnära systemförvaltning av olika program.

---

[9] Källor: 6 kapitlet 2 § föräldrabalken och NJA 1984 s. 764, JO diarienummer 4162-1991 samt Skolverkets allmänna råd om måluppfyllelse i förskolan, sidan 11

[10] Tillsynsansvaret - Skolverket

[11] Främja barns och elevers hälsa - Skolverket

[12] AV står för audiovisuell och AV-teknik är medietekniska hjälpmedel för att med hjälp av ljud och bild hjälpa den som undervisar, informerar eller presenterar något. Exempel på AV-teknik är bildskärmar, mediaspelare, högtalare, projektorer.

Medarbetarskap

För uppgifterna under rubrikerna ovan gällande administration, serviceuppdrag och digital utrustning finns inga krav på att dessa ska, eller bör, utföras av lärare. Vissa enklare uppgifter kan hävdas falla inom ramen för medarbetaransvaret då de är kopplade till trivseln på arbetsplatsen (plocka upp skräp, plocka i och ur diskmaskinen, torka av bord etcetera).

Gymnasieskolan

I gymnasieskolan har fyra separata områden identifierats i arbetet. Gymnasieskolan har arbetat med en rad åtgärder utifrån det som framkommit i arbetet med HÖK21 och tidigare HÖK18, vilket innebär att områdena är mer eller mindre aktuella.

1. Mentorsuppdraget

Lärare uppger att mentoruppdraget är belastande och otydligt. Lärare upplever att det är svårt att veta vad som är en rimlig tid att lägga på mentorsuppdraget och när mentors ansvar slutar och annan funktions ansvar tar vid.

Mentorsuppdraget är ett lagstadgat krav i 15 kapitlet 19a§ Skollagen. Det är däremot inget krav att mentorn ska vara undervisande lärare.

Gymnasieskolan har arbetat med att förtydliga mentorsuppdraget inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, men utvecklingsområdet kvarstår.

2. Institutionsarbete

I flera ämnen genomförs laborationer och praktiska moment som måste förberedas. Dels behöver laborationen planeras, dels behöver laborationen iordningsställas och plockas undan, vilket upplevs ta mycket tid från lärarna. På vissa institutioner är viss begränsad institutionstid inlagd i tjänsterna. Det innebär att tid för förberedelser av exempelvis fysik- eller kemilaborationer, eller iordningsställande av en verkstad inför lektion, är avsatt i tjänsten. På andra institutioner förväntas det ingå i lärarens uppdrag och ingen tid finns avsatt i tjänsten utöver planeringstiden. Vissa institutioner kräver mycket drift och underhåll vilket vissa lärare upplever tar mycket tid från undervisningen. Arbetet inkluderar brandskyddsarbete, besiktningar, reparationer och underhåll och kvalificerat städ och rengöring av maskiner.

Planeringen av laborationer utifrån de kunskapskriterier som laborationen syftar till behöver genomföras av en lärare för att säkra kvalitet i undervisningen. Det finns däremot inga krav på att det är just den undervisande läraren som ska genomföra laborationen som ska ta fram och planera den.

3. IT-frågor

En stor andel av lärarpersonalen har tidigare upplevt att det tar tid, och därmed är belastande, att lösa IT-relaterade problem kopplade till både elevernas och de egna arbetsverktygen. Gymnasieskolan anställde därför en IT-tekniker under höstterminen 2020 för att avlasta personalen. I den senaste genomförda enkäten till personalen, i mars 2023, som bland annat syftade till att följa upp de åtgärder som satts in inom ramen för HÖK-arbetet, lyftes inte IT-relaterade frågor som ett problem i samma utsträckning som tidigare.

4. Möten i olika konstellationer och former

Lärarna upplever att de förväntas vara med vid ett flertal olika aktiviteter och möten och att det är svårt att prioritera mellan olika aktiviteter. Torsdagarnas konferens- och mötestid upplevs som för intensiv och uppbokad. Torsdagarna är uppbokade mellan kl. 14.30 - 17.00 utifrån ett ”konferenssystem” med ämneslagsmöten, arbetslagsmöten, institutionstid, personalkonferenser, krisövningar, övriga möten etcetera.

Flera möten är kopplade till lagstadgade krav som exempelvis deltagande i det systematiska kvalitetsarbetet och mötena fyller en rad olika syften utifrån lagstiftning och läroplan.

Utifrån lärarnas inspel har vissa förändringar av konferenssystemet genomförts till detta läsår och verksamheten fortsätter att se över hur konferenstorsdagarna kan genomföras på bästa sätt. Vidare har bland annat elevhälsomötena effektiviserats för att inte involvera all personal i alla faser.

Förslag på avlastande tjänster

Grundskolan

Utifrån det som framkommit i kartläggningen i grundskolan kan en rad uppgifter som lärarna lyfter hävdas ligga inom läraruppdraget utifrån deras roll i arbetet med ledning och stimulans, tillsyn, trygghet och studiero, det förebyggande och främjande arbetet mot kränkande behandling och diskriminering, det systematiska kvalitetsarbetet och samarbetet med hemmen.

Grundskolan anser det viktigt att läraren bygger goda relationer med både elev och vårdnadshavare utifrån uppdragen i läroplanen och gör bedömningen att relationsskapande uppgifter inte ska utföras uteslutande av avlastande tjänster. Att lärare visar omvårdnad och skapar goda relationer med eleverna och deras vårdnadshavare lyfts som framgångsfaktorer i det systematiska kvalitetsarbetet i frågor som rör exempelvis närvaro och arbetet med att förebygga, och hantera enskilda fall av, kränkande behandling, men också att skapa studiero i klassrummet och kvalitet i undervisningen som möter elevernas behov. Lärarens relationella ledarskap påverkar starkt elevers förutsättningar att få godkända betyg och är fokus för mycket kompetensutveckling och utvecklingsarbete i grundskolan i Stenungsunds kommun idag. Vidare går det inte att ersätta en lärare i undervisningen i klassrummet med en avlastande tjänst. Utifrån lärarens vikt för elevens möjligheter att nå godkända betyg och få behörighet till gymnasiet ser grundskolan således att en förstärkning av behöriga lärare, och färre elever per lärare, kanske snarare hade varit det som gett bäst effekt på elevers kunskapsresultat.

För flera uppgifter som lärarna lyfter kopplade till exempelvis stöd för elever i behov av särskilt stöd, konflikthantering och tillsynsansvaret ställs emellertid inga krav på att dessa ska utföras uteslutande av lärare och i dagsläget finns pedagogiska resurser i form av anställd personal ute på skolorna utifrån lokala behov. Exempelvis speciallärare, socialpedagoger, elevassistenter och andra "resurspersoner” med olika befattningar. Ett tydliggörande av vad dessa anställda pedagogiska resurser ska ha för befattningar och arbetsuppgifter, samt vilka

krav på kompetens och utbildning som ställs utifrån grundskolans behov, skulle kunna innebära en ökad avlastning för lärare och en ökad kvalitet för elever. Pedagogiska resurser med rätt kompetens och tydligt formulerade uppdrag skulle kunna vara ett stöd till lärarna i arbetet med bland annat särskilt stöd, studiero och det främjande och förebyggande arbetet mot kränkande behandling. Grundskolan ser att kraven på anställda resurser och deras uppdragsformuleringar behöver ses över i kommunen.

För de uppgifter i grundskolan där inga formella krav finns på att lärare ska vara de som utför uppgifterna, ser grundskolan ett stort behov av avlastande tjänster inom framför allt digital utrustning/AV-teknik, administration och service.

Grundskolan ser ett behov av att anställa en AV/IT-tekniker (Audio och Video samt InformationsTeknik) som skulle kunna genomföra det löpande underhållet och inventeringen av AV-utrustning, samt vara en resurs när problem med befintlig teknik uppstår. Denna person skulle även kunna utföra verksamhetsnära systemförvaltning. En sådan tjänst skulle innebära en kostnad om cirka 600 tkr per år.

Grundskolan för just nu en dialog med sektor stödfunktioner utifrån de arbetsuppgifter som de identifierat att lärare uppger att de gör och som i dagsläget inte åligger lokalvårdare och fastighetstekniker. Dialogen utgår ifrån att tydliggöra vilka av dessa arbetsuppgifter som redan görs eller inte ingår/bör ingå i sektor stödfunktioners anställdas uppdragsbeskrivningar. I det arbetet har flera verksamhetsnära arbetsuppgifter som inte åligger sektor stödfunktioners personal identifierats. Främst handlar det om verksamhetsnära administration och servicefrågor som inte rör fastigheten, då dessa hanteras av sektor stödfunktioners fastighetstekniker. Det kan exempelvis vara att genomföra inköp, lägga ärenden till fastighetsservice, vara behjälplig med hanteringen av återvinningspapper och posthantering, låsa och låsa upp ytterdörrar, vara behjälplig vid möblering av klassrum, dukning av sittningar och arrangemang, montering av möbler och enklare reparationer, interna flyttar och transporter etcetera. Nösnäsgymnasiet har i dagsläget en verksamhetsnära resurs på 50% som gör beställningar av kontorsmaterial, fyller på kopieringspapper, servar kaffemaskiner, sorterar och lämnar ut post etcetera varför behovet inte framkommit i gymnasieskolans kartläggning. Verksamhetsnära skolservicepersonal i grundskolan skulle också kunna vara en resurs i de delar av läroplanen som är utformade som exempelvis; *alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande*. Anställd skolservicepersonal skulle kunna vara behjälplig med att utveckla kreativa lärmiljöer efter önskemål från lärare och rektor och säkerställa att den lärmiljö som finns fungerar ändamålsenligt.

Om skolservicepersonal skulle anställas direkt i grundskolan bedömer grundskolan att tre tjänster hade varit lämpligt för att kunna arbeta mot samtliga skolor. En sådan tjänst skulle kosta cirka 510 tkr årligen vilket skulle innebära 1,5 mnkr för tre tjänster och år.

Gymnasieskolan

Utifrån de fyra områden som framkommit i gymnasieskolans kartläggning; *Mentorsuppdraget*, *institutionsarbete*, *IT-frågor* och *möten i olika konstellationer och former*, har gymnasieskolan arbetat vidare med de frågor som rör den inre organisationen och som faller inom ramen för läraruppdraget.

Gymnasieskolan arbetar vidare med mentorsuppdraget inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet för att försöka förtydliga uppdraget för läraren och skapa god kvalitet för eleverna. Skolan arbetar även vidare med möteskulturen för att säkerställa en god arbetsmiljö.

IT-frågor upplevs av lärarna, efter rekrytering av IT-tekniker, inte längre lika belastande. Vidare ingår gymnasieskolan numera i SOLTAKS nya elevdatorkoncept vilket innebär att visst ansvar övergått till SOLTAK. Gymnasieskolan avvaktar därför vidare arbete i frågan och inväntar eventuell framtida utvärdering av SOLTAKS elevdatorkoncept.

Institutionsarbetet med förberedande av laborationer faller inom lärarens uppdrag då det ingår i undervisningen, men gymnasieskolan ser inga hinder till att en lärare skulle kunna ha det övergripande ansvaret. Det har inte någon påverkan på kvaliteten i undervisningen vem som planerar, förbereder och ställer i ordning laborationen, samt plockar undan efter laborationen, förutsatt att arbetet sker av någon utbildad och kompetent inom området. Arbetet med brandsäkerhet, städ av maskiner, reparationer av maskiner etcetera är inte arbetsuppgifter som nödvändigtvis behöver genomföras av lärare.

Gymnasieskolan ser att en lärare med fördel skulle kunna ha 50% av sin tjänst för institutionsarbete inom kemi, biologi, naturkunskap och fysik. I dessa 50% skulle läraren förbereda laborationer och dokumentera laborationer. Det skulle innebära att resterande lärare kan ta del av undervisningsmaterial och tillhörande laboration som redan är framtagna och därför inte behöva lägga tid på detta i sin planeringstid. I den här tjänsten skulle även brandskyddsarbete, besiktningar och reparationer av utbildningsutrustning ingå, vilket idag utförs av lärarna som ett gemensamt uppdrag. En utökning med 50% laborationsassistent till Nösnäsgymnasiet skulle innebära en kostnad om 350 tkr per år.

Nösnäsgymnasiet har flera verkstäder och en maskinpark, som används i undervisningen, där lärarna lägger mycket tid på underhåll, reparation och städ. Arbetet kräver specialkunskap och ingår därför inte i lokalvårdarnas eller fastighetsteknikernas uppdrag. Verksamheten ser emellertid att det hade sparat tid för lärarna och varit avlastande med en institutionstekniker på 50% med specialkunskap för att utföra underhåll och städ av lokaler och maskiner. Vidare skulle institutionsteknikerna kunna förbereda och bygga teknisk utbildningsutrustning som ska användas i praktiska moment i de olika kurserna och spara värdefull tid för den enskilde läraren. En institutionstekniker om 50% hade kostat 350 tkr per år.

§ 231 Dnr: KS 2022/1153

Delredovisning - Uppdrag om att renodla lärarrollen

Beslut
Kommunstyrelsen noterar delredovisningen.

Sammanfattning av ärendet
Kommunstyrelsen gav den 16 januari 2023 förvaltningen i uppdrag att utreda behov och möjligheter för avlastande tjänster inom grund- och gymnasieskola i Stenungsund, med redovisning på kommunstyrelsen under kvartal 2 2023.

Uppdraget sammanfaller med det partsgemensamma arbetet i grund- och gymnasieskola utifrån *Huvudöverenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor samt rekommendationer om lokalt kollektivavtal m.m – Hök 21*.

Delar av det påbörjade arbetet fokuserar på att tydliggöra det pedagogiska uppdraget och planeras färdigställas den 30 juni 2023. För att utredningen inte ska föregå parternas arbete och slutsatser delredovisas uppdraget på välfärdsutskottet den 31 maj 2023 och slutredovisning av uppdraget sker hösten 2023.

Beslutsunderlag
Välfärdsutskottet 2023-05-31 § 45
Tjänsteskrivelse 2023-04-24
Kommunstyrelsen 2023-01-16 § 30
Uppdrag att renodla lärarrollen 2023-01-01

Förslag till beslut på sammanträdet
Jan Rudén (S) föreslår att kommunstyrelsen ska besluta i enlighet med välfärdsutskottets förslag till beslut.

Beslutsgång
Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och finner att kommunstyrelsen beslutat i enlighet med välfärdsutskottets förslag.

Beslut skickas till
Rebecka.hellmanadielsson@stenungsund.se

§ 30 Dnr: KS 2022/1153

Uppdrag om att renodla lärarrollen

Beslut
Kommunstyrelsen ger kommundirektören i uppdrag att utreda behov och möjligheter för avlastande tjänster inom grund- och gymnasieskola i Stenungsund.

Uppdraget ska redovisas till kommunstyrelsen under kvartal 2 2023 och innehålla en ekonomisk beskrivning.

Sammanfattning av ärendet
Socialdemokraterna och Moderaterna har inkommit med en skrivelse där det framförs att lärarrollen behöver renodlas och lärarnas arbetsbelastning minskas.
Socialdemokraterna och Moderaterna föreslår att kommundirektören får i uppdrag att utreda behov och möjligheter för avlastande tjänster inom grund- och gymnasieskola i Stenungsund. Uppdraget ska redovisas till kommunstyrelsen under kvartal 2 2023 och innehålla en ekonomisk beskrivning.

Beslutsunderlag
Skrivelse från Socialdemokraterna och Moderaterna 2023-01-01

Förslag till beslut på sammanträdet
Olof Lundberg (S) och Maria Renfors (M) föreslår att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslag i skrivelsen från Socialdemokraterna och Moderaterna.

Tomas Palm (SD) tillstyrker Olof Lundbergs (S) och Maria Renfors (M) förslag.

Beslutsgång
Ordförande frågar om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med Olof Lundbergs (S) och Maria Renfors (M) förslag och konstaterar att så sker.

Beslut skickas till
Kicki.nordberg@stenungsund.se
Elisabeth.anderasson@stenungsund.se

Uppdrag

Ansvar för Stenungsund

Stenungsund 1 jan 2023

Renodla lärarrollen

Bakgrund:
Lärarrollen behöver renodlas och deras arbetsbelastning minskas.
Vi vill se ett ökat kunskapsfokus och tydligt ledarskap så att tid läggs på undervisning och inte administration.

Kommundirektören får i uppdrag att utreda behov och möjligheter för avlastande tjänster inom grund- och gymnasieskola i Stenungsund.

Uppdraget ska redovisas till KS under kvartal 2 2023 och innehålla en ekonomisk beskrivning.

Socialdemokraterna

Moderaterna

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2025/993
2026-05-06

Rebecka Sten
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Samverkansavtal om naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och Stenungsunds kommun

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar att ingå samverkansavtal om naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och Stenungsunds kommun.

Sammanfattning av ärendet
Västra Götalandsregionen (VGR) och länets 49 kommuner har ett samverkansavtal som reglerar utbildning inom gymnasieskolan inklusive introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion samt anpassad gymnasieskola. Idag finansieras utbildningen genom tre källor: interkommunal ersättning (IKE) från kommunerna, skatteväxling samt ett ägarbidrag från VGR.

I föreliggande förslag till nytt samverkansavtal renodlas finansieringen så att kommunernas bidrag enbart sker genom IKE, samtidigt som skatteväxlingen avvecklas. I samband med detta erbjuds kommunerna att teckna ett separat samverkansavtal enligt skollagen.
Det nya avtalet gäller från 2029-01-01 till och med 2032-12-31, med en uppsägningstid på 12 månader före avtalstidens slut. Avtalet löper därefter vidare i fyraårscykler, med en uppsägningstid på 12 månader före respektive cykels avslut.

Beskrivning av ärendet
VGR förvaltar och bedriver utbildningsverksamhet genom naturbruksskolor på fem platser i Västra Götaland där cirka 675 ungdomar i gymnasieålder studerar. VGR har ett samarbetsavtal med länets 49 kommuner som reglerar utbildningar inom gymnasieskolan inklusive introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion samt anpassad gymnasieskola. VGR:s naturbruksförvaltning bedriver även komvux samt yrkeshögskoleutbildning, men dessa regleras inte av avtalet.

Gymnasieutbildningen finansieras genom tre bidrag, IKE från kommunerna till VGR, skattefinansiering från kommunerna genom skatteväxling samt ägarbidrag från VGR till förvaltningen. Det nya avtalet som ska gälla från 1 januari 2029 har renodlat finansieringen som enbart ska ske genom IKE. Skatteväxlingen ska därmed avvecklas före det nya avtalet träder i kraft. Till följd av att skatteväxlingen avvecklas erbjuds kommunerna att ingå i ett

sekundärt samverkansavtal som regleras enligt skollagen. Detta avtal är till skillnad från tidigare avtal frivilligt.

Orsaken till det nya avtalet är kritik från vissa kommuner mot det befintliga avtalet. Kritiken avser bland annat skatteväxlingen, vilken innebär att samtliga kommuner avstår skatt till regionen för att finansiera den regionala naturbruksutbildningen. Kritiken uppstod efter att VGR-skolor lades ner i tre kommuner och ersattes av naturbruksskolor med enskilda huvudmän. Därmed uppstod en situation som innebar att kommunerna med nedlagda VGR-skolor ändå deltog i finansieringen av VGR-skolor samtidigt som flertalet elever i kommunerna studerade på friskolorna som etablerats. För dessa elever fick kommunerna betala fullt pris och kunde inte ta del av finansieringen som kom genom skatteväxling. Därav ska det nya avtalet i stället fullt ut bygga på IKE.

Förvaltningen ställer sig positiva till förslaget och föreslår att kommunstyrelsen beslutar att ingå detta. Naturbruksutbildningen är av stor betydelse för Västra Götaland, som ett av Sveriges största livsmedelsproducerande regioner. Utbildningen är central för kompetensförsörjning inom jordbruk, skogsbruk och angränsande näringar samt har relevans ur ett regionalt beredskaps- och försörjningsperspektiv. Det är därför angeläget att det finns en långsiktigt hållbar samverkanslösning, reglerat genom samverkansavtal, mellan kommunerna och regionen.

Ekonomisk bedömning
Finansieringen av gymnasieutbildningen sker för tillfället genom tre intäktskällor fördelade enligt följande: 50 procent IKE, 13 procent ägarbidrag och 37 procent skatteväxling. Ägarbidragen från VGR var inte en del av den ursprungliga modellen, men har vuxit fram i samband med att kostnaderna för utbildningen har ökat snabbare än intäkterna via skatteväxlingen.

Föreliggande avtal har som förslag att finansieringen endast ska ske genom IKE. Förvaltningen bedömer att den föreslagna avtalsmodellen medför minskade kostnader för Stenungsunds kommun, jämfört med nuvarande samverkansform.

Barnkonsekvensanalys
Beslutet påverkar barn då samverkansavtalet innebär att det fortsatt ges möjlighet att studera på en naturbruksutbildning.

Juridisk bedömning
Avtalet avser utbildningar som regleras genom skollagen (2010:800), gymnasieförordningen (2010:2039) samt därtill anslutande reglering.
Utgångspunkten för ersättning från kommunerna till regionen i samverkansavtalet är bestämmelserna om interkommunal ersättning i skollagen.

Regionen erbjuder gymnasieutbildning till självkostnadspris. Kostnaderna skiljer sig mellan inriktningarna, varför varje inriktning har sitt eget pris.
Interkommunal ersättning för:

- gymnasieskolans naturbruksprogram sker enligt 16 kap. 50–51 §§ skollagen,
- introduktionsprogrammet programinriktat val beräknas enligt 17 kap. 23-24 §§ skollagen,
- introduktionsprogrammet yrkesintroduktion beräknas utifrån anordnarens självkostnad, och för
- anpassade gymnasieskolans program för skog, mark och djur sker enligt 19 kap. 43-44 §§ skollagen.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål 4, God utbildning för alla.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-05-06
Samverkansavtal om naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland
Västra Götalandsregionens beredning för hållbar utveckling, 2026-04-16 § 8

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor utbildning

Elisabeth Andreasson
Sektorchef

Niclas Brattefors
Verksamhetschef

Beslut skickas till

Rebecka.sten@stenungsund.se

Tjänsteutlåtande
Datum 2026-04-08
Diarienummer RS 2026-00395

Västra Götalandsregionen
Koncernkontoret
Handläggare: Anders Carlberg
Telefon: 0708-821541
E-post: anders.carlberg@vgregion.se

Till beredningen för hållbar utveckling

Samverkansavtal om naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland

Förslag till beslut

Beredningen för hållbar utveckling föreslår att regionstyrelsen föreslår att regionfullmäktige beslutar följande:

1. Regionfullmäktige godkänner samverkansavtal om naturbruksbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland, med start den 1 januari 2029.

Sammanfattning av ärendet

Västra Götalandsregionen (VGR) förvaltar och bedriver utbildningsverksamhet på fem platser i Västra Götaland – Naturbruksskolorna Svenljunga, Sötåsen och Uddetorp samt Axevalla Hästcentrum. För närvarande pågår även verksamhet på Angereds gård men denna är under avveckling. Cirka 675 ungdomar i gymnasieåldern studerar vid naturbruksskolorna.

VGR och länets 49 kommuner har ett samverkansavtal som reglerar utbildningar inom gymnasieskolan inklusive introduktionsprogrammen Programinriktat val och Yrkesintroduktion samt anpassad gymnasieskola. VGR:s naturbruksförvaltning bedriver även komvux samt yrkeshögskoleutbildning men dessa regleras inte av avtalet.

Finansieringen av gymnasieutbildningen sker genom tre bidrag; interkommunal ersättning (IKE) från kommunerna till VGR, skattefinansiering från kommunerna genom skatteväxling samt ägarbidrag från VGR till förvaltningen. Det senare var inte en del av den ursprungliga modellen men har vuxit fram i takt med att kostnaderna för utbildningen har ökat i snabbare takt än intäkten via skatteväxlingen. Mellanskillnaden har täckts av VGR. När många elever sökt sig till skolorna eller när kostnaden för utbildningen har ökat snabbare än skatteunderlaget, har mellanskillnaden ökat.

De tre intäktskällorna har för närvarande följande andelar av den totala inkomsten till utbildningen:

- 50 procent IKE
- 13 procent ägarbidrag[1]
- 37 procent genom skatteväxlingen

Föreliggande avtal som ska gälla från 2029-01-01 har renodlat finansieringen. Finansieringen från kommunerna kommer enbart att ske genom IKE. När det nya avtalet träder i kraft ska skatteväxlingen vara avvecklad. I och med att skatteväxlingen för naturbruksutbildningen mellan VGR och kommunerna i Västra Götaland avvecklas erbjuds kommunerna att ingå ett sekundärt samverkansavtal som regleras enligt skollagen. Det sekundära samverkansavtalet är frivilligt till skillnad från tidigare samverkansavtal mellan VGR och kommunerna som samtliga kommuner var tvungna att ingå i eftersom det byggde på skatteväxling.

Orsaken till att ett nytt avtal tagits fram som ersätter den modell som använts sedan regionen grundades, är den kritik som vissa kommuner riktat mot det befintliga avtalet. Dessa kommuner har varit kritiska mot skatteväxlingen – att samtliga 49 kommuner i Västra Götaland avstår skatt till regionen för att finansiera regional naturbruksutbildning. Kritiken blev stark på grund av att VGR-skolor lades ner i några kommuner (Munkedal, Vänersborg och Mark). Dessa kom att ersättas av naturbruksskolor med enskilda huvudmän. För kommunerna med de nedlagda VGR-skolorna uppstod situationen att de deltog i finansieringen av VGR:s skolor men hade mycket få elever på dessa skolor. Flertalet elever i dessa kommuner studerade i stället på friskolorna som vuxit

[1] 13 % är en ungefärlig uppskattning, som varierar år från år. VGR har även bidragit med ersättning till kommuner i Västra Götaland som har elever som studerar på naturbruksskolor utanför Västra Götaland. Denna ”utomlänsersättning”, som finansierats av VGR och reglerats i tidigare avtal, har de senaste åren uppgått till närmare 25 mkr.

fram sedan VGR:s skolor lagt ner. För dessa elever fick kommunerna betala fullt pris och kunde inte tillgodogöra sig finansieringen som kom genom skatteväxlingen. Det upplevs som orättvist att kommunerna är med och finansierar VGR-skolorna samtidigt som de betalar fullt pris för de elever som går på friskolorna.

Det är grunden för kritiken och för kravet att ett nytt avtal ska tas fram som fullt ut bygger på interkommunal ersättning, vilket är den gängse metoden för kommuner att finansiera elever som studerar på skola med annan kommunal huvudman eller med regional huvudman.

Under 2024 tillsattes en utredning under ledning av en extern utredare, som primärt syftade till att utreda en alternativ modell till dagens samverkansavtal. Utredningen slutrapporterades till beredningen för hållbar utveckling och regionstyrelsen i april 2025, och låg till grund för det fortsatta arbetet med att ta fram ett nytt avtal.

Besluten i VGR och kommunerna att skatteväxlingen upphör att gälla från 2029-01-01 ska meddelas finansdepartementet före den 1 september året innan avvecklingen, alltså senast den 31 augusti 2028.

Beredningen för hållbar utveckling planerade att behandla samverkansavtalet vid ett extrainsatt sammanträde den 19 mars 2026. Efter att handlingarna inför sammanträdet skickats ut inkom ett antal kommuner med ändringsförslag. Sammanträdet ställdes in för att ärendet skulle hinna beredas ytterligare av den politiska arbetsgruppen, vilket skedde den 23 mars. Samverkansavtalet behandlas därför vid ett nytt extrainsatt sammanträde den 16 april 2026.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Det sekundära samverkansavtal som ska gälla från 2029-01-01 innehåller väsentliga förändringar jämfört med tidigare avtalsmodell. Dessa kan sammanfattas med:

- Avtalet är frivilligt för kommunerna
- Skatteväxlingen mellan kommunerna och VGR är borttagen
- Respektive gymnasieelev finansieras helt genom IKE
- VGR:s direkta ägarbidrag (ca 13 procent) för att fylla ut mellanskillnaden mellan IKE och intäkterna genom skatteväxlingen är borta
- Utomlänsersättningen är borttagen

Dessa förändringar är resultatet av en anpassning av avtalet till gällande nationellt regelverk för gymnasiet.

Jämförelse mellan VGR:s ekonomiska åtagande i den gamla avtalsmodellen och det nya avtalet

I det gamla avtalet förband sig VGR att finansiera naturbrukselever på gymnasieskolor utanför länet. Kostnaden uppgick till nästan 25 miljoner kronor under 2025. Den kostnaden för VGR försvinner i det nya avtalet.

Historiskt har VGR finansierat mellanskillnaden mellan intäkterna till naturbruksutbildningen via skatteväxlingen från kommunerna och intäkterna genom den interkommunala ersättningen. Mellanskillnaden har ökat i takt med att kostnaderna för utbildningen har vuxit över tid. De senaste åren har inflationen varit kostnadsdrivande. Se finansieringen av utbildningens kostnader år 2024 fördelat mellan kommunerna, skatteväxlingen och VGR i diagrammet nedan:

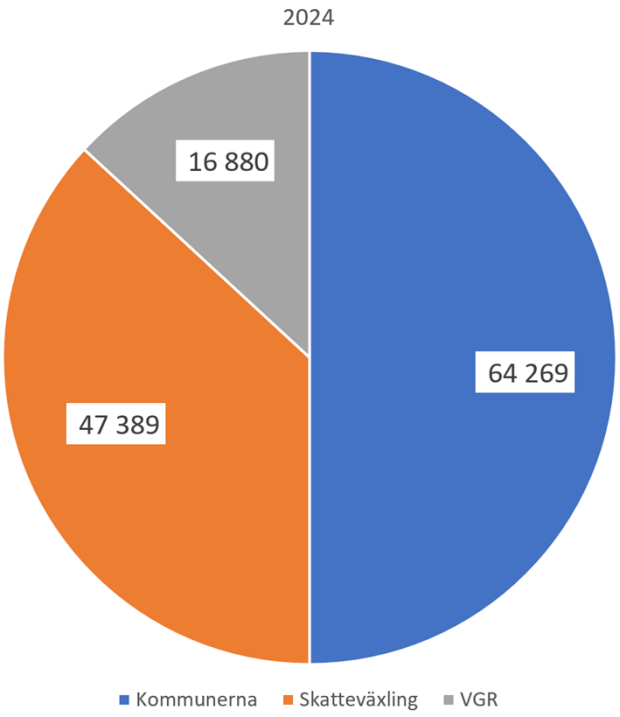

I det nya avtalet försvinner även det åtagandet. Sammantaget minskar VGR:s bidrag till naturbruksutbildningen med omkring 41 miljoner kronor med de kostnadsnivåer som gäller 2024 och 2025. Beloppet kan öka eller minska fram till införandet av det nya avtalet 2029-01-01.

Införandet av interkommunal ersättning som enda finansieringsmetod innebär att beroendet mellan VGR och kommunerna ökar. Flera kommuner har uttryckt

önskemål om insyn i skolornas verksamhetsplanering inklusive ekonomiska förhållanden som ett led i att skapa trygghet kring skolornas kostnadseffektiva drift. Det är viktigt att hitta former som uppfattas som legitima och stärker förtroendet mellan parterna. Funktioner i avtalet som den politiska styrgruppen, ledningsrådet samt det årliga mötet för VGR och avtalskommunerna, har rollen att stärka samverkan.

Kommunerna efterlyser i remissyttranden även VGR:s fortsatta ekonomiska engagemang i kompetensförsörjningen inom gröna näringar i allmänhet och naturbruksutbildningen i synnerhet. En bakomliggande orsak till att kommunerna önskar att VGR:s åtagande ska tydliggöras i avtalet är att VGR historiskt bidragit med resurser till utbildningen, men att en finansieringsmodell som är helt baserad på interkommunal ersättning, där även ”utomlänsersättningen” tagits bort, inte med automatik leder till att VGR bidrar ekonomiskt till utbildningen.

För att förtydliga VGR:s fortsatta engagemang genom det regionala utvecklingsansvaret framgår i det slutliga avtalet – under punkt 7. Parternas samverkan och ansvar – att ”de gröna näringarna är högt prioriterade i den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland, liksom insatser för kompetensförsörjningen av lant- och skogsbruksnäringen.”

Detta innebär att VGR prioriterar de gröna näringarnas kompetensförsörjning resursmässigt inom ramen för VGR:s regionala utvecklingsansvar. I den regionala utvecklingsstrategin är "gröna och skogliga näringar" samt livsmedel utpekade som områden av "särskilt stor betydelse". Omfattningen av insatser för att nå dessa mål beslutas i miljö- och regionutvecklingsnämndens budgetprocess.

Förändringar i avtalet jämfört med remissversionen

Ett antal förändringar har genomförts i det slutliga avtalet jämfört med remissversionen som skickades ut till kommunerna under perioden 2025-11-10 och 2026-02-10. Det finns både förändringar i sak, vissa redaktionella ändringar samt omdisponeringar av text utan att innehållet är ändrat. Synpunkter från kommunerna har bland annat kunnat hanteras genom att SKR:s skoljurister anlitats för att göra bedömningar. SKR har både kommuner och regioner som uppdragsgivare och deras neutralitet och expertis gör dem lämpade för adekvata avvägningar. Deras synpunkter och konkreta förslag på formuleringar har varit vägledande för den politiska beredningsgruppens slutliga ställningstagande i frågor där kommunen föreslagit ändringar i förhållande till remissversionen.

För att ändringarna i det slutliga avtalet i förhållande till remissavtalet ska bli tydliga bifogas två dokument – bilaga 2 och 3 – förutom själva avtalet (bilaga 1):

- Bilaga 1. Samverkansavtal om naturbruksbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland 2029 – 2032 (för beslut)
- Bilaga 2. Genomgång av samtliga ändringar i slutliga avtalet jämfört med remissversionen (ett samlat dokument där remissförslaget i vänsterspalten kan jämföras avsnittsvis med det slutliga avtalet i högerspalten; för kännedom)
- Bilaga 3. Överblick och omhändertagande av samtliga inkomna inspel från remissomgången (beskriver synpunkterna som inkommit på avtalet i remissyttrandena, förklarande kommentarer kring dessa och hur de omhändertagits; för kännedom).

Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet

Genom skatteväxlingen har skolorna haft en intäkt som varit oberoende av fluktuationer i antalet elever, och den mekanismen försvinner i och med det nya avtalet. Detta introducerar ett mått av osäkerhet i planering och styrning av verksamheten. Det nya avtalet innebär med andra ord osäkerheter och variationer i intäkterna till naturbruksförvaltningen eftersom intäkterna enbart baseras på antalet elever som går på skolorna. I tider av ökande elevantal ökar såväl kostnader som intäkter men genom skalfördelar kan intäkterna öka mer. När elevantalet minskar uppstår överkapacitet i vissa resurser och det finns risk att kostnaderna minskar mindre än intäkterna, trots anpassningar av verksamheten.

För VGR:s del innebär den nya finansieringsmodellen att VGR inte längre står för ett kompensatoriskt ägarbidrag på drygt 40 miljoner kronor årligen (enligt kostnadsnivåerna 2024). Driftbidrag och ägarambitioner för att bedriva naturbruksutbildning- och verksamhet på ett ändamålsenligt sätt behöver hanteras inom ramen för ordinarie budgetprocesser inom VGR.

Genomförande och uppföljning av beslut

VGR kommer att fatta beslut om avtalet genom regionfullmäktige under våren 2026. Samtliga kommuner har möjlighet att följa likartad tidplan med beslut under första halvåret eller kvartal tre 2026. För VGR:s del undertecknas avtalet av regionstyrelsens ordförande.

Det bedöms som önskvärt att kommunerna tar beslut under innevarande mandatperiod då befintliga politiska församlingar har en god kännedom om det regionala samverkansavtalet för naturbruksutbildning och framtagandet av det nya avtalet som pågått sedan våren 2023.

Formellt finns dock möjlighet att ansluta sig till avtalet även under 2027. Dock uppmanas parterna att besluta om avtalet så snart som möjligt med hänsyn till att VGR och kommunerna ska besluta om att avveckla skatteväxlingen i god tid före den 30 september 2028.

Beredning

Arbetet med att ta fram ett nytt samverkansavtal har pågått under perioden 2023 – 2026. Beredningsarbetet har primärt skett inom beredningen för hållbar utveckling där en särskild politisk beredningsgrupp har utsetts med representanter för VGR och kommunalförbunden i Västra Götaland. Den politiska beredningsgruppen har fungerat som en styrgrupp för arbetet och som referensgrupp för utredningen för framtagande av ett nytt avtal som genomfördes hösten 2024 till våren 2025. Information har även skett löpande i miljö- och regionutvecklingsnämnden, styrelsen för naturbruk samt regionstyrelsen.

Koncernkontoret

Helena L Nilsson
Regionutvecklingsdirektör

Gustaf Zettergren
Avdelningschef forskning, omställning och kompetens

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

- Bilaga 1. Samverkansavtal om naturbruksbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland 2029 – 2032
- Bilaga 2. Genomgång av samtliga ändringar i slutliga avtalet jämfört med remissversionen
- Bilaga 3. Överblick och omhändertagande av samtliga inkomna inspel från remissomgången

Tidigare beslut

- Beredningen för hållbar utveckling, 2026-02-19, § 3 Sammanställning av remissvar om samverkansmodell för naturbruksutbildning
- Beredningen för hållbar utveckling, 2025-11-06, § 34 Information om nytt samverkansavtal för naturbruksutbildning inför remissomgång
- Beredningen för hållbar utveckling, 2025-04-03, § 11 Information om utredning om en ny modell för samverkan mellan kommunerna och Västra Götalandsregionen om naturbruksutbildning

Ytterligare information

Utredning om ny modell för samverkan mellan VGR och kommunerna om gymnasial naturbruksutbildning, version 2025-03-25

Besluten skickas till

Beredningen för hållbar utvecklings beslut skickas till:

- Samtliga 49 kommuner, för genomförande

Regionfullmäktiges beslut skickas för kännedom till:

- Skaraborgs kommunalförbund, info@skaraborg.se
- Fyrbodals kommunalförbund, kansli@fyrbodal.se
- Sjuhärads kommunalförbund Boråsregionen, info@borasregionen.se
- Göteborgsregionens kommunalförbund, gr@goteborgsregionen.se
- Styrelsen för naturbruksförvaltningen
- Miljö- och regionutvecklingsnämnden
- Emil Gisslow, ekonomidirektör

Protokoll från beredningen för hållbar utveckling, 2026-04-16

§ 8

Samverkansavtal om naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland

Diarienummer RS 2026-00395

Beslut

Beredningen för hållbar utveckling föreslår att regionstyrelsen föreslår att regionfullmäktige beslutar följande:

1. Regionfullmäktige godkänner samverkansavtal om naturbruksbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland, med start den 1 januari 2029.

Sammanfattning av ärendet

Västra Götalandsregionen (VGR) förvaltar och bedriver utbildningsverksamhet på fem platser i Västra Götaland – Naturbruksskolorna Svenljunga, Sötåsen och Uddetorp samt Axevalla Hästcentrum. För närvarande pågår även verksamhet på Angereds gård men denna är under avveckling. Cirka 675 ungdomar i gymnasieåldern studerar vid naturbruksskolorna.

VGR och länets 49 kommuner har ett samverkansavtal som reglerar utbildningar inom gymnasieskolan inklusive introduktionsprogrammen Programinriktat val och Yrkesintroduktion samt anpassad gymnasieskola. VGR:s naturbruksförvaltning bedriver även komvux samt yrkeshögskoleutbildning men dessa regleras inte av avtalet.

Finansieringen av gymnasieutbildningen sker genom tre bidrag; interkommunal ersättning (IKE) från kommunerna till VGR, skattefinansiering från kommunerna genom skatteväxling samt ägarbidrag från VGR till förvaltningen. Det senare var inte en del av den ursprungliga modellen men har vuxit fram i takt med att kostnaderna för utbildningen har ökat i snabbare takt än intäkten via skatteväxlingen. Mellanskillnaden har täckts av VGR. När många elever sökt sig

till skolorna eller när kostnaden för utbildningen har ökat snabbare än skatteunderlaget, har mellanskillnaden ökat.

De tre intäktskällorna har för närvarande följande andelar av den totala inkomsten till utbildningen:

- 50 procent IKE
- 13 procent ägarbidrag[1]
- 37 procent genom skatteväxlingen

Föreliggande avtal som ska gälla från 2029-01-01 har renodlat finansieringen. Finansieringen från kommunerna kommer enbart att ske genom IKE. När det nya avtalet träder i kraft ska skatteväxlingen vara avvecklad. I och med att skatteväxlingen för naturbruksutbildningen mellan VGR och kommunerna i Västra Götaland avvecklas erbjuds kommunerna att ingå ett sekundärt samverkansavtal som regleras enligt skollagen. Det sekundära samverkansavtalet är frivilligt till skillnad från tidigare samverkansavtal mellan VGR och kommunerna som samtliga kommuner var tvungna att ingå i eftersom det byggde på skatteväxling.

Orsaken till att ett nytt avtal tagits fram som ersätter den modell som använts sedan regionen grundades, är den kritik som vissa kommuner riktat mot det befintliga avtalet. Dessa kommuner har varit kritiska mot skatteväxlingen – att samtliga 49 kommuner i Västra Götaland avstår skatt till regionen för att finansiera regional naturbruksutbildning. Kritiken blev stark på grund av att VGR-skolor lades ner i några kommuner (Munkedal, Vänersborg och Mark). Dessa kom att ersättas av naturbruksskolor med enskilda huvudmän. För kommunerna med de nedlagda VGR-skolorna uppstod situationen att de deltog i finansieringen av VGR:s skolor men hade mycket få elever på dessa skolor. Flertalet elever i dessa kommuner studerade i stället på friskolorna som vuxit fram sedan VGR:s skolor lagt ner. För dessa elever fick kommunerna betala fullt pris och kunde inte tillgodogöra sig finansieringen som kom genom skatteväxlingen. Det upplevs som orättvist att kommunerna är med och

[1] 13 % är en ungefärlig uppskattning, som varierar år från år. VGR har även bidragit med ersättning till kommuner i Västra Götaland som har elever som studerar på naturbruksskolor utanför Västra Götaland. Denna ”utomlänsersättning”, som finansierats av VGR och reglerats i tidigare avtal, har de senaste åren uppgått till närmare 25 mkr.

finansierar VGR-skolorna samtidigt som de betalar fullt pris för de elever som går på friskolorna.

Det är grunden för kritiken och för kravet att ett nytt avtal ska tas fram som fullt ut bygger på interkommunal ersättning, vilket är den gängse metoden för kommuner att finansiera elever som studerar på skola med annan kommunal huvudman eller med regional huvudman.

Under 2024 tillsattes en utredning under ledning av en extern utredare, som primärt syftade till att utreda en alternativ modell till dagens samverkansavtal. Utredningen slutrapporterades till beredningen för hållbar utveckling och regionstyrelsen i april 2025, och låg till grund för det fortsatta arbetet med att ta fram ett nytt avtal.

Besluten i VGR och kommunerna att skatteväxlingen upphör att gälla från 2029-01-01 ska meddelas finansdepartementet före den 1 september året innan avvecklingen, alltså senast den 31 augusti 2028.

Beredningen för hållbar utveckling planerade att behandla samverkansavtalet vid ett extrainsatt sammanträde den 19 mars 2026. Efter att handlingarna inför sammanträdet skickats ut inkom ett antal kommuner med ändringsförslag. Sammanträdet ställdes in för att ärendet skulle hinna beredas ytterligare av den politiska arbetsgruppen, vilket skedde den 23 mars. Samverkansavtalet behandlas därför vid ett nytt extrainsatt sammanträde den 16 april 2026.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande daterat 2026-04-08

Skickas till

Beredningen för hållbar utvecklings beslut skickas till:

- Samtliga 49 kommuner, för genomförande

Regionfullmäktiges beslut skickas för kännedom till:

- Skaraborgs kommunalförbund, info@skaraborg.se
- Fyrbodals kommunalförbund, kansli@fyrbodal.se
- Sjuhärads kommunalförbund Boråsregionen, info@borasregionen.se
- Göteborgsregionens kommunalförbund, gr@goteborgsregionen.se

Protokoll från beredningen för hållbar utveckling, 2026-04-16

- Styrelsen för naturbruksförvaltningen
- Miljö- och regionutvecklingsnämnden
- Emil Gisslow, ekonomidirektör

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr 2026/529
2026-05-20

Jenny Brunsten
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Trygghetslarm utan individuell behovsprövning

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen beslutar att från 1 oktober 2026 tillhandahålla insatsen trygghetslarm enligt kap 11 § 5 socialtjänstlagen utan individuell behovsprövning.

Sammanfattning av ärendet

I juni 2025 gav kommunstyrelsen förvaltningen i uppdrag att utreda hur och när kommunen kan införa hemtjänst till äldre utan individuell behovsprövning, i enlighet med socialtjänstlagen. Utifrån uppdraget genomförs delprojekt där insatsen trygghetslarm är i fokus för ett av dessa. Det arbete som genomförts visar att det är möjligt att tillhandahålla trygghetslarm utan behovsprövning i kommunen.

Beskrivning av ärendet

Trygghetslarm som insats

Trygghetslarm som insats är ett relativt enkelt sätt att öka enskildas upplevelse av trygghet i hemmet, exempelvis för personer med fallrisk. Trygghetslarm kan fungera både som en förebyggande och en åtgärdande insats i och med att enskilda kan känna sig trygga med att få hjälp om något skulle hända, men också ge faktisk hjälp när något har inträffat.

Trygghetslarm ges idag efter behovsprövning hos Biståndsenheten med tillsvidarebeslut, det vill säga beslut utan slutdatum. Den enskilde ansöker om trygghetslarm via e-tjänst, telefonkontakt eller i möte med socialsekreterare. Efter behovsprövning lämnar socialsekreteraren ett uppdrag till hemtjänstutföraren (Larmenheten) som kontaktar den enskilde, installerar larm och sedan även agerar på larm. Det har inte hänt under 2023, 2024 och 2025 att någon har fått avslag på sin ansökan om trygghetslarm. Trygghetslarm beviljas alltså i princip till alla som ansöker om insatsen.

Redovisning av projektets slutsatser
De förutsättningar som sammanställts och analyserats under projekttiden visar att trygghetslarm är en insats som lämpar sig väl att införas utan individuell behovsprövning, se bilagd projektrapport *”Lätt tillgängligt trygghetslarm”*. Erfarenheter från nuvarande arbetssätt visar att trygghetslarm i princip alltid beviljas efter ansökan, att insatsen är relativt okomplicerad att utföra och att risken för överutnyttjande bedöms som låg. Trygghetslarm skulle på detta vis kunna erbjudas på ett mer tillgängligt och likvärdigt sätt, i linje med intentionerna i den nya socialtjänstlagen om tidiga, förebyggande och lättillgängliga insatser.

Genomförda analyser visar samtidigt att en förändring förutsätter att vissa delar hanteras med särskild omsorg. Den främsta skillnaden jämfört med nuvarande arbetssätt är att den inledande behovsbedömningen inte sker, vilket ställer ökade krav på tydliga processer, dokumentation och samverkan mellan Larmenheten och Biståndsenheten. För att minska risken att enskildas eventuella andra eller tillkommande behov inte fångas upp behöver verksamheten ha fastlagda rutiner för att uppmärksamma signaler om behov av ytterligare stöd, initiera samverkan vid behov samt informera om möjligheten till behovsprövning.

Vid ett införande av trygghetslarm som insats utan behovsprövning bedöms vissa grundläggande villkor vara rimliga för att avgränsa målgruppen och säkerställa att insatsen blir ändamålsenlig. Inom ramen för projektet har resonemang förts kring att villkor bör ställas om folkbokföring i kommunen samt att de som ges insatsen ska vara boende i ordinärt boende. Dessa villkor är relativt enkla att stämma av samt säkerställer insatsens kontext och kommunens ansvarsområde. Till skillnad från många andra kommuner har projektet inte sett behov av ett ålderskrav (utöver att vara vuxen) i och med att ambitionen med insatsen skulle vara att möjliggöra tidiga insatser och sänka trösklarna för stöd. Det finns hittills inget som tyder på att enskilda efterfrågar trygghetslarm utan att ha ett upplevt behov kopplat till trygghet, samt har faktumet med tillhörande avgift bedömts kunna ha en reglerande effekt på efterfrågan.

En viktig förutsättning om trygghetslarm ska erbjudas utan behovsprövning är att kommunikationen till invånarna är tydlig, samstämmig och når fram till de invånare som har behov av trygghetsskapande insats. Därför bör det tydligt framgå vilka behov insatsen riktar sig mot och att trygghetslarm erbjuds i ett förebyggande syfte, som ett tidigt och lättillgängligt stöd. Kommunikationen bör också klargöra att trygghetslarm som insats inte är avsett att ersätta andra eller mer omfattande stödinsatser. Det är även centralt att det finns tydlig information om hur enskilda kan ta del av insatsen, exempelvis genom enkla och tillgängliga kontaktvägar. Utan en sådan tydlighet finns risk att enskilda fortsatt väljer att ansöka om insatsen till Biståndsenheten, vilket skulle motverka den del av syftet som handlar om att frigöra socialsekreterarnas tid exempelvis för mer komplexa utredningar eller till uppsökande arbetssätt.

Projektets samlade bedömning är att trygghetslarm som insats utan behovsprövning kan införas inom befintliga organisatoriska och ekonomiska ramar, men att införandet behöver följas upp noggrant. Av särskild vikt är att följa utvecklingen av efterfrågan, resursåtgång samt hur väl arbetssätten stödjer ett förebyggande och samordnat arbetssätt över tid. Med tydliga villkor, gemensamma processer och planerad uppföljning bedöms trygghetslarm som insats utan behovsprövning vara både genomförbar och ändamålsenlig i Stenungsund.

Ekonomisk bedömning
Föreslagen förändring har bedömts kunna genomföras inom befintliga organisatoriska och ekonomiska ramar.

Barnkonsekvensanalys
Ärendet hanterar på vilket sätt kommunen erbjuder trygghetslarm till enskilda. På ett generellt plan bedöms invånares tillgång till lätt tillgängligt och förebyggande stöd gynna barn, i detta fall på ett indirekt sätt.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål nr 3, om hälsa och välbefinnande.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse, 2026-05-20
Projektrapport ”Lätt tillgängligt trygghetslarm”

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor socialtjänst

Rickard Persson
Sektorchef

Ulf Tolf
Verksamhetschef

Beslut skickas till
Jenny.brunsten@stenungsund.se
Ralja.angelis@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Lätt tillgängligt trygghetslarm

Projektrapport om möjligheter och förutsättningar för att erbjuda insatsen trygghetslarm utan behovsprövning i Stenungsunds kommun

Innehållsförteckning

1 Projektbeskrivning 3

1.1 Bakgrund och beskrivning av projektet 3

1.2 Projektets mål 3

1.3 Projektorganisation – styrning och ledning 4

1.4 Projektorganisation – genomförande 4

2 Trygghetslarm som insats - bakgrund 4

2.1 Utvecklingen av antalet äldre (+65) i kommunen samt målgrupp för insatsen 4

2.2 Trygghetslarm som förebyggande insats 6

2.3 Omvärldsbevakning 6

3 Risk- och konsekvensanalys 7

3.1 Juridiska förutsättningar 7

3.2 Behovs- och riskanalys – kvalitetsperspektiv verksamhet 7

3.3 Behovs- och riskanalys - resurser och ekonomi 9

3.4 Övriga förutsättningar 10

4 Projektdel organisation och arbetssätt 10

5 Projektets slutsatser 11

6 Implementeringsplan 12

1 Projektbeskrivning

I juni 2025 gav kommunstyrelsen förvaltningen i uppdrag att utreda hur och när kommunen kan införa hemtjänst till äldre utan individuell behovsprövning. I och med förändringar i socialtjänstlagen (SoL) har kommunerna nu möjlighet att erbjuda vissa insatser utan att först göra en behovsprövning.

1.1 Bakgrund och beskrivning av projektet

Utifrån det politiska uppdraget genomförde förvaltningen flera interna dialoger kring övergripande möjligheter och risker med insatser utan behovsprövning i hemtjänsten. Vissa hemtjänstinsatser bedömdes som relativt okomplicerade att införa utan behovsprövning. En av dessa är insatsen trygghetslarm. Syftet med detta projekt har varit att analysera möjligheter och förutsättningar, samt att planera och förbereda införandet av trygghetslarm som en insats utan behovsprövning för invånare i Stenungsunds kommun.

Trygghetslarm som insats är ett relativt enkelt sätt att öka enskildas upplevelse av trygghet i hemmet, exempelvis för personer med fallrisk. Trygghetslarm kan fungera både som en förebyggande och en åtgärdande insats i och med att enskilda kan känna sig trygga med att få hjälp *om* något skulle hända men också ge faktisk hjälp när något *har* inträffat.

Trygghetslarm ges idag efter behovsprövning hos Biståndsenheten med tillsvidarebeslut, dvs beslut utan slutdatum. Den enskilde ansöker om trygghetslarm via e-tjänst, telefonkontakt eller i möte med socialsekreterare. Efter behovsprövning lämnar socialsekreteraren ett uppdrag till hemtjänstutföraren (Larmenheten) som kontaktar den enskilde, installerar larm och sedan även agerar på larm. Det har inte hänt under 2023, 2024 och 2025 att någon har fått avslag på sin ansökan om trygghetslarm. Trygghetslarm beviljas alltså i princip till alla som ansöker om insatsen.

1.2 Projektets mål

Projektet har haft två övergripande mål:

1. Ett framtaget beslutsunderlag där det ska framgå att trygghetslarm kan införas utan behovsprövning enligt SoL och kommunens lokala förutsättningar
2. En färdigställd intern organisering och arbetssätt för utförandet av trygghetslarm utan behovsprövning, inklusive dokumentation, informationsskyldighet och hantering av avgränsningar.

Projektets delmål har varit

- Kartlagda juridiska, praktiska och ekonomiska förutsättningar
- Identifierade och fastställda målgrupper, kriterier och eventuella begränsningar
- Säkerställda rutiner för:
    1. Mottagning av enskildas ansökningar/förfrågningar
    2. Kontroll av beslutade villkor
    3. Installation, teknisk hantering och uppföljning av larminsatser
    4. Dokumentation enligt lagstadgade krav
    5. Informationsskyldighet om möjligheten att få sina behov prövade

Projektet startade i februari 2026 och pågår fram till driftsättning av insatsen.

1.3 Projektorganisation – styrning och ledning

Huvudprojektledare för omställning SoL i sektor socialtjänst är projektägare för detta delprojekt som sker inom ramen för omställningen. En styrgrupp har tillsatts bestående av projektägare, verksamhetschef Individ- och familjeomsorgen samt verksamhetschef Ordinärt boende. Projektledare för delprojektet är verksamhetsutvecklare inom Individ- och familjeomsorgen.

1.4 Projektorganisation – genomförande

En projektgrupp bestående av representanter från Biståndsenheten och från Larmenheten har träffats återkommande under projekttiden och omhändertagit exempelvis risk- och konsekvensanalyser. Till arbetet har andra professioners/funktioners kompetens inom olika områden inhämtats.

2 Trygghetslarm som insats - bakgrund

2.1 Utvecklingen av antalet äldre (+65) i kommunen samt målgrupp för insatsen

I kommunens befolkningsprognos för perioden 2024-2034 (Stenungsunds Befolkningsprognos 2025-2034.pdf) betonas att antalet äldre ökar markant de kommande 10 åren. Detta sker när stora årskullar rör sig upp i högre åldrar.

- Gruppen 65–79 år fortsätter växa under hela perioden.
- Gruppen 80+ ökar kraftigt, eftersom 40-talisterna rör sig in i de allra äldsta åldrarna.

Detta följer tydligt SCB:s framskrivningar som visar att alla kommuner i landet får en ökning av äldre, särskilt 80+ fram till 2040. Prognosen för Stenungsund är att ålderskategorin 65 till 79 år ökar med drygt 600 invånare och ålderskategorin 80 + ökar med 620 invånare fram till och med 2034.

Ålderskategori	*2024*	*2034*	*Prognostiserad ökning*	*Procentuell ökning*
65–79 år	4009	4633	+624	15,6 %
80+ år	1820	2440	+620	34,1 %

Under 2025 hade 894 kommuninvånare beslut om trygghetslarm någon gång under året. I snitt installerade Larmenheten 20 nya larm varje månad och avslutade i snitt 19 larm varje månad. Av det totala antalet larmanvändare i januari 2026 (knappt 800) var det ca 350 personer som enbart hade larminsats och ingen annan hemtjänstinsats, övriga hade larm i kombination med en eller flera andra hemtjänstinsatser i varierande omfattning.

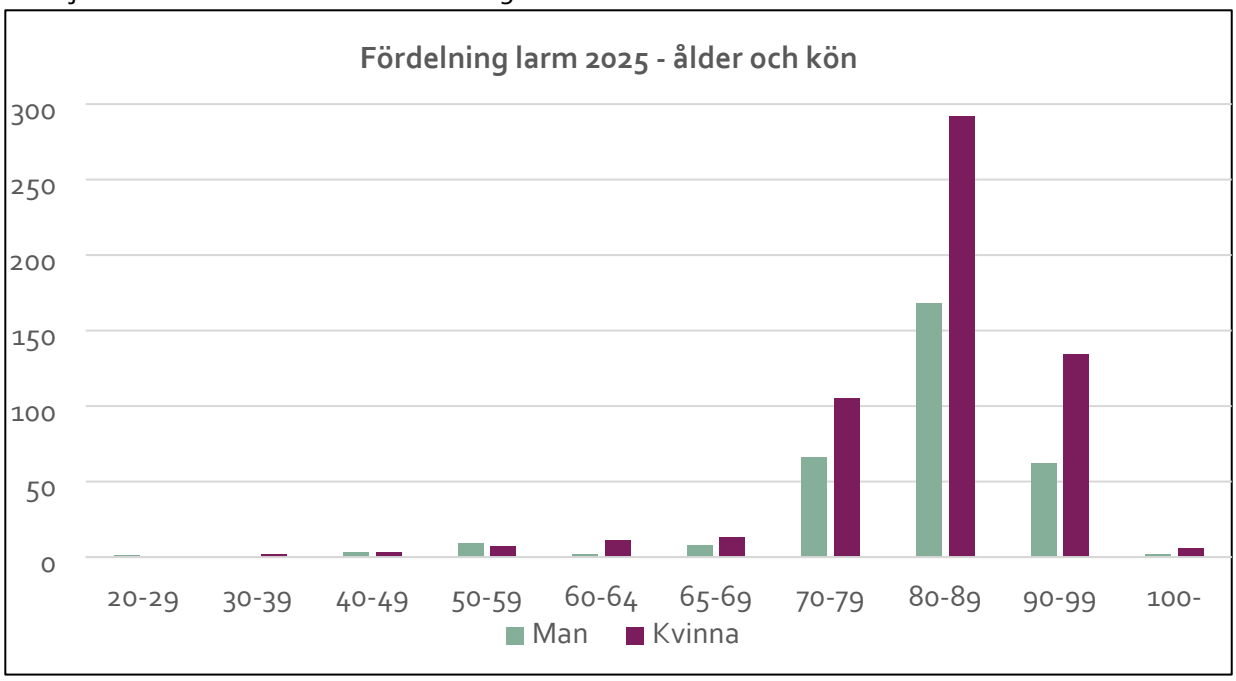

Totalt antal trygghetslarm fördelat mellan kvinnor och män, samt ålderskategorier. Avser år 2025.

Nedanstående tabell sammanställer nuläge (2025) samt visar en framskrivning till 2034 baserat på prognosticerad procentuell ökning av respektive åldersgrupp och oförändrad andel trygghetslarm inom gruppen.

Ålders-grupp	**Antal invånare totalt 2024**	**Antal personer med trygghets-larm 2025**	**Befolknings-ökning 2034 (prognos)**	**Antal av befolkningen 2034 (prognos)**	**Antal personer med trygghetslarm 2034 (prognos)**
65–79 år	4 009	192	15,6 %	4 634	222
80+ år	1 820	664	34,1 %	2 441	890

Not: Total folkmängd 2024 = 27 851. Andelar är avrundade till en decimal. Prognos för trygghetslarm antar en oförändrad andel trygghetslarm inom respektive åldersgrupp.

2.2 Trygghetslarm som förebyggande insats

För många människor uppstår i takt med åldern en gradvist ökande känsla av otrygghet, långt innan mer omfattande behov av stöd och omsorg visar sig. Att ha tillgång till ett trygghetslarm kan därför fungera som ett förebyggande stöd som stärker individens känsla av säkerhet och självständighet. Kännedomen om att hjälp finns att tillgå vid behov kan minska stress, oro och risken för social isolering. Genom att erbjuda enskilda trygghetslarm på ett enkelt sätt ökar möjligheten att kommunen kan etablera en första kontakt med personer som ännu inte är aktuella för andra insatser. På så sätt kan verksamheten "få in en fot" tidigt, vilket kan bidra till att förändrade behov uppmärksammas tidigare och att rätt stöd kan erbjudas innan problemen blir mer omfattande eller akuta. Insatsen kan på det viset hjälpa till att bidra till att förebygga ohälsa, minska otrygghet samt skjuta upp eller minska behovet av mer resurskrävande insatser. För att det förebyggande syftet ska uppnås krävs att verksamheten som möter enskilda har rutiner och arbetssätt för att uppmärksamma och identifiera fler eller tillkommande behov, samt möjlighet att motivera enskilda att överväga mer stöd när behov uppstår.

2.3 Omvärldsbevakning

Nedanstående tabell visar några av de kommuner som har infört eller planerar att införa trygghetslarm som insats utan individuell behovsprövning. Uppgifterna bygger på offentliga beslut, tjänsteskrivelser och information på kommunernas webbplatser (2025–2026).

Kommun	Status	Åldersvillkor	Övriga villkor / kriterier	Kommentar
Stockholm stad	Infört 2025	65 år +	Folkbokförd i kommunen, ordinärt boende	Ingår i LOV för hemtjänst
Avesta	Infört	69 år +	Bor i ordinärt boende i Avesta	Administrativ handläggning, årlig uppföljning
Falköping	Infört 2026	65 år +	Folkbokförd i kommunen	
Surahammar	Infört	75 år +	Folkbokförd i kommunen	
Tibro	Infört	Ej angivet	Kontakt med larmansvarig, ordinärt boende	
Dals-Ed	Planerat (förslag)	75 år +	Folkbokförd i kommunen, kan själv ansöka	Samma modell för matdistribution

Under projektets genomförande har två kommuner (Falköping och Jönköping) kontaktats för sina erfarenheter av trygghetslarm som IUB. Båda kommunerna är under våren 2026 precis i uppstart varför någon uppföljning inte hunnits göras. I Falköping konstateras att man inte haft någon initial ökning vad gäller efterfrågan av trygghetslarm som insats efter uppstart 1 mars 2026. I Jönköping har beslut fattats avseende kommuninvånare från 65 år, men där återstår en del praktiskt innan invånare kan ta del av insatsen på det nya sättet. Jönköping påtalar vikten av tydligt utformade villkor/kriterier för vilka kommuninvånare man erbjuder insatsen utan behovsprövning.

I SKRs nationella samarbetsrum för omställningsarbetet i landets kommuner framgår att betydligt fler kommuner infört eller planerar införa trygghetslarm som IUB än ovan listade. De allra flesta kommuner har valt att ha en minimi-ålder för när det är möjligt att efterfråga trygghetslarm på detta vis. Götene kommun har beslutat att inte ha en åldersgräns, och i Vallentuna kommer insatsen föreslås utan åldersgräns. Erfarenheter i Götene efter 1 år är att trygghetslarmen hittills inte efterfrågats av någon ny målgrupp utan att efterfrågan framför allt är i invånarkategorin ”äldre”.

3 Risk- och konsekvensanalys

Utifrån projektdirektivet har projektgruppen genomfört risk- och konsekvensanalyser utifrån flera perspektiv – juridik, verksamhet, ekonomi, kvalitet, samverkan och hantering av eventuella volymökningar. Risk- och konsekvensanalyser redovisas i detta avsnitt.

3.1 Juridiska förutsättningar

Sedan 1 juli 2025 finns möjlighet för kommunerna att inom ramen för socialtjänstlagen erbjuda vissa insatser utan föregående behovsprövning. Insatser i hemtjänst tillhör de insatser som kan erbjudas på detta vis. Kommunerna har möjlighet att ställa upp villkor som ska gälla avseende vilka (t ex viss åldersgrupp) som kan ta emot en insats utan behovsprövning eller hur länge en person kan få en sådan insats. Den utförarverksamhet som ger insatsen ska stämma av att eventuella villkor är uppfyllda, men får inte göra en bedömning eller prövning av behovet. För insatser som ges i enskildas hem finns inga möjligheter till undantag från dokumentationskrav, vilket alltså gäller för insatsen trygghetslarm till enskilda. Den verksamhet som utför insatsen utan behovsprövning är skyldig att informera de enskilda om möjligheten att få sitt behov prövat genom att ansöka om insatsen.

Det är ansvarig socialnämnd i varje kommun som fattar beslut om vilka insatser som kommunen vill tillhandahålla till kommuninvånare utan föregående behovsprövning, samt de villkor som ska gälla.

3.2 Behovs- och riskanalys – kvalitetsperspektiv verksamhet

Att införa trygghetslarm som insats utan individuell behovsprövning innebär en förändring av etablerade arbetssätt, vilket ur ett generellt perspektiv alltid kan medföra risker kopplat till samsyn,

nya rutiner och likvärdig tillämpning. I projektet har kvalitetsriskerna bedömts som relativt begränsade, eftersom insatsens utförande inte förändras i sak. Samtidigt innebär det tänkta förändrade arbetssättet ett behov av att säkerställa kvalitet och likvärdighet när det inte längre görs en individuell behovsprövning innan insatsen påbörjas.

Den huvudsakliga kvalitetsrisken som identifierats under projektet är att andra eller tillkommande behov hos den enskilde inte skulle uppmärksammas som vid en samlad behovsbedömning eller vid en uppföljning av beslut. Många personer som efterfrågar trygghetslarm kan ha behov inom flera områden, och när kontakten i första hand sker direkt med utförarverksamheten finns en risk att helhetsbilden av den enskildes situation går förlorad.

En omständighet som lyfts i projektet är det återkommande scenariot när enskilda ansöker om hemtjänst och har behov inom flera områden. För att inte öka upplevelsen av krångel eller osmidighet behöver socialsekreterarna i dessa fall kunna ta hand om förfrågan om trygghetslarm för att enskilda inte ska behöva hänvisas till en annan verksamhet för en av insatserna. För en sammanhållen helhet och smidigt bemötande gentemot de enskilda kommer Biståndsenheten därför behöva fortsätta med viss hantering av trygghetslarm även framöver. Detsamma gäller för personer som väljer att ansöka om insatsen som tidigare. Det kan t ex handla om personer som faller utanför de beslutade villkoren för insatsen.

För att minska ovanstående risker har projektet identifierat behov av en tydlig och gemensam process för den samlade hanteringen som gäller både för Larmenheten och Biståndsenheten. Särskilt viktigt är att säkerställa att relevant information inhämtas i samband med förfrågan och installation och att det finns tydliga rutiner för när och hur samverkan ska initieras vid indikation på ytterligare behov. I de fall där enskilda har eller ansöker om flera hemtjänstinsatser bedöms Biståndsenheten även fortsättningsvis behöva ha en samordnande roll för att säkerställa en sammanhållen hantering och bemötande.

Om kommunstyrelsen beslutar att tillhandahålla trygghetslarm som insats utan behovsprövning kommer därför en gemensam (Larmenheten, Biståndsenheten) processbeskrivning att arbetas fram. Processen syftar till att tydliggöra vilka moment som ska genomföras och när, vilka frågor som ska ställas och vilket ansvar som åligger respektive funktion. Genom att visualisera arbetssättet i en beskriven process som är tillgänglig för alla som arbetar med trygghetslarm, skapas förutsättningar för att verksamheten inhämtar relevant information om t ex hälsotillstånd, skapar rättssäker dokumentation samt att samverkan med andra parter sker när behov finns. Processkartan blir central för att säkerställa en god och likvärdig kvalitet i insatsen även när den ges utan behovsprövning.

3.3 Behovs- och riskanalys - resurser och ekonomi

Ekonomi

Under 2025 gjordes 8 811 tryck på larm. Alla larmtryck genererar inte larmutryckning, och alla larmutryckningar görs inte av Larmenheten. Även hemtjänstdistrikten hanterar larm, framför allt på nätterna då Larmenheten inte arbetar. Kostnaden per larm (teknisk enhet) var 2025 2499 kr / styck samt 124 kr / teknisk enhet och månad för larmtjänsten, baserat på inköp av ett visst antal larm.

En risk som ibland lyfts nationellt vid insatser utan behovsprövning är ett potentiellt överutnyttjande av insatser. Projektets bedömning är dock att risken är låg när det gäller trygghetslarm som insats. Erfarenhet från nuvarande arbetssätt är att trygghetslarm inte är något som efterfrågas i onödan, utan av personer som faktiskt upplever otrygghet eller behov av stöd. Den avgift som är förknippad med insatsen (303 kr/mån 2026) bedöms i viss mån också reglera efterfrågan.

Projektet har identifierat att den kommunikation som krävs vid ett förändrat arbetssätt kan innebära både en risk och en möjlighet. När fler invånare uppmärksammas på insatsen trygghetslarm kan det leda till en ökad efterfrågan från enskilda som ser en möjlig lösning på en upplevd otrygghet. Ur det förebyggande perspektivet är detta positivt, men kan komma att utmana verksamheten resursmässigt om ökningen sker snabbt. Samtidigt visar erfarenheter från några andra kommuner som redan genomfört förändringen att efterfrågan inte ökat i direkt anslutning till införandet.

Den primära målgruppen för trygghetslarm är äldre kommuninvånare. I och med förväntad ökning av andelen äldre i kommunen kan vi förvänta oss att även antalet larmanvändare ökar de närmaste tio åren. Detta oavsett vilken funktion som tar emot förfrågningar om trygghetslarm. Det är som konsekvens därmed sannolikt att kostnader för antal larmenheter, support och larmhantering kommer att öka oavsett hantering av nya förfrågningar.

Övriga resurser

För att säkerställa det förebyggande syftet med insatsen skulle Larmenheten behöva ställa några fler frågor än de gör idag till de enskilda i samband med initial kontakt och installationsbesök. En förfrågan behöver dessutom tas om hand och registreras i verksamhetssystemet, ett moment som Larmenheten inte gör idag. Den tid som Larmenheten behöver lägga per installation och per avslut bedöms därför öka något vid förändrat arbetssätt. Verksamheten bedömer att de vid förändrat arbetssätt kommer behöva lägga i genomsnitt 15-20 minuter mer per larmanvändare än vad man gör idag.

För Biståndsenheten bedöms ändrad hantering bidra till resurseffektivisering av socialsekreterarnas tid. I genomsnitt räknar Biståndsenheten med att hantering av ansökan, utredning, beslut, kontakter, uppdrag/beställning tar ca 1,5 timme per larmansökan att hantera. I snitt avsätter socialsekreterarna ca 0,5 timme för avslut av larminsats.

Trygghetslarm per månad 2025	Snitt-tid per månad för Biståndsenheten 2025
20 installationer per månad	= 30 timmar / månad
19 avslut per månad	= 9,5 timmar / månad

I en framtid med ökad efterfrågan på trygghetslarm och oförändrat arbetssätt kommer tiden som socialsekreterarna lägger på hantering av trygghetslarm sannolikt att öka i samma omfattning som befolkningsprognosen för invånare över 65 år.

3.4 Övriga förutsättningar

Inom ramen för projektet har undersökts hur verksamhetssystemet (Lifecare) kan fungera om en insats ska startas direkt av utförarverksamheten utan att det först kommer en beställning från handläggare. Arbetssättet i systemet kommer att motsvara det som finns idag för de sommargäster som har beslut om hemtjänst från annan kommun. För dessa registrerar hemtjänsten insatsen direkt, utan att en beställning har gjorts i systemet. En mindre justering krävs av systemutvecklare för att en ny insats i framtiden ska vara möjlig att börja registrera, samt en lösning där avgiftshandläggare kan ta del av och i sin tur registrera de enskilda som får trygghetslarm utan behovsprövning.

4 Projektdel organisation och arbetssätt

Förenklad processbeskrivning över ***nuvarande*** arbetssätt

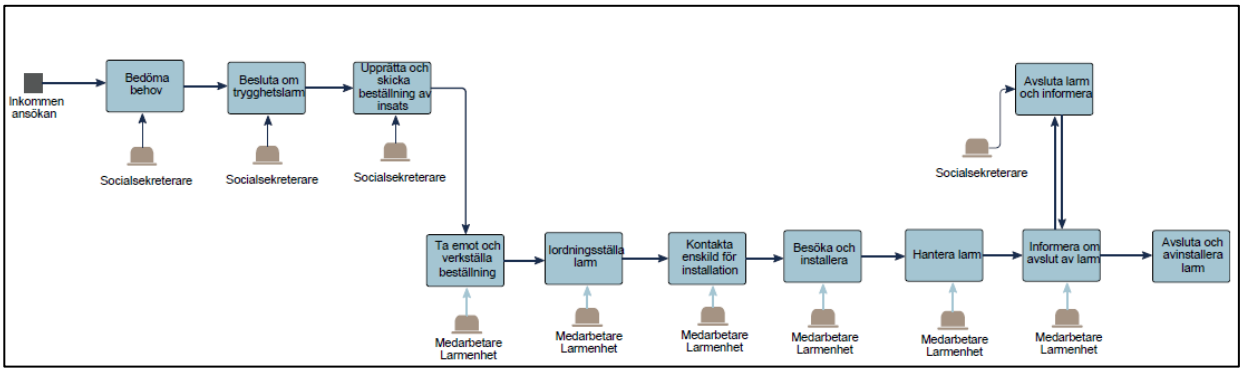

För de personer som väljer att ansöka och få sitt behov av trygghetslarm behovsprövat kommer arbetssättet att se liknande ut även framöver. I ett tänkt framtida arbetssätt behöver Larmenhetens del av processen i stället inledas med en ny aktivitet för avstämning av villkor och för registrering av individen i verksamhetssystemet.

Den tänkta nya processen kommer att innehålla beskrivning av båda verksamheternas hantering av förfrågningar och genomförande av trygghetslarm som insats. Till processen hör ansvarsfördelning, rutiner och checklistor för exempelvis avstämning av beslutade villkor, dokumentation, frågor till enskilda vid installationsbesök mm.

Hur insatsen hanteras idag styrs övergripande genom styrdokumentet Riktlinje för behovsprövning SoL, vård och omsorg. Där framgår att insatsen ges efter behovsprövning i syfte att öka tryggheten för enskilda. I det fall kommunstyrelsen beslutar om att tillhandahålla insatsen utan behovsprövning behöver skrivningen justeras och riktlinjen revideras.

5 Projektets slutsatser

De förutsättningar som sammanställts och analyserats under projekttiden visar att trygghetslarm är en insats som lämpar sig väl att införas utan individuell behovsprövning. Erfarenheter från nuvarande arbetssätt visar att trygghetslarm i princip alltid beviljas efter ansökan, att insatsen är relativt okomplicerad att utföra och att risken för överutnyttjande bedöms som låg. Trygghetslarm skulle på detta vis kunna erbjudas på ett mer tillgängligt och likvärdigt sätt, i linje med intentionerna i den nya socialtjänstlagen om tidiga, förebyggande och lättillgängliga insatser.

Genomförda analyser visar samtidigt att en förändring förutsätter att vissa delar hanteras med särskild omsorg. Den främsta skillnaden jämfört med nuvarande arbetssätt är att den inledande behovsbedömningen inte sker, vilket ställer ökade krav på tydliga processer, dokumentation och samverkan mellan Larmenheten och Biståndsenheten. För att minska risken att enskildas eventuella andra eller tillkommande behov inte fångas upp behöver verksamheten ha fastlagda rutiner för att uppmärksamma signaler om behov av ytterligare stöd, initiera samverkan vid behov samt informera om möjligheten till behovsprövning.

Vid ett införande av trygghetslarm som insats utan behovsprövning bedöms vissa grundläggande villkor vara rimliga för att avgränsa målgruppen och säkerställa att insatsen blir ändamålsenlig. Inom ramen för projektet har resonemang förts kring att villkor bör ställas om folkbokföring i kommunen samt att de som ges insatsen ska vara boende i ordinärt boende. Dessa villkor är relativt enkla att stämma av samt säkerställer insatsens kontext och kommunens ansvarsområde. Till skillnad från många andra kommuner har projektet inte sett behov av ett ålderskrav (utöver att vara vuxen) i och med att ambitionen med insatsen skulle vara att möjliggöra tidiga insatser och sänka trösklarna för stöd. Det finns hittills inget som tyder på att enskilda efterfrågar trygghetslarm utan att ha ett upplevt behov kopplat till trygghet, samt har faktumet med tillhörande avgift bedömts kunna ha en reglerande effekt på efterfrågan.

En viktig förutsättning om trygghetslarm ska erbjudas som IUB är att kommunikationen till invånarna är tydlig, samstämmig och når fram till de invånare som har behov av trygghetsskapande insats. Därför bör det tydligt framgå vilka behov insatsen riktar sig mot och att trygghetslarm erbjuds i ett förebyggande syfte, som ett tidigt och lättillgängligt stöd. Kommunikationen bör också klargöra att trygghetslarm som insats inte är avsett att ersätta andra eller mer omfattande stödinsatser. Det är även centralt att det finns tydlig information om hur enskilda kan ta del av insatsen, exempelvis genom enkla och tillgängliga kontaktvägar. Utan en sådan tydlighet finns risk att enskilda fortsatt väljer att ansöka om insatsen till Biståndsenheten, vilket skulle motverka den del av syftet som handlar om att frigöra socialsekreterarnas tid t ex för mer komplexa utredningar eller till uppsökande arbetssätt.

Projektets samlade bedömning är att trygghetslarm som insats utan behovsprövning kan införas inom befintliga organisatoriska och ekonomiska ramar, men att införandet behöver följas upp noggrant. Av särskild vikt är att följa utvecklingen av efterfrågan, resursåtgång samt hur väl arbetssätten stödjer ett förebyggande och samordnat arbetssätt över tid. Med tydliga villkor, gemensamma processer och planerad uppföljning bedöms trygghetslarm som insats utan behovsprövning vara både genomförbar och ändamålsenlig i Stenungsund.

6 Implementeringsplan

Implementeringen bedöms i huvudsak kunna genomföras inom befintliga resurser. Viss tidsåtgång krävs för att arbeta fram en ny process, för intern information och eventuella utbildningsinsatser riktade till berörda medarbetare, främst inom Larmenheten. Inga större tekniska förändringar bedöms krävas för implementeringen utöver utveckling av befintlig e-tjänst. Befintliga system och rutiner för trygghetslarm fortsätter att användas. Den huvudsakliga förändringen avser arbetssätt och kontaktvägar, vilket hanteras genom uppdaterade processer och rutiner samt eventuell ny hantering av e-tjänst. En särskild kommunikationsplan kommer att tas fram för intern och extern kommunikationsinsats.

Vad ska göras?	**Beskrivning**	Vem ansvarar?	När ska det vara klart?	**Resursbehov,** utbildningsbehov	**Kommunikation**
Skapa process som beskriver hanteringen	Processen från kontakt till avslut (2c8). Inkluderar rutiner, checklistor mm	Projektledare och VU Ord bo	1 sept 2026	Information om nytt arbetssätt	Intern kommunikation, Larmenheten, Biståndsenheten
Mottagande av nya förfrågningar	Styra om befintlig e-tjänst	Projektledare, VU Ord bo	1 september	Information om nya arbetssätt	Intern kommunikation, Larmenheten, Biståndsenheten

	Säkerställa mottagande av telefonförfrågningar				
Förbereda Larmenheten	Säkerställa likvärdig hantering vid förfrågan och installation (checklista) Säkerställa processteg för samverkan med Biståndsenheten	VU och EC Ord bo Projektledare och VU Ord bo	1 sept 2026	Utbildningstillfälle för Larmenhetens medarbetare	
Förbereda Biståndsenheten	Säkerställa likvärdig hantering av nya förfrågningar om trygghetslarm				
Driftstart	Uppstart trygghetslarm utan behovsprövning	EC Larmenheten	1 okt		
Uppföljning	Följa upp efterfrågan, nya arbetssätt, likvärdighet mm	EC Larmenheten. VC Ord bo, VC IFO	Varje tertialavslut 2027 och 2028 (maj, sept, jan)		

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr 2026/526
2026-05-20

Jenny Brunsten
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Brottsförebyggande insatser utan individuell behovsprövning

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen beslutar att tillhandahålla insatserna Brottsförebyggande rådgivning och Samordnat brottsförebyggande stöd enligt kap 11 § 5 socialtjänstlagen utan individuell behovsprövning.

Sammanfattning av ärendet

Den nya socialtjänstlagen betonar socialtjänstens ansvar för tidiga, förebyggande insatser och vikten av ökad tillgänglighet. I den nya socialtjänstlagen har även en specifik paragraf tillkommit rörande socialnämndens ansvar att arbeta för, och ta initiativ till, att motverka brottslighet bland barn och unga. Mot bakgrund av detta föreslår förvaltningen två nya insatser som kan tillhandahållas utan behovsprövning:

- brottsförebyggande rådgivning enligt kap 11 § 5 socialtjänstlagen och
- samordnat brottsförebyggande stöd enligt kap 11 § 5 socialtjänstlagen.

Beskrivning av ärendet

I den nya socialtjänstlagen betonas socialtjänstens ansvar för tidiga och förebyggande insatser. En specifik paragraf rörande socialnämndens ansvar att arbeta för, och ta initiativ till, att motverka brottslighet bland barn och unga tillkom i och med den nya lagstiftningen. En central del i omställningen till den nya lagen är att stärka socialtjänstens tillgänglighet, så att invånare på ett enklare sätt kan få råd, stöd och vägledning utan att alltid behöva genomgå en omfattande behovsprövning. Detta syftar både till att sänka trösklarna för att ta kontakt och till att skapa förutsättningar för tillit och tidiga insatser. Det tidiga brottsförebyggande arbetet kan bestå av både generella och riktade insatser, exempelvis olika former av föräldraskapsstöd, men även uppsökande arbete och samverkan med andra aktörer.

Mot denna bakgrund pågår utveckling av kommunens insatser i brottsförebyggande syfte som ska vara enkla att nå, som möter oro i ett tidigt skede och som stärker samverkan kring barn och unga i riskzon. Förvaltningen har i detta arbete initialt identifierat behov av två nya insatser som kan tillhandahållas utan behovsprövning.

Insatsen brottsförebyggande rådgivning
Med brottsförebyggande rådgivning avses en tidig och lätt tillgänglig insats som riktar sig till enskilda, föräldrar, andra anhöriga eller viktiga vuxna som har oro eller frågor kopplade till brottslighet eller normbrytande beteende. Insatsen syftar till att erbjuda vägledning, kunskap och stöd i ett tidigt skede, innan problem fördjupas eller blir mer omfattande.

I rådgivningen ska enskilda ges möjlighet att diskutera den aktuella situationen och få stöd i att hantera oro, både utifrån den egna situationen eller i relation till någon närstående. Vid behov kan den som tar del av rådgivningen lotsas vidare till andra relevanta insatser eller verksamheter, vilket bidrar till att rätt stöd ges i rätt tid. På så sätt fungerar insatsen både som ett direkt stöd och som en väg in till socialtjänstens övriga stöd.

I och med att insatsen syftar till att ge råd och lotsa vidare till eventuella andra mer riktade insatser ser förvaltningen behov av att begränsa antalet tillfällen som insatsen kan ges till tre tillfällen. Det finns inget som hindrar att enskilda eller anhöriga återkommer i ett senare skede för kompletterande råd.

Insatsen samordnad brottsförebyggande stöd
Samordnat brottsförebyggande stöd är en riktad insats för barn och unga i åldern 10 till och med 18 år som befinner sig i riskzon för normbrytande beteende eller kriminalitet. Insatsen omfattar även barnets eller den unges familj och nätverk, då dessa utgör en viktig del i ett framgångsrikt förebyggande arbete.

Insatsen utgår från samverkansmodellen SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid), där flera aktörer tillsammans arbetar för att tidigt upptäcka behov och samordna insatser kring den unge. SSPF som modell lyfts fram av både Socialstyrelsen och BRÅ. Arbetet leds av en SSPF-koordinator/brottsförebyggare som samlar berörda aktörer och säkerställer att insatser planeras och genomförs på ett samordnat och strukturerat sätt. Genom samtycke från den unge och/eller vårdnadshavare skapas förutsättningar för informationsdelning mellan berörda verksamheter. Detta möjliggör en gemensam lägesbild och att relevanta åtgärder kan samlas i en samordnad plan utifrån den unges behov och situation.

Genom att arbeta utifrån SSPF-modellen kan socialtjänsten, tillsammans med övriga aktörer, nå barn och unga i ett tidigt skede – ofta innan mer omfattande behov av stöd har uppstått. Insatsen bidrar till att skapa helhet kring den unges situation och att insatser sätts in samordnat, vilket stärker förutsättningarna att förebygga fortsatt normbrytande beteende och kriminalitet.

Ekonomisk bedömning
Föreslagna förändringar har bedömts kunna införas inom befintliga organisatoriska och ekonomiska ramar. De tjänster (brottsförebyggare) som tillhandahåller insatserna finansieras av statsbidrag.

Barnkonsekvensanalys
De föreslagna insatserna bedöms kunna ge positiva konsekvenser för barn och unga i kommunen. Genom att erbjuda tidiga och lätt tillgängliga stödinsatser ökar förutsättningarna att uppmärksamma och möta behov i ett tidigt skede, vilket kan bidra till att förebygga att problem fördjupas eller får mer allvarliga konsekvenser för barnet.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål nr 3, om god hälsa och välbefinnande.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse, 2026-05-20

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor socialtjänst

Rickard Persson
Sektorchef

Ulf Tolf
Verksamhetschef

Beslut skickas till
Jenny.brunsten@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/543
2026-05-20

Jenny Brunsten
Utvecklingsledare

Till kommunstyrelsen

Revidering av riktlinje för insatser utan behovsprövning SoL – komplettering med insatserna trygghetslarm, brottsförebyggande rådgivning och samordnat brottsförebyggande stöd

Förslag till beslut

Välfärdsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen antar reviderad riktlinje för insatser utan individuell behovsprövning.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen har föreslagit att kommunstyrelsen ska besluta om att tillhandahålla tre nya insatser utan behovsprövning - trygghetslarm, brottsförebyggande rådgivning och samordnat brottsförebyggande stöd. I det fall att kommunstyrelsen beslutar enligt förslag behöver riktlinje för insatser utan behovsprövning enligt SoL (socialtjänstlagen) revideras.

Beskrivning av ärendet

Förvaltningen har föreslagit att tre nya insatser enligt socialtjänstlagen ska tillhandahållas i kommunen utan föregående behovsprövning. I riktlinje för insatser utan behovsprövning SoL listas de insatser som kommunstyrelsen beslutat om. I det fall som kommunstyrelsen beslutar enligt förslag behöver riktlinjen revideras och beslutade insatser med villkor läggas till. De tre nya insatser som föreslagits är trygghetslarm, brottsförebyggande rådgivning och samordnat brottsförebyggande stöd.

Ekonomisk bedömning

Ärendet rör revidering av riktlinje utifrån fattade beslut och bedöms i sig inte ha ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet rör revidering av riktlinje utifrån fattade beslut. Invånares tillgång till lätt tillgängligt och förebyggande stöd bedöms gynna barn, direkt och indirekt beroende på insats.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nr 3, om hälsa och välbefinnande.

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/543
2026-05-20

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2026-05-20
Förslag till reviderad riktlinje för insatser utan behovsprövning SoL
Befintlig riktlinje för insatser utan behovsprövning SoL

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor socialtjänst

Rickard Persson
Sektorchef

Johanna Nordqvist
Funktionschef

Beslut skickas till

Anneli.dyberg@stenungsund.se
Ralja.angelis@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Insatser utan individuell behovsprövning

Insatser för personliga behov enligt socialtjänstlagen

Typ av dokument	Beslutat av	Beslutsdatum	Diarienummer
Riktlinje	Kommunstyrelsen	2025-06-11	

Dokumentägare	Giltighetstid	Framtagen av	Reviderad
Sektorledning, sektor socialtjänst	Tills vidare	Sektor socialtjänst	

Innehållsförteckning

1 Bakgrund 3
1.1 Inledning 3
1.2 Rätt att ansöka om behovsprövade insatser 3
1.3 Villkor för insatsen 3
1.4 Dokumentationskrav 4
1.5 Särskilda skäl 4
2 Förteckning över kommunens insatser utan behovsprövning 5
2.1 Generellt förebyggande insatser (universell prevention) 5
2.2 Riktade insatser till vissa grupper eller inom specifika områden (selektiv prevention) 9

1 Bakgrund

1.1 Inledning

Detta dokument beskriver insatser som tillhandahålls till enskilda i Stenungsunds kommun utan individuell behovsprövning, inklusive insatser som ges av andra huvudmän och organisationer i samverkan med kommunen. Styrdokumentet ska revideras vid behov.

I enlighet med Socialtjänstlagen (2025:400) 11 kap 5 § anges att socialnämnden får tillhandahålla insatser för att tillgodose personliga behov utan individuell behovsprövning. De insatser som får tillhandahållas kan vara såväl allmänt inriktade insatser, som är öppna för alla, så väl som individuellt inriktade insatser. En insats kan även inriktas mot ett specifikt problem, exempelvis skadligt bruk och beroende. Syftet med att tillhandahålla insatser utan behovsprövning är följande:

- Möjliggöra tidiga och förebyggande insatser
- Öka tillgängligheten när individen är motiverad
- Nå grupper som tidigare varit svåra att nå
- Stärka självbestämmande

1.2 Rätt att ansöka om behovsprövade insatser

Möjligheten att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt att ansöka om behovsprövade insatser eller socialnämndens skyldigheter att utreda och pröva sådana ansökningar. Den enskilde har alltid rätt att få en ansökan om insats prövad, även om ansökan avser en insats som socialnämnden tillhandahåller utan individuell behovsbedömning.

Verksamheten har en skyldighet att informera enskilda som vänder sig till verksamheten om möjligheten att ansöka om behovsprövade insatser för personliga behov. Informationen ska lämnas på lämpligt sätt och i lämplig utsträckning.

1.3 Villkor för insatsen

När insatser tillhandahålls utan individuell behovsprövning är det tänkt att den enskilde ska kunna vända sig direkt till verksamheten. Där görs en kontroll att den enskilde uppfyller de eventuella villkor som har uppställts för insatsen. Villkoren behöver vara tydligt utformade och enkla att kontrollera. Någon ytterligare kontroll eller bedömning av den enskildes behov får inte göras av verksamheten. Villkoren för insatserna måste utgå från objektiva grunder och saklig hänsyn när ställning tas till vilka insatser som ska erbjudas och med vilka eventuella villkor

1.4 Dokumentationskrav

Krav på dokumentation är huvudregel vid genomförande av alla insatser enligt SoL, framför allt gäller det uppgifter som är av betydelse med hänsyn till verksamhetens syfte och karaktär. I praktiken innebär detta att varje insats utan behovsprövning bör bedömas utifrån om det finns behov av att dokumentera personuppgifter eller inte. Dokumentation ska alltid ske i syfte att säkra kvalitet, följa upp verksamhet eller för att identifiera risker. Om det för vissa insatser finns särskilda skäl att inte dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda, kan kommunstyrelsen besluta om undantag.

Skyldigheten att dokumentera gäller inte uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning.

1.5 Särskilda skäl

Särskilda skäl att inte dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda bedöms utifrån insatsens syfte och karaktär. Undantag kan göras om det är svårt att nå utsatta grupper utan att de kan vara anonyma eller om verksamheten är en öppen mötesplats där dokumentation på individnivå inte behövs.

Behovet av att följa upp insatsen på individnivå måste vägas mot skälen att göra undantag från dokumentationskravet. Om dokumentation av personuppgifter är avgörande för insatsens syfte och genomförbarhet, bör den inte tillhandahållas utan dokumentation av personuppgifter. Det kan exempelvis vid återkommande samtal vara nödvändigt med individbaserad dokumentation.

Utifrån gällande dokumentationskrav har nedanstående dokumentationsnivåer tagits fram.

Nivå	Beskrivning
1.Fullständig dokumentation	Dokumentation av personliga förhållanden, inklusive personnummer. Dokumentationen görs på samma sätt som vid behovsprövade insatser (följer föreskrift om handläggning och dokumentation i socialtjänsten)
2. 1.Förenklad dokumentation	Dokumentation av personuppgifter, ex namn, kön, ålder det vill säga uppgifter som behövs för att kunna följa upp insatsen på individnivå samt för att följa upp verksamhetens kvalitet.
2.2.Förenklad dokumentation	Dokumentation på individnivå men utan personuppgifter, dvs övriga uppgifter som behövs för att följa upp verksamhetens kvalitet.

3.Ingen dokumentation av individer	Förenklad dokumentation görs av uppgifter som behövs för att följa upp insatsens resultat och kvalitet på gruppnivå, ex antal deltagare på träffpunkter.

2 Förteckning över kommunens insatser utan behovsprövning

Nedan följer en förteckning över de insatser som erbjuds i Stenungsunds kommun enligt 11 kap 5 § SoL utan föregående behovsprövning. Insatserna är uppdelade i två kategorier:

1. Generellt förebyggande insatser (universell prevention)
2. Riktade insatser till vissa grupper eller inom specifika områden (selektiv prevention)

För varje insats följer en beskrivning av insatsen, vilken målgrupp den vänder sig till, vilka villkor som ska vara uppfyllda för att enskilda ska ha rätt att ta del av den, samt bedömning av dokumentationsbehov utifrån de ovan beskrivna dokumentationsnivåerna.

2.1 Generellt förebyggande insatser (universell prevention)

Insats	Målgrupp	Villkor	Innehåll	Dokumentation
Alla barn i centrum (ABC-kurser)	Föräldrar / annan viktig vuxen till barn. Kurserna finns för tre målgrupper: -0-2 år (lilla ABC) -3-12 år -Tonår (tom 19 år)	Tillhöra beskriven målgrupp Begränsat till det antal träffar som ingår i respektive kurs.	Föräldrakurser som syftar till att stärka relationen mellan barn och föräldrar. Deltagarna får diskutera och dela erfarenheter med andra föräldrar. Fyra gruppträffar à 2,5 timmar per tillfälle samt erbjudande om återträff några månader efter avslutad kurs.	**Nivå 2.2** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Babymassage	Föräldrar med barn 0–6 månader	Tillhöra beskriven målgrupp samt vara	Babymassage syftar till att stärka anknytningen mellan nyblivna föräldrar	**Nivå 3** Insatsens karaktär av

		folkbokförd i kommunen Max 5 tillfällen	och barnet. Massagen kan även lindra vid spänningar och magont hos barnet. Det är också en möjlighet att träffa andra föräldrar och få prata och fika tillsammans. Insatsen ges under fem tillfällen.	universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Föräldraskap i Sverige (FÖS)	Utrikesfödda föräldrar och vuxna med barn i åldrarna 0–18 år	Tillhöra beskriven målgrupp samt vara folkbokförd i kommunen Max 5 tillfällen	Ett samhällsorienterande program för utrikesfödda föräldrar med barn i åldrarna 0 - 18 år. Ges genom fem manualbaserade föräldraträffar. Insatsen syftar till att föräldrar ska få information om områden som är viktiga för familjelivet i Sverige.	**Nivå 3** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Föräldraskaps-stöd – föräldra-rådgivning	Föräldrar / annan viktig vuxen till barn 0–18 år	Tillhöra beskriven målgrupp Max 3 tillfällen	Insats som syftar till att ge råd och tillfälligt föräldraskapsstöd samt att vid behov lotsa vidare till annan relevant insats. Råd och information om vilket stöd och vilka insatser som finns.	**Rådgivning** Uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning behöver inte dokumenteras
Trygghetscirkeln (COSP)	Föräldrar med barn 0-6 år.	Tillhöra beskriven målgrupp	Manualbaserat program som ges i grupp. Syftet är att stödja barnets utveckling av trygg anknytning till sin	**Nivå 2.2** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att

		Insatsen begränsas av det antal träffar som ingår i aktuell kurs.	förälder. Fokus ligger på att utveckla mer förståelse för barnets beteende så som kommunikation av känslomässiga behov och förståelse för att trygghet gynnar barnets generella utveckling. Programmet innehåller åtta tillfällen á 1,5 timme per gång.	dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenlig.
Pelikanen	Barn och ungdomar i åldern 6 - 19 år som upplevt separation, missbruk, psykisk ohälsa eller våld i sina hem.	Barn och unga, 6-19 år	Stödsamtal i grupp för barn och unga som upplevt separation, missbruk, psykisk ohälsa eller våld i sina hem.	**Nivå 2.2** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Barn i föräldrars fokus (BiFF)	Föräldrar som har svårt att komma överens gällande vårdnad, boende och umgänge.	Tillhöra målgrupp Max 5 tillfällen	Riktar sig till föräldrar som har svårt att komma överens om vårdnad, boende och umgänge. Syftet med utbildningen är att synliggöra barnets situation och behov vid en familjerättslig konflikt. Utbildningen äger rum tre till fyra tillfällen á 2–2,5 timmar per tillfälle.	**Nivå 3** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Utökade BVC-besök	Föräldrar som får sitt första barn eller föräldrar som får	Tillhöra beskriven målgrupp	Sjuksköterska på BVC och föräldrarådgivare	**Nivå 2.2** Insatsens karaktär av

	barn i Sverige för första gången.	Det antal tillfällen som ingår i programmet	från socialtjänsten erbjuder målgruppen 6 gemensamma besök varav några i hemmet om familjen önskar det. Syftet är att stödja föräldrar att främja barnets hälsa och välmående.	universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenlig.
Vräkningsförebyggande rådgivning och stöd	Vuxna personer i behov av annat stöd än ekonomiskt kring sin bostadssituation.	Vuxna personer från 18 år Folkbokförd i kommunen Inneha ett hyresavtal (1:a eller 2:hand)	Stöd och rådgivning i kontakt med bostadsbolag / hyresvärd, stöd att ansöka om mer omfattande insatser, stöd i kontakt med VGR och andra myndigheter. Insatsen syftar till att den enskilde ska kunna behålla sin bostad	**Rådgivning**
Aktivitetshuset	Vuxna personer (över 18 år) med psykisk funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa folkbokförda i kommunen	Tillhöra målgruppen	Stöd i olika aktiviteter, få möjlighet till en meningsfull sysselsättning och en social gemenskap.	**Nivå 3** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Balansträning	Seniorer som är folkbokförda i kommunen	Tillhöra målgruppen	Öppen seniorverksamhet med fokus på att förebygga ensamhet bland äldre genom ökat stöd och närvaro.	**Nivå 3** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är

				behövligt eller ändamålsenligt.
Anhörigstöd	Anhöriga som är i behov av stöd i vardagen och som bor i kommunen eller har en närstående i kommunen.	Tillhöra målgruppen	Vägledande och stödjande samtal om anhörigas och närståendes rättigheter till insatser, ansökningsprocess och information om möjligt stöd från olika verksamheter och föreningar.	**Rådgivning**

2.2 Riktade insatser till vissa grupper eller inom specifika områden (selektiv prevention)

Insats	Målgrupp	Villkor	Innehåll	Dokumentation
Krissamtal vid placering av barn	Föräldrar till barn i åldern 0–18 år som står inför placering eller blir placerade utanför det egna hemmet.	Tillhöra beskriven målgrupp samt vara folkbokförd i Stenungsund eller ha sin socialtjänst där.	Stödsamtal till föräldrar och vårdnadshavare vars barn står inför placering eller blir placerade av socialtjänsten. Insatsen syftar till att ge stöd i den uppkomna krisen samt att skapa förutsättningar för fortsatt samarbete mellan föräldrar och socialtjänst.	**Nivå 2.2** Undantag motiveras utifrån insatsens karaktär och målgruppens utsatthet. Låg tröskel är avgörande för att ta emot stödet.

Mini-Maria Västra	Barn och unga mellan 13 och 21 år med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar samt deras anhöriga.	Enskilda mellan 13 och 21 år Samtycke till insatsen från vårdnadshavare om den enskilde är under 18 år. Folkbokförd i någon av de samverkande kommunerna (Mölndal, Härryda, Stenungsund, Kungälv)	Integrerad mottagning för ungdomar med problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar. Individuell rådgivning och stödsamtal till enskilda och anhöriga kopplat till frågor om alkohol, droger och spel om pengar.	**Nivå 2.1**
Samarbetssamtal	Föräldrar som är oeniga om hur de ska lösa frågor kring vårdnad, boende eller umgänge och frågor som rör barnets försörjning. Kontakt initieras på föräldrars gemensamma begäran, oftast i samband med eller efter en separation men också för föräldrar som inte lever tillsammans. Insatsen ges i samverkan med	Särlevande föräldrar till barn 0–18 år, eller föräldrar på väg att separera Båda föräldrar ska medverka Barnet/barnen är folkbokförda i någon av de samverkande kommunerna	Strukturerade samtal med föräldrar under sakkunnig ledning. Syftet är att föräldrarna ska hitta lösningar som är bra för barnen och få hjälp att förbättra sin kommunikation och samarbete. Samtalen kan anpassas vid behov, ex om det finns svårigheter att mötas i gemensamma samtal. En metod som används inom ramen för samarbetssamtal är *Hela barn*. *Hela barn* är en strukturerad samtalsserie om sex samtal för föräldrar i konflikt för att	**Rådgivning**

	kommunerna Tjörn och Orust		förbättra deras kommunikation kring det gemensamma barnet.	
Skolsocial insats via Skolsocialt team (SST)	Grundskoleelever och elever i anpassad grundskola med problematisk skolfrånvaro eller behov av stöd inom trygghet och studiero samt dessa elevers familjer, föräldrar, andra viktiga vuxna.	Tillhöra beskriven målgrupp med skoltillhörighet i någon av kommunens grund-/särskolor Elever initieras till teamet efter dialog med rektor och enhetschef elevhälsa.	Samverkan mellan grundskola/anpassad grundskola, elevhälsa, socialtjänst samt barn och familjer. Insatser erbjuds elever med problematisk skolfrånvaro samt elever med behov av stöd utifrån utmaningar inom trygghet och studiero. Syftet är att öka skolnärvaro och måluppfyllelse genom att ge eleven och familjen stöd utifrån ett helhetsperspektiv. Insatsen inkluderar skolsocialt föräldraskapsstöd. Arbetet sker tvärprofessionellt inom teamet och med andra funktioner inom både skola och socialtjänst. Insats kan ges både individuellt och i grupp	**Nivå 2.1** (Dokumentation kring elev görs i elevhälsans dokumentations-system)
Rådgivning och stödsam-tal för vuxna, skadligt bruk / beroende	Vuxna kommuninvånare från 20 år med skadligt bruk / beroende	Vuxna personer Minimiålder är 20 år Max 5 tillfällen	Insatsen syftar till att ge råd och stöd till vuxna personer med skadligt bruk / beroende av alkohol och/eller narkotika.	**Nivå 2.2** Undantag motiveras utifrån insatsens karaktär och

				målgruppens behov av låg tröskel för att söka stöd.
Återfalls-prevention	Vuxna kommuninvånare från 20 år med skadligt bruk / beroende och som kan tillgodogöra sig återfallspreventiva samtal i grupp.	Minimiålder är 20 år Begränsas av det antal tillfällen som ingår	Insatsen syftar till att stärka långsiktig beteendeförändring avseende alkohol- och/eller droganvändning. Insatsen genomförs i grupp och är upplagd som en kurs med 10 tillfällen. Insatsen inleds alltid med en individuell kontakt samt avslutas med erbjudande om ett uppföljande individuellt samtal.	**Nivå 2.1**
Brottsförebyggande rådgivning	Enskilda, föräldrar, anhöriga eller andra viktiga vuxna med oro och frågor kring sig själv eller någon annan utifrån brottslighet/ normbrytande beteende.	Sökande eller den som oron gäller är folkbokförd i kommunen. Max 3 tillfällen	Rådgivning utifrån oro för brottslighet, kriminalitet eller normbrytande beteende hos sig själv eller närstående. Primärt riktar sig insatsen mot unga personer i riskzon och deras familjer/nätverk. Vid behov lotsas enskilda vidare till annan relevant insats eller ges råd kring annat stöd utifrån aktuell situation.	**Rådgivning**
Samordnat brottsförebyggande stöd	Unga personer i riskzon för normbrytande beteende och kriminalitet och deras familjer/ nätverk.	Den som får insatsen ska vara 10 till 18 år Samtycke från vårdnadshavare för minderåriga, samt från den unge från 15 års ålder.	Insatsen sker utifrån samverkansmodellen SSPF. En SSPF-koordinator samordnar insatserna runt den unge. Den unge och/eller vårdnads-havare samtycker att medverkande myndigheter får dela uppgifter om den unge med varandra. Relevanta åtgärder	**Nivå 1**

		Den unge ska vara folkbokförd i kommunen	utifrån behov och situation samlas i en gemensam åtgärds-plan.	
Trygghetslarm	Vuxna kommuninvånare i behov av trygghetsskapande insatser i hemmet utifrån omsorg och trygghet.	Vara folkbokförd i kommunen Minimiålder är 18 år Vara boende i ordinärt boende	Insatsen syftar till att öka upplevelsen av trygghet i hemmet, ex för personer med fallrisk eller annat omsorgsbehov. Insatsen är både förebyggande och åtgärdande.	**Nivå 1**
Budget- och skuldrådgivning	Vuxna personer som inte får sin ekonomi att gå ihop och behöver rådgivning eller har problem med skulder.		Stöd och råd i syfte att få ordning på enskilds vardagsekonomi eller skuldsituation. Stöd kan även ges under en skuldsaneringsprocess. Målet är att hjälpa personer få bättre kontroll över sin ekonomi och undvika överskuldsättning.	**Nivå 2.1**

Stenungsunds kommun

Insatser utan individuell behovsprövning

Insatser för personliga behov enligt socialtjänstlagen

Typ av dokument	Beslutat av	Beslutsdatum	Diarienummer
Riktlinje	Kommunstyrelsen	2025-06-16	2025/414 2026/180
Dokumentägare	**Giltighetstid**	**Framtagen av**	**Reviderad**
Sektorledning, sektor socialtjänst	Tills vidare	Sektor socialtjänst	2026-03-23 § 101

Innehållsförteckning

1 Bakgrund 3
1.1 Inledning 3
1.2 Rätt att ansöka om behovsprövade insatser 3
1.3 Villkor för insatsen 3
1.4 Dokumentationskrav 4
1.5 Särskilda skäl 4
2 Förteckning över kommunens insatser utan behovsprövning 5
2.1 Generellt förebyggande insatser (universell prevention) 5
2.2 Riktade insatser till vissa grupper eller inom specifika områden (selektiv prevention) 9

1 Bakgrund

1.1 Inledning

Detta dokument beskriver insatser som tillhandahålls till enskilda i Stenungsunds kommun utan individuell behovsprövning, inklusive insatser som ges av andra huvudmän och organisationer i samverkan med kommunen. Styrdokumentet ska revideras vid behov.

I enlighet med Socialtjänstlagen (2025:400) 11 kap 5 § anges att socialnämnden får tillhandahålla insatser för att tillgodose personliga behov utan individuell behovsprövning. De insatser som får tillhandahållas kan vara såväl allmänt inriktade insatser, som är öppna för alla, så väl som individuellt inriktade insatser. En insats kan även inriktas mot ett specifikt problem, exempelvis skadligt bruk och beroende. Syftet med att tillhandahålla insatser utan behovsprövning är följande:

- Möjliggöra tidiga och förebyggande insatser
- Öka tillgängligheten när individen är motiverad
- Nå grupper som tidigare varit svåra att nå
- Stärka självbestämmande

1.2 Rätt att ansöka om behovsprövade insatser

Möjligheten att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt att ansöka om behovsprövade insatser eller socialnämndens skyldigheter att utreda och pröva sådana ansökningar. Den enskilde har alltid rätt att få en ansökan om insats prövad, även om ansökan avser en insats som socialnämnden tillhandahåller utan individuell behovsbedömning.

Verksamheten har en skyldighet att informera enskilda som vänder sig till verksamheten om möjligheten att ansöka om behovsprövade insatser för personliga behov. Informationen ska lämnas på lämpligt sätt och i lämplig utsträckning.

1.3 Villkor för insatsen

När insatser tillhandahålls utan individuell behovsprövning är det tänkt att den enskilde ska kunna vända sig direkt till verksamheten. Där görs en kontroll att den enskilde uppfyller de eventuella villkor som har uppställts för insatsen. Villkoren behöver vara tydligt utformade och enkla att kontrollera. Någon ytterligare kontroll eller bedömning av den enskildes behov får inte göras av verksamheten. Villkoren för insatserna måste utgå från objektiva grunder och saklig hänsyn när ställning tas till vilka insatser som ska erbjudas och med vilka eventuella villkor

1.4 Dokumentationskrav

Krav på dokumentation är huvudregel vid genomförande av alla insatser enligt SoL, framför allt gäller det uppgifter som är av betydelse med hänsyn till verksamhetens syfte och karaktär. I praktiken innebär detta att varje insats utan behovsprövning bör bedömas utifrån om det finns behov av att dokumentera personuppgifter eller inte. Dokumentation ska alltid ske i syfte att säkra kvalitet, följa upp verksamhet eller för att identifiera risker. Om det för vissa insatser finns särskilda skäl att inte dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda, kan kommunstyrelsen besluta om undantag.

Skyldigheten att dokumentera gäller inte uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning.

1.5 Särskilda skäl

Särskilda skäl att inte dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda bedöms utifrån insatsens syfte och karaktär. Undantag kan göras om det är svårt att nå utsatta grupper utan att de kan vara anonyma eller om verksamheten är en öppen mötesplats där dokumentation på individnivå inte behövs.

Behovet av att följa upp insatsen på individnivå måste vägas mot skälen att göra undantag från dokumentationskravet. Om dokumentation av personuppgifter är avgörande för insatsens syfte och genomförbarhet, bör den inte tillhandahållas utan dokumentation av personuppgifter. Det kan exempelvis vid återkommande samtal vara nödvändigt med individbaserad dokumentation.

Utifrån gällande dokumentationskrav har nedanstående dokumentationsnivåer tagits fram.

Nivå	Beskrivning
1.Fullständig dokumentation	Dokumentation av personliga förhållanden, inklusive personnummer. Dokumentationen görs på samma sätt som vid behovsprövade insatser (följer föreskrift om handläggning och dokumentation i socialtjänsten)
2. 1.Förenklad dokumentation	Dokumentation av personuppgifter, ex namn, kön, ålder det vill säga uppgifter som behövs för att kunna följa upp insatsen på individnivå samt för att följa upp verksamhetens kvalitet.
2.2.Förenklad dokumentation	Dokumentation på individnivå men utan personuppgifter, dvs övriga uppgifter som behövs för att följa upp verksamhetens kvalitet.

3.Ingen dokumentation av individer	Förenklad dokumentation görs av uppgifter som behövs för att följa upp insatsens resultat och kvalitet på gruppnivå, ex antal deltagare på träffpunkter.

2 Förteckning över kommunens insatser utan behovsprövning

Nedan följer en förteckning över de insatser som erbjuds i Stenungsunds kommun enligt 11 kap 5 § SoL utan föregående behovsprövning. Insatserna är uppdelade i två kategorier:

1. Generellt förebyggande insatser (universell prevention)
2. Riktade insatser till vissa grupper eller inom specifika områden (selektiv prevention)

För varje insats följer en beskrivning av insatsen, vilken målgrupp den vänder sig till, vilka villkor som ska vara uppfyllda för att enskilda ska ha rätt att ta del av den, samt bedömning av dokumentationsbehov utifrån de ovan beskrivna dokumentationsnivåerna.

2.1 Generellt förebyggande insatser (universell prevention)

Insats	Målgrupp	Villkor	Innehåll	Dokumentation
Alla barn i centrum (ABC-kurser)	Föräldrar / annan viktig vuxen till barn. Kurserna finns för tre målgrupper: -0-2 år (lilla ABC) -3-12 år -Tonår (tom 19 år)	Tillhöra beskriven målgrupp Begränsat till det antal träffar som ingår i respektive kurs.	Föräldrakurser som syftar till att stärka relationen mellan barn och föräldrar. Deltagarna får diskutera och dela erfarenheter med andra föräldrar. Fyra gruppträffar à 2,5 timmar per tillfälle samt erbjudande om återträff några månader efter avslutad kurs.	**Nivå 2.2** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Babymassage	Föräldrar med barn 0–6 månader	Tillhöra beskriven målgrupp samt vara	Babymassage syftar till att stärka anknytningen mellan nyblivna föräldrar	**Nivå 3** Insatsens karaktär av

		folkbokförd i kommunen Max 5 tillfällen	och barnet. Massagen kan även lindra vid spänningar och magont hos barnet. Det är också en möjlighet att träffa andra föräldrar och få prata och fika tillsammans. Insatsen ges under fem tillfällen.	universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Föräldraskap i Sverige (FÖS)	Utrikesfödda föräldrar och vuxna med barn i åldrarna 0–18 år	Tillhöra beskriven målgrupp samt vara folkbokförd i kommunen Max 5 tillfällen	Ett samhällsorienterande program för utrikesfödda föräldrar med barn i åldrarna 0 - 18 år. Ges genom fem manualbaserade föräldraträffar. Insatsen syftar till att föräldrar ska få information om områden som är viktiga för familjelivet i Sverige.	**Nivå 3** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Föräldraskaps-stöd – föräldra-rådgivning	Föräldrar / annan viktig vuxen till barn 0–18 år	Tillhöra beskriven målgrupp Max 3 tillfällen	Insats som syftar till att ge råd och tillfälligt föräldraskapsstöd samt att vid behov lotsa vidare till annan relevant insats. Råd och information om vilket stöd och vilka insatser som finns.	**Rådgivning** Uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning behöver inte dokumenteras
Trygghetscirkeln (COSP)	Föräldrar med barn 0-6 år.	Tillhöra beskriven målgrupp	Manualbaserat program som ges i grupp. Syftet är att stödja barnets utveckling av trygg anknytning till sin	**Nivå 2.2** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att

		Insatsen begränsas av det antal träffar som ingår i aktuell kurs.	förälder. Fokus ligger på att utveckla mer förståelse för barnets beteende så som kommunikation av känslomässiga behov och förståelse för att trygghet gynnar barnets generella utveckling. Programmet innehåller åtta tillfällen á 1,5 timme per gång.	dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenlig.
Pelikanen	Barn och ungdomar i åldern 6 - 19 år som upplevt separation, missbruk, psykisk ohälsa eller våld i sina hem.	Barn och unga, 6-19 år	Stödsamtal i grupp för barn och unga som upplevt separation, missbruk, psykisk ohälsa eller våld i sina hem.	**Nivå 2.2** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Barn i föräldrars fokus (BiFF)	Föräldrar som har svårt att komma överens gällande vårdnad, boende och umgänge.	Tillhöra målgrupp Max 5 tillfällen	Riktar sig till föräldrar som har svårt att komma överens om vårdnad, boende och umgänge. Syftet med utbildningen är att synliggöra barnets situation och behov vid en familjerättslig konflikt. Utbildningen äger rum tre till fyra tillfällen á 2–2,5 timmar per tillfälle.	**Nivå 3** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personuppgifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Utökade BVC-besök	Föräldrar som får sitt första barn eller föräldrar som får	Tillhöra beskriven målgrupp	Sjuksköterska på BVC och föräldrarådgivare	**Nivå 2.2** Insatsens karaktär av

	barn i Sverige för första gången.	Det antal tillfällen som ingår i programme t	från socialtjänsten erbjuder målgruppen 6 gemensamma besök varav några i hemmet om familjen önskar det. Syftet är att stödja föräldrar att främja barnets hälsa och välmående.	universellt utformat stöd gör att dokumentation av personupp-gifter inte är behövligt eller ändamålsenlig.
Vräkningsföre-byggande rådgivning och stöd	Vuxna personer i behov av annat stöd än ekonomiskt kring sin bostadssituation.	Vuxna personer från 18 år Folkbokförd i kommunen Inneha ett hyresavtal (1:a eller 2:hand)	Stöd och rådgivning i kontakt med bostadsbolag / hyresvärd, stöd att ansöka om mer omfattande insatser, stöd i kontakt med VGR och andra myndigheter. Insatsen syftar till att den enskilde ska kunna behålla sin bostad	**Rådgivning**
Aktivitetshuset	Vuxna personer (över 18 år) med psykisk funktionsnedsättnin g eller psykisk ohälsa folkbokförda i kommunen	Tillhöra målgruppen	Stöd i olika aktiviteter, få möjlighet till en meningsfull sysselsättning och en social gemenskap.	**Nivå 3** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personupp-gifter inte är behövligt eller ändamålsenligt.
Balansträning	Seniorer som är folkbokförda i kommunen	Tillhöra målgruppen	Öppen seniorverksamhet med fokus på att förebygga ensamhet bland äldre genom ökat stöd och närvaro.	**Nivå 3** Insatsens karaktär av universellt utformat stöd gör att dokumentation av personupp-gifter inte är

				behövligt eller ändamålsenligt.
Anhörigstöd	Anhöriga som är i behov av stöd i vardagen och som bor i kommunen eller har en närstående i kommunen.	Tillhöra målgruppen	Vägledande och stödjande samtal om anhörigas och närståendes rättigheter till insatser, ansökningsprocess och information om möjligt stöd från olika verksamheter och föreningar.	**Rådgivning**

2.2 Riktade insatser till vissa grupper eller inom specifika områden (selektiv prevention)

Insats	Målgrupp	Villkor	Innehåll	Dokumentation
Krissamtal vid placering av barn	Föräldrar till barn i åldern 0–18 år som står inför placering eller blir placerade utanför det egna hemmet.	Tillhöra beskriven målgrupp samt vara folkbokförd i Stenungsund eller ha sin socialtjänst där.	Stödsamtal till föräldrar och vårdnadshavare vars barn står inför placering eller blir placerade av socialtjänsten. Insatsen syftar till att ge stöd i den uppkomna krisen samt att skapa förutsättningar för fortsatt samarbete mellan föräldrar och socialtjänst.	**Nivå 2.2** Undantag motiveras utifrån insatsens karaktär och målgruppens utsatthet. Låg tröskel är avgörande för att ta emot stödet.
Mini-Maria Västra	Barn och unga mellan 13 och 21 år med	Enskilda mellan 13 och 21 år	Integrerad mottagning för ungdomar med problematik rörande	**Nivå 2.1**

	problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar samt deras anhöriga.	Samtycke till insatsen från vårdnadshavare om den enskilde är under 18 år. Folkbokförd i någon av de samverkande kommunerna (Mölndal, Härryda, Stenungsund, Kungälv)	alkohol, droger eller spel om pengar. Individuell rådgivning och stödsamtal till enskilda och anhöriga kopplat till frågor om alkohol, droger och spel om pengar.	
Samarbets-samtal	Föräldrar som är oeniga om hur de ska lösa frågor kring vårdnad, boende eller umgänge och frågor som rör barnets försörjning. Kontakt initieras på föräldrars gemensamma begäran, oftast i samband med eller efter en separation men också för föräldrar som inte lever tillsammans. Insatsen ges i samverkan med kommunerna Tjörn och Orust	Särlevande föräldrar till barn 0–18 år, eller föräldrar på väg att separera Båda föräldrar ska medverka Barnet/barnen är folkbokförda i någon av de samverkande kommunerna	Strukturerade samtal med föräldrar under sakkunnig ledning. Syftet är att föräldrarna ska hitta lösningar som är bra för barnen och få hjälp att förbättra sin kommunikation och samarbete. Samtalen kan anpassas vid behov, ex om det finns svårigheter att mötas i gemensamma samtal. En metod som används inom ramen för samarbetssamtal är *Hela barn*. *Hela barn* är en strukturerad samtalsserie om sex samtal för föräldrar i konflikt för att förbättra deras kommunikation kring det gemensamma barnet.	**Rådgivning**

Skolsocial insats via Skolsocialt team (SST)	Grundskoleelever och elever i anpassad grundskola med problematisk skolfrånvaro eller behov av stöd inom trygghet och studiero samt dessa elevers familjer, föräldrar, andra viktiga vuxna.	Tillhöra beskriven målgrupp med skoltillhörighet i någon av kommunens grund-/särskolor Elever initieras till teamet efter dialog med rektor och enhetschef elevhälsa.	Samverkan mellan grundskola/anpassad grundskola, elevhälsa, socialtjänst samt barn och familjer. Insatser erbjuds elever med problematisk skolfrånvaro samt elever med behov av stöd utifrån utmaningar inom trygghet och studiero. Syftet är att öka skolnärvaro och måluppfyllelse genom att ge eleven och familjen stöd utifrån ett helhetsperspektiv. Insatsen inkluderar skolsocialt föräldraskapsstöd. Arbetet sker tvärprofessionellt inom teamet och med andra funktioner inom både skola och socialtjänst. Insats kan ges både individuellt och i grupp	**Nivå 2.1** (Dokumentation kring elev görs i elevhälsans dokumentations-system)
Rådgivning och stödsam-tal för vuxna, skadligt bruk / beroende	Vuxna kommuninvånare från 20 år med skadligt bruk / beroende	Vuxna personer Minimiålder är 20 år Max 5 tillfällen	Insatsen syftar till att ge råd och stöd till vuxna personer med skadligt bruk / beroende av alkohol och/eller narkotika.	**Nivå 2.2** Undantag motiveras utifrån insatsens karaktär och målgruppens behov av låg tröskel för att söka stöd.
Återfalls-prevention	Vuxna kommuninvånare från 20 år med skadligt bruk / beroende och som kan tillgodogöra sig	Minimiålder är 20 år Begränsas av det antal tillfällen som ingår	Insatsen syftar till att stärka långsiktig beteendeförändring avseende alkohol- och/eller droganvändning.	**Nivå 2.1**

	återfallspreventiva samtal i grupp.		Insatsen genomförs i grupp och är upplagd som en kurs med 10 tillfällen. Insatsen inleds alltid med en individuell kontakt samt avslutas med erbjudande om ett uppföljande individuellt samtal.	
Budget- och skuldråd-givning	Vuxna personer som inte får sin ekonomi att gå ihop och behöver rådgivning eller har problem med skulder.		Stöd och råd i syfte att få ordning på enskilds vardagsekonomi eller skuldsituation. Stöd kan även ges under en skuldsaneringsprocess. Målet är att hjälpa personer få bättre kontroll över sin ekonomi och undvika överskuldsättning.	**Nivå 2.1**

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2018/332
2026-06-05

Cecilia Norlander
Planarkitekt

Till kommunstyrelsen

Yttrande till mark- och miljödomstolen gällande överklagan av detaljplan för CW Borgs väg, Stenung 3:112 m.fl.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar yttrande daterat 2026-06-05, i mål P 3433-25, som sitt eget.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade att anta detaljplan för CW Borgs väg, Stenung 3:112 med flera den 11 juni 2025. Detaljplanen överklagades därefter av grannar till detaljplaneområdet. Mark- och miljödomstolen som är den instans som handlägger överklaganden av detaljplaner har nu givit kommunen ett föreläggande om att komplettera sitt yttrande gällande det som de klagande anför gällande:

1. Byggnadernas höjd och placering och dess påverkan på solljus, insyn och utsikt.
2. Påverkan på det de närboende menar är ett komplementbostadshus.
3. Möjligheter till odling.

Sammanfattningsvis är svaret på den första frågan att kommunen vidhåller att nivåskillnaderna och avståndet till bostadshusen på de befintliga fastigheterna är så pass stort att påverkan på bostadshusen och boendemiljön får anses acceptabel i detta centrala läge. Förtätning får anses utgöra ett naturligt led i en modern stadsutveckling och därigenom något som de boende i stor utsträckning har att tåla. Det allmänna intresset av att skapa nya bostäder i ett så centralt läge som vid CW Borgs väg måste klart överväga det enskilda intresset av en oförändrad boendemiljö.

Sammanfattningsvis är svaret på den andra frågan att kommunen inte har några underlag som styrker att byggnaden är ett komplementbostadshus i lagens mening. Med detta som bakgrund menar kommunen att det är brukligt och rimligt att behandla byggnaden som en komplementbyggnad. Därför är den påverkan som den tillkommande bebyggelsen får på komplementbyggnaden inte en betydande olägenhet. För det fall byggnaden skulle användas som bostad är kommunens bedömning densamma, att skuggningen är begränsad till en del av dagen och därmed inte är en betydande olägenhet.

Sammanfattningsvis är svaret på den tredje frågan att den begränsade skuggning som sker på grund av den tillkommande bebyggelsen inte påtagligt försämrar möjligheten till odling. Svaren i sin helhet finns i yttrandet.

Ekonomisk bedömning
Beslutet är av administrativ karaktär och innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys
Beslutet är av administrativ karaktär och innebär inga konsekvenser för barn.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål nummer 11 om hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-06-05
Yttrande till mark- och miljödomstolen 2026-06-05
Föreläggande om yttrande från mark- och miljödomstolen 2026-05-13
Kommunfullmäktiges beslut om antagande av detaljplan för CW Borgs väg, 2025-06-11 § 94

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Veronica Götzinger
Verksamhetschef

Beslut skickas till
plan@stenungsund.se

Mark- och miljödomstolen

Stenungsunds kommun

Dnr: KS 2018/332
Mål nr P 3433-25
2026-06-05

Yttrande gällande överklagan av detaljplan för CW Borgs väg

Bakgrund

Mark- och miljödomstolen har den 13 maj 2026 förelagt Stenungsunds kommun att inkomma med ett yttrande gällande det som de klagande anfört i överklagande av detaljplan för CW Borgs väg. Överklagandena berör i huvudsak följande:

1. Byggnadernas höjd och placering och dess påverkan på solljus, insyn och utsikt.
2. Påverkan på det de närboende menar är ett komplementbostadshus.
3. Möjligheter till odling.

Kommunen har tidigare yttrat sig i ärendet och förtydligat sina ställningstaganden. Detta yttrande ska hanteras i en helhet tillsammans med de tidigare yttrandena.

Kommunens yttrande och förtydliganden i de nya frågor som lyfts av överklagande närboende följer nedan.

Yttrande

1. Byggnadernas höjd och placering och dess påverkan på solljus, insyn och utsikt.

Marknivåerna i området innebär att ny bebyggelse grundläggs lägre än befintlig bebyggelse, cirka +4,2 meter, medan befintlig bebyggelse på fastigheten Stenung 3:279 ligger på cirka +10-11 meter och på Stenung 3:83 cirka +9-10 meter (se bilagda sektioner). Det innebär att det nya parkeringsgaraget inklusive ovanpåliggande innergård, som planeras få en höjd på +7,9 meter, kommer ligga cirka 1-2 meter lägre än marknivån för befintlig bebyggelse på Stenung 3:83. Kommunen instämmer i att det kommer att bli en gavelfasad som vetter emot Stenung 3:279, men vidhåller att nivåskillnaderna och avståndet till bostadshusen på de befintliga fastigheterna är så pass stort att påverkan på bostadshusen och boendemiljön får anses acceptabel i detta centrala läge. Förtätning får anses utgöra ett naturligt led i en modern stadsutveckling och därigenom något som de boende i stor utsträckning har att tåla.

Avståndet är cirka 32 meter mellan bostadshuset på fastighet Stenung 3:279 och den närmaste bostadsbyggnaden i kvarter Bonum. För Stenung 3:83 är avståndet cirka 19 meter till parkeringsgaraget inklusive ovanpåliggande innergård, och till den närmaste bostadsbyggnaden i kvarter Bonum är det cirka 22 meter. Det får noteras att den östra byggnaden inom kvarter Bonum får ytterst begränsad påverkan på Stenung 3:83 på grund av dess placering i förhållande till fastigheten. Kvarter Bonums övriga volymer ligger ut mot CW Borgs väg på cirka 40 meters avstånd till bostadshuset på fastigheten Stenung 3:83. Kommunen menar att avstånden mellan befintlig och tillkommande bebyggelse får anses som normala i ett centralt läge i en tätort som Stenungsund och är väl tilltagna med beaktande av hur byggnader är placerade i förhållande till varandra inom tätorten. Det allmänna intresset av att skapa nya bostäder i ett så centralt läge som vid CW Borgs väg måste klart överväga det enskilda intresset av en oförändrad boendemiljö.

Hänsyn vad gäller exempelvis insyn och påverkan på boendekvalitet har kommunen hanterat och bemött i tidigare yttrande daterat den 23 april 2026. Frågan har också beaktats i detaljplanen genom planbestämmelser om att fönster, balkonger och takterrass inte får uppföras på gavlarna i riktning mot angränsande fastigheter i norr.

2. Påverkan på det de närboende menar är ett komplementbostadshus

Fastighetsägarna till Stenung 3:279 lyfter i sitt senaste yttrande att ett komplementbostadshus på deras fastighet har utelämnats ur solstudien och att den påverkan som den nya bebyggelsen har på detta hus i form av skuggning och förlorad utsikt är en betydande olägenhet.

Kommunen har under hela detaljplaneprocessen känt till komplementbyggnadens läge på fastigheten. Den tillkommande bebyggelsen ger visserligen viss skuggning under förmiddag och mitt på dagen på komplementbyggnaden, men inte under eftermiddag och kväll under sommarhalvåret (se bilaga). Byggnaden ingår inte i solstudien då kommunen under detaljplaneprocessens gång inte fått information att huset skulle vara ett komplementbostadshus i lagens mening. Kommunen har inga underlag som styrker att byggnaden har något bygglov för bostad eller anmälan om att brukas som, eller byggts om till, ett komplementbostadshus. Det finns inte heller några uppgifter hos kommunen om att byggnaden har separat anslutning till vatten och/eller avlopp. Byggnaden finns med i historiska kartor och har uppförts innan begreppet *komplementbostadshus* fanns med i plan- och bygglagen.

Med detta som bakgrund menar kommunen att det är brukligt och rimligt att behandla byggnaden som en komplementbyggnad som står i sitt läge av historisk hävd, och som också har stöd i gällande detaljplan som en komplementbyggnad. Då byggnaden är att betrakta som en komplementbyggnad kan den inte anses vara avsedd för varaktigt boende i den formen som plan- och bygglagen avser. Därför är den påverkan som den tillkommande bebyggelsen får på komplementbyggnaden inte en betydande olägenhet. För det fall byggnaden skulle användas som bostad är kommunens bedömning densamma, att skuggningen är begränsad till en del av dagen och därmed inte är en betydande olägenhet.

3. Möjligheter till odling

Fastighetsägaren till Stenung 3:83 lyfter att den höga byggnationen och skuggningen av tomtmark påverkar möjligheterna för odling och att det utgör en betydande olägenhet. Kommunen delar inte denna bedömning. Den ytterst begränsade skuggning som solstudien visar (se bilaga) kommer inte ske under sommartid utan under höst och vår. Dessutom är det den smala gavelbyggnadens skugga som sveper över den södra delen av fastigheten. Kommunen menar således att den skuggning som sker av tomtmark inte kan anses påtagligt försämra möjligheterna till odling. Kommunen menar inte heller att detta är en olägenhet för de boende på fastigheterna norr om planområdet.

Sammanfattningsvis
Kommunen menar att det under detaljplaneprocessen har tagits rimlig hänsyn till de närboende och att det inte är en betydande olägenhet för dem om detaljplanen genomförs. Detta med anledning av att planbestämmelserna tar hänsyn till de närboende, de avstånd som finns mellan befintlig och tillkommande bebyggelse är väl tilltagna, samt att befintliga bostadshus inte skuggas av den tillkommande bebyggelsen.

Kommunens inställning
Enligt ovan resonemang delar Stenungsunds kommun inte de klagandes syn på detaljplanen utan anser att samtliga överklaganden ska avslås i sin helhet och att detaljplanen ska få laga kraft.

STENUNGSUNDS KOMMUN

Bilagor

Nedan redovisas sektioner ifrån tidigare yttranden med aktuella mått.

Sektion A:A visar ett utsnitt av kvarter Bonum, kvarter BRF samt fastigheten Stenung 3:279.

Sektion B:B visar ett utsnitt av kvarter Bonum, kvarter BRF, Stenungsunds kapell samt fastigheten Stenung 3:83.

Sektion C:C visar ett utsnitt av kvarter Bonum, fastigheten Stenung 3:248 samt fastigheten Stenung 3:327.

Översiktsbild som visar karta med sektionslinjer för sektionerna A:A, B:B och C:C

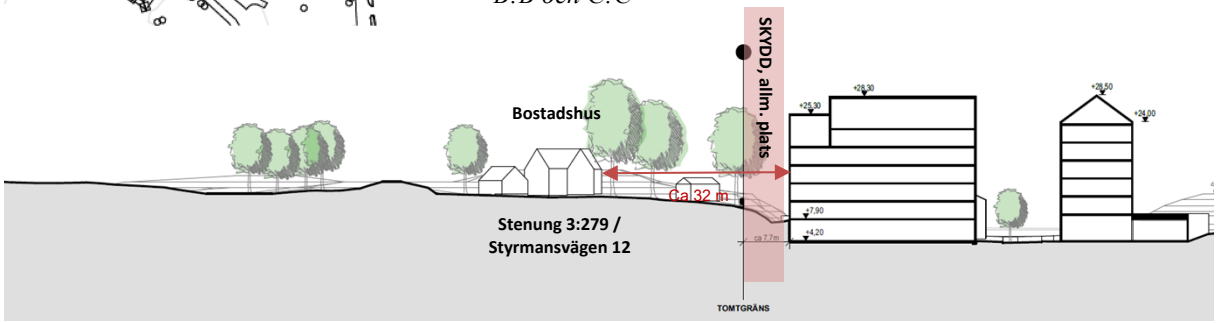

Sektion A:A

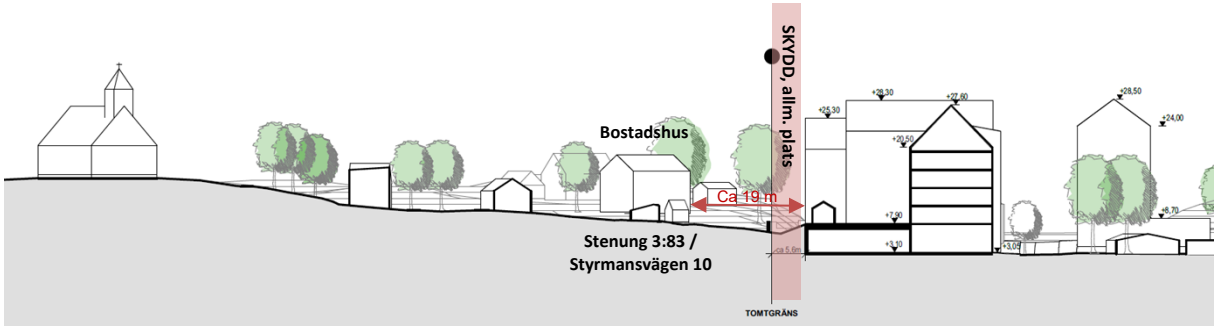

Sektion B:B

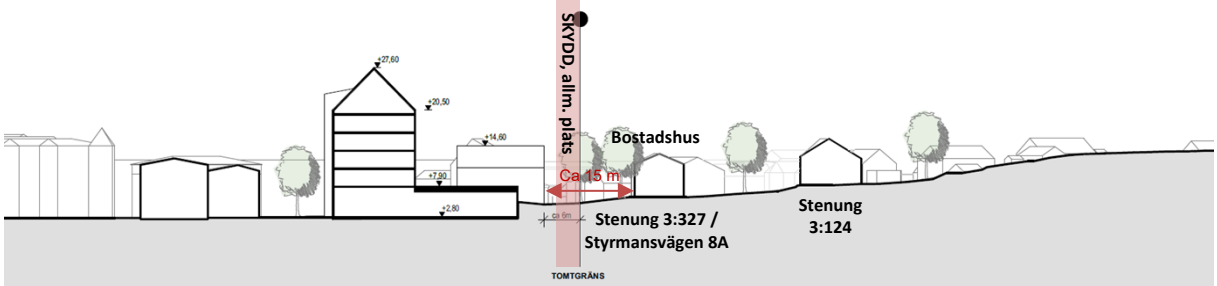

Sektion C:C

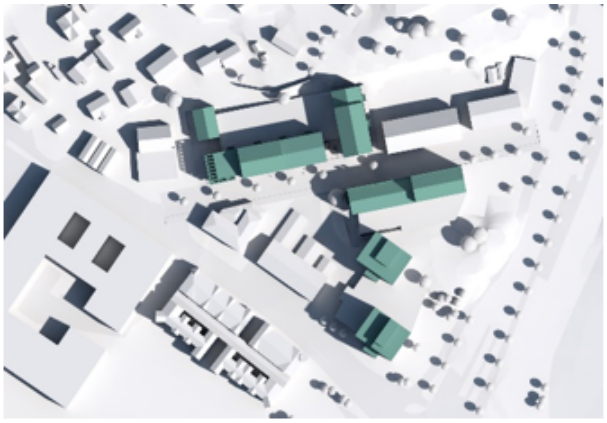

Solstudie, sommar 25 juni kl. 09.00

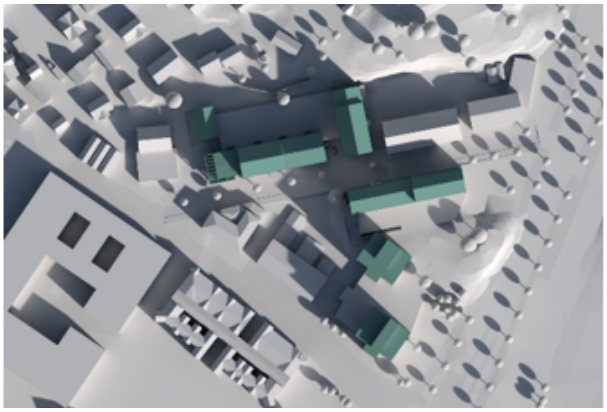

Solstudie, vår/höst 20 mars/22 september kl. 09.00

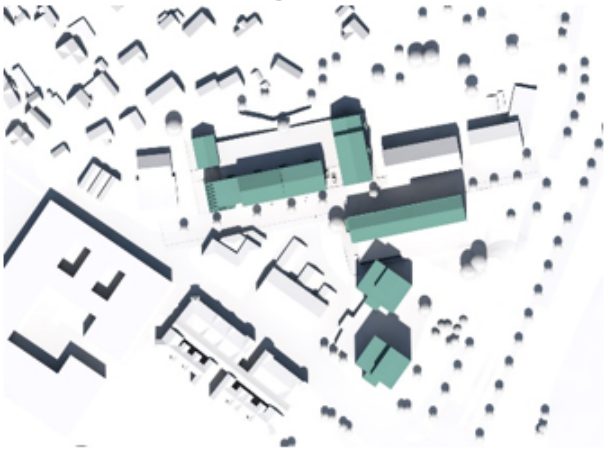

Solstudie, sommar 25 juni kl. 12.00

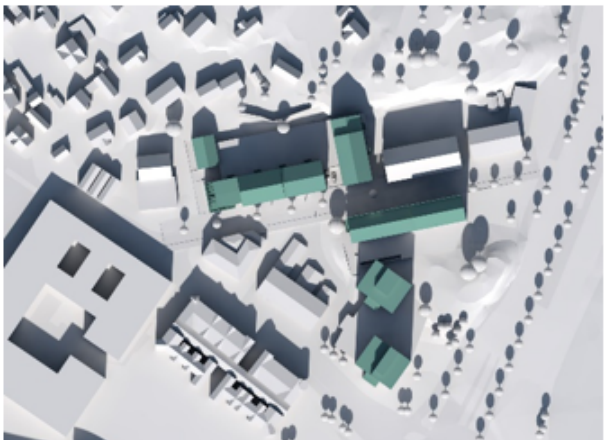

Solstudie, vår/höst 20 mars/22 september kl. 12.00

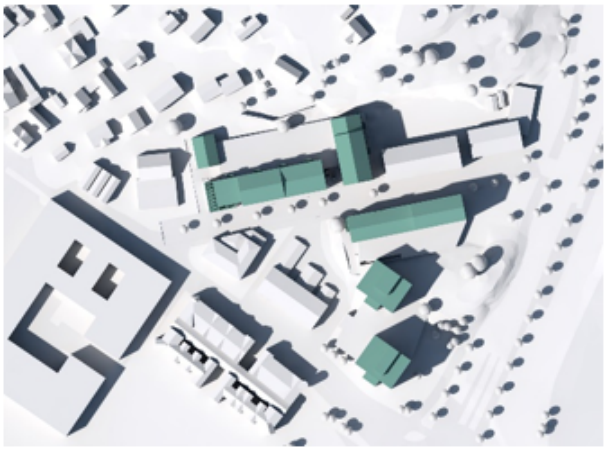

Solstudie, sommar 25 juni kl. 15.00

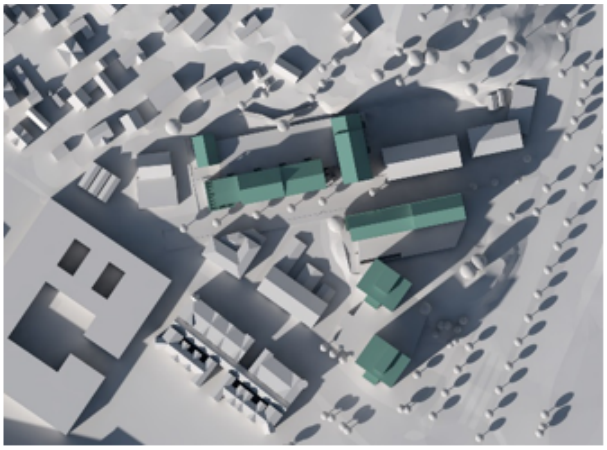

Solstudie, vår/höst 20 mars/22 september kl. 15.00

Stenungsunds kommun

Parter: Magnus Nilsson m.fl. ./. Stenungsunds kommun
Målet gäller: överklagande av Stenungsunds kommuns beslut 2025-06-11, dnr KS 2018/332 om antagande av detaljplan för Stenung 3:112 m.fl CW Borgs väg

---

Domstolen har fått in ytterligare handlingar i målet. Handlingarna finns bifogade.

Lämna ett yttrande till domstolen

Ni ska lämna in ett skriftligt yttrande över det som står i handlingarna. Domstolen måste ha ert yttrande **senast den 26 maj 2026**. Om ni inte yttrar er kan målet ändå komma att avgöras.

När ni skickar in yttrandet

Uppge ert namn, målnummer **P 3433-25** och det telefonnummer som ni kan nås på. Lämna också e-postadress, så att vi framöver kan skicka handlingar i målet via e-post.

Skicka gärna in handlingar till domstolen digitalt, helst i PDF-format. De behöver då inte lämnas på annat sätt. På www.domstol.se/skickadigitalt finns information om hur ni kan lämna in handlingar digitalt.

Har ni frågor?

På webbplatsen finns information om domstolen och om handläggningen. Kontakta oss gärna vid frågor – ni når oss via e-post mmd.vanersborg@dom.se eller per telefon 0521-270 234.

Neelam Kanani

Bifogade handlingar: aktbilaga 33-36

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Hamngatan 6
Telefon
0521-27 02 00

Öppettider
måndag–fredag
08:00–16:00

Postadress
Box 1070
462 28 Vänersborg

E-post
mmd.vanersborg@dom.se
Webbplats
www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/

Dok.Id 767568

Yttrande gällande Stenungsunds kommuns beslut (KS 2018/332) om antagande av ny detaljplan för Stenung 3:112 m.fl CW Borgs väg

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R4

INKOM: 2026-05-11
MÅLNR: P 3433-25
AKTBIL: 33

Yttrandet gäller mål-nr P 3433-25

Från: Anna-Karin och Christina Steneskär
[redacted]
Ägare till fastighet Stenung 3:279 (och 3:275)
Telefon: [redacted]
Mail: [redacted]

1. **Byggnadernas höjd och placering och dess påverkan på solljus, insyn och utsikt.**

Kommunens yttrande: Avståndet mellan nya bebyggelsen Bonum och fastighetsgränsen till fastighet 3:279 kommer vara ca 8 meter.

Vårt svar: När vi tittar på plankartor mm så är avståndet istället ca 7 meter mellan Bonum och vår fastighetsgräns. Det är väldigt nära och kommer innebära en betydande olägenhet då huskropp H6 med 5 våningar och en nockhöjd på 25,3 meter hamnar närmast oss, ca 7 meter från vår tomtgräns och ca 11 m från vårt komplementbostadshus. Ytterligare ca 5 meter bort (dvs 12 meter från vår tomtgräns) planeras byggnation av huskropp H8 med 6 våningar och en nockhöjd på 28,3 meter.

Fastigheten Bonums höjd kommer att innebära en väsentlig försämring av vår boendemiljö och därmed också vår boendekvalitet.

De redovisade solstudierna har påvisat att det kommer bli skugg-påverkan på vår tomt stora delar av året.
Vi vill dock påpeka att det är av stor vikt att solstudien kompletteras så att den också omfattar vårt komplementbostadshus för att en korrekt bedömning ska kunna göras. Vårt komplementbostadshus finns med på övriga kartor såsom Illustrationskarta, plankarta mm.
Komplementbyggnader på övriga tomter finns med men vårt komplementbostadshus saknas. Det är det huset som kommer hamna närmast byggnationen och således kommer få i princip total skugga stora delar av året (Bilaga 1 visar var vårt komplementbostadshus är beläget på tomten).

Kommunen nämner också att de tagit hänsyn till inkomna synpunkter gällande höjden på fastigheten Bonum samt insynen från Bonum.

Vårt svar: De har sänkt en del av fastigheten men de har inte sänkt den delen som vetter mot oss. Där kvarstår samma höjd, dvs 25,3 meter med 5 våningar och 28,3 meter med 6 våningar.
Vad gäller insyn har vi förstått det som att fastigheten inte kommer ha några fönster på norra gaveln på Bonum men de kommer bygga inglasade balkonger in mot gården/mot väster. Vi hittar ingen information om hur balkongerna kommer se ut. Byggs de utanpåliggande eller indragna? Om de blir utanpåliggande kommer det påverka oss väldigt negativt då de närmaste lägenheterna kommer få direkt insyn på vår tomt. Vi anser att det skulle bli en betydande olägenhet.
En inglasad balkong blir som ett extra rum och kan användas större delen av året. Med de förutsättningarna kan man anta att de kommer vistas där i hög utsträckning.

Kommunen skriver vidare att vår tomt ligger högre än tomten de ska bygga på.

Vårt svar: Det stämmer, vår tomt ligger ca 11 meter högre än Bonum men det innebär fortfarande att byggnaden kommer bli ca 15 m högre än vår tomt i den delen av trädgården. I denna del av vår tomt står det också ett komplementbostadshus. Det kommer bli än mer påtagligt med bygghöjden när det de bygger så nära. Det kommer kännas som en vägg för oss, oavsett var vi befinner oss på vår tomt. Vi anser att det kommer bli en betydande olägenhet. Det kommer dessutom ta mycket av vår utsikt från stora delar av tomten och vår fastighet kommer högst troligt minska i värde

Kommunens yttrande: De anser att det är rimligt att endast ta hänsyn till huvudbyggnaderna och inte till komplementbyggnaderna när de diskuterar byggnationens närhet till våra fastigheter och tomter.

Vårt svar: Vi har inga komplementbyggnader på den delen av vår tomt. Vi har däremot ett komplementbostadshus som är det hus på vår tomt som hamnar absolut närmast byggnationen. Det har stått där sedan början av 1900-talet och totalrenoverades 2005. Det är ett fullt utrustat åretruntboende (spis, kyl, dusch, wc, värme mm). Det är ingen komplementbyggnad utan ett komplementbostadshus. Vi menar att detta hus ska tas med i resonemanget avseende byggnationens närhet till vår tomtgräns samt den planerade byggnadshöjden. Huset är beläget på den

absolut sydligaste delen av vår tomt (närmast CW Borgs väg och den planerade nybyggnationen Bonum). Komplementbostadshuset står ca 4 m från tomtgräns och 11 m från själva Bonum. Det kommer hamna i total skugga året runt då den planerade huskroppen Bonum med sina 25,3 till 28,3 meter i nock uppförs så nära vår tomtgräns.
Som vi nämnt tidigare finns inte detta hus utritat på solstudien så det går inte att se hur skuggpåverkan blir men vi vet positionen på kartan och vi kan se att det huset kommer hamna i skugga stora delar av dagen året runt. Vi kommer inte heller få någon utsikt från komplementbostads-huset längre. Detta sammantaget gör att vi hävdar att det blir en betydande olägenhet för oss.

Kommunen skriver vidare: *Vi som fastighetsägare kunde ha förväntat oss förtätning med högre byggnader eftersom det är ett centralt läge.*

Vårt svar: Det finns ingen grund i kommunens påstående och det menar vi styrks av följande två argument:

1 - Dels är den norra delen av detaljplanen/byggnationen Bonum på CW Borgs väg belägen inom den geografiska avgränsningen för kulturminnesvårdsprogrammet som Stenungsunds kommun antog på 80-talet – Kyrkberget. I planbeskrivningen nämns det att den norra delen av planområdet dvs Bonum på CW Borgs väg ingår i den geografiska avgränsningen för kulturminnesvårdsprogrammet. De två rivna småhusen på CW Borgs väg inom planområdet fotograferades och dokumenterades innan rivning.
Kyrkberget beskrivs som äldre bevarad trähusmiljö med strandsittarbo-ställen som växte fram under 1800-talet som senare blev Stenungsunds samhälle. Området speglar det sena 1800-talets och sekelskiftets handels- och hantverkstradition. När järnvägen öppnades i början av 1900-talet växte Stenungsunds centrum kraftigt. På 1920-talet tillkom Strandvägen som bröt kontakten mellan Kyrkberget och havet. Trots en kraftig nybyggnation i områdets södra delar kännetecknas Kyrkberget fortfarande av en äldre välbevarad trähusmiljö invid sundet. Det är strikta bygglovsregler för att få göra förändringar på dessa befintliga hus. Vissa hus anses dessutom ha högt kulturhistoriskt värde – de är K-märkta.
Längst upp på höjden ligger landmärket Stenungsunds kapell från 1920-talet. Stenungsunds kapell är en viktig del av landskapsbilden i Stenungsunds centrum. I detaljplanen för Kyrkberget från år 1990 finns planbestämmelser om att bland annat bevara exteriör på befintliga byggnader och att ny bebyggelse ska anpassas till omgivningen.

2 – Vi har läst två domar från MÖD som vi menar i flera delar bör vara prejudicerande för vårt ärende. Domarna avser nybyggnation av höga bostadshus nära befintlig villabebyggelse och hur det påverkar närmaste grannar negativt. De bedömer/graderar olägenheter såsom skuggning, insyn och förlust av utsikt och de djupdyker i frågan huruvida befintliga fastighetsägare borde ha förstått att så höga hus skulle byggas så nära deras tomtgräns. Bedömningen i dessa domar menar vi tydligt stärker vår invändning mot Stenungsunds kommuns yttrande om att vi borde ha förväntat oss en förtätning i detta område med byggnader av denna karaktär.
Dom P 1187-21 Studentlägenheterna i Gamla Enskede.
Dom P 3486-20 Kvarteret Dagfrid.

2. Byggnadernas utformning och anpassning till befintlig bebyggelse på Kyrkberget

Nybyggnation på CW Borgs väg kommer medföra negativ påverkan på landskapsbilden till och från Kyrkberget.
Dessa höga byggnader kommer omöjligen att smälta in med befintlig bebyggelse på Kyrkberget med omnejd. Befintliga byggnader i närheten av Kyrkberget är villor och kontorsbyggnader med max 2-3 våningar. Höjden på Bonum kommer hamna på samma höjd som nocken på Stenungsunds kapell uppe på Kyrkberget (se illustrerad skiss Bilaga 2). Vi kan inte se att kommunen yttrat sig kring det faktum att fastigheten Bonum kommer bli lika hög som kapellets nock. Bonum kommer inte heller smälta in i befintlig stadsbild då alla högre byggnader finns flera hundra meter bort. De ligger i andra änden av Stenungstorg där det inte finns några mindre bostadshus eller kulturområden.

3. Risk för buller från byggnadernas tekniska anläggningar

Vi är fortsatt oroliga för att vi ska bli störda av buller/högt mekaniskt ljud från fläktar mm från i huvudsak parkeringsgaraget som ska vara beläget i fastighetens nordligaste del - den del som direkt vetter mot vår tomtgräns. Vi förstår av kommunens svar att denna fråga ska tas upp först i ett senare skede, i bygglovsskedet, men vi vill redan nu uppmärksamma denna olägenhet.

Sammanfattningsvis så motsätter vi oss Stenungsunds kommuns nya detaljplan för CW Borgs väg, Stenung 3:112 m.fl. med angivna skäl i korthet:

1 - Vi menar att byggnationen inte anpassats till befintlig bebyggelse. Dels blir den för hög och den kommer inte smälta in i nuvarande miljö med villor och 2- och 3-våningshus och dels avser de att placera Bonum inom ett utpekat kulturområde.
2 – Byggnadshöjden (25.3 och 28.3 meter) och närheten till vår tomtgräns (ca 7 meter) menar vi kommer medföra betydande olägenhet för oss gällande både skuggning, utsikt och insyn.
3 – Vi har haft vetskap om Kommunens översiktsplan och vi vet att de planerade att förtäta centrala Stenungsund med både bostäder och lokaler. Men eftersom karaktären på befintlig bebyggelsemiljö och kulturmiljöområde ser ut som den gör så menar vi att vi inte borde haft anledning att förvänta oss en byggnation av detta slag.

Som komplement till planskisser och annan dokumentation så vill vi föreslå ett platsbesök på vår fastighet i syfte att underlätta bedömningen av de olägenheter vi beskriver.

Med vänliga hälsningar
Anna-Karin och Christina Steneskär

Bilaga 1

Vårt komplementbostadshus som ligger väldigt nära tomtgräns saknas på solstudien

Bilaga 2

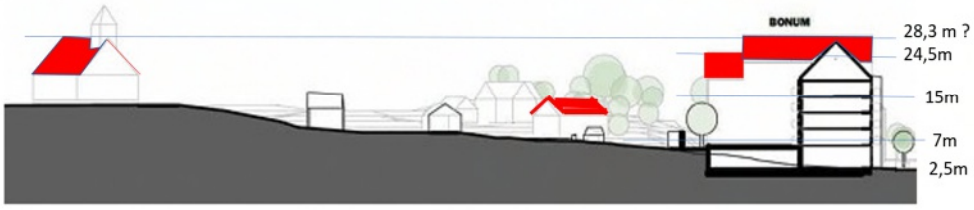

Sektion för landskapsanalys. Vy från strax väster om Snippenberget mot Kyrkberget.

Till: Vänersborgs Tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 1070
462 28 Vänersborg

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R4

INKOM: 2026-05-11
MÅLNR: P 3433-25
AKTBIL: 34

Datum: 2026-05-10 **Utgåva**:1

Angående: Yttrande till mark- och miljödomstolen gällande överklagan av detaljplan för CW Borgs väg, Stenung 3:112 m.fl. och Yttrande gällande mark- och miljödomstolens frågor om detaljplan för CW Borgs väg
Stenung 3:112 m.fl., CW Borgs väg (Bonum). **Diarienummer:** KS2018/332. § 94

Namn: Henrik Lysell
Målsnummer: P 3433-25
Telefonnummer: [redacted]
e-post: [redacted]

Yttrande Byggnadernas höjd och placering och dess påverkan på solljus, insyn och utsikt.

Delar inte kommunens uppfattning om att insynen och skuggning inte är en olägenhet på grund av det centrala läget.

Hänsyn togs till det i och med fastighetsköp där en helt annan bild visades upp av kommunen, nu framkommer det att ett planprogram som de hänvisade till och låg till grund för våra beslut inte var juridiskt bindande och kommunen har nu har en helt annan uppfattning. Känner att de har gett en vilseledande bild av planerna.

Har från tidig dialog framfört missnöjet på bygghöjd på 25,3 och 28,3 meter över havet, medan marknivån vid fastighet 3:83 är cirka 7 meter över havet. Kan tyckas lite märkligt att det kommenteras att marknivån är högre än på CW Borgs väg 5m, vilket vi har sett från början. Värt att påpeka är att vår ”högre” marknivå kommer i liknande höjd som taket på parkeringsgaraget och dess innergård. Fastighet västerut kommer nedanför den marknivån med ett par meter. Sammanfattningsvis ökar insyn och minskar den privata integriteten på tomt och uteplats.

Angående kommentaren kommentar om att skuggning av tomt inte anses som ”betydande olägenhet” stämmer inte då b la möjligheten till odling blir påverkad.

Anser att nybyggnation 19 meter från huvudfastighet med 18 meters höjd är helt orealistisk och är allt annat än en naturlig övergång till Kyrkberget och dess gamla och gemytliga bebyggelse som är belagda med mycket hårda byggrestriktioner för om och tillbyggnad.

Har svårt att se att arkitekturen på nybyggnation ska följa befintlig stadsbyggnation då den inte följer något gemensamt formspråk, utan är extremt spretigt. Som jag tidigare har påpekat önskar jag en liknande bebyggelse som på övriga fastigheter kring Kyrkberget med låga byggnader och naturlig övergång till det äldre villaområdet.

Det är viktigt att påpeka att inga politiska beslutsfattare från kommunen har varit på plats för att se situationen med egna ögon, trots att vi försökt förmedla hur betydande påverkan detta projekt kommer ha för vår närmiljö.

Konsekvenser för vår fastighet

- **Skuggning och solförlust:** Solstudier visar tydligt att byggnaden kommer skugga vår tomt, särskilt under morgon, förmiddag.
- **Försämrad integritet:** Insynen ökar kraftigt med denna höjd, vilket påverkar vår privata sfär.
- **Buller från teknisk utrustning:** Planerade ventilationssystem placeras på taken och riktas mot vår fastighet (eftersom det inte får vara mot järnvägen), vilket kommer skapa konstant buller. Tas vid bygglovsskedet.

Jag anser därför att den planerade byggnationen är oproportionerlig och inte tar tillräcklig hänsyn till befintlig bebyggelse kring Kyrkberget. Idag störs vi inte av trafikbuller.

Yrkande

Jag yrkar att beslutet om antagande av detaljplanen upphävs i dess nuvarande form och återremitteras för justering. Det bör finnas en tydligare balans mellan ny bebyggelse och omgivande bostäder. Jag föreslår att:

- Antal bostäder i Bonumprojektet omprövas (idag ca 50 bostäder)
- Maximal hushöjd begränsas motsvarande två våningar, i linje med övrig bebyggelse vid/kring Kyrkberget.
- Avståndet till befintliga tomter ökas, för att minska insyn, skuggning och bullerpåverkan.

Henrik Lysell

Kontaktuppgifter:
Namn: Henrik Lysell
Personnummer: [redacted]
Adress: [redacted]
Telefon: [redacted]
E-post: [redacted]

Till: Vänersborgs Tingsrätt
Mark- och miljödomstolen

Stenungsund 2026-05-09

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R4

INKOM: 2026-05-11
MÅLNR: P 3433-25
AKTBIL: 35

Målnummer: P 3433-25

Namn: Susanne Lysell

Tfn.nr. [redacted]

E-post: [redacted]

Yttrande detaljplan för Stenung 3:112 m.fl. (Bonum).

I nuvarande plan i område Bonum är hushöjd på över 25-28m över havet och 5,6m från tomtgräns, markplan vid fastighet 3:83 är 7m över havet. Huskropparna kommer då vara 18 meter över och 5,6 meter från tomtgräns.

Kommunen skriver att det har betydelse att vi ligger högre än CW Borgs väg, vilket vi gör, men enligt ovan utförliga beräkning är huskropparna fortsatt för höga. Vår fastighet kommer ha hus som är 18 ! meter höga framför vår tomt.

Jag kan inte heller godta resonemanget om att ”bebyggelsen skapar en inramning av centrum gentemot Kyrkberget, och fungerar på så vis som en övergång mellan Kyrkberget och resterande delar av Stenungsund centrum.” Det blir som en hög mur och inte en övergång då det ligger som direkt granne till oss, mot vår tomtgräns.

Stenungsunds kommun uttrycker även att det inte kommer medföra en sänkning av värdet på vår fastighet. Hur har den beräkningen utförts? Emottager gärna en redovisning på den beräkningen. Vad jag vet önskar de flesta människor insynsskyddat boende vilket därmed bidrar till ökat värde vid försäljning av berörd fastighet.

Alla huskroppar måste sänkas. Att de högsta byggnaderna ligger utmed CW Borgs väg har ingen som helst betydelse då de fortfarande bara är några meter bort. Höjden på hela område Bonum är för hög!

Värna Stenungsunds historiska arv med Kyrkbergets byggnationer som är över 100 år gamla och dess kapell som är ett riktmärke på sin höga höjd. När människor idag promenerar till och från Stenungs torg via CW Borgs väg kan dem se de vackra vyerna, det typiska för vårt gamla Stenungsund. Med den nya byggnation som planeras, med dess höga huskroppar, kommer förbipasserande inte se kapellet och dess omgivning utan enbart höga hus.

Jag anser därför att den planerade byggnationen är oproportionerlig och inte tar tillräcklig hänsyn till befintlig bebyggelse kring Kyrkberget. Det bör finnas en tydligare balans mellan ny bebyggelse och omgivande bostäder, speciellt då vår fastighet ligger som direkt granne med anslutande tomtgräns.

Till: Vänersborgs Tingsrätt
Mark- och miljödomstolen

Stenungsund 2026-05-09

Susanne Lysell

Person nr: [redacted]
Adress: [redacted]
[redacted]

Telefon: [redacted]
Epost: [redacted]

Stenungsund den 11 maj 2026

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R4

INKOM: 2026-05-11
MÅLNR: P 3433-25
AKTBIL: 36

Yttrande i mål nr P 3433-25 angående Stenungsunds kommuns beslut (KS 2018/332) om antagande av detaljplan för Stenung 3:112 m.fl., CW Borgs väg

Vi motsätter oss den föreslagna detaljplanen då vi anser att den medför betydande negativa konsekvenser för vår fastighet och vår boendemiljö.

1. Byggnadernas höjd, placering samt påverkan på ljusförhållanden, insyn och utsikt

Den planerade bebyggelsen innebär en påtaglig försämring av vår boendemiljö. Byggnadernas höjd och placering kommer att medföra ökad skuggning och försämrade ljusförhållanden för vår fastighet, betydligt mer än vad Stenungsunds Kommun anser. Detta påverkar såväl bostadens inomhusmiljö som möjligheten att nyttja uteplats och tomt på ett rimligt sätt.

Vidare kommer byggnationens placering att innebära ökad insyn samt en försämrad utsikt jämfört med dagens förhållanden. Sammantaget anser vi att påverkan är så omfattande att den utgör en betydande olägenhet för oss som närboende.

Enligt planförslaget kommer samtliga angränsande fastigheter att drabbas av betydande negativ påverkan. Vår fastighet kommer att påverkas kraftigt. Skuggningen och det minskade ljusinsläppet bedöms bli särskilt omfattande för vår fastighet eftersom den är belägen på en lägre nivå.

Vi vill även framhålla att vi inför förvärvet av fastigheten år 2010 hade kontakt med Stenungsunds Kommun angående framtida bebyggelse i området. Den information som då lämnades innebar att eventuell framtida exploatering skulle anpassas på ett sådant sätt att den inte skulle medföra den typ av påverkan som nu föreslås. Den aktuella detaljplanen avviker tydligt från dessa tidigare förutsättningar. Om vi hade haft kännedom om den nu föreslagna omfattningen av bebyggelsen hade vi inte förvärvat fastigheten och uppfört vårt hus på platsen.

Den föreslagna detaljplanen riskerar även att medföra en negativ påverkan på vår fastighets marknadsvärde.

2. Byggnadernas utformning och anpassning till befintlig bebyggelse på Kyrkberget

Vi anser att den föreslagna bebyggelsen inte är tillräckligt anpassad till områdets befintliga karaktär och bebyggelsemiljö på Kyrkberget.

När vår fastighet uppfördes under 2010–2011 ställde kommunen omfattande krav på utformning och anpassning för att byggnationen skulle harmoniera med områdets äldre och etablerade bebyggelse. Vi upplever inte att motsvarande hänsyn har tagits i den nu aktuella detaljplanen. Den föreslagna bebyggelsen riskerar därmed att bryta mot områdets befintliga karaktär och stadsbild.

3. Risk för buller från tekniska installationer

Vi ser även en risk för störningar från tekniska installationer kopplade till den planerade bebyggelsen, såsom ventilation, fläktar och andra driftsanläggningar.
Det framgår enligt vår mening inte tillräckligt tydligt av planhandlingarna hur bullerpåverkan ska begränsas och hanteras i förhållande till närboende. Vi anser därför att denna fråga behöver utredas ytterligare innan detaljplanen kan anses lämplig.

Sammanfattning

Mot bakgrund av ovanstående anser vi att detaljplanen medför betydande negativa konsekvenser för vår fastighet och vår boendemiljö. Vi anser därför att beslutet om antagande av detaljplanen bör upphävas.

Med vänlig hälsning
Ägare till fastigheten Stenung 3:149
Styrmansvägen 8B

Christina Laneby
Telefon: [redacted]
E-post: [redacted]

Magnus Nilsson
Telefon: [redacted]
E-post: [redacted]

§ 94 Dnr: KS 2018/332

Antagande av detaljplan för CW Borgs väg - Stenung 3:112 m.fl.

Beslut
Kommunfullmäktige antar detaljplan för CW Borgs väg i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900) 5 kap 27 §.

Jäv
Olof Lundberg (S) och Ida Melin (S) anmäler jäv och deltar inte i beslutet.

Sammanfattning av ärendet
I mars 2017 påbörjades ett detaljplanearbete för fastigheten Stenung 3:112 med flera. Detaljplanens syfte är att utveckla området genom att möjliggöra cirka 150 nya bostäder, varav 60 trygghetsboenden i form av hyresrätter, och lokaler. Detaljplanen bedöms inte innebära betydande miljöpåverkan. Planarbetet handläggs med utökat förfarande enligt plan- och bygglagen (2010:900). Planområdet ligger centralt i Stenungsunds tätort. Området ligger väster om järnvägen i den norra delen av Stenungsunds centrum. Planområdet avgränsas av Kyrkberget i norr, Göteborgsvägen i öster och Strandvägen i sydväst. Planområdet har en areal på cirka 1,3 hektar.

Efter samrådsskedet och en första granskning, var detaljplaneförslaget utsänt för förnyad granskning mellan 18 december 2024 och 19 januari 2025. Förslaget har varit tillgängligt på kommunens hemsida och varit uppsatt i kommunhuset, Stenungsund Arena och Kulturhuset Fregatten. Totalt har 18 yttranden inkommit under granskningstiden, vilka bemötts i granskningsutlåtandet.

Med anledning av inkomna yttranden har kompletterande utredningar gällande trafikförslag, skyfall samt geoteknik och bergteknik genomförts och arbetats in i planförslaget. Planhandlingarna har uppdaterats med anledning av de inkomna synpunkterna och uppdaterade utredningarna. Gjorda justeringar beskrivs i granskningsutlåtandet daterat 2025-05-15.

Beslutsunderlag
Kommunstyrelsen 2025-05-26 § 171
Tjänsteskrivelse 2025-05-02
Plankarta 2025-05-15
Planbeskrivning 2025-05-15

Illustrationskarta 2025-05-15
Granskningsutlåtande – förnyad granskning 2025-05-15
Granskningsutlåtande 2024-10-10
Samrådsredogörelse 2023-04-11
Utredningar
Behovsbedömning, 2021-11-12, rev 2023-01-23
Trafikutredning, Sigma Civil, 2021-12-10
Trafikutredning CW Borgs väg, Norconsult Sverige AB, 2024-09-13, rev 2025-05-14
Trafikförslag Strandvägen justering, Sweco, 2024-09-20
Trafikbullerutredning, Akustikverkstan, 2021-11-30
Riskutredning, COWI, 2020-10-08
Mätning av vibrationer från järnvägstrafik för detaljplan Stenungsunds resecentrum, Akustikverkstan, 2021-11-17
Rapport Geoteknisk undersökning, EQC Group, 2012-12-11
Teknisk PM geoteknik för detaljplan (inklusive bergteknik), WSP, 2025-05-06
Luftkvalitetsmätningar i Stenungsund 2021, IVL Svenska miljöinstitutet, nr U 6582, mars 2022
Analys av luftkvalitet i Stenungsunds centrum 2021, IVL Svenska miljöinstitutet, nr U 6567, mars 2022
VA- och dagvattenutredning, WSP, 2022-01-14, rev 2022-12-09
PM komplettering dagvatten CW Borgs väg, WSP, 2022-12-09
Kompletterande skyfallsanalys CW Borgs väg, WSP, 2025-05-08
Naturvärdesinventering, Svensk Naturförvaltning AB, 2021-10-18
Markmiljöundersökning, WSP, 2021-12-01
Komfortmätning, WSP, 2022-09-15
Gestaltningsprogram CW Borgs väg/Strandvägen, Norconsult Sverige AB, 2023-01-04
Solstudie, Liljewall Arkitekter AB, 2022-12-09
Flyghinderanalys, LFV, 2022-07-25
PM P-tal, Stenungsunds kommun, 2022-09-01
PM Ekosystemtjänster, Stenungsunds kommun, 2022-08-17
PM dialog barn och unga, Stenungsunds kommun, 2022-05-04

Beslutsgång
Ordförande frågar om kommunfullmäktige kan besluta enligt kommunstyrelsens förslag och finner att så sker.

Beslut skickas till
plan@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/97
2026-05-13

Anders Lidén
Planarkitekt

Till kommunstyrelsen

Ansökan om planbesked för fastigheten Gamleberg 1:33

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen avslår ansökan om planbesked för fastigheten Gamleberg 1:33 eftersom ansökan saknar stöd i kommunens översiktsplan samt att jordbruksmark tas i anspråk. Vidare bedöms en eventuell framtida anslutning till kommunalt verksamhetsområde för VA innebära stora investeringskostnader för VA-kollektivet.

Sammanfattning av ärendet

Fastighetsägaren inkom den 26 januari 2026 med ansökan om planbesked för fastigheten Gamleberg 1:33 i Ödsmål. Ansökan kompletterades den 23 februari 2026. Syftet med ansökan är att uppföra 20 bostäder i form av parhus på fastigheten. Uppskattad bruttoarea uppgår till cirka 2400 kvadratmeter om bebyggelsen uppförs i två våningar.

Fastigheten ligger på jordbruksmark och förslaget saknar stöd i kommunens gällande översiktsplan.

Beskrivning av ärendet

Ansökan omfattar fastigheten Gamleberg 1:33 i Ödsmål. Fastigheten angränsar väg 770. Området för den tänkta exploateringen ligger ca 300 meter öster om vägen. Omgivningen kring fastigheten utgörs främst av gårdsbebyggelse, jordbruksmark samt ett större skogsparti.

Planområdets läge utmed väg 770 i norra Ödsmål.

Den föreslagna bebyggelsen omfattar ca 1200 m^2 vilket innebär en bruttoarea på ca 2400 m^2 om bebyggelsen uppförs i två våningar. I ansökan är bebyggelsen uppdelad i parhus vilket innebär 10 byggnadskroppar samt lika många garagebyggnader. I ansökan anger sökanden att:

- *Tänkt boende skapar förutsättningar och möjligheter för hästägare och hästintresserade att bo nära sina djur.*
- *Närheten genom boendet skapar förutsättningar för barn och ungdomar att själva kunna sköta och ta ansvar för sin häst, utan att vara beroende av föräldrarnas bilkörning*
- *Fördelar: Möjlighet till stallplats till samtliga lägenheter, minskad skärmtid/sociala medier, minskad körtid, ridklubb, närhet till natur, hav, stall och skola, utbildning, lånehäst, hyreslägenheter, mer kvalitetstid.*

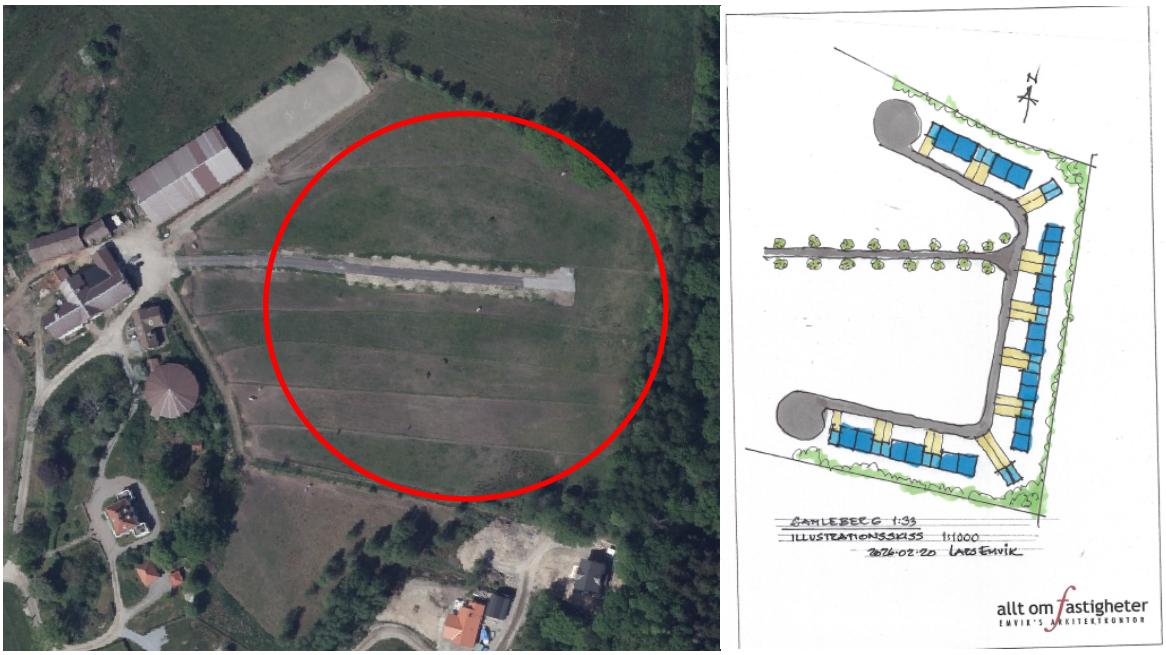

Ortofoto över planområdet samt skiss från planbeskedsansökan.

Översiktsplan

Under rubriken Bebyggelseutveckling i översiktsplanen anges att ”utgångspunkten är att Ödsmål på sikt ska kunna utvecklas till ett samhälle med nya bostäder i olika boendeformer, för att ge tillräckligt underlag för basservice i ett lokalt centrum med närbelägna arbetsplatser. Flera stora områden pekas ut och totalt uppskattas ca 600 bostäder kunna byggas ut.”
De utpekade områdena ligger främst centralt lokaliserade i Ödsmål och Gamleberg 1:33 ingår inte i dessa. Gamleberg pekas därmed inte ut som ett specifikt utbyggnadsområde och planbeskedsansökan kan därför inte anses överensstämma med översiktsplanen.

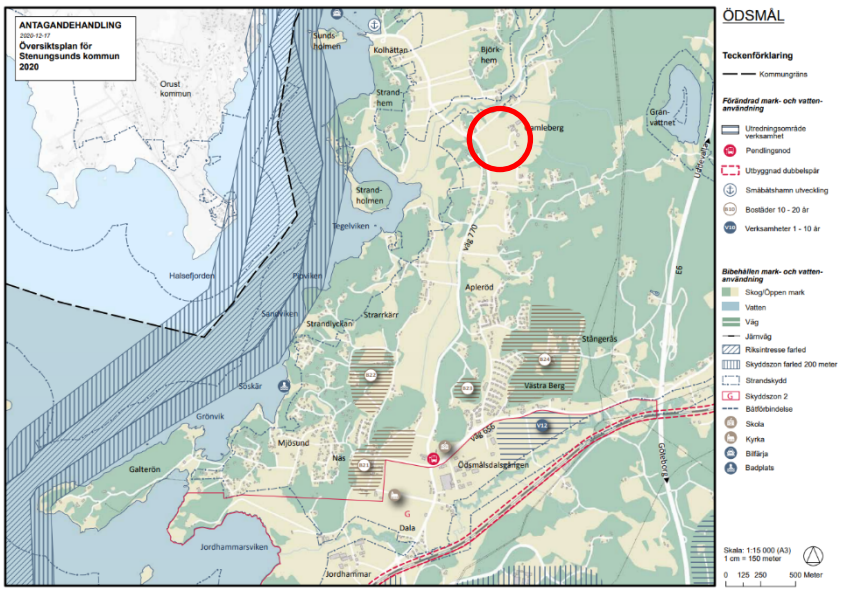

Markanvändning enligt Översiktsplan 2020. Planområdet markerat med röd ring.

Detaljplaner
Det finns inga gällande eller pågående detaljplaner i närheten av Gamleberg 1:33.

Trafik och risk
Fastigheten ligger belägen i direkt anslutning till väg 770, vilken också enligt planbeskedansökan blir infart till området. Fastigheten har ca 600 meter till kollektivtrafik med två turer till och från Stenungsund på morgnar och eftermiddagar. Övriga tider ca 1 tur per timme. Vägen från väg 770 in till området utgörs idag av en smal väg kantad av träd på båda sidor. En separat gång- och cykelbana kommer att krävas, vilket innebär att den kommer att ligga på jordbruksmark. Kommande detaljplanering kommer även att behöva utreda en passage över väg 770 så att fotgängare och cyklister på ett säkert sätt kan ta sig vidare på vägen.

Planområdet bedöms vara tillgängligt för räddningstjänstens fordon via befintligt vägnät. Aktuell situationsplan bedöms utföras med vägnät tillgängligt för räddningstjänstens fordon.

Jordbruksmark
Planområdet ligger på jordbruksmark och går därmed emot innebörden av målet att enligt Jordbruksverket behålla jordbruksmarkens produktionsförmåga, att gynna odlingslandskapets natur- och kulturmiljöer och att landskapet ska vara attraktivt och tillgängligt för friluftsliv. Att ta jordbruksmark i anspråk innebär en risk för upphävande av detaljplanen.

En lokaliseringsutredning avseende jordbruksmark behöver tas fram vid positivt planbesked.

VA
Fastigheten ligger utanför verksamhetsområde för VA. Området är klassat som ett så kallat VA-bevakningsområde. Det innebär att fastigheten finns inom ett område bestående av minst 20 fastigheter och att bedömningen varit att områdets VA-försörjning fungerar bra idag men sker förändringar kan behoven förändras och kommunen bli ansvariga för VA-försörjningen.

Idag försörjs fastigheten med kommunal VA via en förening där anslutningen till den kommunala anläggningen regleras med avtal. De är alltså anslutna till en gemensamhetsanläggning för VA som drivs av en förening (NOVA).

För närvarande finns inte kapacitet för ytterligare belastning till ledningarna i Ödsmål på grund av hög andel tillskottsvatten. Det finns en plan för åtgärder, vilket innebär att föreslagen bebyggelse bör kunna anslutas till kommunens anläggning. Detta innebär dock en stor investering för kommunen.

Skyfall
Enligt kommunens skyfallskartering för 100-års regn så kommer tillfartsvägen att svämma över. Vattendjup och vattenflöde kommer redan vid ett 100-års regn vara så starkt att det är en fara för de flesta. Vattnet blir stående i delar av området i mer än 8 h.

Framkomligheten i området behöver säkras i eventuellt detaljplanearbete.

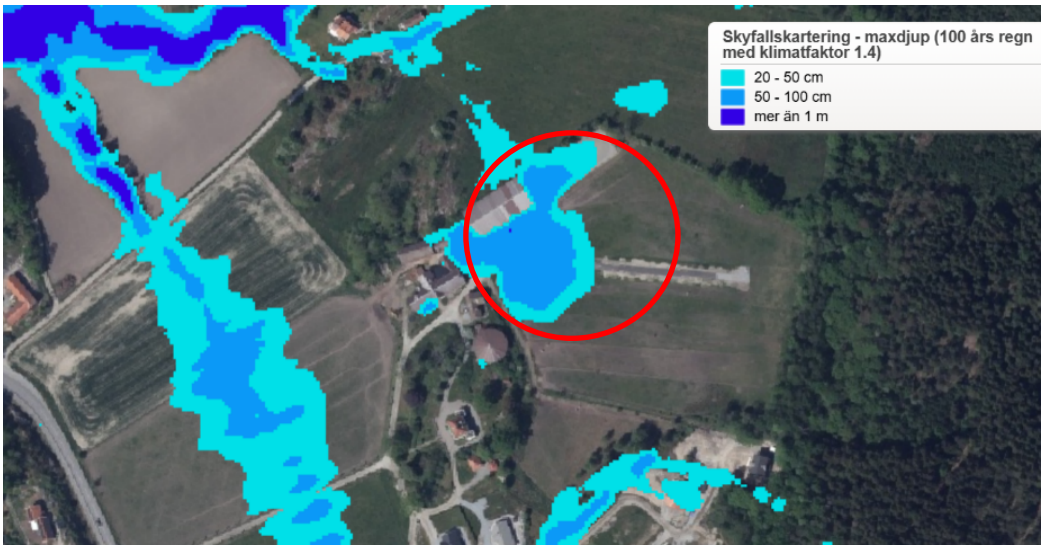

Skärmklipp ur kommunens skyfallskartering.

Geoteknik
Postglacial finsand, glacial lera samt sandig morän vilket innebär att marken är känslig för belastningar och kan ge sättningar. Grundläggning kräver troligtvis pålning eller platta på mark.

Förekommande jordarter inom planområdet.

Avfall
Möjligheterna för sophantering bedöms vara goda. I planansökan finns mark reserverad för vändplaner.

Mark
Ingen kommunal mark berörs av planbeskedet, ej heller några kommunala anläggningar. Kommunen har inget strategiskt intresse av markägande i området. Fastigheten belastas av Starrkärr GA:2 - VA anläggning NOVA, Gamleberg S:1 vägar, officialservitut för väg. Avtalsservitut för el, kraftledning.

Kulturmiljö
Enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök är området relativt rikt på kända fornlämningar. Bland annat beskrivs en flatmarksgrav och två stensättningar i det aktuella området.

Kända fornlämningar i området.

Skäl till förslag till avslag
Ansökan saknar stöd i översiktsplanen. Detta innebär att kommunen inte har tagit ställning till eventuellt lämpligt nyttjande av marken utöver befintlig markanvändning som föreslås i översiktsplanen.

Planområdet ligger på jordbruksmark vilket innebär en risk att eventuell antagen detaljplan överklagas och upphävs. Exploatören riskerar att förlora pengar på planarbete och

kommunens resurser kan komma att användas på ett projekt som inte kommer till genomförande.

En eventuell framtida anslutning till kommunalt verksamhetsområde för VA innebär stora investeringskostnader för VA-kollektivet.

Föreslagen bebyggelse innebär ett tillskott av bostäder i Ödsmål, vilket generellt är positivt då det skapar förutsättningar för en levande landsbygd. Fler bostäder bidrar till ett större kundunderlag för näringslivet och att kompetensförsörjningen ökar. Sökandes målsättning är att upplåtelseformen ska vara hyresrätter, vilket gör det lättare för bland annat unga att bosätta sig i samhället. Närheten till hästgård och natur, i kombination med en relativt god tillgång till kollektivtrafik, bedöms vara en positiv aspekt.

Sammantagen bedömning är dock att de negativa konsekvenserna överväger de positiva. Slutsatsen är därför att ansökan bör ges avslag.

Ekonomisk bedömning
Kostnader för handläggning av planbeskedet faktureras enligt beslutad taxa.

Barnkonsekvensanalys
I eventuellt detaljplanearbete kommer vid behov en barnkonsekvensanalys göras.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål nummer 11 om hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-05-13
Ansökan om planbesked för Gamleberg 1:33, 2026-01-26
Illustration Gamleberg 1:33, 2026-02-23

STENUNGSUNDS KOMMUN

Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Veronica Götzinger
Verksamhetschef

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/97
2026-05-13

Beslut skickas till
Anders.liden@stenungsund.se
plan@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Ansökan om planbesked

Fastighet

Fastighetsbeteckning	Fastighetsägare/tomträttsinnehavare
GAMLEBERG 1:33	ROGER LINDSKOG
Fastighetens adress	Postnummer och ort
GAMLEBERG 102	444 96 ÖDSMÅL

Sökande (fakturamottagare)

Namn	Personnummer eller organisationsnummer
ROGER LINDSKOG	[redacted]
Utdelningsadress [redacted]	Postnummer och postort [redacted]
Telefon dagtid [redacted]	E-postadress [redacted]

Kontaktperson (om annan än ovanstående)

Namn	
IVAN WOLLBRANT	
Utdelningsadress [redacted]	Postnummer och postort [redacted]
Telefon dagtid [redacted]	E-postadress [redacted]

Ärendet gäller planläggning av område

- ☐ Enbostadshus
- ☒ ~~Rad~~-, par-, ~~kedjehus~~
- ☐ Fritidshus
- ☐ Studentbostadshus
- ☐ Annat specialbostadshus
- ☐ Kontor
- ☐ Annan byggnad eller anläggning: _____
- ☐ Enbostadshus i grupp
- ☒ Tvåbostadshus
- ☐ Flerbostadshus
- ☐ Hus för äldre eller personer med funktionsvariation
- ☐ Handel
- ☐ Lager, industri och hantverk

Planerad upplåtelseform för eventuella bostadslägenheter samt eventuell fördelning

☒ Hyresrätt 100 % ☐ Bostadsrätt _____ % ☐ Ägandelägenheter _____ %

Produktion

Beräknat antal bostäder	Sammanlagd byggnadsarea	Därav bruttoarea bostäder
20 (10×2)	1.180 m²	2.360 m²

Beskrivning och motivering av projektet

SE. BILAGA

Till ansökan ska det alltid biläggas en enklare skalenlig planskiss. Skissen ska visa området och hur det är tänkt att användas. Placering av byggnader, angöring, parkering med mera bör finnas med.

Nedan följer exempel på ytterligare bilagor som kan bifogas i de fall de finns:

☒ Situationsplan eller karta över området	☐ Geoteknisk undersökning (översiktlig)
☐ VA-lösning	☐ Trafiklösning
☐ Översiktlig miljöbedömning	☐ Energi- och hushållning
☐ Tillgänglighet	☐ Hälsa och säkerhet
☐ Avfall	☐ Exploateringsgrad/BTA
☐ Modell, fotomontage eller liknande	☐ Riskanalys
☐ Upphävande av strandskydd	☐ Hustyper

Avgift

☒ **Jag är medveten om att en avgift kommer att tas ut för planbeskedet enligt kommunens taxa.**

Personuppgifterna i ansökan behandlas enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 /GDPR) samt Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning). Inlämnade handlingar är allmänna handlingar, som kan komma lämnas ut till allmänheten. Kommunen samlar in dina personuppgifter i syfte att kunna fatta beslut i ditt ärende. Kommunen behandlar dina uppgifter med stöd av artikel 6.1 e i GDPR där det framgår att denna typ av behandling av personuppgifter är tillåten eftersom den är en nödvändig del av myndighetsutövning.

Underskrift sökande

Ort och datum	Namnförtydligande
GÖTEBORG 22/01-2026	ROGER LINDSKOG
Underskrift	

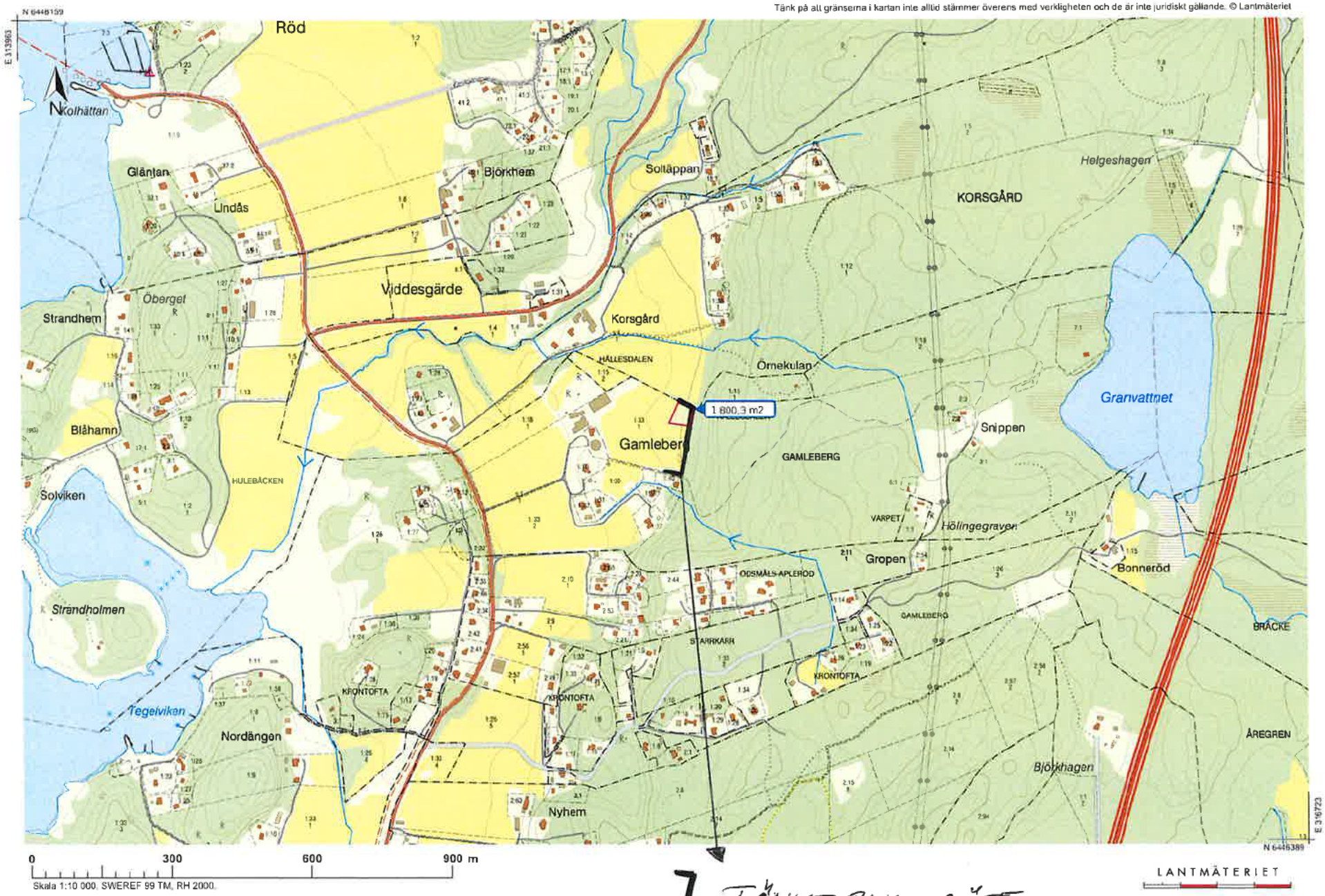

TÄNKT BYGGRÄTT
10m x 220 m.

Dnr B 2024-000154 – Ankom 2024-04-16 Beslut förhandsbesked – § D 2024-000326 – 2024-04-26 – Rebecka Lindvall

Beskrivning, motivering samt vision av projektet runt Gamleberg Hästgård.

Tänkt boende skapar förutsättningar och möjligheter för hästägare och hästintresserade att bo nära sina djur.

Närheten genom boendet skapar förutsättningar för barn och ungdomar att själva kunna sköta och ta ansvar för sin häst, utan att vara beroende av föräldrarnas bilkörning.

Fördelar:

- **Möjlighet med stallplats till alla lägenheterna.**
- **Minskad skärmtid/sociala medier.**
- **Minskad bilkörning.**
- **Ridklubb.**
- **Närhet till, natur, hav, stall och skola.**
- **Utbildning.**
- **Lånehäst.**
- **Hyreslägenheter.**
- **Mer kvalitetstid.**

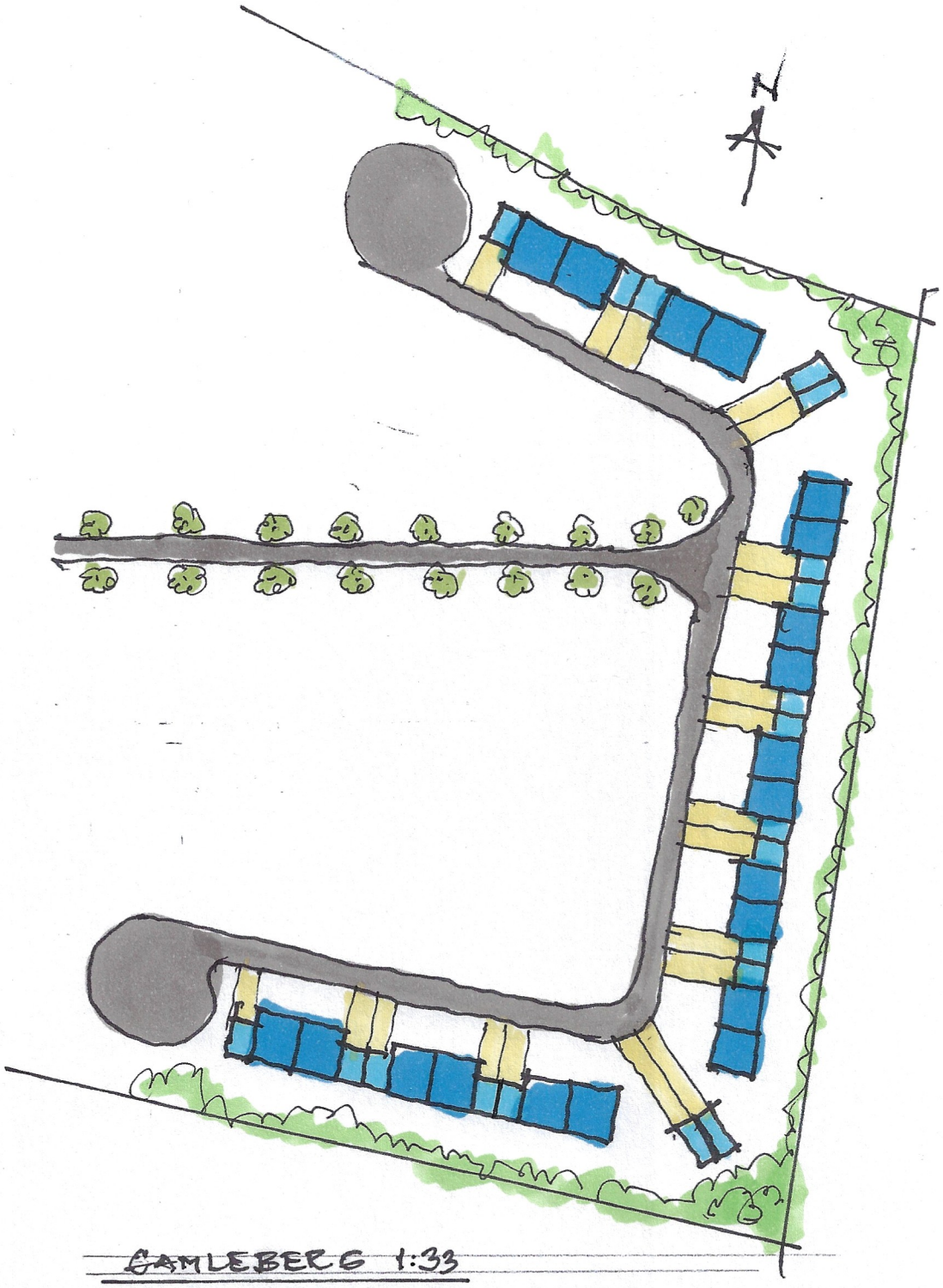

GAMLEBERG 1:33
ILLUSTRATIONSSKISS 1:1000
2026·02·20 LARS EMVIK

allt om fastigheter
EMVIK'S ARKITEKTKONTOR

0708 954565 lars @emvik.se

N 6447397
Tänk på att gränserna i kartan inte alltid stämmer överens med verkligheten och de är inte juridiskt gällande. © Lantmäteriet
N
1:33
1
s:1
2
1:40
1:38
E 315459
N 6447134
0
20
40
60 m
Skala 1:1 000. SWEREF 99 TM. RH 2000.
LANTMÄTERIET

Tänk på att gränserna i kartan inte alltid stämmer överens med verkligheten och de är inte juridiskt gällande. © Lantmäteriet

Cecilia Norlander
Planarkitekt

Till kommunstyrelsen

Ansökan om planbesked för Kyrkenorum 4:387

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen beslutar att avslå ansökan om planbesked för fastigheten Kyrkenorum 4:387 eftersom ansökan saknar stöd i kommunens översiktsplan och kommunen ser därför ett behov av att först ta fram ett planprogram eller geografiskt tillägg till översiktsplan för området öster om motorvägen.

Sammanfattning av ärendet

Ansökan om planbesked för Kyrkenorum 4:387 inkom i april 2026. I ansökan föreslås cirka 30 bostäder i form av friliggande villor. Planområdet angörs via Hallernaleden, väg 647 och befintlig tunnel under E6.

Ansökan saknar stöd i kommunens gällande översiktsplan. Detta innebär att kommunen inte har tagit ställning till eventuellt lämpligt nyttjande av marken utöver befintlig markanvändning som föreslås i översiktsplanen. Planområdet är dessutom en del av ett för kommunen potentiellt intressant utvecklingsområde mellan de två motorvägsmoten som kommunen ser behov av att först studera i exempelvis ett planprogram eller geografiskt tillägg till översiktsplan. I ett program eller geografiskt tillägg till översiktsplan bedömer förvaltningen att frågor gällande bland annat naturvärden, dagvatten, skyfallshantering, lokalisering av bostäder och/eller verksamhetsmark, samt vägdragningar och väganslutningar (exempelvis österut till väg 650 eller norrut mot motorbanan) behöver utredas i ett helhetsperspektiv.

Planområdet är sårbart ur både tillgänglighets- och säkerhetsperspektiv i och med att den enda infarten till området i tunneln under E6:an ligger i en lågpunkt som riskerar att översvämmas vid kraftiga regn. Även om intilliggande planbesked för Måröd 1:3 byggs ut och områdenas vägnät byggs ihop så att det finns en alternativ väg ut, leder även denna i en tunnel under E6 som också riskerar att översvämmas.

Beskrivning av ärendet

Ansökan

Ansökan om planbesked för Kyrkenorum 4:387 inkom i april 2026. Fastigheten består idag mestadels av skog och öppna skogsmarker, en befintlig skogsväg går in i området. Planansökan föreslår cirka 30 bostäder i form av friliggande villor för självbyggare för en

småskalig och varierad bebyggelse. Vid områdets entré föreslås lekplats samt yta för avfallssortering. I och med att planområdet ligger hundra meter från E6 föreslås en bullervall mot E6. Mellan bullervallen och bostäderna blir en yta som kan nyttjas till användningar som är möjliga med hänsyn till risksituationen. Planområdet angörs via Hallernaleden, väg 647 och befintlig tunnel under E6. Fastigheten angränsar till Måröd 1:3 som fick positivt planbesked 12 mars 2026 § 31, i och med detta föreslår ansökan att vägnäten i de båda planområdena byggs samman för att minska sårbarheten genom att möjliggöra två anslutningsvägar genom de båda tunnlarna under E6.

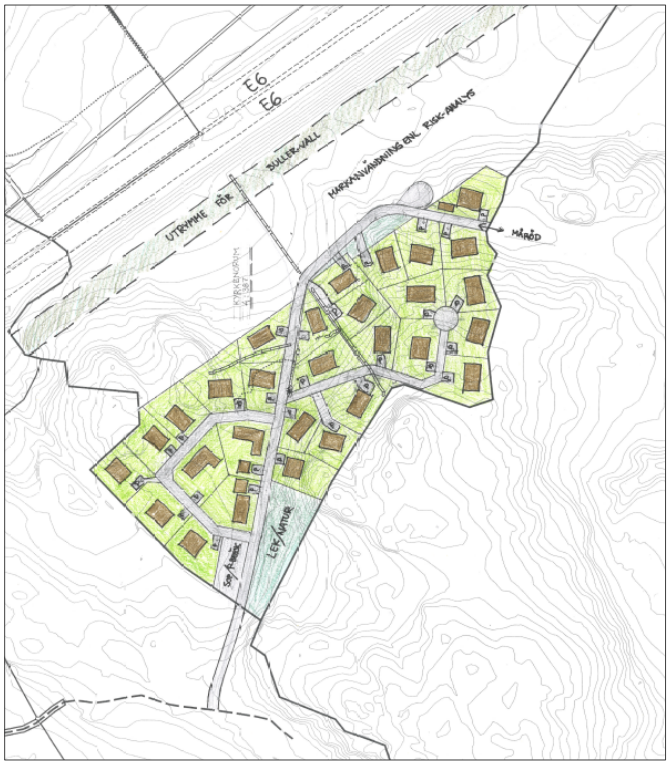

Illustrationskarta från ansökan.

Området
Planområdet ligger öster om E6:an, och cirka 1,7 kilometer öster om planområdet ligger gamla E6:an, länsväg 650. Stenungsundsmotet ligger cirka 1,5 kilometer norrut och Stora Höga-mötet cirka 2,5 kilometer söderut. Området består till största del av skog idag.

Det är cirka tre kilometer till Kyrkenorums förskola, skola och servicebutik. Till Hallerna förskola och skola är det drygt två kilometer. Till Stenungstorg där närmaste matbutik, handel, kulturinrättning och vårdcentral ligger är det cirka 5,5 kilometer. När Hallerna centrum är utbyggt om ett antal år kommer kommersiell service dock finnas närmare.

Närmsta busshållplats är *Hallerna ängen* som trafikeras av lokalbusslinje 3, samt ett par skolbusslinjer. Till hållplatsläget är det ungefär 1,5 kilometer från planområdets mitt.

Översiktsplan
I kommunens gällande översiktsplan, *Översiktsplan 2020* som fick laga kraft år 2021, föreslås oförändrad markanvändning på fastigheten och dess närområde.

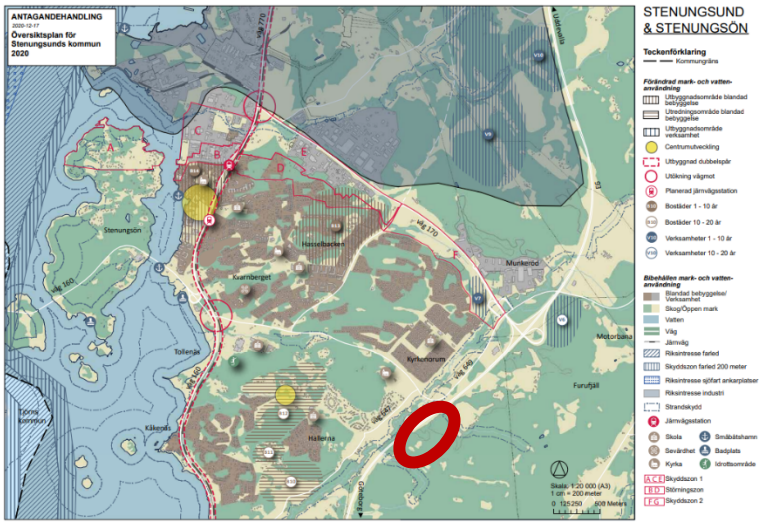

Kartutsnitt från Översiktsplan 2020 med ungefärligt planområde markerat med röd ellips.

Kommunen har ett pågående arbete för ett tematiskt tillägg till översiktsplan (TÖP) för verksamhetsmark där området mellan moten är av stort intresse.

Detaljplaner och planbesked
Området är inte detaljplanelagt idag och det finns inte heller några gällande detaljplaner i det direkta närområdet.

Intilliggande fastighet Måröd 1:3 fick positivt planbesked i kommunfullmäktige den 12 mars 2026 § 31.

Gator och vägar
Planområdet ligger isolerat med befintlig tunnel under E6:an som enda anslutningsväg.

Fastigheten angränsar till Måröd 1:3 som fick positivt planbesked 12 mars 2026 § 31, i och med detta föreslår ansökan att vägnäten i de båda planområdena byggs samman för att minska sårbarheten genom att möjliggöra två anslutningsvägar genom de båda tunnlarna.

Till närmsta busshållplats är det cirka 1,5 kilometers gångavstånd och det är osannolikt att planområdet kommer få tillgång till allmän kollektivtrafik.

Området bedöms i dagsläget som olämpligt ur ett skolvägsperspektiv, eftersom barn behöver passera genom tunneln för att ta sig till grundskolan. Det är avgörande att det finns en säker gång- och cykelväg till skolan. Dessutom kan det uppstå trafiksäkerhetsproblem vid möten med skolbussar i tunneln, vilket ytterligare förstärker behovet av en genomtänkt trafiklösning.

Skagerrakbanan
Korridoren för den s.k. Skagerrakbanan (höghastighetsjärnväg mellan Göteborg och Oslo) går längs med E6:an på dess östra sida. Projektet är i nuläget pausat men inte nedlagt.

Naturvärden
Planområdet har höga ekologiska värden enligt *Grönstrukturplan för Stenungsunds tätort* samt värden för friluftslivet. I området finns många observationer av fåglar, knuta till skogsmiljön och ån, bland annat en hackspett. I ett eventuellt kommande detaljplanearbete kan det bli aktuellt med en artutredning som visar att en god kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) kommer kunna upprätthållas för hotade arter.

Området avrinner i Norumsån som har miljökvalitetsnormer. Norumsån mynnar i Hakefjorden som också har miljökvalitetsnormer, samt ingår i Natura 2000-området *Stenungsundskusten*.

Dricks-, spill- och dagvatten
Planområdet ligger utanför det kommunala verksamhetsområdet och ingår inte i kommunens vattentjänstplan.

Dagvattnet behöver tas omhand enligt kommunens beslutade riktlinjer vilket innebär att dagvattnet från tomtmark och vägar kommer behöva renas och eventuellt fördröjas inom planområdet, detta kan i så fall påverka den möjliga exploateringsgraden i planområdet. Behovet av och möjligheterna till omhändertagande för att inte påverka Norumsån negativt behöver utredas i det eventuellt kommande detaljplanearbetet.

Skyfall
Infarten till området i tunneln under E6:an ligger i en lågpunkt. Enligt kommunens översiktliga skyfallskartering beräknas vattnet i tunneln kunna bli cirka en meter djupt vid kraftiga regn. Detta gör planområdet sårbart ur både kommunikations- och säkerhetsperspektiv. Anslutningsvägen från Hallernaleden/väg 647 går över Norumsån vilken även den riskerar att översvämmas vid skyfall. En mer detaljerad utredning i ett eventuellt kommande detaljplanearbete får visa hur höga vattennivåerna blir samt om och hur angöringen kan lösas.

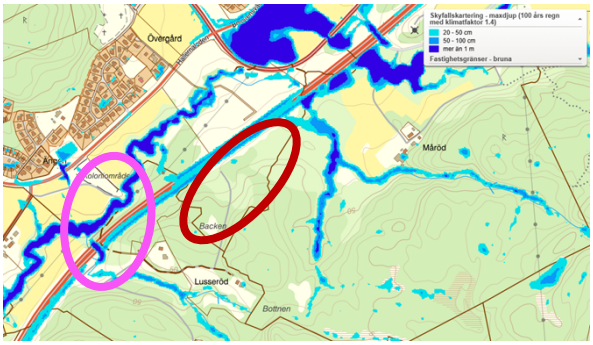

Utsnitt från skyfallskartering. Fastigheten markerad med röd ellips och anslutningsväg från Hallernaleden/väg 647 och tunneln under E6 i rosa ellips.

Geoteknik
Inom planområdet finns ett aktsamhetsområde för skred. Aktsamhetsområden pekas ut där det kan finnas förutsättningar för jordskred i ler- och siltmark och bygger på analyser av marklutning i dessa marker samt deras närhet till vatten. För dessa områden behöver en mer kvalificerad bedömning av stabiliteten göras. Föreslagen bullervall ligger delvis inom aktsamhetsområdet.

Skäl till förslag till avslag
Ansökan saknar stöd i kommunens gällande översiktsplan. Detta innebär att kommunen inte har tagit ställning till eventuellt lämpligt nyttjande av marken utöver befintlig markanvändning som föreslås i översiktsplanen. Planområdet är dessutom en del av ett för kommunen potentiellt intressant utvecklingsområde mellan dels de två motorvägsmoten och dels nya och gamla E6:an som kommunen ser behov av att först studera i exempelvis ett planprogram eller geografiskt tillägg till översiktsplan. I ett program eller geografiskt tillägg till översiktsplan bedömer förvaltningen att frågor gällande bland annat naturvärden, dagvatten, skyfallshantering, lokalisering av bostäder och/eller verksamhetsmark, samt vägdragningar och väganslutningar (exempelvis österut till väg 650 eller norrut mot motorbanan) behöver utredas i ett helhetsperspektiv.

Kommunen har ett pågående arbete för ett tematiskt tillägg till översiktsplan (TÖP) för verksamhetsmark där området mellan moten är av stort intresse. Det är i dagsläget inte säkert att området kommer pekas ut som lämplig verksamhetsmark.

Planområdet är sårbart ur både tillgänglighets- och säkerhetsperspektiv i och med att den enda infarten till området i tunneln under E6:an ligger i en lågpunkt som riskerar att översvämmas vid kraftiga regn. Även om intilliggande planbesked för Måröd 1:3 byggs ut och områdenas vägnät byggs ihop så att det finns en alternativ väg ut, leder även denna i en tunnel under E6 som också riskerar att översvämmas.

Sökandes synpunkter
Sökande har informerats om förvaltningens förslag till avslag och har lämnat en skrivelse med kommentarer på avslagspunkterna. I korthet menar sökande att det beviljade planbeskedet för grannfastigheten Måröd 1:3 bör ha påverkan på förvaltningens bedömning gällande ansökans överensstämmelse med översiktsplanen, att det pågående TÖP-arbetet inte bör ges avgörande vikt innan det är färdigställt, likaså med Skagerrakbanan, och att dess kurvradier bör innebära att planområdet inte blir påverkat, samt att kommunens översiktliga skyfallskartering inte speglar platsens faktiska förutsättningar. Sökandes synpunkter bifogas i sin helhet som bilaga.

Ekonomisk bedömning
Kostnader för handläggning av planbeskedet faktureras enligt beslutad taxa.

Ett eventuellt kommande detaljplanearbete kommer faktureras exploatören. Genomförandet av detaljplanen kommer generera behov av investeringar för infrastruktur för kommunen av betydande belopp.

Kostnaden för utbyggnad av VA till planområdet bedöms i dagsläget vara betydligt högre än de intäkter som fås vid anslutning genom VA-taxan, på grund av att planområdet ligger långt från befintlig VA-anläggning och är kuperat. Kostnadstäckningsgraden för VA-anslutningen bedöms i dagsläget vara 19-25 %. Detta kan medföra ett behov av att höja VA-taxan om inte kostnaderna kompenseras med intäkter från områden med högre täckningsgrad (förtätningar).

Barnkonsekvensanalys
Vid ett eventuellt kommande detaljplanearbetet kommer vid behov en barnkonsekvensanalys göras.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål nummer 11 om hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-05-12
Ansökan om planbesked 2026-03-25
Bilaga 1 – Planförslag och planeringsförutsättningar 2026-03-25
Bilaga 2 – Geografisk översikt 2026-03-25
Bilaga 3 – Illustrationskarta 2026-03-25
Bilaga 3b – Illustrationskarta färg 2026-05-18
Bilaga 4 – Hustyper/exempelhus 2026-03-25
Bilaga 5 – Möjlig väganslutning till angränsande planområde för Måröd 1:3 2026-03-25
Kommentarer från sökande gällande förslag till avslag 2026-05-19

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/343
2026-05-12

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Veronica Götzinger
Verksamhetschef

Beslut skickas till
plan@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Ansökan om planbesked

Fastighet

Fastighetsbeteckning	Fastighetsägare/tomträttsinnehavare
Kyrkenorum 4:387	Gunilla Erlandsson
Fastighetens adress	**Postnummer och ort**
Kyrkenorum Övergård 305	444 53 Stenungsund

Sökande (fakturamottagare)

Namn	Personnummer eller organisationsnummer
EMIL ERLANDSSON	[redacted]
Utdelningsadress [redacted]	**Postnummer och postort** [redacted]
Telefon dagtid [redacted]	**E-postadress** [redacted]

Kontaktperson (om annan än ovanstående)

Namn	
EMIL ERLANDSSON	[redacted]
Utdelningsadress [redacted]	**Postnummer och postort** [redacted]
Telefon dagtid [redacted]	**E-postadress** [redacted]

Ärendet gäller planläggning av område

- [x] Enbostadshus
- [ ] Enbostadshus i grupp
- [ ] Rad-, par-, kedjehus
- [ ] Tvåbostadshus
- [ ] Fritidshus
- [ ] Flerbostadshus
- [ ] Studentbostadshus
- [ ] Hus för äldre eller personer med funktionsvariation
- [ ] Annat specialbostadshus
- [ ] Handel
- [ ] Kontor
- [ ] Lager, industri och hantverk
- [ ] Annan byggnad eller anläggning: _____

Planerad upplåtelseform för eventuella bostadslägenheter samt eventuell fördelning

- [ ] Hyresrätt _____ %
- [ ] Bostadsrätt _____ %
- [x] Ägandelägenheter 100 %

Produktion

Beräknat antal bostäder	Sammanlagd byggnadsarea	Därav bruttoarea bostäder
c:a 30	4 800 kvm	6 400 kvm

Beskrivning och motivering av projektet

BILAGA 1 - Planförslag och planeringsförutsättningar

BILAGA 2 - Geografisk översikt
BILAGA 3 - Illustrationskarta
BILAGA 4 - Hustyper/exempelhus
BILAGA 5 - Möjlig väganslutning till angränsande planområde (Måröd 1:3)
BILAGA 6 - Fullmakt

Till ansökan ska det alltid biläggas en enklare skalenlig planskiss. Skissen ska visa området och hur det är tänkt att användas. Placering av byggnader, angöring, parkering med mera bör finnas med.

Nedan följer exempel på ytterligare bilagor som kan bifogas i de fall de finns:

[X] Situationsplan eller karta över området BILAGA 3	[ ] Geoteknisk undersökning (översiktlig)
[ ] VA-lösning	[X] Trafiklösning BILAGA 3
[ ] Översiktlig miljöbedömning	[ ] Energi- och hushållning
[ ] Tillgänglighet	[ ] Hälsa och säkerhet
[ ] Avfall	[ ] Exploateringsgrad/BTA
[ ] Modell, fotomontage eller liknande	[ ] Riskanalys
[ ] Upphävande av strandskydd	[X] Hustyper BILAGA 4

Avgift

[X] **Jag är medveten om att en avgift kommer att tas ut för planbeskedet enligt kommunens taxa.**

Personuppgifterna i ansökan behandlas enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 /GDPR) samt Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning). Inlämnade handlingar är allmänna handlingar, som kan komma lämnas ut till allmänheten. Kommunen samlar in dina personuppgifter i syfte att kunna fatta beslut i ditt ärende. Kommunen behandlar dina uppgifter med stöd av artikel 6.1 e i GDPR där det framgår att denna typ av behandling av personuppgifter är tillåten eftersom den är en nödvändig del av myndighetsutövning.

Underskrift sökande

Ort och datum	Namnförtydligande
Stora Höga, 2026-03-24	Emil Erlandsson

Underskrift

Bilaga 1 - Planförslag och planeringsförutsättningar

Huvudsakligt syfte med planansökan
Planansökan avser fastigheten Kyrkenorum 4:387. Syftet med detaljplanen är att skapa förutsättningar för etablering av nya bostäder i form av cirka 30 villatomter avsedda för självbyggare.

Läge och grundläggande förhållanden
Planansökan innebär en utveckling av ett område som i dagsläget präglas av gles bebyggelse men som nu kan utgöra ett första steg i en framtida utveckling där Stenungsunds centralort successivt kan expandera över E6.

Fastigheten består huvudsakligen av skogsmark och berg och innehåller ingen jordbruksmark. Området omfattas inte av strandskydd och berörs inte heller av några riksintressen. Detta innebär att planläggningen kan ske utan konflikter med sådana nationella eller regionala skyddsintressen.

Geotekniskt ligger området utanför kommunens markerade geoteknikområde och består enligt Sveriges geologiska undersökningar till största delen av urberg. Den del av fastigheten söder om E6 som omfattas av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) klassificeringar av stabilitetszoner befinner sig helt inom Stabilitetszon 3, vilket innebär fast mark och goda stabilitetsförhållanden.

Angränsande område med positivt planbesked och framtida synergieffekter
Den 12 mars 2026 beviljades grannfastigheten Måröd 1:3 positivt planbesked av Kommunfullmäktige (KS 2025/922) för utveckling av cirka 240 bostäder. I ärendets sammanfattning framhölls att planområdet för Måröd 1:3 är sårbart ur både tillgänglighets- och säkerhetsperspektiv eftersom den enda infarten till området sker via tunneln under E6. Förvaltningen anger därför att bland annat en väganslutning söderut mot Lusseröd behöver utredas i ett helhetsperspektiv.

Tillfartsvägen till Kyrkenorum 4:387, börjar där Hallerna-leden ansluter till väg 647 och löper längs kolonilottsområdet fram till den tunnel under E6 som är lokaliserad cirka en kilometer söder om den så kallade Måröd-tunneln. Därefter fortsätter vägen upp mot Lusseröd och vidare in till det föreslagna planområdet på fastigheten Kyrkenorum 4:387.

Vid planläggning av Måröd 1:3 och Kyrkenorum 4:387 kan de båda planområdenas gatunät enkelt sammankopplas, se Punkt X i Bilaga 5. En sådan sammankoppling behöver inte nödvändigtvis innebära att gatunäten hålls permanent öppna för genomgående trafik, men den säkerställer att de båda planområdena har alternativa tillfartsvägar i den händelse att någon av tunnlarna under E6 skulle bli blockerad. Detta innebär en tydlig förstärkning av områdets säkerhet då räddningstjänst, ambulans och brandkår får två möjliga tillfartsvägar till respektive bostadsområde.

Även befintlig bostadsbebyggelse i närområdet skulle därigenom få en ökad trygghet genom dubbla tillfartsvägar till och från sina bostäder.

Detaljerna kring denna lösning studeras vidare inom ramen för planarbetet, men redan i detta skede kan det konstateras att förslaget innebär att den sårbarhet som förvaltningen har identifierat för planområdet Måröd 1:3 i allt väsentligt kan undanröjas genom att alternativ tillfartsmöjlighet skapas.

När det gäller omfattningen av ny bostadsbebyggelse är det Måröd 1:3 som kommer att stå för huvuddelen av bostäderna, i form av radhus, parhus, kedjehus, tvåbostadshus samt gruppbyggda enbostadshus. I detta sammanhang fungerar Kyrkenorum 4:387 som ett kompletterande bostadsområde där terränganpassade villatomter för självbyggare bidrar till att skapa en större variation av byggnationsmöjligheter och därmed ett mer differentierat bostadsutbud i denna del av kommunen.

Närhet till E6 – Riskhantering för norra delen av planområdet

Det föreslagna planområdet ligger söder om E6, vilken utgör motorväg och transportled för farligt gods. Länsstyrelserna i Västra Götalands län, Stockholms län och Skåne län har gemensamt tagit fram vägledningsdokumentet *Riskhantering i detaljplaneprocessen*, vilket anger att en riskanalys bör upprättas när ny bebyggelse planeras inom 150 meter från en transportled för farligt gods.

Zonindelning för riskpolicyns riskhanteringsavstånd illustreras här nedan.

Zonerna representerar möjlig markanvändning i förhållande till transportled för farligt gods – väg och järnväg. Zonerna har inga fasta gränser, utan riskbilden för det aktuella planområdet är avgörande för markanvändningens placering. En och samma markanvändning kan därigenom tillhöra olika zoner.

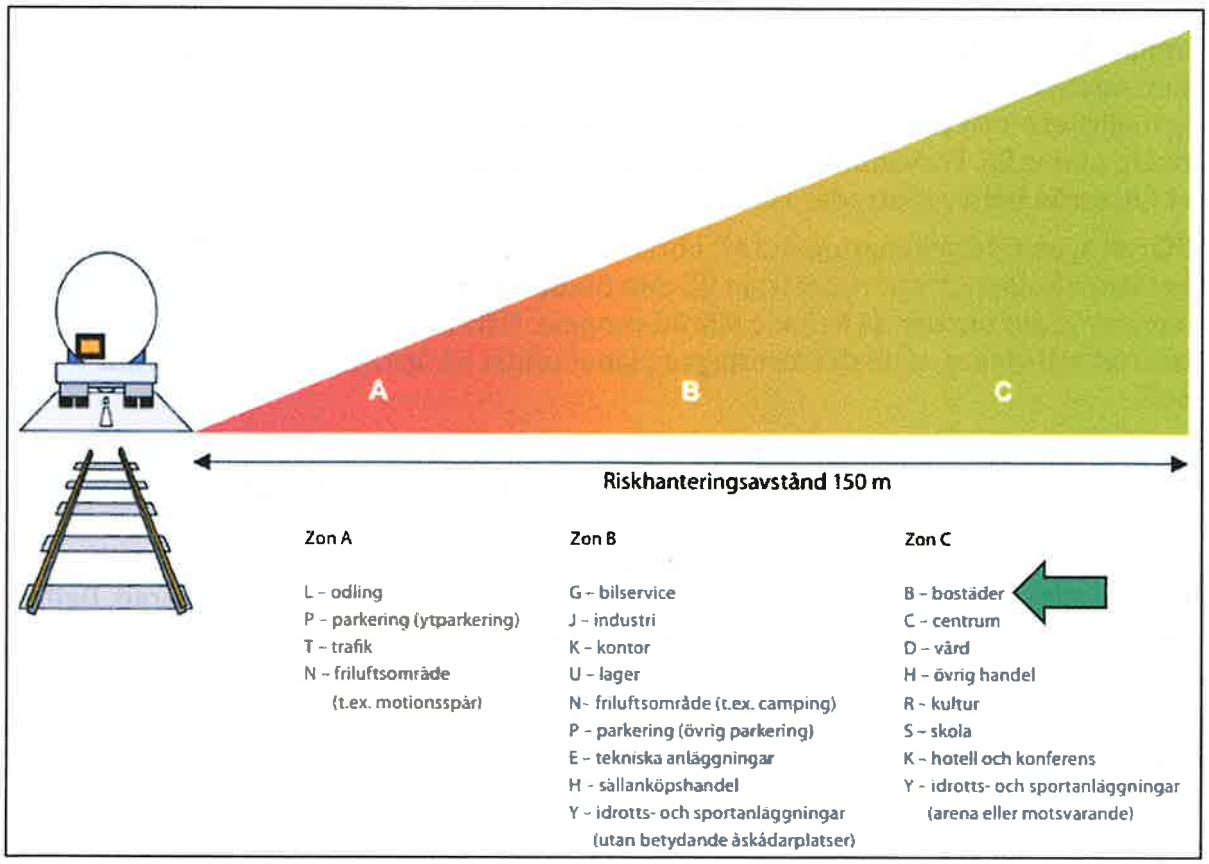

Den del av planområdet som är beläget längst i söder omfattar cirka 15 000 kvm och ligger mer än 150 meter från E6:s vägkant. Denna del hamnar därmed utanför det så kallade riskhanteringsavståndet och berörs inte av riskhantering kopplad till transportleden.

Den del av planområdet som ligger närmare E6 är belägen på ett avstånd om cirka 100–150 meter från vägkanten och hamnar därmed inom riskhanteringsavståndet. Området bedöms preliminärt motsvara Zon C enligt riskpolicyn, vilket omfattar markanvändning såsom bostäder, centrumfunktioner, vård och skola. Även denna del omfattar cirka 15 000 kvm och kommer inom ramen för detaljplanearbetet att bli föremål för riskhantering och riskanalys i enlighet med Länsstyrelsernas riktlinjer. I detta arbete kommer bland annat bullerpåverkan från E6 och eventuella skyddsåtgärder att analyseras närmare.

Bullervall och bullerutredning

Den detaljerade bullersituationen kommer att analyseras närmare inom ramen för planarbetet genom en särskild bullerutredning. Redan nu kan det dock, med utgångspunkt i Norconsults bullerkartering från 2024, konstateras att bullersituationen inom området redan i nuläget är förhållandevis god. Det är endast en begränsad del av den yta där bostäder föreslås – cirka 15 procent av sammanlagt omkring 30 000 kvm – som utmärker sig negativt ur bullersynpunkt. Denna negativa påverkan elimineras genom anläggande av en bullervall.

Förklaringen till den förhållandevis gynnsamma bullersituationen, trots närheten till E6, är områdets topografiska förutsättningar. E6 är i det aktuella avsnittet belägen på en nivå om cirka 35–36 meter över havet, medan en brant bergsslänt i riktning mot planområdet redan inom ungefär 20 meter från E6:s vägkant stiger till 40-46 meter över havet och den naturliga topografin inom E6 vägområde bildar därmed redan i dag en 5-10 meter hög skydds- och bullervall.

Där bergsslänten planar ut, cirka 20 meter söder om E6:s vägkant, finns dessutom en relativt plan yta med mycket goda förutsättningar för att anlägga en kompletterande bullervall. En första bedömning är att en bullervall med en höjd om cirka 3 meter bör vara tillräcklig för att hela planområdet ska erhålla en god bullersituation. Mot bakgrund av att planområdets gräns mot E6 uppgår till cirka 500 meter finns goda möjligheter att anpassa bullervallens längd efter det faktiska skyddsbehovet.

Anläggandet av en bullervall inom planområdet bedöms vidare vara till gagn inte endast för den planerade bebyggelsen, utan även för närområdet i stort, eftersom åtgärden kan bidra till en förbättrad ljudmiljö och ett stärkt skydd mot trafikrelaterad omgivningspåverkan.

Bullervallen bedöms i huvudsak kunna uppföras med massor från det egna planområdet. Därigenom kan behovet av borttransport av överskottsmassor begränsas eller helt undvikas. Detta möjliggör en effektiv och resurssnål masshantering samt minskar transportbehovet, vilket är positivt såväl ur klimat- som miljösynpunkt.

Sophantering
I planområdets södra del redovisas en yta avsedd för gemensam hämtning av rest- och matavfall, förpackningsavfall och farligt avfall.

Besöksparkering
I planområdets södra del redovisas en yta avsedd för besöksparkering.

Lekplats
I planområdets södra del redovisas en yta avsedd för lek.

Närhet till anslutning för el
När det gäller teknisk försörjning finns anslutningspunkt för el cirka 70 meter söder om planområdet.

Avstånd till kollektivtrafik
Närmaste busshållplatser, Hallerna – Ängen, är belägna på ömse sidor om Hallernaleden cirka 1 200 meter från planområdet och nås via befintlig gångväg samt gångtunnel under Hallernaleden.

Avstånd till skola och förskola
Hallernaskolan ligger cirka 1 500 meter från planområdet och förskolan Finger-Borgen cirka 1 700 meter bort. I planansökan för Måröd 1:3 föreslås dessutom etablering av en ny förskola med en möjlig placering cirka 250 meter från aktuellt planområde.

Närhet till rekreationsområden
Planområdet ligger i en del av kommunen som bjuder på goda rekreativa kvaliteter. I närområdet finns naturmark, skogsområden och ett flertal promenadstigar, vilket ger goda möjligheter till friluftsliv och vardagsrekreation.

Gestaltning
Planansökan föreslår en småskalig och terränganpassad bebyggelse. Genom att tomterna avses upplåtas för självbyggare skapas förutsättningar för en organisk och varierad bebyggelsestruktur där varje byggnad i hög grad kan anpassas till tomtens naturliga förutsättningar. Denna typ av bebyggelse kan på ett ändamålsenligt sätt både kontrastera mot och komplettera den gruppbyggda bostadsstruktur som planeras inom den angränsande fastigheten Måröd 1:3.

Området bedöms vara väl lämpat för bostadsbebyggelse och i Bilaga 3 redovisas exempel på fastighetsstorlekar och möjliga byggnadsplaceringar. Detta kommer, liksom övrig utformning, att studeras vidare inom ramen för detaljplanearbetet.

Exploatörsdriven planprocess
Sökanden ställer sig positiv till att bedriva planarbetet genom en så kallad exploatörsdriven planprocess.

Sammanfattning

Sammantaget innebär planförslaget att nya småhus kan tillföras kommunen i ett naturnära läge med goda geotekniska förutsättningar och utan konflikter med jordbruksmark, strandskydd eller riksintressen. Genom att påbörja planarbetet för fastigheten Kyrkenorum 4:387 skapas förutsättningar för en organisk och hänsynsfull utveckling av Stenungsunds tätort på längre sikt. Den föreslagna utbyggnaden omfattar omkring 30 bostäder i form av enbostadshus för självbyggare och innebär ett välkommet tillskott av småskalig bostadsbebyggelse i anslutning till centralorten.

Samtidigt skapas möjligheter att stärka både tillgänglighet och robusthet i vägnätet genom en koppling mellan planområdena Kyrkenorum 4:387 och Måröd 1:3. En sådan koppling innebär att alternativa tillfartsvägar kan etableras till de båda planområdena, vilket förbättrar framkomligheten för exempelvis ambulans och brandkår samt bidrar till ökad trygghet även för befintlig bostadsbebyggelse i närområdet.

Förslaget innebär därmed att den sårbarhet som förvaltningen har identifierat för planområdet Måröd 1:3 i allt väsentligt kan undanröjas genom att en alternativ tillfartsmöjlighet skapas via Kyrkenorum 4:387 och Lusseröd.

Därtill bedöms anläggandet av en bullervall inom planområdet vara till gagn inte bara för den planerade bebyggelsen utan även för hela närområdet, genom att den kan bidra till förbättrad ljudmiljö och ett stärkt skydd mot omgivningspåverkan från trafik.

Stenungsund 2026-03-24

Emil Erlandsson
Sökande av planbesked för Kyrkenorum 4:387

BILAGA 2

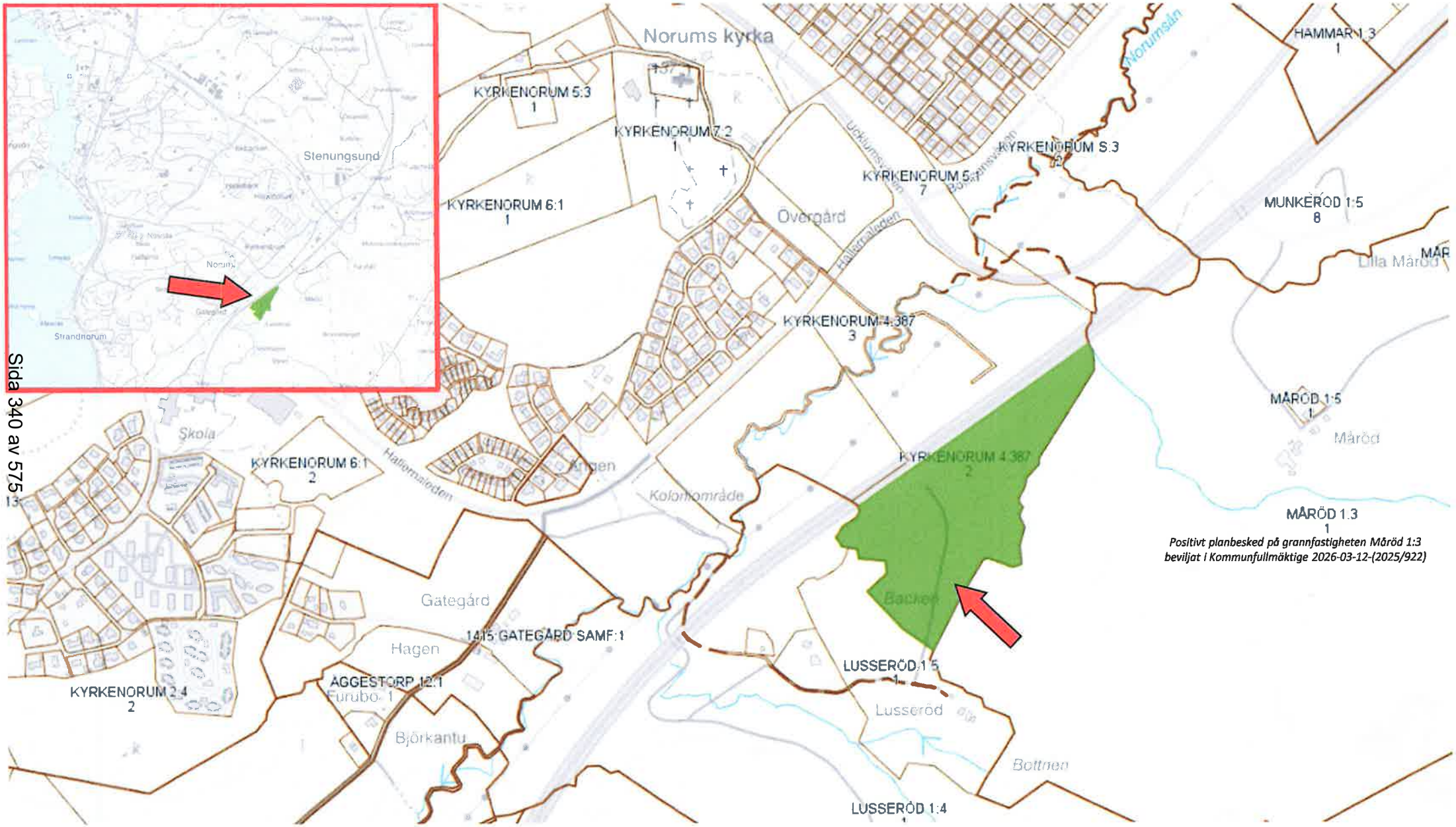
Stenungsund
Norum
Strandnorum
Norums kyrka
KYRKENORUM 5:3
1
KYRKENORUM 7:2
1
KYRKENORUM 6:1
1
Övergård
Hallermåleden
KYRKENORUM 5:1
7
KYRKENORUM 5:3
2
HAMMARN 1:3
1
Norumsån
MUNKERÖD 1:5
8
Lilla Måröd
MÅR
KYRKENORUM 4:387
3
MÅRÖD 1:5
1
Måröd
KYRKENORUM 4:387
2
MÅRÖD 1:3
1
Positivt planbesked på grannfastigheten Måröd 1:3
beviljat i Kommunfullmäktige 2026-03-12-(2025/922)
Skola
KYRKENORUM 6:1
2
Hallermåleden
Kolonilområde
Backen
Gategård
14:5 GATEGÅRD SAMF:1
Hagen
AGGESTORP 12:1
Furubo 1
KYRKENORUM 2:4
2
Björkantu
LUSSERÖD 1:5
1
Lusseröd
Bottnen
LUSSERÖD 1:4
1

Stenungsunds kommun

Skala 1:1000

Datum 2026-03-15

0 30 m 60 m

© Lantmäteriet, © Stenungsunds kommun

KYRKENORUM
1:387

TJÄRNVATTNET

SÖDRA RÅSKOG

UTRYMME för

BOULER-VALL

MÄRKNINGSMÄNDENS PLATS

MÄRKNINGSMÄNDENS PLATS

A3 BLANK

Sida 341 av 575

BILAGA 3

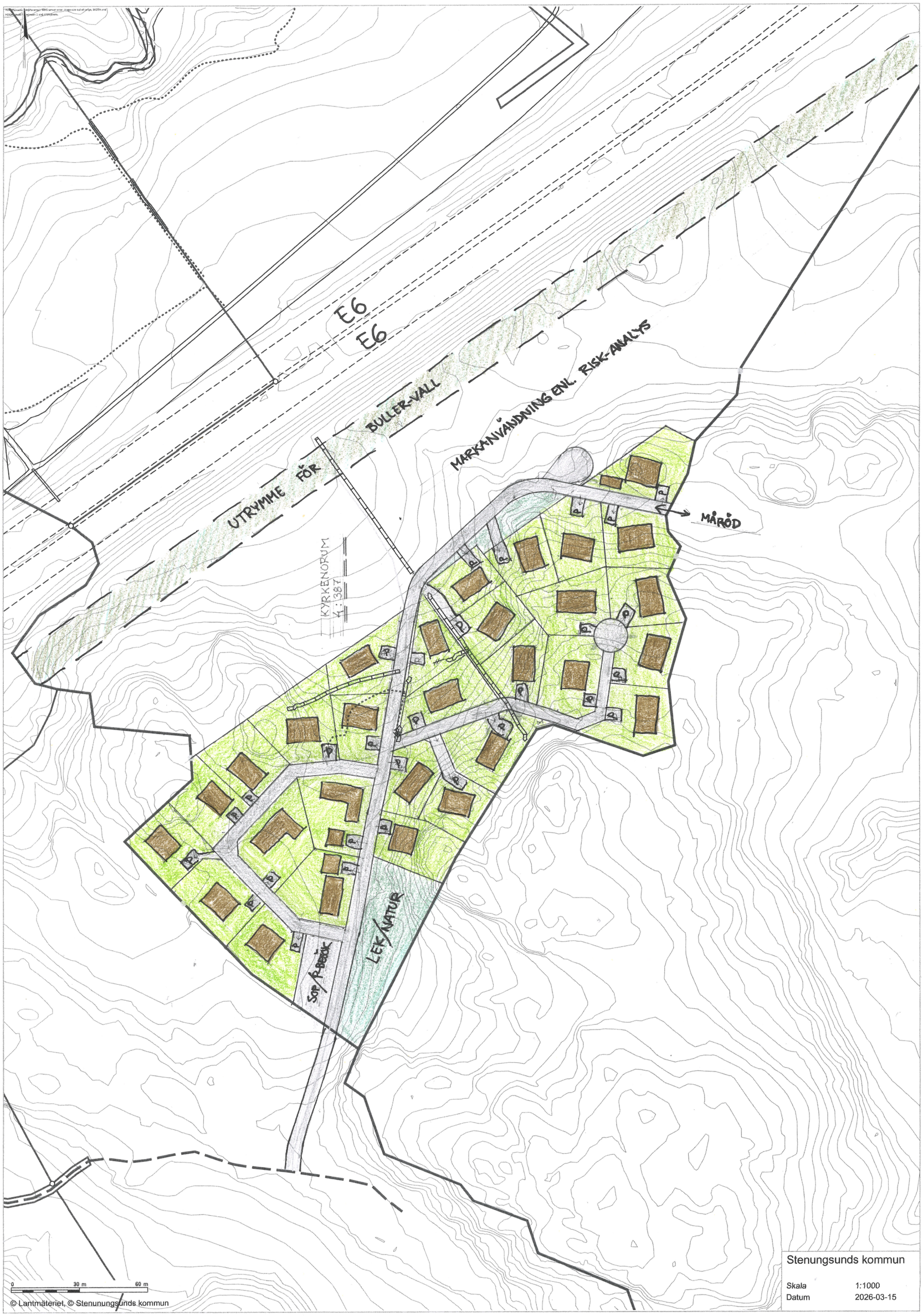
E6
E6
UTRYMME FÖR BULLER-VALL
MARKANVÄNDNING ENL. RISK-ANALYS
MÅRÖD
KYRKENORUM
4:1387
LEK/NATUR
SOP/RECYK
0
30 m
60 m
© Lantmäteriet, © Stenungsunds kommun
Stenungsunds kommun
Skala 1:1000
Datum 2026-03-15

BILAGA 4

Kyrkenorum 4:387 - GESTALTNING - exempel-hus #1
(Detta är endast ett exempel på tänkbart hus att uppföra inom ny detaljplan. Exakt vilken takvinkel, byggnadshöjd, byggarea o.s.v. som skall gälla för denna detaljplan utvärderas och beslutas under planarbetet.)

HUSTYP	1 plans

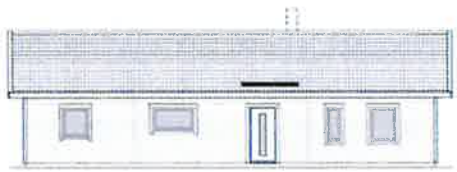

Entré

Trädgården

Gavel

Gavel

Kyrkenorum 4:387 - GESTALTNING - exempel-hus #2
(Detta är endast ett exempel på tänkbart hus att uppföra inom ny detaljplan. Exakt vilken takvinkel, byggnadshöjd, byggarea o.s.v. som skall gälla för denna detaljplan utvärderas och beslutas under planarbetet.)

HUSTYP 2 plan

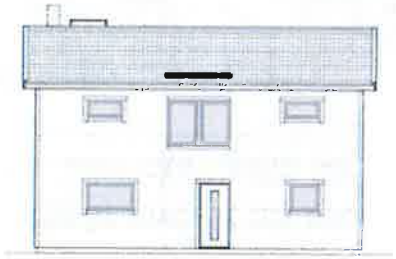
Entré

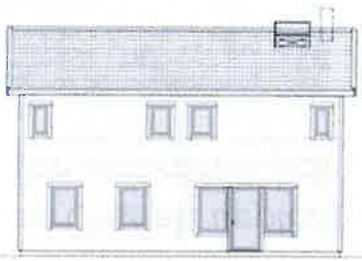
Trädgården

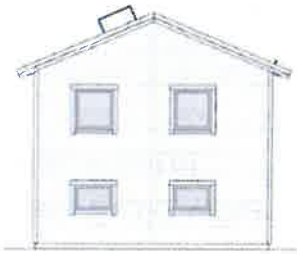
Gavel

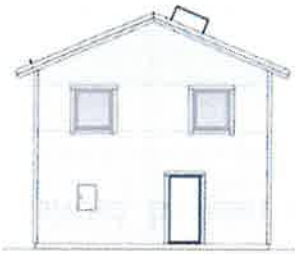
Gavel

BILAGA 5

Kyrkenorum 4:387
Måröd 1:3
X = Möjlig sammankoppling av gatunät mellan de båda områdena.

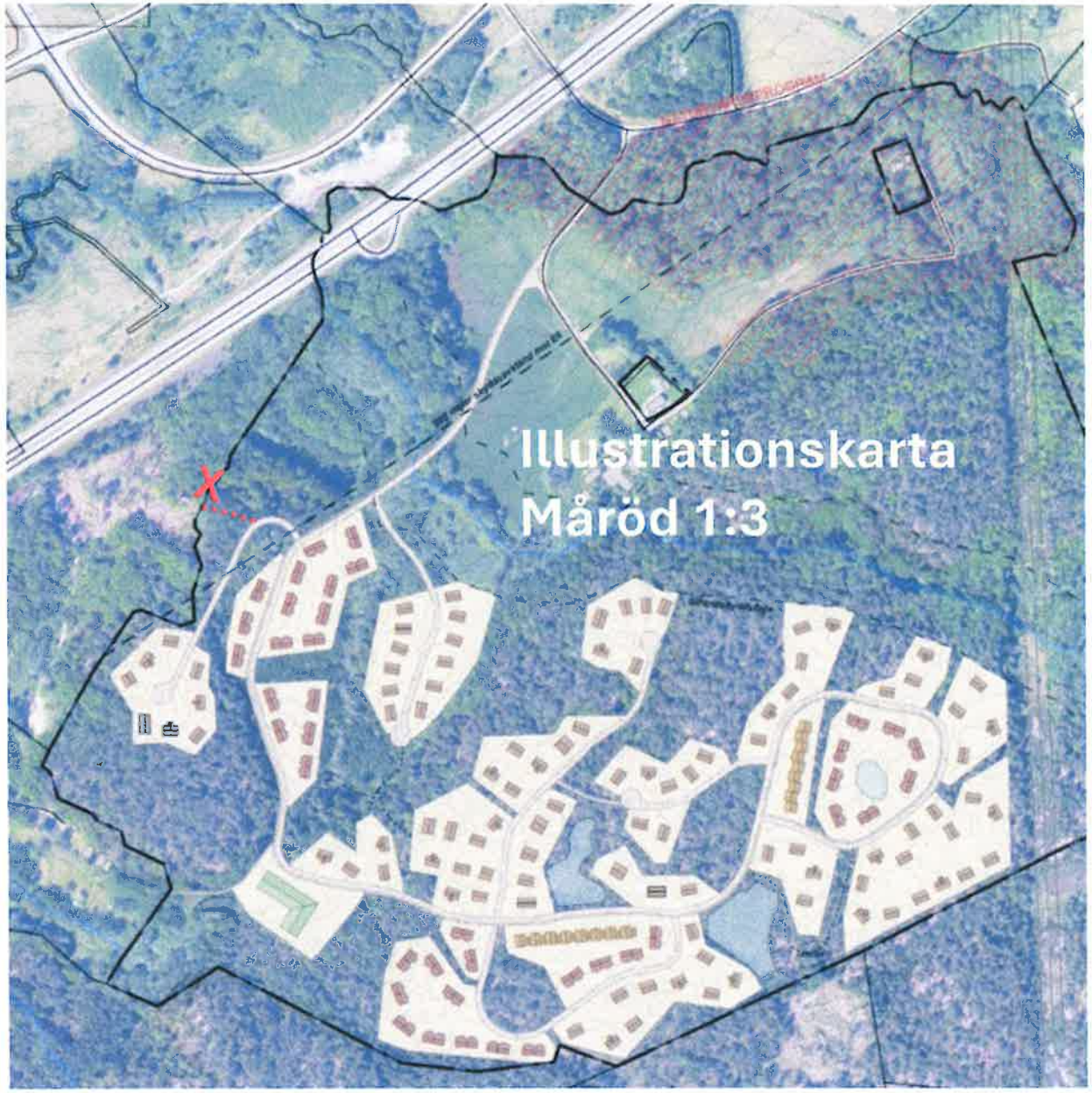
Illustrationskarta
Måröd 1:3

Skrivelse med anledning av förvaltningens besked om föreslaget avslag på planansökan för bostäder inom Kyrkenorum 4:387, öster om E6. (KS 2026/343)

Med anledning av förvaltningens besked 2026-05-13 om att man avser föreslå avslag på planansökan för bostäder inom Kyrkenorum 4:387, öster om E6, lämnas härmed följande synpunkter.

Förvaltningen har angett fyra huvudsakliga skäl för sitt föreslagna ställningstagande. Sökanden delar inte förvaltningens bedömning och menar att de angivna skälen, varken var för sig eller sammantaget, utgör rimlig grund för att avslå ansökan om planbesked.

Förvaltningens motivering präglas i stället av att ett nyligen fattat kommunfullmäktigebeslut lämnas helt utan betydelse, att en ännu inte färdigställd TÖP (tematiskt tillägg till översiktsplanen) tillmäts oproportionerlig vikt, att Skagerrakbanan används som en högst osäker och opreciserad planeringsrestriktion samt att den påstådda översvämningsrisken i tunneln under E6 bedöms utifrån en schablonmässig skyfallskartering som inte är förankrad i platsens faktiska topografi, faktiska avvattningsförhållanden eller de av Trafikverket anlagda avvattningsanordningarna.

1. Förhållandet till översiktsplanen och det nyligen beslutade planbeskedet för Måröd 1:3

Förvaltningen anger att de i sin bedömning inte tar någon hänsyn till att Kommunfullmäktige nyligen beslutade om positivt planbesked för grannfastigheten Måröd 1:3. Istället görs bedömningen utifrån de styrande dokument de har och i detta fall stämmer planansökan inte överens med översiktsplanen.

Detta är enligt sökanden en mycket svårförståelig och sakligt problematisk bedömning.

Det politiska beslutet avseende Måröd 1:3:

- fattades endast kort tid före den nu aktuella prövningen,
- avser en direkt angränsande fastighet,
- avser samma huvudsakliga markanvändning, nämligen bostäder,
- och fattades med samma översiktsplanemässiga utgångsläge.

Att ett sådant beslut inte skulle tillmätas någon betydelse alls vid den efterföljande bedömningen av en angränsande planansökan framstår som både formellt och sakligt svårförklarligt.

Översiktsplanen är ett vägledande dokument för kommunens långsiktiga mark- och vattenanvändning. Den är inte juridiskt bindande på samma sätt som en detaljplan. När kommunfullmäktige nyligen har bedömt att bostäder inom angränsande område ska prövas i detaljplaneprocess, bör detta rimligen få betydelse för hur kommunen ser på den fortsatta utvecklingen i samma geografiska sammanhang.

I det aktuella området har kommunfullmäktige nyligen beslutat att cirka 250 bostäder på Måröd 1:3 ska kunna prövas i en kommande detaljplaneprocess. Det är därför svårt att förstå varför förvaltningen, vid prövningen av Kyrkenorum 4:387, helt bortser från detta beslut och behandlar området som om någon sådan politisk viljeinriktning inte fanns.

Detta blir särskilt anmärkningsvärt eftersom den nu aktuella planansökan inte motverkar det nyligen fattade beslutet för Måröd 1:3. Tvärtom kan den bidra till att hantera de huvudsakliga frågor som har lyfts för det området, nämligen tillgänglighets- och säkerhetsperspektivet med anledning av att Måröd i dag har sin enda infart och utfart genom en tunnel under E6.

Detta kan ske genom att planområdena sammankopplas och därmed får ytterligare en infart och utfart, via tunneln under E6 vid Lusseröd. Lusseröd-tunneln har Trafikverket dessutom anlagt på ett sådant sätt att den svårligen kan översvämmas, vilket redogörs närmare för under punkt 4 nedan.

2. Pågående arbete med tematiskt tillägg till översiktsplanen för verksamhetsmark

Förvaltningen hänvisar till att kommunen arbetar med ett tematiskt tillägg till översiktsplanen (TÖP) för verksamhetsmark där området, i vilket aktuellt planområde befinner sig, är av stort intresse. De påpekar även att det i dagsläget inte finns någon garanti för att området kommer pekas ut som lämplig verksamhetsmark.

Även detta argument illustrerar problemet med att förvaltningen inte beaktar det nyligen fattade politiska beslutet avseende Måröd 1:3.

Om kommunfullmäktige nyligen har beslutat att en direkt angränsande fastighet ska prövas för cirka 250 bostäder, måste detta rimligen påverka bedömningen av vilken markanvändning som är mest lämplig även för närliggande mark. Det framstår inte som troligt att verksamhetsmark skulle vara mer ändamålsenlig än markanvändning för bostadsändamål just här, om kommunen samtidigt öppnar för ett större bostadsområde på grannfastigheten.

Tvärtom talar kommunfullmäktiges beslut för att området bör analyseras i ett samlat bostads- och trafikstrukturellt sammanhang. Kyrkenorum 4:387 bör därför inte avfärdas med hänvisning till ett pågående översiktligt arbete för verksamhetsmark, särskilt inte när det redan finns ett aktuellt politiskt beslut som pekar i en annan faktisk riktning för den närmaste omgivningen.

3. Skagerrakbanan som påstådd planeringsrestriktion

Förvaltningen anger även att korridoren för den s.k. Skagerrakbanan (höghastighetsjärnväg mellan Göteborg och Oslo) går längs med E6:an på dess östra sida. Projektet är i nuläget pausat men inte nedlagt.

Detta framstår som ett mycket svagt och otillräckligt preciserat argument mot planbesked för Kyrkenorum 4:387.

Såvitt sökanden känner till har Skagerrakbanan inte tidigare använts som konkret avslagsgrund vid planbesked i kommunen. Det är dessutom svårt att se hur den aktuella fastigheten skulle kunna beröras av en realistisk framtida dragning.

Kommunstyrelsen beslutade den 25 april 2022 om ett inriktningsbeslut där Stenungsunds-motet pekades ut som stationsläge mellan Kungälv och Uddevalla. Med ett sådant stationsläge kan Kyrkenorum 4:387 inte rimligen beröras av Skagerrakbanan.

Även om Stora Höga-motet i stället skulle aktualiseras som stationsläge framstår det som osannolikt att Kyrkenorum 4:387 skulle påverkas. En sådan dragning skulle, för att påverka Kyrkenorum 4:387, i praktiken även behöva föras rakt genom Kyrkenorum och Högenorum. Det framstår inte som ett realistiskt planeringsscenario.

Det bör också framhållas att en järnväg av detta slag, med mycket höga hastigheter, kräver kurvradier om åtminstone cirka 8 kilometer och vid stationslägen betydligt större kurvradier än så. Skagerrakbanan kan av den anledningen överhuvudtaget inte ”gå längs med E6:an på dess östra sida” och utan vidare beskrivas som en korridor i den mening som förvaltningens argument tycks förutsätta. Banan kan däremot sammanfalla med E6 vid till exempel stationspunkter som Stenungsunds-motet.

4. Påstådd översvämningsrisk och tillgänglighet via tunneln under E6

Förvaltningen anger slutligen att planområdet är sårbart ur både tillgänglighets- och säkerhetsperspektiv i och med att den enda infarten till området i tunneln under E6:an ligger i en lågpunkt som riskerar att översvämmas vid kraftiga regn. Även om intilliggande planbesked för Måröd 1:3 byggs ut och områden byggs ihop så att det finns en alternativ väg ut, leder även denna i en tunnel under E6 som också översvämmas.

Denna bedömning bygger på en översiktlig skyfallskartering som inte speglar de faktiska förhållandena på platsen.

Den aktuella tunneln har anlagts av Trafikverket och är utförd med omfattande avvattningsfunktioner. På ena sidan av bilvägen, i diket som leder in mot tunneln, finns ett avvattningsrör för dagvatten med en innerdiameter om cirka 300 mm och en lutning om cirka 2 procent. En översiktlig beräkning indikerar att detta rör kan avleda cirka 150 liter vatten per sekund.

Detta ska jämföras med det karterade maxflödet om cirka 20 liter per sekund i tunneln, vilket enligt förvaltningens uppgift redovisas i skyfallskarteringen. Skillnaden aktualiserar frågan om karteringen överhuvudtaget beaktar den av Trafikverket anlagda avvattningen.

På den andra sidan av bilvägen sker avrinningen genom makadam, varför inloppet inte är synligt. Utloppet väster om tunneln sker dock genom en trumma med cirka 1 200 mm diameter. Det är därför rimligt att anta att även denna sida har mycket betydande avledningskapacitet. Att utgå från cirka 150 liter per sekund även där får snarast betraktas som ett försiktigt antagande, särskilt med hänsyn till utloppets dimension. Förvaltningens schablonmässiga skyfallskartering synes inte heller beakta denna av Trafikverket anlagda avledningskapacitet.

Samtliga utlopp leder vidare mot en brant slänt ned mot Norumsån. Den faktiska topografin innebär alltså att vatten inte naturligt blir stående i eller vid tunneln på det sätt som förvaltningens resonemang tycks förutsätta.

Tunneln är lokaliserad vid foten av en backe, ungefär i mitten av en närmast helt plan, cirka 50 meter lång platå. Cirka 15 meter väster om tunnelns västra mynning faller terrängen brant ned mot Norumsån. Därtill fortsätter bilvägen väster om tunneln i det närmaste plant norrut i cirka 75 meter, varefter vägen faller vidare nedåt i terrängen.

Platsen utgör därmed inte någon sluten lågpunkt där vatten naturligt blir stående. Vid ett extremt skyfall finns i stället naturliga avrinningsvägar både mot Norumsån och, via bilvägens fortsatta sträckning, vidare mot lägre terräng. Detta gäller även om man, helt hypotetiskt, bortser från de avvattningsanläggningar som Trafikverket faktiskt har anlagt på båda sidor om bilvägen.

Den skyfallskartering som förvaltningen synes ha använt visar enligt uppgift att det vid ett 100-årsregn skulle stå över en meter vatten i tunneln samt på marken både väster och öster om tunneln. En sådan modellbild är inte förenlig med platsens faktiska topografi och avvattningsförhållanden.

Karteringen tycks dessutom inte beakta det avskärande dike eller den bäckravin som ligger cirka 70 meter söder om tunneln. Denna avvattningsfunktion tar hand om vatten som kommer från söder och leder det genom ett betongrör med cirka 1 000 mm diameter under E6 och vidare ned mot Norumsån.

Det är därför mycket olyckligt att en schablonmässig och oförankrad skyfallskartering används som avgörande argument mot planbesked, utan att först stämmas av mot verkliga förhållanden på platsen.

Detta är särskilt viktigt eftersom tunneln under E6 inte endast har betydelse för Kyrkenorum 4:387. Den kan även få central betydelse för Måröd 1:3, där en kompletterande koppling via Kyrkenorum 4:387 kan bidra till att säkerställa att räddningstjänst, ambulans och andra samhällsviktiga funktioner kan nå området även vid extrema väderhändelser.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis menar sökanden att förvaltningens föreslagna avslag bygger på en alltför begränsad och delvis felaktig bedömning av den aktuella planeringssituationen. Det nyligen fattade beslutet om positivt planbesked för Måröd 1:3 bör tillmätas faktisk betydelse, det pågående TÖP-arbetet bör inte ges avgörande vikt innan det är färdigställt, Skagerrakbanan utgör inte en tillräckligt konkret planeringsrestriktion och skyfallsfrågan bör inte bedömas enbart utifrån en schablonmässig kartering som inte har stämts av mot platsens faktiska förhållanden.

Därutöver bör det framhållas att Kyrkenorum 4:387, utifrån de planeringsförutsättningar som redovisas i själva planansökan, framstår som ett särskilt väl lämpat område för bostadsutveckling. Fastigheten består huvudsakligen av skogsmark och berg, innehåller ingen jordbruksmark, omfattas inte av strandskydd och berörs inte av några riksintressen. Området ligger dessutom utanför kommunens markerade geoteknikområde och består enligt ansökan till största delen av urberg, med goda stabilitetsförhållanden i den del som omfattas av MSB:s stabilitetsklassificering. Detta innebär att området, till skillnad från många andra tänkbara utbyggnadsområden, kan prövas för bostäder utan uppenbara konflikter med jordbruksintressen, strandskydd, riksintressen eller kända geotekniska problem.

Planförslaget avser cirka 30 villatomter för självbyggare och utgör därmed ett småskaligt och terränganpassat komplement till den mer omfattande bostadsutveckling som nyligen aktualiserats på Måröd 1:3. Där Måröd 1:3 kan komma att bära huvuddelen av den framtida bostadsvolymen i form av bland annat radhus, parhus, kedjehus och gruppbyggda bostäder, kan Kyrkenorum 4:387 bidra med en annan typ av bostadsutbud: friliggande, terränganpassade småhus i ett naturnära läge för självbyggare. Det stärker variationen i kommunens bostadsförsörjning och möjliggör en mer organisk och hänsynsfull expansion av Stenungsunds tätort öster om E6.

Den aktuella planansökan har dessutom en tydlig funktion i ett större strukturperspektiv. Genom att Kyrkenorum 4:387 och Måröd 1:3 kan sammankopplas skapas möjlighet till alternativa tillfartsvägar för båda områdena. Detta innebär inte bara en förbättring för det aktuella planområdet, utan även en konkret lösning på den sårbarhet som förvaltningen själv har identifierat för Måröd 1:3. En sådan koppling skulle stärka framkomligheten för räddningstjänst, ambulans och brandkår samt öka tryggheten även för befintlig bostadsbebyggelse i närområdet.

Mot denna bakgrund framstår Kyrkenorum 4:387 inte som ett område där bostadsutveckling bör avvisas redan i planbeskedsskedet. Tvärtom framstår fastigheten som ett av de mer lämpliga områdena att pröva för småskalig bostadsutveckling.

Sökanden hemställer därför att kommunen inte avslår ansökan om planbesked med hänvisning till de skäl som förvaltningen har anfört, utan i stället meddelar positivt planbesked.

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/42
2026-05-06

Marita Hjelm
Planeringsadministratör

Till kommunstyrelsen

Ny detaljplan för del av Nösnäs 1:8 samt Nösnäs 1:122, Tollenäs camping

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att planera framtagandet av en ny detaljplan för Nösnäs 1:8 med flera (Tollenäs camping) i en kommande startplan för planstarter samt i kommande budgetprocesser.

Sammanfattning av ärendet

Den 12 maj 2015, §44, beslutade kommunstyrelsens dåvarande samhällsbyggnadsutskott om planstart för detaljplanearbete avseende Nösnäs 1:8, Tollenäs camping, med avsikt att pröva möjligheten att utöka campingområdet. Marken ägs av Stenungsunds kommun och campingverksamheten bedrivs i form av arrende.

Kommunen har identifierat ett antal frågor som behöver utredas på platsen; främst gällande trafik, strandskydd, bullerpåverkan från trafik och järnväg samt VA- och dagvattenhantering. Åtgärder kopplade till framtagandet av en ny detaljplan bedöms bli mycket kostsamma och den tidigare arrendatorn som drev campingen ville inte inleda något planarbete. Planarbetet har sedan dess varit vilande och kommunstyrelsen avslutade arbetet med detaljplanen den 17 februari 2025, § 56.

Nuvarande arrendator har framfört önskemål om att ta fram en ny detaljplan för området, dels för att kunna fortsätta bedriva befintlig verksamhet, dels ges möjlighet till utveckling.

Tidigt i planarbetet behöver kostnadsberäkning tas fram samt hur kostnader för framtagande och genomförande av en ny detaljplan ska hanteras.

Arrendeavgiften för området behöver ses över och anpassas så att den är marknadsmässig när arrendetiden löper ut.

Beskrivning av ärendet

I november 2021 inkom en skrivelse från nuvarande arrendator med önskemål att förlänga arrendeavtalet samt utöka arrendeområdet att omfatta även Nösnäs 1:22 där bland annat restaurangbyggnaden ligger. Arrendatorns vision är att locka turism från hela Sverige, Norden och Europa. De senaste åren har de gjort investeringar i framför allt restaurang- och bed & breakfast-verksamheten.

Mellan Stenungsunds kommun och arrendatorn finns ett 20-årigt arrendeavtal som överläts till nuvarande arrendator den 23 maj 2024. Avtalet gäller till och med den 31 december 2027 och förlängs sedan med två år i taget. Arrendeavgiften indexuppräknas årligen och för 2026 är den på 48 749 kronor plus moms.

Den 10 december 2024 inkom arrendatorn med en skrivelse med önskemål om ändring av gällande detaljplan. Förvaltningen bedömer att det behövs en ny detaljplan då nuvarande användning av området skiljer sig så pass mycket från befintlig plan, att det inte ryms inom en ändring av detaljplan. Det finns anläggningar som saknar tillstånd och strandskyddsdispens och campingen har expanderat utanför det inom detaljplanen prövade området för camping, vandrarhem och restaurang, område N1 i bild nedan.

Hittills identifierade knäckfrågor vid ett planarbete är strandskydd och trafiksäkerhetsfrågor för utfart. Fler frågor kommer att behöva utredas och prövas. Om det enbart skulle prövas en planändring för de i skrivelsen aktuella anläggningarna finns ytterligare anläggningar och nyttjande som kan komma att ifrågasättas i framtiden.

Blåskrafferad yta avser befintligt arrendeområde
Restauranghuset hyrs ut av kommunen enligt separat hyresavtal.

Gällande detaljplan 214
N1 camping, vandrarhem, restaurang
N2 rastplats, ej camping
N3 rekreationsyta, lek och spel

Ekonomisk bedömning

Ett planarbete och utredningar av bland annat trafiklösning samt eventuella tillkommande kostnader för genomförande bedöms höga (mångmiljonbelopp) i förhållande till vilken arrendeavgift som är möjlig att ta ut. Kostnaderna behöver hanteras/säkras inom budgetprocessen inför uppstart av planarbete.

Arrendeavgiften för området behöver ses över och anpassas så att den är marknadsmässig vid förlängning av arrendeavtalet. Arrendatorn har i tidigare dialoger framfört stor kostnadskänslighet och förvaltningen har därför inte bedömt det rimligt att inleda planarbete. Arrendatorn är nu mer öppen för en högre arrendeavgift. Förvaltningen bedömer därför att det är rimligt att ta fram en ny detaljplan för att möjliggöra utveckling av campingområdet och därefter justera arrendeavgiften så att även en skälig del av kostnaderna kopplat till plan- och genomförandearbetet fördelas till arrendatorn.

Barnkonsekvensanalys

I detaljplanearbetet kommer vid behov en barnkonsekvensanalys göras.

Bedömning utifrån Agenda 2030

Ärendet berör mål nummer 11 om hållbara städer och samhällen.

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/42
2026-05-06

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-05-06
Skrivelse från Surfviken

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Veronica Götzinger
Verksamhetschef

Beslut skickas till
plan@stenungsund.se

Till Kommunfullmäktige i Stenungsund

Ärende: Begäran om översyn av detaljplan för Surfviken

Kära ledamöter,

Vi på Surfviken vill lyfta vikten av en översyn och uppdatering av detaljplanen för vår camping och restaurang. Som en del av Bohusläns besöksnäring bidrar vi inte bara med turistintäkter och skatteintäkter, utan också med viktiga arbetstillfällen och mjuka värden som stärker Stenungsunds attraktivitet.

Besöksnäringens betydelse

Besöksnäringen är en av Sveriges snabbast växande näringar och omsätter över **500 miljarder kronor** per år i BNP. Bohuslän är en av de mest populära regionerna för turism, och förra sommaren var campingarna den största boendeformen i området sett till antalet gästnätter.

När vi startade verksamheten hade Surfviken cirka **1 500 gästnätter per sommar**. Tack vare våra satsningar och hårda arbete har vi nu ökat till över **8 000 gästnätter förra sommaren** – en ökning som både stärker lokal ekonomi och skapar möjligheter för fler besökare att upptäcka Stenungsund.

Varför ska inte Stenungsund och Surfviken ta del av den växande besöksnäringen på ett ännu större sätt?

Arbetstillfällen och lokal påverkan

Förra sommaren hade vi cirka **35 anställda**, varav de flesta unga som fått sina första jobb hos oss. Dessa arbetstillfällen är avgörande för att ge ungdomar i kommunen en bra start i arbetslivet.

Våra turister bidrar också till Stenungsunds ekonomi genom att:

- Handla mat i lokala butiker.
- Besöka restauranger och affärer på torget.
- Delta i aktiviteter som stärker hela kommunens attraktionskraft.

Vi bidrar även med mjuka värden som visar upp Stenungsund från sin bästa sida och skapar en levande, attraktiv plats både för invånare och besökare.

Våra investeringar och visioner

Under de senaste tre åren har vi satsat cirka **10 miljoner kronor** på att utveckla Surfviken. Vi vill fortsätta denna resa och skapa ännu fler attraktiva tjänster och aktiviteter, inom:

- Träning, kajak, SUP och vindsurfing.

- Familjevänliga aktiviteter.
- Förbättrade boendemöjligheter med moderna campingplatser och stugor.

Vi vill också bli en naturlig mötesplats för Stenungsundsborna, som ett komplement till torget.

Ett förändrat Surfviken

Vi är stolta över att ha förändrat Surfviken från hur campingen drevs tidigare. Då var området förknippat med problem och otrygghet. Vi har arbetat målmedvetet för att byta målgrupp och skapa en välkomnande och trygg miljö som lockar både familjer och andra semesterfirare. För att fortsätta denna positiva utveckling behöver vi kunna erbjuda tjänster, boenden och aktiviteter.

Vad vi ber om

Det här är inte bara en fråga om vår verksamhet – det är en fråga om Stenungsund vill ha en camping eller inte. Oavsett om det är vi som driver Surfviken i framtiden eller någon annan, behöver platsen ges rätt förutsättningar för att kunna konkurrera med andra moderna campingar i Sverige.

Vi ber därför kommunstyrelsen att:

1. Inleda en process för att ändra detaljplanen för Surfviken.
2. Skapa möjligheter för oss att utveckla verksamheten i linje med kommunens mål för hållbarhet och tillväxt.

Vi ser fram emot att fortsätta dialogen med er och arbetar gärna tillsammans för att säkerställa att Surfviken blir en ännu större tillgång för Stenungsund och Bohuslän.

Med vänliga hälsningar,

Caroline Granlund
Surfviken

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2023/714
2026-05-12

Johanna Augustsson
Mark- och exploateringsingenjör

Till kommunstyrelsen

Direktanvisning del av Kyrkenorum 5:1, del av Norums-Torp 1:10 och del av Norums-Torp 1:11

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen beslutar att direktanvisa fastigheterna del av Kyrkenorum 5:1, del av Norums-Torp 1:10 och del av Norums-Torp 1:11, till värderat marknadsvärde under förutsättning att detaljplan för Kyrkenorum 3:13 med flera (dnr KS 2023/696) vinner laga kraft.

Förutsättningar och vilket område som slutligen ska säljas utreds vidare i detaljplanearbetet.

Detta beslut gäller under en tid av två år från det att det vinner laga kraft.

Sammanfattning av ärendet

En markanvisning är en överenskommelse där en byggherre under en begränsad period om två år har ensamrätt att förhandla om överlåtelse av kommunal mark. Vid en direktanvisning anvisas mark till en intressent utan att konkurrera om marken med andra intressenter. Enligt kommunens riktlinjer för kommunal mark, markanvisning och exploateringsavtal tillämpas direktanvisning varsamt men kan aktualiseras om exempelvis kommunal mark behövs för att ett projekt inte ryms inom angränsande fastighet eller om en exploatör presenterar ett intressant koncept.

Fastighetsägare till Kyrkenorum 3:13 och 4:14 ansökte år 2023 om att köpa angränsande del av kommunens fastighet Kyrkenorum 5:1, Norums-Torp 1:10 och Norums-Torp 1:11 för att kunna utveckla området på ett positivt sätt till en väl fungerande och gestaltad helhet med bostäder och centrumverksamhet.

Områdets exakta utbredning utreds vidare i detaljplanearbetet. Marken ska säljas till marknadsmässigt pris som fastställs genom värdering av oberoende fastighetsvärderare utifrån detaljplanen. Överlåtelsen och övriga villkor regleras i ett marköverlåtelseavtal vilket beslutas av kommunfullmäktige innan detaljplanen antas.

Beskrivning av ärendet

I april 2023 ansökte fastighetsägare till Kyrkenorum 3:13 och 4:14, nedan kallad sökande, om att köpa del av kommunens fastigheter Kyrkenorum 5:1, Norums-Torp 1:10 och 1:11, se blåskrafferat område i bild 1 nedan, med syfte att möjliggöra centrumverksamhet och bostäder. Sökanden beskriver områdets möjligheter till utveckling med bostäder, handel och service som t ex matvarubutik och vårdcentral. Sökande redovisar höga ambitioner gällande gestaltning, hållbarhet och tillgänglighet för invånarna i Hallerna.

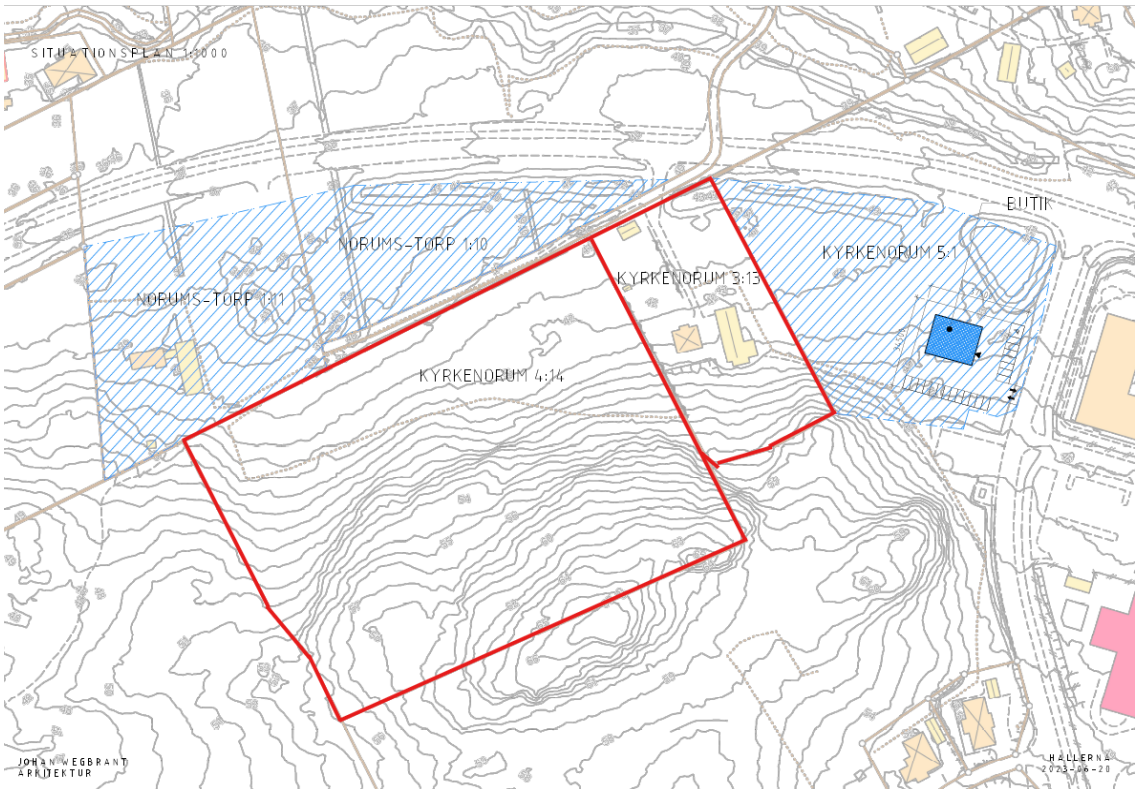

Bild 1: Sökande äger fastigheterna Kyrkenorum 3:13 och Kyrkenorum 4:14, markerade med röda linjer. Blåskrafferat är kommunal mark sökande önskar köpa, del av Kyrkenorum 5:1, del av Norums-Torp 1:10 och del av Norums-Torp 1:11.

Kommunstyrelsen beslutade den 27 november 2023 § 366, att bevilja positivt planbesked för fastigheterna Kyrkenorum 4:14 med flera, i planbeskedet ingår även den kommunala marken. I beslutet står att kommunen behöver besluta om ansökan om direktanvisning ska avslås eller tillstyrkas innan detaljplanearbetet påbörjas. Kommunfullmäktige beslutade den 11 december 2025, § 145, att godkänna startplan för nya detaljplaner 2026 – 2027. Startplanen redovisar att *detaljplan för Kyrkenorum 3:13 med flera* ska startas under 2026.

Planprogram för centrala och södra Hallerna godkändes av kommunfullmäktige den 11 december 2025, § 144. Programområdet delas in i olika kvarter där *Kvarter B* är tänkt att bebyggas med bostäder i form av flerfamiljshus och radhus. I k*varter C* föreslås bostäder och

centrumändamål med exempelvis livsmedelsbutik och service samt mötesplats. Bebyggelsen föreslås gestaltas med stor omsorg. Inom kvarter C finns en befintlig kommunal dagvattendamm som behöver finnas kvar, men kan omgestaltas för att passa in i framtida centrumkaraktär. Programmet redovisar även gröna spridningskorridorer för djur och växter. Sökandes fastighet Kyrkenorum 3:13 är till stor del inom kvarter C och Kyrkenorum 4:14 är delvis inom kvarter B samt inom område tänkt att bevaras som natur, se bild 2 och 3 nedan.

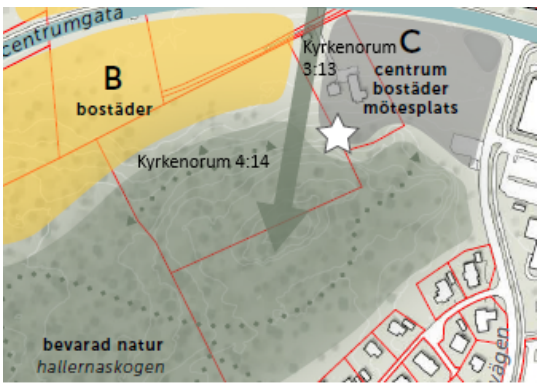

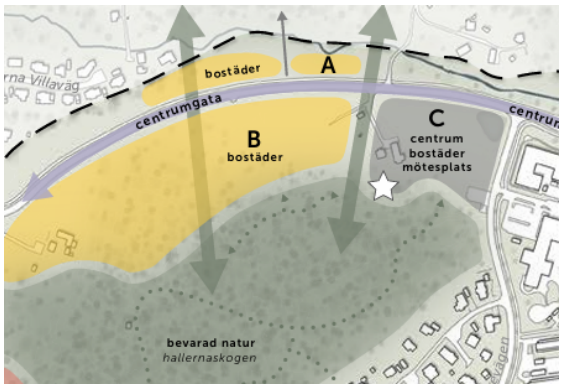

Bild 2 och 3: Del av kvarter B och C är inom sökandes fastigheter Kyrkenorum 3:13 och 4:14.

Att markanvisa kommunal mark ger en exploatör möjlighet att under en begränsad period om två år förhandla om marköverlåtelsen. Ett avtal som förtydligar fördelning av ansvar och kostnader samt förutsättningar för överlåtelsen behöver tecknas i ett senare skede och beslutas vanligtvis innan detaljplanen antas. Marken ska säljas till marknadsmässigt pris som fastställs genom värdering av en oberoende fastighetsvärderare.

Enligt kommunens riktlinjer för kommunal mark, markanvisning och exploateringsavtal finns det olika markanvisningsmetoder. Vid direktanvisning anvisas mark till en intressent utan att annonsering efter andra intressenter görs genom t ex utlysning eller tävling. Metoden ska tillämpas varsamt men kan exempelvis användas om en exploatör vill bebygga sin fastighet och utvidga projektet in på kommunal mark eller om exploatören presenterar ett intressant koncept.

Förvaltningen bedömer det möjligt att direktanvisa del av kommunens fastighet Kyrkenorum 5:1, Norums-Torp 1:10 och 1:11, då sökandes förslag är intressant och överensstämmer väl med planprogrammet. För att kunna genomföra projektet behöver sökande den kommunala marken i anslutning till sina fastigheter och kommunen ser också behov av att sökandes mark bevaras som natur. Hur mycket mark som slutligen tilldelas sökanden får klargöras längre fram i detaljplanearbetet.

Ekonomisk bedömning

Kommunen kommer få intäkt baserad på marknadsvärdet för marken i samband med att marköverlåtelse sker efter detaljplanens laga kraft.

Kostnader för framtagande av detaljplan kommer regleras i ett plankostnadsavtal mellan kommunen och exploatören. För kostnader, för åtgärder på omkringliggande kommunal mark, som uppstår på grund av byggnationen kan ett exploateringsbidrag tas ut av exploatören, detta regleras i senare avtal.

Barnkonsekvensanalys
Markanvisning är en del av genomförandet av kommande detaljplan. Konsekvenser av genomförandet av detaljplanen, med hänsyn till barn, utreds i detaljplanearbetet.

Juridisk bedömning
Beslut om direktanvisning bedöms vara motiverat i detta fall där sökande behöver kommunal mark i anslutning till sina befintliga fastigheter för att kunna utveckla dessa.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål nr 11 om hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-05-12
Förfrågan om att köpa och arrendera mark, Kyrkenorum 5:1 2023-04-28
Svar på frågor gällande arrende och köp av mark, Kyrkenorum 5:1, Norums-Torp 1:10 och Norums-Torp 1:11 2023-06-22
Kartbilaga till e-post med svar på frågor gällande arrende och köp av mark, Kyrkenorum 5:1 2023-06-22
Kommunstyrelsen 2023-11-27, § 366

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Veronica Götzinger
Verksamhetschef

Beslut skickas till
johanna.augustsson@stenungsund.se
johan@wegbrant.se

Förfrågan om att köpa, nyttja eller sälja mark i Stenungsunds kommun

Ärendenummer: #20150 | Inskickat av: JOHAN WEGBRANT ARKITEKTUR AB (JOHAN WEGBRANT) | 2023-04-28 14:31

1. Förfrågan

Vad är du intresserad av?

Köpa kommunal mark för verksamhetsändamål
Nyttja kommunal mark (nyttjanderätter som servitut, arrende m.m)
Beskriv nyttjande av mark, till exempel "arrende" eller "servitut"
Steg 1 - arrende, Steg 2 - köp

Är du företagare, förening eller privatperson?

Företagare

Beskriv er verksamhet

Jag driver ett arkitektkontor (JW/A) och är ombud för markägarna på fastighet Kyrkenorum 4:14 & 3:13 samt Elma Group som bla. driver Almö Livs i Myggenäs. Syftet är att utveckla fastigheterna genom att uppföra bostäder, service och handel i enlighet med Stenungssunds översiktsplan och Vision 2035.

Vad vill ni i huvudsak nyttja marken till?

Handel
Service

Beskriv mer ingående hur ni vill nyttja marken:

Vi vill bidra till utvecklingen av en attraktiv livsmiljö av högsta klass i Hallerna. I dagsläget finns ett stort behov av tillskott av handel och service för att minska bilresandet inom området och öka livskvaliteten för invånarna. Med respekt för dagens kvaliteter i Hallerna vill vi med hjälp av väl valda tillägg av varierad bostadsbebyggelse, service & butiker samt nya mötesplatser bidra till skapandet av ett levande samhälle för människor i livets alla skeden.

I ett första steg är ambitionen att uppföra en tillfällig butik med tillhörande parkering på fastigheten Kyrkenorum 5:1 i anslutning till Hallernaleden. När detaljplanearbetet är klart för fastigheten är tanken att ersätta butiken med en större permanent centrumbyggnad innehållande handel och service som tex vårdcentral mm gärna i kombination med aquaponisk odling. Syftet med markköpet är att kunna utnyttja fördelen med att utveckla dessa angränsande tomter tillsammans på ett positivt sätt till en väl fungerande och gestaltad helhet. Med sitt strategiska läge finns goda möjligheter att etablera en centrumbildning med höga ambitioner gällande gestaltning, hållbarhet och tillgänglighet för invånarna i Hallerna.

Välj de områden ni är intresserade av

Centrala Stenungsund

Om du är intresserad av en specifik plats eller fastighet kan du markera detta på kartan

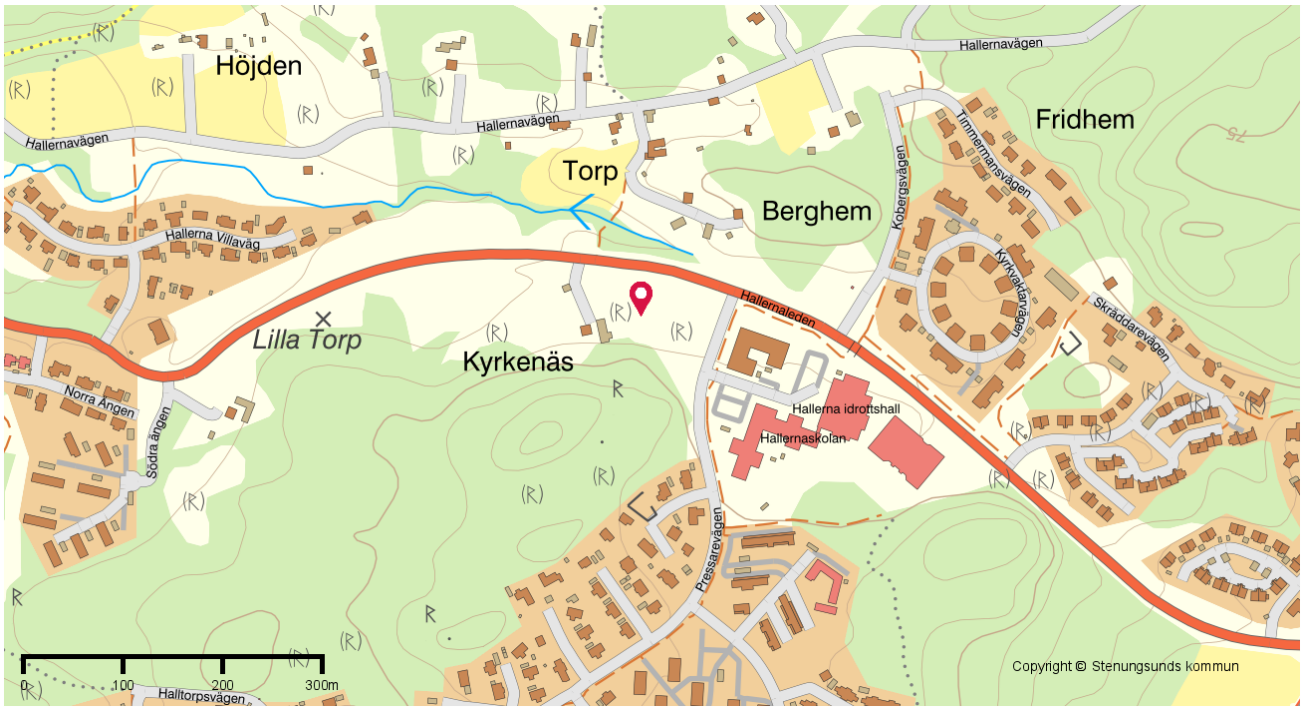

Om etableringen

Antal anställda idag
-

Förväntat antal anställda efter etablering
-

Önskad tomtstorlek i kvadratmeter
6750

Vid byggnation, ange byggnadsyta i kvadratmeter
steg 1: 50-200 m2, steg 2: 2500 m2

När vill ni nyttja marken?

Inom 1 år

✓2. Kontaktuppgifter

Vill du hämta företagets uppgifter från Bolagsverket?

Här kan du välja att hämta dina företagsuppgifter från Bolagsverket, SCB och Skatteverket, så att du slipper fylla i dem.
Läs mer på sidan Så här hämtas dina företagsuppgifter.
Du kan också välja att själv fylla i uppgifter om ditt företag.

Nej, jag vill fylla i själv

Kontaktuppgifter

Organisationens namn
JOHAN WEGBRANT ARKITEKTUR AB

Organisationsnummer
559294-5959

Adress
Teknologgatan 6

Postnummer och ort
41132 Göteborg

Kontaktperson

För- & Efternamn
JOHAN WEGBRANT

E-postadress
info@wegbrant.se

Telefon
+46709791901

Mobiltelefon
+46709791901

Notifieringar
E-post

From: johan@wegbrant.se
Sent: 2023-06-22 17:19:07
To: Johanna Augustsson
Subject: Sv: Ansökan om att köpa och nyttja kommunal mark
Attachments: JWA_HALLERNA_2023-06-22_ARRENDE & MARKKÖP_TILLFÄLLIG_BUTIK.pdf

Hej Johanna, och ursäkta dröjsmålet men det kom annat i vägen.

Bifogat finns en karta som redovisar området som avses för dels arrende dels köp.
Det är delar av fastigheten Kyrkenorum 5:1, Norums-Torp 1:10, Norums-Torp 1:11 som vi avser att köpa i steg 2 (skrafferad yta). Ca 18 600 m2

Den delen som vi vill arrendera i steg 1 omfattar själva butiksbyggnaden plus parkering och infart. Ca 1 300 m2
Kartan visar placering samt parkering & tänkt in & utfart för butiken.
Butiken kommer behöva el, sannolikt även vatten & avlopp för att kunna städa i butiken.

Planerna för denna del av Kyrkenorum/Hallerna ta sin utgångspunkt i ett förslag som syftar till ett samlat grepp för markanvändningen i området som begränsas av Hallernaleden i norr, naturområdet i söder och Pressarevägen i öster. Förslaget innehåller bostäder, verksamheter och service. Förslaget omfattar både privat och kommunalt ägd mark. Detta förslag är även inlämnat som underlag för ansökan om planbesked den 16 juni.

Vi vill bidra till utvecklingen av en attraktiv livsmiljö av högsta klass i Hallerna. I dagsläget finns ett stort behov av tillskott av handel och service för att minska bilresandet inom området och öka livskvaliteten för invånarna. Med respekt för dagens kvaliteter i Hallerna vill vi med hjälp av väl valda tillägg av varierad bostadsbebyggelse, service & butiker samt nya mötesplatser bidra till skapandet av ett levande samhälle för människor i livets alla skeden.

Ett naturligt första steg i ambitionen att etablera en ny centrumbebyggelse är att uppföra en tillfällig butik med tillhörande parkering på fastigheten Kyrkenorum 5:1 med infart från Pressarevägen. När detaljplanearbetet är klart för fastigheten är tanken att ersätta butiken med en större permanent centrumbyggnad innehållande handel och service som tex vårdcentral mm gärna i kombination med aquaponisk odling. Syftet med markköpet är att kunna utnyttja fördelen med att utveckla dessa angränsande tomter tillsammans på ett positivt sätt till en väl fungerande och gestaltad helhet. Med sitt strategiska läge finns goda möjligheter att etablera en centrumbildning med höga ambitioner gällande gestaltning, hållbarhet och tillgänglighet för invånarna i Hallerna.

Med utgångspunkt i detta resonemang känns det naturligt att etablera den tillfälliga butiken på samma plats som det planerade centrumbyggnaden och inte på någon av de angränsande fastigheterna som planeras få en annan användning i framtiden. Men även med tanke på skolans placering på andra sidan sidan Pressarevägen. Butiken tillsammans med skolan blir startpunkten på resan mot det lokala centrum som Hallerna så väl behöver.

Jag hoppas att detta är svar på dina frågor så att handläggningen kan gå vidare.
Annars får du bara höra av dig.

Allt gott och en riktigt trevlig midsommar

Hälsningar / Best regards

JW/A

Johan Wegbrant
Arkitekt SAR/MSA
+46 (0)709 79 19 01
johan@wegbrant.se

Teknologgatan 6
S-411 32 Göteborg
www.wegbrant.se

Från: Johanna Augustsson <johanna.augustsson@stenungsund.se>
Skickat: den 19 maj 2023 11:08
Till: info@wegbrant.se
Ämne: Ansökan om att köpa och nyttja kommunal mark

Hej Johan,

Tack för er ansökan om att i ett första steg arrendera mark och i ett andra steg köpa kommunal mark, del av Kyrkenorum 5:1. Jag har påbörjat handläggningen men behöver er hjälp med nedan punkter för att kunna fortsätta.

- Har ni möjlighet att rita in på en karta på ett ungefär vilket område som avses för arrende och köp?
- Vart har ni tänkt in- och utfart för arrendet? Rita gärna in på kartan.
- Parkering för arrendet? Rita gärna in på kartan.
- Behov av vatten och avlopp för arrendet?
- Behov av el för arrendet?
- Sedan har jag internt fått frågan om ni har tittat på om er egna mark skulle fungera för den tillfälliga butiken? Om ni kan skriva några rader med förklaring till sökt plats kontra egen mark?

Hör av er vid frågor.

Trevlig helg!

Med vänlig hälsning

Johanna Augustsson
Mark- och exploateringsingenjör

Sektor Samhällsbyggnad
Verksamhet Exploatering
Stenungsunds kommun
Tel: 0303-73 00 24

E-post: johanna.augustsson@stenungsund.se
Besöksadress: Strandvägen 15, Stenungsund
Hemsida: www.stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Information om behandling av personuppgifter:
För att Stenungsunds kommun ska kunna utföra sitt uppdrag och besvara ditt meddelande kommer kommunen att behandla dina personuppgifter.
Läs gärna mer om hur kommunen behandlar personuppgifter och vilka rättigheter du har som registrerad:
www.stenungsund.se/personuppgifter

SITUATIONSPLAN 1:1000

NORUMS-TORP 1:10

NORUMS-TORP 1:11

KYRKENORUM 4:14

KYRKENORUM 3:13

KYRKENORUM 5:1

BUTIK

37500

34500

JOHAN WEGBRANT
ARKITEKTUR

HALLERNA
2023-06-20

ALTERNATIV MED FYRA MODULER

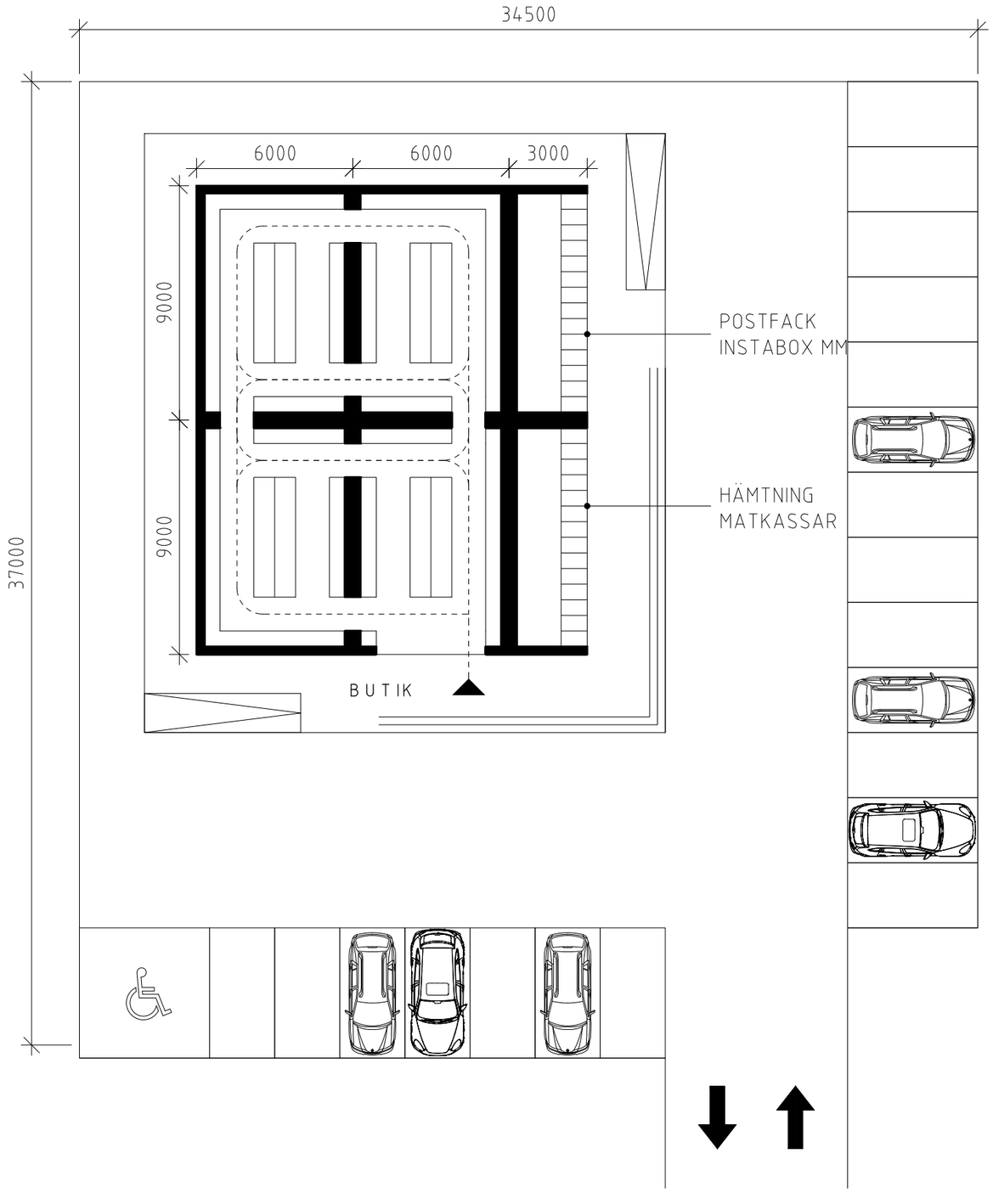

JOHAN WEGBRANT
ARKITEKTUR

HALLERNA
2023-06-20

SITUATIONSPLAN 1:1000

NORUMS-TORP 1:10

NORUMS-TORP 1:11

KYRKENORUM 4:14

KYRKENORUM 3:13

KYRKENORUM 5:1

BUTIK

37500

34500

JOHAN WEGBRANT
ARKITEKTUR

HALLERNÅ
2023-06-20

ALTERNATIV MED FYRA MODULER

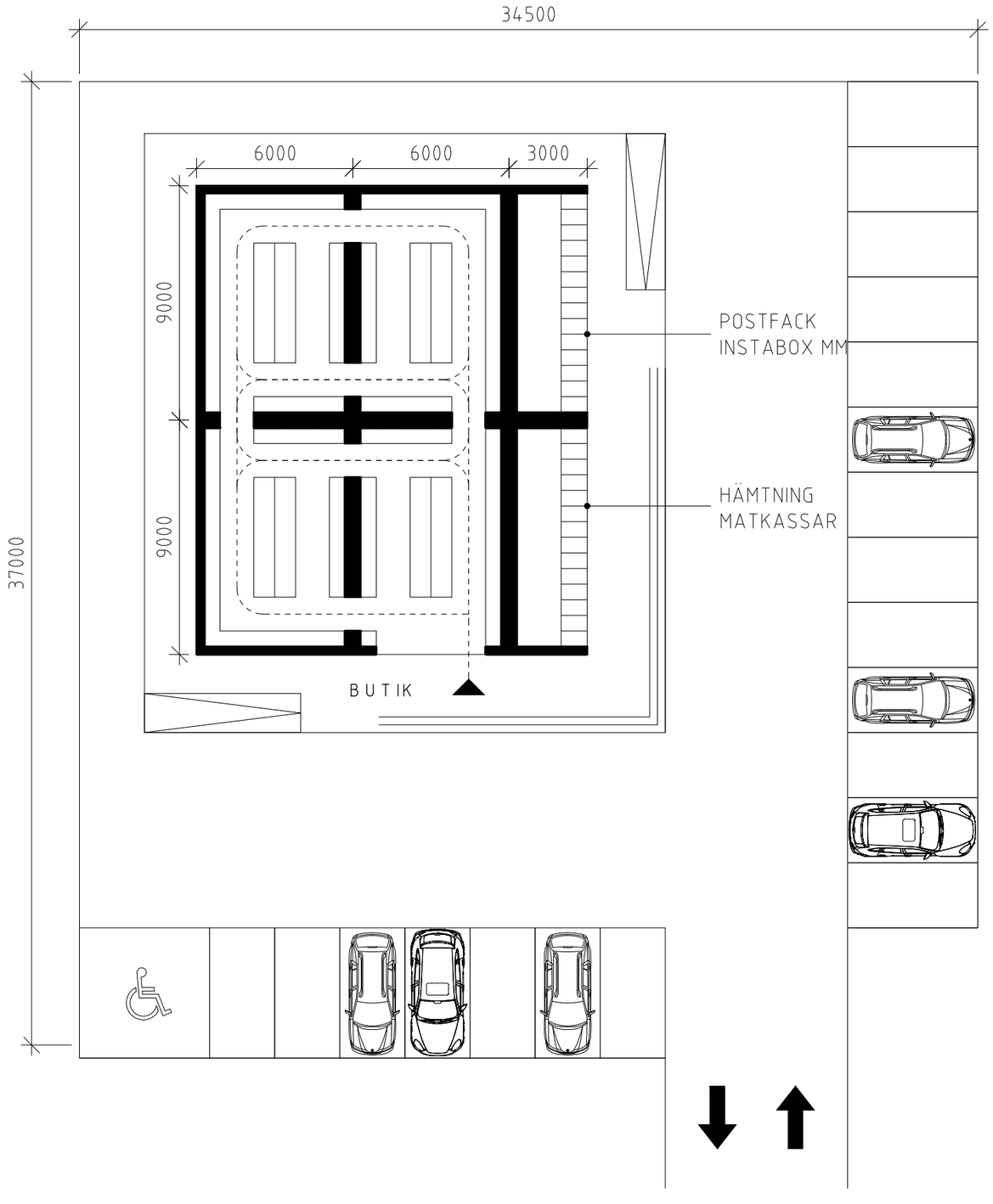

JOHAN WEGBRANT
ARKITEKTUR

§ 366 Dnr: KS 2023/696

Ansökan om planbesked för Kyrkenorum 3:13, 4:14 med flera

Beslut

Kommunstyrelsen beviljar ansökan om planbesked för fastigheterna Kyrkenorum 4:14 med flera.

Innan detaljplanearbetet påbörjas behöver kommunen besluta om direktanvisning, av berörd kommunal mark, ska avslås eller tillstyrkas.

Planen läggs till kommunens lista med positiva planbesked i väntan på planstart. Om detaljplanerna hanteras efter turordning med nuvarande förutsättningar beräknas planstart kunna ges tidigast 2028 med ett beräknat antagande tidigast 2030. Det pågår översyn av prioriteringsförutsättningar och hanteringstider för planbesked. Det kan eventuellt bli möjligt med tidigare planstart.

Sammanfattning av ärendet

Ansökan om planbesked för fastigheterna Kyrkenorum 4:14 med flera inkom i juni 2023. Sökande är JL konsult i Stenungsund AB. Ansökan syftar till att möjliggöra cirka 240 bostäder samt verksamheter och service. Antalet parkeringsplatser beräknas bli omkring 340.

Enligt kommunens översiktsplan (ÖP 2020) är det aktuella området utpekat som utredningsområde för blandad bebyggelse.

Planbeskedsansökan omfattar delvis mark som ägs av kommunen. Innan detaljplanearbetet påbörjas behöver kommunen besluta om direktanvisning, av berörd kommunal mark, ska avslås eller tillstyrkas och planområdet kan beroende på beslutet behöva justeras.

Beslutsunderlag

Allmänna utskottet 2023-10-24 § 91
Tjänsteskrivelse 2023-10-02
Ansökan om planbesked för Kyrkenorum 3:13 4:14 m fl, 2023-06-16
Bilaga 1 till ansökan om planbesked för Kyrkenorum 3:13 4:14 m fl, 2023-06-16
Bilaga 2 till ansökan om planbesked för Kyrkenorum 3:13 4:14 m fl, 2023-06-16

Beslut skickas till

josefin.johansson3@stenungsund.se

marita.hjelm@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/547
2026-05-28

Lisa Chohan Strömmer
Strategisk processledare

Till kommunstyrelsen

Ansökan om tillträde till annans mark för att möjliggöra provpumpning enligt Miljöbalken (1998:808)

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar att ansöka om tillträde till fastigheten Sköllunga 9:1 i enlighet med 28 kap. 3 § miljöbalken (1998:808) för att möjliggöra provpumpning av vatten.

Sammanfattning av ärendet
Ucklum har en grundvattentäkt med begränsat tillstånd för vattenuttag. Kommunen behöver därför säkra ny vattentillgång. Undersökningar i Sköllunga visar goda förutsättningar, men oenighet om ersättning med markägaren har försvårat möjligheterna för provpumpning. Kommunen bedömer därför att en ansökan om tillträde via Länsstyrelsen hade varit gynnsam. Dialog med fastighetsägaren kommer att pågå parallellt.

Beskrivning av ärendet
Ucklum tätort försörjs av en kommunal grundvattentäkt som fram till 2024 saknade tillstånd för vattenuttag. Under 2021 påbörjades arbetet med att söka tillstånd för vattenuttaget och ambitionen med ansökan var att lagligförklara nuvarande uttag samt ta höjd för ett utökat uttag för att kunna försörja fler med kommunalt dricksvatten. Mark- och miljödomstolen lagligförklarade nuvarande anläggning och uttag men tillät inte kommunen att ta ut mer än vad som var nuvarande uttag vid ansökningstillfället. Nuvarande förbrukning är högre än vid ansökningstillfället vilket innebär att kommunen sen beslutet vann laga kraft överskridit domen och riskerar en åtalsanmälan. Det är angeläget att kompletterande vattentillgång säkras för att säkra både nuvarande och framtida försörjning i Ucklum samhälle.

Efter beslut från mark- och miljödomstolen har kommunen utrett vilka alternativ till kompletterande vattentillgång som finns för att säkra dricksvattenförsörjningen i Ucklum både på lång och kort sikt. Kommunen har haft svårt att med frivilliga överenskommelser med fastighetsägare få tillgång till att undersökningsborra på de platser där det bedömts finnas förutsättningar för god grundvattentillgång. Några undersökningsborrningar har utförts och nu senast i området Sköllunga där det finns ett stort grundvattenmagasin. Grundvattenmagasinet är bland annat utpekad av Statens geologiska undersökning (SGU) samt i GR:s regionala vattenförsörjningsplan som en framtida tillgång för dricksvattenuttag.

Kommunen fick tillåtelse av fastighetsägaren till Sköllunga 9:1 att utföra undersökningsborrningar i mars 2026. De inledande undersökningsborrningarna bekräftade att

grundvattenmagasinet har god tillgång med förutsättningar för ett uttag som både kan säkra dricksvattentillgången i Ucklum samt kunna vara en reservvattentäkt för tillfällen då den ordinarie vattenförsörjningen i kommunens andra områden inte kan upprätthållas. Kvaliteten på grundvattnet var god med enbart något förhöjda värden på järn. Området är därmed intressant för att fortsätta utreda förutsättningarna för ett vattenuttag. Nästa steg i utredningen är att utföra en provpumpning som ska visa på vad ett hållbart uttag från täkten kan vara samt vilken kvalitet vattnet har vid ett längre uttag. Av ovanstående skäl behöver en provpumpning utföras. Provpumpningen är också ett steg i framtagande av handlingar för inlämnande av tillståndsansökan för ett framtida permanent vattenuttag.

Kommunen har försökt nå en frivillig överenskommelse med fastighetsägaren för installation av undersökningsbrunn och utförandet av provpumpning. Fastighetsägaren är positiv till att kommunen utför undersökningarna men står fast vid ett högt ersättningsanspråk vilket inte är skäligt för den begränsade belastning av fastigheten som undersökningen innebär. Fastighetsägaren önskar en hög ersättning (40 000 kr/månad) för både den berörda fastigheten samt närliggande fastighet.

Med hänsyn till att dialogerna för närvarande inte utmynnat i en frivillig överenskommelse, bedömer förvaltningen att ytterligare steg behöver tas för att säkerställa vattentillgången i kommundelen. Av 28 kap. 3 § Miljöbalken (1998:808) (MB) framgår att Länsstyrelsen får, om det finns skäl för det, besluta att tillträde till annans mark skall lämnas under viss tid, om någon som bedriver eller avser bedriva verksamhet eller vidta en åtgärd vill utreda verkningarna av verksamheten eller åtgärden genom mätningar eller annat undersökningsarbete på fastigheten. Förvaltningen bedömer att ett sådant beslut skulle gynna progressionen i ärendet. Därtill säkerställs att förfarandet avseende tillträde till fastigheten sker på ett rättssäkert sätt.

Av 28 kap. 3 § andra stycket MB framgår att den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten eller åtgärden ska betala ersättning för skada och intrång. Förvaltningen har bedömt att en skälig ersättning utifrån skada och intrång på fastigheten bör uppgå till 3 600 kr/månad.

En ansökan skulle inte innebära att försök att allt jämt finna en frivillig överenskommelse skulle upphöra. Förvaltningen har för avsikt att fortsätta föra en dialog med fastighetsägaren. Skulle en frivillig överenskommelse träffas innan Länsstyrelsen hunnit fatta beslut kommer ansökan att tas tillbaka.

Ekonomisk bedömning

Ärendet avseende ansökan om tillträde bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys
Ärendet bedöms inte påverka barn.

Juridisk bedömning
Den juridiska bedömningen innefattas i beskrivningen av ärendet.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål 6 om rent vatten och sanitet för alla och mål 11 om hållbara städer och samhällen.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-05-28

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Camilla Svensson
Verksamhetschef

Beslut skickas till
Lisa.Chohan-Stromner@stenungsund.se
lisa.bertilsson@stenungsund.se
mazen.alsahaf@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2025/875
2026-05-21

Johan Jillmyr
Enhetschef

Till Kommunfullmäktige

Svar på återremiss - Återrapportering av initiativärende om ny struktur för VA-taxa från och med 2027 samt riktlinje gällande skattefinansiering av VA-investeringar

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelse noterar informationen om förvaltningens utredning och förklarar att uppdraget till förvaltningen är slutfört gällande att ta fram förslag till ny taxa.

Uppdragets punkt som rör skattefinansiering av större nyetableringar hanteras separat genom framtagandet av bilagan: *Riktlinjer gällande skattefinansiering av VA-investeringar*.

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar *Riktlinjer gällande skattefinansiering av VA-investeringar*. Riktlinjerna börjar att gälla 2026-09-01.

Sammanfattning av ärendet

Efter redovisning i Allmänna utskottet 2025-05-12 återremitterades ärendet i sin helhet till nästkommande utskottssammanträde för att tids- och kostnadsberäkning för arbetet att ta fram en taxa i enlighet med P120 Svenskt Vattens taxeförslag ska redovisas innan beslut fattas i ärendet.

Förvaltningen har enligt initiativärendets direktiv tidigare utrett och tagit fram tre förslag på taxekonstruktion:
1, Taxa baserad på förbrukningsspann
2, Mätartaxa
3, Taxa baserad på Svenskt Vattens Publikation P120 (som Stenungsunds taxa delvis baseras på idag).

De olika förslagen på taxekonstruktion beskrivs utförligt i tjänsteskrivelse daterad 2026-05-11.

Beskrivning av ärendet

Att ta fram en plan att införa P120, Svenskt Vattens taxeförslag bygger på många parametrar som kräver fördjupade undersökningar för att bli träffsäker. Då det fanns en mycket begränsad tid att utföra detta har förvaltningen tagit fram en grov plan baserat på nya analyser över Stenungsunds nuläge, tidigare framtagen information/analyser och behov av åtgärder för att implementera P120, Svenskt Vattens taxeförslag.

Anläggningsavgiften

Gällande anläggningsavgiften (engångsavgift för att anlägga och ansluta till kommunalt VA) i Stenungsunds VA-taxa så följer den i princip konstruktionen i P120. Det som skiljer sig är:

- Idag finns ingen särskild reduktion för fastigheter som ingår i en samfällighet för VA.
- Justering av reduktionsreglerna behövs göras.

Brukningsavgiften

Gällande brukningsavgiften (löpande avgift för drift och underhåll, rening och distribution av vatten) finns det mer parametrar som skiljer sig och kräver mer jobb. Det som skiljer sig framför allt är:

- I P120 finns en dagvattenavgift per kvm tomtyta som inte finns i dagens konstruktion.
- I Stenungsunds taxa utgår dagvattenavgiften som en del av den fasta avgiften och lägenhetsavgiften. Det innebär att ju fler lägenheter, desto högre dagvattenavgift.
- Reduktion för fastigheter som ingår i samfällighet saknas i Stenungsunds taxa.
- I P120 tydliggörs och säkerställs reduktion på bostadsenhetsavgiften för lagerbyggnader.
- I P120 så finns en reduktion för små bostadsenheter (ex Attefalls hus).

I övrigt följer Stenungsunds brukningsavgifter P120s upplägg.

Exempel på underlag och analyser som behöver göras för övergång till P120:

- Dagvattenunderlag (GIS-analys över all fastighetsmark och allmän platsmark)
- Underlag för bostadsenhetsavgift.
- Fastigheter som ingår i samfällighet för VA.
- Fastigheter med lagerbyggnader om reduktion ska användas.
- Fastigheter med små bostadsenheter om reduktion ska användas.
- Information om campingfastigheter om denna avgift ska användas.
- Övrigt underlag (vattentjänster, kostnad, årsförbrukning, kategorisering).

I samband med en genomlysning och framtagande av underlag är det bra att samtidigt göra en så kallad registervård, att säkerställa att redan befintliga fastigheter betalar rätt. Förvaltningen

har sett att det finns ett behov att göra detta och ser även att detta arbete troligtvis skulle införa mer intäkter till VA-kollektivet och en bättre likställighet.

Tid och kostnadsberäkning
Att införa P120 fullt ut uppskattas ta ca 1år från start till politiskt antagande.
Föreslagen plan sträcker sig från augusti 2027 till antagande av taxan sommar 2028.

Kostnadsberäkningen är baserad på att förvaltning tar hjälp till stor del av en konsult. Det finns möjlighet att förvaltningen gör en större del själva för att hålla ned kostnaderna. I ett sådant fall kan tidplanen behöva utökas. Kostnaderna internt har förvaltningen oavsett detta arbete.

Anläggningsavgifter:
- Framtagande av underlag för anläggningsavgifterna samt beräkning och analys, 40-50h

Internkostnad: 20tkr
Extern kostnad: 55tkr

Brukningsavgifter:
- Framtagande av dagvattenunderlag, registerarbete, beräkning och analys, projektstyrning, beslutsunderlag, kommunikation och implementering, 100-160h
- Inventering av fastigheter i samfällighet, 50-80h
- Bearbetning av uppgifter i debiteringssystem, 50-100h

Internkostnad: 180tkr
Extern kostnad: 520tkr

Stenungsunds taxekonstruktion
Förvaltningen anser att den taxekonstruktion som finns idag i Stenungsund som baseras på Svenskt Vattens taxekonstruktion P96 håller en godtagbar nivå. Det finns dock behov att justeras framåt för att bli ännu bättre mot P120.

Implementering
Förvaltningen ser att det finns ett behov att ta steget vidare enligt P120, Svenskt Vattens taxekonstruktion. Då det finns en relativt väl fungerade konstruktion idag och redan pågående samhällsviktiga projekt i förvaltningen som behöver prioriteras ser förvaltningen inte behov av införande direkt utan att detta arbete kan görs stegvis över en period med start från och med augusti 2027.

Ekonomisk bedömning
Att behålla nuvarande konstruktion av taxan och ta steg mot P120, Svenskt Vattens taxeförslag kommer att medföra en mer rättvis fördelning av avgifterna. Det medför även att förvaltningen kommer att kunna arbeta vidare med att ta fram en långsiktig ekonomisk plan som kommer att ge en jämn taxeutveckling och en säkerställd ekonomi i balans.

Barnkonsekvensanalys
Att ha en VA-budget i balans och en fungerande VA-anläggning säkerställer leverans av tjänligt dricksvatten samt bibehåller och ökar möjligheten att rena spillvatten och dagvatten. Detta är en förutsättning för ett barns uppväxt och hälsa samt bidrar till att kommande generationer får tillgång till rent dricksvatten samt vatten av god kvalité i sjöar och hav.

Juridisk bedömning
Förvaltningens ställningstagande och riktlinjer är juridiskt granskade och uppfyller gällande lagkrav.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål 6 Rent vatten och sanitet för alla och mål 14 Hav och marina resurser.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-05-21
Tjänsteskrivelse 2026-05-11
Beslut ALM 2026-05-12 Svar på uppdrag om ny struktur för kommunens VA-taxa
Stenungsund PM Taxekonstruktion
Riktlinjer gällande skattefinansiering av VA-investeringar
P120 Svenskt Vattens taxeförslag
Kommunstyrelsen 2025-09-29 § 296
Initiativärende om ny struktur för VA-taxa från och med 2027, Wouter Fortgens (M)

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Camilla Svensson
Verksamhetschef

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2025/875
2026-05-21

Beslut skickas till
johan.jillmyr@stenungsund.se
kansli@stenungsund.se

Svenskt Vatten

P120

Publikation
Juni
2021

VA-taxa

Ersätter P96

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Svenskt Vatten

Svenskt Vatten AB

POSTADRESS BOX 14057, 167 14 Bromma
BESÖKSADRESS Gustavslundsvägen 12, 167 51 Bromma
TELEFON 08-506 002 00
E-MAIL svensktvatten@svensktvatten.se

www.svensktvatten.se

Detta dokument är licensierat till Johan Jillovr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Förord

Ett stort antal personer och organisationer har deltagit i framtagandet av publikationen med synpunkter och erfarenheter. Tack vare er har vi tagit fram en välförankrad och kvalitetssäkrad branschstandard. Stort tack för det!

P120 VA-taxa från juni 2021 är en omarbetning av Svenskt Vattens publikation P96 som gavs ut 2007. Publikationen ger Svenskt Vattens rekommendationer för framtagandet av kommunala taxeföreskrifter. P120 är ett förslag till utformning av föreskrifter, men innehåller även förklaringar och resonemang kring taxans konstruktion och tillämpning. De kommentarer som tagits fram under respektive bestämmelse kommer förhoppningsvis att utgöra ett bra stöd för kommunerna för att förstå innebörden av varje bestämmelse.

Arbetet med publikationen har pågått under ca två års tid. Projektgruppen har bestått av Christina Gard, VA Strategi, Anna Hassel, Jureva, Magnus Montelius, Sweco och Gilbert Nordenswan, Svenskt Vatten.

En bred referensgrupp har medverkat och kommit med synpunkter under arbetets gång, denna har utgjorts av Johanna Blomberg (Stockholm Vatten och Avfall), Ludvig Lagerkrantz (Norrtälje kommun), Martin Luthman (MittSverige Vatten & Avfall), Catarina Berg (Halmstad kommun), Dawid Sobolewski (Växjö kommun), Christian Samuelsson (Växjö kommun), Sofie Svedström (NSVA), Jenny Grip (Kristianstads kommun), Tobias Wieforss (Kalmar kommun), Kristina Hall (VA Syd), Germund Persson (SKR), Mattias Leijon (Laholmsbuktens VA) och Anneli Westin (Gästrike Vatten).

P120 remissbehandlades under 2020. Publikationen presenterades och diskuterades på två webbinarier under januari 2021. Under remissen inkom en stor mängd synpunkter som beaktats och föranlett justeringar, förtydliganden och kompletteringar.

I oktober 2024 har några mindre korrigeringar av texten och tabellerna i publikationen gjorts. Ingen ändring i sak är avsedd. Dessutom har hänvisningsfel i § 5.3, § 11.4 och § 21 rättats till.

Svenskt Vatten vill framföra sitt varma tack till alla som bidragit till detta viktiga publikationsarbete.

Stockholm, oktober 2024
Svenskt Vatten AB

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Innehåll

Förord ... 2
Sammanfattning ... 4

Del 1: Förklarande texter om taxans konstruktion och tillämpning ... 5
1 Inledning ... 6
2 Grundläggande principer och utgångspunkter ... 7
2.1 Skatte- eller avgiftsfinansiering ... 8
2.2 Kategoriindelning av fastigheter ... 9
2.3 Fast och rörlig del ... 9
2.4 Om anläggnings- och brukningsavgifter ... 11
3 Anläggningsavgifter ... 12
3.1 Att välja täckningsgrad ... 12
3.2 Anläggningsavgiftens konstruktion ... 13
3.3 Att arbeta med anläggningsavgifternas nivå ... 15
4 Brukningsavgifter ... 17
4.1 Brukningsavgiftens konstruktion ... 17
4.2 Alternativa taxemodeller ... 18
5 Särtaxa ... 20
6 Specialfall ... 22
6.1 Samfälligheter ... 22
6.2 Små bostadsenheter ... 23
6.3 Ytterligare anläggningsavgift vid om- och tillbyggnad ... 24
6.4 Stora byggnader och lokaler ... 24
7 Dagvatten ... 26
7.1 Att särskilja och redovisa kostnader för dagvattenhantering ... 27
7.2 Dagvatten i anläggningsavgiften ... 28
7.3 Dagvatten i brukningsavgiften ... 28
7.4 Dräneringsvatten ... 28
7.5 Dagvattenavgifter som styrmedel ... 29
8 Taxans samhällseffekter ... 30
8.1 Brukningsavgifternas nivåer varierar ... 30
8.2 Anläggningsavgifternas skilda nivåer ... 31
8.3 Framtidens taxor och samhällseffekter ... 31
9 Att arbeta med taxan och kommunicera taxan ... 33
10 Ändringar i denna publikation ... 34

Del 2: Normalförslag – Förslag till föreskrifter ... 35

Del 3: Kommentarer till föreskrifterna ... 47

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Sammanfattning

Denna publikation är ett normalförslag till kommunal VA-taxa. Publikationen ska ersätta den tidigare publikationen P96, som togs fram i samband med att lagen om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) trädde i kraft 2007. Utöver förslaget till föreskrifter innehåller denna publikation en del som beskriver förutsättningarna för avgiftsuttaget och en del med kommentarer till föreskrifterna.

Publikationen utgör vägledning för branschen inom befintlig lagstiftning. Publikationen är framtagen inom ramen för gällande lagstiftning och det utrymme som ges i lagen om allmänna vattentjänster. Behov av förändringar i lagstiftning hanteras därför inte i denna publikation.

Målsättningen med publikationen är först och främst att ge stöd till Sveriges kommuner att ta fram taxeföreskrifter som uppfyller vattentjänstlagens krav, samtidigt som föreskrifterna ska vara enkla att förstå, tillämpa och kommunicera.

Publikationen består av tre delar. Del 1 syftar till att skapa en förståelse för taxans struktur och de principer som ligger till grund för avgiftsuttaget. Exempelvis ska avgifterna bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga utifrån vad som är skäligt och rättvist. Del 2 är normalförslaget till taxeföreskrifter och del 3 är samma föreskrifter, men med kommentarer som ska förenkla tillämpningen och tolkningen av bestämmelserna.

Utöver behovet av att öka förståelsen för VA-taxan och dess konstruktion har det funnits ett behov av att klargöra hur vissa avgifter ska tas ut. Det handlar framförallt om avgifter för dagvatten, fastigheter som ingår i samfälligheter med gemensamma ledningar, stora lagerlokaler där nyttan av vattentjänster har tunnats ut och studentrum där nyttan kan anses mindre än för normala bostäder. Förändringarna bygger huvudsakligen på rättspraxis som har tydliggjort hur avgifter ska tas ut och fördelas inom kollektivet.

Till detta har också en språklig uppdatering gjorts där meningarna i regeltexten har samma innebörd som i P96, men med annan meningsbyggnad och annat ordval. Exempelvis har begreppet lägenhetsavgift i detta förslag döpts om till bostadsenhetsavgift för att tydliggöra att även de som bor i en villa är avgiftsskyldiga.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Del 1:
Förklarande texter om taxans konstruktion och tillämpning

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

1 Inledning

Denna publikation har till syfte att underlätta framtagandet av kommunala taxor för vatten- och avloppstjänster, så kallade VA-taxor. Den juridiska grunden för hur taxor får utformas återfinns i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (även kallad Vattentjänstlagen, förkortat LAV). Utifrån dessa principiella grunder har Svenskt Vatten i denna publikation utvecklat ett förslag till hur taxorna kan utformas.

Denna publikation ersätter Svenskt Vattens Publikation P96 ”VA-taxa, Basförslag med alternativ.”

Publikationen består av tre delar:

- Denna inledande del som behandlar taxans grundläggande utformning och underliggande resonemang och principer
- Ett normalförslag för taxans utformning
- Kommentarer till normalförslaget

Svenskt Vatten rekommenderar att kommunerna följer det föreslagna normalförslaget om det inte finns särskilt starka skäl att avvika från detta. Svenskt Vattens förslag till VA-taxa baseras på principer som diskuterats utförligt inom VA-sektorn, tillämpas av många kommuner och har i flera sammanhang prövats rättsligt. Detta förslag är delvis nytt och därmed är vissa delar oprövade. Svenskt Vatten anser dock att detta förslag är framtaget för att bättre än tidigare versioner motsvara kraven på skälig och rättvis fördelning av kostnader mellan avgiftsskyldiga uppdelat på de olika vattentjänsterna. Till skillnad från föregående publikation P96 innehåller denna publikation endast ett normalförslag och inga alternativförslag. Dock finns valbara delar i normalförslaget för kommuner som har vissa speciella typer av anslutningar. Ett exempel är tillägget campingfastighet. En standardiserad taxekonstruktion förenklar rådgivning, jämförelse, analys och tillämpning av VA-taxan.

Normalförslaget ger taxans struktur och nödvändiga paragrafer, inte avgiftsnivåer eller kostnadsfördelning. Kommunerna avgör själva, inom ramen för denna struktur, exempelvis hur fördelning mellan fasta och rörliga intäkter samt fördelning av intäkter mellan olika parametrar ska vara.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

2 Grundläggande principer och utgångspunkter

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) reglerar såväl kommunens skyldighet som rättighet att ta ut avgifter. 34 § LAV anger att VA-avgifternas belopp och hur avgifterna ska beräknas ska framgå av en taxa. Kommunen får meddela föreskrifter om VA-taxan.

Enligt 30 § LAV får inte det totala avgiftsuttaget överstiga de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen, vilket delvis är ett uttryck för självkostnadsprincipen. Att enbart nödvändiga kostnader får ligga till grund för avgiftsuttaget är dock att gå ett steg längre än självkostnadsprincipen. Det innebär bl.a. att VA-huvudmannen förväntas driva VA-anläggningen på ett affärsmässigt, rationellt och kostnadsbesparande sätt. Nödvändiga kostnader har stark och tydlig koppling till VA-verksamheten och ligger inom VA-huvudmannens skyldigheter[37]. Intäkter från VA-avgifter får inte användas till verksamhet som ska finansieras av skattemedel. Däremot finns det inget som hindrar att skattemedel används till att finansiera VA.

Självkostnadsprincipen innebär att VA-verksamheten inte får gå med överskott eller underskott över tid. Tillfälliga över- eller underskott ska i princip jämnas ut inom tre år. Vid väsentliga överskott som inte jämnats ut blir huvudmannen i princip återbetalningsskyldig till kollektivet. Om det motsatta sker, att verksamheten över tid bygger upp ett underskott får avgifterna inte höjas för att kompensera bakåt i tiden om det gått för lång tid. Detta framgår av propositionen till LAV: ”Enligt VA-nämndens uttalande bör överskott och underskott i princip jämnas ut inom tre år genom exempelvis en taxejustering. En något längre tid godtas om huvudmannen har antagit en plan som visar hur utjämningen skall ske. I den mån ett underskott inte kompenseras genom en taxehöjning inom denna tid, anses VA-verksamheten finansieras på annat sätt än genom avgifter. En vald skattefinansiering är definitiv och även om det inte framgår att den är vald, behandlas den som sådan om annat inte tydligt anges innan respektive års bokslut fastställs”.[38] Under vissa förutsättningar som anges i 30 § 2 stycket LAV får medel avsättas i en fond för framtida nyinvesteringar. För att detta ska vara möjligt krävs dock framförhållning och en tydlig plan. Reglerna är hårda kring VA-verksamhetens ekonomiska planering och uppföljning för att skydda de avgiftsskyldiga och för att skapa rättvisa mellan generationer.

Enligt 31 § LAV ska avgifterna bestämmas så att kostnaderna fördelas rättvist och skäligt på de avgiftsskyldiga. Grunden i avgiftsfördelningen är nyttoprincipen vilken innebär att den kostnad som en enskild anslutning orsakar i normalfallet har mindre betydelse, då kostnadsfördelningen ska baseras på den nytta fastigheten har av den allmänna VA-anläggningen. Rättvis och skälig fördelning handlar inte om exakt (subjektiv) rättvisa för varje enskild fastighet utan om en princip som ger en övergripande fördelning mellan avgiftsskyldiga för de vattentjänster som tillhandahålls. Nyttan bestäms utifrån en objektiv bedömning av behovet av vattentjänster som grundar sig i att en fastighet med en viss storlek på tomt och byggnad anses ha samma nytta av vattentjänster som en annan fastighet med liknande förutsättningar i samma kommun.

I bedömningen av nyttan tas även viss hänsyn till huvudmannens kostnader att tillhandahålla tjänsterna. En fastighet med en stor tomt medför vanligtvis att huvudmannen måste dra längre ledningar till och förbi fastigheten när den ska anslutas och det innebär en större kostnad för huvudmannen. Tomtyteavgiften speglar därför delvis

37 Prop. 2005/06:78 s. 85 ff

38 Prop. 2005/06:78 s.87

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

den kostnadsskillnad olika stora tomter orsakar huvudmannen vid utbyggnadstillfället. Däremot ska det inte spela någon roll om fastigheten ligger långt ifrån reningsverket eller inte. Avgifterna ska därmed spegla nyttan för fastigheten och samtidigt ta hänsyn till vissa förutsättningar som är kostnadsdrivande och beror på den avgiftsskyldiges objektiva förutsättningar.

I förarbeten till LAV, framgår att grunderna för avgifternas fördelning och hur de ska beräknas måste bestämmas i kommunens taxeföreskrifter, vilka beslutas av kommunfullmäktige. Idag sätts även taxans belopp vanligen i kommunfullmäktige. Kommunen får dock överlåta åt huvudmannen att bestämma avgifternas belopp enligt beräkningsgrunderna i kommunens taxeföreskrifter. Enligt förarbetena måste grunderna för avgifternas fördelning och hur de beräknas bestämmas i kommunens normgivning.[39, 40]

Taxeföreskriften som tas fram och sedan antas av kommunfullmäktige är normgivande och utgör grunden för att ta ut avgifter. Även om mer kundanpassade dokument i kommunen som prislistor eller kortfattade beskrivningar tas fram, ersätter det inte nödvändigheten av att själva taxeföreskriften också är tillgänglig och lätt att hitta på kommunens hemsida. Det är ytterst alltid taxeföreskriften som gäller.

2.1 Skatte- eller avgiftsfinansiering

Som nämnts ovan finns det inget juridiskt hinder mot att VA-verksamheten helt eller delvis finansieras med skattemedel, men de flesta svenska kommuner strävar efter full avgiftsfinansiering. Utifrån svaren i Svenskt Vattens taxeundersökning 2020[41] kan man sluta sig till att endast ca 10 kommuner (av 290) tillskjuter skattemedel till VA-verksamheten utifrån ett aktivt politiskt val, men att ca 40 kommuner anger att intäkterna från VA-avgifterna inte räcker. När intäkterna från avgifter inte räcker till, kan skattemedel i vissa fall behöva tillskjutas. Även om skattefinansiering endast förekommer i ett mindre antal kommuner och i begränsad utsträckning så är frågan ofta uppe till diskussion och kan förväntas lyftas allt oftare i takt med att avgifterna behöver höjas.

Finansiering via skatt (helt eller delvis) innebär till exempel följande:

1. Kommunalskatten betalas av alla invånare i kommunen, även de som inte är anslutna till kommunalt VA. Det innebär att hushåll som bor i fastigheter med enskilda lösningar för vatten och avlopp är med och betalar för de kommunala VA-tjänster de inte har tillgång till.
2. En avgift enligt VA-taxan utgår ifrån en tjänst medan betalning genom kommunalskatten baseras på inkomst. Kopplingen mellan den erhållna tjänsten och betalningen försvinner med skattefinansiering (och minskar med delfinansiering genom skatt). Därmed ser inte medborgarna vad de betalar för de tjänster de erhåller.
3. I de fall då kommuner lämnar bidrag till VA-huvudmannen är det viktigt att det går till att täcka kostnader som hela VA-kollektivet annars hade fått bära. Enskilda fastigheter eller fastighetsgrupper får inte gynnas vilket i praktiken gör att ett skattebidrag inte får vara riktat till att täcka del av anläggningsavgift.

39 Kommunal normgivning innebär att kommunen har bemyndigats att meddela rättsregler på ett specifikt område.

40 Prop. 2005/06:78 s. 96

41 VASS taxa

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

2.2 Kategoriindelning av fastigheter

De avgiftsskyldiga enligt LAV är huvudsakligen fastighetsägarna. I Svenskt Vattens förslag till taxa delas fastigheter in i undergrupper eftersom avgifterna ska spegla den nytta en fastighet har av den allmänna anläggningen vilken skiljer sig åt för olika fastighetstyper. Den vanligaste bebyggelsen är bostadsfastigheter och det är huvudsakligen för dem som huvudmannen tillhandahåller vattentjänster. Som bostadsfastighet jämställs också en stor grupp fastigheter, exempelvis handel, kontor, skolor och servicebyggnader, där den huvudsakliga nyttan av den allmänna VA-anläggningen är kopplad till byggnadens storlek. Nyttan för bostadsfastighet och därmed jämställda fastigheter ökar då antalet byggnader eller byggnadsyta ökar. Ju större byggnadsyta desto större nytta av den allmänna VA-anläggningen. En del av definitionen av fastigheter som jämställs med bostadsfastigheter är att verksamheten bedrivs inomhus. Det kan vara svårt att veta hur en fastighet ska kategoriseras när det finns verksamhet på fastigheten som bedrivs både inomhus och utomhus exempelvis bygghandel och blomsterhandel. Då får huvudmannen bestämma var den huvudsakliga nyttan är, bedrivs verksamheten i första hand inomhus eller utomhus.

Fastigheter som inte kan jämställas med bostadsfastigheter benämns som annan fastighet. Dessa fastigheter har sin huvudsakliga nytta kopplat till storleken på fastigheten. Ju större fastighetsyta desto större nytta av den allmänna VA-anläggningen. Den huvudsakliga verksamheten på fastigheten bedrivs utomhus. Exempel på annan fastighet är hamn, bensinstation och olika upplag.

Campingfastighet är en ny fastighet som introduceras i denna publikation. Syftet med förslaget Campingfastighet är att hjälpa kommunen att bestämma hur den huvudsakliga nyttan ska bestämmas. Det är nämligen inte helt självklart. Det kan hävdas att ju fler byggnader, tält, servicebyggnader desto större nytta, vilket skulle leda till att fastigheten bedöms vara jämställd med en bostadsfastighet. Det kan också hävdas att ju större fastighetsyta campingen har desto större nytta har den av den allmänna anläggningen vilket skulle leda till att fastigheten ska ses som en annan fastighet. Båda sätten att bedöma fastigheten är troligtvis rätt. Oavsett vad kommunen bestämmer sig för så är det viktigaste att det framgår av taxan, för att undvika onödiga tolkningsdiskussioner och eventuella rättsliga prövningar. I detta normalförslag jämställs Campingfastighet med en bostadsfastighet och det finns förslag på hur bostadsenheter kan beräknas för fastigheten.

2.3 Fast och rörlig del

Huvudmannens kostnader är huvudsakligen fasta, d.v.s. oberoende av förändringar av vattenförbrukning och spillvattenmängd. I en kommun som har egen produktion av dricksvatten och egen avloppsrening utgör de fasta kostnaderna ca 80–90 procent av den totala kostnaden. Om vattenförbrukningen minskar påverkar det kostnader för pumpning, kemikalier och andra mindre poster men de betydligt större kostnaderna för underhåll och drift av anläggningar, personal etc. förblir oförändrade.

En brukningstaxa där större delen av intäkterna kommer från fasta avgifter gör att VA-huvudmannens kostnadstäckning inte påverkas lika mycket av en eventuell förändring i fastighetsägarnas användning av anläggningen. En hög andel fast avgift minskar de ekonomiska motiven för vattenmätning och gör taxan mindre sparvänlig. Enligt gällande regelverk finns inget krav på mätning av vattenförbrukningen, men det underlättar arbetet med att fördela kostnaderna skäligt och rättvist. Utgångspunkten i ramdirektivet för vatten[42] är dock att den som använder vattnet eller förorenar vatten ska betala för det.

42 Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Nyttan av att vara ansluten till kommunalt VA speglas inte bäst av konsumerad volym, utan i att ha tillgång till VA-anläggningen året om. Investeringar i nät och reningsverk etc. måste dessutom göras utifrån den årliga toppbelastningen. Dock skulle en högre andel av kostnaderna lagda på den rörliga kubikmeteravgiften kunna tjäna som ett incitament för fastighetsägarna att spara på vattnet, vilket kan vara speciellt viktigt för de kommuner som lider av vattenbrist, exempelvis vid perioder av torka.

Det finns flera argument för att utforma en taxa med stor andel av intäkten från fasta avgifter. Samtidigt kan det vara befogat att även behålla en mindre andel av intäkten från rörliga avgifter. En viss rörlig del kan motiveras av att 1) vissa av VA-huvudmannens kostnader är rörliga 2) som uppföljning av förbrukning. 3) Underlätta arbetet med läcksökning. Ytterst är det dock varje enskild kommun som gör denna avvägning utifrån lokala mål och förhållanden.

Säsongstaxa

Brukningsavgifterna ska som utgångspunkt vara lika, oavsett när på året vattentjänsterna används. I vissa kommuner kan det dock finnas behov av att tillämpa en säsongstaxa. Detta möjliggörs genom 33 § LAV: ”Om det med hänsyn till vattenförsörjningen, behovet av en tillfredställande avloppsrening eller av andra skäl behövs särskilda åtgärder av säsongsbetonad karaktär under en viss del av året, får […] brukningsavgifter för en sådan tid bestämmas på beräkningsgrunder som innebär högre avgifter än under huvuddelen av året”.

En säsongstaxa kan kompensera fastboende för kostnaden att bygga ut VA-anläggningen för att klara en hög andel säsongsboende. Dock ger det inte samma tydliga koppling till kostnader för investering i infrastruktur för toppbelastning som en taxa byggd på stor fast andel. En säsongstaxa ska utformas så att den har en högre andel intäkt av rörliga avgifter, i förhållande till total intäkt, den period under året då befolkningen ökar kraftigt genom tillfälliga besökare. Sedan en lägre del rörlig avgift, i förhållande till total intäkt, övriga delar av året. Ett höjt kubikmeterpris under sommarsäsongen skulle också kunna ses som ett särskilt incitament att minska vattenförbrukningen när vattenbrist kan råda.

Tillämpning av säsongstaxa kräver att en mätning och avläsning av förbrukningen görs precis i anslutning till att säsongstaxan börjar och slutar . Fjärravlästa mätare som nu blir allt vanligare innebär goda förutsättningar för att kunna införa säsongstaxa för de kommuner som uppfyller kraven.

Taxan som styrmedel

I spåren av ökad säsongsmässig vattenbrist i delar av landet har taxekonstruktioner som inkluderar särskilda påslag för storkonsumtion och toppbelastning diskuterats. Modellen har inte genomförts eller prövats och var heller inte föremål för analys i förarbetena till LAV. Dock kan diskussioner i andra typer av differentiering av avgifter studeras som vägledning. Det motsatta förhållandet, mängdrabatt vid storförbrukning, har prövats av Högsta domstolen[43] och Vattenöverdomstolen[44]. I båda dessa domslut fastslås att mängdrabatt kan ges endast om det kan visas att huvudmannen har avsevärt lägre kostnader per producerad kubikmeter än vad taxan medger.

Liknande resonemang kring kopplingen mellan avgiftsfördelning och kostnader kan även ses i tillämpning av avgifter för industrianslutningar till avloppsreningsverk och differentierade avgifter för dagvatten utifrån föroreningsbelastning. Detta kan ge en indikation om att påläggsavgifter för storkonsumtion eller toppbelastning som motiveras av taxan som incitament och inte har kopplats till avsevärda ökade kostnader per

43 NJA 1981 s 640 I

44 DTVa 10/95

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

kubikmeter, kan vara svårt att få igenom med nuvarande lagstiftning. Det saknas även svenska erfarenheter av hur en sådan taxa kan utformas för att bli ett träffsäkert och effektivt instrument.

Avgifterna ska grunda sig på de kostnader som huvudmannen har för att tillhandahålla vattentjänsterna. Kostnaderna ska fördelas mellan de avgiftsskyldiga utifrån vilken objektiv nytta de har av vattentjänsterna. En avgift som endast baseras på att få till ett önskat beteende, utan koppling till en kostnad, är därmed inte något som ligger i linje med den nuvarande lagstiftning.

2.4 Om anläggnings- och brukningsavgifter

Anläggningsavgiften är en engångsavgift som syftar till att täcka kostnaden för att ordna en allmän VA-anläggning. Det är en avgift som tas ut vid anslutning av fastigheter och andra avgiftsskyldiga. Anläggningsavgiften får inte överstiga kostnaden för att ordna den allmänna VA-anläggningen. Den får inte sättas till en nivå som innebär att ett överskott går till drift och underhåll av den allmänna anläggningen.

Brukningsavgifter är en periodisk avgift för drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra nödvändiga kostnader för att tillhandahålla vattentjänsterna som inte täcks av anläggningsavgiften.

Avgifter ska tas ut av både fastighetsägare och sådana som jämställs som fastighetsägare enligt 2 § LAV eller 4-5 §§ LAV samt allmän platsmarkshållare, under de förutsättningar som anges i 24-27 §§ LAV.

Fastighetsägare ska betala för de vattentjänster fastigheten erhåller och har behov av enligt utredningar och beslutat verksamhetsområde. Taxan omfattar:

- Vattenförsörjning (V)
- Spillvattenavlopp (S)
- Dagvatten fastighet (Df), dag- och dränvatten från fastigheten
- Dagvatten gata (Dg), dag- och dränvatten från allmän platsmark[45]

Allmän platsmarkhållare betalar för tjänsten Dagvatten gata (Dg) för de ytor inom verksamhetsområdet där dagvatten leds bort av den allmänna anläggningen.

Kostnaden för att ordna tjänsten Dagvatten gata ska dels fördelas mellan fastighetsägare och allmän platsmarkhållare enligt vad som är skäligt med hänsyn till den berörda allmänna platsmarkens omfattning och fastighetsägarnas nytta av vattentjänsten dels inte överskrida det som behövs för att täcka kostnaderna för den vattentjänsten.

45 Mark som i detaljplan enligt PBL (1987:19) redovisas som allmän plats. Om marken inte redovisas i detaljplan, så inräknas väg eller mark som motsvarar sådan mark.

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

3 Anläggningsavgifter

Anläggningsavgiftens storlek ska enligt LAV bestämmas på beräkningsgrunder som innebär att en fastighetsägare inte behöver betala mer än vad som motsvarar fastighetens andel av kostnaden för att ordna VA-anläggningen. Det maximala avgiftsuttaget ska motsvara den genomsnittliga kostnaden för utbyggnad av VA fram till den enskilda fastighetens förbindelsepunkt, samt därutöver täcka direkta kostnader i samband med själva anslutningen till exempel installation av vattenmätare och viss administration.

Exakt vad som menas med ”ordna en allmän anläggning” framgår inte av varken lag eller förarbeten. Det är därför viktig att ha nyttoprincipen som en grund för vilka kostnader som ska tas med i beräkningsunderlaget för anläggningsavgiften. Det är också viktigt att kunna få fram en genomsnittlig normalkostnad för utbyggnad så att det alltid går att särskilja områden där kostnader avviker beaktansvärt. Det kan därför vara rimligt att inte ta med alla kostnader som krävs för att ordna den allmänna VA-anläggningen. Om ett område kräver utbyggnad av vattenverk och ett annat område kan kopplas på med kort ledning till ett angränsande utbyggt område så blir området som kräver utbyggnad av vattenverket troligtivs mycket mer kostsamt än det andra området. Ett sätt att hantera det på är att inte ta med de kostnader som krävs för att förse området med vattentjänster. Utbyggnad av verk, överföringsledningar och kapacitetshöjning kan istället läggas till kostnadsunderlaget för brukningsavgifter. På så sätt jämförs enbart utbyggnadskostnader inom varje område.

I 31 § LAV står att ”avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist”. Bestämmelsens ordalydelse uttrycker en slags likabehandlingsprincip (den sociala kostnadsfördelningsprincipen)[46]. För att avgöra om ett avgiftsuttag är skäligt och rättvist ska fastighetens nytta av att anslutas till den allmänna VA-anläggningen bedömas. Enskilda fastigheter i olika områden kan ha olika utbyggnadskostnader men ska, om inte särförhållanden gäller (läs vidare om detta i avsnitt 5), betala samma avgift om de har samma förutsättningar och samma nytta av vattentjänsterna.

De olika parametrarna i taxan speglar därför antingen nytta eller relaterar till genomsnittlig kostnad för utbyggnad utifrån fastighetens egenskaper.

Det går inte att från vattentjänstlagens förarbeten eller vägledande domslut avgöra exakt vad som ska ingå som kostnadsunderlag för anläggningsavgifter. Anläggningsavgiften är inte avsedd att täcka kostnader för anläggningens drift och underhåll, däremot finns det inget hinder att anläggningskostnader täcks genom brukningsavgifter.

En anläggningsavgift får i princip inte tas ut två gånger för samma ändamål. Exempelvis ska hänsyn tas till redan betald tomtyta när den styckas av.

3.1 Att välja täckningsgrad

Den andel av kostnaderna för VA-utbyggnad som finansieras via anläggningsavgifter brukar benämnas ”täckningsgrad”. Enligt 32 § LAV får inte anläggningsavgiften överstiga fastighetens andel av huvudmannens kostnader för att ordna VA-anläggningen. Det finns ingenting som hindrar en kommun att besluta om en lägre täckningsgrad än vad utbyggnaden av den VA-anläggningen normalt kostar, men då måste kommunen täcka den resterande kostnaden via brukningsavgifterna.

46 Prop. 2005/06:78 s. 88

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Den totala täckningsgraden innebär samtliga intäkter i förhållande till den totala kostnaden för utbyggnad till nyanslutna fastigheter över en tidsperiod av ett år eller helst den genomsnittliga årliga täckningsgraden över en period av flera år. För att beräkna denna, och kunna finkalibrera beräkningar senare, behöver utgångspunkten vara täckningsgraden för enskilda utbyggnadsområden eller typer av utbyggnadsområden.

En hög täckningsgrad innebär att brukningsavgifterna inte belastas med utbyggnadskostnader. De som redan har betalat sin anläggningsavgift behöver då inte vara med och finansiera andra fastigheters inkoppling, vilket är ett sätt att fördela kostnaderna skäligt och rättvist. Det är dock viktigt att veta att det inte finns några krav från lagstiftaren att anläggningstaxan ska ha en viss täckningsgrad utan det är ett politiskt beslut. För att olika generationer inom VA-kollektivet inte ska behöva bidraga med olika mycket över tid, bör en finansieringspolicy tas fram. Kommunen bör bestämma vilken täckningsgrad anläggningsavgiften ska ha och om förändring av den ska göras bör den höjas och helst inte sänkas. Vid en sänkning av täckningsgraden är man tillbaka vid att de som redan har betalat sin andel för inträde får vara med och bekosta andra fastigheters inträde.

Argument som framförs för en lägre täckningsgrad (och därmed lägre anläggningsavgifter) är att kommunen av olika anledningar vill hålla nere anläggningsavgiftens storlek. Nils Holgerssonstatistiken, där ett antal olika områden jämförs i landets alla kommuner, exempelvis VA-avgifter, är ofta en anledning till att kommunen vill hålla nere ”avgiftstrycket” på kommunmedlemmarna. Kommuner vill ofta öka sin befolkning och därmed antalet skattebetalare. För att säkerställa en ökad inflyttning eller minska en ökad utflyttning kan avgiftsnivån i VA-taxan (i kombination med totalt avgiftstryck i kommunen) användas som argument för kommunens attraktion. Oavsett vilken nivå kommunen väljer är det dock viktigt att det är ett val som grundar sig på ett medvetet beslut.

En allmän rekommendation är att förändra anläggningsavgiften med försiktighet, att arbeta systematiskt och justera den över fler år. En kommun som behöver göra större förändringar rekommenderas besluta om höjningar fördelat på flera år för en mer jämn taxeutveckling. Detta medger även att kommunen kan analysera täckningsgrad utifrån genomförda projekt och på så sätt skaffa sig ett alltmer genomarbetat underlag för analyser och prognoser.

3.2 Anläggningsavgiftens konstruktion

Anläggningsavgiftens konstruktion ska spegla fastigheternas nytta av och i vissa avseenden genomsnittskostnaden för anslutning till kommunalt VA. För detta syfte finns en uppsättning avgiftsparametrar:

Servisavgiften är en avgift för framdragning av varje uppsättning servisledningar[47] för V, S och Df. Den är tänkt att täcka medelkostnaden av en uppsättning serviser med vanligen förekommande längd och dimension fram till fastighetens förbindelsepunkt.

Förbindelsepunktsavgiften tas ut för varje uppsättning förbindelsepunkter. Avgiftsparametern ska spegla fastighetens grundläggande nytta av respektive tjänst. Det vill säga den nytta alla fastigheter har oavsett beskaffenhet. Fastighetsägaren betalar för nyttan av att få tillgång till det allmänna nätet och de allmänna anläggningarna.

Bostadsenhetsavgift är en avgiftsparameter som speglar bostadsfastigheters nytta av den allmänna anläggningen, där antalet lägenheter anses utgöra ett mått på hur stor

47 Servisledningarna är de ledningar som går mellan huvudledningen och förbindelsepunkten.

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

nytta fastigheten har av tillgången till huvudmannens tjänster.I P96 hette denna avgift lägenhetsavgift och namnändringen är enbart av pedagogisk art och innebär ingen juridisk skillnad i betydelse. Bostadsenhet används som ett schablonmässigt uttryck för bostadsfastighetens nytta. Det innebär att det inte spelar någon roll hur många kvadratmeter bostadsenheten är, den räknas ändå som en (1) nytta. För byggnader som inte används för bostadsändamål används istället bruttoarea (BTA)[48] vid beräkning av antalet bostadsenheter. Se vidare i kommentarerna till normalförslaget.

Tomtyteavgiften speglar både kostnad och nytta. Huvudmannens kostnader ökar med ökande tomtstorlek och tomtyteavgiften är en avgift som ska spegla huvudmannens varierande kostnad att bygga ut det lokala nätet där tomternas storlek varierar. Ju större tomterna är, generellt sett, desto längre ledningsdragning förbi. Det totala distributionsnätet blir längre i ett område där tomterna är stora än. Med det nya normalförslaget i denna publikation har dock grunden för uttaget av avgifterna för Dagvatten fastighet och Dagvatten gata förändrats. Dessa tas inte ut genom Bostadsenhetsavgift (tidigare kallad lägenhetsavgift) utan genom tomtyteavgiften. Fastighetens yta speglar både nyttan av omhändertagande av dagvatten från fastigheten (Dagvatten fastighet) och nyttan av infrastruktur för bortledning av dagvatten från lokalgator (fastighetsägarnas andel av Dagvatten gata). Bostadsfastigheters nytta av vattentjänster anses öka proportionellt med fastighetens storlek upp till en viss gräns. För att skillnaden inte skall bli alltför stor mellan fastigheter med liten respektive stor tomtstorlek finns det därför begränsningsregler för tomtyteavgiften. Den får inte överstiga summan av de övriga avgifterna (servisavgift, förbindelsepunktsavgift och bostadsenhetsavgift). Det har bestämts i högsta domstolen att en tomtyteavgift inte får påverka det totala avgiftstuttaget för mycket då tomtyteavgiften till stor del är en kostnadsparameter. Med för stor tonvikt på tomtyteavgiften frångås nyttoprinicipen på ett sätt som inte är acceptabelt.[49]

Vidare kan en Dagvattenavgift tas ut för bortledande av dagvatten från fastigheten, Df, om bortledande sker utan att förbindelsepunkt upprättats. I detta fall tas inte någon Servisavgift ut för Df och förbindelsepunktavgiften reduceras. Avgiften för dagvattenanslutning utan förbindelsepunkt ska till storleken vara densamma som del av Servisavgift adderat med del av förbindelsepunktsavgift. Den totala anläggningsavgiften ska således inte skilja sig åt beroende på vilken teknisk lösning huvudmannen har valt.

Valet av nivå för enskilda avgiftsparametrar avgör hur konstruktionen påverkar avgifterna för olika typer av fastigheter.

48 Bruttototalarean, BTA beräknas enligt Svensk Standard SS21054:2009. Den är summan av alla våningsplans area och mäts från byggnadsdelarnas utsida. I BTA inräknas bland annat mellanvåningen (entresol). Om BTA uppdelas på skilda nyttjandeenheter eller efter funktion (exempelvis bostad eller lokal) dras gränsen mitt i den skiljande väggen.

49 RegR dom från 1979, mål 3521-1978

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Avgifterna beror av fastigheternas beskaffenhet.	Tomtyteavgift	Höjs denna i relation till övriga parametrar ökar avgiften för fastigheter med stor yta men få bostadsenheter. Begränsningsregeln medför dock att fastigheter med stora tomter får betala för en allt större del av sin yta ju lägre tomtyteavgiften är.
	Bostadsenhetsavgift	Höjs denna i relation till övriga parametrar ökar flerfamiljshusens avgift relativt enfamiljshus.
Avgifterna är lika för samma uppsättning vattentjänster oavsett fastighetens beskaffenhet.	Förbindelsepunktsavgift	Höjs denna i förhållande till Tomtyteavgift och Bostadsenhetsavgift ökas enfamiljshusens avgift jämfört med övriga.
	Servisavgift	Höjs denna i förhållande till Tomtyteavgift och Bostadsenhetsavgift ökas enfamiljshusens avgift jämfört med övriga.

Tabellen visar något förenklat avgiftsparametrarnas funktion och hur de förhåller sig till varandra. Vid en omarbetning av taxan måste en analys av hur taxan påverkar avgifterna för olika avgiftsskyldiga alltid göras.

3.3 Att arbeta med anläggningsavgifternas nivå

Kostnaderna för VA-utbyggnad utgör grunden för anläggningsavgifternas nivå. Det är upp till varje enskild kommun att välja en täckningsgrad upp till 100 procent. Täckningsgraden syftar inte på en enskild fastighets grad av kostnadstäckning (avgift/kostnad) utan det totala avgiftsuttaget för nyanslutningar i relation till den totala utbyggnadskostnaden. Täckningsgraden för enskilda områden kan variera.

Det är av flera skäl viktigt att gå igenom anläggningsavgifternas utfall i förhållande till verkliga utbyggnadskostnader:

- Täckningsgraden måste kunna redovisas tydligt och transparent som underlag för politiska beslut om taxan.
- Det är viktigt att göra en prognos av konsekvenserna av täckningsgraden och se över hur stor del av utbyggnadskostnaderna som kommer behöva tas med andra medel (vanligen intäkter från brukningsavgifter) och vilka taxekonsekvenserna blir över tid.
- Kommunen måste kunna utreda särtaxa[50] vid behov och kunskaper om normal genomsnittlig utbyggnadskostnad är då en förutsättning.
- Analys av täckningsgrad ger en generell kunskap om hur väl nuvarande avgiftsnivå täcker framtida utbyggnader. Det ger kommunen möjlighet att besluta om förändring av avgiftsnivån i god tid innan de nya områden kopplas in.
- Analys av täckningsgraden ger kunskap om täckningsgrad för olika typer av utbyggnad.
- En konsekvensanalys för hur taxan påverkar olika avgiftsskyldiga och olika fastighetstyper kan användas för att analysera om kostnaderna är skäligt och rättvist fördelade.

Utbyggnadsområden kan något förenklat delas in enligt följande:

A. Exploateringsområde, där anslutning sker av ny bebyggelse med nya lokalgator.
B. Omvandlingsområde, som ska tas in i verksamhetsområdet, med befintlig bebyggelse som har enskilda VA-anläggningar men behöver allmän VA-försörjning (exempelvis gamla fritidsområden som blir till permanentboende).
C. Förändringar inom verksamhetsområdet där befintlig bebyggelse på fastigheterna väsentligt ändras, rivs eller ändrar användningsområde och fastighetsbildningen ändras så att ombyggnader av den allmänna anläggningen krävs.

50 Läs vidare om särtaxa i kapitel 5.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

D. Förtätning i områden inom verksamhetsområdet vilket avser avstyckningar från befintliga fastigheter varvid nya, obebyggda fastigheter uppkommer som kan bebyggas och kräver ny servis till befintlig VA-anläggning.

Svenskt Vatten rekommenderar att alla kommuner gör en analys av täckningsgrad. Som stöd till detta arbete finns förutom denna publikation instruktionstexter på Svenskt Vattens hemsida (VA-chefens verktygslåda). Beräkningarna bör göras på ett tydligt och konsekvent sätt och kunna tjäna som underlag för anläggningstaxans konstruktion och val av avgiftsnivåer. Vidare föreslås att kommunerna följer upp och vid behov justerar sin analys varje år.

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

4 Brukningsavgifter

Brukningsavgifter är en periodisk avgift som ska täcka drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra nödvändiga kostnader för att tillhandahålla vattentjänsterna som inte täcks av anläggningsavgiften.

4.1 Brukningsavgiftens konstruktion

Brukningsavgifter består av en uppsättning parametrar som – tillämpat på avgiftsskyldiga – ska fördela kostnaderna på ett skäligt och rättvist sätt. Den grundläggande fördelningsregeln är fastighetens nytta.

Svenskt Vattens normalförslag för brukningsavgifter utgår ifrån fem avgiftsparametrar för fastigheter. I den tidigare publikationen fanns ett basförslag med fyra avgiftsparametrar. Bakgrunden till den förändrade konstruktionen är att skapa en taxestruktur som bättre speglar nyttan av dagvattentjänsterna. Parametrarna är följande:

A. En grundavgift per år som är samma för samtliga fastigheter
B. En avgift per m³ levererat vatten
C. En avgift per år och bostadsenhet för bostadsfastighet och därmed jämställd fastighet
D. En avgift per år och m² tomtyta för annan fastighet
E. En dagvattenavgift per år och m² tomtyta

De olika parametrarna speglar dels fastighetens nytta av de vattentjänster kommunen tillhandahåller, dels den kostnad fastigheten orsakar.

Grundavgiften motsvarar vad som i tidigare publikation kallades fast avgift och är densamma för alla fastigheter. Den ska bl.a. täcka kostnad som är densamma för alla abonnenter såsom abonnentregister, debitering och viss planering och administration.

Avgiften per m³ levererat vatten är den rörliga delen för tjänsterna vatten och spill, kallas nedan kubikmeteravgift eller kbm-avgift.

Det finns även en fast del som ska spegla nyttan av vatten och spill. För bostadsfastigheter och därmed jämställda fastigheter tas denna ut som bostadsenhetsavgift och för annan fastighet som tomtyteavgift.

En förändring i det nya förslaget är att en särskild ytbaserad dagvattenavgift introduceras som ska spegla nyttan och kostnaden av omhändertagande av dagvatten från fastigheten (Df) samt omhändertagande av dagvatten från lokalgator (Dg) (för fastighetsägare). Avgiftsparametern bygger liksom tomtyteavgiften på fastighetens yta, men gäller för samtliga fastigheter (även bostadsfastigheter och därmed jämförbar fastighet). Fastighetens totala yta får anses vara ett tillfredställande mått på nyttan av tjänsten att få dagvatten från den egna fastigheten omhändertagen (Df). Den ses också som en rimlig parameter för fastighetens nytta av kringliggande infrastruktur, alltså avledningen av dagvatten från lokalgator (Dg).

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Avgiftsparametrarnas relation till de olika vattentjänsterna framgår av tabellen nedan:

	V	S	Df	Dg
Grundavgift	Ja	Ja		
Kubikmeteravgift	Ja	Ja		
Bostadsenhetsavgift	Ja	Ja		
Tomtyteavgift	Ja	Ja		
Dagvattenavgift			Ja	Ja

Den rörliga delen utgörs av kubikmeteravgiften och den fasta delen av de övriga avgiftsparametrarna. Se 2.3 för rekommendationer om fast och rörlig del.

Förändring från tidigare publikations basförslag

Den stora förändringen är att en ny avgiftsparameter introduceras, dagvattenavgift. Den är liksom tomtyteavgiften baserad på fastighetens tomtyta, men gäller till skillnad från tomtyteavgiften samtliga fastigheter.

Den nya utbrutna dagvattenavgiften förändrar delvis syftet med lägenhetsavgift respektive tomtyteavgift. Dessa utgör med detta förslag den fasta avgiftsparametern för nyttan av Vatten och Spill för bostadsfastighet respektive annan fastighet.

Vidare kallas nu avgiften som är densamma för alla fastigheter för grundavgift istället för fast avgift, detta för att förtydliga att den fasta delen i taxan (oberoende av konsumtion) består av flera avgiftsparametrar. Detta utgör ingen förändring i sak.

4.2 Alternativa taxemodeller

Svenskt Vattens normalförslag är en rekommendation och ska inte ses som tvingande. Det väsentliga är att principerna i vattentjänstlagen uppfylls. Att använda Svenskt Vattens normalförslag har dock många fördelar. De viktigaste fördelarna är att förslaget baseras på ett gediget branschgemensamt arbete som tagit hänsyn till den rättsutveckling som har skett. Det kan även innebära risker med att ta fram egna konstruktioner eller variationer. Om egna justeringar görs behöver det finnas en förståelse för hur helheten påverkas. Det finns flera alternativa modeller som tillämpas idag. Nedan följer några kommentarer till de vanligast förekommande och vad som bör beaktas om man behåller eller anpassar till det nya förslaget.

4.2.1 Svenskt Vattens förra basförslag (P96)

Svenskt Vattens tidigare publikations basförslag består av en fast årlig avgift, en lägenhetsavgift för bostadskategorin, en tomtyteavgift för kategorin annan fastighet och en kubikmeteravgift. Allmän platsmarkhållare betalar en avgift per kvadratmeter. I P96 finns ingen specifik dagvattenavgift utan denna ingår i fast avgift och lägenhetsavgiften för bostadsfastigheter och tomtyteavgiften för annan fastighet.

4.2.2 Taxa utan Bostadsenhetsavgift/lägenhetsavgift (tidigare kallat alternativförslag BI)

I den tidigare publikationen (P96) ingick ett alternativförslag BI där lägenhetsavgift inte fanns utan tomtyteavgift tillämpades för både bostadsfastigheter och annan fastighet. Tomtyta är dock ett sämre mått på nytta av vatten och spill för flerfamiljshus och detta komplicerar möjligheten att ta ut en större fast del. Denna modell kan med fördel omarbetas till det nya normalförslaget.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

4.2.3 Enkel förbrukningstaxa (tidigare kallat alternativförslag BII)

I denna modell ingår endast en fast avgift som är samma för alla fastigheter och en rörlig kubikmeteravgift. Eftersom den fasta delen inte kan differentieras utifrån fastighetens nytta av vattentjänsterna (som med lägenhets- eller tomtyteavgiften) blir intäkterna till stor del rörliga vilket gör intäkterna osäkra. Vattenförbrukning är inte en rimlig avgiftsparameter för dagvatten. Denna modell är därmed inte lämplig vid olika typer av bebyggelse och för att fördela dagvattenkostnader. Kommuner som fortfarande tillämpar denna modell bör ändra taxekonstruktion. Svenskt Vatten rekommenderar att kommunerna då istället utgår ifrån denna publikations normalförslag.

4.2.4 Taxa med avgiftsparameter mätarstorlek

Taxor med avgifter baserade på mätarstorlek är relativt vanligt förekommande. Kostnad och nytta speglas av en avgift kopplad till mätarnas storlek eller kapacitet. Det kan vara relativt lätt att administrera en mätarbaserad avgift då huvudmannen redan har all information som krävs för att räkna fram en avgift. Finns inget register på antalet lägenheter, BTA eller tomtyta så kan arbetet med att göra om taxekonstruktionen till att följa P120 kräva en större insamling av uppgifter som inte tidagare har funnit i kundregistret.

Vill man fortsätta med en mätare- eller kapacitetsbaserad taxa så är det viktigt att fundera på hur dagvattenavgiften ska tas ut. En mätaravgift är inte en optimal parameter för att ta ut avgift för dagvatten. Den bör kompletteras med en ytbaserad dagvattenavgift och tillämpa mätarstorleksparametern som Bostadsenhetsavgiftsparametern tillämpas i normalförslaget.

4.2.5 Taxa med avgiftsparameter differentierad eller hårdgjord yta

Differentierade ytbaserade avgifter i taxans brukningsdel finns i ett antal kommuner i Sverige idag. I dessa kommuner har de avgifter som inte bara tar hänsyn till tomtytan utan också till ytans varierande hårdgjordhetsgrad, alltså hur genomsläpplig den är för dagvatten. Principen för en differentierad ytbaserad avgift är att ju mer hårdgjord ytan är (till exempel asfalterade ytor) desto högre avgift. Det finns också taxor där kommunen bara debiterar hårdgjorda ytor. Tanken med modellen är att hårdgjorda ytor genererar mer och snabbare dagvatten som ställer högre krav på det allmänna dagvattensystemet, vilket då skulle kunna motivera högre avgifter för dem som orsakar det större tillflödet.

Ju mer uppgifter som måste tas fram, bedömas och sedan hållas uppdaterade, desto mer arbete för huvudmannen. Det kan därför vara svårt för mindre kommuner att motivera det arbete och den administrativa kostnad en differentierad avgift innebär.

Allt pekar på att ökade klimateffekter kommer att innebära att både kommunen och huvudmannen behöver upprätthålla tydliga modeller och data för dagvattenavrinning. Teknisk utveckling gör sådana beräkningar alltmer administrativt enkla. Därför kan intresset för denna typ av taxemodeller öka.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

5 Särtaxa

Principen för avgiftssättning i taxan bygger på 31 § LAV om fördelning ”enligt vad som är skäligt och rättvist” mellan fastighetsägarna inom VA-kollektivet. Det innebär i första hand att nyttoprincipen ska råda vilket har redogjorts för ovan. Det finns dock tillfällen när kommunen ska frångå nyttoprincipen och istället basera en större del av avgiften på vilken kostnad fastigheten/fastigheterna orsakar. Nyttoprincipen ska frångås om kostnaden för viss eller vissa fastigheter på grund av särförhållande i beaktansvärd omfattning avviker från det normala. Detta kallas för särtaxa och tillämpas huvudsakligen för anläggningsavgifter men kan även tillämpas för brukningsavgifter.

En särtaxa ska tillämpas om följande två kriterier är uppfyllda samtidigt:
1. Kostnaderna avviker beaktansvärt i jämförelse med andra områden.
2. Avvikelsen beror på särförhållanden kopplat till området.

Först måste utredas om kostnaderna avviker i beaktansvärd omfattning jämfört med andra fastigheter eller områden i verksamhetsområdet. Från avgöranden före 1996, då kravet i lagen ändrades från ”avsevärt” till ”beaktansvärt”, framgår att det inte är så mycket som 50 procent skillnad i kostnadshänseende jämfört med andra verksamhetsområden. Kostnaderna skiljer sig vanligtvis ganska mycket mellan olika områden. Den exakta gränsen för när en särtaxa är aktuell är inte prövad.

I prop. 1995/96:188 diskuteras vad som skall anses utgöra sådana beaktansvärda kostnadsskillnader att de ska medföra förhöjt avgiftsuttag genom särtaxa. Av vad som där anförts kan konstateras att så små kostnadsskillnader som 15 – 20 procent när det gäller kostnaden för en eller flera fastigheters VA-försörjning jämfört med vad som är normalt inom verksamhetsområdet inte bör föranleda att normaltaxans avgifter frångås. Någon bestämd brytpunkt anges inte heller i förarbetena utan frågan måste bedömas efter omständigheterna där bl.a. antalet berörda fastigheter kan påverka förutsättningarna för införande av särtaxa. Som vägledning kan gränsen för när särtaxa kan bli aktuellt i ett område anges till ca 30 procents skillnad i kostnad för VA-utbyggnad jämfört med genomsnittet inom kommunen.

Det räcker alltså inte att enbart kostnaderna avviker, utan avvikelsen måste bero på unika särskilda förhållanden kopplade till området som ska byggas ut. Vad som anses som särskilda omständigheter eller särförhållanden skiljer sig från kommun till kommun och här lämnar inte rättspraxis några entydiga svar. I en kommun med största delen åkermark kan berg vara ett särförhållande och i en kommun med största delen berg, kan åkermark vara ett särförhållande. Därför måste de fysiska förutsättningarna och omständigheterna utredas i varje specifikt fall.

Ur rättspraxis framgår vägledning för vad som kan utgöra ett särförhållande.[51] Nedan listas några exempel på kostnadsdrivande faktorer som tagits upp. Om det anses utgöra ett särförhållande som motiverar särtaxa avgörs av hur det normalt ser ut i kommunen.
- Topografiska skillnader, till exempel kuperad terräng där det behövs fler pumpar än normalt.
- Geotekniska förhållanden, till exempel behov av bergschakt eller stabiliseringsåtgärder.

51 I Svea hovrätts dom 2013-06-14, M 0870-12 rörde sig om ett redan bebyggt område som komplicerat utbyggnaden. I målet var fastigheterna relativt stora med längre ledningssträckor som följd. Området var relativt kuperat vilket medfört behov av djupare schakt och fler pumpstationer än normalt samt förekommande merkostnader för återställning av befintliga vägar.

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

- Stora fastigheter med lång ledningsdragning (mer meter ledning än normalt per fastighet) mellan fastigheterna och där förtätning av någon anledning är utesluten/begränsad eller tvärtom.
- Befintlig bebyggelse där det bland annat kan bli dyra återställningskostnader eller extra besvärligt att anlägga (specialmaskiner).
- Överföringsledning, kan i vissa fall ingå i beräkningen av avgiften men då krävs att det går att avgränsa hur många som har nytta av utbyggnaden. Om det finns fastigheter längs överföringsledningen eller fastigheter som inom överskådlig tid kommer att få nytta av utbyggnaden måste kostnaderna fördelas även på dessa.
- Särskilda natur- eller kulturvärden som ska bevaras utöver det normala och som fördyrar anläggningens utförande, exempelvis Natura 2000-område.

Det finns också prövat några exempel på vad som inte har godkänts som särförhållanden, exempelvis val av teknisk lösning (Lätt trycksatt avloppssystem, LTA) eller tät exploateringsgrad. Däremot har kostnaden för LTA-pumpar godkänts som en kostnad som kan ligga till grund för särtaxan, det är dock inget särförhållande.[52]

Det är viktigt att ta i beaktande hur många fastigheter som ska vara med och dela på kostnaderna. Här är det nödvändigt att räkna med alla eventuella inom överskådlig tid tillkommande fastigheter inom det geografiska området, även utanför verksamhetsområdet. Det är dock inte prövat för vilken tidsperiod den bedömningen ska göras. En ansats kan vara att använda kommunens översiktsplan som stöd.

För särtaxans konstruktion har det visat sig att det är viktigt att beakta olika bebyggelsestrukturer inom området och möjligheter till differentiering av avgiften för olika typer av fastigheter. Det finns mål som underkänt en särtaxa som satts som ett fast pris per fastighet (kr/fastighet) med motivet att den inte tar hänsyn till olika bebyggelsestruktur som normaltaxan gör. En avgift måste alltid ta hänsyn till att olika fastigheter har olika nytta av VA-anläggningen. Kommunen får heller inte ha en högre kostnadstäckningsgrad för särtaxan än för normaltaxan.

Det är kommunen som har bevisbördan för att den har rätt att påföra fastighet annan avgift än vad som gäller för övriga fastigheter inom verksamhetsområdet. Principen om särtaxa gäller både om kostnaden är beaktansvärt lägre eller beaktansvärt högre än genomsnittlig kostnad.

Bedömning om det finns grund för särtaxa har i vägledande domslut utgått från hur väl kommunen har kunnat visa på vad en normal genomsnittlig utbyggnadskostnad är och vilka särförhållanden som kommunen anser påverkar kostnaden.[53]

Exempel

Om den beräknade genomsnittskostnaden är 200 000 kr för ett omvandlingsområde men endast 150 000 kr i snitt i kommunen så kan – om detta kan visas och övriga villkor är uppfyllda – en särtaxa tillämpas. Om normalavgiften enligt taxa är 100 000 kr (dvs 2/3 av normalkostnaden för anslutning till VA) kan dock inte särtaxan sättas till 200 000 kr utan 2/3 av detta, 133 000 kr.

Att kommunen vid tidigare utbyggnad inte tagit ut särtaxa är inte ett skäl att inte besluta om en ny när kriterierna är uppfyllda.[54]

52 Statens VA-nämnds beslut 2012-10-08 BVa 61

53 Se exempelvis Statens VA-nämnds beslut 2014-12-10 BVa 109

54 HD 1993-12-06, DT 727

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

6 Specialfall

6.1 Samfälligheter

När fastigheter som ingår i en samfällighet för VA-frågor tas med i ett verksamhetsområde så säger 8 § LAV att alla fastigheterna i samfälligheten ska tas med i verksamhetsområdet oavsett om alla omfattas av ett större sammanhang eller ej.

Taxan ska tillämpas inom verksamhetsområdet för fastigheter som ingår i samfälligheten. Till skillnad från andra fastigheter i ett verksamhetsområde har samfälligheter bara en uppsättning serviser som är gemensam för flera fastigheter. Nyttan kan därför bedömas vara mindre för varje fastighet, eftersom huvudmannen inte behöver dra fram ledningar till varje enskild fastighet. Det är därför rimligt att anpassa avgiftsnivån i taxan för fastigheter som ingår i en samfällighet för VA-frågor. Denna justering får dock inte innebära en oskäligt stor reduktion i förhållande till övriga VA-kollektivet. Det krävs således en avvägning som är rättvis, men även tydlig och enkel att tillämpa.

Det finns två olika sätt att hantera anslutningen av en samfällighet:

1. Samfälligheten har en gemensam förbindelsepunkt och har investerat i ett lokalt nät inom området som de äger och underhåller, men mätning av förbrukning samt fakturering sker individuellt för varje fastighet
2. Som ovan men med gemensam mätning och fakturering efter att samfälligheten och kommunen avtalat om detta i enlighet med 5 § LAV.

I de fall fastigheter saknar mätare kan schablonavgift uttas om taxan så medger.

Anläggningsavgifter för samfällighet

I P96, delas Servisavgiften lika mellan fastigheter med gemensam förbindelsepunkt. I och med denna nya publikations normalförslag ska även förbindelsepunktsavgiften reduceras. I rättspraxis har domstolen fastslagit att en fastighet som delar förbindelsepunkt med andra fastigheter inte har samma nytta av den allmänna anläggningen som de fastigheter som har fått en egen förbindelsepunkt invid fastighetsgränsen. Hur mycket den bör reduceras med måste analyseras av varje enskild kommun, vilket bland annat beror på hur hög förbindelsepunktavgiften är satt i förhållande till övriga avgifter.

Brukningsavgift för samfällighet

P96 angav ingen särskild reduktion för samfälligheter som delar en förbindelsepunkt. P96 angav såväl kostnads- som nyttosynpunkt är det dock rimligt att någon sorts reduktion utgår även för brukningsavgifter. Det finns några avgöranden där brukningsavgift för samfälligheter har prövats och som nämnts ovan har domstolen kommit fram till att en fastighet som ingår i en samfällighet för VA-frågor inte har samma nytta av den allmänna VA-anläggningen som alla andra och ska därför betala lägre avgifter. Samfälligheten står för viss om än begränsad drift och underhåll samt i vissa fall administration kring avläsning och fakturering av individuella fastigheter.

En lämplig parameter att använda för reduktion är grundavgiften (tidigare kallad fasta avgiften), som speglar grundnyttan för samtliga fastigheter. Exempel på två möjliga ytterligheter i tillämpningen:

- En fast avgift tas ut per fastighet, även för samfälligheter med gemensam förbindelsepunkt. Det vill säga brukningsavgiften blir densamma som för motsvarande fastighet med egen förbindelsepunkt. Detta innebär att ingen hänsyn tas till den minskade nyttta fastigheten inom samfälligheten har.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

- En grundavgift tas ut för samfälligheten som delas lika mellan fastigheterna. Det vill säga, samfälligheten betraktas som ett flerfamiljshus vad gäller grundavgiften. Detta kan innebära en betydande reduktion. För en normalvilla utgör grundavgiften mellan 20-50 procent av den årliga brukningsavgiften enligt gällande kommunala taxor.[55] Det innebär att för större samfälligheter i kommuner där grundavgiften är stor i förhållande till övriga avgiftsparametrar så kan brukningsavgiften för en fastighet i en samfällighet uppgå till endast hälften av motsvarande fastighet med egen förbindelsepunkt. Troligtvis innebär det att för stor hänsyn tas till den minskade nyttan.

I denna publikations normalförslag ingår en särskild grundavgift med en lägre avgift för fastigheter i en samfällighetsförening. Vidare görs åtskillnad mellan fastigheter i samfälligheter med egen respektive gemensam mätning. Detta ger störst möjlighet att välja rättvisa nivåer utifrån tydliga skillnader i fastigheternas nytta.

Grundavgifterna för fastigheter i samfällighet med egen mätning eller gemensam mätning beror av taxans konstruktion i övrigt och nivån på de olika avgiftsparametrarna, men följande allmänna råd kan ges:

1. I taxan bör kommunen ange hur grundavgiften reduceras för fastigheter anslutna med gemensam förbindelsepunkt.
2. Reduktionen ska anges separat både för individuell respektive gemensam mätning och fakturering.
3. Vid framtagande av taxan ska en analys göras som belyser hur denna konstruktion speglar en skälig och rättvis fördelning av kostnaderna.
4. Reduktionen ska spegla fastigheternas minskade nytta och kommunens lägre kostnader.
5. Reduktionen måste även vara skälig och rättvis sett utifrån hela avgiftskollektivet, det vill säga inte innebära orimligt stora reduktioner.

6.2 Små bostadsenheter

Bostadsenhetsavgiften är den avgiftsparameter som i tidigare taxeförslag fördelat nyttan olika mellan olika bostadsfastigheter, både i anläggnings- och brukningsavgiften. Fastigheternas större eller mindre nytta av den allmänna VA-anläggningen mäts alltså endast efter antalet bostadsenheter på fastigheterna. Det innebär att den minsta stugan som bedöms som en bostadsenhet får betala lika stor Bostadsenhetsavgift som den största enfamiljsvillan och att avgiften för det minsta studentrummet som kan betraktas som en lägenhet (bostadsenhet) blir lika stor som för tiorumslägenheten.

En lägenhet (nu bostadsenhet) har i praxis ansetts kunna definieras som en avskild enhet med till exempel kök, toalett och egen ingång. Hänsyn kan normalt inte tas till föränderliga förhållanden som hur många personer som kan tänkas bo i en-, två-, trerumslägenheter eller till hur dessas vanor är med avseende på matlagning, duschande m.m. Vilka rum och vilken utrustning som en bostadsenhet får eller måste innehålla kan variera. Bedömningen av VA-nyttan görs i första hand utifrån fastighetens objektiva användningsmöjlighet. Frågan som behandlas i nedanstående rättsfall är hur liten en bostadsyta får vara för att ändå anses ha samma nytta som en genomsnittlig bostadsenhet.

Det finns rättsfall där bostadsenhetsavgiften har reducerats när bostadsenheten har varit liten till ytan i förhållande till en normal bostadsenhet. Domstolen har ansett att nyttan för den mindre bostadsenheten har varit uttunnad på ett sätt som gör att full bostadsenhetsavgift inte ska utgå. Det har varit specialfall med studentboende i källarutrymme

55 Källa: VASS taxa 2019

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

och för orten onormalt många små lägenheter på en och samma fastighet.[56] Likaväl finns det avgörande som säger att bostadsenhetsavgiften för en friggebod inte ska reduceras.[57] Det är således inte entydigt i rättspraxis vad som ska gälla även om det delvis pekar mot att nyttan tunnas ut när det finns många små lägenheter på samma fastighet.

Detta har lett till att det i detta förslag finns ett tillägg som kan läggas till taxetexten där förslag på hur en reducerad lägenhetsavgift kan tas ut. För att kunna avgöra om en till ytan mindre bostadsenhet ska omfattas av reduktion måste en ytgräns sättas. Det innebär att det måste finnas en bestämmelse i taxan som säger hur stor till ytan, dvs antal m², bostadsenheten max får vara för att reduktion ska vara aktuell. Kommunen bör fundera på om fastighetsunderlaget i kommunen är sådant så att det behövs en avgift för mindre lägenheter innan den införs.

6.3 Ytterligare anläggningsavgift vid om- och tillbyggnad

Huvudmannen har rätt att ta ut mer i avgift vid om- och tillbyggnad för sådan byggnads- och tomtyta som det tidigare inte har erlagts avgift för. Detta gäller oberoende av om tillkommande ytor är försedda med VA-utrustning eller inte och om utökningen föranlett särskild VA-kostnad för huvudmannen eller inte. Tilläggsavgift för tillkommande våningsyta har exempelvis godtagits för ett tillbyggt, friliggande kallgarage utan någon VA-installation.[58] I ett beslut i VA-nämnden[59] anges att frågan om en nyttoökning har inträffat ska bedömas enligt samma principer som enligt taxan som gäller för fördelning av skyldigheten att betala anläggningsavgift. Det ansågs därför att ytterligare anläggningsavgift skulle utgå med anledning av att en bostadsfastighet byggts om till vad taxan betecknade som annan fastighet.

Dessa principer har även tillämpats i beslut där frågan gällt tilläggsavgift när nya mindre byggnader uppförts på fastigheten (friggebod/attefallshus).[60]

6.4 Stora byggnader och lokaler

Grundprincipen är att det ska utgå avgift för alla bostadsenheter som taxans regler medger oavsett om det blir ovanligt (för orten) många. Detta helt oavsett hur fastighetsägaren använder sin fastighet och om det finns vattentjänster inkopplade till all yta. Mark- och miljödomstolen har vid flertalet gånger prövat om nyttan har tunnats ut på grund av många bostadsenhetsavgifter. Trots att huvudmannen har räknat bostadsenheter även på ytor utan inkopplade vattentjänster och kallager så har domstolen bedömt att full avgift ska betalas.

Dock finns det några fall där domstolen har ansett att nyttan varit uttunnad och i ett fall handlade det om anläggningsavgift för en tillkommande byggnad som användes som lager åt spannmål. Det var enbart vatten som var inkopplat till byggnaden på grund av att sprinkler var installerad och i det fallet ansåg domstolen att antalet debiterade bostadsenhetsavgifter inte stod i proportion till fastighetens faktiska nytta, vilket ledde till en reducering av antalet bostadsenhetsavgifter.[61] I ett annat fall var det bruknings-avgiften för en stor lagerlokal med låg förbrukning som var föremål för jämkning av

56 MÖD 2016-12-29, mål nr M 4803-16 och MÖD 2017-12-15 mål nr M 10622-16

57 Statens VA-nämnd 2015-03-06 Beslut BV a 22 Va 403/13.

58 Satens VA-nämnd 1975-02-17 Beslut 1975-02-17 BVa 18/75

59 Statens VA-nämnd 1986-02-27 Beslut 1986-02-27 BVa 46/86

60 Statens VA-nämnd 2015-03-06 Beslut 2015-03-06 BV a 22 Va 403/13

61 Dom 2016-04-27 M 102-16

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

antalet bostadsenhetsavgifter (eller debiterbar yta). Där ansåg domstolen att nyttan var uttunnad delvis på grund av hur lokalen användes som lager och den låga förbrukning som styrkte den låga användningsgraden. Fastighetsägaren fick sin bostadsenhetsavgift reducerad.[62]

Bedömningarna blir olika för anläggnings- respektive brukningsavgifter. För anläggningsavgifter handlar det inte om hur fastigheten brukas idag utan vad den enligt en objektiv bedömning kan utnyttjas till. Till exempel konstaterade VA-nämnden i ett fall rörande kyrkor och församlingslokal: ”Lokalerna och därtill hörande biutrymmen har sådan storlek och utformning att de medger sammankomster för och besök av ett stort antal personer.” Att lokalernas kapacitet för tillfället inte nyttjades fullt ut saknade betydelse för fastigheternas mer varaktiga nytta.[63]

Anläggningstaxan är en engångsavgift vid anslutningstillfället och det är rimligt att då utgå ifrån hur fastigheten kan nyttjas. Brukningsavgiften är periodisk och kan justeras om fastighetens nuvarande användning markant förändras.

62 Beslut 1998-04-29 BVa 37

63 Beslut 1985-09-05, BVa 67, VA 216/82

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

7 Dagvatten

I detta nya förslag till taxekonstruktion har uttaget av dagvattenavgifter förändrats. Från att tidigare ha följt samma fördelningsprincip som vatten och spillvatten är fördelningen för just dagvatten nu särskild. Med fördelningsprincip menas här vad som styr om avgiften blir högre eller lägre för en fastighet. Nyttan av de olika vattentjänsterna har varit kopplad till samma avgiftsparametrar oavsett vattentjänst i P96 och framför allt har antalet lägenheter (numera bostadsenheter) styrt avgiftens storlek. Ju fler bostadsenheter desto större nytta och högre avgift.

Denna nytto- men också kostnadsfördelningsprincip har en tydlig koppling till vattenförsörjning och spillvattenhantering. Dimensioneringen styrs till stor del av hur många bostadsenheter (och därmed personekvivalenter) som ska försörjas av vatten- eller spillvattenanläggningen. När det gäller dagvattentjänsterna är kopplingen till just antalet bostadsenheter (eller personekvivalenter) inte lika självklar. Dimensioneringen av dagvattenanläggningen styrs av helt andra parametrar såsom till exempel regnintensitet, yta och avrinningskoefficienter.[64] Till viss del kan antalet människor som bor på en fastighet ses som ett mått på hur många som har nytta av att dagvattnet leds bort från själva fastigheten och den allmänna platsmarken i området. Allt större utmaningar med stora dagvattenflöden och mer intensiva regn har dock en tydligare koppling till stora ytor och främst då hårdgjorda ytor. Ju större ytor som ansluts till den allmänna anläggningen desto större dagvattenutmaning för huvudmannen.

Just yta som parameter har under framtagandet av denna publikation bedömts vara ett mer rättvisande mått på dagvattennyttan än antalet bostadsenheter. Ju större yta som ansluts desto större nytta av dagvattenanslutningen. Större ytor medför också högre kostnader för huvudmannen i och med att en mer omfattande dagvattenanläggning krävs. Sammantaget har fastigheternas tomtyta liksom den allmänna platsmarkens yta bedömts vara ett rättvisande mått för dagvattenavgiften.

Det står uttryckligen i LAV (26, 27 och 30 §§) att kostnaden för att hantera dagvatten från allmän platsmark (Dg) ska delas mellan inte bara fastighetsägarna utan också med allmän platsmarkhållare. Det innebär att det i LAV finns särskilda krav på redovisning av kostnader och intäkter för dagvatten.

Det finns två typer av dagvattentjänster vilka båda måste hanteras i taxan och detta trots att det kan vara svårt att separera kostnaderna för de två vattentjänsterna rent praktiskt och redovisningsmässigt. Dagvatten från fastighetsmark (Df) och dagvatten från allmän platsmark (Dg) leds i de allra flesta fall bort i samma dagvattenanläggning. På något sätt måste därför en fördelning tas fram som i första hand speglar nyttan av de olika tjänsterna, men som också tar hänsyn till kostnaderna de orsakar. Kostnaderna för att leda bort dagvatten från allmän platsmark ska dessutom delas mellan fastighetsägare och allmän platsmarkhållare. Figuren visar vilken fördelning som måste tas fram.

64 Ett mått på den maximala andel av ett område (en yta) som kan bidra till avrinningen. Anges som ett tal mellan noll och ett. Områden med mycket hårdgjord yta får en hög avrinningskoefficient. Även lutningen påverkar.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

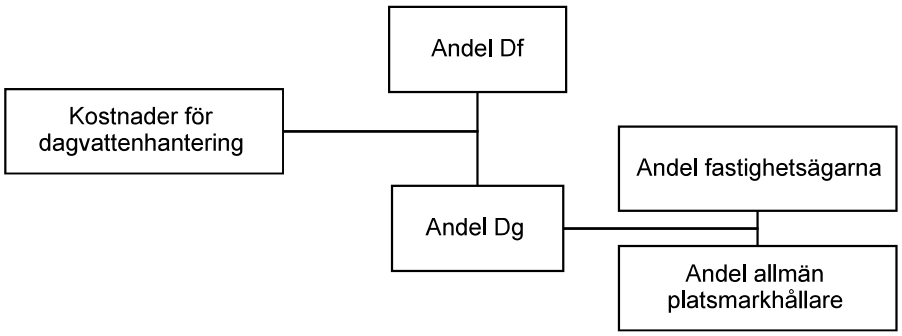

Det är upp till varje kommun att ta fram en fördelning av kostnaderna för de två dagvattentjänsterna som uppfyller kraven på skälig och rättvis fördelning. Det verkar vara relativt vanligt runt om i Sverige att fördelningen sker genom analys av ytor. Detta är också en metod som borde bli allt enklare att utföra ju bättre kommunernas kartunderlag blir och när nyttjandet av olika programvaror ökar. När en analys av olika ytor görs måste två grundkrav vara uppfyllda för att ytorna ska räknas in:

- ytorna ska finnas inom verksamhetsområdet för dagvattentjänsten eller tjänsterna
- det måste finnas en allmän anläggning som leder bort dag- och/eller dräneringsvatten från ytan.

I P96 framgick det att kostnaden för bortledning från lokalgator helt och hållet kan läggas på fastighetsägarna. Detta har dock inte stöd i förarbetena och har inte heller slagits fast i praxis. En rimlig utgångspunkt ur nyttosynpunkt är att fråga sig vilka som har störst nytta av avledning av dagvatten från gatorna. För mindre lokalgator där de boende kan anses ha den största nyttan av ett omhändertagande av dagvatten kan kostnaderna täckas huvudsakligen av fastighetsägare och för större gator täcks de av avgifter för allmän platsmarkshållare.

För att hitta fördelningen av tjänsten Dg mellan fastighetsägare och allmän platsmarkhållare behöver därför en klassning göras av den allmänna platsmarken. För att bestämma klassningen kan följande fråga ställas: Vem har nytta av att dagvattnet från den allmänna platsmarken (en väg, ett torg en lekplats etc.) leds bort?

- Om det främst är de boende i ett område som har nytta av att dagvatten från den allmänna platsmarken leds bort bör bedömningen vara att nyttan är lokal. Exempel på sådan allmän platsmark kan vara lokalgator, mindre lokala lekplatser och gång- och cykelbanor inom ett bostadsområde.
- Om nyttan av avledningen överstiger områdets behov bör bedömningen istället vara att nyttan är allmän. Exempel på sådan allmän platsmark kan vara huvudgator, genomfartsleder och allmänna platser såsom torg och stadsparker.

Med denna bedömning av den allmänna platsmarken ger klassningen lokal fastighetsägarnas del och klassningen allmän just allmän platsmarkhållares del.

7.1 Att särskilja och redovisa kostnader för dagvattenhantering

Enligt 30 § LAV får uttaget av VA-avgifter totalt sett inte överstiga VA-verksamhetens nödvändiga kostnader för att tillhandahålla de allmänna vattentjänster som kommunen är skyldig att ordna. Här framgår också att avgiftsuttaget för att tillhandahålla tjänsten Dg (bortledning av dagvatten från allmänna platser) inte får överstiga kostnaderna för just den tjänsten.

Enligt 31 § LAV ska avgifterna bestämmas så att avgiftsuttaget fördelas mellan de

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Med det menas att avgiftsuttaget i första hand ska fördelas utifrån vilken nytta olika avgiftsskyldiga har av vattentjänsterna. Det framgår i lagens förarbeten och från praxis. I 31 § LAV framgår också att avgiftsuttaget för tjänsten Dg ska fördelas mellan fastighetsägare och de som ställer iordning och underhåller allmänna platser. Fördelningen ska ske enligt vad som är skäligt med hänsyn till den berörda allmänna platsmarkens omfattning och fastighetsägarnas nytta av den vattentjänsten.

I arbetet att särskilja kostnaderna för dagvatten så finns det i de flesta fall en viss del direkta kostnader som dagvattenledningar och eventuellt dagvattenrening. Andra kostnader kan däremot behöva särskiljas och separeras från spillvattendelen. Det gäller till exempel kombinerade ledningar och avloppsreningsverk som belastas med dagvatten.

7.2 Dagvatten i anläggningsavgiften

Anläggningsavgift för dagvattentjänsterna tas i detta taxeförslag ut genom Servisavgiften, förbindelsepunktsavgiften och tomtyteavgiften. Vidare finns en avgift som tas ut för bortledande av dagvatten från fastigheten, Df, om bortledande sker utan att förbindelsepunkt upprättats. I detta fall tas inte någon Servisavgift ut för Df och förbindelsepunktavgiften reduceras.

Allmän platsmarkhållare betalar en ytbaserad anläggningsavgift för sin andel av Dg.

7.3 Dagvatten i brukningsavgiften

Som framgår i 3.2 introduceras en dagvattenavgift i normalförslaget. Denna är ytbaserad och är en avgift för både tjänsterna Df och fastighetsägarnas andel av Dg (se ovan).

Vidare tas en särskild avgift ut från allmän platsmarkshållare som även den är ytbaserad.

Avgiften per ytenhet för fastighetsägare respektive allmän platsmarkhållare är troligtvis inte densamma eftersom grunden för dessa skiljer sig åt. Dagvattenavgiften för fastighetsägare innehåller två olika tjänster: bortledande av dagvatten från egna fastigheten respektive fastighetsägarnas andel för bortledande av dagvatten från allmän platsmark.

7.4 Dräneringsvatten

Dräneringsvatten uppstår vid avvattning[65] av mark. Ursprunget kan vara regn- och smältvatten som infiltrerar till den omättade zonen i marken eller grundvatten. Om dräneringsvatten släpps till spillvattenledningen leder det till högre kostnader för investeringar i ledningar, driftkostnader, pumpning och rening av avloppsvatten.

När det gäller avgiftsskyldigheten baseras den inte på i vilken omfattning en viss fastighetsägare använder anläggningen, utan vilket behov fastigheten har av en viss vattentjänst. Finns dagvattenledning från fastigheten inom verksamhetsområdet, och behovet av bortledning inte kan tillgodoses bättre på annat sätt, ska fastighetsägaren betala för Dagvatten fastighet (Df). Avgiften för dagvatten från fastighet avser i denna taxa både dagvatten (huvudsakligen regnvatten från tak eller vatten från ytor) och dräneringsvatten. På samma sätt är en fastighetsägare som inte har sitt takvatten eller annat dagvatten kopplat till dagvattenservisen men som har kopplat dräneringsvattnet till dagvatten- eller spillvattenservisen skyldig att betala avgift för Df. Avgiften är inte

65 Avvattning innebär att åtgärder genomförs för att göra marken lämplig för exempelvis bebyggelse.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

kopplad till omfattningen av fastighetsägarens användning av dagvattenservisen utan den är kopplad till behovet och den objektiva nyttan av vattentjänsten.

7.5 Dagvattenavgifter som styrmedel

Ett av målen med dagvattenhantering rent tekniskt och praktiskt är att minska omhändertagen mängd och så långt som möjligt lösa hanteringen av vattnet lokalt ovan mark. Det kan till exempel handla om att fördröja avrinningen, minska andelen hårdgjorda ytor och stimulera till lokalt omhändertagande vid fastigheten.

Avgiftsuttaget i taxan handlar däremot om att fördela kostnader utifrån de krav som finns i LAV. Fördelningen ska vara skälig och rättvis utifrån i första hand nytta men också till viss del huvudmannens kostnader. Möjliga styrmedel i taxan är därför begränsade men kan till exempel handla om att använda en dagvattenavgift som tar hänsyn till olika ytors utformning. Exempelvis hårdgjord yta istället för total yta eller att erbjuda olika typer av avdrag för lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD).

När styrmedel av denna typ övervägs bör även följande aspekter begrundas:

Mindre åtgärder som fastighetsägaren gör själv motsvaras inte alltid av en tydlig kostnadsminskning för huvudmannen:

- VA-anläggningen måste trots detta byggas ut för en större kapacitet.
- Det är viktigt att skilja på tekniska och miljömässiga mål och vad som är möjligt att tillämpa som styrmedel i taxan.
- Kommunerna måste även beakta andra möjliga styrmedel för att uppnå bättre lösningar för omhändertagande av dagvatten på fastigheter och allmän platsmark, inte minst i översikts- och detaljplaneprocessen.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

8 Taxans samhällseffekter

8.1 Brukningsavgifternas nivåer varierar

Taxor sätts i varje enskild kommun utifrån nödvändiga kostnader för VA-verksamheten. Det innebär att de samlade intäkterna från taxans avgifter inte får överstiga de samlade kostnaderna för de kommunala vatten- och avloppstjänsterna.

Skillnaderna i avgiftsnivå vad gäller brukningsavgifter beror främst på de olika förutsättningar som påverkar kostnaderna för att hantera vatten och avlopp. Det kan till exempel bero på avstånd, typ av bebyggelse, topografi, befolkningstäthet, antalet verksamhetsområden, råvattenkälla etc. Vidare spelar historiskt olika sätt att hantera investeringskostnader in.

Brukningsavgifterna för vattentjänsterna varierar mycket mellan kommunerna i Sverige. Vatten- och avloppstjänster måste tillhandahållas i varje enskild kommun oavsett vilka förutsättningar som finns. Förutsättningarna skiljer sig här markant åt mellan olika kommuner. Kommuner med låg befolkningstäthet och stora avstånd har färre betalande per meter ledning och högre kostnader per ansluten för renings- och vattenverk. Vidare kan särskilda förhållanden som till exempel skärgård kräva dyrare lösningar. Därför är en spridning i taxenivå inte en indikation på verksamhetens kostnadseffektivitet.

Svenskt Vattens årliga analyser av kommunernas VA-taxor[66] visar att:

- Av de kommuner med lägst brukningsavgift är ca tre fjärdedelar antingen tätorter med mer än 75 000 invånare eller kranskommuner till en storstad. I denna typ av bebyggelse är det korta ledningslängder per betalande abonnent och det finns stordriftsfördelar för vattenproduktion och avloppsrening. De kommuner som avviker från mönstret och har låga avgifter trots andra förutsättningar har i flera fall anläggningstillgångar som är avskrivna av historiska skäl.
- Av de kommuner med högst brukningsavgift har flertalet färre än 16 000 invånare och/eller har en skärgård. De är mer glest befolkade och det krävs betydligt större ledningslängder per ansluten, dricksvatten- och avloppsreningsverk betjänar avsevärt färre personer och ibland krävs speciallösningar p g a skärgård, långa avstånd eller topografi.

Kostnaden för investeringar och underhåll av ledningsnät är en stor del av den totala kostnaden. Det innebär att kommuner med långa ledningslängder per betalande måste ha högre avgifter för att uppnå självfinansiering. Ibland framställs det faktum att en taxa kan vara tre gånger så hög i glesbygd jämfört med storstad som något i sig anmärkningsvärt, men då är det viktigt att komma ihåg att ledningslängderna per betalande ofta är 10 -15 och ibland uppemot 30 gånger längre per betalande.

Jämförs kommunerna med högst respektive lägst taxa för en normalvilla vad gäller avloppsrening och dricksvattenproduktion blir mönstret tydligt även här. Över hälften av kommunerna i kategorin lägst taxa får avloppet renat och/eller dricksvattnet producerat i större anläggningar, ofta genom gemensamma regionala bolag. Detta ger betydande skalfördelar och därmed lägre kostnader. De stora regionala verken finns främst där det finns förutsättningar för samordnad produktion, d.v.s. i storstadsregionerna.

66 Svenskt Vattens taxePM 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

8.2 Anläggningsavgifternas skilda nivåer

Även anläggningstaxornas nivå skiljer sig mycket åt mellan olika kommuner. Det finns skillnader i genomsnittlig kostnad för utbyggnad av VA, till exempel beroende på vilken typ av utbyggnad som dominerar. Den stora spridningen beror dock inte främst på skillnader i kostnader för att ansluta fastigheter, utan i första hand på hur stor andel av denna kostnad som kommunen väljer att ta genom anläggningsavgifter.[67] De allra flesta kommuner finansierar den resterande kostnaden genom att i praktiken skjuta till medel från framförallt intäkter från brukningsavgifter. Det är således främst de olika graderna av finansiering genom anläggningsavgifter som förklarar den stora spridningen.

Kommuner med låga anläggningsavgifter återfinns till stor del i Norrlands inland, mindre glesbygdskommuner och bruksorter. Här kan det vara svårt att ta ut högre avgifter vid anslutning av lågt värderade fastigheter. Till detta kan komma politiska överväganden för kommuner som strävar mot att behålla invånarantal och vill framstå som attraktiva för boende och inflyttning.

Kommuner med jämförelsevis höga anläggningsavgifter (högre täckningsgrad) utgörs huvudsakligen av kranskommuner i storstadsområden och/eller attraktiva kust- och skärgårdsområden. Här är trycket på att ansluta sig till kommunalt VA i s k omvandlingsområden (fritidshusområden som blir till helt eller delvis permanentboende) stort. Vidare är värdet på fastigheterna högt och det är lättare att ta ut anläggningsavgifter som i högre grad täcker kostnaden för anslutning.

Det bör återigen framhållas att valet av nivå på anläggningsavgiften och därmed finansieringsgrad för att täcka kostnaderna för anskaffning av anläggningen är upp till varje enskild kommun.

För de flesta kommuner är fortfarande intäkterna från anläggningsavgifter en mindre del av de totala intäkterna. Det är viktigt att notera att de prognoser för ökningar av brukningsavgifter som presenteras i investeringsrapporten[68] (2020) och bygger på antagandet att kostnaden för ökat antal exploaterings- och omvandlingsområden finansieras genom anläggningsavgifter. För kommuner som väljer att finansiera en större del av denna kostnad med brukningsavgifter innebär det en ökning utöver den nationella prognosen.

Det är därför viktigt att alla kommuner ser över framtida behov av nyanslutningar och analyserar vilken effekt det får på ekonomin utifrån dagens taxenivåer.

8.3 Framtidens taxor och samhällseffekter

Svenskt Vattens investeringsrapport visar på stora investeringsbehov i kommunalt VA och till följd av detta stigande taxor.[69] Utmaningarna skiljer sig dock åt mellan kommuner och det behövs större åtgärder i mindre kommuner[70] där taxan redan idag i allmänhet är högre.[71]

Den samlade övergripande slutsatsen från dessa analyser är två:

1. Taxorna kommer generellt sett att behöva öka.
2. Ökningen kommer i genomsnitt bli högre i kommuner som redan idag har relativt sett höga avgifter: mindre kommuner med mer infrastruktur per abonnent.

67 Svenskt Vattens taxePM 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019

68 Investeringsbehov och framtida kostnader för kommunalt vatten och avlopp. Svenskt Vatten 2020

69 Investeringsbehov och framtida kostnader för kommunalt vatten och avlopp. Svenskt Vatten 2020

70 Resultarapporter hållbarhetsindex 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 och 2019

71 Svenskt Vattens taxePM 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Med andra ord kommer trycket på kommunerna att förklara och kommunicera taxorna på ett pedagogiskt och bra sätt att öka.

Denna publikation handlar om hur taxorna bör konstrueras, den erbjuder således ingen lösning på det grundläggande problematiken kring högre taxor och tilltagande skillnader. Dock kommer råden kring att förklara den skäliga och rättvisa fördelningen av avgifter att bli allt viktigare. Såväl analys som dokumentation och kommunikation vid framtagande av ny taxa blir även det allt viktigare.

När denna publikation skrivs (2021) ligger de högsta brukningsavgifterna för en normalvilla strax över 1000 kr per månad och de lägsta under 300 kr per månad (inklusive moms). Skillnaderna mellan kommunerna är således stora, men hittills har de högre nivåerna inte lett till några reella diskussioner kring hushållens betalningsförmåga i detta avseende. Denna diskussion förekommer dock alltmer i flera andra europeiska länder[72] och med befintliga prognoser kring ökande taxenivåer och inte minst skillnader mellan kommuner i Sverige kan den mycket väl bli en fråga även här.

Den kommunala självkostnadsprincipen är dock tydlig i LAV och en utjämning mellan kommuner förutsätter en lagändring. Arbetet med denna publikation har haft som utgångspunkt att hålla sig inom nuvarande lagars ramar.

72 Vareg (Europas organisation för prissättande myndigheter inom VA), Aqua Publica Europea (APE) - WATER AFFORDABILITY PUBLIC OPERATORS' VIEWS AND APPROACHES ON TACKLING WATER POVERTY och EurEau (Europeisk medlemsorganisation för nationella branschorganisationer) Making the human right to water and sanitation a reality in Europe The role of affordability mechanisms – PM från 2016.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

9 Att arbeta med taxan och kommunicera taxan

Taxan är den ekonomiska grunden för VA-verksamheten och ett nyckeldokument för att säkra den ekonomiska hållbarheten. Därför bör ett betydande fokus ligga på att regelbundet analysera, uppdatera och justera taxan.

När större förändringar görs av VA-taxan – som byte av taxemodell, införande av nya parametrar eller omfördelning mellan fast och rörlig del – bör en analys genomföras och dokumenteras. Denna bör bland annat belysa hur nödvändiga kostnader kan mötas, hur intäkterna påverkas vid förändrad förbrukning, ekonomiska effekter av nyanslutningar etc. Den nya konstruktionen bör också testas för ett större antal exempelfastigheter. Förutom typhus A och typhus B även ett urval av verkliga flerfamiljshus och verksamheter inom den egna kommunen. Förslagsvis ett antal flerfamiljshus, verksamheter av varierande storlek och karaktär (avseende antal bostadsenheter, yta, förbrukning) som sammantaget kan anses representera fastighetsbeståndet i kommunen.

Det är att rekommendera att varje kommun löpande arbetar med taxan och ekonomin. Kommunalt vatten och avlopp är en självkostnadsreglerad affärsverksamhet och ett kommunalt monopol. Detta förutsätter att redovisningen och finansieringen hanteras korrekt. Genomgång av kapitalkostnader och justering av nyttjandeperioder och uppdatering av abbonentregister är exempel på vad som bör ingå i en analys.

Avgifterna som tas ut för kommunalt vatten och avlopp måste ha stöd i taxan. Det krävs även att taxan överrensstämmer med regleringen i LAV. En god redovisning och ett bra underlag för hur avgifterna fördelas underlättar i kommunikationen med medborgarna samt är ett viktigt underlag för politiska beslut.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

10 Ändringar i denna publikation

Denna publikation innebär ett antal större och mindre förändringar jämfört med den tidigare P96. De mer principiellt viktiga förändringarna i korthet är:

1. Istället för ett Basförslag med Alternativförslag finns i denna publikation ett normalförslag. Skälet till detta är att Svenskt Vatten rekommenderar sina medlemmar att följa samma grundstruktur. Inom ramen för denna struktur måste kommunerna förstås anpassa nivåer och fördelning mellan avgiftsparametrar utifrån egen policy och bedömningar, men genom att följa ett nationellt genomarbetat normalförslag minskar risken för oklarheter i tolkning och tillämpning.
2. Begreppet Fasta avgiften i Brukningstaxan ersätts med Grundavgift. Fast avgift är ett missvisande begrepp då även andra parametrar är fasta avgifter i bemärkelsen att de är oberoende av vattenförbrukningen.
3. En ny ytbaserad Dagvattenavgift introduceras i Brukningstaxan för bostadsfastigheter och därmed jämförliga fastigheter. Denna avgift tas ut för Dagvatten fastighet och fastighetsägarnas andel av Dagvatten gata. Samtidigt blir bostadsenhetsavgiften i Anläggningstaxan enbart en avgift för vatten och spillvatten All avgift för dagvatten gata tas ut på tomtyteavgiften.
4. En reducerad förbindelsepunkts avgift för samfälligheter introduceras i Anläggningstaxan. I Brukningstaxan introduceras reducerad Grundavgift för fastighet i Samfällighet med egen mätning och en än mer reducerad Grundavgift för fastigheter med gemensam mätning. Genom denna förändring har kommunen större möjligheter att finkalibrera taxan för samfälligheter.
5. Språkliga förändringar där en rak ordföljd eftersträvas så långt det är möjligt.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Del 2:
Normalförslag
– Förslag till föreskrifter

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Taxa
för ... kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning
Antagen av kommunfullmäktige den ...
Huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen är ...
Avgifter enligt denna taxa ska betalas till ...

Ordförklaringar

LAV: lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen)

Vatten (V): vattenförsörjning, renvatten, för normal hushållsanvändning

Spillvatten (S): avloppsvatten från bad, dusch, disk och toalett

Dagvatten (D): regnvatten och smältvatten som tillfälligt rinner på mark och andra ytor

Dagvatten fastighet (Df): dag- och dräneringsvatten som leds bort från fastigheter till den allmänna VA-anläggningen

Dagvatten gata (Dg): dag- och dräneringsvatten som leds bort från allmänna platser till den allmänna VA-anläggningen

Servisavgift: en avgift avseende framdragning av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V, S och Df.

Förbindelsepunktsavgift: en avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df,

Tomtyteavgift: en avgift per m² Tomtyta

Bostadsenhetsavgift: en avgift per Bostadsenhet, motsvarades i P96 av lägenhetsavgift

Avgift för Dagvatten utan att förbindelsepunkt är upprättad: en avgift för anordnandet av anläggning för bortledande av Df, som endast tas ut om bortledande av dagvatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats.

Dagvattenavgift: en årlig avgift per m² Tomtyta för hantering av dag- och dräneringsvatten.

Grundavgift (brukningsavgifter): en årlig fast avgift som utgår per fastighet eller mätställe.

§ 1

För att täcka nödvändiga kostnader för ... kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning ska ägare av fastighet eller annan avgiftsskyldig inom anläggningens verksamhetsområde betala avgifter enligt denna taxa.

Den som jämställs med fastighetsägare enligt 2 och 4 §§ lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) är också avgiftsskyldig. För ändamålet Dg är även den avgiftsskyldig som ansvarar för att Allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § i LAV är uppfyllda.

§ 2

Avgifterna utgörs av anläggningsavgifter och brukningsavgifter.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

§ 3

3.1 I dessa taxeföreskrifter avses med

Bostadsfastighet: fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas för bostadsändamål. Med Bostadsfastighet jämställs fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd, eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas, för vissa andra ändamål där lokalytan är det viktigaste sett från användarsynpunkt. Den huvudsakliga verksamheten bedrivs inomhus.

Exempel på sådana byggnader är:

Kontor	Shoppingcentrum	Serverhall
Butik	Utställningslokal	Sporthall
Hotell	Restaurang	
Industri	Lagerbyggnad	
Skola	Sjukvårdslokal	

Annan fastighet: fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas för annat ändamål än bostadsändamål och som inte enligt ovan jämställs med Bostadsfastighet. Den huvudsakliga verksamheten bedrivs utomhus.

Exempel på sådan fastighet är:

Hamn	Virkesupplag
Fordonsuppställningsplats	Obemannad bensinstation
Biltvätt med skärmtak	Kyrkogård
Återvinningsstationer	Idrottsplats

Obebyggd fastighet: fastighet som enligt detaljplan är avsedd för bebyggande, men inte ännu bebyggts.

Samfällighet: en grupp fastigheter som genom förrättning hos lantmäteriet, med stöd av anläggningslagen (1973:1149), har bildat en samfällighet. Anläggningen tillhör fastigheterna gemensamt och delägandet följer fastigheten. I detta taxeförslag gäller begreppet samfällighet enbart samfälligheter för VA-frågor.

Bostadsenhet: ett eller flera utrymmen i byggnad som i upplåtelsehänseende bildar en enhet. I fråga om sådana utrymmen i Bostadsfastighet, eller därmed jämställd fastighet, där begreppet bostadsenhet inte är tillämpligt, räknas varje påbörjat ...-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 21054:2020 som en bostadsenhet.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Tomtyta: Tomtytan utgörs av fastighetens areal enligt förrättningskarta, nybyggnadskarta eller annan karta som huvudmannen godkänner. Vid tredimensionella fastigheter fördelas den tomtyta som är gemensam för fastigheterna i proportion till byggnadernas bruttoarea (BTA).

Allmän platsmark: mark som i detaljplan enligt plan- och bygglagen (2010:900) redovisas som allmän plats, eller om marken inte omfattas av detaljplan, väg eller mark som i övrigt motsvarar sådan mark.

Förslag på tillägg till fastighetskategorierna

Campingfastighet: fastighet som enligt beviljat bygglov och tillstånd är avsett för campingändamål.

Förslag på tillägg till bostadsenhet

Campingfastighet: för campingfastigheter räknas varje campingstuga och campingplats med egen anslutning till V och S som en bostadsenhet. För övriga campingplatser och campingstugor, utan egen anslutning till V och S, räknas ... uppställningsplatser eller stugor som en bostadsenhet. För övriga byggnader, exempelvis gemensam servicebyggnad och receptionsbyggnad, räknas varje påbörjat ...-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 21054:2020 som en bostadsenhet.

Lagerbyggnader: för byggnader, som till den större delen används som lagerutrymme, där endast anställda eller annan arbetskraft har tillträde, räknas varje påbörjat ...-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 21054:2020 som en bostadsenhet. Hela lagerbyggnaden eller delar av lagerbyggnaden kan vara antingen uppvärmd eller ouppvärmd.

Små bostadsenheter: för ett eller flera utrymmen i byggnad, som i upplåtelsehänseende bildar en enhet, men där nyttan inte kan anses vara samma per bostadsenhet som för andra fastigheter, och som är max ... m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 21054:2020, ska en sådan enhet räknas som ...% av en bostadsenhet. Exempel på bostadsenheter med mindre nytta än andra bostadsenheter är studentrum, äldreboende eller komplementbyggnad med delat kök.

§ 4

4.1 Avgift tas ut för nedan angivna ändamål:

Ändamål	Anläggningsavgift	Brukningsavgift
V, vattenförsörjning	Ja	Ja
S, spillvatten	Ja	Ja
Df, dag- och/eller dräneringsvatten från fastighet	Ja	Ja
Dg, dag- och/eller dräneringsvatten från Allmän platsmark	Ja	Ja

4.2 Avgiftsskyldighet för vart och ett av ändamålen V, S och Df inträder när huvudmannen upprättat förbindelsepunkt för ändamålet och informerat fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge.
Avleds Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt upprättats, inträder avgiftsskyldighet när åtgärder för bortledandet av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren informerats om detta.

För att avgiftsskyldighet ska uppstå ska kraven i 24 § LAV vara uppfyllda.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

4.3 Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg inträder när åtgärder för bortledande av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren enligt 26 § LAV, eller den som enligt 27 § LAV ansvarar för att Allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, informerats om detta.

4.4 Anläggningsavgift ska beräknas enligt den VA-taxa som gäller vid tidpunkten när avgiftsskyldighet inträder.

Anläggningsavgifter (§§ 5–12)

Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

§ 5

5.1 Anläggningsavgift ska betalas för Bostadsfastighet

Avgift utgår per fastighet med:

a)	**Servisavgift**					
	En ledning	... kr 70 %				
	Två ledningar	... kr 85 %				
	Tre ledningar	... kr 100 %				
		V	*S*	*Df*	*Dg*	*Total avgift*
b)	**Förbindelsepunktsavgift**	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	-	... kr 100 %
c)	**Tomtyteavgift**	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	... kr 100 %
d)	**Bostadsenhetsavgift**	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
e)*	**Avgift för Dagvatten utan att förbindelsepunkt är upprättad**	-	-	... kr ...%	-	... kr 100 %

* Avgift enligt 5.1 e) tas ej ut om avgift uttages för Df enligt 5.1a) och b). I det fall avgift enligt 5.1 e) tas ut, reduceras avgift enligt 5.1 a) och b) med delen Df, eftersom servisledning och förbindelsepunkt inte lagts eller upprättats.

5.2 Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 5.1 a) lika mellan fastigheterna. Exempel på sådana fastigheter är fastigheter som ingår i en Samfällighet. För fastigheter som tillhör Samfällighet reduceras Förbindelsepunktsavgiften enligt 5.1 b) med ...%.

Om servisledningar för olika vattentjänster anläggs vid olika tillfällen i tid, på grund av att verksamhetsområdet inte omfattat en eller flera vattentjänster vid första anslutningstillfället, har huvudmannen rätt att ta ut Servisavgift för en eller två ledningar enligt 5.1 a) och 6.1 a). Samma princip gäller om avgiftsskyldighet för en eller flera vattentjänster uppkommer vid senare tillfälle än första anslutningstillfället och det medför att nya servisledningar behöver anläggas.

Vid beräkning av Servisavgiften tas inte hänsyn till om det finns en eller två serviser anlagda sedan tidigare. Om servisledningar anläggs vid olika tillfällen eller avgiftsskyldighet uppkommer vid senare tillfälle debiteras 70% eller mer av full Servisavgift vid olika tillfällen, vilket innebär att den totala Servisavgiften kommer att uppgå till mer än 100%. Oavsett om total Servisavgift överstiger 100% över tid får inte tomtytebegränsningsberäkningar utgå från mer än 100% av Servisavgiften.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

5.3 Avgift enligt 5.1 c) tas ut endast intill ett belopp som motsvarar summan av avgifterna enligt 5.1 a), b) och d), eller i det fall förbindelsepunkt för Df inte upprättats, summan av avgifterna enligt 5.1 a), b), d) och e).

Vid ändrade förhållanden enligt 5.5, 5.6, 5.7 och 5.8 tas ut ytterligare avgift enligt 5.1 c) i den mån ovan angiven begränsningsregel så medger och med iakttagande av vad som föreskrivs i 8.1.

5.4 Antalet Bostadsenheter bestäms efter de ritningar enligt vilka bygglov beviljats, eller efter annan ritning eller uppmätning som huvudmannen godkänner.

5.5 Om ytterligare servisledningar dras fram och ytterligare förbindelsepunkter upprättas, ska avgifter betalas enligt 5.1 a) och b).

5.6 Om en fastighets Tomtyta ökar ska avgift betalas enligt 5.1 c) för sådan tillkommande Tomtyta som kommer från fastighet för vilken Tomtyteavgift inte tidigare ska anses ha betalats.

Vid beräkning av avgift för tillkommande Tomtyta ska begränsningsregeln i 5.3 iakttas.

5.7 Om till- eller ombyggnad sker, ytterligare byggnad uppförs eller om riven bebyggelse ersätts på fastighet, ska avgift enligt 5.1 d) betalas för varje tillkommande Bostadsenhet.

5.8 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättats, ska avgift betalas enligt 5.1 e).

§ 6

6.1 Anläggningsavgift ska betalas för Annan fastighet.

Avgift utgår per fastighet med:

a)	**Servisavgift**					
	En ledning	... kr 70 %				
	Två ledningar	... kr 85 %				
	Tre ledningar	... kr 100 %				
		V	S	Df	Dg	Total avgift
b)	**Förbindelsepunktsavgift**	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	-	... kr 100 %
c)	**Tomtyteavgift**	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	... kr 100 %
d)*	**Avgift för Dagvatten utan att förbindelsepunkt är upprättad**	-	-	... kr ...%	-	... kr 100 %

*Avgift enligt 6.1 d) tas ej ut om avgift uttages för Df enligt 6.1 a) och b). I det fall avgift enligt 6.1 d) tas ut, reduceras avgift enligt 6.1 a) och b) med delen Df, eftersom servisledning och förbindelsepunkt inte lagts eller upprättats.

6.2 Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 6.1 a) lika mellan fastigheterna.

För fastigheter som tillhör Samfällighet och där förbindelsepunkt är gemensam reduceras Förbindelsepunktsavgiften enligt 6.1 b) med ...%.

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

6.3 Om godtagbar säkerhet ställs, kan huvudmannen medge anstånd med betalning av Tomtyteavgift för viss andel av fastighets areal som motsvarar markyta som tillsvidare inte utnyttjas för verksamheten på fastigheten.

Anstånd medges för viss tid, högst 10 år. Om mark under anståndstiden genom fastighetsbildningsåtgärd frångår fastigheten, upphör anståndsmedgivandet att gälla och resterande Tomtyteavgift förfaller till betalning.

Utestående belopp löper med ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) från den dag anståndet beviljades tills anståndet upphör. För tid därefter utgår dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen.

6.4 Om ytterligare servisledningar dras fram och ytterligare förbindelsepunkter upprättas ska avgifter betalas enligt 6.1 a) och b).

6.5 Om en fastighets Tomtyta ökar, ska avgift betalas enligt 6.1 c) för sådan tillkommande Tomtyta för vilken Tomtyteavgift inte förut kan anses ha betalats.

6.6 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättas, ska avgift betalas enligt 6.1 d).

§ 7

7.1 Anläggningsavgift ska betalas för Obebyggd fastighet

Avgift utgår per fastighet för varje vattentjänst som avgiftsskyldighet föreligger för med:

		Bostadsfastighet		Annan fastighet
Servisavgift	5.1 a)	100%	6.1 a)	100%
Förbindelsepunktsavgift	5.1 b)	100%	6.1 b)	100%
Tomtyteavgift	5.1 c)	100%	6.1 c)	70%
Bostadsenhetsavgift	5.1 d)	0%	-	-
Avgift för Dagvatten utan att förbindelsepunkt är upprättad	5.1 e)	100%	6.1 d)	100%

* Avgift enligt 5.1 e) och 6.1 d) tas inte ut om avgift för Df enligt 5.1 a) och b) samt 6.1 a) och b) tas ut. I det fall avgift enligt 5.1 e) eller 6.1 d) tas ut reduceras avgift enligt 5.1 a) och b) samt 6.1 a) och 6.1 b) med delen Df.

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift per vattentjänst.

Avgift enligt 5.1 c) tas ut endast intill ett belopp som motsvarar summan av avgifterna 5.1 a) och b), eller i det fall dagvatten bortleds till den allmänna anläggningen men förbindelsepunkt för Df inte upprättats, summan av avgifterna enligt 5.1 a), b) och e), jfr 5.3 andra stycket.

7.2 Bebyggs Obebyggd fastighet ska resterande avgifter betalas enligt följande:

		Bostadsfastighet		Annan fastighet
Tomtyteavgift	5.1 c)	*)	6.1 c)	30%
Bostadsenhetsavgift	5.1 d)	100%	-	-

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift per vattentjänst.

* Bebyggs Bostadsfastighet tas ytterligare avgift ut enligt 5.1 c) om föreskriften i 5.3 andra stycket medger detta.

§ 8

8.1 Om avgiftsskyldighet inträder för ändamål, för vilket avgiftsskyldighet inte tidigare förelegat, ska tillkommande avgifter betalas enligt §§ 5-7.

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Vid tillämpning av begränsningsregeln enligt 5.3 inräknas de sammanlagda avgifterna för tillkommande servisledningar inte till högre belopp än 100 procent av avgiften enligt 5.1 a) respektive 6.1 a), även om servisledningarna lagts vid olika tillfällen och avgifterna därmed blivit högre.

8.2 För servisledning som på fastighetsägarens begäran utförs senare än övriga servisledningar för fastigheten ska, utöver avgift enligt §§ 5-7, en etableringsavgift betalas om ...kr. Etableringsavgiften avses täcka huvudmannens merkostnader till följd av att arbetet inte utförs i samband med framdragning av övriga servisledningar.

§ 9

Den som svarar för att Allmän platsmark ställs i ordning och underhålls ska betala anläggningsavgift.

	Utan moms	**Med moms**
En avgift per m^2 Allmän platsmark för bortledning av dagvatten	om ... kr	om ... kr

§ 10

Om huvudmannens kostnad för att förse en viss eller vissa fastigheter med vatten och/eller avlopp avviker i beaktansvärd omfattning från normal genomsnittlig kostnad för fastigheter inom verksamhetsområdet i övrigt, ska avgifter utgå enligt särskilt antagen särtaxa.

Om det inte är skäligt att beräkna avgift enligt §§ 5–7 för viss fastighet, får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 11

11.1 Sedan avgiftsskyldighet inträtt, ska avgift betalas inom tid som anges i räkning.

11.2 Betalas debiterat belopp inte inom tid som anges i räkningen, ska dröjsmålsränta betalas enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle ha skett.

11.3 Enligt 36 § LAV ska en anläggningsavgift fördelas på årliga inbetalningar under en viss tid, längst tio år, om avgiften uppgår till belopp som är betungande med hänsyn till fastighetens ekonomiska bärkraft och övriga omständigheter, om fastighetsägaren så begär och godtagbar säkerhet ställs. Ränta ska betalas enligt 5 § räntelagen på varje del av avgiften som förfaller till betalning i framtiden från den dag då den första inbetalningen ska ske till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta ska betalas till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta ska betalas enligt 11.2.

11.4 Avgiftsskyldighet enligt 5.6, 5.7, 6.5 eller 7.2 föreligger, då bygglov för avsett ändrat förhållande meddelats eller ändrat förhållande – t ex ökning av Tomtyta – inträtt utan att bygglov erfordrats eller meddelats. Det åligger fastighetsägaren att omgående anmäla till huvudmannen när det ändrade förhållandet inträtt. Försummar fastighetsägaren denna anmälningsplikt, tas dröjsmålsränta enligt 11.2 ut för tiden från det två månader förflutit sedan avgiftsskyldighet inträdde och fram till dess tilläggsavgiften betalas.

§ 12

12.1 Om en fastighetsägare har ansökt om att ledningar ska utföras på annat sätt eller förses med andra anordningar än huvudmannen bedömt nödvändiga, och huvudmannen godkänner det, ska fastighetsägaren ersätta huvudmannen för överenskomna kostnader.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

12.2 Om en fastighetsägare begär att ny servisledning ska läggas i stället för redan befintlig och huvudmannen godkänner det, är fastighetsägaren skyldig att bekosta dels den nya servisledningens allmänna del med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick, dels borttagandet av den tidigare servisledningens allmänna del.

12.3 Om huvudmannen anser att ny servisledning ska läggas i stället för och med annat läge än redan befintlig servisledning, är huvudmannen skyldig att ersätta fastighetsägaren för kostnaden för fastighetens del av den nya servisledningen och dess inkoppling med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick.

Brukningsavgifter (§§ 13–20)

Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

§ 13

13.1 För bebyggd fastighet ska brukningsavgift betalas.

Avgift utgår per fastighet med:

		V	S	Df	Dg	Total avgift
a)	en *Grundavgift* per år	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
b)	en avgift per m^3 levererat vatten	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
c)	en *Bostadsenhetsavgift* per *Bostadsenhet* och år för *Bostadsfastighet*	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
d)	en *Tomtyteavgift* per påbörjat 100-tal m^2 *Tomtyta* och år för *Annan fastighet*	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
e)	en *Dagvattenavgift* per m^2 *Tomtyta* och år	-	-	... kr ...%	... kr ...%	... kr 100 %

13.2 För fastighet som ingår i en Samfällighet och har egen mätning reduceras Grundavgiften enligt 13 a) med ... %.

För fastighet som ingår i en Samfällighet och har gemensam mätning reduceras Grundavgiften enligt 13 a) med ... %.

13.3 Fastighetsägaren är betalningsansvarig för allt vatten som levereras till fastigheten. Har huvudmannen bestämt att vattenförbrukningen för bebyggd fastighet tillsvidare inte ska fastställas genom mätning, tas avgift enligt 13.1 b) ut efter en antagen förbrukning om ... m^3/Bostadsenhet och år i permanentbostad och med ... m^3/Bostadsenhet och år för fritidsbostad.

13.4 Brukningsavgift för byggvatten ska betalas enligt 13.1 b). Om mätning inte sker, antas den förbrukade vattenmängden uppgå till 30 m^3 per Bostadsenhet.

13.5 För extra mätställe (mätställe utöver ett per fastighet) och/eller extra servis (extra servis utöver första servisen för vattentjänsten) ska en årlig avgift betalas med ett belopp motsvarande ... % av Grundavgiften enligt 13.1 a). Beloppet avrundas till närmaste hela kronor.

Parallellkopplade vattenmätare räknas som ett mätställe.

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

13.6 Om mätaren antas visa en annan förbrukning än den verkliga, ska huvudmannen låta undersöka mätaren, om huvudmannen finner det nödvändigt eller om fastighetsägaren begär det.

Vid ovan avsedd undersökning eller prövning bestäms mätarens felvisning i två kontrollpunkter enligt SWEDACs föreskrifter om vatten- och värmemätare, STAFS 2007:2.

Om mätfelets storlek inte kan bestämmas, eller om mätaren inte har fungerat, får huvudmannen uppskatta förbrukningen.

Fastighetsägare som inte godtar huvudmannens beslut efter genomförd undersökning eller huvudmannens uppskattning av förbrukningen, kan begära prövning av frågan hos mark- och miljödomstolen.

13.7 Har fastighetsägare begärt undersökning av vattenmätare och mätaren godkänns, ska fastighetsägaren betala de undersökningskostnader huvudmannen har haft för prövningen av mätaren i enlighet med reglerna i § 17.

13.8 Om huvudmannen har medgivit att spillvattenmängd avleds till dagvattenledning (kylvatten o d), ska avgift utgå med ... % av spillvattenavgiften enligt 13.1 b).

§ 14

Den som ansvarar för att Allmän platsmark ställs i ordning och underhålls ska betala brukningsavgift.

	Utan moms	Med moms
En årlig avgift per m² Allmän platsmark för bortledning av dagvatten	om ... kr	om ... kr

§ 15

Om avloppsnätet tillförs större spillvattenmängd än som svarar mot levererad vattenmängd eller om inte hela den levererade vattenmängden avleds till avloppsnätet, ska fastighetsägaren betala avgift för spillvatten efter den mängd spillvatten som avleds till avloppsnätet.

Mängden ska bestämmas genom mätning på fastighetsägarens bekostnad av ifrågavarande vatten- eller spillvattenmängd eller på annat sätt som överenskommits mellan huvudmannen och fastighetsägaren.

En förutsättning för att avgiften för avlett spillvatten ska debiteras efter annan grund än efter levererad mängd vatten är att skillnaden mellan mängderna vatten och spillvatten är avsevärd.

§ 16

Brukningsavgift ska betalas för Obebyggd fastighet.

Föreligger inte avgiftsskyldighet för samtliga i 4.1 angivna ändamål reduceras Grundavgiften och/eller Dagvattenavgiften. Följande avgifter ska därvid betalas för respektive ändamål:

		V	S	Df	Dg	Total avgift
en *Grundavgift* per år	13.1 a)	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
en *Dagvattenavgift* per m² *Tomtyta* och år	13.1 e)	-	-	... kr ...%	... kr ...%	... kr 100 %

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

§ 17

Har huvudmannen på fastighetsägarens begäran vidtagit åtgärd eller har på grund av att fastighetsägaren åsidosatt sin skyldighet vattentillförseln avstängts eller reducerats eller annan åtgärd vidtagits av huvudmannen debiteras följande avgifter:

	Utan moms	Med moms
Nedtagning av vattenmätare	... kr	... kr
Uppsättning av vattenmätare	... kr	... kr
Avstängning av vattentillförsel	... kr	... kr
Påsläpp av vattentillförsel	... kr	... kr
Montering och demontering av strypbricka i vattenmätare	... kr	... kr
Undersökning av vattenmätare	... kr	... kr
Länsning av vattenmätarbrunn	... kr	... kr
Förgäves besök	... kr	... kr
...	... kr	... kr
...	... kr	... kr

För arbeten som på fastighetsägarens begäran utförs utanför ordinarie arbetstid debiteras ett tillägg om ... % av ovan angivna belopp.

§ 18

Om huvudmannens kostnad för att förse en viss eller vissa fastigheter med vatten och avlopp, i beaktansvärd omfattning avviker från fastigheterna inom verksamhetsområdet i övrigt, ska enligt lagen om allmänna vattentjänster avgifter utgå enligt särskilt antagen särtaxa.

Om det inte är skäligt att beräkna avgift enligt §§ 13–16 för viss fastighet får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 19

Avgift enligt 13.1 a), c) och d) debiteras i efterskott per månad, kvartal, tertial eller halvår enligt beslut av huvudmannen. Avgift enligt 13.1 b) debiteras i efterskott på grundval av enligt mätning förbrukad vattenmängd, uppskattad förbrukning eller annan grund som anges i §§ 13 och 15.

Om debiterat belopp inte betalas inom tid som anges i räkningen, ska dröjsmålsränta betalas på obetalt belopp enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle skett.

Om huvudmannen har beslutat att mätaravläsning inte ska ske inför för varje debitering, får mellanliggande debiteringar ske efter uppskattad förbrukning. Mätaravläsning och debitering efter verklig förbrukning bör ske i genomsnitt minst en gång per år. Avläsning och debitering bör därjämte ske på fastighetsägarens begäran med anledning av fastighetsöverlåtelse.

§ 20

Har fastighetsägare begärt att huvudmannen ska företa åtgärd för att underlätta eller möjliggöra hans brukande av anläggningen i visst fall eller avseende, eller har i övrigt särskild åtgärd påkallats på grund av fastighetens VA-förhållanden, får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Taxans införande

§ 21

Denna taxa träder i kraft 20…-…-… . De brukningsavgifter enligt 13.1, 13.3 och 13.8 samt § 15, som är baserade på uppmätning hos fastighetsägare, ska därvid tillämpas i fråga om den vattenmängd som levereras och den spillvattenmängd som släpps ut efter den ovan angivna dagen för taxans ikraftträdande.

* * *

Mål som rör tvist mellan fastighetsägare och huvudmannen beträffande tillämpning och tolkning av denna taxa prövas av mark- och miljödomstolen enligt 53 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Del 3:
Kommentarer till föreskrifterna

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Taxa
för ... kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning
Antagen av kommunfullmäktige den ...
Huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen är ...
Avgifter enligt denna taxa ska betalas till ...

Huvudman är den som äger anläggningen. Drivs VA-anläggningen i förvaltningsform är det kommunen som är huvudman. Ägs anläggningen av ett kommunalt bolag är det bolaget som är huvudman och är ägandet i ett kommunalförbund är det kommunalförbundet som är huvudman. Oavsett vem som är huvudman kan avgifterna betalas antingen till kommunen eller till huvudmannen (i de fall kommunen inte är huvudman). Kommunen kan välja att alla avgifter först betalas till kommunen som sedan ger dem vidare till huvudmannen eller så betalas avgifterna direkt till huvudmannen.

Ordförklaringar

LAV: lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen)

Vatten (V): vattenförsörjning, renvatten, för normal hushållsanvändning

Spillvatten (S): avloppsvatten från bad, dusch, disk och toalett

Dagvatten (D): regnvatten och smältvatten som tillfälligt rinner på mark och andra ytor

Dagvatten fastighet (Df): dag- och dräneringsvatten som leds bort från fastigheter till den allmänna VA-anläggningen

Dagvatten gata (Dg): dag- och dräneringsvatten som leds bort från allmänna platser till den allmänna VA-anläggningen

Servisavgift: en avgift avseende framdragning av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V, S och Df.

Förbindelsepunktsavgift: en avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df,

Tomtyteavgift: en avgift per m² Tomtyta

Bostadsenhetsavgift: en avgift per Bostadsenhet, motsvarades i P96 av lägenhetsavgift

Avgift för Dagvatten utan att förbindelsepunkt är upprättad: en avgift för anordnandet av anläggning för bortledande av Df, som endast tas ut om bortledande av dagvatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats.

Dagvattenavgift: en årlig avgift per m² Tomtyta för hantering av dag- och dräneringsvatten.

Grundavgift (brukningsavgifter): en årlig fast avgift som utgår per fastighet eller mätställe.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

§ 1

För att täcka nödvändiga kostnader för ... kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning ska ägare av fastighet eller annan avgiftsskyldig inom anläggningens verksamhetsområde betala avgifter enligt denna taxa.

Den som jämställs med fastighetsägare enligt 2 och 4 §§ lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) är också avgiftsskyldig. För ändamålet Dg är även den avgiftsskyldig som ansvarar för att Allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § i LAV är uppfyllda.

En viktig inledande bestämmelse som reglerar vem som ska betala avgifter enligt taxan. Huvudregeln är att det är fastighetsägaren som är avgiftsskyldig enligt LAV. Huvudmannen kan även avtala med andra än fastighetsägaren om det är lämpligt. Det kan exempelvis vara bättre att ingå ett rättsförhållande med en industri som inte äger fastigheten.

Även ägare till byggnader som står på annans mark, arrendatorer, kan vara avgiftsskyldiga enligt LAV. För att en arrendator ska vara avgiftsskyldig krävs att det långsiktiga behovet av en VA-lösning kan kopplas till ägandet av byggnaden. Det innebär att arrendeavtalet behöver innehålla regler till stöd för att det är arrendatorn som ska vara huvudmannens motpart, exempelvis behöver det vara viss tidslängd på arrendeavtalet. I ett ärende som avgjordes i mark- och miljödomstolen 2016 prövades avgiftsskyldigheten för en arrendator.[37] Kommunen hade byggt ut allmänna ledningar i ett område med blandad bebyggelse som bestod av en del friköpta tomter med fritidshus och en del kolonistugeliknande byggnader som stod på av kommunen arrenderad mark. Arrendeavtalen var bostadsarrenden men trots detta var de förhållandevis kortvariga femåriga avtal med möjlighet till förlängning ett år i taget. Kommunens skäl för de korta avtalsperioderna var att området låg inom strandskydd och även riskerade att bli översvämmat. Det fanns en plan på att flytta kolonistugorna till ett annat område. Kommunens beslut att fakturera kolonistugeägarna ifrågasattes av några av ägarna och vann bifall i domstolen. Mark- och miljödomstolen ansåg att arrendatorerna hade fog för sin invändning att arrendeupplåtelsen i deras fall inte var av sådan varaktig karaktär att de skulle jämställas med fastighetsägare i det VA-rättsliga förhållandet till huvudmannen. Sammanfattningsvis kan det konstateras att femåriga arrenden kan anses för korta för att avgiftsskyldigheten ska övergå till ägaren av byggnaden.

§ 2

Avgifterna utgörs av anläggningsavgifter och brukningsavgifter.

§ 3

3.1 I dessa taxeföreskrifter avses med

Bostadsfastighet: fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas för bostadsändamål. Med Bostadsfastighet jämställs fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd, eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas, för vissa andra ändamål där lokalytan är det viktigaste sett från användarsynpunkt. Den huvudsakliga verksamheten bedrivs inomhus.

37 Dom Växjö TR, MMD, 2016-07-20, mål nr M 151-16

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Exempel på sådana byggnader är:

Kontor	Shoppingcentrum	Serverhall
Butik	Utställningslokal	Sporthall
Hotell	Restaurang	
Industri	Lagerbyggnad	
Skola	Sjukvårdslokal	

Annan fastighet: fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas för annat ändamål än bostadsändamål och som inte enligt ovan jämställs med Bostadsfastighet. Den huvudsakliga verksamheten bedrivs utomhus.

Exempel på sådan fastighet är:

Hamn	Virkesupplag
Fordonsuppställningsplats	Obemannad bensinstation
Biltvätt med skärmtak	Kyrkogård
Återvinningsstationer	Idrottsplats

Denna paragraf innehåller bestämmelser om hur de fastigheter som enligt LAV är avgiftsskyldiga, delas in i undergrupper. Skälet för det är att avgifterna ska spegla den nytta en fastighet har av den allmänna anläggningen och den skiljer sig åt för olika fastighetstyper. Det kan också finnas skäl att ha olika regler för olika fastighetstyper beroende på vad man avser att reglera, exempelvis gäller tomtytebegränsningsregeln bara bostadsfastighet (och campingfastighet om den är med i taxan, se förslag nedan). Nyttan för bostadsfastighet och därmed jämställda fastigheter ökar då antalet byggnader eller byggnadsyta ökar. Ju större byggnadsyta desto större nytta av den allmänna VA-anläggningen. En del av definitionen av fastigheter som jämställs med bostadsfastigheter är att verksamheten bedrivs inomhus. Det kan vara svårt att veta hur en fastighet ska kategoriseras när det finns verksamhet på fastigheten som bedrivs både inom- och utomhus, exempelvis bygghandel och blomsterhandel. Då får huvudmannen bestämma vad den huvudsakliga nyttan för fastigheten är, till exempel genom att ställa sig frågan - bedrivs verksamheten i första hand inomhus eller utomhus?

Det har tillkommit fler exempel på vilka fastigheter som är jämställda med bostad. Lagerbyggnader, serverhallar och andra byggnader med någon form av uppställning- eller lagerverksamhet är en fastighetstyp som har blivit allt vanligare och som också orsakar funderingar kring hur många bostadsenhetsavgifter som är skäligt att ta betalt för. Nedan finns ett alternativ till hur bostadsenhetsavgiften kan tas ut för just lagerbyggnader, där nyttan eventuellt inte speglas i antalet bostadsenhetsavgifter som framräknas med kommunens grundregel. Även små bostadsenheter, såsom studentrum, självständigt boende på hem för äldre m.fl, kan ha en mindre nytta än vad som motsvaras av en bostadsenhetsavgift. Denna kategori har också en text nedan som kan läggas till definitionen för bostadsenhet. Tilläggen kan användas av de kommuner som anser att det är mer rättvist och skäligt med en annan beräkningsgrund för lagerbyggnader och små lägenheter utifrån hur kostnaderna är fördelade mellan olika fastighetskategorier och hur stora lagerbyggnader som tillåts.
Campingfastigheter finns som ett tillägg till övriga fastighetskategorier och nyttan för campingfastighet mäts i antalet bostadsenhetsavgifter. Det finns därför ett tillägg till definitionen bostadsenhet med regler för hur antalet bostadsenheter för campingfastigheter kan beräknas.

För kategorin annan fastighet är inte nyttan av den allmänna VA-anläggningen i första hand kopplad till den byggnad som finns på fastigheten, utan den är istället kopplad till storleken på fastigheten (tomtytan). Ju större en annan fastighet är, desto större verksamhet kan bedrivas på fastigheten, vilket innebär större nytta av den allmänna anläggningen. Ett bra exempel på annan fastighet är en hamn. Ju större en småbåtshamn (eller industrihamn) är desto fler personer kommer behöva tillgång till VA-anläggningen. Storleken på

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

servicebyggnaden i hamnen är ett sämre mått på nyttan av VA-anläggningen än hamnens yta. En stor yta gör att fler kan nyttja hamnen och VA-anläggningen.

En vanlig missuppfattning är att så kallad ”storindustri” tillhör kategorin annan fastighet. Detta kommer eventuellt från att småindustri i P96 finns med bland de upprradade exempelfastigheterna som hör till kategorin bostadsfastighet. Troligen har det inneburit att många tolkat det som att om småindustri tillhör bostadsfastighetskategorin så bör storindustri tillhöra kategorin annan fastighet. Det är inte uteslutet att en storindustri kan räknas som annan fastighet men det är inte självklart. Om verksamheten främst bedrivs i byggnaderna på fastigheten är bostadsenhetsavgiften ett bättre mått på VA-nyttan än tomtytan.

De allra flesta kommuner har främst fastigheter inom kategorin *bostadsfastighet*. Det är dock inte ovanligt att det finns några fastigheter i kommunen som inte riktigt passar in i kategorin *bostadsfastighet*. Kategorin *annan fastighet* och tomtytans storlek kan i dessa fall beskriva VA-nyttan bättre.

Till vilken fastighetskategori parkeringshus eller parkeringsytor ska tillhöra, kan ibland vara svårbedömt. En öppen yta utan byggnad tillhör mest troligt kategorin annan fastighet. Byggnader där parkering sker under tak och där parkeringsytan också har någon form av omslutande vägg, tillhör mer troligt bostadsfastighet. Det beror dock på vilken standard som är vald för att räkna ytan, för det kan finnas en begränsning i vad som räknas som BTA, LOA, BOA eller annan vald standard. Går det inte att beräkna byggnadsytan enligt den standard som kommunen har valt, återstår bara kategorin annan fastighet, där tomtytan är avgiftsgrundande.

Obebyggd fastighet: fastighet som enligt detaljplan är avsedd för bebyggande, men inte ännu bebyggts.

Det är enbart obebyggda fastigheter inom detaljplanelagt område, avsedda för bebyggelse, som är avgiftsskyldiga. Det beror på att det är svårt att bedöma det långsiktiga behovet av vattentjänster för en obebyggd fastighet utanför detaljplan. Finns det ingen plan som klargör att marken ska bebyggas på ett visst sätt, kan den obebyggda marken fortsätta att vara obebyggd lång tid framöver. Som obebyggd fastighet kan också en nedbrunnen eller riven fastighet räknas.

Samfällighet: en grupp fastigheter som genom förrättning hos lantmäteriet, med stöd av anläggningslagen (1973:1149), har bildat en samfällighet. Anläggningen tillhör fastigheterna gemensamt och delägandet följer fastigheten. I detta taxeförslag gäller begreppet samfällighet enbart samfälligheter för VA-frågor.

Bostadsenhet: ett eller flera utrymmen i byggnad som i upplåtelsehänseende bildar en enhet. I fråga om sådana utrymmen i Bostadsfastighet, eller därmed jämställd fastighet, där begreppet bostadsenhet inte är tillämpligt, räknas varje påbörjat …-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 21054:2020 som en bostadsenhet.

Begreppet *bostadsenhet* används som ett schablonmässigt uttryck för *bostadsfastighetens* nytta. Det innebär att det inte spelar någon roll hur många m² bostadsenheten är, den räknas ändå som en (1) nytta, med undantag för om tillägg för små lägenheter är infört. En lägenhet med två rum och kök på 60 m² betalar en (1) *bostadsenhetsavgift* och det gör även en lägenhet med 5 rum och kök som är 110 m². Det behöver heller inte finnas ett visst antal badrum, toaletter, tvättställ eller kök för att den ”i upplåtelsehänseende” ska bilda en enhet.

När begreppet bostadsenhet inte är tillämpligt för viss yta eller byggnad ska huvudmannen istället ta fram uppgift om storleken på byggnaden eller ytan genom att använda en viss standard för mätning, i detta förslag BTA. Den framräknade ytan delas sedan

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

med bestämd bostadsenhetsekvivalent för att få fram ett visst antal bostadsenheter för ytan eller byggnaden. Byggnader kan innehålla dels bostadsenheter, dels ytor som inte kan ses som bostadsenheter och där antalet bostadsenheter istället får framräknas med bostadsenhetsekvivalenten. Avgift tas ut för varje påbörjat antal m².

Om en tillbyggnad görs eller om yta tillkommer på annat sätt, är det inte säkert att ytterligare bostadsenhetsavgifter ska tas ut. Tillkommande avgift kan inte tas ut om det finns utrymme kvar inom den påbörjade bostadsenhetsekvivalenten. Ett exempel kan vara en fastighet som exempelvis har debiterats två bostadsenhetsavgifter à 150 m² för en byggnad som är 200 m² stor och därefter sker en tillbyggnad på 100 m². Det innebär att total BTA för fastigheten blir 300 m² och i detta fall finns utrymme kvar inom den påbörjade bostadsenhetsekvivalenten, vilket innebär att ingen tillkommande bostadsenhetsavgift kan debiteras.

Tomtyta: Tomtytan utgörs av fastighetens areal enligt förrättningskarta, nybyggnadskarta eller annan karta som huvudmannen godkänner. Vid tredimensionella fastigheter fördelas den tomtyta som är gemensam för fastigheterna i proportion till byggnadernas bruttoarea (BTA).

Allmän platsmark: mark som i detaljplan enligt plan- och bygglagen (2010:900) redovisas som allmän plats, eller om marken inte omfattas av detaljplan, väg eller mark som i övrigt motsvarar sådan mark.

Förslag på tillägg till fastighetskategorierna

Campingfastighet: fastighet som enligt beviljat bygglov och tillstånd är avsett för campingändamål.

Denna fastighetskategori är ny (den fanns inte i P96) och ska ses som ett förslag till kompletterande fastighetskategori. De kommuner som har en eller flera campingar inom verksamhetsområdet kan använda sig av kategorin i taxan. Syftet är att det ska vara tydligt hur kommunen anser att nyttan ska beräknas för fastigheten. Hur många tältplatser eller uppställningsplatser som ska motsvara en bostadsenhet blir upp till varje enskild kommun att bestämma, då nyttan av platserna säkerligen varierar över landet. Använd också tillägget om hur bostadsenheter räknas för campingfastigheter nedan.

Förslag på tillägg till bostadsenhet

Nedanstående texter ska ses som förslag till hur kommunen kan välja att definiera olika bostadsenheter. De är framtagna för att kommuners bebyggelse skiljer sig åt på olika sätt. För att kunna fördela kostnaderna rättvist och skäligt mellan och inom olika fastighetskategorier, kan det behövas en större möjlighet att variera storleken på en bostadsenhet.

Campingfastighet: för campingfastigheter räknas varje campingstuga och campingplats med egen anslutning till V och S som en bostadsenhet. För övriga campingplatser och campingstugor, utan egen anslutning till V och S, räknas … uppställningsplatser eller stugor som en bostadsenhet. För övriga byggnader, exempelvis gemensam servicebyggnad och receptionsbyggnad, räknas varje påbörjat …-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 21054:2020 som en bostadsenhet.

Antalet uppställningsplatser som motsvarar en bostadsenhet ska sättas i relation till hur stor bostadsenhetsavgiften är i kommunens taxa och lägenhetsbeståndet i övrigt. Det som motsvarar en bostadsenhetsavgift i en kommun behöver inte vara skäligt och rättvist fördelat i en annan kommun.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Lagerbyggnader: för byggnader, som till den större delen används som lagerutrymme, där endast anställda eller annan arbetskraft har tillträde, räknas varje påbörjat ...-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 21054:2020 som en bostadsenhet. Hela lagerbyggnaden eller delar av lagerbyggnaden kan vara antingen uppvärmd eller ouppvärmd.

Detta tillägg kan användas av kommuner som har fastigheter av denna typ om det utifrån hur kommunens kostnader är fördelade blir oskäligt att beräkna antalet bostadsenheter enligt grundregeln. Det finns flera prövningar i Statens VA-nämnd, mark- och miljödomstolen och överinstanser där antalet bostadsenhetsavgifter (tidigare lägenhetsavgifter) har ifrågasatts av fastighetsägare. I de flesta fall har domstolen ansett att de antal bostadenhetsavgifter som är framräknade stämmer bra överens med den nytta fastigheten har, trots att vissa byggnader som ingår i beräkningsunderlaget inte har VA indraget.[38] Det finns dock några fall där domstolen har jämkat antal bostadenhetsavgifter p.g.a. av uttunnad nytta i förhållande till antalet debiterade bostadsenhetsavgifter. I ett fall hade en fastighetsägare byggt ut ett kallförråd för lagring och hantering av spannmål. Det vatten som var indraget till byggnaden var enbart för brandbekämpning, i övrigt fanns inget VA indraget. Domstolen ansåg att det förelåg ett missförhållande mellan omfattningen av enligt taxan avgiftspliktig lägenhetsyta och nyttan av VA-anslutningen som gav anledning att jämka avgiftsskyldigheten när det gällde den nya lagerlokalen.[39]

Små bostadsenheter: för ett eller flera utrymmen i byggnad, som i upplåtelsehänseende bildar en enhet, men där nyttan inte kan anses vara samma per bostadsenhet som för andra fastigheter, och som är max ... m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 21054:2020, ska en sådan enhet räknas som ...% av en bostadsenhet. Exempel på bostadsenheter med mindre nytta än andra bostadsenheter är studentrum, äldreboende eller komplementbyggnad med delat kök.

Att inte ta ut full bostadenhetsavgift för visst boende är ett annat sätt att hantera en fastighets mindre nytta per bostadsenhet. Det är en möjlighet för kommunen att fördela sina kostnader på ett annat sätt än en nytta per bostadsenhet. Domstolen har i några fall konstaterat att nyttan varit uttunnad i förhållande till antalet framräknade bostadsenhetsavgifter (lägenhetsavgifter) och i dessa fall har antalet bostadenhetsavgifter jämkats.

Ett fall från Gotland handlade om en källarvåning som byggts om till sju studentboenden à 21 m². Varje lägenhet var försedd med wc, dusch, sovalkov samt kök med kokmöjlighet. VA-nämnden ansåg att gränsen är nådd när en lägenhet blivit så liten och enkel att samma nytta inte längre uppnås som i normala fall. I målet uttalades att *”Uppdelning av en given yta i allt fler bostadsenheter måste dels i något stadium komma i konflikt med lägenhetsdefinitionen, dels innebära en alltmer uttunnad nytto-relation som medför att ytterligare bostadenhetsavgifter inte får tas ut eller att dessa i varje fall måste reduceras.”* Med hänvisning till lägenheternas storlek och det faktum att de inrymts i tidigare källarlokaler beslutade nämnden att jämka antalet bostadenhetsavgifter till hälften.[40]

En liknande bedömning gjorde mark- och miljööverdomstolen i ett mål rörande 76 studentlägenheter i Lund. Lägenheterna utgjorde mindre korridorsrum à 15-28 m² med wc, dusch och pentry. Domstolen ansåg att dessa studentboenden sannolikt skulle ha en lägre nyttjandegrad än andra lägenheter och bostadenhetsavgiften jämkades till hälften.[41]

38 Se exempelvis Växjö TR, MMD 2016-05-18, mål nr M 81-16, Växjö TR, MMD 2016-06-22, mål nr M 78-16

39 Växjö TR, MMD 2006-04-27, mål nr M 102-16

40 Statens VA-nämnd 2001-09-06 Beslut, BVa 37, Va 138/00 (även fastställt av MÖD genom Dom: 2002-12-17, DM 112, mål nr M 6737-01)

41 MÖD 2016-12-29, mål nr M 4803-16

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

I ett annat mål kom mark- och miljödomstolen fram till att 32 m² stora lägenheter, varken kan anses som exceptionellt små, eller jämställas med studentrum. Att lägenheterna var tänkta att användas av yngre i en- eller tvåpersonshushåll påverkade inte domstolens bedömning och ingen jämkning skedde i första instans.[42] Beslutet överklagades till mark- och miljööverdomstolen som dock ansåg att jämkning var nödvändigt på grund av uttunnad nytta.[43] Anledning var inte att lägenheterna var små i sig utan att det ansågs vara ett ytterlighetsfall då antalet lägenheter i samma storlek var många till antalet, här 124 stycken. Det innebar också att den sammanlagda lägenhetsavgiften i förhållande till total anläggningsavgift var hög. Ungefär 95 procent av total anläggningsavgift utgjorde lägenhetsavgifter. Nyttan per lägenhet ansågs ändå förhållandevis stor och jämkningen bestämdes till 25 procent reduktion av lägenhetsavgiften.

Det går tyvärr inte att ge någon entydig vägledning i hur stor en bostadsenhet/studentrum/äldreboende ska vara för att reduktion av bostadsenhetsavgiften ska ske. Som visats ovan varierar storleken i de fall där reduktion har medgivits och skillnaden på storlek där full bostadsenhetsavgift är skäligt och där reduktion är rimlig är inte så stor. Domstolarna har gjort en samlad bedömning utifrån bostadsenheternas storlek, användningssätt och antal. Det är därför upp till varje kommun att bestämma gränsen för när reduktion av bostadsenhetsavgift ska ske. Storleken på bostaden som får reduktion måste sättas i relation till hur övrigt lägenhetsbestånd ser ut.

§ 4

4.1 Avgift tas ut för nedan angivna ändamål:

Ändamål	Anläggningsavgift	Brukningsavgift
V, vattenförsörjning	Ja	Ja
S, spillvatten	Ja	Ja
Df, dag- och/eller dräneringsvatten från fastighet	Ja	Ja
Dg, dag- och/eller dräneringsvatten från Allmän platsmark	Ja	Ja

En kommun som har en helt avgiftsfinansierad VA-verksamhet har troligtvis ”ja” i alla rutor i tabellen ovan. Tabellen visar att det finns en anläggnings- och brukningsavgift för alla vattentjänster i kommunens taxa. Om en kommun exempelvis skattefinansierar alla kostnader för dagvatten från allmän platsmark, ska det stå ”nej” i båda rutorna för Dg. Tabellen visar att kommunen har kostnader för varje vattentjänst som genom taxans avgiftsuttag har fördelats skäligt och rättvist mellan de som är avgiftsskyldiga.

När det gäller avgiftsskyldigheten är det viktigt att veta att den inte handlar om i vilken omfattning en viss fastighetsägare använder anläggningen, utan vilket behov fastigheten har av en viss vattentjänst. Finns det vattenledning till, eller spill- och dagvattenledning från fastigheten, och behovet inte bättre kan tillgodoses på annat sätt, ska fastighetsägaren betala för de vattentjänster fastigheten fått tillgång till. Avgiften för dagvatten från fastighet avser i denna taxa både dagvatten (takvatten eller vatten från ytor) och dräneringsvatten. Om en fastighetsägare inte har sitt takvatten eller ytvatten kopplat till dagvattenservisen men dräneringsvattnet är kopplat, så är fastighetsägaren skyldig att betala avgift för Df. Avgiften är inte kopplad till omfattningen av fastighetsägarens användning av dagvattenservisen utan till behovet av vattentjänsten.

4.2 Avgiftsskyldighet för vart och ett av ändamålen V, S och Df inträder när huvudmannen upprättat förbindelsepunkt för ändamålet och informerat fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge.

Avleds Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt upprättats,

42 Nacka TR, MMD 2016-11-15, mål nr M 203-16

43 MÖD 2017-12-15 mål nr M 10622-16

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

inträder avgiftsskyldighet när åtgärder för bortledandet av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren informerats om detta.

För att avgiftsskyldighet ska uppstå ska kraven i 24 § LAV vara uppfyllda.

4.3 Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg inträder när åtgärder för bortledande av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren enligt 26 § LAV, eller den som enligt 27 § LAV ansvarar för att Allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, informerats om detta.

4.4 Anläggningsavgift ska beräknas enligt den VA-taxa som gäller vid tidpunkten när avgiftsskyldighet inträder.

Avgiftsskyldigheten inträder när huvudmannen har samrått med fastighetsägaren, byggt ut anläggningen, informerat fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge, eller när det finns en dagvattenanläggning som tar emot dagvatten från fastigheten och/eller allmänna platser. Informationen måste innehålla uppgift om förbindelsepunktens läge i både plan och höjd. Det innebär att tre koordinater måste anges för att information ska anses korrekt. När informationen om förbindelsepunktens läge sker måste VA-anläggningen vara färdigbyggd och klar att användas. Det finns ingen möjlighet för huvudmannen att ta betalt i förskott eller ta betalt enligt en taxa som inte gäller den dagen informationen sker. Grundförutsättningarna för avgiftsskyldigheten är att fastigheten finns inom ett av kommunen beslutat verksamhetsområde, har behov av vattentjänsterna och att behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt.

Avgiftsskyldighetens inträde är också den tidpunkt från vilken preskriptionstiden räknas. En fordran preskriberas tio år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Preskriptionstiden är dock tre år mot en konsument.

Anläggningsavgifter (§§ 5–12)

Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

§ 5

5.1 Anläggningsavgift ska betalas för Bostadsfastighet

Avgift utgår per fastighet med:

a)	**Servisavgift**					
	En ledning	... kr 70 %				
	Två ledningar	... kr 85 %				
	Tre ledningar	... kr 100 %				
		V	S	Df	Dg	Total avgift
b)	**Förbindelsepunktsavgift**	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	-	... kr 100 %
c)	**Tomtyteavgift**	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	... kr 100 %
d)	**Bostadsenhetsavgift**	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
e)*	**Avgift för Dagvatten utan att förbindelsepunkt är upprättad**	-	-	... kr ...%	-	... kr 100 %

* Avgift enligt 5.1 e) tas ej ut om avgift uttages för Df enligt 5.1a) och b). I det fall avgift enligt 5.1 e) tas ut, reduceras avgift enligt 5.1 a) och b) med delen Df, eftersom servisledning och förbindelsepunkt inte lagts eller upprättats.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillovr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

I förslaget redovisas endast avgifter inklusive moms, men det hindrar inte att fler kolumner läggs till där avgiften exklusive moms är angiven. Avgifter inklusive moms måste anges då det är ett lagkrav när det gäller privatpersoner. Den i P96 föreslagna procentuella andel per vattentjänst är borttagen i denna publikation. Kommunen bör räkna fram denna andel då den kan skilja sig åt mellan kommuner beroende på vilken eller vilka vattentjänster som byggs ut. Den procentuella andelen bör återspeglas av vattentjänsternas inbördes kostnadsförhållande. Det är t.ex. troligt att andel dagvattenkostnad av total kostnad kommer att öka över tid, vilket kommer påverka dagvattenavgifternas procentuella andel av total avgift.

Servisavgiften ska spegla kommunens genomsnittliga kostnad att anlägga en till tre servisledningar. Avgiften är inte uppdelad per vattentjänst som de andra parametrarna, utan per ledning. Det beror på att kostnaden för att förlägga ledningar i marken till största del består av grävkostnad för ledningsgrav, där antalet ledningar eller vilken sorts ledning är av mindre vikt. Avgiften för första ledningen bör därför vara hög i förhållande till mellanskillnaden mellan ledning två och tre. I detta förslag är Servisavgiften för en ledning 70 procent, två ledningar 85 procent och tre ledningar 100 procent. Det finns inget som hindrar att kommunen hittar en annan procentuell fördelning om det bättre motsvarar kommunens egna kostnader..

Servisavgiften ska vara samma för alla fastigheter inom verksamhetsområdet och inte skilja sig åt mellan bostadsfastighet eller annan fastighet. Skulle en fastighetsägare begära och få beviljat en större servis än vad som motsvarar fastighetens behov, så finns det regler i §13 om hur de extra kostnaderna kan hanteras.

Förbindelsepunktsavgiften ska spegla den nytta fastigheten har av en eller flera förbindelsepunkter. Avgiften är uppdelad i två kategorier, fastigheter som ingår i en samfällighet för VA-frågor (i dessa fall tas en reducerad förbindelsepunktsavgift ut enligt 5.2) och fastigheter som inte ingår i en samfällighet för VA-frågor. Förbindelsepunktsavgiften tas ut per uppsättning serviser för varje fastighet som har fått tillgång till en uppsättning serviser. Svenskt Vatten har i denna publikation gjort ett förslag för att skapa större rättvisa mellan fastigheter som ingår i en samfällighet för VA-frågor och fastigheter som inte ingår i en samfällighet. I P96 får varje fastighet som ingår i en samfällighet betala var sin förbindelsepunktsavgift och enbart dela på servisavgiften.

Tomtyteavgiften har historiskt bedömts vara en kostnadsrelaterad parameter där utgångspunkten varit att ju större fastighet, desto större kostnad har huvudmannen för ledningsdragning förbi fastigheten. Det stämmer inte för alla fastigheter och det är heller inte tanken. När kommunen fördelar kostnader skäligt och rättvist så ska detta göras på en kollektiv nivå. Det innebär inte att det blir individuell rättvisa i varje enskilt fall. I ett radhusområde där fastigheterna är små och ligger tätt kommer antal meter ledning per fastighet vara mycket mindre än i ett område med stora fastigheter. Kostnaden för ledningsdragningen i ett område med stora fastigheter kommer då vara större per fastighet och det är därför rimligt att de betalar denna skillnad via sin tomtyteavgift. Det finns dock även nyttoaspekter av parametern, främst vad avser omhändertagande av dagvatten från fastigheten.

Uttaget av tomtyteavgift är beroende av de andra parametrarna, då tomtytebegränsningsregeln i 5.3 innebär att total tomtyteavgift inte får överstiga den sammanlagda avgiften för servisavgift, bostadsenhetsavgift/er/ och förbindelsepunktsavgift.

I detta nya förslag till taxekonstruktion har nyttan för vattentjänsterna dagvatten fastighet (Df) och dagvatten gata (Dg) definierats om och den nya utgångspunkten är att den generella nyttan för dessa vattentjänster främst kopplas till fastighetens yta och inte till antal bostadsenheter som är fallet i P96. Nyttan av dagvattentjänster anses öka med tomtstorleken och inte med antalet bostadsenheter. Av denna anledning är en del av tomtyteavgiften nu uppdelad i dagvatten fastighet och dagvatten gata.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

För ett mer fullständigt resonemang kring förändringen av nyttan för dagvatten i denna publikation, se kapitel 7 och kommentaren till brukningsavgifter nedan under § 14.

Bostadsenhetsavgiften är en utpräglat nyttorelaterad avgiftsparameter genom att antalet bostadsenheter anses utgöra ett direkt mått på hur stor nytta fastigheten har av tillgången till VA. Bostadsenhetsavgiften är omgjord och är nu enbart en avgift för vatten och spillvatten. I P96 innehöll avgiften även en avgift för Dg, vilken nu är flyttad till tomtyteavgiften. Syftet med att flytta avgift för Dg från bostadsenhetsavgiften till Tomtyteavgiften är att nyttan för dagvatten i detta förslag till taxekonstruktion är kopplad till storleken på fastigheten och inte antalet bostadsenheter. Se resonemang under 14.1.

Avgift för Dagvatten utan att förbindelsepunkt är upprättad är en kostnads- och nyttorelaterad avgiftsparameter som ersätter servisavgiften och förbindelsepunktsavgiften. I de fall bortledning av dagvatten från fastighet sker utan att förbindelsepunkt upprättats måste hänsyn till detta tas vid beräkning av anläggningsavgiften. Eftersom förbindelsepunkt i dessa fall saknas, och givetvis även servisledning, kan avgifter för dessa inte tas ut. Istället får huvudmannen ta ut en dagvattenavgift för bortledning av dagvatten. Den ska vara lika stor som delen Df av servisavgift (mellanskillnaden mellan 1 och 2 ledningar) plus delen Df av förbindelsepunktsavgiften. Total anläggningsavgift för en fastighet som har dagvattenavledning från fastigheten Df ska vara densamma oavsett om huvudmannen har lagt ett rör för avledningen eller om huvudmannen har byggt en annan rörlös anläggning för bortledande.

5.2 Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 5.1 a) lika mellan fastigheterna. Exempel på sådana fastigheter är fastigheter som ingår i en Samfällighet. För fastigheter som tillhör Samfällighet reduceras Förbindelsepunktsavgiften enligt 5.1 b) med …%.

Om servisledningar för olika vattentjänster anläggs vid olika tillfällen i tid, på grund av att verksamhetsområdet inte omfattat en eller flera vattentjänster vid första anslutningstillfället, har huvudmannen rätt att ta ut Servisavgift för en eller två ledningar enligt 5.1 a) och 6.1 a).

Samma princip gäller om avgiftsskyldighet för en eller flera vattentjänster uppkommer vid senare tillfälle än första anslutningstillfället och det medför att nya servisledningar behöver anläggas.

Vid beräkning av Servisavgiften tas inte hänsyn till om det finns en eller två serviser anlagda sedan tidigare. Om servisledningar anläggs vid olika tillfällen eller avgiftsskyldighet uppkommer vid senare tillfälle debiteras 70 procent eller mer av full Servisavgift vid olika tillfällen, vilket innebär att den totala Servisavgiften kommer att uppgå till mer än 100 procent. Oavsett om total Servisavgift överstiger 100 procent över tid får inte tomtytebegränsningsberäkningar utgå från mer än 100 procent av Servisavgiften.

Första stycket i denna bestämmelse har fått ett förtydligande tillägg där det framgår att servisavgiften ska delas mellan fastighetsägare som ingår i en samfällighet för VA-frågor. Ingår t.ex. 30 fastigheter i samfälligheten kommer var och en av fastighetsägarna att betala 1/30 servisavgift. Detta under förutsättning att huvudmannen har förmedlat en gemensam förbindelsepunkt. Om samfälligheten upplöses eller om huvudmannen av annan anledning upprättar en förbindelsepunkt till varje fastighet, får huvudmannen ta ut den delen av Servisavgiften som inte är betald sedan tidigare. Om exemplet ovan används så innebär det 29/30 tillkommande servisavgifter.

Bestämmelsen i andra stycket 5.2 är ny för detta taxekonstruktionsförslag. Det har tidigare saknats en tydlig regel för hur huvudmannen ska ta ut servisavgift i de fall ledningarna för olika vattentjänster läggs vid olika tillfällen i tid. Det har troligtvis lett till att kommuner har gjort på olika sätt. Att ledningsförläggningen inte har skett samtidigt

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

för alla vattentjänster kan bero på olika saker. En anledning kan vara att verksamhetsområdet omfattat en eller två vattentjänster från början men inte alla. Då uppstår en situation att ledningar byggs ut i efterhand. En annan anledning kan vara att en eller flera fastighetsägare inte har varit avgiftsskyldiga för alla vattentjänster som ingår i verksamhetsområdet från början, och att avgiftsskyldigheten har uppstått vid ett senare tillfälle. Då finns det troligtvis ledningar för resterande vattentjänster i närheten och det räcker att en ny servis upprättas till fastigheten eller fastigheterna.

Den största kostnaden för ledningsförläggning är grävandet av ledningsgraven (om den sortens ledningsförläggning används) och kostnaden är relativt oberoende av hur många olika ledningar som läggs vid ett och samma tillfälle. För att huvudmannen ska få täckning för sina kostnader när ledningar läggs vid olika tillfällen i tid, måste det finnas möjlighet att ta ut den större delen av servisavgiften (för ledning 1) mer än en gång. Dock får inte mer än 100 procent av servisavgiften ligga till grund för tomtytebegränsningsräkningen, se under 8.1 nedan.

Exempel på utbyggnad av serviser vid olika tillfällen:
En fastighet har fått förbindelsepunkt för enbart spillvatten utbyggt 1970 på grund av att kommunen ansåg att det bara fanns behov av spillvatten för verksamhetsområdet.

År 2020 ska fastigheten få förbindelsepunkt för vatten och dagvatten fastighet. Kommunen anser nu att det finns ett behov för dessa två vattentjänster och tar ett nytt verksamhetsområdesbeslut. För enkelhets skull antar vi att Servisavgiften har varit oförändrad under hela perioden.

Servisavgift	År 1970	År 2020
En ledning (S)	70%	
Två ledningar (V, Df)		85%
Totalt 1970 och 2020		155%

Exempel på servisavgift vid tillkommande vattentjänster:
En fastighet som har fått förbindelsepunkt upprättad för S och Df, men där fastigheten inte har varit avgiftsskyldig för vatten p.g.a. godkänd enskild vattenkälla och där fastigheten nu behöver ansluta sig till vatten. För enkelhets skull antar vi att servisavgiften har varit oförändrad under hela perioden. Det är viktigt att poängtera att dessa avgifter tas ut eftersom merkostnader uppstår för huvudmannen.

Servisavgift	År 1970	År 2020
Två ledningar (S, Df)	85%	
En ledning (V)		70%
Totalt 1970 och 2020		155%

5.3 Avgift enligt 5.1 c) tas ut endast intill ett belopp som motsvarar summan av avgifterna enligt 5.1 a), b) och d), eller i det fall förbindelsepunkt för Df inte upprättats, summan av avgifterna enligt 5.1 a), b), d) och e).

Vid ändrade förhållanden enligt 5.5, 5.6, 5.7 och 5.8 tas ut ytterligare avgift enligt 5.1 c) i den mån ovan angiven begränsningsregel så medger och med iakttagande av vad som föreskrivs i 8.1.

Begränsningsregeln innebär att tomtyteavgiften inte får uppgå till mer än hälften av total anläggningsavgift. Summan av avgifterna servisavgift, förbindelsepunktsavgift och bostadsenhetsavgift utgör taket för tomtyteavgiften. Om storleken på fastigheten är så stor att det på grund av begränsningsregeln inte går att ta ut full tomtyteavgift, kan

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

det finnas möjlighet att vid ett senare tillfälle ta ut mer tomtyteavgift. Om fler serviser tillkommer eller om fler bostadsenhetsavgifter tas ut på grund av tillbyggnad kan också ytterligare tomtyteavgift tas ut. Den tillkommande tomtyteavgiften kan då maximalt vara summan av de andra tillkommande avgifterna och det förutsätter att det finns ytterligare tomtyta att ta betalt för.

Denna reduceringsregel infördes i P69 och kommer från en tolkning av prejudicerande avgöranden i domstol, bl.a Tyresö- och Nackafallet.[44] Reduktion av tomtyteavgiften infördes för att tillgodose kravet på balans mellan nytta och kostnad i en anläggningsavgift.

Räkneexempel tomtyteavgift nr 1:
En fastighet ska ansluta sig till alla vattentjänster och har en (1) bostadsenhet och en tomtyta på 4 000 m².

Servisavgift	40 000 kr
Förbindelsepunktsavgift	40 000 kr
Bostadsenhetsavgift	20 000 kr
Tomtyteavgift	40 kr/m²

Tomtytebegränsningsregeln innebär att summan av servisavgiften, förbindelsepunktsavgiften och bostadsenhetsavgiften utgör maximal tomtyteavgift.

S (servisavgift, förbindelsepunktsavgift, bostadsenhetsavgift)
= 40 000 kr + 40 000 kr + 20 000 kr = 100 000 kr

Maximalt avgiftsuttag för denna fastighet är
2*100 000 kr= 200 000 kr
Maximalt antal m² tomtyta som går att debitera i detta exempel
= 100 000 kr/40 kr/m² = 2 500 m²

Trots att fastigheten är 4 000 m² stor medger inte tomtytebegränsningsregeln ett större uttag av tomtyteavgift än vad som motsvarar 2 500 m².

Skulle bostadsenheter tillkomma på fastigheten så ska ytterligare tomtyteavgift tas ut:
Varje tillkommande bostadsenhet medger ytterligare uttag av tomtyteavgift:
Maximalt uttag av tomtyteavgift per bostadsenhet är
20 000 kr vilket innebär 20 000 kr/40 kr/m² = 500 m².

5.4 Antalet Bostadsenheter bestäms efter de ritningar enligt vilka bygglov beviljats, eller efter annan ritning eller uppmätning som huvudmannen godkänner.

Det är oftast inget problem att bestämma antal bostadenhetsavgifter för en bostadsbyggnad som enbart innehåller bostäder. Det kan vara svårare att bestämma antal bostadsenheter i en byggnad med både bostäder och lokaler och kanske ett garage i anslutning till byggnaden. Det går att räkna antal *bostadsenheter* på olika sätt för en byggnad. Om det finns lokaler på bottenvåningen så får huvudmannen räkna BTA (eller annan vald standard) per lokal (uthyrningsbar enhet) och sedan räkna antalet verkliga bostadsenheter för övriga delar av byggnaden. Slutligen summeras det totala antalet bostadsenheter. Om det däremot finns gemensamma ytor i ett flerfamiljshus, såsom vindsförråd och tvättstuga, får dessa ytor anses vara en del av lägenheterna (bostadsenheter) i byggnaden.

44 Regeringsrättens domar 1979-10-29 Mål nr 3521-1978. 1985-12-02 Mål nr 2902-1983 (RÅ 1985 2:66)

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Här bör inte BTA räknas för vindsförråd och tvättstuga eftersom de tillhör och är till för lägenheterna i husen.

5.5 Om ytterligare servisledningar dras fram och ytterligare förbindelsepunkter upprättas, ska avgifter betalas enligt 5.1 a) och b).

5.6 Om en fastighets Tomtyta ökar ska avgift betalas enligt 5.1 c) för sådan tillkommande Tomtyta som kommer från fastighet för vilken Tomtyteavgift inte tidigare ska anses ha betalats.

Vid beräkning av avgift för tillkommande Tomtyta ska begränsningsregeln i 5.3 iakttas.

Räkneexempel tomtyteavgift nr 2:
En fastighet ska anslutas till alla vattentjänster och har 1 bostadsenhet och en tomtyta på 2 000 m².

Servisavgift	40 000 kr
Förbindelsepunktsavgift	40 000 kr
Bostadsenhetsavgift	20 000 kr
Tomtyteavgift	40 kr/m²

Tomtytebegränsningsregeln medför att summan av servisavgiften, förbindelsepunktsavgiften och bostadsenhetsavgiften utgör max total tomtyteavgift.

S (servisavgift, förbindelsepunktsavgift, bostadsenhetsavgift)
= 40 000 kr + 40 000 kr + 20 000 kr = 100 000 kr

Maximalt avgiftsuttag för denna fastighet är
2*100 000 kr= 200 000 kr

Maximalt antal m² tomtyta som går att debitera i detta exempel
= 100 000 kr/40 kr/m² = 2 500 m²

Fastigheten är i detta exempel 2 000 m² stor vilket innebär
40 kr/m²*2 000 m²=80 000 kr

Fastigheten i detta exempel kan utöka sin tomtyta med 500 m² och betala full tomtyteavgift för tillkommande tomtyta innan tomtytebegränsningsregeln sätter stopp för ytterligare uttag.

5.7 Om till- eller ombyggnad sker, ytterligare byggnad uppförs eller om riven bebyggelse ersätts på fastighet, ska avgift enligt 5.1 d) betalas för varje tillkommande Bostadsenhet.

Se räkneexempel under 5.3 för att se hur tillkommande bostadsenhetsavgifter kan göra att ytterligare tomtyteavgift ska utgå.

5.8 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättats, ska avgift betalas enligt 5.1 e).

Om ny bebyggelse tillkommer på en fastighet ska ytterligare bostadsenheter betalas enligt 5.7 för varje tillkommande bostadsenhet. Beroende på om begränsningsregeln har begränsat fullt uttag av tomtyteavgift före tillbyggnaden så kan det bli aktuellt att ta ut

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

mer i tomtyteavgift när fler bostadsenhetsavgifter tillkommer. Frågan om vilken sorts tillkommande bebyggelse som ger upphov till fler bostadsenhetsavgifter är ett vanligt förekommande huvudbry i många kommuner. Ska det utgå en bostadsenhetsavgift för ett tillkommande fristående garage, Attefallshus eller friggebod? I ett avgörande i VA-nämnden från 2015 där en kommun hade tilläggsdebiterat en lägenhetsavgift (bostadsenhetsavgift) till en fastighet som hade uppfört en friggebod, ansåg VA-nämnden följande:
”Vid om-eller tillbyggnad på avgiftsskyldig fastighet har konstaterats i många avgöranden från Va-nämnden och Vattenöverdomstolen att tilläggsavgift (ytterligare anläggningsavgift) kan tas ut och är förenligt med avgiftsreglerna i vattentjänstlagen. I fall avgiftsfördelningen enligt taxan skett under hänsynstagande till omfattningen av den bebyggelse som förekommer på varje fastighet, så får i konsekvens härmed tilläggsavgift enligt taxan tas ut när bebyggelsen utökas, och detta alldeles oberoende av om tillkommande ytor är försedda med va-utrustning eller inte och om utökningen föranlett särskild va-kostnad för huvudmannen eller inte. Tilläggsavgift för tillkommande våningsyta har exempelvis godtagits för ett tillbyggt, friliggande kallgarage utan någon va-installation (BVa 18/75). Va-nämndens beslut BVa 46/86 uttalas att frågan om en nyttoökning har inträffat är att bedöma enligt samma principer som enligt taxan gäller för fördelning av skyldigheten att betala anläggningsavgift. Det ansågs därför att ytterligare anläggningsavgift skulle utgå med anledning av att en bostadsfastighet byggts om till vad taxan betecknade som ”annan fastighet.”[45]

Fastighetsägaren fick betala tillkommande lägenhetsavgift trots att det handlade om en friggebod utan indraget vatten.

Enligt Svenskt Vattens normalförslag ska anläggningsavgift erläggas för varje tillkommande bostadsenhet, vid tillbyggnad eller om ytterligare byggnad uppförs. Även brukningsavgiften ska ökas med fler bostadsenhetsavgifter efter att tillbyggnad gjorts. Om tillkommande bebyggelse uppförs på en nybildad fastighet, som har avstyckats från en tidigare ansluten fastighet, beräknas avgifterna utifrån de förhållanden som rådde på den ursprungliga, ostyckade fastigheten. Detta innebär att tomtyteavgift i vissa fall bör kunna tas ut, helt eller delvis, för den avstyckade delen, beroende på om tomtytebegränsningsregeln har begränsat uttaget tidigare.

Om byggnader rivs på en fastighet och ersätts med helt nya byggnader, kan det uppstå frågor kring huvudmannens möjlighet att ta ut nya avgifter. Grundprincipen för bostadsenhetsavgifter är att det antal som är betalt för fastigheten får fastighetsägaren tillgodoräkna sig vid ny byggnation. Tillkommer det bostadsenhetsavgifter vid nybyggandet utgår bostadsenhetsavgift för tillkommande bostadsenheter, dvs det antal som det inte har utgått avgift för tidigare. Detsamma gäller tomtyteavgiften, avgift för tomtyta som kan anses betald sedan tidigare kan inte tas ut igen. Tomtytebegränsningsregeln kan dock medföra att det finns ytterligare tomtyta att ta betalt för om ytterligare bostadsenheter upprättas. Genom ett antal domar i högre instanser har det fastslagits att ny anläggningsavgift inte får tas ut i samband med nybyggnad som till omfattningen motsvarar tidigare bebyggelse.[46] I 5.6 och 5.7 finns därför huvudreglerna att vid ny bebyggelse på förut bebyggd fastighet, ska endast tilläggsavgift betalas för tillkommande tomtyta och tillkommande bostadsenheter.

Tillkommande nytta för byggnader som uppförs med tillfälligt bygglov kan vara svårbedömt. Det är troligtvis så att när det gäller bostadsenhetsavgifter så bör inte full avgift utgå. I ett avgörande från Statens VA-nämnd angavs i domskälen det tillfälliga bygglovet som ett skäl för nedsatt lägenhetsavgift (numera bostadsenhetsavgift). Ett företag hade fått tillfälligt bygglov för baracklikande boende där totalt 8 lägenheter hade tillkommit på fastigheten. Fastighetsägaren ville ha lägenhetsavgiften reducerad på grund av den enkla inkopplingen av vatten via en ytförlagd vattenledning samt att det var ett tillfälligt

45 Statens VA-nämnd 2015-03-06 Beslut BVa 22, Va 403/13

46 Se t.ex. Vattenöverdomstolens dom DTVa 4/85

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

uppfört boende. När bygglovet gick ut skulle barackerna nedmonteras och tas bort. Inget avlopp fanns för baracken. I domskälen anser inte VA-nämnden att det faktum att det inte finns en stadigvarande VA-inkoppling för baracken är skäl nog för nedsättning av lägenhetsavgiften, men det tillfälliga bygglovet anses däremot vara skäl för nedsättning av lägenhetsavgiften. VA-nämnden uttalar sig på följande sätt:

”Att den schablonmässigt konstaterade ökningen av va-nyttan endast är mer eller mindre tillfällig påkallar en jämkning av tilläggsavgiften. Va-nämnden finner vid en samlad bedömning av omständigheterna i detta fall att tilläggsavgiften för annex-byggnaden bör jämkas till skäligen skattade halva beloppet av full avgift.”[47]

Ibland händer det att en kommun gör om en detaljplan och helt ändrar markanvändningen på ett sätt där den nya fastigheten/kvarteret får helt ny karaktär. Exempelvis kan ett gammalt industriområde göras om till bostadsbebyggelse eller tvärtom. Om en planändring har påverkat VA-ledningsnätet så pass mycket att VA-ledningar har behövts byggas om och nya förbindelsepunkter har upprättats, har det i vissa fall varit berättigat att ta ut helt nya anläggningsavgifter.[48] För att förnyad anläggningsavgift ska få tas ut måste planändringen vara betydande och omfatta ett flertal kvarter. Sanering av enstaka kvarter ger troligtvis inte rätt till uttag av nya anläggningsavgifter.

§ 6

6.1 Anläggningsavgift ska betalas för Annan fastighet.

Avgift utgår per fastighet med:

a)	**Servisavgift**					
	En ledning	... kr 70 %				
	Två ledningar	... kr 85 %				
	Tre ledningar	... kr 100 %				
		V	S	Df	Dg	Total avgift
b)	**Förbindelsepunktsavgift**	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	-	... kr 100 %
c)	**Tomtyteavgift**	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	... kr ...%	... kr 100 %
d)*	**Avgift för Dagvatten utan att förbindelsepunkt är upprättad**	-	-	... kr ...%	-	... kr 100 %

*Avgift enligt 6.1 d) tas ej ut om avgift uttages för Df enligt 6.1 a) och b). I det fall avgift enligt 6.1 d) tas ut, reduceras avgift enligt 6.1 a) och b) med delen Df, eftersom servisledning och förbindelsepunkt inte lagts eller upprättats.

Kommentarer till 6.1-6.3 motsvaras i huvudsak av kommentaren under § 5.

6.2 Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 6.1 a) lika mellan fastigheterna.

För fastigheter som tillhör Samfällighet och där förbindelsepunkt är gemensam reduceras Förbindelsepunktsavgiften enligt 6.1 b) med ...%.

47 Statens VA-nämnd 1998-11-20, Beslut BVa 92

48 NJA 1985 s. 424 och RH 1987:102, TVa 741/87

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

6.3 Om godtagbar säkerhet ställs, kan huvudmannen medge anstånd med betalning av Tomtyteavgift för viss andel av fastighets areal som motsvarar markyta som tillsvidare inte utnyttjas för verksamheten på fastigheten.
Anstånd medges för viss tid, högst 10 år. Om mark under anståndstiden genom fastighetsbildningsåtgärd frångår fastigheten, upphör anståndsmedgivandet att gälla och resterande Tomtyteavgift förfaller till betalning.

Utestående belopp löper med ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) från den dag anståndet beviljades tills anståndet upphör. För tid därefter utgår dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen.

6.4 Om ytterligare servisledningar dras fram och ytterligare förbindelsepunkter upprättas ska avgifter betalas enligt 6.1 a) och b).

Nyttan för fastighetskategorin annan fastighet är i första hand kopplad till storleken på fastigheten, tomtytan. Ju större fastighet desto större nytta av den allmänna anläggningen. Detta kan jämföras med bostadsfastigheter och därmed jämställda (inklusive campingfastigheter), vars huvudsakliga nytta ligger i antalet bostadsenheter, och därmed i byggnadernas storlek. Tomtyteavgiften för annan fastighet är både kostnads- och nyttorelaterad och begränsas inte genom en tomtytebegränsningsregel som finns för bostadskategorin. Om viss del av fastighetsmarken för annan fastighet uppenbarligen inte används för verksamheten på fastigheten, kan huvudmannen ge anstånd med del av tomtyteavgift i högst 10 år. Det är upp till huvudmannen att göra denna bedömning och det innebär alltså inte att fastighetsägaren undgår tomtyteavgift för del av fastigheten utan bara att uppskov ges med betalningen. Fastighetsägaren ska ställa godtagbar säkerhet och även betala ränta på utestående belopp.

6.5 Om en fastighets Tomtyta ökar, ska avgift betalas enligt 6.1 c) för sådan tillkommande Tomtyta för vilken Tomtyteavgift inte förut kan anses ha betalats.

6.6 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättas, ska avgift betalas enligt 6.1 d).

Kommentarer till 6.5-6.6 motsvaras i huvudsak av kommentaren under § 5.

§ 7

7.1 Anläggningsavgift ska betalas för Obebyggd fastighet

Avgift utgår per fastighet för varje vattentjänst som avgiftsskyldighet föreligger för med:

		Bostadsfastighet		Annan fastighet
Servisavgift	5.1 a)	100%	6.1 a)	100%
Förbindelsepunktsavgift	5.1 b)	100%	6.1 b)	100%
Tomtyteavgift	5.1 c)	100%	6.1 c)	70%
Bostadsenhetsavgift	5.1 d)	0%	-	-
Avgift för Dagvatten utan att förbindelsepunkt är upprättad	5.1 e)	100%	6.1 d)	100%

* Avgift enligt 5.1 e) och 6.1 d) tas inte ut om avgift för Df enligt 5.1 a) och b) samt 6.1 a) och b) tas ut. I det fall avgift enligt 5.1 e) eller 6.1 d) tas ut reduceras avgift enligt 5.1 a) och b) samt 6.1 a) och 6.1 b) med delen Df.

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift per vattentjänst.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Avgift enligt 5.1 c) tas ut endast intill ett belopp som motsvarar summan av avgifterna 5.1 a) och b), eller i det fall dagvatten bortleds till den allmänna anläggningen men förbindelsepunkt för Df inte upprättats, summan av avgifterna enligt 5.1 a), b) och e), jfr 5.3 andra stycket.

En fastighetsägare är skyldig att betala avgifter för obebyggd fastighet om den enligt detaljplan är avsedd för bebyggelse. Tabellen är utformad på sätt som innebär att en obebyggd fastighet ska betala full del (100 procent) av den/de vattentjänster som avgiftsskyldigheten avser. I detta förslag utgår inte bostadsenhetsavgiften för bostadsfastigheter förrän bygglov beviljats.
Eftersom det inte tas ut full avgift för obebyggd bostadsfastighet är det inte skäligt att ta ut full anläggningsavgift för annan fastighet. Därför anges här att för obebyggd annan fastighet, utöver servisavgiften och FP-avgiften, eller i förekommande fall avgift för dagvatten utan att förbindelsepunkt är upprättad för dagvattenbortledning, tas endast 70 procent av Tomtyteavgiften ut. Det kan självfallet vara motiverat att välja annan procentsats beroende på förhållandet mellan bostadenhetsavgiften och tomtyteavgiften i anläggningstaxan för bostadsfastigheter.

Det bör observeras att avgift för obebyggd fastighet endast får tas ut när bestämmelser om detta finns i taxan, såsom i detta förslag.

7.2 Bebyggs Obebyggd fastighet ska resterande avgifter betalas enligt följande:

		Bostadsfastighet		Annan fastighet
Tomtyteavgift	5.1 c)	*)	6.1 c)	30%
Bostadsenhetsavgift	5.1 d)	100%	-	-

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift per vattentjänst.

* Bebyggs Bostadsfastighet tas ytterligare avgift ut enligt 5.1 c) om föreskriften i 5.3 andra stycket medger detta.

När fastigheten bebyggs, ska för bostadsfastighet betalas bostadsenhetsavgift och eventuell resterande tomtyteavgift, för annan fastighet resterande tomtyteavgift.

§ 8

8.1 Om avgiftsskyldighet inträder för ändamål, för vilket avgiftsskyldighet inte tidigare förelegat, ska tillkommande avgifter betalas enligt §§ 5-7.

Vid tillämpning av begränsningsregeln enligt 5.3 inräknas de sammanlagda avgifterna för tillkommande servisledningar inte till högre belopp än 100 procent av avgiften enligt 5.1 a) respektive 6.1 a), även om servisledningarna lagts vid olika tillfällen och avgifterna därmed blivit högre.

Ovanstående bestämmelse innebär att om fastighetsägaren betalar servisavgift för två vattentjänster år 1 (85 procent av full avgift) och sedan år 3 betalar en ny servisavgift (70 procent av full avgift) för vattentjänst som fastigheten inte tidigare har varit avgiftsskyldig för, så blir den sammanlagda servisavgiften 85 + 70 procent vilket överstiger 100 procent av full servisavgift. Trots detta så får inte mer än 100 procent av servisavgiften ligga till grund för beräkningen av tomtytebegränsningen.

8.2 För servisledning som på fastighetsägarens begäran utförs senare än övriga servisledningar för fastigheten ska, utöver avgift enligt §§ 5-7, en etableringsavgift betalas om ...kr. Etableringsavgiften avses täcka huvudmannens merkostnader till följd av att arbetet inte utförs i samband med framdragning av övriga servisledningar.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillvik Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

En etableringsavgift ska användas när fastighetsägaren har begärt ytterligare serviser än den ursprungliga uppsättning serviser som fastigheten har fått eller har rätt till. Etableringsavgiften kan inte användas när huvudmannen eller kommunen har valt att serviser läggs vid olika tillfällen. Etableringsavgiften tas ut utöver övriga avgiftsparametrar.

Det är viktigt att kommunen/huvudmannen räknar fram vad den genomsnittliga kostnaden är för att utföra ett grävarbete i gatan och sedan fylla igen det med allt som det innebär i form av markmaterial och andra kostnader. Etableringsavgiften ska motsvara den extra kostnad huvudmannen har när serviser inte läggs i marken samtidigt. Sedan ska fastighetsägaren också betala servis- och förbindelsepunktsavgift enligt 5.1 a) och b) samt 6.1 a) och b) där avgiften tas ut för den/de vattentjänster som servisledningarna avser.

§ 9

Den som svarar för att Allmän platsmark ställs i ordning och underhålls ska betala anläggningsavgift.

	Utan moms	Med moms
En avgift per m^2 Allmän platsmark för bortledning av dagvatten	om ... kr	om ... kr

I 27 § vattentjänstlagen anges att den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls ska betala en avgift, om vatten från den allmänna platsmarken inom verksamhetsområdet leds bort genom den allmänna VA-anläggningen, och bortledandet behövs för att skydda människors hälsa eller miljön. Avgiftsskyldiga är exempelvis Trafikverket, när det gäller statliga vägar, kommunen som gatuhållare inom stadsplan eller detaljplan med kommunalt huvudmannaskap eller kommunala torg och parker samt vägföreningar/samfällighetsföreningar när det gäller enskilda vägar. En förutsättning för avgiftsuttag är att huvudmannen har ordnat de anordningar som behövs för att leda bort vatten från den allmänna platsmarken och informerat den som är avgiftsskyldig om detta.

§ 10

Om huvudmannens kostnad för att förse en viss eller vissa fastigheter med vatten och/eller avlopp avviker i beaktansvärd omfattning från normal genomsnittlig kostnad för fastigheter inom verksamhetsområdet i övrigt, ska avgifter utgå enligt särskilt antagen särtaxa.

Om det inte är skäligt att beräkna avgift enligt §§ 5–7 för viss fastighet, får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

Nyttoprincipen kan och ska frångås under vissa förutsättningar. I 31 § vattentjänstlagen uttrycks det att avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Om vattentjänsterna för en viss eller vissa fastigheter på grund av särskilda omständigheter medför kostnader som i beaktansvärd omfattning avviker från andra fastigheter inom verksamhetsområdet, ska avgifterna bestämmas med hänsyn till skillnaderna. Detta innebär att kommunen har en skyldighet att besluta särtaxa för ett område om det finns grund för detta.

Någon procentsats för när kostnadsskillnaden ska anses ”beaktansvärd” kan inte anges och lagstiftaren har heller inte velat reglera detta. Enligt Svenskt Vattens tolkning bör skillnaden dock i vart fall överstiga 20 procent. Svenskt Vatten rekommenderar dock att 30 procents kostnadsskillnad föreligger för att vara på den säkra sidan. Dessutom krävs att kostnadsskillnaden beror på särskilda förhållanden. För att det ska ses som ett särförhållande måste det vara/finnas någon fysisk omständighet i området om orsakar avvikelsen. Exempel på sådana avvikelser är berg, stora fastigheter, små fastigheter,

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

kuperad terräng, sluttande terräng osv. Kommunen måste jämföra det aktuella området med andra historiska och framtida utbyggnadsområden både vad det gäller kostnader, kostnadstäckning och fysiska förhållanden, för att det tydligt ska kunna framgå att området avviker både fysiskt och kostnadsmässigt. Om dessa kriterier är uppfyllda måste kommunen ta beslut om särtaxa.
När det gäller bestämmelsens andra stycke får huvudmannen komma överrens med fastighetsägare eller annan avgiftsskyldig om det annars skulle anses uppenbart oskäligt att ta betalt enligt §§ 5-8. Det är inte förenligt med vattentjänstlagen att huvudmannen ensidigt bestämmer vilken avgift som ska tas ut i vissa undantagsfall. Om avgiften inte kan beräknas utifrån taxans regler, får huvudmannen träffa avtal med fastighetsägaren om avgiftens storlek. Vid ingående av sådant avtal är det rimligt att iaktta samma principer om kostnadstäckning och kostnadsfördelning som ligger till grund för VA-taxan. Frågan om anpassning av VA-avgifterna med hänsyn till väsentliga kostnadsskillnader har avgjorts av högsta domstolen genom två domar, DT 24/1981 och DT 25/1981 (NJA 1981, sid 640 I och II). Domarna innebär att nyttoprincipen fortfarande är huvudregeln vid kostnadsfördelningen.

Har huvudmannen enligt överenskommelse med fastighetsägare utfört extraarbeten, exempelvis förstärkt det allmänna ledningsnätet, bör avtal om ersättning träffas och fastighetsägaren får bekosta dessa arbeten.

Huvudmannen kan normalt inte avtala om något som strider mot det som står i taxan. Det kan dock uppkomma situationer där en tillämpning av taxan blir uppenbart oskälig. Ett exempel på detta är fastigheter med stora lagerlokaler (i detta förslag finns dock ett förslag till tillägg) eller tomtytor. Det andra stycket ska därmed inte användas om en fastighetsägare tycker att avgiften är för hög eller upplevs orättvis generellt. Taxans avgiftsfördelning är en kollektiv fördelning och den kommer inte att upplevas, eller vara helt rättvis i varje enskilt fall.

§ 11

11.1 Sedan avgiftsskyldighet inträtt, ska avgift betalas inom tid som anges i räkning.

11.2 Betalas debiterat belopp inte inom tid som anges i räkningen, ska dröjsmålsränta betalas enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle ha skett.

Huvudmannen bör i princip debitera avgiften snarast. Observera dock att enligt 37 § LAV är ny ägare av fastighet betalningsansvarig för avgifter som förfaller till betalning på tillträdesdagen eller senare. Dröjsmål med att debitera avgift kan innebära risk, eftersom det kan finnas möjlighet att fastighetsägaren under denna tid går i konkurs. Det har förekommit fall där byggmästare gått i konkurs innan bebyggda fastigheter sålts. Har byggmästaren i sådana fall debiterats anläggningsavgift ansvarar inte senare fastighetsägare för skulden. I 18 § i LAV stadgas att huvudmannen inte är skyldig att låta en fastighet kopplas eller vara kopplad till anläggningen innan fastighetsägaren har betalat den anläggningsavgift som är bestämd enligt 34 § eller lämnat godtagbar säkerhet. Följden av detta blir, trots vad som sägs i 37 § i lagen, att om en ny fastighetsägare vill använda anläggningen måste denne betala anläggningsavgiften. Vid dröjsmål med krav över tre år efter det att avgiftsskyldighet inträtt, där inga påminnelser om skulden är gjorda, är fordran gentemot privatpersoner (konsumentfordran) preskriberad. I övriga fall är motsvarande tid 10 år, se preskriptionslagen SFS 1981:130.

11.3 Enligt 36 § LAV ska en anläggningsavgift fördelas på årliga inbetalningar under en viss tid, längst tio år, om avgiften uppgår till belopp som är betungande med hänsyn till fastighetens ekonomiska bärkraft och övriga omständigheter, om fastighetsägaren så begär och godtagbar säkerhet ställs. Ränta ska betalas enligt 5 § räntelagen på varje del av avgiften som förfaller till betalning i framtiden från den dag då den första inbetalningen

Detta dokument är licensierat till Johan Jillavr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

ska ske till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta ska betalas till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta ska betalas enligt 11.2.

Anläggningsavgift vid nybyggnation av bostadsfastighet betraktas normalt inte som betungande. Det är en kostnad fastighetsägaren måste räkna med. När det gäller bebyggda fastigheter så kan en bedömning av fastighetens ekonomiska bärkraft behöva göras. Vad har fastigheten för taxeringsvärde? Finns det andra omständigheter som gör att fastighetsägaren inte har möjlighet att betala hela anläggningsavgiften på en gång. Vid prövningar i domstol har det faktum att fastighetsägaren har varit student, med begränsad inkomst i form av lån och bidrag, varit en omständighet som har gjort att huvudmannen har fått upprätta en avbetalningsplan.[49] Vid en annan prövning har domstolen ansett att en fastighetsägare inte ska behöva sälja sin fastighet för att har råd med anläggningsavgiften och även här har fastighetsägaren kvalificerat sig för en avbetalningsplan.[50] Beträffande anstånd för annan fastighet, se § 6.

11.4 Avgiftsskyldighet enligt 5.6, 5.7, 6.5 eller 7.2 föreligger, då bygglov för avsett ändrat förhållande meddelats eller ändrat förhållande – t ex ökning av Tomtyta – inträtt utan att bygglov erfordrats eller meddelats. Det åligger fastighetsägaren att omgående anmäla till huvudmannen när det ändrade förhållandet inträtt. Försummar fastighetsägaren denna anmälningsplikt, tas dröjsmålsränta enligt 11.2 ut för tiden från det två månader förflutit sedan avgiftsskyldighet inträdde och fram till dess tilläggsavgiften betalas.

Räntebestämmelser finns i 36 § LAV.

§ 12

12.1 Om en fastighetsägare har ansökt om att ledningar ska utföras på annat sätt eller förses med andra anordningar än huvudmannen bedömt nödvändiga, och huvudmannen godkänner det, ska fastighetsägaren ersätta huvudmannen för överenskomna kostnader.

12.2 Om en fastighetsägare begär att ny servisledning ska läggas i stället för redan befintlig och huvudmannen godkänner det, är fastighetsägaren skyldig att bekosta dels den nya servisledningens allmänna del med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick, dels borttagandet av den tidigare servisledningens allmänna del.

12.3 Om huvudmannen anser att ny servisledning ska läggas i stället för och med annat läge än redan befintlig servisledning, är huvudmannen skyldig att ersätta fastighetsägaren för kostnaden för fastighetens del av den nya servisledningen och dess inkoppling med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick.

I de här angivna olika ersättningsfallen bör avtal eller överenskommelse om ersättningens storlek träffas med fastighetsägaren innan arbetet utförs.

Anledningen till fastighetsägares begäran om ny servisledning kan vara antingen önskemål om annat läge eller behov av större dimension for servisledningen.

49 Statens VA-nämnd 1992-12-18, Beslut BVa 96

50 Statens VA-nämnd 1980-03-20, Beslut BVa 23, överklagat VÖD dom 1980-11-25, DT 75

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Brukningsavgifter (§§ 13–20)

Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

§ 13

13.1 För bebyggd fastighet ska brukningsavgift betalas.

Avgift utgår per fastighet med:

		V	S	Df	Dg	Total avgift
a)	en Grundavgift per år	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
b)	en avgift per m^3 levererat vatten	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
c)	en Bostadsenhetsavgift per Bostadsenhet och år för Bostadsfastighet	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
d)	en Tomtyteavgift per påbörjat 100-tal m^2 Tomtyta och år för Annan fastighet	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
e)	en Dagvattenavgift per m^2 Tomtyta och år	-	-	... kr ...%	... kr ...%	... kr 100 %

Grundavgiften 13.1 a) ersätter fast årlig avgift som avgiften kallades i P96. Grundavgift fanns i äldre taxeförslag, VAV P44, men då i anläggningsavgiften. Grundavgiften i P44 kunde bara tas ut en gång per fastighet vilket förändrades i P96 genom att den ersattes av en så kallad förbindelsepunktsavgift. Förbindelsepunktsavgiften kan tas ut flera gånger för samma fastighet om ytterligare förbindelsepunkter upprättas.

Den grundavgift som nu ersätter fast årlig avgift i brukningsavgiften ska inte sammanblandas med grundavgiften i P44. Denna grundavgift avser brukningsavgiften och inte anläggningsavgiften.

Det utgår en (1) grundavgift per fastighet och år i detta taxeförslag (13.1 a), det är huvudprincipen, men om en fastighet har fått flera serviser och mätpunkter kan huvudmannen lägga in i taxan att ytterligare grundavgift utgår för fastigheten. Detta regleras då i 13.4.

Ett exempel på situationer när huvudmannen bör tänka på detta är när det finns stora fastigheter med många olika verksamheter. Om huvudmannen ordnat flera uppsättningar serviser och mer än en mätpunkt per fastighet och kanske också skickar fakturor till olika hyresgäster på samma fastighet, bör 13.4 medge att ytterligare grundavgift kan tas ut. Hur stor andel av grundavgiften som då ska tas ut för ett extra mätställe, 100 procent eller en lägre procentsats, får beräknas för varje kommun utifrån de kostnader som är kopplade till denna extra service.

I de fall fastigheter ingår i en samfällighet och därmed har en gemensam förbindelsepunkt och tillsammans äger ledningar ska Grundavgiften reduceras enligt 13.2. Detta är en förändring som gjorts i taxeförslaget jämfört med P96. Förändringarna är utformade utifrån uttalanden i ett antal domstolsavgöranden och innebär att en fastighet som inte har en egen förbindelsepunkt, utan är hänvisad till en gemensam förbindelsepunkt, har mindre nytta av den allmänna anläggningen. Domstolen har ansett att det inte är skäligt att de betalar samma avgift som övriga fastighetsägare, dvs. fastigheter som fått en egen förbindelsepunkt.[51]

51 Se Statens VA-nämnds beslut BVa 157 2015-12-21, Va 97-13, BVa 56 2008-10-27 Va 84/07, Dom 2005-07-08 BVa 1 2004-01-09 Va 26/02 överklagat MÖD 2005-01-21, mål nr M 1120-04

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Bostadsenhetsavgift ersätter lägenhetsavgiften som avgiften kallades i P96. Avgiften tas ut av alla fastigheter inom kategorin bostadsfastighet och därmed jämställd. En villafastighet debiteras normalt en (1) bostadsenhetsavgift och flerfamiljshus debiteras bostadsenhetsavgifter utifrån antal lägenheter. När det gäller övriga fastighetstyper såsom handel, industri, vård och omsorg, skola m.m. debiteras bostadsenhetsavgifter utifrån byggnadernas storlek. Svenskt Vatten föreslår bruttoarea (BTA) för att mäta byggnader. Bruttoarea kan förenklat beskrivas som den sammanlagda ytan av alla våningsplan i en byggnad mätt från ytterväggarnas utsida. Exakt vilka mätregler som gäller för mätning av BTA beskrivs i svensk standard SS 21054:2020.

Varje kommun väljer hur många kvadratmeter BTA som ska motsvara en bostadsenhet. En relativt vanlig schablon är 150 m², dvs. att varje påbörjat 150-tal m² motsvarar en bostadsenhet.

I de fall kommunen väljer att lägga till något eller några av föreslagna tillägg i 3.1 behöver olika ytor tas fram med ett lämpligt förhållande sinsemellan. En kommun som t.ex. väljer att lägga till regeln för lagerbyggnader behöver då bestämma vilken (större) bruttoarea som ska gälla för lagerbyggnader. Svenskt Vatten har ingen rekommendation kring hur mycket större schablonen ska vara. Det är upp till varje kommun att göra denna bedömning.

Tomtyteavgift för fastigheter i kategorin annan fastighet är en nyttoavgift motsvarande bostadsenhetsavgiften. Tomtyteavgift enligt 13.1 d) tas ut av fastigheter vars nytta bättre speglas av tomtytans storlek än byggnadens eller byggnadernas storlek. Det är just denna skillnad i nytta som identifierar kategorin annan fastighet och dessa debiteras Tomtyteavgift istället för bostadsenhetsavgift. I §3 redovisas exempel på vilka fastigheter som kan motsvara kategorin annan fastighet. En fastighet kan bara definieras som en fastighetskategori, det finns normalt inga blandade fastigheter där till exempel halva fastigheten är annan fastighet och halva är bostadsfastighet.

Observera att tomtyteavgiften i 13.1 d) inte ska förväxlas med tomtyteavgiften i anläggningsavgiften, 5.1 c). Avgifterna har helt olika syften där Tomtyteavgiften i anläggningsavgiften tas ut av alla fastighetskategorier med syftet att täcka kostnaden för ledningsdragning och nyttan av dagvattenavledning, medan den i brukningsavgiften *endast* tas ut av fastighetskategorin *annan fastighet* för att spegla dessa fastigheters nytta av att vara kopplade till den allmänna anläggningen.

Dagvattenavgift är en avgift per varje påbörjat m² tomtyta. Fastigheter debiteras avgift utifrån total fastighetsyta. Reduktion av ytan, t.ex. reduktion med hänsyn till avrinningskoefficient, ska inte göras inför debitering, hela fastighetsytan ska utgöra debiteringsunderlag i detta förslag. I kommuner där det finns relativt stora fastigheter kan det tänkas att någon form av begränsningsregel behöver utformas om det annars skulle medföra en oskäligt stor avgift i förhållande till fastighetens nytta, här behöver en bedömning göras i det enskilda fallet.

Reduktionsregler

Föreligger inte avgiftsskyldighet för alla vattentjänster reduceras avgiften. Några generella procentsatser redovisas inte i 13.1 eftersom kostnaderna är individuella för varje kommun. Procentsatserna måste därför räknas fram. Den totala kostnaden för varje vattentjänst ska täckas av summerade avgiftsintäkter för samma vattentjänst, räknat på hela VA-kollektivet.

Där det i tabellen är markerat ...% fyller kommunen själv i uträknad procentandel per avgiftsparameter.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

13.2 För fastighet som ingår i en Samfällighet och har egen mätning reduceras Grundavgiften enligt 13 a) med … %.

För fastighet som ingår i en Samfällighet och har gemensam mätning reduceras Grundavgiften enligt 13 a) med … %.

Grundavgiften i 13.1 a) ska reduceras för de fastigheter som ingår i en samfällighet och som har en gemensam förbindelsepunkt och gemensamma ledningar. Det som kan skilja samfälligheter åt är hur huvudmannen hanterar vattenmätning. Om huvudmannen har försett varje fastighet som ingår i samfälligheten med var sin vattenmätare utgår en reducerad avgift. Om huvudmannen har tecknat avtal om gemensam mätning utgår en mer reducerad avgift.

Det finns ingen rekommendation från Svenskt Vatten kring hur mycket högre avgiften bör vara i de fall då samfälligheten har gemensam mätning. Reduktionen ska dock spegla fastigheternas minskade nytta och kommunens lägre kostnader. Reduktionen måste även vara skälig och rättvis sett utifrån hela avgiftskollektivet, det vill säga inte innebära orimligt stora reduktioner.

För att hitta förhållandet mellan grundavgiften och reduktionen enligt 13.2 måste en värdering göras av hur de olika fastigheternas nytta av förbindelsepunkten varierar. En fastighet som fått sin egen förbindelsepunkt i fastighetens omedelbara närhet har full nytta och utgör det normala fallet. En fastighet som ingår i en samfällighet delar förbindelsepunkt och har lägre nytta. Beroende på hur huvudmannen hanterar mätning och service, som t.ex. fakturering, varierar inte bara nyttan utan också den kostnad som varje fastighet orsakar. Även kostnadsaspekten behöver tas i beaktning när avgifterna beräknas. Kostnaderna ska fördelas skäligt och rättvist utifrån den nytta varje fastighet har av att vara ansluten till en eller flera vattentjänster.

Om huvudmannen tecknar avtal med en samfällighetsförening om gemensam mätning behöver också frågan om fakturering av avgifterna regleras i avtalet. Detta gäller i de fall huvudmannen vill att samfällighetsföreningen ska faktureras och inte de ingående fastighetsägarna. Annars är huvudregeln att varje fastighetsägare är huvudmannens motpart och ska få var sin faktura.

13.3 Fastighetsägaren är betalningsansvarig för allt vatten som levereras till fastigheten. Har huvudmannen bestämt att vattenförbrukningen för bebyggd fastighet tillsvidare inte ska fastställas genom mätning, tas avgift enligt 13.1 b) ut efter en antagen förbrukning om … m³/Bostadsenhet och år i permanentbostad och med … m³/Bostadsenhet och år för fritidsbostad.

Det är huvudmannen som bestämmer om vattenmätning ska ske eller inte. Huvudmannen kan, om det finns skäl för verksamhetens skull i vissa fall, låta vissa fastighetsägare betala förbrukningsavgift utifrån en schablonförbrukning. Det är aldrig fastighetsägaren som bestämmer eller väljer om mätning ska ske eller inte. Om en schablonförbrukning ska tillämpas även för fastigheter som klassats som fritidsfastigheter, fastigheter som bara används under en begränsad del av året, bör två olika schablonförbrukningar tas fram. En lite lägre schablon för fritidsfastigheter och en mer normalstor schablon för fastigheter med permanentboende. Schablonerna får inte vara oskäligt höga vare sig för fastigheter med permanentboende eller fritidsfastigheter då det kan ses som en straffavgift.

13.4 Brukningsavgift för byggvatten ska betalas enligt 13.1 b). Om mätning inte sker, antas den förbrukade vattenmängden uppgå till 30 m³ per Bostadsenhet.

Detta dokument är licensierat till Johan Jilmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

I 13.4 ges förslag till en volym byggvattenmängd men om den egna kommunen har erfarenheter som visar på annan förbrukning bör volymen 30 m³ justeras. Huvudmannen ska godkänna allt användande av vatten, så även byggvatten. För att en fastighet ska få tillgång till byggvatten måste anläggningsavgiften alltid vara erlagd.

13.5 För extra mätställe (mätställe utöver ett per fastighet) och/eller extra servis (extra servis utöver första servisen för vattentjänsten) ska en årlig avgift betalas med ett belopp motsvarande ... % av Grundavgiften enligt 13.1 a). Beloppet avrundas till närmaste hela kronor.

Parallellkopplade vattenmätare räknas som ett mätställe.

Trots huvudprincipen att det utgår en grundavgift per fastighet finns här en reglering av ytterligare grundavgift i de fall en fastighetsägare vill ha flera mätställen på fastigheten. Bestämmelsen ger också huvudmannen rätt att ta ut extra avgifter i de fall extra dagvatten- eller spillvattenservis har upprättats. Extra serviser innebär högre kostnad för huvudmannen oavsett vilken vattentjänst som tas emot eller levereras i servisen. Med denna bestämmelse tillförsäkras huvudmannen täckning för sina kostnader oavsett vattentjänst.

Grundavgiften (13.1 a) är uppdelad på vatten och spillvatten och när kommunen tar ut extra grundavgift bör enbart en procentuell andel av grundavgiften för den vattentjänst den extra servisen avser, utgå.

Extra servis vatten innebär: ...% av grundavgift (13.1 a) multiplicerat med procentuell andel i 13.5. Dagvattenavgiften är ytbaserad och beräknas på likartat sätt: ...% av dagvattenavgift (13.1 e) multiplicerat med procentuell andel i 13.5.

Hur stor den procentuella andelen i 13.5 ska vara är upp till varje kommun att beräkna och beräkningen ska grunda sig i den extra drift- och underhållskostnad som uppstår vid upprättande av fler serviser.

13.6 Om mätaren antas visa en annan förbrukning än den verkliga, ska huvudmannen låta undersöka mätaren, om huvudmannen finner det nödvändigt eller om fastighetsägaren begär det.

Vid ovan avsedd undersökning eller prövning bestäms mätarens felvisning i två kontrollpunkter enligt SWEDACs föreskrifter om vatten- och värmemätare, STAFS 2007:2.

Om mätfelets storlek inte kan bestämmas, eller om mätaren inte har fungerat, får huvudmannen uppskatta förbrukningen.

Fastighetsägare som inte godtar huvudmannens beslut efter genomförd undersökning eller huvudmannens uppskattning av förbrukningen, kan begära prövning av frågan hos mark- och miljödomstolen.

Om fastighetsägaren eller huvudmannen misstänker att en vattenmätare mäter fel eller inte fungerar som den ska på annat sätt kan huvudmannen skicka mätaren för kontroll hos ackrediterat kontrollorgan. I de flesta situationer bör det räcka med en justering mot fastighetsägaren för att rätta till felet. Har mätaren visat för hög förbrukning ska huvudmannen betala tillbaka avgift till fastighetsägaren och har mätaren visat för låg förbrukning ska fastighetsägaren betala återstående avgifter. Om det uppstår en tvist som parterna inte själva löser ska ärendet istället avgöras av mark- och miljödomstolen.

13.7 Har fastighetsägare begärt undersökning av vattenmätare och mätaren godkänns, ska fastighetsägaren betala de undersökningskostnader huvudmannen har haft för prövningen av mätaren i enlighet med reglerna i § 17.

Även fastighetsägaren har rätt att begära undersökning av mätaren och denna bestämmelse finns för att förhindra onödiga mätarkontroller. Fastighetsägaren får bekosta

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

testkostnaden om det visar sig att mätaren godkänns, dvs. om mätaren visade rätt förbrukning.

13.8 Om huvudmannen har medgivit att spillvattenmängd avleds till dagvattenledning (kylvatten o d), ska avgift utgå med ... % av spillvattenavgiften enligt 13.1 b).

Om huvudmannen går med på att visst spillvatten avleds till dagvattenledning behöver en avgift bestämmas för denna tjänst. I 13.1 b) anges förbrukningsavgiften, avgift per m^3 levererat dricksvatten. För det spillvatten som släpps till spillvattenledningen utgår en procentandel av kubikmeterpriset. Den procentandel som anges i 13.8 kan vara samma som spillvattendelen i 13.1 b) om inte huvudmannen räknar fram en annan fördelning som bättre speglar kommunens kostnadsbild.

§ 14

Den som ansvarar för att Allmän platsmark ställs i ordning och underhålls ska betala brukningsavgift.

	Utan moms	Med moms
En årlig avgift per m^2 Allmän platsmark för bortledning av dagvatten	om ... kr	om ... kr

Allmän platsmarkhållare betalar avgift för den yta som finns inom verksamhetsområdet och där huvudmannen har ordnat en anläggning som leder bort dag- och/eller dränvatten. Allmän platsmarkhållare ansvarar själv för att avvattna väg eller annan yta, dvs. ordna med dräneringsledning, vägdike, rännstensbrunnar osv. och kostnaderna för vägens dagvattenanläggningar ska bekostas av väghållaren själv. Huvudmannen ordnar bortledning till rening eller recipient och bortledningen kan ske i en eller flera punkter längs den allmänna platsmarken.

I Svenskt Vattens förslag till taxekonstruktion görs ingen skillnad mellan olika typer av ytor, ytan som ligger till grund för debitering av allmän platsmarkhållare är total yta som avleds till den allmänna anläggningen och som finns inom verksamhetsområdet för dagvatten gata (Dg).

§ 15

Om avloppsnätet tillförs större spillvattenmängd än som svarar mot levererad vattenmängd eller om inte hela den levererade vattenmängden avleds till avloppsnätet, ska fastighetsägaren betala avgift för spillvatten efter den mängd spillvatten som avleds till avloppsnätet.

Mängden ska bestämmas genom mätning på fastighetsägarens bekostnad av ifrågavarande vatten- eller spillvattenmängd eller på annat sätt som överenskommits mellan huvudmannen och fastighetsägaren.

En förutsättning för att avgiften för avlett spillvatten ska debiteras efter annan grund än efter levererad mängd vatten är att skillnaden mellan mängderna vatten och spillvatten är avsevärd.

Om en fastighetsägare använder vatten i sin produktion och därför levererar betydligt mindre spillvattenmängder kan denna bestämmelse användas. Samma sak gäller om mer spillvatten tillförs avloppsnätet än vad som levererats som dricksvatten. Bestämmelsen är inte applicerbar om det handlar om att viss del av dricksvattnet används för t.ex. bevattning i en villaträdgård, läckage eller liknande, det måste handla om större volymer för att huvudmannen ska hantera frågan.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

§ 16

Brukningsavgift ska betalas för Obebyggd fastighet.

Föreligger inte avgiftsskyldighet för samtliga i 4.1 angivna ändamål reduceras Grundavgiften och/eller Dagvattenavgiften. Följande avgifter ska därvid betalas för respektive ändamål:

		V	S	Df	Dg	Total avgift
en Grundavgift per år	13.1 a)	... kr ...%	... kr ...%	-	-	... kr 100 %
en Dagvattenavgift per m² Tomtyta och år	13.1 e)	-	-	... kr ...%	... kr ...%	... kr 100 %

Grundavgift och dagvattenavgift är fasta avgifter som enligt bestämmelsen i § 16 ska debiteras även för obebyggda fastigheter så länge de ligger inom detaljplanelagt område avsett för bebyggelse. För obebyggda fastigheter som ligger utanför detaljplanelagt område finns dock ingen avgiftsskyldighet. Avgiften för obebyggd fastighet ska tas ut så snart förbindelsepunkt upprättats och informerats om.

Bostadsenhetsavgift 13.1 c) och vatten- och spillvattendelen av Tomtyteavgift 13.1 d) tas ut först när fastigheten ska bebyggas, när bygglov beviljats. Den rörliga kubikmeteravgiften tas ut när fastigheten har ett godkänt mätarställ där mätare kan sättas upp. Debitering av brukningsavgift för obebyggd fastighet kan i många fall skapa frågor både bland fastighetsägare och inom kommunen. Eftersom obebyggda fastigheter har fått tillgång till den allmänna anläggningen på samma sätt som bebyggda fastigheter har en kostnad uppstått och den ska fördelas mellan alla fastigheter. Att fastighetsägare väljer att inte bygga direkt och därmed inte använda anläggningen innebär inte att de har rätt att undgå avgifter.

§ 17

Har huvudmannen på fastighetsägarens begäran vidtagit åtgärd eller har på grund av att fastighetsägaren åsidosatt sin skyldighet vattentillförseln avstängts eller reducerats eller annan åtgärd vidtagits av huvudmannen debiteras följande avgifter:

	Utan moms	Med moms
Nedtagning av vattenmätare	... kr	... kr
Uppsättning av vattenmätare	... kr	... kr
Avstängning av vattentillförsel	... kr	... kr
Påsläpp av vattentillförsel	... kr	... kr
Montering och demontering av strypbricka i vattenmätare	... kr	... kr
Undersökning av vattenmätare	... kr	... kr
Länsning av vattenmätarbrunn	... kr	... kr
Förgäves besök	... kr	... kr
...	... kr	... kr
...	... kr	... kr

För arbeten som på fastighetsägarens begäran utförs utanför ordinarie arbetstid debiteras ett tillägg om ... % av ovan angivna belopp.

Huvudmannen utför ibland extra tjänster åt fastighetsägare på deras begäran eller på eget initiativ. För att huvudmannen ska ha rätt att ta ut ersättning för olika åtgärder och utförda tjänster måste det finnas stöd i taxan och tjänsterna måste också vara kopplade till leverans av vattentjänster. I §17 finns i detta taxeförslag några vanliga tjänster listade men tabellen kan givetvis kompletteras eller ändras vid behov. De extra tjänsterna ska listas med pris per tjänst eller åtgärd och varje kommun får själv beräkna pris utifrån det egna kostnadsläget.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Det är vanligt att huvudmannen utför extra tjänster kopplade till vattenmätarna. Huvudmannen äger vattenmätarna och har både rätt till och skyldighet att ordna med mätarna. Så länge det handlar om planerade avläsningar, mätarbyten eller tillfälliga avstängningar får detta ses som arbete som ingår i huvudmannens skyldigheter och då ska extra avgifter inte tas ut. Om det däremot uppkommer situationer då fastighetsägaren själv ber huvudmannen att ta ner en vattenmätare under en period och därefter sätta upp den igen har huvudmannen rätt till ersättning för detta arbete och sådan ersättning kan listas här i §17. Det kan handla om fritidsfastigheter där det finns risk att mätaren fryser sönder om den sitter uppe över vinterhalvåret. Det är viktigt att komma ihåg att det ligger i fastighetsägarens skyldighet att mätaren skyddas mot t.ex. frost.

Om huvudmannen har informerat fastighetsägaren om att exempelvis en mätare ska bytas, och fastighetsägaren inte är hemma vid den bestämda tidpunkten, har huvudmannen rätta att debitera en avgift för förgävesbesök. Avgiften ska motsvara den kostnad som förgävesbesöket har medfört. Huvudmannen bör ha rutiner för hur denna typ av besök aviseras, så att berörda fastighetsägare har möjlighet att höra av sig om den aviserade tiden inte passar.

Något som inte får finnas med som prissatta avgifter är olika former av ”straffavgifter”, avgifter som syftar till att täcka kostnader för skada eller ett icke tillåtet beteende. Sönderfrusen mätare är en relativt vanlig prissatt avgift i VA-taxor och en sådan avgift får alltså inte finnas i taxan och inte heller i en separat prislista. En skada som uppstått kan inte prissättas på förhand utan måste hanteras separat i varje fall genom krav på skadestånd. Det är inte heller tillåtet att prissätta olovligt beteende i taxan. Ett relativt vanligt exempel som noterats i kommuners VA-taxor är olovligt öppnad eller stängd servisventil, olovlig inkoppling av vatten etc.

Endast extra avgifter för åtaganden kopplade till leverans av vattentjänster får finnas med i §17. Det innebär att avgift för t.ex. hantering av sprinkler inte får finnas med i taxan och inte heller avgifter för tillhandahållande av vatten till pooler, fontäner, bevattning, vattenkiosker, eller mottagande av slam från fastigheter utanför verksamhetsområdet. Inte heller mer kommersiella avgifter såsom hyra av antennplats eller liknande. Detta är inte vattentjänster enligt LAV och ingår inte i kommunens skyldigheter och rättigheter enligt LAV, vilket också innebär att huvudmannen måste teckna avtal om sådana tjänster ska erbjudas. Huvudmannen kan upprätta en separat prislista för den här typen av tjänster.

§ 18

Om huvudmannens kostnad för att förse en viss eller vissa fastigheter med vatten och avlopp, i beaktansvärd omfattning avviker från fastigheterna inom verksamhetsområdet i övrigt, ska enligt lagen om allmänna vattentjänster avgifter utgå enligt särskilt antagen särtaxa.

Om det inte är skäligt att beräkna avgift enligt §§ 13–16 för viss fastighet får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

Första stycket avser en koppling till vattentjänstlagens bestämmelse om särtaxa. Dessa regler är något huvudmannen måste ha i åtanke vid avgiftsberäkning och avgiftsuttag också när det gäller brukningsavgifter. Se i övrigt kommentarerna under § 10.

Det andra stycket kan exempelvis tillämpas på särskilda avgifter för industriavlopp. I dessa sammanhang behövs avtal. Se vidare i kommentarerna under § 10.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

§ 19

Avgift enligt 13.1 a), c) och d) debiteras i efterskott per månad, kvartal, tertial eller halvår enligt beslut av huvudmannen. Avgift enligt 13.1 b) debiteras i efterskott på grundval av enligt mätning förbrukad vattenmängd, uppskattad förbrukning eller annan grund som anges i §§ 13 och 15.

Om debiterat belopp inte betalas inom tid som anges i räkningen, ska dröjsmålsränta betalas på obetalt belopp enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle skett.

Om huvudmannen har beslutat att mätaravläsning inte ska ske inför för varje debitering, får mellanliggande debiteringar ske efter uppskattad förbrukning. Mätaravläsning och debitering efter verklig förbrukning bör ske i genomsnitt minst en gång per år. Avläsning och debitering bör därjämte ske på fastighetsägarens begäran med anledning av fastighetsöverlåtelse.

§ 20

Har fastighetsägare begärt att huvudmannen ska företa åtgärd för att underlätta eller möjliggöra hans brukande av anläggningen i visst fall eller avseende, eller har i övrigt särskild åtgärd påkallats på grund av fastighetens VA-förhållanden, får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

Denna bestämmelse handlar om de fall när huvudmannen, efter en önskan från fastighetsägaren, utfört särskilda åtgärder för att den allmänna anläggningen ska kunna användas. Det handlar om åtgärder utöver det som är standard. Exempel på detta skulle t.ex. kunna handla om en extra stor servisdimension eller tryckstegring som behövs enbart för en fastighet.

Taxans införande

§ 21

Denna taxa träder i kraft 20…-…-… . De brukningsavgifter enligt 13.1, 13.3 och 13.8 samt § 15, som är baserade på uppmätning hos fastighetsägare, ska därvid tillämpas i fråga om den vattenmängd som levereras och den spillvattenmängd som släpps ut efter den ovan angivna dagen för taxans ikraftträdande.

* * *

Mål som rör tvist mellan fastighetsägare och huvudmannen beträffande tillämpning och tolkning av denna taxa prövas av mark- och miljödomstolen enligt 53 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

Svenskt Vatten

Svenskt Vatten AB

POSTADRESS BOX 14057, 167 14 Bromma
BESÖKSADRESS Gustavslundsvägen 12, 167 51 Bromma
TELEFON 08-506 002 00
E-MAIL svensktvatten@svensktvatten.se

www.svensktvatten.se

Detta dokument är licensierat till Johan Jillmyr Stenungsunds kommun för internt bruk.
Kopiering och spridning är ej tillåtet.

VA S

Rapport

VA-taxans konstruktion – förutsättningar, alternativ och konsekvenser

2025-09-19, granskningsversion 1

2025-09-26, granskningsversion 2

2025-09-30, granskningsversion 3

Rapport

VA-taxans konstruktion – förutsättningar, alternativ och konsekvenser

2025-09-30

KUND
Stenungsunds kommun
Org.nr 212000-1298

KONSULT
VA Strategi Sverige AB
Johan Willins gata 6
416 64 Göteborg
Tel: +46 313 399 380
Org. nr: 559271-4710
Styrelsens säte: Göteborg, Västra Götaland

VÅRT OMBUD/HANDLÄGGARE
Christina Gard (ombud och handläggare)
christina.gard@vastrategi.se
031-33 99 383
Hanna Gustafsson (handläggare)
hanna@gustafsson@vastrategi.se

ERT OMBUD/HANDLÄGGARE
Johan Jillmyr (ombud)
Fredrik Axelsson (handläggare)

VA S

Innehåll

INLEDNING 2
Syfte 2
Bakgrund och nuläge 2

JURIDISK BAKGRUND 4
Kommunala VA-avgifter 4
Avgifternas storlek och fördelning 4
Olika taxekonstruktioner 5
Rättspraxis 5

6. ANALYS AV OLIKA TAXEMODELLER 8
Taxa baserad på förbrukningsspann 8
Mätartaxa 10
Publikation 120 (P120) 11

VILKET ARBETE INNEBÄR DET ATT ÄNDRA TAXEKONSTRUKTION 14
Inledning 14
Arbete initialt 14
Arbete över tid 16
Skillnaden mellan att ändra till P120 och en taxa med förbrukningsspann 16

SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER 19

Inledning

Syfte

Denna rapport ska beskriva vilka krav som lagstiftningen ställer på kommunens VA-taxa och arbetet med VA-kollektivets ekonomi. Rapporten ska också beskriva vilket utrymme en kommun själv har att utforma VA-taxan.

I rapporten ska VA Strategi också beskriva olika taxekonstruktioners fördelar och nackdelar ur olika perspektiv. De taxekonstruktioner som beskrivs är:

- Taxa som bygger på tariffer
- Taxa som bygger på vattenmätarstorlek (kapacitetsbehov)
- Branchorganisationens Svenskt Vattens förslag

Bakgrund och nuläge

I Stenungsund vill kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för en ny taxekonstruktion som efterliknar el-tariffer. Den fasta avgiften i VA-taxan skulle i en sådan konstruktion baseras på olika förbrukningsspann, likt eltariffer, där avgiften ökar för högre förbrukningsspann och minskar för lägre spann. Utöver denna fasta avgift, som beror av fastighetens årsförbrukning, skulle en rörlig kubikmeteravgift fortsatt vara en del av VA-taxan.

Stenungsunds VA-enhet har under flera års tid arbetat med befintlig VA-taxekonstruktion och med en långsiktig ekonomisk prognos. En förflyttning har gjorts från en relativt hög andel rörliga intäkter (intäkter från kubikmeteravgiften) till en högre andel fasta avgifter. Denna förflyttning har gjorts för att förenkla den långsiktiga ekonomiska planeringen i tider då verksamheten står inför stora investeringar för att säkra framtida vattenförsörjning.

Under 2020-2021 gjordes VA-taxan om från en äldre taxekonstruktion till Svenskt Vattens dåvarande förslag P96. Projektet påbörjades efter att kommunen 2019 fått en juridisk granskning av dåvarande taxekonstruktion, vilken visade på brister. Målsättningen har för VA-enheten, sedan dess, varit att ändra taxekonstruktion till senaste branschstandard, vilken släpptes 2021. Denna förändring från P96 till P120 skulle i första hand förändra sättet dagvattenavgift tas ut.

Stenungsunds arbete för att säkerställa vattentillgång

Det har funnits problem med att producera tillräckligt stora mängder vatten i Stenungsund i perioder, men situationen förväntas lösas genom ett avtal om vattenleveranser från Kungälv från och med april 2026 (prognos). Stenungsunds VA-enhet har också jobbat med andra åtgärder för att möta problemet, bland annat läcksökning och uppgraderingar av anläggningen. Avtal med industrier har också setts över för att säkerställa rättigheter att ta ut tillräckliga mängder vatten enligt vattendom.

Ett behov som Stenungsund ser framöver är att säkerställa rådighet över vattenproduktionen. Idag driver Vattenfall kommunens vattenverk, men de har önskemål om att kommunen ska ta över verket. Dock finns praktiska problem med ett övertagande som bland annat beror på vattenverkets placering på Vattenfalls fastighet.

Ersättningen till Vattenfall är fast vilket innebär att kommunens kostnad inte påverkas av förbrukningen. En minskad förbrukning kommer inte att påverka kostnaden för vattenköp.

Avtalet med Kungälv innebär vissa förpliktelser. Stenungsund förväntas köpa en viss mängd vatten och detta påverkar vilken avgift som ska betalas till Kungälv. Det innebär att även denna kostnad är till stor del fast och den påverkas inte helt av en minskad förbrukning i Stenungsund.

Investeringar i anläggningen och avtal med Vattenfall och med Kungälv innebär tillsammans att Stenungsund står inför en fast årlig kostnad lång tid framöver som behöver täckas av avgifter om VA-taxan även fortsatt ska vara avgiftsfinansierad. Det innebär att VA-taxans konstruktion och fördelningsprinciper behöver vara väl genomtänkt.

Juridisk bakgrund

De juridiska förutsättningarna för den kommunala VA-verksamheten och VA-taxan finns främst i vattentjänstlagen (LAV) och kommunallagen (KL). Vattentjänstlagen reglerar bland annat den kommunala skyldigheten att tillhandahålla vattentjänster inom vissa områden, beslut om VA-taxa och ramar för hur avgifter ska beräknas och fördelas. I kommunallagen regleras bland annat inom vilka ramar kommunen får agera.

Kommunala VA-avgifter

Inom verksamhetsområdet får kommunen ta ut avgifter från fastighetsägare enligt en VA-taxa som beslutas av kommunfullmäktige. Detta framgår av 24–27 §§ samt 34 § LAV. Fastighetsägare inom verksamhetsområdet har en skyldighet att betala avgifter så länge kraven i vattentjänstlagen är uppfyllda – det finns ingen möjlighet för fastighetsägare att undgå avgift för att de inte vill eller planerar att utnyttja vattentjänsten. Eftersom förhållandet mellan kommunen och fastighetsägare inom verksamhetsområdet inte ingås frivilligt finns en relativt långtgående juridisk reglering som ska skydda enskilda fastighetsägare från att belastas med allt för höga avgifter.

Detta har sin grund i regeringsformen (RF). Enligt 8 kap. 2 § RF måste varje form av tvångsmässigt avgiftsuttag från enskilda ha ett tydligt lagstöd. Det innebär att avgiftsuttaget som huvudregel behöver beslutas av den folkvalda riksdagen. Genom vattentjänstlagen har riksdagen bestämt att kommunen får besluta om att ta ut tvingande avgifter från fastighetsägare inom verksamhetsområdet enligt en VA-taxa. Möjligheten till avgiftsuttag är dock inte obegränsad – i vattentjänstlagen regleras även hur stora avgifter som får tas ut och hur de ska beräknas.

Avgifternas storlek och fördelning

Enligt 30 § LAV får det totala uttaget av VA-avgifter inte vara större än vad som krävs för att täcka s.k. nödvändiga kostnader för att ordna den allmänna VA-anläggningen. I de flesta kommuner, inklusive Stenungsunds kommun, är idag målet att täcka alla eller en mycket stor del av VA-verksamhetens kostnader med avgifter – en hög kostnadstäckningsgrad. Få kommuner skattefinansierar VA-försörjningen. Avgifterna i kommunens VA-taxa beräknas därför baserat på vilka faktiska kostnader VA-verksamheten väntas ha. Något förenklat kan det beskrivas som att VA-kollektivet betalar för den egna kommunens VA-verksamhet.

Enligt 31 § LAV ska avgifterna bestämmas så att kostnaderna fördelas mellan de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Att kostnaderna ska fördelas enligt vad som är skäligt och rättvist är ett uttryck för en slags likabehandlingsprincip vid avgiftsuttaget. Högsta domstolen (HD) har uttalat att VA-avgifterna i princip ska bestämmas med hänsyn till den huvudsakliga nytta som varje enskild fastighet har av den allmänna VA-anläggningen och med bortseende från huvudmannens individuella kostnader för fastigheten i fråga. Det innebär att VA-taxan behöver konstrueras på ett sätt som innebär att VA-avgifterna speglar vilken nytta olika användare har för att kravet på skälig och rättvis avgiftsfördelning ska uppfyllas.

Olika taxekonstruktioner

VA-taxan behöver alltså vara utformad på ett sätt som gör att avgifterna fördelas på ett skäligt och rättvist sätt. Varken i vattentjänstlagen eller i annan lagstiftning regleras i detalj hur VA-taxan ska utformas. Kommunen bestämmer själv hur VA-taxan ska se ut och behöver vara medveten om att det påverkar hur kostnaderna för vatten och avlopp fördelas mellan invånarna. Att VA-taxan är ett kommunalt beslut ses i Sverige som en viktig del av den kommunala demokratin, något som nämns i förarbeten till vattentjänstlagen.

Svenskt Vatten, branschorganisation för Sveriges VA-huvudmän, har sedan 50-talet tagit fram förslag till taxeföreskrift, det vill säga hur VA-taxans regeltext kan utformas. Idag följer stor del av landets kommuner Svenskt Vattens nuvarande eller tidigare förslag, men det finns också många kommuner som använder sig av en annan taxekonstruktion. Den vanligaste av dessa andra alternativ (som skiljer sig från Svenskt Vattens förslag) är så kallad mätartaxa eller kapacitetstaxa, där VA-avgiften till viss del baseras på vilken mätarstorlek som finns på fastigheten.

Rättspraxis

Domstolarna har i ett flertal mål behandlat frågan om en taxekonstruktion är förenlig med vattentjänstlagens krav på skälig och rättvis avgiftsfördelning. Som har beskrivits ovan finns inga lagkrav på hur VA-taxan ska utformas i detalj. Däremot har domstolarna prövat vissa taxekonstruktioner, men inte alla, och det gör att vi inte alltid kan vara säkra på om en taxekonstruktion uppfyller lagkraven eller inte. Det som inte prövats är mer osäkert än det som prövats många gånger. Nedan sammanfattas slutsatser från ett antal rättsfall.

Som har beskrivits ovan innebär kravet på skälig och rättvis avgiftsfördelning att avgifter ska beräknas utifrån vilken nytta en fastighet har av anslutningen till den allmänna anläggningen. I rättspraxis har domstolen ansett att det är förenligt med lagstiftningen att ha en stor andel fasta avgifter, att använda sig av bostadsenhetsavgifter eller tidigare motsvarigheter och att använda sig av s.k. mätartaxa.

I den rättsutredning som genomförts av VA Strategi i samband med upprättandet av detta PM har inga prövningar av alternativa taxekonstruktioner, tex. en taxa med tariffer utifrån olika förbrukning, identifierats. Det beror troligen på att dessa taxekonstruktioner är ovanliga och inte har kommit till domstol. Viktigt att notera är att inga slutsatser gällande andra taxekonstruktioners förenlighet med lagstiftningen kan dras baserat på detta. Det är möjligt att även andra taxekonstruktioner, som inte beskrivs nedan, skulle anses uppfylla kravet på skälig och rättvis avgiftsfördelning vid en prövning.

Fördelning mellan fasta och rörliga avgifter

I ett flertal mål[1] har domstolen godkänt att VA-avgiften består av en stor andel fasta avgifter, eftersom kostnaderna för VA-verksamheten normalt sett är till större delen fasta. I ett beslut från Va-nämnden, fastställt av Miljööverdomstolen, godkändes en taxekonstruktion som inte hade någon rörlig del (ingen kubikmeteravgift).[2]

I VA Strategis rättsutredning har inga motsvarande prövningar gällande taxekonstruktioner med en stor andel rörliga avgifter identifierats, och det går därför inte att dra säkra slutsatser om hur en sådan taxekonstruktion skulle bedömas av domstolen.

Erfarenhetsmässigt vet VA Strategi dock att det historiskt, och i viss mån även idag, har varit vanligt att ha en hög rörlig del i taxan, ett högt kubikmeterpris. Stenungsunds kommuns VA-taxa var fram till ca 2020 fördelad så att nära 80 % av intäkterna kom från kubikmeteravgiften och endast cirka 20 % från fasta avgifter. Även andra kommuner i Stenungsunds närområde, tex. Uddevalla kommun hade en liknande fördelning längre bak i tiden, runt 2015. Både Uddevalla kommun och Stenungsund kommun har sedan dess ökat den fasta delen i VA-taxan.

Vattenöverdomstolen fastställde i mål TVa 966/91 (1991-11-01) ett beslut av Va-nämnden. Beslutet rörde en VA-taxa som innehöll fasta avgifter som baserades både på mätarstorlek och antal lägenheter.

I det fastställda beslutet uttalade Va-nämnden följande:

> Erfarenhetsmässigt utgörs kostnaderna för VA-verksamheten till alldeles övervägande del av fasta kostnader för att hålla anläggningen tillgänglig för brukarkollektivet. Dessa kostnader är i stort sett oberoende av hur mycket den enskilda abonnenten förbrukar. En

[1] Se t.ex. VÖD i mål TVa 966/91, 1991-11-01 (refererat nedan), Va-nämndens beslut i BVa 56, 2011-11-03,

[2] Miljööverdomstolens dom i mål M 5655-05, 2006-04-19

> fastighets nytta av den allmänna VA-anläggningen består i första hand av att anläggningen står till fastighetens förfogande när helst det uppstår behov av detta. Anläggningen måste dimensioneras efter detta behov.
>
> Det kan mot den här bakgrunden godtas att en relativt stor del av brukningsavgiften i va-taxan uttas i form av fast avgift.

Från ovanstående mål kan vi se att det anses skäligt och rättvist att ha en hög andel fasta avgifter i en VA-taxa. Motsatsvis kan vi då säga att domstolen har inte anser att en taxa behöver vara sparvänlig eller flexibel utifrån fastighetsägarens behov och användning.

Fast avgift baserad på bebyggelse och/eller mätarstorlek

Att basera en del av den fasta brukningsavgiften på bebyggelse och/eller mätarstorlek på fastigheten är vanligt förekommande och även detta har prövats i ett flertal fall.

Med avgift baserad på bebyggelse avses här bostadsenhet, lägenhet eller våningsyta, hädanefter gemensamt benämnt bostadsenhet. Bostadsenheter har använts som en parameter sedan lång tid tillbaka och det finns många exempel på att domstolen har godkänt denna taxekonstruktion.[3] Detta är det fördelningssätt som branchorganisationen Svenskt Vatten använder och det får ses som väl beprövat och juridiskt säkert i de allra flesta fall. Stenungsunds nuvarande VA-taxa fördelar kostnader utifrån denna princip, utifrån så kallade bostadsenheter.

Domstolarna har även godkänt att den fasta avgiften baseras både på antal lägenheter och mätarstorlek i kombination. I samma mål som refererats ovan[4] gjorde Va-nämnden följande bedömning:

> Lägenhetsavgiften motiveras av den grundläggande nyttan av tillgång till vatten och avlopp i varje lägenhet. Och mätarstorleken ger ett visst uttryck för den tillgängliga kapaciteten. Att fördelningen i kommunens taxa inte bara sker med den ena utan med båda beräkningsfaktorerna gör inte fördelningen mindre nyttoinriktad. Va-nämnden finner inte taxans sätt att bestämma brukningsavgift för fastigheten vara oförenlig med principen om avgiftsfördelning efter nytta.

[3] Se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens domar i mål M 3036-17, 2017-12-12 och M 9173-16, 2017-05-05, samt Va-nämndens beslut i BVa 18, 1975-02-17.

[4] Vattenöverdomstolen mål TVa 966/91, 1991-11-01

6. Analys av olika taxemodeller

Taxa baserad på förbrukningsspann

En taxa som baseras på förbrukningsspann skulle kunna se ut så här i en förenklad tabell (förbrukningsspann och avgifter är endast ett exempel för att illustrera principen):

Vid en årlig förbrukning från 0 m^3 till och med 50 m^3	En fast årlig avgift: 1000 kr
Vid en årlig förbrukning från 51 m^3 till och med 100 m^3	En fast årlig avgift: 1500 kr
Vid en årlig förbrukning från 101 m^3 till och med 200 m^3	En fast årlig avgift: 2000 kr
Vid en årlig förbrukning från 201 m^3 till och med 300 m^3	En fast årlig avgift: 2500 kr
Vid en årlig förbrukning från 301 m^3 till och med 500 m^3	En fast årlig avgift: 3500 kr
Vid en årlig förbrukning över 500 m^3	En fast årlig avgift: 4500 kr
En avgift per m^3 levererat vatten	65 kr/m^3
En dagvattenavgift per m^2 tomtyta	20 kr/m^2

En taxekonstruktion baserad på förbrukningsspann innebär naturligt att förbrukningen har en avgörande roll för avgiftens storlek. Hög årsförbrukning ger hög brukningsavgift och låg årsförbrukning ger låg brukningsavgift.

Denna taxekonstruktion skapar ett incitament att hålla nere förbrukningen vilket kan vara positivt ur flera perspektiv. Minskad förbrukning minskar uttaget av råvatten från sjöar, grundvatten och vattendrag, vilket i vissa delar av landet är nödvändigt för att skapa en hållbar resursanvändning. Minskat behov av dricksvattenproduktion kan också få positiva effekter på miljön genom att användning av till exempel kemikalier och energi minskar.

Utmaningen med en VA-taxa som uppmuntrar till sparsamhet är att VA-verksamhetens kostnader i princip är helt fasta. En vanlig fördelning är att 80-90% av verksamhetens kostnader är fasta och 10-20% är rörliga. Med fasta kostnader menas här kostnader som inte påverkas av hur mycket dricksvatten som produceras och hur mycket avloppsvatten som tas

emot och renas. Kostnadsfördelningen innebär att brukarnas sparsamhet inte lönar sig för VA-huvudmannen – en minskad förbrukning kommer inte att påverka VA-verksamhetens kostnader. I förlängningen innebär därför en minskad förbrukning runt om i kommunen att det kommer in mindre avgiftsintäkter. Eftersom verksamheten normalt är helt avgiftsfinansierad och knappt påverkas kostnadsmässigt av den minskade förbrukningen blir konsekvensen att avgifterna måste höjas kommande år för att hämta hem de minskade intäkterna som sparsamheten inneburit. Processen nedan beskriven svårigheten med en sparvänlig taxa.

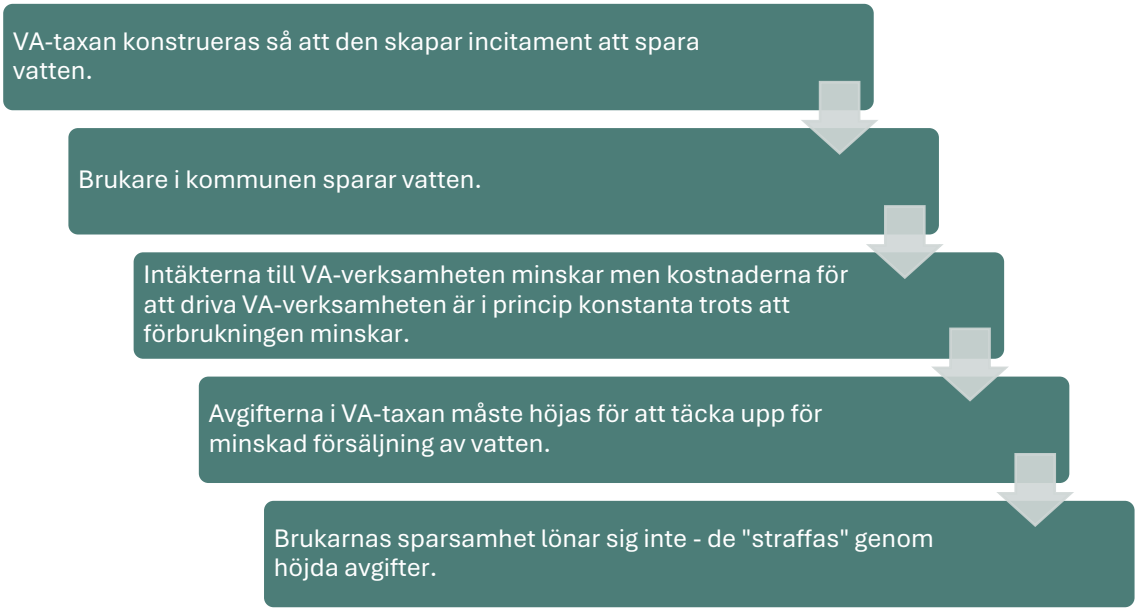

Praktiska och ekonomiska utmaningar

Med en VA-taxa konstruerad så att avgifterna tas ut beroende på förbrukningsspann blir intäkterna mer osäkra och varierande. Om en fastighetsägares förbrukning förändras under ett år, så att denne förflyttas till ett annat förbrukningsspann, behöver detta hanteras i kommunens debiteringssystem. Frågan blir då om debiteringssystemen har den funktionalitet som krävs för att automatiskt göra justeringen eller om det kommer att kräva manuell hantering? VA Strategi har bland annat erfarenheter från Tanums kommun som i viss mån har en taxekonstruktion med förbrukningsspann. För ett antal år sedan, då VA Strategi hjälpte Tanums kommun med ett VA-taxearbete, vittnade de om att det krävdes manuell hantering årligen vilket skapade en del administrativt arbete. Stenungsunds VA-enhet har själva kontaktat leverantören av det debiteringssystem som används idag och ställt frågan om hur en annan taxekonstruktion, byggd på förbrukningsspann, skulle kunna hanteras. Det

svar som gavs var att leverantören, som finns över hela landet, endast har två kunder med liknande taxekonstruktioner (förbrukningsspann). I dessa fall hjälper leverantören till med ett skript som kan användas för att ta reda på vilka justeringar som krävs vid årets slut. Därefter gör VA-verksamheten själv en manuell kreditering eller extra fakturering i de fall en fastighetsägare flyttat sig från ett spann till ett annat.

Det finns också, som ovan nämnts, en ekonomisk utmaning i att låta förbrukningen styra avgiften. Om intäkterna minskar på ett sätt som VA-huvudmannen inte kan kontrollera eller förutse, blir uppgiften att hålla VA-kollektivets ekonomi i balans svår. Här bör också tilläggas att VA-verksamheten i Stenungsund står inför stora investeringar med medföljande kostnadsökningar, vilket ställer högre krav på stabila och förutsägbara intäkter. Här kommer även förutsägbarheten för fastighetsägare och beslutsfattare i kommunen in. En jämn taxeutveckling som kan kommuniceras i förväg är ofta önskvärt och oförutsedda höjningar från ett år till ett annat är ofta mindre önskvärt.

Andra effekter

Om avgiften helt avgörs av förbrukningen skulle det innebära att fritidsfastigheter, och andra fastigheter som används sällan, betalar en mycket låg avgift, eller kanske ingen avgift alls. Kostnaderna för att förse fastigheter med vattentjänster är höga oavsett förbrukning. Ledningar behöver dras fram till varje fastighetsgräns och alla anläggningar och processer måste hållas i gång och underhållas dygnet runt, året om. Det finns också rättsligt stöd för att fördela ut kostnader i avgifter till lågförbrukande fastigheter också, vilket vi sett i den juridiska delen ovan.

Mätartaxa

Ett alternativ till en konstruktion med förbrukningsspann, som bygger på en liknande princip, är en så kallad mätartaxa. Här är det vattenmätarens kapacitet som styr avgiftens storlek. Det finns vattenmätare med liten kapacitet, dvs. en mindre mängd vatten kan rinna genom mätaren och mätas, som är lämpliga för tex. villabebyggelse. Likaså finns det mätare med större kapacitet som lämpar sig till flerfamiljsbebyggelse eller olika former av verksamheter. För dessa sätts avgiften högre.

En mätartaxa, eller kapacitetstaxa som det också kallas ibland, innebär att fastighetsägaren får betala för den kapacitet som fastigheten behöver (finns dimensioneringsanvisningar). Taxekonstruktionen är också knuten till vilken förbrukning som förväntas på fastigheten, men den ändras inte på samma sätt som vid förbrukningsspann.

Praktiska och ekonomiska utmaningar

Även en mätartaxa innebär vissa praktiska och ekonomiska utmaningar. I tider som nu, när avgifterna höjs kraftigare än invånarna varit vana vid, har kommuner med mätartaxa upplevt att många fastighetsägare vill byta vattenmätare för att minska sin avgift. Det kanske inte i alla situationer är en lämplig åtgärd, eftersom mätarens kapacitet ska spegla fastighetens behov, men argumentationen kan bli svår. Om många stora mätare byts till mindre minskar avgiftsintäkterna för VA-huvudmannen och problemet är även här att kostnaderna knappast minskar i samma grad.

Andra effekter

En mätartaxa får ofta effekten att avgiften blir högre för småhusfastigheter. Detta pga. att de normalt är många till antalet jämfört med de fastigheter som har ett stort kapacitetsbehov och därmed stora vattenmätare. När vi här säger högre (för småhus) så är jämförelsen mot Svenskt Vattens taxeföreslag, som beskrivs nedan. Med Svenskt Vattens taxeförslag blir effekten ofta en lägre avgift för småhusfastigheter om kommunen ändrar från en mätartaxa. Dessa uttalanden bygger på VA Strategis långa erfarenhet av att revidera VA-taxor i landet.

Publikation 120 (P120)

Branschorganisationen Svenskt Vattens förslag, P120, är en vidareutveckling på tidigare förslag från organisationen. Som tidigare nämnts har Svenskt Vatten en lång tradition av att ta fram förslag till VA-taxa och utforma själva föreskriften. De har tagit fram förslag sedan 1950-talet och taxor som bygger på Svenskt Vattens förslag har prövats många gånger i domstol och utvecklats för att vara så juridiskt robusta som möjligt. Med juridiskt robust menas här att de principer som de följer har godkänts av domstol. Majoriteten av kommuner i Sverige följer Svenskt Vattens föreskrift helt eller delvis. Det finns dock många kommuner som inte följer Svenskt Vattens förslag i sin helhet, tex. gällande brukningsavgiften. Gällande anläggningsavgiften är Svenskt Vattens förslag det vanligaste enligt VA Strategis erfarenhet och egna utredningar.

P120 är uppbyggt med flera fasta avgiftsparametrar och en rörlig kubikmeteravgift. Den relativt komplexa avgiftsmodellen är uppbyggd på detta vis för att den ska ta hänsyn till olika fastigheters utseende och bebyggelse, och ge förutsättningar för en enligt lagen skälig och rättvis kostnadsfördelning.

De avgifter som återfinns i P120 är:

- Grundavgift per år för alla fastighetstyper
- Bostadsenhetsavgift (tas ut för bostäder men också för tex. skolor, industrier mm - då utifrån bruttoarea)
- Tomtyteavgift
- Dagvattenavgift
- Kubikmeteravgift (rörlig avgift)

Svenskt Vattens avgiftsmodell innebär, om vi jämför med två ovan beskrivna modeller, att kostnaderna i första hand fördelas mellan bebyggelsen. Det är främst byggnadernas storlek som avgör avgiftens storlek och det gör att både bostäder och verksamheter med bebyggelse belastas. Den fasta avgiften kopplas inte till fastighetsägarens behov eller nyttjande av vatten, den är tänkt att motsvara den *möjlighet* som finns att nyttja VA-anläggningen. Att en fastighetsägare väljer att inte nyttja anläggningen så mycket eller så ofta får ingen betydelse för den fasta avgiften i taxan. Den rörliga kubikmeteravgiften finns även i Svenskt Vattens förslag och hur stor del av intäkterna den ska spegla väljer kommunen själv. Sätts kubikmeterpriset högre blir taxan mer sparvänlig, men samma principer och effekter gäller här som beskrivits ovan (kostnaderna för att bedriva VA-verksamhet minskar inte i någon större grad när förbrukningen minskar).

Praktiska och ekonomiska utmaningar

När byggnadernas storlek påverkar avgiftens storlek kan det blir svårt att, i vissa fall, motivera avgiften för den enskilde fastighetsägaren. Det är en kommunikativ utmaning att förklara för en fastighetsägare att denne ska betala en hög VA-avgift trots ett litet upplevt behov av tjänsten. Fastighetsägaren kanske använder fastigheten som en fritidsbostad eller så är det en verksamhet som har stora lokaler men endast ett par toaletter och ett pentry för personalen. Detta upplevs inte som en subjektiv rättvisa, men juridiskt sätt har domstolen i flera fall bedömt taxemodellen som objektivt och långsiktigt rättvis.

Andra effekter

Svenskt Vattens avgiftsmodell grundas som sagt i att nyttan i första hand ökar och minskar med bebyggelsens omfattning. Det innebär att den *upplevs* mer rättvis för bostadsbebyggelse än för annan typ av bebyggelse. Modellen innebär generellt sätt också lägre avgifter för tex. småhusbebyggelse eftersom övrig bebyggelse också får vara med och dela på kostnaderna i stort. Hur stor effekten blir beror av hur stor andel av avgiften som tas ut i fasta avgifter. Ju större andel fasta avgifter, desto mindre betydelse får den enskildes förbrukning för avgiftens storlek och tvärt om.

Vilket arbete innebär det att ändra taxekonstruktion

Inledning

Att ändra taxekonstruktion är ett stort arbete som kräver tid och resurser, både internt av VA-organisationen och externt genom konsultstöd. Ju större förändring som ska göras desto mer arbete, framför allt med att samla in beräkningsunderlag. Stenungsund har idag en VA-taxa som bygger på branschorganisationen Svenskt Vattens tidigare förslag P96. Denna taxekonstruktion infördes mellan 2020 och 2021 då Stenungsunds VA-taxa gjordes om i grunden. Dåvarande VA-taxa byggde på en äldre och enklare konstruktion med en hög andel rörlig del (högt kubikmeterpris) och en fast grundavgift för alla. Förändringen till branschorganisationen Svenskt Vattens dåvarande förslag P96 innebär mycket internt arbete för VA-enheten i form av inventeringsarbete och framtagande av underlag. VA-enheten bedömer att en person jobbade mer eller mindre heltid med projektet under nästan ett års tid och därtill anlitades konsultstöd för beräknings- och analysarbete.

Det har på VA-enheten i Stenungsund pågått ett arbete att förbereda för en ändring till Svenskt Vattens senaste förslag P120 sedan taxeändringen 2021. En ändring till P120 skulle till exempel innebära en förändrad dagvattentaxa men i grunden skulle bostadsenhetsavgiften och övriga avgifter finnas kvar. Att ändra till en helt annan taxekonstruktion skulle innebära en betydligt större förändring än att ändra till nu gällande P120.

Arbete initialt

Initialt bör kommunen utreda vad som krävs för att förändra VA-taxans konstruktion och vilka förutsättningar och risker som finns eller kan uppstå. Här utgår vi ifrån att kommunen skulle ändra Stenungsunds nuvarande taxa till en taxa utifrån förbrukningsspann. Här är några exempel som behöver utredas inför en förändring:

- Klarar kommunens debiteringssystem önskad taxekonstruktion? Krävs anpassningar och vad skulle det kosta om så är fallet? Om systemet inte klarar förändringen – finns det alternativa leverantörer? Om systemet klarar förändringen – hur lång tid behöver leverantören för att göra anpassningar?

- Vilket underlag behöver VA-organisationen ta fram för att fördela kostnaderna i en ny taxekonstruktion? Finns det tillräckligt med förbrukningsstatistik att tillgå eller behöver kommunen göra mätningar eller andra undersökningar?
- Hur ska taxeföreskriften utformas när den inte längre ska följa branschstandard? Finns det kompetens inom kommunen för att skriva nya bestämmelser i föreskriften?
- Hur känslig är VA-verksamheten för ett ändrat beteende hos brukarna? Kan verksamheten själva göra beräkningar och analyser av vad en minskad förbrukning skulle innebära för intäkterna?
- Finns det digitala vattenmätare eller analoga? Hur detaljerat underlag finns tillgängligt för att analysera förbrukningsmönster?

Det är svårt att göra en bedömning över vilket arbete som krävs för att byta taxekonstruktion men VA Strategis erfarenhet säger att konsultinsatsen är någonstans mellan 300 och 600 konsulttimmar för att utföra ett sådant projekt. Tidsåtgången beror av hur stor förändringen är, vilken konstruktion kommunen vill ändra taxan till och hur mycket interna resurser VA-organisationen har att tex. bearbeta underlag. VA-organisationen å sin sida brukar normalt behöva lägga åtminstone 300 timmar på att ta fram och bearbeta underlag som krävs för beräkningsarbetet.

VA Strategis kommentar

Om vi som konsulter får ett uppdrag att hjälpa en kommun att ändra taxekonstruktion gör vi tydlig skillnad mellan ett projekt som innebär att kommunen ska följa branschstandard (P120) och en kommun som vill ta fram en egen konstruktion. Vi bedömer riskerna betydligt högre om kommunen vill införa en egen konstruktion och ju mer ovanlig konstruktionen är desto större risk. VA Strategi har under drygt 15 års tid arbetat med att beräkna och utreda VA-taxor runt om i landet och vi hade uppdraget mot Svenskt Vatten att göra om deras förslag från P96 till P120. Vi har erfarenhet av att göra VA-taxor där vattenmätarens storlek har betydelse för avgifterna, så kallade kapacitetsberoende taxor. Vi har däremot ingen erfarenhet av att konstruera VA-taxan utifrån förbrukningsspann.

Om vi skulle få ett uppdrag att konstruera en taxa utifrån förbrukningsspann och beräkna avgifter utifrån denna princip skulle vår konsultinsats bli dyrare än om vi får uppdraget att utforma taxan utifrån P120. Det handlar dels om arbetet att beräkna avgifterna, del om arbetet att ta fram själva taxeföreskriften. Båda delar skulle bli mer tidskrävande för oss som konsulter.

Arbete över tid

En VA-taxa med avgifter som varierar med förbrukningen (fasta avgifter beroende på förbrukningsspann) kräver uppföljning och justering. Om en fastighetsägare ändrar sin förbrukning under året förändras dess avgift och detta behöver hanteras administrativt. Om fakturering ska ske per månad eller kvartal behöver rutiner tas fram för hur och när korrigeringar ska göras.

En viktig aspekt för att det praktiska och ekonomiska arbetet ska fungera är sannolikt att det finns fjärravlästa digitala vattenmätare och en automatik i debiteringssystemet. VA Strategi har inte sett någon kommun som har en sådan automatik i sitt debiteringssystem och kan därför inte bedöma möjligheterna för Stenungsund. VA Strategi har däremot haft kontakt med Tanum, vilka i viss mån har en VA-taxa med förbrukningsspann. Dock endast för större verksamheter. I Tanum gjordes manuella korrigeringar, såsom krediteringar och justeringar, runt årsskiftet om en fastighet behövde flyttas från ett förbrukningsspann till ett annat. Detta var dock flera år sedan varför VA Strategi rekommenderar att Stenungsund kontaktar Tanums VA-enhet för mer information om hur korrigeringar hanteras idag.

Skillnaden mellan att ändra till P120 och en taxa med förbrukningsspann

Som ovan nämnts bedömer VA Strategi riskerna som större om kommunen väljer att gå sin egen väg och inte följa branschstandard. Hur stor skulle skillnaden vara för Stenungsund om förändringen var att gå över till P120 jämfört med att ändra till förbrukningsspann?

Ändring till P120	Ändring till förbrukningsspann
Kräver ändring av dagvattenavgiften, ett relativ stort underlagsarbete då samtliga tomtytor behöver föras in i debiteringssystemet och kontrolleras. En grov uppskattning är att arbetsinsatsen från konsult och kommunen själv är ca 200-300 timmar.	En taxa med förbrukningsspann behöver sannolikt en dagvattenavgift som fördelas utifrån en annan princip än förbrukningen. Förslagsvis skulle ändringen mot dagvattenavgift per kvadratmeter tomtyta göras på samma sätt som för P120.
Kräver viss justering av texter i taxeföreskriften, men då det är rekommenderat att i första hand kopiera	Taxeföreskriften behöver utformas för en egen konstruktion som saknar förelägg. Det går inte att kopiera Svenskt Vattens förslag

Svenskt Vattens förslag är detta arbete inte så stort.	vilket innebär mer arbete att utreda och utforma ett juridiskt hållbart textförslag.
Införande av särskild avgift för fastighet i samfällighet samt eventuellt införande av reducerade avgifter för lagerbyggnader. Detta är delar i Stenungsunds nuvarande taxa som skulle behöva ändras för att följa P120. Det krävs visst arbete och utredning för att införa dessa delar men insatsen är inte lika stor som att införa ny dagvattenavgift (se ovan).	De delar som i Svenskt Vattens P120 reglerar särskilda reduktioner för fastigheter i samfällighet och lagerbyggnader behöver utredas vid en taxa enligt förbrukningsspann. En viktig del är hur avgiften ska fördelas i anläggningsavgiften respektive brukningsavgiften. Om även anläggningsavgifter ska baseras på förbrukningsspann krävs utredning för att bedöma konsekvenserna av en sådan konstruktion.
Att implementera en taxa som följer P120 innebär för Stenungsund att uppgifter om tomtyta, byggnadstyp (lager) och fastigheter i samfällighet behöver föras in i debiteringssystemet. Detta är en arbetsinsats som i viss grad kan göras automatiskt men som också kräver noggrannhet och kontroller för att avgifterna ska bli korrekta i slutändan.	Att implementera en taxa som bygger på förbrukningsspann kräver en ny uppbyggnad av taxekoder och strukturer i debiteringssystemet. Här krävs sannolikt insatser från systemleverantören och det innebär att kommunen måste planera projektet i tid och ha tillräcklig framförhållning. Systemleverantören EDP, som Stenungsund använder, har normalt långa handläggningstider för denna typ av ärenden. Sammanfattningsvis så skulle en ny taxekonstruktion kräva mer arbete med implementering jämfört med P120.
Det kommunikativa arbetet vid byte av taxekonstruktion är en viktig del. Här har Stenungsunds VA-enhet erfarenhet av att nyligen byta taxekonstruktion. Att ändra till P120 skulle innebära förändring igen och all form av förändring kräver kommunikation och tydliga argument till varför en fastighetsägare får en viss förändring.	Ju större förändring i taxan desto större behöver den kommunikativ normalt vara. Att ändra från avgifter per antal bostadsenheter till avgifter per förbrukningsspann skulle få stora konsekvenser för många fastighetsägare. Vissa skulle få en lägre taxa, andra en högre taxa. Här bör Stenungsund beakta att VA-taxan relativt nyligen förändras i grunden med stora konsekvenser för brukare. Om kommunen avser förändra fördelningsprinciperna igen kommer detta påverka brukarna och kräva ett stort

	kommunikativt arbete. Det finns också en stor risk för ifrågasättande från de som drabbas med högre avgifter.

Sammanfattning och slutsatser

Kommuner har stort utrymme att själva utforma VA-taxan, men lagstiftningen kräver att avgifterna ska vara skäliga och rättvist fördelade mellan användarna. Flera modeller för VA-taxa finns, bland annat taxa baserad på förbrukningsspann, mätartaxa och Svenskt Vattens modell P120.

En taxa baserad på förbrukningsspann innebär att den fasta avgiften bestäms utifrån hur mycket vatten en fastighet förbrukar per år. Detta kan skapa incitament för lägre förbrukning, men utgör samtidigt en utmaning för VA-verksamhetens ekonomi eftersom de flesta kostnader är fasta och inte påverkas nämnvärt av förändrad förbrukning. Resultatet kan bli osäkra intäkter och behov av höjda avgifter vid minskad förbrukning.

Mätartaxa innebär att avgiften grundas på vilken kapacitet vattenmätaren har, vilket speglar fastighetens behov. Även denna modell kan påverka fördelningen av kostnader och skapa praktiska problem, som önskan att byta till mindre mätare för att sänka avgiften.

Svenskt Vattens avgiftsmodell P120 används av de flesta kommuner och bygger på flera fasta avgifter och en rörlig avgift baserad på förbrukning. Modellen tar hänsyn till fastigheternas storlek och typ, och innebär att både bostäder och verksamheter med större byggnader betalar mer. Den fasta avgiften baseras på möjligheten att använda VA-anläggningen, inte på faktisk användning. Fastighetsägare kan därför uppleva avgiften som orättvis om användningen är låg, även om modellen anses juridiskt rättvis. Generellt leder modellen till lägre avgifter för småhus, eftersom andra typer av bebyggelse delar på kostnaderna. Andelen fasta avgifter påverkar hur mycket den egna förbrukningen spelar in på avgiftens storlek.

Stenungsunds kommun

Riktlinje gällande skattefinansiering av VA investeringar

Dokumentinformation

Typ av dokument	Beslutat av, samt §	Beslutsdatum	Diarienummer
Riktlinjer	Kommunfullmäktige § 136	xx-xx-xx	2025/875
Dokumentägare	**Giltighetstid**	**Framtagen av**	**Reviderad**
Sektor Samhällsbyggnad	Tills vidare	Infrastruktur, Teknik	

Innehåll

RIKTLINJER GÄLLANDE SKATTEFINANSIERING AV VA INVESTERINGAR 2
Inledning och Sammanfattning 2
Bakgrund och syfte 3
Juridisk utredning 4
Analys 7
Slutsats och tillvägagångssätt 9

Bilagor

BILAGA 1
Checklista för finansiering av VA-investeringar

Riktlinjer gällande skattefinansiering av VA-investeringar

Inledning

Denna riktlinje är tänkt att användas för att underlätta för kommunen att följa lagar och regler gällande när skattemedel bör eller skall finansiera en VA-investering, helt eller delvis.

Sammanfattning

Stenungsunds kommun står inför betydande investeringar inom den allmänna VA-verksamheten under kommande år, bland annat kopplat till långsiktig kapacitet, robusthet och samhällsutveckling. Dessa investeringar väcker frågan om hur kostnaderna bör fördelas mellan VA-kollektivet, skattekollektivet och i vissa fall exploatörer.

Enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV) ska VA-avgifter endast användas för att finansiera kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-verksamheten. Avgifterna ska dessutom fördelas på ett skäligt och rättvist sätt mellan fastigheter och över tid. Det innebär att avgiftssystemet inte kan användas för att finansiera investeringar som huvudsakligen avser framtida behov, bredare samhällsintressen eller åtgärder där nyttan inte tillfaller dagens avgiftsskyldiga.

Samtidigt är skattefinansiering ett möjligt och i vissa situationer lämpligt komplement till avgiftsfinansiering. Skattefinansiering kan användas när åtgärden tillgodoser ett allmänt kommunalt intresse, exempelvis vid investeringar som berör hela eller stora delar av kommunen, såsom vattenverk, överföringsledningar eller brandvattenförsörjning. Skattefinansiering kan även bidra till en mer rättvis kostnadsfördelning över tid, särskilt vid långsiktiga investeringar där nyttan successivt tillfaller framtida brukare.

Valet av finansiering måste dock alltid ske inom ramen för kommunallagens krav. Skattefinansiering får inte användas på ett sätt som innebär osaklig särbehandling, otillbörligt gynnande av enskilda eller som långsiktigt undergräver god ekonomisk hushållning. Den bör därför vara tydligt motiverad, transparent och kopplad till kommunens övergripande mål och ansvar.

Finansieringen av större VA-investeringar ofta behöver delas upp. Den del av en investering som är nödvändig för att tillgodose dagens VA-behov och som ger omedelbar nytta för VA-kollektivet bör finansieras genom VA-avgifter. Kostnader som avser framtida kapacitet, allmännytta eller som annars riskerar att belasta vissa fastigheter eller generationer oproportionerligt bör i stället finansieras med skattemedel. Kostnader som uppstår enbart till följd av en specifik exploatering bör som utgångspunkt inte belasta vare sig VA-kollektivet eller skattekollektivet. Ett typiskt exempel är flytt av befintliga och funktionsdugliga VA-ledningar eller anläggningar som redan uppfyller dagens behov

inom verksamhetsområdet. Sådana åtgärder tillför ingen nytta för VA-kollektivet, utan är en direkt följd av exploateringen och utgör därmed inte nödvändiga kostnader enligt 30 § LAV. Dessa kostnader bör därför hanteras genom exploateringsavtal eller annan extern finansiering. Detta ska dock inte förväxlas med VA-huvudmannens ansvar att bekosta VA-anläggningen fram till förbindelsepunkten.

Som stöd för framtida beslut innehåller riktlinjerna en checklista som kan användas vid beredning av större VA-investeringar. Checklistan ger ett strukturerat underlag för att bedöma finansieringen i det enskilda fallet och bidrar till konsekventa, rättssäkra och politiskt förankrade ställningstaganden.

Bakgrund och syfte

Stenungsunds kommun har under de senaste åren stått inför ökade investeringsbehov inom den allmänna VA-verksamheten, bland annat kopplat till långsiktig kapacitet, robusthet och planerad samhällsutveckling. I tidigare arbete har kommunen, med stöd av extern rådgivning, hanterat frågor om VA-taxans utformning och nivå, där fokus legat på hur avgiftssystemet kan konstrueras i enlighet med lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV).

Parallellt med dessa frågor har kommunen aktualiserat behovet av att i vissa situationer använda skattefinansiering som ett komplement till avgiftsfinansiering, särskilt vid större och långsiktiga VA-investeringar. Exempel på sådana situationer är investeringar som berör hela eller stora delar av kommunen, såsom vattenverk, överföringsledningar eller särskilda anläggningar som tillgodoser bredare kommunala intressen, exempelvis brandvattenförsörjning eller planerad samhällsutveckling. Kommunen har i vissa fall redan fattat principbeslut om skattefinansiering av specifika VA-relaterade åtgärder, samtidigt som dessa beslut i delar är föremål för rättslig prövning.

Mot denna bakgrund finns ett behov av ett tydligt, rättsligt förankrat och pedagogiskt underlag som kan ge vägledning i frågan om när och hur skattefinansiering av VA-investeringar kan användas, utan att komma i konflikt med LAV eller kommunalrättsliga principer. Behovet gäller såväl den interna beredningen som den politiska beslutsprocessen.

Syftet med dessa riktlinjer är därför att:

- redogöra för de rättsliga ramarna för finansiering av VA-investeringar enligt LAV och kommunallagen,
- klargöra skillnaden mellan situationer där VA-avgifter bör användas, respektive när skattefinansiering är möjlig eller lämplig,
- belysa hur principerna om nödvändiga kostnader, skälig och rättvis fördelning samt likställighet påverkar finansieringsvalet,

- samt att tillhandahålla en förenklad checklista som stöd för framtida bedömningar och som kan användas som underlag i politiska överväganden (Bilaga 1).

Riktlinjerna syftar inte till att fastställa exakta procentsatser för skattefinansiering av enskilda investeringstyper, utan till att ge ett strukturerat beslutsstöd som möjliggör konsekventa, rättssäkra och förankrade ställningstaganden i kommande VA-ärenden.

Juridisk utredning

VA-huvudmannens rätt att ta ut avgifter

VA-huvudmannens rätt att ta ut avgifter regleras av LAV. Enligt 30 § får avgifterna bara motsvara de kostnader som är nödvändiga för att anlägga och driva den allmänna VA-anläggningen. Bestämmelsen innebär en skärpning av den kommunala självkostnadsprincipen genom att den inte nöjer sig med att kostnaderna har anknytning till verksamheten, utan kräver att de också är motiverade på så vis att ett rationellt drivet företag i en liknande situation hade tagit samma kostnader[1].

Det finns inget uttryckligt förbud mot att låta utvecklingskostnader, som till exempel överdimensionering av en VA-anläggning, belasta VA-kollektivet. Enligt 30 § LAV får avgifter dock endast tas ut i den mån de inte överskrider vad som behövs för att ordna och driva VA-anläggningen. Av propositionen till LAV[2] framgår att kostnader för framtida utveckling som kraftigt påverkar avgiftsnivån inte anses nödvändiga i bestämmelsens mening förrän utvecklingen har aktualiserats. Detta innebär att sådana kostnader bör belasta VA-kollektivet först när de kommer VA-kollektivet till faktisk nytta. I avgiftsunderlaget får därför inte räknas in kostnader som är kopplade till en omotiverad överkapacitet.

VA-huvudmannen ska ha en god kostnadskontroll. Onödigt höga kostnader som är till följd av bristande rationalisering (till exempel en alltför onödigt krånglig och dyr anläggning), bör inte i sin helhet betraktas som nödvändiga. Av rättspraxis[3] följer att taxan inte får utformas så att nuvarande brukare belastas med kostnader som rätteligen ska bäras av framtida brukare. Det skulle till exempel kunna handla om en överföringsledning som dimensioneras för en betydligt större mängd fastigheter än vad som planeras anslutas i en rimlig närtid. Handlar dimensioneringen och kostnaderna mer om en ambition än en faktisk plan finns risken att nuvarande brukare belastas med för höga kostnader. Det ska nämnas att det är naturligt och i många fall nödvändigt att till

[1] I propositionen till LAV (prop. 2005/06:78) nämns att nödvändiga kostnader avser kostnader som är motiverade av en fackmannamässig och rationellt driven verksamhet.

[2] Prop. 2005/06:78 s. 86

[3] NJA 1994 s 10 I och II

exempel ett nytt vattenverk dimensioneras för en högre kapacitet än det omedelbara behovet. Att enbart dimensionera anläggningen utifrån nuvarande efterfrågan skulle inte vara ett rationellt eller fackmannamässigt tillvägagångssätt. Detta eftersom det skulle medföra behov av omfattande och kostsamma ombyggnationer inom en kort tidsperiod. En viss överkapacitet kan därmed vara motiverad av hänsyn till långsiktig planering och kostnadseffektivitet.

Skälig och rättvis fördelning

Enligt 31 § LAV ska avgifterna bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. I praxis har detta ansetts innebära att VA-avgifterna i första hand ska bestämmas med utgångspunkt i den huvudsakliga nytta som varje fastighet har av den allmänna VA-anläggningen, och inte efter huvudmannens individuella kostnader för enskilda fastigheter.[4]

Bestämmelsen syftar till att förhindra att avgiftssystemet används på ett sätt som leder till oskäliga omfördelningar inom VA-kollektivet. Om kostnaderna för VA-försörjningen till vissa fastigheter avviker i beaktansvärd omfattning, ska detta som utgångspunkt hanteras genom särtaxa, det vill säga särskild avgift för fastigheter som medför avsevärt högre eller lägre va-kostnader.

Däremot kan avgiftssystemet inte användas för att finansiera kostnader som i huvudsak avser framtida behov, andra samhällsintressen eller åtgärder vars nytta inte tillfaller dagens avgiftsskyldiga. Kravet på skälig och rättvis fördelning får därmed särskild betydelse vid större och långsiktiga investeringar. Även om en åtgärd har koppling till VA-verksamheten kan avgiftsfinansiering vara begränsad när den leder till att vissa fastigheter eller generationer belastas oproportionerligt. I sådana situationer aktualiseras i stället skattefinansiering eller annan alternativ finansiering.

I praxis har till exempel stora höjningar av anläggningsavgiften från ett år till ett annat ansetts vara i strid med 31 § LAV.[5] Om de kommunalrättsliga principerna för hur skattemedel får användas uppfylls skulle en sådan stor höjning kunna mildras genom skattemedel. Rimligtvis borde samma sak däremot även gälla åt andra hållet, dvs. att stora sänkningar görs från ett år till ett annat.

Skattefinansiering

En kommuns VA-verksamhet kan helt eller delvis finansieras med skattemedel. För sådan finansiering gäller kommunallagens (1991:900) regler om hur kommunens medel får användas.

---

[4] NJA 1981 s. 640

[5] Se MÖD 2009:47 där en höjning av anläggningsavgiften fördubblades från ett år till ett annat.

Kommunen får endast vidta åtgärder som ligger inom den kommunala kompetensen. Det innebär att åtgärden ska ha ett allmänt intresse för kommunen eller dess invånare och det ska finnas en kommunal anknytning. I praktiken innebär detta att skattefinansiering av VA-relaterade åtgärder är tillåten när de är en del av den övergripande samhällsutvecklingen, till exempel vid utbyggnad av infrastruktur för nya bostadsområden eller åtgärder som stärker kommunens långsiktiga vattenförsörjning. Även investeringar som möjliggör planerad befolkningstillväxt eller bidrar till miljö- och klimatanpassning kan normalt rymmas inom den kommunala kompetensen. Däremot faller åtgärder utanför den kommunala kompetensen om de i huvudsak syftar till att gynna enskilda intressen.

Enligt den så kallade likställighetsprincipen ska kommunen behandla sina medlemmar lika om det inte finns sakliga skäl för en särbehandling av en kommunmedlem eller företag. Skattefinansiering får inte gynna vissa fastighetsägare eller exploatörer på ett olämpligt sätt, till exempel genom att ge ett företag en konkurrensfördel. Eventuella avsteg måste kunna motiveras objektivt. I rättsfallet RÅ 1967 ref. nr 15 hade en kommun beslutat om att fastställa väsentligt högre anslutningsavgifter för vatten- och avloppsanläggning i ett visst område än i övriga delar av kommunen. Regeringsrätten upphävde det kommunala beslutet då beslutet ansågs behandla kommunmedlemmar olika.

Kommunen ska bedriva verksamheten på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt. Detta innebär att skattefinansieringen av VA-anläggningar ska vara långsiktigt hållbar samt att det ska finnas en tydlig, sakligt motiverad koppling mellan åtgärden och ett allmänt kommunalt intresse. Skattefinansiering är inte förenlig med kravet på god ekonomisk hushållning om den används för att varaktigt täcka underskott i VA-verksamheten eller för att systematiskt hålla nere VA-taxan utan allmän kommunal nytta. Detsamma gäller om finansieringen leder till att vissa fastigheter eller områden gynnas utan objektiva skäl.

Flytt av befintliga VA-anläggningar vid exploatering

Om en befintlig VA-anläggning är funktionsduglig och tillgodoser VA-kollektivets behov, är kostnaden av en flytt av anläggningen inte nödvändig i LAV:s mening när flytten bara beror på en exploatering. Flytten tillför i ett sådant fall ingen förbättrad funktion, kapacitet eller robusthet för VA-kollektivet, utan är en följd av exploatörens markanvändning och planerade bebyggelse. Kostnaden saknar därmed ett sådant nyttosamband med VA-verksamheten som krävs för avgiftsfinansiering.

Att låta VA-kollektivet bära dessa kostnader skulle innebära att befintliga avgiftsskyldiga belastas med utgifter som inte ger dem någon motsvarande nytta. Detta riskerar strida mot kravet på nödvändiga kostnader enligt 30 § LAV.

Inte heller skattefinansiering framstår som en naturlig lösning i dessa situationer. En skattefinansiering av exploateringsorsakade flyttkostnader riskerar att innebära ett otillbörligt

gynnande av enskilda exploatörer och kan stå i strid med likställighetsprincipen i kommunallagen, om inte särskilda och objektivt motiverade skäl föreligger.

Mot denna bakgrund bör kostnader för flytt av befintliga och funktionsdugliga VA-anläggningar som huvudregel finansieras av exploatören, exempelvis genom exploateringsavtal. Endast i undantagsfall, där åtgärden samtidigt tillgodoser ett tydligt allmänt kommunalt intresse och de kommunalrättsliga principerna är uppfyllda, kan skattefinansiering övervägas.

Det som sägs i detta avsnitt ska inte förväxlas med det ansvar VA-huvudmannen har att finansiera och tillhandahålla den allmänna VA-anläggningen fram till respektive fastighets förbindelsepunkt. Resonemanget avser endast sådana åtgärder som uppkommer till följd av en specifik exploatering och som inte är nödvändiga för att tillgodose VA-verksamhetens behov.

Analys

Av 30 § LAV följer att VA-kollektivet bara får belastas med kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen. Bestämmelsen innebär en skärpning av den kommunala självkostnadsprincipen och ställer krav på att kostnaderna inte bara ska ha ett samband med verksamheten, utan också vara motiverade utifrån hur ett rationellt drivet företag hade agerat. Bedömningen av vad som utgör en nödvändig kostnad kan dock inte göras isolerat, utan måste ta sin utgångspunkt i en samlad prövning av kostnadens samband med verksamheten, dess ändamål och den nytta den medför.

En central skiljelinje i denna bedömning är om kostnaden avser nuvarande brukares behov eller om den i huvudsak är hänförlig till framtida förhållanden eller andra samhällsintressen. Av förarbeten och praxis framgår att kostnader som i allt väsentligt avser framtida utveckling inte ska belasta VA-kollektivet förrän nyttan faktiskt realiseras. Detta innebär att det finns en tydlig begränsning i möjligheten att låta dagens brukare bära kostnader för investeringar som främst kommer framtida brukare till del. Samtidigt måste viss framförhållning accepteras. Att helt bortse från framtida behov skulle inte vara förenligt med kravet på en rationellt driven verksamhet. En viss överkapacitet kan därför vara motiverad, men endast i den mån den framstår som rimlig och proportionerlig.

Även när en kostnad i och för sig kan anses nödvändig i den mening som avses i 30 § LAV, sätter bestämmelsen i 31 § LAV och allmänna kommunalrättsliga principer gränser för hur och i vilken omfattning den bör finansieras genom VA-avgifter. Kravet på skälig och rättvis fördelning innebär att avgiftssystemet inte får leda till osakliga omfördelningar mellan fastigheter, områden eller tidsperioder.

Av förarbetena till LAV följer att avgiftsuttaget ska präglas av långsiktig rättvisa, vilket innebär att dagens brukare inte bör belastas med kostnader som i huvudsak avser framtida generationers behov. Detta så kallade generationsperspektiv har särskild betydelse vid investeringar med mycket lång livslängd och där nyttan successivt tillfaller framtida VA-kollektiv. Även om investeringen är

motiverad ur ett verksamhetsperspektiv, kan ett fullt avgiftsuttag i ett tidigt skede därför strida mot kravet på skälig fördelning.

Ett annat perspektiv på långsiktig rättvisa rör anläggningsavgifternas nivå och deras kostnadstäckning. Om en kommun historiskt har tillämpat principen att anläggningsavgifterna ska täcka hela utbyggnadskostnaden – det som ofta kallas full kostnadstäckning – är det tveksamt om kommunen kan frångå denna princip och i stället finansiera en del av utbyggnaden med skattemedel. En sådan förändring riskerar att skapa ojämlikheter mellan fastighetsägare över tid. De som ansluts ett år får betala en högre avgift, beräknad enligt principen om full kostnadstäckning, medan fastigheter som ansluts senare får en lägre avgift när kostnaden delvis bärs av skattekollektivet.

Skattefinansiering kan i dessa situationer fungera som ett medel för att säkerställa likställighet och rättvis kostnadsfördelning över tid. Detta gäller särskilt när avgiftsfinansiering skulle innebära att vissa fastigheter eller generationer bär en oproportionerligt stor andel av kostnaden, trots att nyttan tillfaller kommunen eller framtida brukare i stort.

Situationer där skattefinansiering aktualiseras

Skattefinansiering ska användas i de fall kostnaden inte får belasta VA-kollektivet enligt LAV. Det gäller framför allt när kostnaden inte kan anses vara nödvändig för VA-verksamheten eller saknar ett tillräckligt samband med denna.

Detta omfattar exempelvis investeringar som i huvudsak avser framtida behov, såsom överdimensionering som inte är motiverad av dagens situation, eller åtgärder där nyttan i allt väsentligt tillfaller framtida brukare. Även kostnader som drivs av andra samhällsintressen än VA-verksamheten faller utanför vad som kan finansieras genom VA-avgifter. Ett sådant exempel är räddningstjänstens behov av släckvatten genom anläggning av brandposter.[6]

I dessa situationer är utrymmet att belasta VA-kollektivet begränsat eller obefintligt, vilket innebär att skattefinansiering – eller alternativ finansiering – krävs om åtgärden ska genomföras.

Som exempel kan nämnas investeringar i nya vattenverk eller överföringsledningar som dimensioneras för en prognostiserad befolkningsökning. Om den faktiska befolkningsutvecklingen avviker från prognosen finns en risk att avgifter tas ut utan att motsvarande nytta uppkommer för kollektivet. Detta kan medföra att avgiftsuttaget bedöms strida mot 30 § LAV och i förlängningen aktualisera återbetalningsskyldighet till VA-kollektivet. Det är därför mer förenligt med LAV att den

[6] Vatten för räddningstjänsten ska ordnas eftersom det anses vara ett sådant allmänt intresse som avses i 10 § LAV. Enligt prop 2005/06:78 s 60 är merkostnaden för räddningstjänstens behov en kostnad som bör landa på räddningstjänsten.

del av investeringen som avser initial överkapacitet finansieras av skattekollektivet, åtminstone till dess att kapaciteten tas i anspråk.

Situationer där skattefinansiering kan användas

LAV ger bara en möjlighet för kommunen att hantera finansieringen av VA-anläggningar genom avgifter från VA-kollektivet, det är alltså inget krav. Kommunen har därför alltid rätt att finansiera VA-anläggningar genom skattemedel, så länge finansieringen är i linje med de kommunalrättsliga principerna i kommunallagen.

Det finns även situationer där en kostnad i och för sig kan belasta VA-kollektivet, men där kommunen har ett visst utrymme att i stället helt eller delvis välja skattefinansiering.

Detta gäller exempelvis vid större investeringar där det finns en blandad nytta, såsom utbyggnad av VA-anläggningar i samband med stadsutveckling eller planerad tillväxt. Även om åtgärden har ett tydligt samband med VA-verksamheten kan det finnas skäl att fördela kostnaden bredare, särskilt om investeringen bidrar till övergripande kommunala mål. Drift och underhåll kan även det skattefinansieras om finansieringen riktar sig mot en bredare kommunal nytta.

Ett sådant val kan också motiveras av en önskan att jämna ut avgiftsnivåer över tid eller att undvika kraftiga taxehöjningar för kommunens invånare.

Detta handlingsutrymme är dock begränsat av kommunallagen. Skattefinansiering förutsätter att åtgärden tillgodoser ett allmänt kommunalt intresse, att likställighetsprincipen respekteras och att åtgärden inte innebär ett otillbörligt gynnande av enskilda. Därutöver måste finansieringen vara förenlig med god ekonomisk hushållning. Dålig ekonomisk hushållning kan till exempel vara en systematisk finansiering av VA-huvudmannens underskott.

Skattefinansiering är inte förenlig med kravet på god ekonomisk hushållning om den används för att varaktigt täcka underskott i VA-verksamheten eller för att systematiskt hålla nere VA-taxan utan allmän kommunal nytta.

Slutsats och tillvägagångssätt

Den rättsliga regleringen i LAV innebär att finansieringen av VA-investeringar måste bedömas utifrån både kravet på nödvändiga kostnader i 30 § LAV och principen om skälig och rättvis fördelning enligt 31 § LAV, kompletterad av allmänna kommunalrättsliga principer.

Av regelverket följer att VA-kollektivet endast får belastas med kostnader som är motiverade utifrån en rationell och fackmannamässig drift av VA-verksamheten. Samtidigt framgår att även kostnader som i sig kan anses nödvändiga kan omfattas av begränsningar när avgiftsfinansiering leder till osakliga omfördelningar mellan fastigheter, områden eller tidsperioder.

Särskilt vid långsiktiga investeringar med mycket lång livslängd aktualiseras ett generationsperspektiv. Avgiftsuttaget ska präglas av långsiktig rättvisa, vilket innebär att dagens brukare inte utan vidare bör bära kostnader vars huvudsakliga nytta tillfaller framtida VA-kollektiv eller kommunen i stort. I sådana situationer kan skattefinansiering utgöra ett medel för att säkerställa likställighet och en rimlig fördelning av kostnader över tid.

Sammantaget innebär detta att finansieringen av större VA-investeringar regelmässigt behöver delas upp. Den del av investeringen som är nödvändig för att tillgodose dagens behov och medför omedelbar nytta för VA-kollektivet bör finansieras genom VA-avgifter. Kostnader som avser framtida kapacitet, bredare samhällsintressen eller som annars skulle belasta vissa fastigheter eller generationer oproportionerligt bör finansieras med skattemedel eller, i förekommande fall, av exploatör.

Inför beslut om större VA-investeringar bör förvaltningen genomföra en strukturerad prövning av finansieringen, där både nödvändighetskravet och principen om skälig och rättvis fördelning beaktas. Prövningen bör dokumenteras och kan med fördel stödjas av den checklista som redovisas i Bilaga 1.

Bilaga 1 – Checklista för finansiering av VA-investeringar

Syftet med denna checklista är att ge ett strukturerat och praktiskt stöd vid bedömningen av hur större VA-investeringar bör finansieras. Checklistan är avsedd att användas vid såväl intern beredning som politiska överväganden och bygger på de rättsliga principer som följer av lagen om allmänna vattentjänster (LAV) och kommunallagen.

Checklistan utgår från att finansieringsfrågan normalt behöver prövas i flera steg. Först bedöms vilken del av investeringen som är nödvändig för att tillgodose dagens VA-behov och därmed kan finansieras genom VA-avgifter. Därefter prövas om det finns kostnader som går utöver detta, exempelvis till följd av framtida kapacitet, stadsutveckling eller andra samhällsintressen och om dessa kan finansieras med VA-avgifter eller om de bör finansieras med skatt.

Även när en kostnad i och för sig kan anses ha samband med VA-verksamheten, ska det särskilt övervägas om avgiftsfinansiering är skälig och rättvis för VA-kollektivet, både mellan fastigheter och över tid. Checklistan syftar därför till att tydliggöra när skattefinansiering eller annan alternativ finansiering kan vara mer lämplig, samt att klargöra vilka kostnader som inte bör belasta vare sig VA-kollektivet eller skattekollektivet.

Checklistan ersätter inte en juridisk helhetsbedömning i det enskilda fallet, men är avsedd att fungera som ett gemensamt ramverk för konsekventa, transparenta och rättssäkra ställningstaganden vid finansiering av VA-investeringar.

Steg 1 – Identifiera grundkostnaden (VA-kollektivet)

Fråga: Vilken del av investeringen är nödvändig för att tillgodose dagens VA-behov?

- ☐ Dimensionering för befintliga brukare
- ☐ Normal framtidssäkring (rimlig prognos)

→ Denna del ska finansieras av VA-kollektivet

Steg 2 – Identifiera merkostnader

Fråga: Finns det delar av investeringen som går utöver vad som krävs för dagens behov?

Markera tillämpliga:

- ☐ Kapacitet för framtida exploatering
- ☐ Överdimensionering som ännu inte nyttjas

- ☐ Åtgärder drivna av stadsutveckling eller andra samhällsintressen (t.ex. uppdimensionering av ledningsnät för att täcka räddningstjänstens behov faller utanför VA-huvudmannens kostnadsmässiga ansvarsområde.)

- ☐ Åtgärder där nyttan till stor del tillfaller andra än VA-kollektivet

→ Dessa delar ska inte självklart belasta VA-kollektivet

Steg 3 – Fördela merkostnaderna

För varje identifierad merkostnad, pröva följande:

3A – Ska VA-kollektivet bära någon del?

- ☐ Finns det en konkret och relativt nära nytta för VA-kollektivet?

- ☐ Är överkapaciteten fackmannamässigt motiverad?

→ I så fall: viss del kan belasta VA-kollektivet

3B – Ska skattekollektivet bära del?

- ☐ Åtgärden motiveras av allmänt kommunalt intresse (t.ex. tillväxt, planberedskap)

- ☐ Nyttan ligger i framtiden eller utanför VA-kollektivet

→ I så fall: denna del kan skattefinansieras

3C – Ska kostnaden bäras av exploatör?

- ☐ Åtgärden är direkt kopplad till en specifik exploatering, tex. flytt av befintliga ledningar. (Finansiering av flytt av befintliga och funktionsdugliga ledningar anses inte vara en nödvändig kostnad som VA-kollektivet ska stå för).

- ☐ Kostnaden utgör en merkostnad i förhållande till vad som annars hade krävts för verksamhetsområdet

- ☐ Nyttan tillfaller i huvudsak exploateringen eller ett begränsat antal fastigheter

→ I så fall: kostnaden ska som utgångspunkt inte belasta VA-kollektivet eller skattekollektivet, utan hanteras genom exploateringsavtal eller annan extern finansiering. Möjlighet till skattefinansiering finns om punkterna i Steg 4 är uppfyllda.

Steg 4 – Kommunalrättslig kontroll (för skattefinansierad del)

För den del som föreslås finansieras med skattemedel:

- ☐ Finns ett allmänt kommunalt intresse?
- ☐ Respekteras likställighetsprincipen?
- ☐ Undviks otillbörligt gynnande av enskild?
- ☐ Är finansieringen långsiktigt ekonomiskt hållbar?

Beslutsregel (fördelning)

Kostnaden ska delas upp enligt följande princip:

- **Basnivå (dagens behov) → VA-kollektivet**
- **Framtid/överkapacitet/allmännytta → skattekollektivet (helt eller delvis)**
- **Exploateringsspecifik nytta → exploatör**

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2025/875
2026-05-11

Johan Jillmyr
Enhetschef

Till kommunfullmäktige

Återrapportering initiativärende om ny struktur för VA-taxa från och med 2027 samt riktlinje gällande skattefinansiering av VA-investeringar

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelse noterar informationen om förvaltningens utredning och förklarar att uppdraget till förvaltningen är slutfört gällande att ta fram förslag till ny taxa.

Uppdragets punkt som rör skattefinansiering av större nyetableringar hanteras separat genom framtagandet av bilagan: *Riktlinjer gällande skattefinansiering av VA-investeringar*.

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar *Riktlinjer gällande skattefinansiering av VA-investeringar*. Riktlinjerna börjar att gälla 2027-08-01.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen har enligt initiativärendets direktiv utrett och tagit fram tre förslag på taxekonstruktion:
1, Taxa baserad på förbrukningsspann
2, Mätartaxa
3, Taxa baserad på Svenskt Vattens Publikation P120 (som Stenungsunds taxa delvis baseras på idag).

Förvaltningen anser att nuvarande taxa uppfyller kraven i direktiven och att det ej finns behov i dagsläget att ändra konstruktionen. En ändring till de andra alternativa konstruktionerna skulle visserligen bli enklare att förstå och minska vattenanvändningen/ energiförbrukning till viss del men den skulle motverka sitt syfte att få förutsägbara kostnader för invånaren samt för kommunen. Stenungsunds vattentillgång i närtid och framåt är god och kommunen har en budget i balans. Förslagen skulle innebära risker för en underfinansierad budget, stora variationer i taxehöjningar och svårigheter för en långsiktig planering i tider där behoven är stora av exploatering, säkerställande av leverans av vatten och lagstadgade reningskrav genom investeringar. Konstruktionerna är ej heller juridiskt beprövade och resurskrävande. Om situationen ändras i framtiden och vattentillgången blir sämre och det finns större

utrymme till svängningar i ekonomin ser förvaltningen att frågan kan tas upp igen. Tills vidare ser förvaltningen att VA-kollektivet skall nyttja det omfattande arbete som redan är gjort och komplettera åtgärder mot Svenskt Vattens publikation P120 när det finns tid och resurser till detta.

Gällande punkten om skattefinansiering av vissa VA-investeringar har förvaltningen tagit fram en riktlinje som följer gällande lagstiftning och underlättar förfarande och likställighet för att få fram vilka VA-investeringar som helt eller delvis bör finansieras av skattekollektivet. Eventuell fördelning skall redovisas innan beslut i samband med investeringsäskande.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Förvaltningen har gjort en omfattande utredning efter direktiv i initiativärendet KS 2025/875. I denna utredning har förvaltningen tillsammans med en ledande konsult inom området som arbetar med taxekonstruktioner över hela Sverige undersökt tre alternativ gällande konstruktionen för VA-taxan i Stenungsund.

1, Taxa baserad på förbrukningsspann
2, Mätartaxa
3, Taxa baserad på Svenskt Vattens Publikation P120 (som Stenungsunds taxa delvis baseras på idag).

Denna utredning finns i sin helhet som PM i bilaga: Rapport, *VA-taxans konstuktion – förutsättningar, alternativ och konsekvenser.*

Vattentillgång

Det har tidigare funnits problem med att producerat tillräckligt stora mängder vatten i Stenungsund i perioder. Detta problem har nu lösts genom bland annat leverans av vatten från Kungälv (som kommer att öka och finns ytterligare möjligheter att öka kapacitet framåt), minskad förlust av vatten via läckor och otillbörlig anskaffning av kommunens dricksvatten via brandposter, uppgradering av anläggningen samt att säkerställa rättigheter av vattendom genom avtal med industrier. Kommande Vattenverk kommer också ha en bättre möjlighet att kunna producera mer samt ha möjligheter att bygga ut i framtiden.

Fasta kostnader

Mer än 90% av VA-kollektiva kostnader är fasta oavsett hur mycket vatten som levereras. Det beror bland annat på avtal med fasta kostnader för produktion av dricksvatten med Vattenfall avseende hela Stenungsund (förutom Ucklum och Svenshögen) och i stort sett fasta kostnader gällande vattenleverans från Kungälv. Ledningar och pumpstationer behöver

underhållas, förnyas och har ofta kapitalkostnader kopplat till sig oavsett variation av flöde av vatten. Det som varierar och är rörlig är energiförbrukning och kemikalier, vilket utgör en mindre del av hela budget.

Budget i balans
VA budget ligger på sin helhet i balans och tänkta höjningar av taxan täcker in kostnader för underhåll och drift och finansiering av nödvändiga investeringar. Förvaltningen har arbetat upp en god ekonomisk kontroll trots en omfattande och delvis komplex budget. Det finns en ekonomisk plan de fyra närmaste åren och förvaltningen arbetar framåt med att ta fram en tioårsplan för att få en jämn ökning av taxan och att kunna möta framtida behov av större investeringar som till exempel ett nytt vattenverk.

Stenungsunds kommuns taxekonstruktion

Kort historik
År 2019 gjordes en juridisk granskning av konstruktionen av taxan och den visade sig att den innehöll brister och inte var juridiskt hållbar. År 2020–2021 gjordes ett stort arbete för att gå över till Svenskt Vattens publikation P96. Därefter har målsättningen varit att fortsätta uppdateringen av konstruktionen till P120 där det framför allt blir en mer rättvis fördelning av kostnader av dagvatten.

Anläggningsavgiften
Avgiften är en engångsavgift och skall täcka VA-kollektivets kostnader för anslutning till fastigheten sett till ett snitt av alla anläggningskostnader i kommunens verksamhetsområden. Den behöver alltså ej spegla den faktiska kostnaden för en aktuell fastighet utan skall ses över ett bredare perspektiv. Den skall ej täcka VA-kollektivets kostnader för drift och underhåll. Denna kostnad täcks upp av brukningsavgiften. Anläggningsavgiften har idag inte en full täckningsgrad, men det är inget ovanligt och beror bland annat på en obalans av exploateringar och omvandlingsområden på landsbygden. Detta glapp täcks upp av brukningsavgiften. Med en bättre blandning av förtätningar kan detta till stor del kompenseras. Sett till alla Sveriges kommuner har vi en relativ hög anläggningsavgift, dock lägre än de flesta av Stenungsunds grannkommuner. Täckningsgraden för kommunens exploateringar på landsbygden speglar andra kommuners motsvarande områden och är inte exceptionellt låg.

Brukningsavgiften
Denna avgift skall täcka kostnader för drift och underhåll, administration och personal, kapitalkostnader och dagvattenhantering (där det finns ett behov). Den består både av ett fast pris, grundpris som är lika stor för alla samt ett fast pris som varierar sig beroende på storleken på byggnad/fastigheten och *möjligheten* att nyttja vattentjänsterna. Sedan finns det en rörlig del som bygger på fastighetens faktiska förbrukning, en avgift per m³ som läses av

årligen, manuellt (i framtiden kommer detta ske digitalt). Kommunens intäkter från den fasta avgiften består idag av mindre än 50% av de totala intäkterna och den rörliga delen av mer än 50%. Detta bör stegvis justeras till en högre del fasta avgifter för att bättre spegla de faktiska kostnaderna och underlätta för den långsiktiga planeringen. Stenungsunds brukningsavgifter ligger totalt sett på ett ungefärligt genomsnitt av Sveriges kommuner och betydligt under Stenungsunds grannkommuner.

Tre alternativa taxekonstruktioner:
Nedan följer en kortfattad beskrivning samt för och nackdelar gällande de tre konstruktioner av taxan som förvaltningen har tittat på.

1, Taxa baserad på förbrukningsspann
Taxan baseras på olika nivåer av förbrukning och kan ses som delvis fast i den mån du håller dig inom ditt intervall av förbrukning. Exempel att fastigheten betalar en viss summa för förbrukning mellan 50m³-100m³ och en summa mellan 100m³-150m³.

Fördelar:
- Positivt för att minska uttag av råvatten samt minskad användning av kemikalier i samband med produktion av vatten samt mindre användning av energi.
- Tydligt och enkelt att förstå.
- Har en något lägre miljöpåverkan.

Utmaningar:
- Mer än 90 % av verksamhetens kostnader är fasta. Minskad förbrukning leder till mindre intäkter som måste finansieras av höjda avgifter alternativt från skattemedel.
- Intäkter blir mer osäkra och varierande. Svårt att göra en långsiktig prognos.
- Debiteringssystem måste ändras. Behöver undersökas mer.
- Större administration.
- Ej juridiskt prövat. – Finns en osäkerhet. Endast två i Sverige (som utredningen fått fram).
- Stenungsund har stora kommande investeringar och behöver förutsägbara intäkter för en rimlig långsiktig ekonomisk analys.
- Fritidshus eller lågt förbrukande fastigheter kan få oproportionellt låga avgifter fast kostnaderna för anläggningen de kan nyttja är fasta och betydligt högre.

2, Mätartaxa
Med denna taxa styr vattenmätarens kapacitet, avgiftens storlek. Det finns vattenmätare med liten kapacitet, dvs. en mindre mängd vatten kan rinna genom mätaren och mätas, som är lämpliga för tex. villabebyggelse. Likaså finns det mätare med större kapacitet som lämpar sig till flerfamiljsbebyggelse eller olika former av verksamheter. För dessa sätts avgiften högre. Om fastighetsägaren ändrar sitt flöde väsentligt och hamnar i ett annat spann behövs det bytas

vattenmätare. En mätartaxa, eller kapacitetstaxa som det också kallas ibland, innebär att fastighetsägaren får betala för den kapacitet som fastigheten behöver (finns dimensioneringsanvisningar). Taxekonstruktionen är också knuten till vilken förbrukning som förväntas på fastigheten, men den ändras inte på samma sätt som vid förbrukningsspann.

Fördelar:

- Positivt för att minska uttag av råvatten samt minskad användning av kemikalier i samband med produktion av vatten samt mindre användning av energi.
- Tydligt och enkelt att förstå.
- Har en något lägre miljöpåverkan.

Utmaningar:

- Mer än 90 % av verksamhetens kostnader är fasta. Minskad förbrukning leder till mindre intäkter som måste finansieras av höjda avgifter alternativt från skattemedel.
- Intäkter blir mer osäkra och varierande. Svårt att göra en långsiktig prognos beroende på svårigheten att förutspå.
- Debiteringssystem måste ändras. Detta tar tid, men är möjligt.
- Kostnader och arbete för att byta vattenmätare fram och tillbaka. Fastighetsägare chansar o byter ned för att få ned kostnader.
- Systemet får ofta en effekt att småhusfastigheter betalar mer än fastigheter med stort kapacitetsbehov.
- Stenungsund har stora kommande investeringar och behöver förutsägbara intäkter för en rimlig långsiktig ekonomisk analys.

3, Nuvarande taxa/ Taxa baserad på Svenskt Vattens publikation P120

Den fasta delen av taxan byggs på byggnadernas storlek och inte direkt på fastighetens behov eller nyttjande av vatten utan *möjligheten* att nyttja vatten. Differentiering mot verksamheter görs via bostadsenhetsavgiften som baseras på storlek på byggnaden. Graden av rörlig avgift kan även styra att de som förbrukar mer får betala mer. Leder generellt till lägre avgifter för småhus jämfört med annan bebyggelse. Innehåller både fast avgift, delvis fast avgift samt rörlig avgift.

Fördelar:

- Väl beprövat, juridiskt hållbart. Majoriteten av Sveriges kommuner följer detta helt eller delvis och många har det som målsättning om de ej har det idag.
- Liten administration.
- Lätt att förutspå och göra långsiktiga prognoser (beroende på hur stor del fasta avgifter).
- Mer rättvis för bostäder. Lägre avgifter för småhus.

Utmaningar:

- Att förklara för fastighetsägare om de har en stor byggnad men liten förbrukning att VA-avgiften baseras på nyttan och möjligheten att nyttja tjänsten även fast de ej gör det fullt ut idag (har möjlighet till det). Att VA-kollektivet har fasta kostnader som måste täckas. Denna utmaning kan delvis regleras i P120.

Slutsats gällande förslag att ändra konstruktion i VA-taxan.
Förvaltningen anser att befintlig konstruktion av taxan (förutom skattefinansieringen som behandlas separat) uppfyller initiativärendets parametrar:

- Rörlig kostnad för förbrukning,
- Delvis rörlig kostnad för transport av VA till brukaren,
- Skapa utrymme för skattefinansiering av större nyetableringar,
- Skapa en långsiktig struktur i taxa som ger förutsägbara kostnader för invånaren.

Förvaltningen ser inget behov av att förändra konstruktionen av taxan i dagsläget. Förvaltningen har en budget i balans idag och har en flerårsplan framåt som skall utökas till en tioårs plan. Det finns en kontroll på ekonomin och förutsägbarhet. En förändring av konstruktionen kommer att vara resurskrävande, minst en kommunanställd person på heltid under ett år plus uppskattad konsulttid på mellan 300-600 timmar (ca 750tkr). Personal behöver omfördelas från samhällsviktiga investeringar/ detaljplaner alternativt anställa ytterligare personal. Det stora arbete och underlag som tidigare tagits fram för att få en juridiskt hållbar taxa skulle bli oanvändbart. Det skulle även behövas mer administrativa resurser efter en genomförd förändring.

Mer kostnadseffektivt och juridiskt hållbart skulle i stället vara att bygga på/komplettera konstruktionen och det stora arbete som redan gjorts mot Svenskt Vattens P120 för att bland annat kunna ta ut avgifter för dagvatten på brukningstaxan på ett rättvist sätt genom tomtyteavgift (en rättvis fördelning genom att större tomter belastar anläggningen för dagvatten mer och bör betala mer än en fastighet med liten tomt). Förvaltningen ser ett allt större behov av dagvattenanläggningar för rening och fördröjning för att minska effekter på klimatförändringar/skyfall (skattekollektiv) och krav på rening av dagvatten när det släpps ut i bäckar/åar/hav. Med P120 går det även att fördela avgifterna mer rättvist gällande stora byggnader med en liten förbrukning som till exempel lagerbyggnader på ett enkelt sätt. Förvaltningen ser därför att det arbetet som redan gjorts mot Svenskt Vattens publikation P96/P120 kompletteras med åtgärder som är kvar när tid och möjlighet finns.

Med en ny konstruktion som har som har stort incitament att spara vatten är det svårt att förutsäga intäkterna. Kostnaderna för VA-kollektivet är i stort sett det samma. Detta kommer innebära att fastighetsägarna sparar vatten och kostnader och taxan måste höjas alltmer för att kompensera för förlorade intäkter. Fastighetsägaren straffas därmed och får betala mer för

mindre förbrukat vatten. Det finns även risker att skattekollektivet måste gå in och finansiera underskott i driftbudget samt att budget blir svår att förutse och kan leda till stora svängningar i behov av taxehöjningar. Även fast det finns fördelar med en förbrukningsspannstaxa eller mätartaxa så har inte Stenungsund en situation idag där det finns ett behov eller nytta att införa dem. Då kommunen behöver göra stora investeringar framöver, ha en stabil ekonomi och långsiktig planering väger dessa behov över. Det är dock fortfarande viktigt att det finns en ansenlig del som är rörlig för att inte det skall bli en trend åt andra hållet till en onödigt hög förbrukning.

En annan risk är att taxan ej är beprövad juridiskt och de rättsfall som finns pekar på att det är mer godtagbart juridiskt att ha en taxa som baseras mer på fasta avgifter än en taxa som är sparvänlig och baseras mer på rörliga avgifter. Risken finns att kommunen hamnar i rättstvister som kan förloras.

Kommer situationen se annorlunda ut i framtiden med behov av mer incitament av att spara på vatten och det finns större utrymme till svängningar i ekonomin ser förvaltningen att frågan kan tas upp igen.

Skattefinansiering av större VA-investeringar (nyetableringar)
Den punkt som gäller skattefinansiering av större nyetableringar har förvaltningen brutit ut och tagit fram: *Riktlinjer gällande skattefinansiering av VA-investeringar.* Se bilaga för mer information. Förvaltningen anser att denna del kan och bör hanteras separat oberoende på vilken konstruktion i taxan som den baseras på. Denna riktlinje baseras på krav från Lagen om Allmänna Vattentjänster och säkerställer en likställighet på när och hur mycket skattekollektivet bör finansiera samhällsviktiga VA-investeringar samt att kommunen följer gällande lagar.

Tanken är att skattefinansieringen bygger på ett tydligt lagkrav där VA-kollektivet ej skall belastas. Det är långt ifrån alla investeringar som kommer att beröras. Det kan röra sig om överkapacitet, delar av en investering som är samhällsnyttiga och som till exempel eventuellt framtida exploateringar skulle kunna ha nytta av, behov som ej är VA-kollektivets. För att förenkla detta förfarande har förvaltningen tagit fram en checklista och en förtydligande riktlinje. Tanken är att denna riktlinje kommer att användas i samband med investeringsäskande för att få en grov uppskattning om det finns en juridisk grund att en del av investeringen bör eller skall finansieras av skattekollektivet. Denna uppskattning kommer sedan att förfinas närmare utbyggnation. På detta sätt blir det tydligt för både skattekollektivet och VA-kollektivet hur en eventuell fördelning bör se ut innan beslut tas om investeringen. Genom införande av detta arbetssätt med riktlinjen som stöd kommer behov av taxeökningar minska något och det kommer även leda till en förenkling för kommunen att följa gällande lagstiftning.

Ekonomisk bedömning
Med förvaltningens förslag att behålla konstruktionen av taxan bibehålls möjligheten till en stabil ekonomi och en träffsäker långsiktig planering. Ändras konstruktionen till en mer sparvänlig/ rörlig taxa kommer det bli svårare att förutsäga utfall med risk för svängningar i ekonomin, ojämna taxehöjningar och en underfinansierad taxa.

Genom efterföljande av *Riktlinjer gällande skattefinansiering av VA-investeringar* som baseras på Lagen om Allmänna Vattentjänster (LAV) kan skattekollektivet belastas mer, men inte mer än nödvändigt och enligt gällande lagstiftning. Då förslaget är att en eventuell helt eller delvis skattefinansiering skall redovisas innan investeringsäskande så finns det möjlighet för kommunen att ta ställning och överblicka de ekonomiska konsekvenserna och fördelningarna innan beslut.

Barnkonsekvensanalys
Att ha en VA-budget i balans och en fungerande Va-anläggning säkerställer leverans av tjänligt dricksvatten samt bibehåller och ökar möjligheten att rena spillvatten och dagvatten. Detta är en förutsättning för ett barns uppväxt och hälsa samt bidrar till att kommande generationer får tillgång till rent dricksvatten samt vatten av god kvalité i sjöar och hav.

Juridisk bedömning
Förvaltningens ställningstagande och riktlinjer är juridiskt granskade och uppfyller gällande lagkrav.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Ärendet berör mål 6 Rent vatten och sanitet för alla och mål 14 Hav och marina resurser.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-05-11
Stenungsund PM Taxekonstruktion
Riktlinjer gällande skattefinansiering av VA-investeringar
P120 Svenskt Vattens taxeförslag
Kommunstyrelsen 2025-09-29 § 296
Initiativärende om ny struktur för VA-taxa från och med 2027, Wouter Fortgens (M)

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2025/875
2026-05-11

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Camilla Svensson
Verksamhetschef/funktionschef

Beslut skickas till
johan.jillmyr@stenungsund.se
kansli@stenungsund.se

§ 63 Dnr: KS 2025/875

Återrapportering initiativärende om ny struktur för VA-taxa från och med 2027 samt riktlinje gällande skattefinansiering av VA-investeringar

Beslut

Allmänna utskottet återremitterar ärendet i sin helhet till nästkommande utskottssammanträde för att följande ska redovisas innan beslut fattas i ärendet:

Tids- och kostnadsberäkning för arbetet att ta fram en taxa i enlighet med P120 Svenskt Vattens taxeförslag.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen har enligt initiativärendets direktiv utrett och tagit fram tre förslag på taxekonstruktion:
1, Taxa baserad på förbrukningsspann
2, Mätartaxa
3, Taxa baserad på Svenskt Vattens Publikation P120 (som Stenungsunds taxa delvis baseras på idag).

Tills vidare ser förvaltningen att VA-kollektivet bör nyttja det omfattande arbete som är gjort i detta ärende och komplettera åtgärder mot Svenskt Vattens publikation P120 när det finns tid och resurser till detta.

Gällande punkten om skattefinansiering av vissa VA-investeringar har förvaltningen tagit fram en riktlinje som följer gällande lagstiftning och underlättar förfarande och likställighet för att få fram vilka VA-investeringar som helt eller delvis bör finansieras av skattekollektivet. Eventuell fördelning ska redovisas innan beslut i samband med investeringsäskande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-05-11
Stenungsund PM Taxekonstruktion
Riktlinjer gällande skattefinansiering av VA-investeringar

P120 Svenskt Vattens taxeförslag
Kommunstyrelsen 2025-09-29 § 296
Initiativärende om ny struktur för VA-taxa från och med 2027, Wouter Fortgens (M)

Förslag till beslut på sammanträdet

Wouter Fortgens (M) föreslår att allmänna utskottet ska återremittera ärendet i sin helhet till nästkommande utskottssammanträde för att följande ska redovisas innan beslut fattas i ärendet:

Tids- och kostnadsberäkning för arbetet att ta fram en taxa i enlighet med P120 Svenskt Vattens taxeförslag.

Beslutsgång

Ordförande frågar om allmänna utskottet kan besluta enligt Wouter Fortgens (M) förslag och konstaterar att så sker.

Beslut skickas till

johan.jillmyr@stenungsund.se
kansli@stenungsund.se

§ 296 Dnr: KS 2025/875

Initiativärende om ny struktur för VA-taxa från och med 2027, Wouter Fortgens (M)

Beslut

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag till ny taxa som tar hänsyn till:

- rörlig kostnad för förbrukning,
- delvis rörlig kostnad för transport av VA till brukaren,
- skapa utrymme för skattefinansiering av större nyetableringar,
- skapa en långsiktig struktur i taxa som ger förutsägbara kostnader för invånaren.

Uppdraget bör redovisas innan budgetberedningen 2027 i februari 2026.

Sammanfattning av ärendet

Wouter Fortgens (M) har inkommit med ett initiativärende till kommunstyrelsen, med förslag om att förvaltningen får i uppdrag att utreda ny struktur för VA-taxa från och med 2027.

Beslutsunderlag

Initiativärende om ny struktur för VA-taxa från och med 2027, Wouter Fortgens (M), 2025-09-29

Förslag till beslut på sammanträdet

Wouter Fortgens (M) föreslår kommunstyrelsen besluta i enlighet med förslag i vederbörandes initiativärende.

Beslutsgång

Ordförande frågar om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med Wouter Fortgens (M) förslag och konstaterar att så sker.

Beslut skickas till

Fredric.arpfjord@stenungsund.se
Camilla.svensson@stenungsund.se
Johan.jillmyr@stenungsund.se

From: Wouter Fortgens (M)
Sent: 2025-09-29 10:45:32
To: Maja Odelius
Subject: Fw: Xtra punkt dagens KS Va taxa struktur 2027 och framåt uppdrag initiativ ALM

Hej för din info
MVH
W
Skickat från Outlook för iOS
Från: Wouter Fortgens (M) <Wouter.Fortgens@stenungsund.se>
Skickat: Monday, September 29, 2025 10:03:37 AM
Till: Wouter Fortgens <w.fortgens@telia.com>; Wouter Fortgens (M) <Wouter.Fortgens@stenungsund.se>
Ämne: Va taxa struktur 2027 och framåt uppdrag initiativ ALM

Nuvarande taxa för VA har undermåligt täckningsgrad för att säkra finansiering av underhåll och drift
Uppdrag till förvaltning.
Skapa förslag till ny taxa som tar hänsyn till 1) rörlig kost för förbrukning 2)delvis rörlig kost för transport av VA till brukaren. 3) skapa utrymme för skatte finansiering av större nyetableringar .
4) skapa en långsiktig struktur i taxa som ger förutsägbara kostnader för invånaren
Uppdraget bör redovisas innan budgetberedningen 2027 i februari 2026.
W Fortgens M

Skickat från Outlook för iOS

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr 2026/68
2026-05-21

Nicklas Jonsson Rapp
Handläggare

Till kommunstyrelsen

Revidering av Lokala avfallsföreskrifter för Stenungsunds kommun

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen beslutar att ställa ut förslaget till *Lokala avfallsföreskrifter* för granskning i fyra veckor, från 2026-06-16 till 2026-07-14.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Stenungsunds Lokala avfallsföreskrifter behöver revideras för att stämma med ny lagstiftning. En revidering av miljöbalken träder i kraft den 1 juli 2026 och avfallsföreskrifterna har setts över för att säkerställa att kommunens hantering följer rådande lagstiftning. Som exempel har eldning av trädgårdsavfall blivit en del av avfallsförordningen och behöver därför finnas med i avfallsföreskrifterna för att vara gällande. Kommunen ser också vissa nya behov för sin hantering av avfall, bland annat att förtydliga vad som gäller delad behållare.

Det nu aktuella beslutet gäller granskningssamråd av förslag till reviderade lokala avfallsföreskrifter. Kommunen kommer därefter anta dem att gälla från och med den 1 januari 2027.

Avfallslagstiftningen förändras ständigt vilket gör att kommunernas föreskrifter behöver revideras relativt ofta. Både den mindre revideringen av de lokala avfallsföreskrifterna som antogs i februari 2026 och denna mer omfattande revidering sker till följd av ändringar i lagen.

Beskrivning av ärendet

Ny lagstiftning på avfallsområdet kräver att avfallsföreskrifterna är uppdaterade för att stämma överens med lagstiftningen, både för hänvisning till vilken lagstiftning som styr, och vad föreskrifterna får reglera.

Det här är de väsentliga förändringarna.

- Utsträckt hämtningsintervall slam - ändrat från max 6 år till max 10 år
  Om man vill få sin avloppsanläggning tömd mer sällan än vad dessa föreskrifter eller vad som står i tillståndet för anläggningen behöver man ansöka om det. Tiden för hur

länge det kan gälla har utökats från 6 år till 10 år. Detta för att de som får dispens för tömning kanske vart tredje eller vart fjärde år ska hinna gå igenom i alla fall 2-3 tömningar innan dispensen löper ut.

- Utökade krav på tömning av fettavskiljare
  Kravet på antal tömningar för fettavskiljare utökas från minst 1 tömning per år till minst 4 tömningar per år. Det är för att en tömning per år oftast inte räcker för att uppfylla god funktion så att inte fett läcker ut i avloppsnätet. Detta kompletteras med möjlighet att kunna söka dispens för glesare tömningar eller uppehåll i tömning. Detta utökade krav börjar gälla från 2028-01-01, då det behövs tid att informera och förbereda för det nya kravet, både för verksamheterna som har fettavskiljare och för kommunen och kommunens entreprenör.

- Verksamhetsbesök på ÅVC
  Återvinningscentralerna tar emot verksamheter. Detta förtydligas i föreskrifterna och att det sker mot en avgift.

- Frityrfett får slängas i restavfall
  Frityrfett får inte spolas ut i kommunens avloppsledningar. Fett samlas helst upp och lämnas in på återvinningscentralerna, men lagstiftningen tillåter att små mängder lämnas i restavfallet om det förankras i kommunens föreskrifter. Därför tillåts i dessa föreskrifter att en behållare med fett på max 0.5 liter får lämnas i restavfallet. Större mängder bör transporteras till återvinningscentralerna.

- Eldning av trädgårdsavfall
  Trädgårdsavfall får eldas på den egna fastigheten med vissa restriktioner enligt Lokala föreskrifter om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd för Stenungsunds kommun. Bestämmelserna om detta i lagstiftning flyttas över till avfallslagstiftningen (avfallsförordningen). Det betyder att de lokala bestämmelserna i Stenungsunds kommun behöver flyttas från Lokala föreskrifter om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd för Stenungsunds kommun till Lokala avfallsföreskrifter för Stenungsunds kommun. Det kommer motsvara det som idag gäller enligt Lokala föreskrifter om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd för Stenungsunds kommun.

- Delat avfallskärl måste vara inom 400 meter
  Vad som krävs för att få dela avfallskärl med någon annan förtydligas med att kärlet ska vara inom 400 meter från fastighetsgränsen om inte kommunen har anvisat något annat. Detta för att det ska vara inom 400 meter för att räknas som fastighetsnära insamling. Det förtydligas också att abonnenter som delar inte kan ha ett extra kärl då förutsättningen för att få dela kärl är att båda har mindre avfall än normalt.

- Information som inte är relevant eller utdaterad har strukits
  Icke relevant information som inte berör kommunens hantering av avfall har strukits. Vissa paragrafer som redan står i lagstiftning och därför inte fyller någon egentlig funktion att upprepa har strukits. Bilaga med ordlista har tagits bort och det väsentliga har flyttats till inledande avsnitt med definitioner.

- Ny lagstiftning behöver förankras i föreskrifterna
  Då avfallslagstiftningen förändras så behöver Lokala avfallsföreskrifterna uppdateras för att hänvisningar till lagstiftningen ska stämma. Bland annat så genomgår Miljöbalken en stor revidering som träder i kraft 1 juli.

Ekonomisk bedömning
Krav på tömning av fettavskiljare 4 gånger per år istället för 1 gång per år kommer innebära högre kostnader för vissa verksamheter som idag har tömning på sina fettavskiljare färre än 4 gånger per år. De som berörs är främst restauranger och kommunens verksamheter som skolor och förskolor.

Barnkonsekvensanalys
Revideringen av avfallsföreskrifterna förväntas inte få några konsekvenser för barn.

Juridisk bedömning
Enligt 15 kap. 41 § miljöbalken (1998:808) ska varje kommun ha en renhållningsordning som antas av Kommunfullmäktige. Renhållningsordningen ska innehålla en avfallsplan och föreskrifter för avfallshanteringen. Kommunerna har bemyndigats att meddela föreskrifter om hur utrymmen, behållare och andra anordningar för hantering av avfall ska vara beskaffade och skötas, att vissa avfall ska förvaras och transporteras skilt från annat avfall och ytterligare föreskrifter om hanteringen av avfall under kommunalt ansvar.

Enligt 15 kap. 42 § miljöbalken (1998:808) ska kommunen i skälig omfattning samråda med intressenter och fastighetsinnehavare samt ställa ut förslaget till avfallsföreskrifter för granskning under minst fyra veckor.

Bedömning utifrån Agenda 2030
Föreskrifterna berör mål 7 *Hållbar energi för alla*, mål 11 *Hållbara städer och samhällen* samt mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion.*

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-05-21
Lokala avfallsföreskrifter för Stenungsunds kommun
Nu gällande lokala avfallsföreskrifter för Stenungsunds kommun

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr 2026/68
2026-05-21

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Camilla Svensson
Verksamhetschef

Beslut skickas till
Nicklas.jonssonrapp@stenungsund.se
Annie.friberg@stenungsund.se
kansli@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Lokala avfallsföreskrifter för Stenungsunds kommun

Dokumentinformation

Typ av dokument	**Beslutat av, samt §**	**Beslutsdatum**	**Diarienummer**
Föreskrifter	Kommunfullmäktige § 130	2023-03-01	Exempelvis KS 2022/543
Dokumentägare	**Giltighetstid**	**Framtagen av**	**Reviderad**
Organisationsnamn	Exempelvis Tills vidare	Relevant enhet/verksamhet	

Innehållsförteckning

1 Kommunens avfallsföreskrifter 4
1.1 Bemyndigande 4
1.2 Definitioner 4
2 Kommunens ansvar för avfallshantering, tillsyn och information 7
3 Betalning och information 8
4 Sortering och överlämning av avfall under kommunalt ansvar 8
4.1 Sortering av avfall 8
4.2 Skyldighet att överlämna avfall under kommunalt ansvar 10
4.3 Emballering av avfall under kommunalt 10
5 Anläggande, underhåll och skötsel av behållare och annan utrustning 11
5.1 Anskaffande och ägande 11
5.2 Anläggande 11
5.3 Slam, fett, matavfall i tank samt filtermaterial 13
5.4 Rengöring och tillsyn 13
6 Hämtningsförhållanden 14
6.1 Åtgärder inför hämtning av avfall 14
6.2 Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar 15
6.3 Hämtnings- och transportvägar 16
6.4 Hämtningsområde och hämtningsintervall 17
7 Åtgärder om föreskrift kärl- och säckavfall inte följs 18
8 Återvinningscentral (ÅVC) 19
9 Särskilt om avfall under kommunalt ansvar från verksamheter 19
10 Annat avfall än avfall under kommunalt ansvar från verksamheter 20
10.1 Uppgiftsskyldighet 20
11 Undantag 20
11.1 Handläggning av anmälnings- och ansökningsärenden 20

11.2 Kompostering, annan återvinning eller bortskaffande av visst avfall under kommunalt ansvar 21
11.3 Undantag från krav på dragväg 22
11.4 Delat abonnemang eller gemensam avfallslösning 22
11.5 Utsträckt hämtningsintervall, slam 23
11.6 Utsträckt hämtningsintervall, fettavskiljare 24
11.7 Uppehåll i hämtning 24
11.8 Eget omhändertagande och befrielse från skyldigheten att överlämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen 25
11.9 Testområde och utveckling 25
12 Övergångsbestämmelser 25
BILAGA 1 - Föreskriftsbilaga för sortering och lämning av avfall med mera 26
BILAGA 2 – Hämtningsintervall för Stenungsunds kommun 34
BILAGA 3 - Föreskriftsbilaga för dimensionering av vändplats 35

1 Kommunens avfallsföreskrifter

Dessa föreskrifter om avfallshantering tillsammans med *Avfalls- och slamtaxa* samt avfallsplanen *Göteborgsregionen minskar avfallet – Avfallsplan för 13 kommuner till 2030*, utgör Stenungsunds kommuns styrdokument för avfallshantering. Enligt 15 kap. 45 och 47 §§ miljöbalken (1998:808) ska det finnas en kommunal avfallsplan och kommunala avfallsföreskrifter som meddelat med stöd av regeringens bemyndigande enligt 1 § nedan.

1.1 Bemyndigande

1 § Med stöd av 15 kap. 45, 47, 49 och 52 §§ miljöbalken (1998:808) och 9 kap. 1–2 §§ avfallsförordningen (2020:614) meddelar kommunfullmäktige i Stenungsunds kommun dessa föreskrifter för avfallshantering.

1.2 Definitioner

2 § Följande termer och begrepp används i dessa föreskrifter med de betydelser som anges här. För definitioner av andra termer och begrepp som används i dessa föreskrifter hänvisas till 15 kap. miljöbalken (1998:808) samt till gällande avfallsförordning och andra förordningar utfärdade med stöd av miljöbalken.

1. Med **kommunalt** avfall avses detsamma som i 15 kap. 5 § 18 miljöbalken (1998:808), det vill säga avfall som kommer från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, med undantag för vad som anges i 15 kap. 5 § punkterna a-f och 18 § i miljöbalken. I begreppet kommunalt avfall ingår returpapper enligt 1 kap. 10 § avfallsförordningen (2020:614).

a. Med **avfall** under kommunalt ansvar avses kommunalt avfall inklusive avfall under kommunalt ansvar enligt 15 kap. 12 § miljöbalken (1998:808) samt förpackningsavfall enligt 6 kap. 2 och 6 §§ förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.
b. Med **kärl- och säckavfall** avses den del av avfall under kommunalt ansvar som får läggas i kärl eller underjordsbehållare.
c. Med **grovavfall** avses avfall under kommunalt ansvar som är så tungt eller skrymmande eller har egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl.
d. Med **trädgårdsavfall** avses sådant biologiskt nedbrytbart trädgårds- och parkavfall i enlighet med definitionen i 1 kap. 5 § 1 punkten avfallsförordningen (2020:614) som uppstår vid normalt nyttjande av trädgård vid bostadshus och sådant avfall från andra källor som är kommunalt avfall i enlighet med 15 kap. 5 § 18 miljöbalken.

e. Med **farligt avfall** avses avfall som i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614) beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*).
f. Med konsumentelavfall avses detsamma som i 16 § förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning.
g. Med **öre detta livsmedel** avses butiksavfall av animaliskt ursprung enligt förordningarna 1069/2009/EG och 142/2011/ EU.
h. Med **matavfall** avses allt biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall, enligt definitionerna i 15 kap. 5 § 6 miljöbalken och 1 kap. 5 § avfallsförordningen (2020:614). Det vill säga avfall som består av och som uppkommer i och med livsmedelshanteringen (skal, ben och liknande) i hushåll, restauranger, storkök, butiker, personalmatsalar, catering och liknande och som skulle kunna, eller har kunnat, användas som livsmedel och som utgör avfall under kommunalt ansvar. I begreppet ingår också matavfall som hälls ut i vasken (flytande livsmedel såsom mjölk eller livsmedel som sköljs ur förpackningar) i de fall detta samlas upp avskilt i sluten tank. Butiksavfall av animaliskt ursprung utgör dock före detta livsmedel i enlighet med punkten (g) ovan.
i. Med **restavfall** menas blandat brännbart kommunalt avfall som inte är skrymmande och som återstår när annat avfall sorterats ut för att samlas in separat enligt 1 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614).
j. Med **bygg- och rivningsavfall** som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet avses detsamma som i 15 kap. 12 § 4 punkten miljöbalken.

2. Med **fastighetsinnehavare** avses den som äger en fastighet eller den som enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska anses som fastighetsägare.

3. Med **nyttjanderättshavare** avses den som, utan att omfattas av begreppet fastighetsinnehavare, har rätt att bruka eller nyttja fastigheten eller anläggningen.

4. Med den **avfallsansvariga** nämnden avses **Kommunstyrelsen**

5. Med den **tillsynsansvariga** nämnden avses **Tekniska Myndighetsnämnden.**

6. Med **behållare** avses kärl, container, bottentömmande behållare/underjordsbehållare, säck, latrinbehållare, fosforfälla, avloppsanläggning, fettavskiljare eller annan anordning för uppsamling av avfall under kommunalt ansvar.

7. Med **avloppsanläggning** menas, slamavskiljare, bad- disk- och tvättvatten (BDT), sluten tank, fosforfälla och minireningsverk eller liknande anläggning.

8. Med **dragväg** menas avståndet mellan behållaren och hämtningsfordonets uppställningsplats. Det är den väg som hämtningspersonalen flyttar avfallet.

9. Med **flerbostadshus,** menas alla bostadshus med minst tre bostadslägenheter.

10. Med **hushåll** menas en familj eller ett gemensamt boende bestående av en till fem personer. Hushåll med fler än fem personer innebär normalt större eller fler behållare än vad som normalt används vid en enfamiljsbostad.

11. Med **småhus** menas, en- och tvåbostadshus som är taxerade enligt 2 kap. 2 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) en byggnad som är inrättat till bostad åt en eller två familjer. Till exempel villor, radhus, kedjehus och parhus. Parhus, kedjehus och radhus jämställs med småhus där varje separat bostad/hushåll räknas som ett småhus. En komplementbyggnad där personer är folkbokförda räknas också som småhus.

12. Med **sommarhämtning** menas hämtningsperiod som är begränsad till vecka 15–42 (april–oktober).

13. Med **återvinningsstation (ÅVS)** eller **lättillgänglig insamlingsplats (LIP)** menas insamlingsplats för hushållens förpackningar som omfattas av producentansvar, till exempel skrymmande förpackningar av plast och papper.

14. Med **återvinningscentral (ÅVC)** menas kommunens mottagningscentraler för grovavfall, bygg- och rivningsavfall, trädgårdsavfall och farligt avfall under kommunalt ansvar. Avfall som kan lämnas på återvinningscentralen är exempelvis metallskrot, elavfall och trasiga möbler.

15. Med **kompostering** menas biologisk behandlingsmetod som innebär nedbrytning av biologiskt lättnedbrytbart avfall i närvaro av syre. Mull- och näringsämnen återvinns.

16. I enlighet med avgränsningen av kommunens ansvar enligt 15 kap. 12 § 2 miljöbalken, avses med **enskilda avloppsanläggningar** slutna tankar, slamavskiljare, fosforfällor, minireningsverk och andra motsvarande anläggningar som inte är allmänna enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster, som är dimensionerade för högst 25 personekvivalenter och endast används för hushållspillvatten eller spillvatten som till sin art och sammansättning liknar hushållsspillvatten.

17. Med slam avses innehållet från bad- disk- och tvättvatten (BDT) eller vattenklosett (WC) som uppsamlas i en avloppsanläggning.

18. Med **latrin** avses latrin från torrtoaletter och andra jämförliga lösningar avfall från torrtoaletter och liknande lösningar, i enlighet med 15
kap. 12 § 3 miljöbalken.

19. Med **avfallshantering** menas att samla in, transportera, återvinna, bortskaffa eller ta annan fysisk befattning med avfall, eller vidta åtgärder som inte innebär fysisk befattning med avfall men som syftar till att avfall samlas in, transporteras, återvinns, bortskaffas eller byter ägare eller innehavare.

20. Med **hårdgjord yta** avses en yta som är, asfalterad, belagd med marksten, betong eller liknande. Gräsytor, kullersten, grus och liknande ytor som skapar svårigheter för hämtningspersonalen att dra och flytta på behållaren räknas inte som hårdgjord yta.

21. Med **hämtplats/ställe** menas den plats där avfall hämtas från. Hämtningsplatsen behöver inte vara belägen på den fastighet där avfallet uppkommer. Det kan finnas olika hämtningsplatser för olika sorters avfall, från en fastighet.

22. Med **uppställningsplats** menas den plats där hämtningsfordonet stannar när avfallet ska hämtas och tömmas i fordonet. Kallas även angöringsplats, stoppställe eller lastplats. Platsen ska ligga så nära avfallets hämtplats som möjligt och vara lämplig från arbetsmiljö- och trafiksäkerhetssynpunkt, se 17 § och 18 §. Uppställningsplatsen kan variera vid hämtning av olika typer av avfall beroende på att det är olika fordon som hämtar.

2 Kommunens ansvar för avfallshantering, tillsyn och information

3 § Kommunstyrelsen har verksamhetsansvar för hanteringen av avfall under kommunalt ansvar i kommunen.

Om inte annat anges i dessa föreskrifter eller i kommunens beslut om auktorisation eller dispens, ska all borttransport och vidare hantering av avfall under kommunalt ansvar utföras av kommunens avfallsorganisation (renhållaren) eller, den som kommunens avfallsorganisation för ändamålet anlitar eller kommunen samverkar med, i dessa föreskrifter benämnd renhållarens utförare.

4 § Tillsynen över avfallshanteringen enligt 15 kap. miljöbalken (1998:808) och enligt föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken utförs av den tillsynsansvariga nämnden.

5 § Kommunstyrelsen ska särskilt informera hushållen om krav och hantering avseende förpackningar, konsumentelavfall samt information till hushållen om avfallsförebyggande åtgärder.

3 Betalning och information

6 § Avgift ska betalas för

1. de åtgärder som kommunen vidtar i syfte att informera hushåll och verksamhetsutövare som producerar avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 12 § miljöbalken om avfallshantering och avfallsförebyggande åtgärder.
2. de åtgärder som kommunen vidtar för att underlätta insamling och sortering av återanvändbara produkter från hushåll och verksamhetsutövare som producerar avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 12 § miljöbalken.
3. den insamling, transport, behandling i form av återvinning och bortskaffande av avfall som utförs genom kommunens försorg och i enlighet med föreskrifter som kommunen har antagit med stöd av 27 kap. 4 § miljöbalken.

Betalningsskyldighet gäller även i de fall då avfall inte har kunnat hämtas. Detta gäller exempelvis om avfallsbehållaren eller anläggningen inte varit tillgänglig vid hämtningstillfället. Betalningsskyldighet gäller också om behållaren inte har använts, eller om den har varit placerad på ett annat sätt än det som anges i abonnemanget. Detsamma gäller om placeringen inte överensstämmer med kommunens föreskrifter och anvisningar.

7 § Fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare är skyldiga att i behövlig omfattning informera den eller dem som bor på eller är verksamma inom fastigheten om gällande regler för avfallshantering.

4 Sortering och överlämning av avfall under kommunalt ansvar

4.1 Sortering av avfall

8 § Fastighetsinnehavare, nyttjanderättshavare, hushåll och andra som innehar avfall under kommunalt ansvar ska sortera ut avfallsslag i enlighet med bilaga 1 och hålla det skilt från annat avfall.

8 a § Förpackningsavfall i form av

1. papper och kartong,
2. plast,
3. metall,
4. färgat glas,

5. ofärgat glas,
6. trä, och
7. material som inte avses i 1-6 (övrigt förpackningsmaterial) ska enligt 3 kap. 8 § avfallsförordningen (2020:614) sorteras ut från annat avfall.

Plastflaskor och metallburkar som är avsedda för ett retursystem enligt 4 kap. 3 § förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar ska lämnas till retursystemet.

Av 3 kap. 9 § avfallsförordningen (2020:614) framgår att den som har en förpackning som innehåller avfall ska se till att förpackningen skiljs från innehållet. Detta gäller dock inte en förpackning som innehåller farligt avfall eller läkemedelsavfall, om förpackningen underlättar den praktiska hanteringen av avfallet. Förpackning som innehåller farligt avfall eller rester av farligt avfall ska i stället hanteras som farligt avfall enligt 3 kap. 2 § 9 avfallsförordningen (2020:614).

Hushåll ska lämna förpackning som innehåller läkemedelsavfall som inte är farligt avfall till apotek i enlighet med förordning (2009:1031) om producentansvar för läkemedel. Enbart förpackningen som krävs för att hålla läkemedelsavfallet ska lämnas in.

8 b § Returpapper ska enligt 3 kap. 2 § avfallsförordningen (2020:614) sorteras ut separat och lämnas till ett insamlingssystem som renhållaren eller renhållarens utförare tillhandahåller enligt 3 kap. 5 § avfallsförordningen (2020:614).

8 c § Sådant bygg- och rivningsavfall som lyder under kommunalt ansvar enligt 15 kap. 12 och 13 §§ miljöbalken ska sorteras ut samt hanteras i enlighet med bilaga 1.

8 d § Ytterligare föreskrifter om sortering återfinns i bilaga 1.

9 § Fastighetsinnehavare ska säkerställa möjligheter för nyttjanderättshavare, hushåll och andra som nyttjar fastigheten att sortera ut och hålla åtskilda de avfallsfraktioner som enligt dessa föreskrifter ska överlämnas till renhållaren eller renhållarens utförare för borttransport.

4.2 Skyldighet att överlämna avfall under kommunalt ansvar

10 § Avfall under kommunalt ansvar ska lämnas till och transporteras bort av renhållaren eller renhållarens utförare, om inte annat sägs i dessa föreskrifter och dess bilaga 1.

Utsorterade avfallsslag hämtas vid fastigheten vid överenskommen eller anvisad plats enligt 31 §. Detta ska ske genom abonnemang på avfallstjänster och vid behov genom beställning av enstaka hämtning, om inte annat anges i dessa föreskrifter eller i bilagan till dessa föreskrifter.

Det utsorterade avfallet ska transporteras bort så ofta att olägenhet för människors hälsa och miljön inte uppstår. Hämtningsintervall och storlek på behållare ska motsvara behovet av borttransport av avfall under kommunalt ansvar från fastigheten.

Fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare ska upplysa kommunen om ändrade förhållanden av betydelse för avfallshanteringen för fastigheten.

10 a § Grovavfall, trädgårds- och parkavfall, farligt avfall, bygg- och rivningsavfall och annat avfall som enligt bilaga 1 ska lämnas på återvinningscentralen får transporteras av avfallsproducenten själv eller annan privatperson under förutsättningen att transportören är registrerat ÅVC-ombud. Privatpersoner kan anmäla ÅVC-ombud via kommunens hemsida.

Yrkesmässiga utförare får dock endast anlitas av yrkesmässig verksamhet för avfall som uppstått i den egna verksamheten. Enligt 5 kap. 18 § avfallsförordningen (2020:614) ska yrkesmässig verksamhet som lämnar avfallet till någon annan än kommunen eller de som kommunen anlitat, kontrollera att den som tar emot avfallet har gjort de anmälningar eller har de tillstånd som krävs för hanteringen. Vid yrkesmässig transport av farligt avfall inklusive elavfall, ska även upprättas transportdokument och utföras den anteckning och rapportering som krävs enligt 6 kap. avfallsförordningen.

4.3 Emballering av avfall under kommunalt

11§ I behållare och avfallsutrymme får endast det avfall lämnas som behållaren och utrymmet är avsett för. Närmare krav på emballering med mera framgår av bilaga 1.

Glödande avfall får inte lämnas till kommunens avfallshantering.

5 Anläggande, underhåll och skötsel av behållare och annan utrustning

5.1 Anskaffande och ägande

12 § I kommunen är det enbart tillåtet att använda de avfallsbehållare som föreskrivs genom kommunens avfalls- och slamtaxa.

13 § Hämtningsintervall och storlek på behållare ska motsvara behovet av borttransport från fastigheten. Kommunen fastställer intervall för hämtning utifrån bilaga 2, samt placering, typ, storlek och antal behållare vid fastighet efter samråd med fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren.

14 § Kärl, farligt avfall box, påsar avsedda för matavfall, samt tillhörande påshållare och behållare av latrin ägs av renhållaren. Container ägs av renhållarens utförare. Container får ägas av annan än renhållaren för uppsamling av avfall under kommunalt ansvar men ska kunna tömmas med den utrustning som används i renhållarens insamlingssystem.

Bottentömmande behållare, kompostbehållare, kärlskåp, sopsug, enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare, sluten tank samt andra anläggningar för motsvarande behov anskaffas och installeras av fastighetsinnehavare.

Fastighetsinnehavaren ansvarar för och bekostar installation och underhåll av övriga inom fastigheten förekommande anordningar och utrymmen för avfallshanteringen. I ansvaret ingår att ansöka om bygglov eller andra lov i de fall sådant behövs.

Ägare av behållare ansvarar för märkning, reparation och, vid behov, utbyte av behållare. När renhållaren eller renhållarens utförare ska utföra sådant underhåll ska behållaren vara tillgänglig. Märkning ska ske enligt anvisning från renhållaren eller renhållarens utförare.

5.2 Anläggande

15 § Vid ny- eller ombyggnad av avfallsutrymme, utrymme för enskilt avlopp eller annat utrymme för förvaring och hantering av avfall ska fastighetsinnehavare och/eller projektör i god tid ta kontakt med kommunen för samråd.

Samrådet ska omfatta frågor rörande placering, utformning, angöring och dimensionering av utrymmet samt tillhörande transport- och arbetsytor. Hänsyn ska också tas till arbetsmiljön vid fastighetens/anläggningens brukande, i syfte att säkerställa en god och säker arbetsmiljö i och i anslutning till fastigheten/anläggningen och för att förebygga olägenheter såsom buller, skadedjur och lukt, eller trafikolyckor och risker med hängande last vid tömning med kranbil.

Avfallsutrymmen ska vara väl tilltagna, med marginal för förändringar av hur fastigheten används eller förändrade krav på sortering. I bostadslägenheter ska det finnas plats för tillfällig förvaring av avfall.

16 § Utrymmen för avfallshantering ska svara mot det behov som föreligger och i övrigt vara anordnade enligt kommunens anvisningar i dessa lokala avfallsföreskrifter. För detaljer om dimensionering m.m. se Avfall Sveriges handbok för avfallsutrymmen.

17 § Backande av hämtningsfordon är ingen tillåten arbetsmetod. Vid en återvändsgata ska det finnas en vändplats som är dimensionerad för hämtningsfordon. Vändplanen ska i första hand utformas som en vändplan (9 meter radie med ytterligare 1,5 meter svepyta). Vändplan utformad som en T-vändning kan tillämpas i undantagsfall. För dimensionering av vändplan, se bilaga 3.

a. Transportväg får ej utgöras av gång- och/eller cykelbana, innergård, skolgård eller annat område som primärt inte är avsett för regelbunden fordonstrafik, till exempel område med småhus där personbilparkering inte sker på den enskilda fastigheten utan på gemensamt parkeringsområde eller väg där lastbilstrafik ej är tillåten.
b. Transportvägen ska klara att bära tunga fordon, minst BK2.

18 § Avfallsbehållare ska förvaras inom den egna fastigheten om inte annat kommunicerats av renhållaren eller överenskommits med renhållaren. Dragväg mellan hämtningsfordonets uppställningsplats och plats för behållare, ska göras så kort som möjligt. Dragvägen får vara högst 10 meter, om inte särskilda skäl föreligger. Vid beviljad dragväg över 10 meter utgår en avgift enligt gällande avfalls- och slamtaxa.

För styckvis-/kollihämtning av grovavfall vid fastighetsnära grovavfallsinsamling får dragväg inte förekomma. Denna begränsning gäller inte när grovavfall hämtas från bostaden efter särskild beställning.

Dragvägen mäts från hämtningsfordonets inmatningsanordning, när fordonet är uppställt på närmast möjliga godkända uppställningsplats och till avfallsutrymmets mittpunkt/kärlets mitt. Dragvägen ska ha en fri bredd på minst 1,2 meter vid rak passage. Där dragvägen ändrar riktning ska bredden vara minst 1,35 meter. Lutningen mellan avfallsutrymme och lastplats bör inte överstiga 1 meter på 20 meter och får vara högst 1 meter på 12 meter vid nyanläggande. Dragvägen ska vara jämn, hårdgjord och halkfri samt utan trösklar och trappsteg eller trånga passager. Om friktionen mellan kärl och underlag är hög eller om lutning förekommer måste kärlet vara lättare än om underlaget är plant.

19 § Inom område med gemensam förvaltning för ett flertal fastigheter, bostadsrättsförening, samfällighetsförening eller inom grupp av småhus där gemensamt avfallsutrymme är anordnat sker hämtning endast vid gemensamt avfallsutrymme, om inte särskilda skäl föreligger.

20 § Vid installation av bottentömmande behållare ska anläggningen utformas så att den är åtkomlig för fordon utrustat med kran. Anläggande ska ske så att avståndet mellan kranfordonets uppställningsplats och behållaren inte överskrider 6 meter för behållare som väger högst 1 500 kilogram eller har en volym på 5 kubikmeter, om inte särskilda skäl föreligger. Anläggningen ska ha minst 2 meter fritt utrymme från byggnad/stolpar/växtlighet/parkerade fordon med mera. Lyft bör inte ske över gång- eller cykelbana.

5.3 Slam, fett, matavfall i tank samt filtermaterial

21 § Vid installation och anläggande av enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare, tank för matavfall eller anläggning som kräver byte av filtermaterial ska hänsyn tas till vad som utgör en god arbetsmiljö vid hämtning av avfall från anläggningen.

a. Vid anläggande av enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare eller tank för matavfall ska avstånd mellan uppställningsplats för slambil och anslutningspunkt för tömning inte överstiga 10 meter såvida inte särskilda skäl föreligger. Höjdskillnaden mellan fordonets uppställningsplats och botten på anläggningen ska vara mindre än 6 meter, om inte särskilda skäl föreligger.
b. Anläggning som kräver byte av filtermaterial ska anläggas så att den är åtkomlig för hämtningsfordon.
c. Anläggningar där hämtning av filtermaterial ska ske i filterkassett eller säck ska anläggas så att hämtning med fordon utrustat med kran kan utföras. Anläggande ska ske så att avståndet mellan kranfordonets uppställningsplats och filterkassett eller säck inte överskrider 10 meter för filterkassett eller storsäck som väger högst 500 kg och 5 meter för filterkassett eller storsäck som väger högst 1000 kg. Om avståndet överstiger detta åligger det fastighetsägaren att transportera fram filterkassett eller säck vid tömning.

5.4 Rengöring och tillsyn

22 § Fastighetsinnehavaren och vid behov nyttjanderättshavaren har ansvar för rengöring och tillsyn av behållare samt anläggning. Behållare och anläggningar ska ges regelbunden service för att förebygga störningar i anordningens funktion och olägenhet såsom buller, lukt och dylikt. Såväl behållare som inom fastigheten förekommande anläggningar, anordningar och utrymmen för avfallshantering ska skötas så att kraven på god arbetsmiljö uppfylls och risken för olycksfall minimeras.

6 Hämtningsförhållanden

6.1 Åtgärder inför hämtning av avfall

23 § Renhållaren eller renhållarens utförare ska ha tillträde till de utrymmen i fastigheten där arbetet ska utföras. Nycklar, portkoder och dylikt ska tillhandahållas till renhållaren eller renhållarens utförare. Ändringar ska utan anmaning meddelas renhållaren eller renhållarens utförare.

24 § Fastighetsinnehavaren ska förbereda anläggningar, anordningar och behållare så att de är tillgängliga för tömning med de fordon som används i renhållarens insamlingssystem. Fastighetsinnehavaren ska skydda anläggning, anordning, behållare eller annan egendom från skador som kan uppstå vid tömning.

25 § Behållare ska vid hämtningstillfället vara uppställd enligt 18 § vid en överenskommen plats eller vid en av kommunen anvisad plats. Vid tömning av behållare ska fastighetsinnehavare eller nyttjanderättsinnehavare se till att

a. behållare är tillgänglig för tömning från klockan 06.00. Behållaren ska stå kvar tills den har tömts.
b. behållaren inte fyllts mer än att den kan stängas. Behållaren får inte heller vara så tung att det blir uppenbara svårigheter att flytta/tömma den eller att arbetsmiljökrav inte kan tillgodoses.
c. behållaren är fri från snö och is.
d. dragvägen hålls fri från hinder, röjs från snö och halkbekämpas samt är i ett sådant skick att ett kärl utan svårighet kan förflyttas.
e. behållaren är uppställd så att hämtning och hantering underlättas, till exempel så att hämtningspersonal inte behöver vända på behållaren för att kunna flytta den.

26 § Avfall som läggs i behållare eller släpps ned till behållare via sopnedkast ska vara sorterat enligt gällande instruktioner i bilaga 1 och vara väl emballerat så att skada, arbetsmiljöproblem eller annan olägenhet inte uppkommer.

27 § Avfall som blir kvar i behållare efter tömning, till exempel fastfruset eller hårt packat avfall, har renhållarens utförare ingen skyldighet att ta loss. Av fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättsinnehavaren förorsakat spill på grund av oaktsamhet eller överfyllda behållare har renhållaren ingen skyldighet att plocka upp.

28 § Det är inte tillåtet att ändra fackindelningen eller volymen i fyrfackskärlen, genom att ta ur insatsen i kärlet eller att ta bort delar av insatsen.

6.2 Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar

29 § Anläggningen ska vara tillsluten på ett barnsäkert sätt och försedd med de säkerhetsanordningar som behövs med hänsyn till anläggningens beskaffenhet och belägenhet.

Fastighetsinnehavaren är skyldig att vidta erforderliga åtgärder för att skydda sin anläggning från skador vid tömning. Renhållaren ska ha tillträde till de utrymmen på fastigheten där arbetet ska utföras. Nycklar, portkoder och dylikt ska tillhandahållas till renhållaren. Ändringar ska omedelbart meddelas renhållaren.

Tömning av slamavskiljare, minireningsverk eller sluten tank med anslutet WC sker minst en gång per år om inget annat anges i givet tillstånd från tillsynsansvariga nämnden. Slamavskiljare i BDT[1]-anläggning töms minst en gång vartannat år om inget annat anges i givet tillstånd/försiktighetsmått från tillsynsansvariga nämnden. Fosforfällor töms minst en gång vartannat år om inget annat anges i givet tillstånd från tillsynsansvariga nämnden. Tömning av fettavskiljare ska ske så ofta det behövs för att upprätthålla en god funktion i anläggningen, dock minst 1 gång per år till och med 2027-12-31 och minst 4 gånger per år från och med 2028-01-01.

Inför tömning ska fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren förbereda anläggningen så att tömning kan ske med det fordon som används.

a. Enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare och tankar för matavfall ska vara lättillgängliga för tömning. Dragväg för slang ska inför hämtning hållas fri från hinder, röjas från snö och vid behov halkbekämpas.
b. Anslutning för slang ska passa renhållarens eller renhållarens utförares tömningsfordon. Om det krävs en adapter för anpassning av anslutning med slang ska sådan tillhandahållas av fastighetsinnehavaren och finnas tillhands vid tömning.
c. När anläggningen är belägen utanför fastigheten ska den vara markerad med tydlig skyltning som anger till vilken fastighet anläggningen tillhör.
d. Lock eller manlucka som öppnas manuellt får inte vara övertäckt eller fastfruset när tömning ska ske. Lock eller manlucka bör väga högst 15 kilogram.
e. Tydliga instruktioner som behövs i samband med tömning ska tillhandahållas av fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren i god tid innan tömning och ska finnas tillgängliga i direkt anslutning till anläggningen.

[1] Bad-, Disk-, Tvätt-anläggning

f. Filtermaterial i lösvikt ska vara sugbart, i förekommande fall efter vattentillförsel. I de fall vatten behöver fyllas på ansvarar fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättsinnehavaren för att det blir gjort. Efter hämtning av uttjänt filtermaterial från fosforfällor ska nytt filtermaterial tillföras anläggningen genom fastighetsinnehavarens eller nyttjanderättshavarens försorg.
g. Det åligger fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren att inför hämtningstillfället placera storsäck, filterkassett eller annan flyttbar behållare som ska tömmas med fordon utrustat med kran, inom längsta tillåtna avstånd enligt 21 §.
h. För anläggningar där återfyllning av vatten krävs för anläggningens funktion, ansvarar fastighetsägaren för att så sker efter varje tömning.
i. Renhållaren eller renhållarens utförare har rätt att lämna kvar vattenfasen i anläggningen efter verkställd slamtömning.

30 § När en anläggning tas ur bruk ska sluttömning ske. Sluttömning ska beställas av fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättsinnehavaren. Efter sluttömning ansvarar fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättsinnehavaren för att anläggningen hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

6.3 Hämtnings- och transportvägar

31 § Hämtning av avfall under kommunalt ansvar görs normalt vid fastighetsgränsen, vid en överenskommen plats eller vid en av kommunen anvisad plats. Anvisning av plats görs av kommunen.

Om det på hämtningsdagen finns temporära hinder på transport- och/eller dragvägen som fastighetsinnehavaren har rådighet över ska fastighetsinnehavare ombesörja egen transport av behållare till för hämtningsfordonet närmsta farbara väg. Den tillfälliga hämtplatsen för behållaren ska kommuniceras med och godkännas av renhållaren eller renhållarens utförare.

32 § Backande av hämtningsfordon är ingen tillåten arbetsmetod. Vid en återvändsgata ska det finnas en vändplats som är dimensionerad för hämtningsfordon. Vändplanen ska i första hand utformas som en vändplan (9 m radie med ytterligare 1,5 m svepyta). Vändplan utformad som en T-vändning kan tillämpas i undantagsfall. För dimensionering av vändplan, se bilaga 3.

a. Transportväg får ej utgöras av gång- och/eller cykelbana, innergård, skolgård eller annat område som primärt inte är avsett för regelbunden fordonstrafik, till exempel område med småhus där personbilparkering inte sker på den enskilda fastigheten utan på gemensamt parkeringsområde eller väg där lastbilstrafik ej är tillåten.
b. Transportvägen ska klara att bära tunga fordon, minst BK2.

33 § Fastighetsinnehavaren ska se till att transportväg fram till den uppställningsplats som används vid hämtning hålls i farbart skick. Transportvägen ska inför hämtning ha fri sikt, hållas fri från hinder, röjas från snö och vara halkbekämpad. Snövallar får inte inkräkta på vägbredden eller på vändplatsen. Enskild väg som utnyttjas vid hämtning av avfall under kommunalt ansvar ska vara så dimensionerad och hållas i sådant skick att den är farbar vid varje hämtningstillfälle, för de hämtningsfordon som normalt används i hämtningsområdet. Transportvägen ska uppfylla kraven i 32 §.

Om farbar väg inte kan upprättas ska fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren avlämna avfallet på plats som överenskommes med eller anvisats av kommunen enligt 31 §.

Fastighetsinnehavaren ska se till att den väg som kärl behöver dras av den som utför hämtningen hålls i sådant skick att kärl eller säck utan svårighet kan förflyttas. Behållare och eller anordning för avfall ska placeras i enligt 18 §.

34 § Fastighetsinnehavare ansvarar i skälig omfattning för skötsel enligt 25 § av den anvisade platsen som om behållaren varit placerad på den egna fastigheten.

6.4 Hämtningsområde och hämtningsintervall

35 § Kommunen utgörs av två hämtningsområden.

- Område 1: Hela kommunen förutom öar som saknar fast landförbindelse.
- Område 2: Öar utan fast landförbindelse. I hämtningsområde två lämnar fastighetsinnehavaren rest- och matavfall samt förpackningsavfall på den plats som anvisats av kommunen på fastlandet. Ingen hämtning erbjuds av bygg- och rivningsavfall, grovavfall, trädgårdsavfall, slam från enskilda avloppsanläggning, latrin, farligt avfall eller returpapper i område 2.

36 § Hämtning av avfall under kommunalt ansvar från hämtningsområdet sker normalt enligt bilaga 2 och avfalls- och slamtaxan.

Vid helgdagar/röda dagar kan hämtning ske vid annat tillfälle än ordinarie hämtdag.

7 Åtgärder om föreskrift kärl- och säckavfall inte följs

37 § Vid utebliven hämtning på grund av omständigheter som fastighetsägaren råder över utförs hämtning vid nästa ordinarie hämtningstillfälle eller efter beställning mot extra avgift så snart hindret undanröjts och så snart det är möjligt för renhållarens utförare.

38 § Om mer avfall än vad som ingår i abonnemanget eller beställningen lämnats, hämtas detta vid extra tömning mot avgift enligt gällande avfalls- och slamtaxa. Vid överfull behållare debiteras tilläggsavgift enligt gällande avfalls- och slamtaxa.

39 § Renhållaren eller renhållarens utförare har rätt att inte utföra ordinarie hämtning om:

- Föreskrifterna i 8 a-c §§, farligt avfall inklusive spillolja i bilaga 1 följts
- Renhållaren eller renhållarens utförare inte fått tillträde
- Transport- eller dragvägen inte skottats/halbekämpats eller röjts från hinder
- Behållaren är överfullt eller för tungt lastat
- Behållaren innehåller dåligt emballerat (dammande/rykande avfall)
- Behållaren innehåller större felsortering/övervägande andel felsorterat avfall

Efter åtgärd kan behållaren hämtas/tömmas vid nästa ordinarie hämtningstillfälle eller efter beställning av extra hämtning, mot avgift enligt kommunens avfalls- och slamtaxa.

40 § Vid felsortering av avfall vid fastighetsnära insamling eller vid överenskommen eller anvisad plats i system som avser den enskilda fastigheten eller mer än en fastighet såsom delad behållare eller gemensamhetsanläggning eller plats som är anvisad eller överenskommen för flera fastigheter kan felsorteringsavgift debiteras i enlighet med vad som närmare framgår av kommunens avfalls- och slamtaxa.

Med felsortering av avfall vid fastighetsnära insamling avses vad som kan verifieras vid en okulär besiktning av innehållet i ett kärl eller anordning och där felsorteringen innebär att sortering inte har skett i kärl eller anordningar på det sätt som är reglerat med stöd av dessa föreskrifter eller dess bilaga 1.

41 § Vid upprepade avvikelser från gällande abonnemang, kan kommunen besluta om ändring i abonnemanget om det behövs för att hantera avfallet som uppstår på fastigheten i enlighet med dessa föreskrifter.

8 Återvinningscentral (ÅVC)

42 § Kommunens återvinningscentraler är avsedda för farligt avfall och grovavfall från hushåll. Besök på återvinningscentralen ingår i den fasta avgiften för avfallsabonnemanget på fastigheten och person som är folkbokförd och/eller äger fastighet i kommunen, får lämna och transportera sorterat avfall som uppkommit från hushållet/fastigheten till återvinningscentralen.

43 § Vid varje besök får avlämnas en mängd avfall motsvarande det som normalt får lastas på en släpkärra, eller max 3 kubikmeter.

44 § Farligt avfall och grovavfall från hushåll ska sorteras och hållas skiljt enligt bilaga 1 och/eller enligt instruktioner på återvinningscentralen.

45 § Verksamheter får besöka återvinningscentralerna mot en avgift. De får lämna grovavfall på återvinningscentralerna, och farligt avfall som ingår i behandlingsansvaret för kommunalt avfall. Farligt avfall från verksamheter hanteras på samma sätt som från hushåll. Farligt avfall från verksamheter som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll är kommunalt avfall och avfallet ges en avfallskod som inleds med 20 i bilaga 3 i avfallsförordningen (2020:614). Detta avfall får lämnas på återvinningscentral. EL-avfall i begränsad mängd kan lämnas till återvinningscentralen mot uppvisat avlämnarintyg för rapportering vid inlämningstillfället. Övrigt farligt avfall som uppkommer i verksamhetsutövning får inte lämnas på återvinningscentral. Fordonet får väga max 4 ton inklusive last.

9 Särskilt om avfall under kommunalt ansvar från verksamheter

46 § Utöver vad som föreskrivs i 8-45 §§ ska verksamheter hålla avfall under kommunalt ansvar från verksamheter skilt från annat avfall. Konsumentelavfall lämnas vid kommunens insamlingsställe eller efter vad som anges i bilaga 1.

47 a § Verksamheter som har avfallshantering som är samlokaliserad med hushåll och som har anmält att verksamheten vill ha kommunal insamling av förpackningsavfall eller skrymmande förpackningsavfall ska sortera ut förpackningsavfallet i enligt 8 a § och lämna det till ett insamlingssystem som renhållaren eller renhållarens utförare tillhandahåller.

För plastflaskor och metallburkar som är avsedda för ett retursystem gäller i stället att sådana alltid ska lämnas till retursystemet i enlighet med 8 a §.

Bestämmelsen i 8 a § om att utsorterat läkemedelsavfall och förpackningar innehållande läkemedelsavfall ska lämnas till apotek, gäller endast hushåll.

Närmare föreskrifter om sortering återfinns i bilaga 1.

47 b § Den som har en förpackning som innehåller avfall ska se till att förpackningen skiljs från innehållet med undantag för om förpackningen innehåller farligt avfall eller läkemedelsavfall om förpackningen underlättar den praktiska hanteringen av avfallet.

Kommunens bestämmelser om användande av den allmänna va-anläggningen (KFVA) innehåller begränsningar i fråga om vad som får tillföras spillvattnet och innebär att tömning av förpackningar som utgångspunkt inte får ske till avloppet.

48 § En verksamhet i en fastighet som har fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och som har en avfallshantering som är samlokaliserad med hushållens ska anmäla till kommunen att den vill ha kommunal insamling.

10 Annat avfall än avfall under kommunalt ansvar från verksamheter

10.1 Uppgiftsskyldighet

49 § Den som bedriver en yrkesmässig verksamhet inom kommunen som ger upphov till annat avfall än avfall under kommunalt ansvar ska vid begäran lämna de uppgifter om arten, sammansättningen, mängden eller hanteringen av avfallet som behövs som underlag till kommunen.

11 Undantag

11.1 Handläggning av anmälnings- och ansökningsärenden

50 § Anmälan eller ansökan om undantag från dessa föreskrifter skall göras skriftligen av den fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som vill ha undantag. Anmälan eller ansökan prövas av tillsynsansvarig nämnd. Avgift för handläggning av anmälan eller ansökan beslutas med stöd av 27 kap. 1 § miljöbalken (1998:808).

Anmälan eller ansökan ska vara skriftlig och innehålla uppgifter om vilka avfallsslag som avses omhändertas samt en redogörelse för på vilket sätt omhändertagandet ska ske så att eventuell påverkan på miljön och människors hälsa kan bedömas.

Av anmälan eller ansökan ska framgå den tidsperiod som avses och uppgifter om de beräknade avfallsmängderna.

Anmälan eller ansökan enligt bestämmelserna i 52§, 54–61 och 63 §§ ska ske senast en månad före den avsedda uppehållsperioden.

51 § Vid givet tillstånd för eget omhändertagande av kommunalt avfall kommer grundavgift/fast avgift tas ut.

11.2 Kompostering, annan återvinning eller bortskaffande av visst avfall under kommunalt ansvar

52 § Avfall får endast tas om hand på den egna fastigheten enligt vad som anges i 53 – 55 §§ och under förutsättning att det kan ske utan risk för olägenhet för människors hälsa och miljön. Dispens ges för maximalt 5 år åt gången och kan upphävas om förutsättningarna ändras. Anmälan eller tillstånd för yrkesmässig kompostering och annan behandling kan eventuellt krävas enligt miljöprövningsförordningen (2013:251).

53 § Trädgårds- och parkavfall ska i första hand komposteras på fastigheten eller lämnas till renhållaren, enligt vad som regleras i avfallsförordningen.

Avfallet kan lämnas till kommunen enligt bilaga 1. Trädgårds- och parkavfall får eldas på fastigheter när det är lämpligt och det kan ske på ett sätt som medför endast ringa eller helt tillfälliga störningar i närområdet. Trädgårds- och parkavfall som eldas ska vara torrt.
I detaljplanelagda områden får eldning endast ske under perioden 1 september till och med 31 maj. Eldning är dock tillåten i samband med valborgsmässoafton och påskafton men ska ske på ett sätt som minimerar störningar i närområdet. Vid eldning ska en fullständig förbränning säkerställas. Avsvalnad aska från eldningen ska samlas ihop och lämnas i förslutna påsar i restavfallet.

Den som har trädgårds- och parkavfall som innehåller parkslide, eller invasiva främmande arter som finns upptagna på unionsförteckningen enligt förordningen (EU) nr 1143/2014 eller nationell förteckning över invasiva främmande arter, eller en art som omfattas av sådana nödåtgärder som en medlemsstat får vidta enligt artikel 10.1 i förordning (EU) nr 1143/2014 Förordning (2026:312) ska sortera ut det avfallet och hålla det skilt från annat avfall enligt vad som regleras i avfallsförordningen.

Invasiva växter ska lämnas till renhållaren enligt vad som framgår i bilaga 1.

Eldning får aldrig ske i strid med gällande brandföreskrifter.

54 § Fastighetsinnehavare som själva avser att kompostera matavfall från fastigheten på fastigheten, ska anmäla detta till tillsynsansvarig nämnd. Kompostering av matavfall på fastighet ska ske i skadedjurssäker behållare och på sådant sätt att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppstår. Fastigheten ska ge utrymme för användning av den erhållna kompostjorden.

55 § Fastighetsinnehavare kan kompostera avfall från torrtoaletter eller liknande lösningar som uppkommit på fastigheten, efter ansökan och medgivande av tillsynsansvarig nämnd, i en särskilt avsedd anläggning på fastigheten. Med sådan anläggning avses exempelvis en förmultningsanläggning eller annan liknande anläggning för omhändertagande av latrin, där näringsämnena kan tas tillvara. Ansökan om att få omhänderta avfall från torrtoaletter eller liknande lösningar i en egen anläggning ska innehålla en fullständig och tydlig beskrivning av anläggningen.

11.3 Undantag från krav på dragväg

56 § Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare kan ansöka om och medges dragväg överstigande 10 meter om särskilda skäl föreligger, förutsatt att dragvägen är plan, hårdgjord och utan höga kanter/trösklar. Dispens ges för maximalt 5 år åt gången och kan upphävas om förutsättningarna ändras. Ansökan görs till tillsynsansvarig nämnd.

11.4 Delat abonnemang eller gemensam avfallslösning

57 § För delat abonnemang och gemensam avfallslösning gäller följande;

a. **Två** närboende fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare kan efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd under viss tid medges rätt att **dela** behållare under förutsättning att bestämmelserna i dessa föreskrifter uppfylls och att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår. En av fastighetsinnehavarna ska förbinda sig att ansvara för uppställningsplats för avfallskärlen. Vid delat avfallskärl ska båda fastigheternas avfall rymmas i fyrfackskärlen, Kärl 1 och 2. Extrakärl är ej tillåtet vid delade avfallskärl.
b. **Tre eller fler** närboende fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare kan efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd under viss tid medges rätt att använda **gemensamma** behållare under förutsättning att bestämmelserna i dessa föreskrifter uppfylls och att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår.
En av fastighetsinnehavarna ska förbinda sig att ansvara för uppställningsplats för behållarna, är det inte möjligt ska en gemensam plats vara avtalad med annan markägare genom ett nyttjanderättsavtal.

Sökande skall ange ansvarig fastighetsinnehavare/nyttjanderättshavare för anordnande och skötsel av den gemensamma avfallslösningen. Ingående fastighetsinnehavare/nyttjanderättshavare ansvarar för skötsel av platsen såsom om behållaren vore placerad på den egna fastigheten och skall se till att behållare är åtkomliga på tömningsdagen.

c. **Två** närliggande verksamhetsutövare kan efter ansökan till ansvarig tillsynsnämnd under viss tid medges rätt att **dela** behållare under förutsättning att bestämmelserna i dessa föreskrifter uppfylls och att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår. En av verksamhetsutövarna ska förbinda sig att ansvara för uppställningsplats för behållarna.
d. En verksamhetsutövare och ett hushåll på samma fastighet kan efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd under viss tid medges rätt att **dela** behållare under förutsättning att bestämmelserna i dessa föreskrifter uppfylls och att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår. Fast avgift utgår för småhus respektive verksamhet och debiteras enligt avfalls- och slamtaxan. Hämtningsavgift/abonnemang för småhus ska tillämpas enligt avfalls- och slamtaxan. Vid delat avfallskärl ska båda fastighetens och verksamhetens avfall rymmas i fyrfackskärlen, Kärl 1 och 2. Extrakärl är ej tillåtet vid delade avfallskärl.

Med närboende menas delad fastighetsgräns, gemensam infartsväg eller liknande. Det får heller inte vara längre avstånd än 400 meter från någon av de ingående fastigheternas, fastighetsgräns till uppställningsplatsen för behållarna. När kommunen anvisat plats för avfallslämning- och hämtning till en gemensam avfallslösning kan avståndet vara längre. Medgivande om delad och gemensam behållare kan återkallas om kommunen konstaterar att förutsättningar för medgivandet inte längre är uppfyllda.

11.5 Utsträckt hämtningsintervall, slam

58 § För enskilda avloppsanläggningar kan fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som har rådighet över anläggningen, efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd medges utsträckt hämtningsintervall för avfall från anläggningen. Förlängt intervall kan medges under förutsättning att nämnden utifrån ansökan med uppgifter om anläggningens belastning och beskaffenhet kan bedöma att hämtning inte behöver utföras med ordinarie intervall, utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Medgivandet är tidsbegränsat och gäller i högst 10 år, därefter måste en ny ansökan lämnas in. Det är fastighetsinnehavarens/nyttjanderättshavarens ansvar att hämtning anpassas till anläggningens behov. Medgivande om utsträckt hämtningsintervall kan återkallas om kommunen konstaterar att förutsättningarna för sådant inte är uppfyllda.

Kommentar [NJ1]: Ändrat till 10 år

11.6 Utsträckt hämtningsintervall, fettavskiljare

59 § För fettavskiljare kan fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som har rådighet över anläggningen, efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd medges utsträckt hämtningsintervall för avfall från anläggningen. Förlängt intervall kan medges under förutsättning att nämnden utifrån ansökan med uppgifter om anläggningens belastning och beskaffenhet kan bedöma att hämtning inte behöver utföras med ordinarie intervall, utan risk för att mängden fett som rinner ut i ledningsnätet överskrider tillåtna mängder. Medgivandet är tidsbegränsat och gäller i högst 5 år, därefter måste en ny ansökan lämnas in. Det är fastighetsinnehavarens/nyttjanderättshavarens ansvar att hämtning anpassas till anläggningens behov. Medgivande om utsträckt hämtningsintervall kan återkallas om kommunen konstaterar att förutsättningarna för sådant inte är uppfyllda.

11.7 Uppehåll i hämtning

60 § Uppehåll i hämtning enligt 60 a – e § ges för maximalt 2 år åt gången om inte annat anges och kan upphävas om förutsättningarna ändras. Skyldighet att betala grundavgift/fast avgift kvarstår under uppehållstiden.

a. Uppehåll i helårshämtning av avfall vid småhus kan efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd medges fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare om fastigheten inte kommer att utnyttjas under en sammanhängande tid om minst sex månader.
b. Uppehåll i sommarhämtning av avfall vid småhus kan efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd medges fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare om fastigheten inte kommer att utnyttjas under en sammanhängande tid om minst 12 månader.
c. Uppehåll i hämtning av avfall från enskilda avloppsanläggningar kan efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd medges fastighetsägare eller nyttjanderättshavare om fastigheten inte kommer att nyttjas under minst ett år. En förutsättning för sådant uppehåll är att hämtning av slam från anläggningen ska ha skett under de senaste 12 månaderna eller att sökande inkommer med underlag som visar att tömning inte behöver ske.
d. Uppehåll i hämtning av avfall från verksamheter kan beviljas efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd om inget avfall kommer att genereras under minst tre månader.
e. Uppehåll i tömning av fettavskiljare från verksamheter kan beviljas efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd om inget fettavfall genereras under ett (1) år.

61 § Uppehåll i hämtning av avfall från obeboelig bostad kan efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd medges fastighetsinnehavare. Dispens medges för maximalt fem (5) år. Skyldighet att betala grundavgift/fast avgift kvarstår under uppehållstiden.

62 § Vid medgivande av uppehåll i hämtning enligt 60 a - e och 61 §§ får fastigheten endast besökas för tillsyn om inget annat anges. Besöket får inte heller ge upphov till sådant avfall som ska hämtas av kommunen vid fastigheten.

Om sökanden nyttjar fastigheten utan att meddela detta utgår full hämtningsavgift för hela den period som ansökan om uppehåll omfattar. Vid uppehållsperiodens slut återupptas tömningen automatiskt.

11.8 Eget omhändertagande och befrielse från skyldigheten att överlämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen

63 § Kommunen får efter ansökan till den tillsynsansvariga nämnden, om det finns särskilda skäl, medge dispens för fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare från förbudet i 15 kap. 16 § 1 st. miljöbalken om den som ska hantera avfallet med stöd av dispensen kan göra det på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Dispens för eget omhändertagande av avfall kan endast medges under förutsättning att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Sådan befrielse medges för maximalt 5 år per ansökningstillfälle. Skyldighet att betala grundavgift/fast avgift kvarstår under uppehållstiden.

11.9 Testområde och utveckling

64 § För att utveckla servicen mot kommuninvånarna får renhållaren i testområden och under begränsade perioder, efter samråd med tillsynsansvarig nämnd tillämpa andra hämtningsintervall, behållare och system för insamling av andra avfallsslag än vad som anges i dessa föreskrifter.

65 § Kommunen får bedriva försöksverksamhet där avsteg från avfallsföreskrifterna kan göras genom projekt.

12 Övergångsbestämmelser

Dessa föreskrifter träder i kraft 2027-01-01 då Stenungsunds lokala avfallsföreskrifter för 2023/283 upphör att gälla. Tidigare meddelade dispenser och andra beslut meddelade med stöd av de upphävda föreskrifterna ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i denna föreskrift.

BILAGA 1 - Föreskriftsbilaga för sortering och lämning av avfall med mera

Tabell 1, Avfall under kommunalt ansvar

Avfallsslag	Exempel	Krav på utsortering	Krav på emballering	Instruktion för hämtning/lämning
Avfall som innehåller asbest	Väggplattor	Ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall.	Förpackas väl i kraftig plast (minst 0,2 mm). Asbest som är emballerat i sopsäckar tas inte emot.	Lämnas på kommunens återvinningscentral. Max 40 kilogram per besök.
Avlidet sällskapsdjur	Marsvin, kaniner, katter och hundar	Döda sällskapsdjur som marsvin, kaniner, katter och hundar får grävas ner på egen mark. Graven behöver vara så pass djup att vilda djur inte kan gräva upp kroppen. Det måste också vara ett tillräckligt avstånd till vattentäkter, granntomter, vattendrag och andra känsliga objekt. Större djur bör lämnas till kremering eller begravas på en begravningsplats för djur. Om djuret dog av sjukdom eller avlivats till följd av smittsam sjukdom får det inte grävas ner. För att förhindra smittspridning ska sådana kroppar tas om	Små avlidna sällskapsdjur till exempel marsvin kan lämnas i restavfallskärl. Djuret ska vara förpackat i dubbla plastpåsar omslutna av papperspåse.	Kan lämnas till veterinär eller annan godkänd verksamhet för kremering. Små avlidna sällskapsdjur, som inte är större än exempelvis ett marsvin, kan lämnas i behållare för restavfall. Avlidet sällskapsdjur kan även lämnas till Renovas avfallskraftvärmeverk i Sävenäs.

		hand på en särskild anläggning.		
Bygg- och rivningsavfall (som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet)	Kakel, fönster, gipsskivor, oimpregnerat trä, tegel och armeringsjärn m.m.	Avfallet ska sorteras i åtminstone följande fraktioner: - trä - mineral (klinker, keramik, isolering, sten, tegel och betong) - metall - glas - plast - gips	Bygg- och rivningsavfall får blandas med skrymmande avfall av motsvarande material i de insamlingssystem som kommunen tillhandahåller för sådant avfall.	Bygg- och rivningsavfall som inte produceras i en yrkesmässig verksamhet lämnas till kommunens återvinningscentral eller hämtas fastighetsnära i container eller byggsäck av auktoriserad avfallsentreprenör.
Deponiavfall	Konstruktionsmaterial som kakel, klinkers, porslin, lecablock, armerad betong. minerit/cemberit, blåbetong, natursten, värmebeständigt glas m.m.	Sorteras ut och hålls skilt från annat avfall.	Lämnas löst enligt sorteringsanvisningar på återvinningscentralen.	Lämnas på kommunens återvinningscentral.
Farligt avfall (exklusive konsumentelavfall)	- Färg, lackavfall samt hartser, - Limavfall (exempelvis kontaktlim, epoxilim, spackel), - Lysrör (exempelvis lågenergilam-por, solarierör, halogenlam-por) - Lösningsmedel - Fotokemikalier (exempelvis fix och framkallare) - Bekämpnings-medel - Sprayburkar - Annat starkt surt	Ska sorteras ut och hålls skilt från annat avfall.	Ska vara tydligt märkt med uppgift om innehåll. Olika typer av farligt avfall får inte blandas eller spädas ut med (1) andra slag av farligt avfall, (2) annat avfall eller (3) andra ämnen eller material. Förvaras så att risk för spridning till omgivningen inte sker.	Enskilda hushåll ska lämna avfallet till renhållarens insamlingssystem för farligt avfall. Farligt avfall som transporteras av privatperson från hushåll till insamlingsplats omfattas inte av anteckningsskyldighet till avfallsregistret. Lämnas på kommunens återvinningscentral och regelbundet återkommande temporära

Kommentar [SR2]: Måste det stå antal?

Kommentar [AF3R2]: Nej, det måste det inte

Kommentar [NR4]: justerat enligt senaste revidering

	eller alkaliskt avfall (exempelvis frätande ämnen som kaustiksoda, svavelsyra, ammoniak, lut, avkalknings-medel) - Avfall som innehåller kvicksilver (exempelvis termometrar, barometrar, reläer).			mottagningsplatser. Enstaka insamlingspunkter kan finnas men erbjuder inte mottagning av alla typer av farligt avfall.
Fett, flytande ätlig olja	Frityrolja, matolja, stekfett.	Fett får inte tillföras det allmänna VA-nätet.	I behållare, tillexempel en tät flaska.	Lämnas på kommunens återvinningscentral. Mindre mängd (max 0,5 liter) får lämnas i behållare för restavfall.
Fett från fettavskiljare		Enligt kommunala föreskrifter om användning av den allmänna VA-anläggningen (KFVA).	Fettavskiljare ska vara dimensionerad efter SS-EN-1825. Den ska vara typgodkänd och flödestestad	Anordningen ska vara åtkomlig för tömning. Hämtning utförs av entreprenör anlitad av kommunen.
Grovavfall	Trasiga möbler, cyklar, barnvagnar, stora leksaker, julgranar.	Hanteras separat från annat avfall under kommunalt ansvar.	Grovavfall från hushåll för separat borttransport av renhållaren eller renhållarens utförare ska i den mån det är möjligt, buntas eller förpackas i lämpligt emballage. Grovavfallet ska förses med märkning som klargör att det är fråga om grovavfall. Mindre föremål ska vara paketerat eller buntat i kollin. Ett kolli får väga	Grovavfall från hushållen lämnas på kommunens återvinningscentral eller regelbundet återkommande temporära mottagningsplatser. På återvinningscentralen ska avfallet sorteras och lämnas enligt instruktioner på plats. All övrig transport av grovavfall från fastighet ska utföras genom kommunens försorg. Hämtning från fastighet kan beställas separat

Kommentar [EF5]: 26 § Spillfett såsom frityrolja får inte hällas direkt i avloppet. Mindre mängder spillfett som uppstår i kök eller vid annan livsmedelshantering kan förvaras i en tät flaska eller liknande och lämnas på återvinningscentralen. Från flerbostadshus och verksamheter kan spillfett samlas upp i behållare och lämnas till fettåtervinning

Kommentar [AF6R5]: Ska vi tillåta att lämna mindre mängder flytande fett i restavfallet?

			maximalt 15 kilogram och inte vara längre än 1,2 meter.	enligt kommunens avfalls- och slamtaxa.
Invasiva växter	Enligt 3 kap. 7 § avfallsförordningen ska det trädgårds- och parkavfall som innehåller invasiva främmande arter som finns upptagna på unionsförteckningen enligt förordning (EU) nr 1143/2014 eller den nationella förteckningen enligt förordningen (2026:311) om invasiva främmande arter eller en art som omfattas av sådana nödåtgärder som en medlemsstat får vidta enligt artikel 10.1 i förordning (EU) nr 1143/2014.	Sorteras ut och hålls skilt från annat avfall.	Förpackas i väl försluten säck.	Lämnas på kommunens återvinningscentral.
Jord (även uppgrävda massor)	Sten och muddermassor från icke yrkesmässig verksamhet i enlighet med koden 17 05 i bilaga 3 till avfallsförordningen, som utgör avfall under kommunalt ansvar enligt 15 kap 3§ MB?.	Sorteras ut och förvaras skiljt från annat avfall.	Emballeras ej.	Lämnas på kommunens återvinningscentral upp till viss volym 3 kubikmeter. Mängder/volymer överstigande detta lämnas till kommunens auktoriserade utförare (se kommunens hemsida). Förorenad jord tas ej emot på kommunens återvinningscentral.
Latrin	Avfall från torrtoaletter och liknande lösningar.	Sorteras ut och hålls skiljt från annat avfall.	Endast latrinbehållare som tillhandahålls av renhållaren eller	Hämtas av renhållarens utförare efter beställning. På hämtningsdagen ska

Kommentar [AF7]: @Sofia Ringborg är det samma mängd man får lämna som man får köra in på ÅVCn?

		Latrin får inte tillföras ämne eller produkt som försvårar den fortsatta hanteringen, till exempel våtservetter, saneringsvätska eller andra medel.	renhållarens utförare får användas. Behållaren ska förslutas väl och vara ren på utsidan. Behållaren får max väga 15 kilogram.	behållaren placeras på den plats som renhållaren eller renhållarens utförare anvisat. Överfyllda och/eller trasiga behållare hämtas inte. Beställaren av tjänsten ska i sådana fall omfördela latrinen till en ny behållare, samt vid överfyllnad fördela latrinen i fler latrinbehållare så att hämtning kan ske vid senare tillfälle.
Kasserade, kontaminerade och trasiga textilier	Kläder och hemtextilier.	Utsortering av textilier som inte är lämplig för återanvändning är obligatorisk. Textilier undantagna från utsortering är strumpor, underkläder, möglig eller skadeangripen textil samt textilier som är så smutsigt eller trasigt att återanvändning eller materialåtervinning omöjliggörs.	Läggs i försluten påse.	Lämnas på kommunens återvinningscentral. Textilier för återbruk kan lämnas till valfri aktör.
Matavfall	Matrester, skal från fukt- och grönsaker, kaffesump och hushållspapper med upptorkat matavfall.	Utsortering av matavfall är obligatoriskt.	Läggs i papperspåse som tillhandahålls eller är godkänd av kommunen.	Lämnas i behållare för matavfall. Hämtning utförs av renhållarens utförare. Fallfrukt lämnas i behållare på kommunens återvinningscentral.

Restavfall	Blöjor, bakplåtspapper, servetter, hundbajs, kattsand, plasthandskar, våtservetter, diskborstar, fönsterkuvert, dammsugarpåsar mm.	Sorteras ut och hålls skilt från annat avfall.	Ska förpackas i en avfallspåse, så att skada, arbetsmiljöproblem eller annan olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer.	Lämnas i behållare för restavfall. Hämtning utförs av renhållarens utförare.
Returpapper	Tidningar, reklamblad, böcker, kontorspapper	Hanteras separat från annat avfall under kommunalt ansvar.	Emballeras ej.	Lämnas till kommunens insamlingssystem för returpapper.
Skärande och stickande avfall	Trasiga dricksglas och knivar, nålar från sytillbehör, vassa trädgårdsredskap, rakhyvlar och skärblad.		Omsluts av förpackning eller påse för att skydda mot skärskador.	Lämnas på kommunens återvinningscentral. Om liten mängd, kan föremålet slängas i behållare för restavfall.
Slam och filtermaterial från enskilda avloppsanläggningar	Avfall från avloppsanläggningar.	Ska vara åtkomligt för tömning i den anläggning där det genereras. Eget omhändertagande av slam eller filtermaterial kan medges efter ansökan till tillsynsansvarig nämnd.	Slam ska vara tillgängligt så att det kan hämtas med fordon utrustat med suganordning. Filtermaterial ska vara tillgängligt så att hämtning kan utföras med fordon utrustat med kran eller suganordning.	Hämtas av renhållarens utförare.
Smittförande stickande avfall	Föremål med skärande/stickande egenskaper som varit i kontakt med kroppsvätskor (kasserade kanyler eller insulinpennor mm). Se gällande föreskrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen (SOSFS 2005:26).	Ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall.	Läggs i speciell behållare som tillhandahålls av apotek.	Lämnas på det apotek som kommunen har avtal med.

Spillolja	Motorolja, växeloljor, hydraulolja, smörjoljor från maskiner och fordon.	Får ej blandas med andra oljor eller kemikalier.	Lämnas i tät försluten behållare/dunk uppmärkt med spillolja.	Lämnas på kommunens återvinningscentral.
Trädgårds- och parkavfall	Fallfrukt, löv, gräs, kvistar och grenar som är mindre än 3 cm i diameter. Undantag: det krävs speciell hantering av växtmaterial från invasiva arter.	Sorteras ut och hålls skilt från annat avfall. Får komposteras på fastigheten utan anmälan. Undantag: växtmaterial från invasiva arter sorteras ut separat och får ej komposteras.	Emballeras ej. Undantag: växtmaterial från invasiva arter förpackas i dubbla sopsäckar och slängas på anvisad plats på Återvinningscentral.	Lämnas på kommunens återvinningscentral.

Kommentar [EF8]: Trädgårds- och parkavfall från avfallsförordningen

Kommentar [EF9]: Invasiva arter som egen rubrik. Definiera. Naturvårdsverkets lista

Kommentar [AF10R9]: Redan fixat

Tabell 2, avfall med producentansvar

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skiljt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering, förvaring, anordningar med mera	Instruktion för hämtning/lämning
Fiskeredskap av plast från hushåll eller som till sin art och sammansätttning liknar avfall från hushåll. Exempel: linor, kräftburar, fiskenät, jiggar m.m.	Plastfiskeredskapen ska sorteras ut och förvaras skiljt från annat avfall, 3 kap. 21 § avfallsförordningen. Om elutrustning är inbyggd eller på annat sätt ingår i ett fiskeredskap som har blivit avfall ska elutrustningen avlägsnas innan fiskeredskapet lämnas, om den kan avlägsnas på ett enkelt sätt. Om elutrustningen inte kan avlägsnas på ett	Inget krav på emballering.	Lämnas på kommunens återvinningscentral.

	enkelt sätt ska fiskeredskapet som har blivit avfall lämnas som elutrustning.		
Förpackningar	Enligt förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.	Mjuka plastförpackningar bör paketeras i en tom brödpåse eller annan påse av samma material för att undvika att plasten blåser iväg i samband med tömning.	Förpackningar under kommunalt ansvar lämnas till det insamlingssystem som renhållaren eller renhållarens utförare tillhandahåller. Skrymmande förpackningar lämnas på kommunens återvinningsstationer/lättillgänglig insamlingsplatser eller kommunens återvinningscentral.
Kasserade batterier	Enligt förordning (2025:814) om producentansvar för batterier.	Ställs upp på ett sätt som förhindrar att batterisyra eller innehåll rinner ut. Batterier förvaras så att risk för spridning till omgivningen inte sker.	Lämnas till producenternas eller kommunens insamlingssystem på återvinningsstation/lättillgänglig insamlingsplats eller återvinningscentral.
Konsumentelavfall Exempelvis trasig dator, mobiltelefonladdare och kaffebryggare.	Enligt förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning.	Förvaras så att risk för spridning till omgivningen inte sker.	Lämnas till kommunens eller producenternas insamlingssystem. Om fastighetsinnehavaren tillhandahåller behållare för konsumentelavfall kan avfallet lämnas där.
Läkemedel	Enligt förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel.	Läggs i genomskinlig påse som tillhandahålls av apotek. Avlägsna eventuell onödig extra yttre förpackning och sortera separat.	Lämnas till apotek.
Textilier (börjar gälla 2028)			

BILAGA 2 – Hämtningsintervall för Stenungsunds kommun

Från flerbostadshus och verksamheter hämtas rest- och matavfall, pappers- och plastförpackningar normalt en gång per vecka. Färgade- och ofärgade glasförpackningar samt metallförpackningar hämtas normalt varannan eller var fjärde vecka. Utsträckt hämtningsintervall eller tätare hämtning medges enligt avfalls- och slamtaxan. Returpapper hämtas i enlighet med avfalls- och slamtaxan för flerbostadshus och verksamheter.

Från småhus sker hämtning av rest- och matavfall, förpackningsavfall och returpapper i två fyrfackskärl. Kärl 1 hämtas var fjärde vecka och kärl 2 hämtas varannan vecka, vid året runt- och sommarhämtning. Sommarhämtning under perioden oktober-april, v. 15 till och med v. 42 kan medges fastighetsinnehavare eller nyttjanderättsinnehavare till småhus som är folkbokförda på annan fastighet. Farligt avfall box vid småhus hämtas vid behov.

Hämtningsintervall, antal och typ av behållare bestäms av renhållaren vid hämtning från småhus med gemensamhetslösning för avfall.

Tömning av slam från enskild avloppsanläggning sker enligt tillsynsansvariga nämndens beslut eller så ofta som behövs för att en fullgod funktion ska uppnås, dock minst en gång per år eller efter det intervall som uppges i givet tillstånd.

Tömning av BDT-anläggning ska ske enligt tillsynsansvariga nämndens beslut eller vid behov, dock minst en gång vartannat år eller efter det intervall som uppges i givet tillstånd.

Tömning av fettavskiljare ska ske så ofta som behövs för att en fullgod funktion ska uppnås och så att det inte medför tekniska problem i ledningsnätet, dock minst 1 gång per år till och med 2027-12-31 och minst 4 gånger per år från och med 2028-01-01.

Tömning av fosforfälla ska ske enligt tillsynsansvariga nämndens beslut eller så ofta som behövs för att en fullgod funktion ska uppnås, dock minst en gång vartannat år eller efter det intervall som uppges i givet tillstånd.

Grovavfall hämtas vid behov i container eller styckvis kollihämtning.
Latrin hämtas genom budning enligt renhållarens anvisningar, se bilaga 1.
Bygg- och rivningsavfall hämtas vid behov.

Ytterligare förutsättningar för avfallshämtning regleras i avfalls- och slamtaxan för Stenungsunds kommun

BILAGA 3 - Föreskriftsbilaga för dimensionering av vändplats

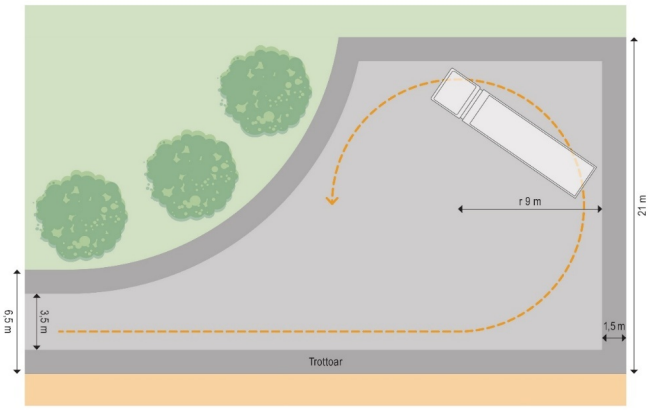

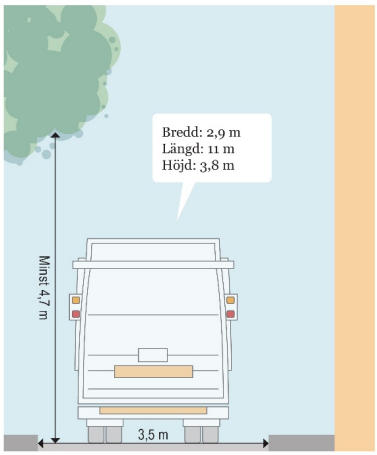

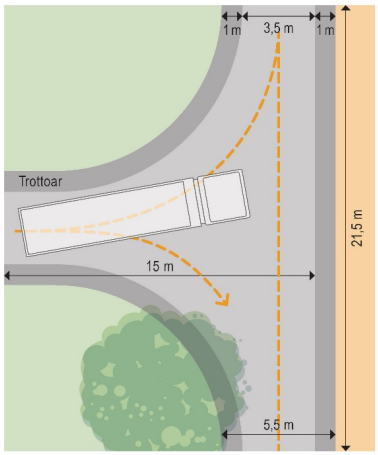

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/174
2026-05-12

Emma Olausson
Utvecklingsledare

Till kommunfullmäktige

Program för skyltar i Stenungsunds kommun

Förslag till beslut

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen beslutar att anta *Program för skyltar i Stenungsunds kommun.*

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige upphäver riktlinjerna för skyltar antagna 2016-09-19.

Sammanfattning av ärendet

Ändringar i plan- och bygglagen (2010:900) har medfört att den generella bygglovsplikten för skyltar har upphört. Krav på bygglov eller andra tillstånd kan dock fortfarande gälla i vissa situationer, beroende på skyltens placering, utformning och påverkan på omgivningen. Samtidigt finns mycket att ta hänsyn till vid uppsättning av skyltar, särskilt när det gäller trafiksäkerhet, tillgänglighet, kulturhistoriska värden samt användning av allmän och kommunal mark. För att underlätta för företagare, fastighetsägare och andra aktörer har därför ett nytt program för skyltar i Stenungsunds kommun tagits fram.

Programmet ersätter riktlinjerna för skyltar från år 2016, som därför upphävs.

Beskrivning av ärendet

Program för skyltar i Stenungsunds kommun syftar till att ge vägledning till företagare, fastighetsägare och andra aktörer som vill sätta upp skyltar i kommunen. Programmet ska även stödja kommunens handläggning och tillsyn inom området.

Programmet innehåller checklistor och praktisk vägledning. Det framkommer när bygglov krävs och vilka andra tillstånd som kan behövas. Programmet ger också vägledning kring skyltarnas placering, utformning och hänsyn till trafiksäkerhet och tillgänglighet.

Vad räknas som skylt?

Med skylt menas en tavla, bildskärm, flagga, vepa (banderoll) eller liknande med syfte att förmedla reklam, information eller liknande budskap. I begreppet ingår även vägvisning och trafikskyltar. En skylt kan vara av olika material. Det kan också vara olika typer av ljusprojektioner och ljusanordningar.

När en skylt kräver bygglov
Bygglov krävs när en skylt placeras på fasad eller tak som vetter mot allmän plats inom detaljplan, om skylten innebär en omfattande ändring av byggnadens utseende. Bygglov krävs också alltid i kulturhistoriskt värdefulla miljöer, oavsett om området omfattas av detaljplan eller om skylten vetter mot allmän plats. Med allmän plats avses platser inom detaljplanerat område, till exempel gator, gångbanor och parker.

Andra tillstånd kan behövas
För skyltar utanför detaljplan krävs normalt inte bygglov, men olika tillstånd kan ändå behövas beroende på placering. Det kan gälla tillstånd från fastighetsägaren, kommunen, Polismyndigheten samt i vissa fall Trafikverket eller Länsstyrelsen.

Det behövs alltid tillstånd för att sätta upp till exempel reklam- eller hänvisningsskyltar på kommunens mark. Tillstånd krävs även för all vägvisning som är synlig från en allmän väg. En vägvisning är en skylt vid vägkanten eller ovanför vägen som bland annat visar mot ett besöksmål, serviceanläggning eller industriområde.

Alla typer av skyltar omfattas generellt av villkor som innebär att skylten ska tas bort när tillståndet eller avtalstiden upphör.

Att tänka på vid placering av skylt
Skylten ska anpassas till byggnaden och omgivningen samt placeras så att trafiksäkerhet, sikt och tillgänglighet inte påverkas. Den får heller inte hindra framkomlighet eller störa praktiska funktioner som snöröjning och räddningstjänst. Trottoarpratare och beachflaggor bör tas in nattetid för att säkerställa en trygg offentlig miljö.

Även skyltens storlek och utformning är viktiga faktorer att ta hänsyn till. Skylten ska vara lätt att uppfatta, passa platsen och inte dominera eller störa omgivningen.

Ekonomisk bedömning
Framtagandet av programmet har genomförts inom ramen för ordinarie verksamhet och bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvensanalys
Programmet bedöms inte ha någon direkt påverkan på barn och unga. Programmet syftar till att ge vägledning kring skyltning och bidra till en trygg, tillgänglig och trafiksäker offentlig miljö, vilket kan ha positiva effekter för barn genom bättre framkomlighet och ökad säkerhet i den offentliga miljön.

Bedömning utifrån Agenda 2030
De globala målen i Agenda 2030 berörs inte direkt av ärendet.

Stenungsunds kommun

Tjänsteskrivelse Dnr KS 2026/174
2026-05-12

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-05-12
Program för skyltar i Stenungsunds kommun
Kommunfullmäktige 2016-09-19 (Dnr 2016/64)
Riktlinjer för skyltar i Stenungsunds kommun 2016-09-19 (Dnr 2016/64)

STENUNGSUNDS KOMMUN
Sektor samhällsbyggnad

Fredric Arpfjord
Sektorchef

Beslut skickas till

Emma.olausson@stenungsund.se
kansli@stenungsund.se

Stenungsunds kommun

Program för skyltar i Stenungsunds kommun

Vägledning till företagare och andra aktörer som vill sätta upp en skylt.

Dokumentinformation

Typ av dokument	**Beslutat av, samt §**	**Beslutsdatum**	**Diarienummer**
Program	Kommunstyrelsen		2026/174
Dokumentägare	**Giltighetstid**	**Framtagen av**	**Reviderad**
Samhällsbyggnad	Tills vidare	Stödfunktioner	

Innehållsförteckning

1 Vägledning för dig som vill sätta upp en skylt 3

1.1 Syfte 3

1.2 Vad räknas som skylt? 3

1.3 Ingen generell lovplikt för skyltar 3

1.4 När krävs det bygglov? 3

1.5 Vilka andra tillstånd behöver du ansöka om? 4

1.6 Nyttjande av kommunal mark 5

1.7 Vägvisning 5

1.8 Olika typer av vägar 6

1.9 Olika typer av skyltar 7

2 Att tänka på vid placering av skylt 8

2.1 Skyltarnas storlek och utformning 10

2.2 Vad händer om jag placerar min skylt olovligt? 11

UTKAST

1 Vägledning för dig som vill sätta upp en skylt

1.1 Syfte

Syftet med programmet är att ge vägledning till företagare och andra aktörer som vill sätta upp skyltar som placeras på fasad, på mark eller i anslutning till en byggnad. Programmet är också vägledande för kommunen vid bedömning av bygglov och hantering av olovlig skyltning.

1.2 Vad räknas som skylt?

Med skylt menas en tavla, bildskärm, flagga, vepa (banderoll) eller liknande med syfte att förmedla reklam, information eller liknande budskap. I begreppet ingår även vägvisning och trafikskyltar. En skylt kan vara av olika material. Det kan också vara olika typer av ljusprojektioner och ljusanordningar.

1.3 Ingen generell lovplikt för skyltar

Det finns **ingen generell bygglovsplikt** för skyltar och ljusanordningar. Det betyder att du normalt inte behöver bygglov för skyltar. Men det finns vissa undantag. Oavsett om en skylt är bygglovspliktig eller inte ska den **alltid uppfylla kraven i plan- och bygglagen.**

Observera att andra tillstånd kan krävas beroende på skyltens placering. Se avsnitt 1.5 för mer information.

Snabbguide: Får jag sätta upp min skylt?

☐ Skylten **överensstämmer med detaljplan.**
☐ Skylten är inte placerad i **kulturhistoriskt värdefulla miljöer** eller på **kulturhistoriskt värdefulla byggnader.**
☐ **Tillstånd från fastighetsägaren** finns om skylten är på dennes mark.

☐ **Tillstånd från kommunen** finns om skylten är på kommunal mark.
☐ Om skylten är en **vägvisningsskylt** har jag **ansökt och fått tillstånd.**

☐ **Eventuella andra tillstånd** är ordnade, från de som berörs exempelvis Trafikverket eller Länsstyrelsen.

☐ **Skylten följer kommunens program för skyltning.**

1.4 När krävs det bygglov?

Vill du placera en skylt **inom detaljplanerat område** ska den överensstämma med detaljplanens bestämmelser. Detta innebär att du i vissa fall behöva **ansöka om bygglov** för att sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller en ljusanordning.

Vad gör jag om jag är osäker?

Kontakta kommunen om du är osäker på vilka regler som gäller eller vilka tillstånd du behöver.

Bygglov krävs när skylten eller ljusanordningen placeras på en fasad eller ett tak som vetter mot **en allmän plats,** om skylten innebär en omfattande ändring av fasadens utseende. Med allmän plats menas platser **inom detaljplanerat område,** till exempel gator, gångbanor och parker.

I **kulturhistoriskt värdefulla miljöer eller byggnader** behövs det **alltid bygglov** för att sätta upp skyltar och ljusanordningar. Detta gäller även om området inte omfattas av detaljplan eller uppfyller andra förutsättningar för bygglovsbefrielse. Det gäller även om fasaden eller taket inte vetter mot allmän plats.

När en skylt kräver bygglov

Bygglov krävs när en skylt placeras på fasad eller tak mot allmän plats inom detaljplan om skylten innebär en omfattande ändring av byggnadens utseende. Det behövs också alltid i **kulturhistoriskt värdefulla miljöer,** oavsett om området har detaljplan eller om skylten vetter mot allmän plats.

1.5 Vilka andra tillstånd behöver du ansöka om?

För skyltar utanför detaljplan behövs normalt inte bygglov. Däremot krävs alltid vissa tillstånd beroende på skyltens placering:

- **Fastighetsägarens tillstånd** krävs alltid när skylten placeras på någon annans mark, eftersom fastighetsägaren alltid bestämmer vad som får finnas på eller ovanför marken.
- **Kommunens tillstånd** behövs alltid när kommunal mark används, oavsett om bygglov eller andra tillstånd krävs.
- **Polistillstånd** krävs för tillfälliga skyltar på allmän plats som exempelvis trottoarpratare, affischer, annonser eller liknande anslag samt för skyltar som placeras på allmän eller offentlig plats enligt ordningslagen.

- **Kontakta Trafikverket** vid placering av skyltar längs de vägar där Trafikverket är väghållare. Utanför detaljplan och utanför Trafikverkets vägområde kan även tillstånd från **Länsstyrelsen** krävas.

Tillstånd från fastighetsägare

Även om en skylt inte kräver bygglov **måste du ha tillstånd** från fastighetsägaren. Om skylten placeras på kommunal mark krävs kommunens godkännande. Beroende på platsen kan du dessutom behöva tillstånd från polisen, Trafikverket eller Länsstyrelsen.

1.6 Nyttjande av kommunal mark

Du behöver **alltid tillstånd** för att sätta upp till exempel reklam- eller hänvisningsskyltar på kommunens mark. Om skylten placeras på en **allmän plats,** krävs oftast polistillstånd. För att använda allmän plats tar **kommunen ut en avgift**, enligt en taxa som beslutats av kommunfullmäktige. Om det inte är allmän plats, behöver du istället ett **nyttjanderättsavtal** som reglerar din rätt att använda marken samt **avgift för användningen**. **Huvudregeln** är att företagaren eller den som sätter upp skylten ansvarar för drift och skötsel och att skylten hålls i gott skick. Kommunen bevakar att skylten följer kommunens program för skyltar.

Skyltar på kommunal mark

För skyltar på kommunal mark krävs tillstånd. Huvudregeln är att företagaren eller den som sätter upp skylten **ansvarar för drift och skötsel**. **Kontakta kommunen** för att ansöka om **nyttjanderätt** och få vägledning kring processen.

1.7 Vägvisning

En vägvisning är en skylt vid vägkanten eller ovanför vägen som bland annat visar mot ett besöksmål, serviceanläggning eller industriområde och är till för att du ska hitta. I vägområdet inkluderas även refuger, cirkulationer, diken och slänter i anslutning till vägen.

För att trafiken ska vara säker behöver skyltar kunna läsas och förstås i tid, vilket innebär att antalet **skyltar på samma plats måste begränsas** och att deras **utformning ska vara tydlig**. Som kommun kan vi anordna vägvisning till viktiga målpunkter inom vårt eget väghållningsområde. Behovsbedömning av skylten, dess utseende och placering görs alltid enligt Vägmärkesförordningen och Transportstyrelsens föreskrifter om vägmärken och anordningar.

Tillstånd krävs för all vägvisning som är synlig från en allmän väg. Detta gäller även om skylten står på den egna fastigheten eftersom den kan påverka trafiksäkerheten. Om vägvisning önskas från en väg som är statlig hänvisar vi din ansökan till Trafikverket.

Skylt för vägvisning kräver tillstånd

Om du vill sätta upp en skylt för vägvisning måste du först ansöka och beviljas **tillstånd.** Kommunen är **restriktiv** med att godkänna vägvisningsansökningar med hänvisning till trafiksäkerheten. **Du ansöker om vägvisning till en anläggning eller inrättning via kommunens e-tjänst.**

1.8 Olika typer av vägar

Sveriges vägnät består av allmänna vägar, kommunala gator och enskilda vägar. **En allmän väg** är en väg som är öppen för allmän trafik och som staten eller kommunen ansvarar för. Det är vanligtvis Trafikverket som är väghållare, men regeringen kan besluta att en kommun ansvarar för vissa allmänna vägar inom kommunen. Inom tätorter där det finns detaljplan finns ofta **kommunala gator** som räknas som allmän plats. Här är det normalt kommunen som ansvarar för gatan och för frågor som rör till exempel skyltning och tillstånd. Det finns också **enskilda vägar**, som ägs av till exempel en samfällighet eller privat fastighetsägare. **Innan du sätter upp en skylt är det viktigt att ta reda på vem som ansvarar för vägen, eftersom olika tillstånd kan krävas.**

Ta reda på vem som ansvarar för vägen

Du som planerar att sätta upp en skylt längs en väg behöver ta reda på vilken typ av väg det är och vem som är väghållare. **Detta avgör vilka regler och tillstånd som gäller för skyltning.**

1.9 Olika typer av skyltar

Det finns många olika typer av skyltar med olika funktion och utformning. Nedan visas ett urval som ger en översikt över vanligt förekommande skyltar i kommunen.

2 Att tänka på vid placering av skylt

2.1 För dig som ska placera en skylt

Det är viktigt att skylten placeras på ett lämpligt sätt. En skylt ska alltid anpassas till byggnaden eller omgivningen där den placeras och får inte utgöra några störningar för närboende eller skapa risker för trafikmiljön. Detta gäller även när skylten placeras inom den egna fastigheten eller på privat mark**.** Det innebär att skylten ska ha en rimlig storlek och anpassas till byggnadens arkitektur utan att skymma någon viktig fasaddetalj som dörrar**,** fönster**,** pilaster (dekorativa väggpelare) eller tidstypiska element. Skylten ska också placeras helt inom den egna fastigheten och får inte sträcka sig ut över kommunal mark eller någon annans mark utan tillstånd.

Placeringen ska även anpassas till **områdets karaktär och människors rörelsemönster**. I områden för fotgängare bör skyltar placeras i lägre höjd där de är lättast att se**,** medan skyltar riktade till bilister ofta behöver vara större och ibland placeras högre upp för att vara tydliga på avstånd.

Skyltar får inte försämra **trafiksäkerheten**. De får inte skymma vägmärken eller trafiksignaler. I korsningar**,** både gatukorsningar samt gång- och cykelvägar**,** ska gatuhörnen ha en **sikttriangel om minst 10 meter,** som ska hållas fri från hinder **högre än 0,7 meter**.

Vid utfarter ska sikttriangeln vara **2,5 meter** åt båda håll. Detta är avgörande för att undvika olyckor och skapa en trygg trafikmiljö.

Snabbguide: Så placerar du skylten rätt

☐ Skylten är **anpassad till stadsbilden** och byggnadens karaktär.

☐ Jag har tagit hänsyn till **trafiksäkerhet** och omgivning.

☐ Jag har säkerställt god **tillgänglighet** och **framkomlighet.**

☐ Skylten har **lämplig storlek och utformning** för platsen.

☐ Skylten är placerad **inom min egen fastighet.**

☐ Skylten kommer **tas bort och omgivningen återställas** när den inte längre är aktuell.

Vad gör jag om jag är osäker?

Kontakta kommunen om du är osäker på vilka regler som gäller eller vilka tillstånd du behöver.

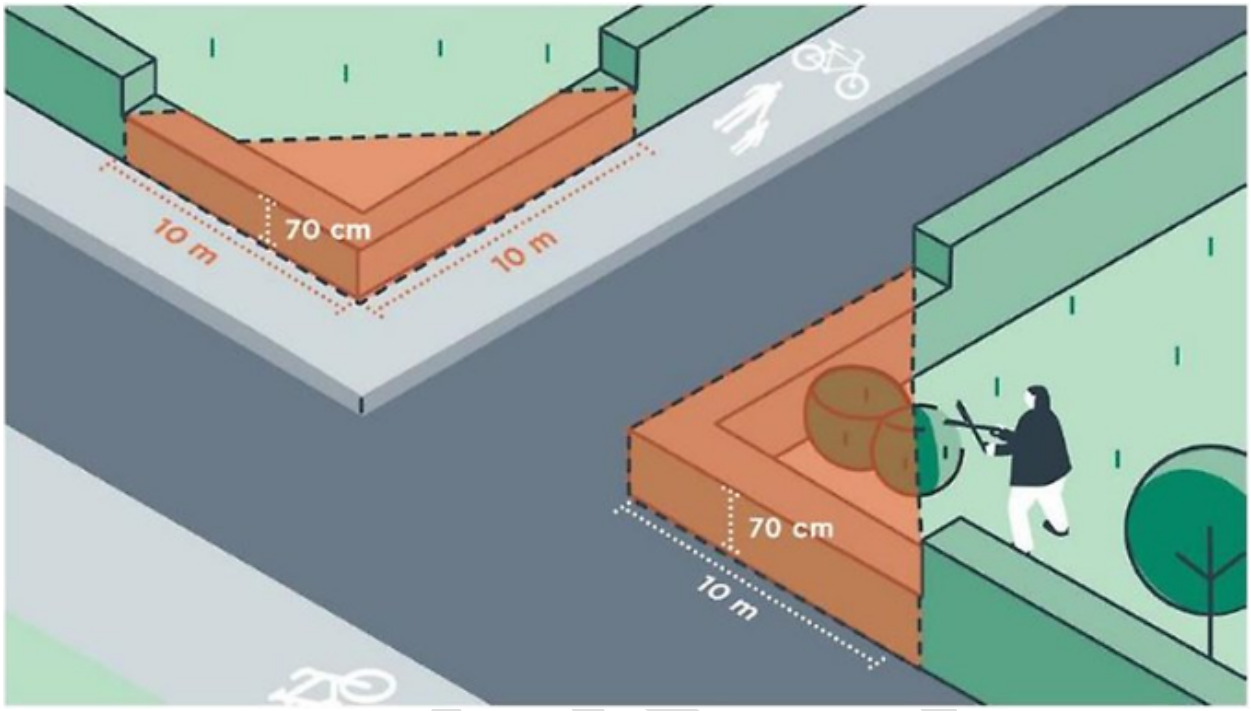

Placering av sikttringel vid korsningar av gator eller gång- och cykelvägar. Illustrationen är framtagen av Göteborgs Stad och måttet är anpassat efter Stenungsunds kommun.

Markiser, flaggor och andra skyltar får inte placeras så att de skjuter ut över en **gångbana** på en höjd lägre än **2,5 meter**. För **cykelvägar** gäller en lägsta skyltplacering på **3,2 meter** och för **körbanor** gäller **4,7 meter** som lägsta tillåtna höjd.

Den fria höjden ska vara:

- **Minst 2,5 meter över gångbana.**
- **Minst 3,2 meter över cykelväg.**
- **Minst 4,7 meter över körbana.**

Det är viktigt att ta hänsyn till utrymme för praktiska funktioner som snöröjning, sophantering och räddningstjänstens behov samt andra regelbundna aktiviteter på platsen.

Vid placering av skyltar ska **tillgänglighet och framkomlighet** säkerställas. Skyltens placering får inte begränsa framkomligheten för personer med synnedsättning eller rörelsehinder.

Trottoarpratare och beachflaggor ska placeras så att de inte hindrar gångbanans fria bredd eller utgör någon **risk för hinder eller påkörning**. Dessa mobila skyltar får inte blockera ledstråk, övergångsställen, ramper eller andra ytor avsedda för personer med synnedsättning eller rörelsehinder. De ska stå stabilt för att undvika omkullblåsning och ska alltid placeras så att hela gångbanans framkomlighet bibehålls. **Det rekommenderas att skyltarna tas in nattetid för att säkerställa trafiksäkerhet, framkomlighet och en trygg offentlig miljö.**

Mäklarskyltar och andra **mindre reklamskyltar, riktningsskyltar** eller liknande, som placeras på kommunal mark utan tillstånd kan tas bort av kommunen med stöd av Lag (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning.

Viktigt att tänka på vid placering av skylt

Skylten ska anpassas till **byggnaden och omgivningen** samt placeras så att **trafiksäkerhet, sikt och tillgänglighet** inte påverkas. Den får heller **inte hindra framkomlighet** eller störa praktiska funktioner som snöröjning och räddningstjänst. **Trottoarpratare och beachflaggor** bör **tas in nattetid för att säkerställa en trygg offentlig miljö.**

2.1 Skyltarnas storlek och utformning

Skyltar ska vara **lättlästa och anpassade till den tänkta läsaren**. Läsbarheten påverkas både av skyltens storlek och av hur många skyltar som finns på samma plats. Därför bör skyltar vid flera verksamheter samordnas för ett tydligt och enhetligt uttryck.

Skyltens storlek ska utgå från **det avstånd och den hastighet** som betraktaren rör sig i. Fotgängare kan ta till sig mindre skyltar, medan de som färdas i bil eller på cykel behöver tydligare, större skyltar. En mindre skylt kan dock vara väl så effektiv om den är placerad på rätt plats.

Skyltar får skjuta ut högst 1 meter från fasaden och måste ligga minst **0,5 meter** från trottoarens, cykelbanans eller vägbanans ytterkant. Detta säkerställer god framkomlighet för gång- och cykeltrafik samt för transporter.

Skyltars ljussättning och placering måste utformas så att **bländning, reflexer och störande ljus** undviks. Detta gäller även ljusstarka eller rörliga budskap som exponeras inifrån en byggnad men som är synliga utåt, till exempel genom ett fönster. För starkt eller rörligt ljus kan störa trafikanter och boende, och färgat ljus får inte förväxlas med trafiksignaler. En del skyltar med rörligt ljus ger ifrån sig ljud, något som bör beaktas då det kan störa omgivande miljö och personer i närheten. **Rörliga skyltar bör generellt undvikas i trafikmiljö eftersom de riskerar att distrahera trafikanter.**

2.2 Vad händer om jag placerar min skylt olovligt?

Alla typer av skyltar omfattas generellt av villkor som innebär att **skylten ska tas bort när tillståndet eller avtalstiden upphör**. För skyltar som sattes upp med polistillstånd gäller att skylten ska avlägsnas när tillståndet löper ut. Vid placering på kommunal mark och tecknad nyttjanderätt ska skylten tas bort när nyttjanderätten upphör.

Stenungsunds kommun kan begära att **skyltar som uppförts utan korrekt tillstånd eller på annat sätt är olovliga ska tas bort**. I det fall kommunen tar ned en otillåten skylt eller en skylt där tillstånd/nyttjanderätt inte finns **förvaras skylten normalt i upp till tre månader.** Därefter kan den kasseras om den inte hämtas ut av ägaren. Eventuella kostnader för nedtagning och hantering kan komma att debiteras. Bestämmelserna gäller för skyltar placerade på kommunal mark samt kommunalt väghållna gator och ytor. Trafikverket ansvarar för att ta ned otillåtna skyltar inom sitt vägområde.

Om en **bygglovspliktig skylt** satts upp utan bygglov kan kommunen inleda ett tillsynsärende. Ett tillsynsärende kan även startas för skyltar som inte är lovpliktiga, om de placerats så att de orsakar olägenhet eller strider mot gällande regler. Ett sådant ärende kan leda till att du måste ta ned skylten eller betala byggsanktionsavgift enligt plan- och bygglagen. **Vägvisningsskyltar** som saknar godkänt tillstånd och står i eller intill vägområdet tas bort av kommunen.

Ta bort och återställ

När tillståndet eller avtalstiden upphör, eller när skylten av annat skäl inte längre är aktuell**, ska den tas bort och platsen återställas**. Om detta inte görs kan kommunen ta bort skylten.

§ 167 Diarienummer 0064/16

Riktlinjer för skyltar i Stenungsunds kommun

Kommunfullmäktiges beslut
Kommunfullmäktige beslutar att godkänna riktlinjer för skyltar i Stenungsunds kommun.

Riktlinjer för skyltar i Stenungsunds kommun ersätter ”Policy för utformning av skyltning i Stenungsunds kommun”.

Sammanfattning av ärendet
Riktlinjer för skyltar i Stenungsunds kommun har tagits fram och ersätter tidigare skyltpolicy, ”Policy för utformning av skyltning i Stenungsunds kommun”.

Syftet med riktlinjer för skyltar i Stenungsunds kommun är att de ska vara till hjälp både för den som vill sätta upp en skylt och för kommunen vid handläggning av skyltärenden. För att underlätta detta har riktlinjerna och informationen i den tidigare skyltpolicyn setts över och förenklats och bland annat kompletterats med bilder som visar olika skyltsorter.

Riktlinjerna kompletteras även med information på kommunens hemsida kring bygglov.

Kommunstyrelsen föreslår 2016-08-29 kommunfullmäktige besluta att godkänna riktlinjer för skyltar i Stenungsunds kommun. Riktlinjer för skyltar i Stenungsunds kommun ersätter ”Policy för utformning av skyltning i Stenungsunds kommun”.

Beslutsunderlag
Kommunstyrelsen 2016-08-29 § 158
Kommunstyrelsen 2016-06-01 § 129
Tjänsteskrivelse 2016-04-22
Riktlinjer för skyltar i Stenungsunds kommun

Vid protokollet

Agneta Dejenfelt

Justeringsdatum
2016-09-22

Ordförande
Jan Glimstedt (L)

Justerare
Olof Lundberg (S)
Linda-Maria Hermansson (C)

Riktlinjer för skyltar

i Stenungsunds kommun

Stenungsunds kommun

Typ av dokument	Beslut av	Beslutsdatum	Dnr
Riktlinjer	Kommunfullmäktige	2016-09-19	0064/16
Dokumentägare	**Giltighetstid**		**Reviderad**
Samhällsbyggnadschef	Tills vidare		

Riktlinjer för skyltar i Stenungsunds kommun

Skyltar förenklar vår orientering i olika miljöer och är i sitt rätta element något som förhöjer sin omgivning. Syftet med riktlinjerna är att ge vägledning och rådgivning till företagare och andra aktörer som vill sätta upp en skylt samt för handläggare vid prövning av bygglovsansökan.

Vad menar vi med skyltar?

En skylt är en anordning som innehåller ett budskap. Det kan vara för en verksamhet, en vägvisning eller annan information. Olika miljöer har olika behov vad gäller skyltning, men det finns några principer som alltid gäller. Först och främst ska en skylt alltid underordnas byggnaden eller omgivningen där den placeras. Det vill säga att skylten ska ha en rimlig storlek och anpassas till byggnadens arkitektur utan att skymma någon viktig fasaddetalj, som dörrar, fönster, pilaster eller tidstypiska element. Målet är tvärtom att skylten ska förmedla sitt budskap med hjälp av omgivande arkitektur, till exempel färg och material.

Skyltar ska också vara lättlästa och anpassade till den tänkta läsaren. Människor rör sig olika när de promenerar eller kör på motorvägen. En annan faktor som påverkar skyltarnas läsbarhet är mängden skyltar. Det är lättare att ta till sig få budskap, än många på en gång. Därför bör en samordnad utformning eftersträvas vid skyltning av flera verksamheter på samma ställe. Skyltar bör i största möjliga mån placeras i gatunivå. Det är där som folk rör sig mest. De andra byggnadsvåningarna bör hållas fria från skyltar, annars kan de upplevas som för dominanta.

Skyltar som sätts upp på byggnader ska användas för att informera om vilka verksamheter som finns i en viss byggnad. Reklam för produkter eller varumärken och kontaktuppgifter som telefonnummer och e-postadress är olämpligt. Skyltars placering och utformning ska ta hänsyn till trafiksäkerheten och omgivningen runtomkring, till exempel ljusstarka skyltar.

STENUNGSTORG
THE BODY SHOP
AQUA HÅR
EUROSKO
CITYCON
GULDFYND
JC
KappAhl
LEKIA
Specsavers
ÖPPET ALLA DAGAR
8-22
Välkommen
till Coop Extra
FISKHUSET
Stenungstorg
98-
250

Mått och placering

Skyltar, flaggor och markiser ska vara dimensionerade och placerade på ett för fotgängare, trafikanter eller utryckningsfordon säkert sätt. Rekommendationen är att lämna en minsta fri höjd på 2,5 meter över gångbanor och 3 meter över cykelbanor. Över körbanor och delar av gångbanor som ligger inom 0,5 meter från körbanan ska skyltar placeras minst 4,6 meter över marken. Skyltar får skjuta ut högst 1,1 meter från byggnadens fasadliv och får inte vara närmare körbana än 0,5 meter.

När behövs bygglov?

Bygglov krävs för skyltning i de allra flesta fall inom detaljplan. Skyltning regleras i plan- och bygglagen samt plan- och byggförordningen, men det finns även andra lagar som reglerar skyltning. En skylt kan beröras av flera lagar samtidigt beroende på var den placeras. Fastighetsägaren måste alltid ge sitt tillstånd.

Skyltar inom detaljplanelagt område

Bostadsområden

Mindre skyltar som tillhör kompletterande verksamheter, till exempel frisör, livsmedelsbutiker och dylikt, kan tillåtas intill själva verksamheten. Hänvisningsskyltar och annan skyltning inom rena bostadsområden bör inte förekomma.

Handels- och industriområden

I handels- och industriområden rör man sig oftast i fordon. Det är viktigt att ta hänsyn till den här faktorn vid skyltning. Det innebär att större skyltar kan tillåtas, då de fångar förarnas uppmärksamhet bättre än mindre skyltar. Risken är dock att för många stora skyltar konkurrerar med varandra.

Skyltprogram - I ett området kan det vara lämpligt att ta fram lokala skyltprogram i samarbete med sektor Samhällsbyggnad på Stenungsunds kommun, så att alla aktörer får synas efter deras behov. Kontakta verksamheten Mark Exploatering. Man kan med fördel sätta upp en samlingsskylt med de berörda aktörerna vid infarten till sådana områden och komplettera med egen skylt i anslutning till verksamheten.

Offentlig plats

Skyltning på offentlig plats, till exempel valskyltar och trottoarpratare som sitter uppe en begränsad tid, kräver polistillstånd enligt kommunens ordningstadga. Affischering på byggnader, elskåp, lyktstolpar med mera kräver även tillstånd från fastighetsägare.

Skyltar utanför detaljplanelagt område

Skyltning utanför detaljplanerat område kräver inget bygglov men det kan krävas annan myndighets tillstånd. Läs mer på kommunens hemsida www.stenungsund.se. Lagen om gaturenhållning och skyltning reglerar skyltning i områden utanför detaljplan samt områden med betydelse för friluftslivet. Skyltar som sätts upp i sådana områden ska informera om verksamheter på platsen och passa in i omgivningen.

Skyltning inom vägområde

Vägområde kallas det område där det är någon form av trafik, så som fordons-, gång- eller cykeltrafik. I vägområdet inkluderas även refuger, cirkulationer, diken och slänter i anslutning till vägen.

Väglagen reglerar skyltning inom vägområde samt 50 meter utanför vägområdet och där är det länsstyrelsen som hanterar tillståndsgivningen. Från väghållaren, till exempel en vägförening, behövs också tillstånd.
Är Trafikverket väghållare ansöker du om tillstånd hos Trafikverket gällande hänvisningsskyltar inom vägområde, utanför vägområdet ansöker du hos länsstyrelsen. Är kommunen väghållare kontaktar du kommunens trafikingenjör gällande hänvisningsskyltar. Gällande andra skyltar på kommunens mark kontakta mark-och exploateringsverksamheten.

Tillfällig skyltning inom vägområde är enligt ordningslagen inte tillåtet, på grund av trafiksäkerhetsskäl.

Vägvisningsskyltning - Inom vägområdet är vägvisningsskyltning tillåten och då i form av skyltning till ort eller område, till exempel *Ödsmål*, *Centrum* eller *Norra hamnplans industriområde*. Skyltning till enskild verksamhet är mycket restriktiv men i undantagsfall kan vägvisningsskyltning till enskild verksamhet tillåtas till exempel till verksamhet som alstrar mycket trafik, framför allt tung trafik. Förfrågan om vägvisningsskyltning inom vägområdet sker via kommunens trafikingenjör.

Strandskyddat område

I strandskyddat område krävs strandskyddsdispens. Strandskyddsdispens söker du hos kommunens miljö- och hälsoskyddsverksamhet.

STENUNGSUNDS KOMMUN
Munkeröds Företagspark
Farmor Gretas Bageri B
Ljungbergs Snickeri C
Munkeröds Utbildningscenter A
EGGER TURO PUMPS SKANDINAVIA AB B
Svensk Bilprovning A
Två Grävare AB 0303-67020 A
Ind.tomt. Ring 0303-680 00
KeniwoAB C
JMM Transportteknik B
Textilgrossisten AB A
AUTOVERKSTAN Munkerød 0303-888 40
Skaftöskorpan 0303-675 65

No 27
Strandboden

Hur ansöker du lättast?

Detaljerad information om hur du söker bygglov för en skylt finns på Stenungsunds kommuns hemsida www.stenungsund.se och är den lättaste vägen att ansöka om bygglov.

Kontakta gärna bygglovsverksamheten vid frågor.

Ansökan ska innehålla:

- **Ifylld ansökningsblankett**
- **Skalenliga ritningar** (situationsplan och/eller fasadritningar, skyltens detaljritning)
- **Fotografier eller fotomontage**
- **Kontrollplan**

Vem har ansvar för uppsatta skyltar?

Fastighetsägaren är ansvarig för vad som händer på fastigheten. Det är också den som kommunen kontaktar om till exempel en hyresgäst eller någon annan sätter upp en skylt utan bygglov.

Tillsyn över olovlig skyltning

Det är kommunen som ansvarar för tillsynen gällande bygglovspliktiga skyltar inom detaljplan.

För en olovlig bygglovspliktig skylt tas en byggsanktionsavgift ut enligt plan- och byggförordningens 9 kapitel. Föreläggande att avlägsna skylten kan utfärdas av Tekniska myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun. Ett sådant föreläggande kan förenas med vite.

Polisen ansvarar för tillsynen av skyltar på offentlig plats. Utanför detaljplanerat område är det länsstyrelsen eller väghållaren som kan driva frågan vidare.

Vilka typer av skyltar finns?

Det finns många olika typer av skyltar. Här försöker vi sammanfatta och beskriva de vanligaste typerna.

Målade skyltar

Målad text brukar skapa ett elegant intryck på fasad. Skylten anpassas på ett naturligt sätt till byggnaden och kan tillsammans med en lämplig belysning tydligt framföra sitt budskap.

Friliggande bokstäver

Skyltar som består av friliggande bokstäver kan lätt anpassas till byggnaden, eftersom de täcker en begränsad yta av fasaden. Byggnadens detaljer förblir synliga i dagsljus och kan ”bli bättre” i mörkret med bra belysning.

Skyltplattor

Skyltplattor är nog den enklaste typ av skylt. De består av en skiva med det tänkta budskapet. I princip är skyltplattor mindre lämpliga än friliggande bokstäver, då de täcker den del av fasaden där de monteras. De kan ändå fungera väl om de anpassas till byggnadens egenskaper.

Ljuslådor

Ljuslådor brukar ha standardiserad utformning och är svåra att anpassa till den enskilda miljön, speciellt där man ställer högre krav på skyltarnas utformning. De upplevs ofta klumpiga och för dominerande i förhållande till byggnaden där de monteras. Höga krav ska ställas vad gäller design, material och detaljnivå. Ljuslådor kan accepteras inom områden utan speciella arkitektoniska och kulturhistoriska värden.

Neonskyltar

Neonrörsskyltar är en vanlig typ av skylt som hade sitt genombrott i mitten av 1900-talet. De är starkt kopplade till, och därför lämpliga på, byggnader från den tidsålden. I modernare miljöer kan andra typer av skyltar vara lämpligare än neonrörsskyltar.

Flaggskyltar

Flaggskyltar monteras vinkelrätt på fasaden och är läsbara från båda sidor. De placeras i regel i direkt anslutning till verksamhetens entré. Flaggskyltar är lätta att anpassa till olika miljöer, eftersom påverkan på fasaden är begränsad till infästning. Om flera flaggskyltar ska finnas på en gata kan man med fördel samordna deras placering och utformning, annars kan de ge ett stökigt intryck. Det finns dock en risk att för tätt placerade flaggskyltar skymmer varandra.

Fönsterskyltar och markiser

Fönster har alltid varit en naturlig plats för skyltning, då skyltar hamnar i ögonhöjd och har en begränsad påverkan på byggnadens egenskaper. Det är viktigt att ha kvar fönstrets genomsiktlighet. En tumregel är att en skylt bör täcka maximalt 20 % av fönsterytan. Markiser som kan fällas upp är normalt inte bygglovspliktiga. De blir bygglovspliktiga om de bär något budskap så att de ska betraktas som skyltar. Markiser ska anpassas till fönstrets utformning.

Trottoarpratare

Lösa affischställ som trottoarpratare, sandwichskyltar och dylikt är inte bygglovspliktiga. Det krävs dock tillstånd från polisen om de placeras på offentlig mark. Tänk på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar.

Fristående skyltar

Fristående skyltar, stolpskyltar eller skyltmaster är höga skyltar som står på sin egen bärande konstruktion. De kan vara lämpliga i handels- och industriområden och ska placeras intill verksamheten på ett för omgivningen tryggt och säkert sätt. En tumregel är att avståndet mellan skylten och fastighetsgränsen minst ska vara lika lång som skyltens längd.

Takskyltar

Takskyltar sitter över takfots- eller taknocksnivå. De ökar byggnadens volym och kan upplevas som alltför dominanta. Grundprincipen är att vi är restriktiva med sådan typ av skyltning.

Byggplatsskyltar

Vid byggplatser får man sätta upp en byggplatsskylt utan bygglov. Skylten ska placeras på ett för omgivningen tryggt och säkert sätt, på samma fastighet där byggnationen pågår och ska nedmonteras när arbetena är genomförda.

Bildväxlande skyltar

Bildväxlande skyltar är skärmar med rörligt bildmaterial som skiftar i en bestämd följd.

På insidan av fönster kan mindre skärmar tillåtas om de täcker maximalt 20 % av fönsterytan.

Bildväxlande skyltar utanför centrum och tätort kan få sättas upp när inga andra lämpliga alternativ finns. En lokaliseringsprövning görs gällande bland annat trafiksäkerheten i de fallen.

Rörliga, bildväxlande skyltar ska undvikas i centrum och tätorterna. Anledningen är att de drar till sig för mycket uppmärksamhet, att det blir svårt att reglera deras användning och att de inte ska används som reklam för verksamheter som inte finns i skyltens direkta anslutning.

Telefon: 0303-73 00 00
E-post: kommun@stenungsund.se

§ 171 Dnr: KS 2026/514

Information om flytt av verksamhet från Åbacka till Mariagården

Beslut
Kommunstyrelsen bordlägger ärendet till sammanträdet 2026-06-15.

Sammanfattning av ärendet
Kommunstyrelsen besluta den 26 januari 2026 (§ 29) att omprioritera 7 mnkr för att bygga växthus med kompletteringsbyggnader på Mariagården. Detta eftersom lokalerna på Åbacka är i dåligt skick och saknar tillgänglighetsanpassning. På Åbacka bedrivs idag rehabiliteringsverksamhet genom trädgårdsarbete och hantverk av individ- och familjeomsorgen (IFO) samt utbildningsprojektet ”odla svenska” av arbetsmarknadsenheten, vuxenutbildningen och IFO. Verksamheten på Åbacka ska sedermera flytta till Mariagården, när växthus samt kompletteringsbyggnader är uppförda där.

Information lämnades på allmänna utskottet 12 maj 2026 om att byggnation av växthus och kompletteringsbyggnader på Mariagården kommer ta längre tid än beräknat, med anledning av att det krävs naturvärdesinventering innan bygglov kan sökas. Byggnationen beräknas vara klar under år 2028. Ärendet initierades sedan på välfärdsutskottets sammanträde 13 maj, varpå välfärdsutskottet beslutade att föreslå kommunstyrelsens presidium att kommunstyrelsen vid sammanträdet 25 maj får information (föredragning) gällande varför processen om byggnation av växthus på Mariagården har förlängts. Vidare önskas information om hur förvaltningen lägger om och anpassar verksamheten på Åbacka under tiden.

Förvaltningen håller efterfrågad föredragning och svarar på frågor vid aktuellt sammanträde för kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag
Välfärdsutskottet 2026-05-13 § 55

Förslag till beslut på sammanträdet
Ordförande Olof Lundberg (S) och Maria Renfors (M) föreslår att kommunstyrelsen bordlägger ärendet till sammanträdet 2026-06-15.

Beslutsgång

Ordförande frågar om ärendet ska avgöras idag eller bordläggas. Ordförande konstaterar att kommunstyrelsen bordlagt ärendet till sammanträdet 2026-06-15.

§ 55 Dnr: KS 2026/514

Flytt av verksamhet från Åbacka till Mariagården

Beslut
Välfärdsutskottet föreslår kommunstyrelsens presidium att kommunstyrelsen vid sammanträdet 25 maj får information (föredragning) gällande varför processen om byggnation av växthus på Mariagården har förlängts. Vidare önskas information om hur förvaltningen lägger om och anpassar verksamheten på Åbacka under tiden.

Sammanfattning av ärendet
Kommunstyrelsen besluta den 26 januari 2026 (§ 29) att omprioritera 7 mnkr för att bygga växthus med kompletteringsbyggnader på Mariagården. Detta eftersom lokalerna på Åbacka är i dåligt skick och saknar tillgänglighetsanpassning. På Åbacka bedrivs idag rehabiliteringsverksamhet genom trädgårdsarbete och hantverk av individ- och familjeomsorgen (IFO) samt utbildningsprojektet ”odla svenska” av arbetsmarknadsenheten, vuxenutbildningen och IFO. Verksamheten på Åbacka ska sedermera flytta till Mariagården, när växthus samt kompletteringsbyggnader är uppförda där.

Information lämnades på allmänna utskottet 12 maj 2026 om att byggnation av växthus och kompletteringsbyggnader på Mariagården kommer ta längre tid än beräknat, med anledning av att det krävs naturvärdesinventering innan bygglov kan sökas. Byggnationen beräknas vara klar under år 2028.

Ärendet initieras av välfärdsutskottets ordförande Jan Rudén (S) under aktuellt sammanträde.

Förslag till beslut på sammanträdet
Ordförande Jan Rudén (S), med instämmande av Linda-Maria Hermansson (C), föreslår att välfärdsutskottet beslutar att föreslå kommunstyrelsens presidium att kommunstyrelsen vid sammanträdet 25 maj får information (föredragning) gällande varför processen om byggnation av växthus på Mariagården har förlängts. Vidare önskas information om hur förvaltningen lägger om och anpassar verksamheten på Åbacka under tiden.

Beslutsgång
Ordförande frågar om välfärdsutskottet kan besluta i enlighet med ordförandes förslag och konstaterar att så sker.

Stenungsunds kommun

Protokoll
Välfärdsutskottet
2026-05-13

Beslut skickas till
Kommunstyrelsens presidium
Berörda tjänstepersoner